

คำวินิจฉัยผู้ตรวจการแผ่นดิน

พุทธศักราช ๒๕๖๒

: กรณีเกี่ยวกับปัญหาความชอบด้วยรัฐธรรมนูญและกฎหมาย
และกรณีการกระทำอันเป็นการละเมิดสิทธิหรือเสรีภาพ

สำนักกฎหมายและคดี
สำนักงานผู้ตรวจการแผ่นดิน

คำวินิจฉัยผู้ตรวจการแผ่นดิน พุทธศักราช ๒๕๖๒

: กรณีเกี่ยวกับปัญหาความชอบด้วยรัฐธรรมนูญและกฎหมาย
และกรณีการกระทำอันเป็นการละเมิดสิทธิหรือเสรีภาพ

พิมพ์ครั้งที่ : ๑ (กุมภาพันธ์ ๒๕๖๔)

จำนวนพิมพ์ : ๓๐๐ เล่ม

ข้อมูลทางบรรณานุกรมของสำนักหอสมุดแห่งชาติ

สำนักงานผู้ตรวจการแผ่นดิน.

คำวินิจฉัยผู้ตรวจการแผ่นดิน พุทธศักราช ๒๕๖๒: กรณีเกี่ยวกับปัญหาความชอบด้วย
รัฐธรรมนูญและกฎหมาย และกรณีการกระทำอันเป็นการละเมิดสิทธิหรือเสรีภาพ.
-- กรุงเทพฯ : สำนักงาน, 2564.

322 หน้า

1. ผู้ตรวจการแผ่นดินของรัฐสภา. 2. รัฐธรรมนูญ -- ไทย. 3. กฎหมาย -- ไทย. I. ชื่อเรื่อง.

352.88

ISBN 978-616-93433-2-5

ปกและรูปเล่ม : ทศพล ทองธิราช

ลิขสิทธิ์และจัดพิมพ์โดย : สำนักงานผู้ตรวจการแผ่นดิน

ศูนย์ราชการเฉลิมพระเกียรติ ๘๐ พรรษา ๕ ธันวาคม ๒๕๕๐

อาคาร บี ชั้น ๕

เลขที่ ๑๒๐ ถนนแจ้งวัฒนะ แขวงทุ่งสองห้อง

เขตหลักสี่ กรุงเทพฯ ๑๐๒๑๐

โทรศัพท์ ๐ ๒๑๔๑ ๙๑๐๐ โทรสาร ๐ ๒๑๔๓ ๘๓๔๑

สายด่วน ๑๖๗๖ (โทรฟรีทั่วประเทศ)

พิมพ์ที่ :

สายธุรกิจโรงพิมพ์ บริษัทอมรินทร์พริ้นติ้งแอนด์พับลิชชิ่ง จำกัด (มหาชน)

๓๗๖ ถนนชัยพฤกษ์ (บรมราชชนนี) เขตตลิ่งชัน กรุงเทพฯ ๑๐๑๗๐

โทรศัพท์ ๐ ๒๔๒๒ ๙๐๐๐, ๐ ๒๘๘๒ ๑๐๑๐

โทรสาร ๐ ๒๔๓๓ ๒๗๔๒, ๐ ๒๔๓๔ ๑๓๘๕

คำนำ

ผู้ตรวจการแผ่นดิน เป็นองค์กรอิสระตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๖๐ มีหน้าที่และอำนาจประการหนึ่งในการเสนอเรื่องพร้อมด้วยความเห็นต่อศาลรัฐธรรมนูญได้ เมื่อเห็นว่า บทบัญญัติแห่งกฎหมายมีปัญหาเกี่ยวกับความชอบด้วยรัฐธรรมนูญ หรือเสนอเรื่องพร้อมด้วยความเห็นต่อศาลปกครอง เมื่อเห็นว่า กฎ คำสั่ง หรือการกระทำอื่นใดของหน่วยงานของรัฐหรือเจ้าหน้าที่ของรัฐ มีปัญหาเกี่ยวกับความชอบด้วยรัฐธรรมนูญหรือกฎหมาย ตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๖๐ มาตรา ๒๓๐ และมาตรา ๒๓๑

นอกจากนี้ ผู้ตรวจการแผ่นดินยังมีหน้าที่และอำนาจพิจารณากรณีบุคคลซึ่งถูกละเมิดสิทธิหรือเสรีภาพ ที่รัฐธรรมนูญคุ้มครองไว้ร้องว่าการกระทำนั้นขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ ก่อนที่บุคคลนั้น จะยื่นคำร้องโดยตรงต่อศาลรัฐธรรมนูญตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๖๐ มาตรา ๒๑๓ ประกอบพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญ พ.ศ. ๒๕๖๑ มาตรา ๔๖ มาตรา ๔๗ และมาตรา ๔๘

หนังสือ “คำวินิจฉัยผู้ตรวจการแผ่นดิน พุทธศักราช ๒๕๖๒” เล่มนี้ ได้รวบรวมคำวินิจฉัย และความเห็นของผู้ตรวจการแผ่นดินในปีพุทธศักราช ๒๕๖๒ เกี่ยวกับประเด็นปัญหาความชอบด้วยรัฐธรรมนูญ หรือกฎหมาย ตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยผู้ตรวจการแผ่นดิน พ.ศ. ๒๕๖๐ และประเด็น การละเมิดสิทธิหรือเสรีภาพ ตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญ พ.ศ. ๒๕๖๑ จำนวน ๑๕๐ เรื่อง ในจำนวนนี้มีคำวินิจฉัยที่ผู้ตรวจการแผ่นดินเห็นว่า มีปัญหาเกี่ยวกับ ความชอบด้วยรัฐธรรมนูญหรือเป็นการละเมิดสิทธิหรือเสรีภาพ จึงได้เสนอเรื่องต่อศาลรัฐธรรมนูญจำนวน ๕ เรื่อง

สำนักงานผู้ตรวจการแผ่นดินเห็นว่า การเผยแพร่คำวินิจฉัยของผู้ตรวจการแผ่นดินนี้ จะช่วยเสริมสร้าง การรับรู้ถึงบทบาท หน้าที่และอำนาจของผู้ตรวจการแผ่นดิน ประชาชนได้รับทราบสิทธิหรือเสรีภาพที่รัฐธรรมนูญ ให้การคุ้มครองไว้ ทั้งเป็นกรณีศึกษาในการปรับใช้กฎหมาย อันจะช่วยพัฒนาความรู้ในทางวิชาการให้ก้าวหน้าต่อไป

สำหรับแนวทางในการจัดทำหนังสือเล่มนี้ ได้อาศัยรูปแบบเค้าโครงจากหนังสือคำพิพากษาศาลฎีกา ของสำนักงานศาลยุติธรรมเป็นหลัก โดยจัดทำสารบัญได้ ๒ แบบ คือ เรียงตามพระราชบัญญัติและข้อกำหนด ตามคำวินิจฉัย และเรียงตามเลขคำวินิจฉัย เพื่อประโยชน์ในการค้นหาตามหมวดหมู่ของกฎหมายและการค้นหา ตามลำดับของคำวินิจฉัย นอกจากนี้ ยังได้จัดทำดัชนีค้นเรื่องไว้ท้ายเล่ม เพื่อความสะดวกต่อการสืบค้นเนื้อหา ในเบื้องต้นของคำวินิจฉัย พร้อมทั้งรวบรวมคำวินิจฉัยและคำสั่งศาลรัฐธรรมนูญที่เกี่ยวข้องในเรื่องที่ผู้ตรวจการ แผ่นดินได้เสนอเรื่องหรือยื่นคำร้องต่อศาลรัฐธรรมนูญไว้ด้วย ดังที่ท่านผู้อ่านจะได้ทราบต่อไป

สำนักกฎหมายและคดี
สำนักงานผู้ตรวจการแผ่นดิน
กุมภาพันธ์ ๒๕๖๔

สารบัญ

คำวินิจฉัยผู้ตรวจการแผ่นดิน พุทธศักราช ๒๕๖๒

เรียงพระราชบัญญัติและมาตราที่ยูติ

เรื่อง	หน้า
คำนำ	(๒)
สารบัญคำวินิจฉัยผู้ตรวจการแผ่นดิน พุทธศักราช ๒๕๖๒	
เรียงพระราชบัญญัติและมาตราที่ยูติ	(๓)
สารบัญคำวินิจฉัยผู้ตรวจการแผ่นดิน พุทธศักราช ๒๕๖๒	
เรียงเลขคำวินิจฉัย (เลขแดง)	(๑๑)
ส่วนนำ : หน้าที่และอำนาจของผู้ตรวจการแผ่นดินโดยสังเขป	(ก)
๑. พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยผู้ตรวจการแผ่นดิน พ.ศ. ๒๕๖๐	
๑.๑ มาตรา ๒๓ (๑) กรณีร้องเรียนว่าบทบัญญัติแห่งกฎหมาย	
มีปัญหาเกี่ยวกับความชอบด้วยรัฐธรรมนูญ	
เรื่องร้องเรียนเลขแดงที่ ๘๘/๒๕๖๒	๓
เรื่องร้องเรียนเลขแดงที่ ๑๑๓/๒๕๖๒	๕
เรื่องร้องเรียนเลขแดงที่ ๑๕๒/๒๕๖๒	๘
เรื่องร้องเรียนเลขแดงที่ ๓๒๗/๒๕๖๒	๑๓
เรื่องร้องเรียนเลขแดงที่ ๔๒๐/๒๕๖๒	๑๕
เรื่องร้องเรียนเลขแดงที่ ๔๓๐/๒๕๖๒	๒๕
เรื่องร้องเรียนเลขแดงที่ ๔๘๘/๒๕๖๒	๓๐
เรื่องร้องเรียนเลขแดงที่ ๕๘๕/๒๕๖๒	๓๗
เรื่องร้องเรียนเลขแดงที่ ๕๘๘/๒๕๖๒	๔๐
เรื่องร้องเรียนเลขแดงที่ ๖๑๔/๒๕๖๒	๔๔
เรื่องร้องเรียนเลขแดงที่ ๖๗๙, ๖๘๐/๒๕๖๒ *	๔๖
เรื่องร้องเรียนเลขแดงที่ ๖๙๖/๒๕๖๒	๕๒
เรื่องร้องเรียนเลขแดงที่ ๗๑๓/๒๕๖๒	๕๗
เรื่องร้องเรียนเลขแดงที่ ๗๑๕/๒๕๖๒ *	๕๙
เรื่องร้องเรียนเลขแดงที่ ๗๕๐/๒๕๖๒	๖๔
เรื่องร้องเรียนเลขแดงที่ ๘๒๙/๒๕๖๒	๖๕
เรื่องร้องเรียนเลขแดงที่ ๘๙๖/๒๕๖๒	๖๖

**๑.๑ มาตรา ๒๓ (๑) กรณีร้องเรียนว่าบทบัญญัติแห่งกฎหมาย
มีปัญหาเกี่ยวกับความชอบด้วยรัฐธรรมนูญ (ต่อ)** **หน้า**

เรื่องร้องเรียนเลขแดงที่ ๙๒๑/๒๕๖๒	๗๑
เรื่องร้องเรียนเลขแดงที่ ๙๒๔/๒๕๖๒	๗๓
เรื่องร้องเรียนเลขแดงที่ ๙๒๕/๒๕๖๒	๗๕
เรื่องร้องเรียนเลขแดงที่ ๑๐๗๓/๒๕๖๒	๘๘
เรื่องร้องเรียนเลขแดงที่ ๑๐๘๓/๒๕๖๒	๙๕
เรื่องร้องเรียนเลขแดงที่ ๑๑๐๐/๒๕๖๒	๙๙
เรื่องร้องเรียนเลขแดงที่ ๑๑๕๕/๒๕๖๒	๑๐๘
เรื่องร้องเรียนเลขแดงที่ ๑๒๐๔/๒๕๖๒	๑๓๐
เรื่องร้องเรียนเลขแดงที่ ๑๒๐๕/๒๕๖๒	๑๓๑
เรื่องร้องเรียนเลขแดงที่ ๑๒๐๗/๒๕๖๒	๑๓๓
เรื่องร้องเรียนเลขแดงที่ ๑๒๑๐/๒๕๖๒	๑๓๗
เรื่องร้องเรียนเลขแดงที่ ๑๓๒๔/๒๕๖๒	๑๕๐
เรื่องร้องเรียนเลขแดงที่ ๑๓๒๘/๒๕๖๒	๑๕๑
เรื่องร้องเรียนเลขแดงที่ ๑๓๓๑/๒๕๖๒	๑๕๔
เรื่องร้องเรียนเลขแดงที่ ๑๓๓๒/๒๕๖๒	๑๕๖
เรื่องร้องเรียนเลขแดงที่ ๑๓๘๕/๒๕๖๒	๑๖๒
เรื่องร้องเรียนเลขแดงที่ ๑๔๑๔, ๑๔๑๕/๒๕๖๒	๑๖๗
เรื่องร้องเรียนเลขแดงที่ ๑๔๘๐/๒๕๖๒	๑๗๗
เรื่องร้องเรียนเลขแดงที่ ๒๐๗๓/๒๕๖๒	๒๐๗
เรื่องร้องเรียนเลขแดงที่ ๒๑๐๙/๒๕๖๒ *	๒๑๓
เรื่องร้องเรียนเลขแดงที่ ๒๑๑๓/๒๕๖๒	๒๑๗
เรื่องร้องเรียนเลขแดงที่ ๒๑๑๕/๒๕๖๒	๒๒๐
เรื่องร้องเรียนเลขแดงที่ ๒๑๗๐/๒๕๖๒	๒๒๑
เรื่องร้องเรียนเลขแดงที่ ๒๑๙๒/๒๕๖๒	๒๒๕
เรื่องร้องเรียนเลขแดงที่ ๒๒๘๒/๒๕๖๒	๒๓๙
เรื่องร้องเรียนเลขแดงที่ ๒๒๘๖/๒๕๖๒	๒๔๔

**๑.๒ มาตรา ๒๓ (๒) กรณีร้องเรียนว่ากฎ คำสั่ง หรือการกระทำอื่นใด
มีปัญหาเกี่ยวกับความชอบด้วยรัฐธรรมนูญหรือกฎหมาย**

เรื่องร้องเรียนเลขแดงที่ ๓๒๗/๒๕๖๒	๑๓
เรื่องร้องเรียนเลขแดงที่ ๔๒๓/๒๕๖๒	๑๗
เรื่องร้องเรียนเลขแดงที่ ๔๒๖/๒๕๖๒	๒๐

๑.๒ มาตรา ๒๓ (๒) กรณีร้องเรียนว่ากฎ คำสั่ง หรือการกระทำอื่นใด	หน้า
มีปัญหาเกี่ยวกับความชอบด้วยรัฐธรรมนูญหรือกฎหมาย (ต่อ)	
เรื่องร้องเรียนเลขแดงที่ ๔๒๗/๒๕๖๒	๒๑
เรื่องร้องเรียนเลขแดงที่ ๔๘๒/๒๕๖๒	๒๘
เรื่องร้องเรียนเลขแดงที่ ๕๙๙/๒๕๖๒	๔๒
เรื่องร้องเรียนเลขแดงที่ ๖๘๗/๒๕๖๒	๕๐
เรื่องร้องเรียนเลขแดงที่ ๗๔๖/๒๕๖๒	๖๑
เรื่องร้องเรียนเลขแดงที่ ๘๙๗/๒๕๖๒	๖๘
เรื่องร้องเรียนเลขแดงที่ ๑๑๐๔/๒๕๖๒	๑๐๒
เรื่องร้องเรียนเลขแดงที่ ๑๑๕๔/๒๕๖๒	๑๐๖
เรื่องร้องเรียนเลขแดงที่ ๑๑๘๔/๒๕๖๒	๑๑๖
เรื่องร้องเรียนเลขแดงที่ ๑๑๘๕/๒๕๖๒	๑๑๘
เรื่องร้องเรียนเลขแดงที่ ๑๑๘๖/๒๕๖๒	๑๒๐
เรื่องร้องเรียนเลขแดงที่ ๑๑๘๗/๒๕๖๒	๑๒๒
เรื่องร้องเรียนเลขแดงที่ ๑๑๘๘/๒๕๖๒	๑๒๔
เรื่องร้องเรียนเลขแดงที่ ๑๑๘๙/๒๕๖๒	๑๒๖
เรื่องร้องเรียนเลขแดงที่ ๑๑๙๐/๒๕๖๒	๑๒๘
เรื่องร้องเรียนเลขแดงที่ ๑๒๐๗/๒๕๖๒	๑๓๓
เรื่องร้องเรียนเลขแดงที่ ๑๒๐๘/๒๕๖๒	๑๓๕
เรื่องร้องเรียนเลขแดงที่ ๑๒๑๕/๒๕๖๒	๑๔๒
เรื่องร้องเรียนเลขแดงที่ ๑๓๒๓/๒๕๖๒	๑๔๙
เรื่องร้องเรียนเลขแดงที่ ๑๓๓๑/๒๕๖๒	๑๕๔
เรื่องร้องเรียนเลขแดงที่ ๑๔๑๔, ๑๔๑๕/๒๕๖๒	๑๖๗
เรื่องร้องเรียนเลขแดงที่ ๑๖๘๒/๒๕๖๒	๑๘๘
เรื่องร้องเรียนเลขแดงที่ ๑๖๘๓/๒๕๖๒	๑๘๙
เรื่องร้องเรียนเลขแดงที่ ๑๖๘๔/๒๕๖๒	๑๙๐
เรื่องร้องเรียนเลขแดงที่ ๒๐๙๘/๒๕๖๒	๒๑๑
เรื่องร้องเรียนเลขแดงที่ ๒๑๑๒/๒๕๖๒	๒๑๕
เรื่องร้องเรียนเลขแดงที่ ๒๒๒๓/๒๕๖๒	๒๓๐
๑.๓ กรณียุติตามมาตราอื่น ๆ	
๑.๓.๑ มาตรา ๒๒ (๑) และ (๒) การร้องเรียนกรณีมีผู้ได้รับความเดือดร้อน	
หรือความไม่เป็นธรรม	
เรื่องร้องเรียนเลขแดงที่ ๕๐๘/๒๕๖๒	๓๑

๑.๓.๑ มาตรา ๒๒ (๑) และ (๒) การร้องเรียนกรณีผู้ได้รับความเดือดร้อน หรือความไม่เป็นธรรม (ต่อ) **หน้า**

เรื่องร้องเรียนเลขแดงที่ ๖๑๔/๒๕๖๒	๔๔
เรื่องร้องเรียนเลขแดงที่ ๖๙๗, ๖๙๘/๒๕๖๒	๕๔
เรื่องร้องเรียนเลขแดงที่ ๙๒๖/๒๕๖๒	๗๗
เรื่องร้องเรียนเลขแดงที่ ๑๐๔๑/๒๕๖๒	๘๕
เรื่องร้องเรียนเลขแดงที่ ๑๐๔๒/๒๕๖๒	๘๖
เรื่องร้องเรียนเลขแดงที่ ๑๐๘๒/๒๕๖๒	๙๓
เรื่องร้องเรียนเลขแดงที่ ๑๑๓๘/๒๕๖๒	๑๐๔
เรื่องร้องเรียนเลขแดงที่ ๑๒๐๗/๒๕๖๒	๑๓๓
เรื่องร้องเรียนเลขแดงที่ ๑๒๑๖/๒๕๖๒	๑๔๔
เรื่องร้องเรียนเลขแดงที่ ๑๒๑๙, ๑๒๒๐/๒๕๖๒	๑๔๖
เรื่องร้องเรียนเลขแดงที่ ๑๔๓๘/๒๕๖๒	๑๗๒
เรื่องร้องเรียนเลขแดงที่ ๑๕๖๕/๒๕๖๒	๑๘๓
เรื่องร้องเรียนเลขแดงที่ ๑๖๘๕/๒๕๖๒	๑๙๒
เรื่องร้องเรียนเลขแดงที่ ๑๘๖๔/๒๕๖๒	๑๙๙
เรื่องร้องเรียนเลขแดงที่ ๒๐๗๖/๒๕๖๒	๒๐๙
เรื่องร้องเรียนเลขแดงที่ ๒๑๑๓/๒๕๖๒	๒๑๗

๑.๓.๒ มาตรา ๓๓ กรณีเสนอแนะให้มีการปรับปรุงกฎหมาย กฎ หรือคำสั่ง **หน้า**

เรื่องร้องเรียนเลขแดงที่ ๑๐๓๐/๒๕๖๒	๘๒

๑.๓.๓ มาตรา ๓๗ เรื่องที่ห้ามมิให้ผู้ตรวจการแผ่นดินรับไว้พิจารณา

(๑) มาตรา ๓๗ (๒) เรื่องที่ฟ้องร้องเป็นคดีอยู่ในศาล หรือเรื่องที่ศาล มีคำพิพากษา คำสั่ง หรือคำวินิจฉัยเสร็จเด็ดขาดแล้ว

เรื่องร้องเรียนเลขแดงที่ ๔๒๘/๒๕๖๒	๒๓
เรื่องร้องเรียนเลขแดงที่ ๔๒๙/๒๕๖๒	๒๔
เรื่องร้องเรียนเลขแดงที่ ๗๔๖/๒๕๖๒	๖๑
เรื่องร้องเรียนเลขแดงที่ ๑๑๐๓/๒๕๖๒	๑๐๐
เรื่องร้องเรียนเลขแดงที่ ๑๑๕๕/๒๕๖๒	๑๐๘
เรื่องร้องเรียนเลขแดงที่ ๑๓๓๐/๒๕๖๒	๑๕๓
เรื่องร้องเรียนเลขแดงที่ ๑๓๘๓/๒๕๖๒	๑๕๙
เรื่องร้องเรียนเลขแดงที่ ๑๔๘๔/๒๕๖๒	๑๗๙
เรื่องร้องเรียนเลขแดงที่ ๑๗๔๐/๒๕๖๒	๑๙๕
เรื่องร้องเรียนเลขแดงที่ ๑๘๖๖/๒๕๖๒	๒๐๑

**(๑) มาตรา ๓๗ (๒) เรื่องที่ฟ้องร้องเป็นคดีอยู่ในศาล หรือเรื่องที่ศาล
มีคำพิพากษา คำสั่ง หรือคำวินิจฉัยเสร็จเด็ดขาดแล้ว (ต่อ)**

เรื่องร้องเรียนเลขแดงที่ ๒๐๗๕/๒๕๖๒	๒๐๘
เรื่องร้องเรียนเลขแดงที่ ๒๒๑๒/๒๕๖๒	๒๒๘

(๒) มาตรา ๓๗ (๓) เรื่องที่ไม่อยู่ในหน้าที่และอำนาจของผู้ตรวจการแผ่นดิน

เรื่องร้องเรียนเลขแดงที่ ๒๗๓/๒๕๖๒	๑๑
เรื่องร้องเรียนเลขแดงที่ ๔๓๐/๒๕๖๒	๒๕
เรื่องร้องเรียนเลขแดงที่ ๔๓๘/๒๕๖๒	๒๗
เรื่องร้องเรียนเลขแดงที่ ๑๑๐๐/๒๕๖๒	๙๙
เรื่องร้องเรียนเลขแดงที่ ๑๑๘๔/๒๕๖๒	๑๑๖
เรื่องร้องเรียนเลขแดงที่ ๑๑๘๘/๒๕๖๒	๑๒๔
เรื่องร้องเรียนเลขแดงที่ ๑๑๘๙/๒๕๖๒	๑๒๖
เรื่องร้องเรียนเลขแดงที่ ๑๑๙๐/๒๕๖๒	๑๒๘
เรื่องร้องเรียนเลขแดงที่ ๑๒๑๕/๒๕๖๒	๑๔๒
เรื่องร้องเรียนเลขแดงที่ ๑๓๘๓/๒๕๖๒	๑๕๙
เรื่องร้องเรียนเลขแดงที่ ๑๔๔๔/๒๕๖๒	๑๗๔
เรื่องร้องเรียนเลขแดงที่ ๑๕๖๔/๒๕๖๒	๑๘๒
เรื่องร้องเรียนเลขแดงที่ ๒๐๖๔/๒๕๖๒	๒๐๖

(๓) มาตรา ๓๗ (๔) เรื่องที่อยู่ในหน้าที่และอำนาจขององค์กรอิสระอื่น

เรื่องร้องเรียนเลขแดงที่ ๑๑๘๕/๒๕๖๒	๑๑๘
เรื่องร้องเรียนเลขแดงที่ ๑๑๘๖/๒๕๖๒	๑๒๐
เรื่องร้องเรียนเลขแดงที่ ๑๑๘๗/๒๕๖๒	๑๒๒
เรื่องร้องเรียนเลขแดงที่ ๒๑๑๔/๒๕๖๒	๒๑๙

(๔) มาตรา ๓๗ (๗) เรื่องที่ผู้ตรวจการแผ่นดินเคยสรุปผลการพิจารณาแล้ว

เรื่องร้องเรียนเลขแดงที่ ๕๗๗/๒๕๖๒	๓๒
เรื่องร้องเรียนเลขแดงที่ ๕๘๓/๒๕๖๒	๓๔
เรื่องร้องเรียนเลขแดงที่ ๖๘๖/๒๕๖๒	๔๘
เรื่องร้องเรียนเลขแดงที่ ๖๘๗/๒๕๖๒	๕๐
เรื่องร้องเรียนเลขแดงที่ ๑๑๑๐/๒๕๖๒	๑๐๓
เรื่องร้องเรียนเลขแดงที่ ๑๗๓๙/๒๕๖๒	๑๙๔
เรื่องร้องเรียนเลขแดงที่ ๑๗๔๐/๒๕๖๒	๑๙๕
เรื่องร้องเรียนเลขแดงที่ ๑๗๔๑/๒๕๖๒	๑๙๖
เรื่องร้องเรียนเลขแดงที่ ๒๒๒๓/๒๕๖๒	๒๓๐

(๔) มาตรา ๓๗ (๓) เรื่องที่ผู้ตรวจการแผ่นดินเคยสรุปผลการพิจารณาแล้ว (ต่อ) หน้า

เรื่องร้องเรียนเลขแดงที่ ๒๒๒๙/๒๕๖๒ ๒๓๔

เรื่องร้องเรียนเลขแดงที่ ๒๒๘๒/๒๕๖๒ ๒๓๙

(๕) มาตรา ๓๗ (๘) เรื่องอื่นตามที่ผู้ตรวจการแผ่นดินกำหนด

เรื่องร้องเรียนเลขแดงที่ ๑๑๘๒/๒๕๖๒ ๑๑๒

เรื่องร้องเรียนเลขแดงที่ ๒๑๗๑/๒๕๖๒ ๒๒๓

เรื่องร้องเรียนเลขแดงที่ ๒๒๒๘/๒๕๖๒ ๒๓๓

เรื่องร้องเรียนเลขแดงที่ ๒๒๘๕/๒๕๖๒ ๒๔๓

๒. พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญ พ.ศ. ๒๕๖๑

๒.๑ มาตรา ๔๖ กรณีร้องเรียนเกี่ยวกับการกระทำที่เป็นการละเมิดสิทธิหรือเสรีภาพ

เรื่องร้องเรียนเลขแดงที่ ๑๘/๒๕๖๒ ๑

เรื่องร้องเรียนเลขแดงที่ ๑๕๐/๒๕๖๒ * ๗

เรื่องร้องเรียนเลขแดงที่ ๕๗๗/๒๕๖๒ ๓๒

เรื่องร้องเรียนเลขแดงที่ ๕๘๖/๒๕๖๒ ๓๙

เรื่องร้องเรียนเลขแดงที่ ๕๙๘/๒๕๖๒ ๔๐

เรื่องร้องเรียนเลขแดงที่ ๗๑๓/๒๕๖๒ ๕๗

เรื่องร้องเรียนเลขแดงที่ ๗๔๘/๒๕๖๒ ๖๓

เรื่องร้องเรียนเลขแดงที่ ๙๐๑/๒๕๖๒ ๗๐

เรื่องร้องเรียนเลขแดงที่ ๑๐๗๔/๒๕๖๒ ๘๙

เรื่องร้องเรียนเลขแดงที่ ๑๐๘๑/๒๕๖๒ ๙๑

เรื่องร้องเรียนเลขแดงที่ ๑๐๘๗/๒๕๖๒ ๙๘

เรื่องร้องเรียนเลขแดงที่ ๑๑๕๖/๒๕๖๒ ๑๑๐

เรื่องร้องเรียนเลขแดงที่ ๑๒๐๘/๒๕๖๒ ๑๓๕

เรื่องร้องเรียนเลขแดงที่ ๑๒๑๓/๒๕๖๒ ๑๓๘

เรื่องร้องเรียนเลขแดงที่ ๑๒๑๔/๒๕๖๒ ๑๔๐

เรื่องร้องเรียนเลขแดงที่ ๑๓๘๖/๒๕๖๒ ๑๖๓

เรื่องร้องเรียนเลขแดงที่ ๑๔๑๓/๒๕๖๒ * ๑๖๕

เรื่องร้องเรียนเลขแดงที่ ๑๔๑๙/๒๕๖๒ ๑๖๙

เรื่องร้องเรียนเลขแดงที่ ๑๔๓๗/๒๕๖๒ ๑๗๑

เรื่องร้องเรียนเลขแดงที่ ๑๔๗๙/๒๕๖๒ ๑๗๕

เรื่องร้องเรียนเลขแดงที่ ๑๗๘๖/๒๕๖๒ ๑๙๗

เรื่องร้องเรียนเลขแดงที่ ๑๙๗๗/๒๕๖๒ ๒๐๒

เรื่องร้องเรียนเลขแดงที่ ๒๐๗๖/๒๕๖๒ ๒๐๙

๒.๑ มาตรา ๔๖ กรณีร้องเรียนเกี่ยวกับการกระทำที่เป็นการละเมิดสิทธิหรือเสรีภาพ (ต่อ) หน้า

เรื่องร้องเรียนเลขแดงที่ ๒๑๑๕/๒๕๖๒	๒๒๐
เรื่องร้องเรียนเลขแดงที่ ๒๑๙๒/๒๕๖๒	๒๒๕
เรื่องร้องเรียนเลขแดงที่ ๒๒๕๓/๒๕๖๒	๒๓๕
เรื่องร้องเรียนเลขแดงที่ ๒๒๘๗/๒๕๖๒	๒๔๕
เรื่องร้องเรียนเลขแดงที่ ๒๒๘๘/๒๕๖๒	๒๔๖
เรื่องร้องเรียนเลขแดงที่ ๒๒๘๙/๒๕๖๒	๒๔๘

๒.๒ มาตรา ๔๘ กรณีร้องเรียนเกี่ยวกับการละเมิดสิทธิหรือเสรีภาพ

ที่เป็นผลมาจากบทบัญญัติแห่งกฎหมายขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ

เรื่องร้องเรียนเลขแดงที่ ๕๘๔/๒๕๖๒	๓๖
เรื่องร้องเรียนเลขแดงที่ ๑๐๘๑/๒๕๖๒	๙๑
เรื่องร้องเรียนเลขแดงที่ ๑๑๕๕/๒๕๖๒	๑๐๘
เรื่องร้องเรียนเลขแดงที่ ๑๓๘๔/๒๕๖๒	๑๖๐
เรื่องร้องเรียนเลขแดงที่ ๑๔๓๗/๒๕๖๒	๑๗๑
เรื่องร้องเรียนเลขแดงที่ ๑๔๗๙/๒๕๖๒	๑๗๕
เรื่องร้องเรียนเลขแดงที่ ๒๐๔๔/๒๕๖๒	๒๐๔
เรื่องร้องเรียนเลขแดงที่ ๒๒๕๖/๒๕๖๒	๒๓๗

๒.๓ มาตราอื่น ๆ

๒.๓.๑ มาตรา ๔๒ รูปแบบคำร้องตามข้อกำหนดของศาลรัฐธรรมนูญ

เรื่องร้องเรียนเลขแดงที่ ๑๒๑๔/๒๕๖๒	๑๔๐
เรื่องร้องเรียนเลขแดงที่ ๒๐๗๖/๒๕๖๒	๒๐๙

๒.๓.๒ มาตรา ๔๕ กรณีร้องเรียนเกี่ยวกับการไม่ปฏิบัติตามรัฐธรรมนูญ

หมวด ๕ หน้าที่ของรัฐ

เรื่องร้องเรียนเลขแดงที่ ๑๐๘๑/๒๕๖๒	๙๑
เรื่องร้องเรียนเลขแดงที่ ๒๑๑๓/๒๕๖๒	๒๑๗

๒.๓.๓ มาตรา ๔๗ เรื่องที่ห้ามมิให้ใช้สิทธิยื่นคำร้องต่อศาลรัฐธรรมนูญ

(๑) มาตรา ๔๗ (๒) รัฐธรรมนูญหรือกฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญ
กำหนดกระบวนการร้องหรือผู้มีสิทธิขอให้ศาลพิจารณาวินิจฉัย
ไว้เป็นการเฉพาะแล้ว

เรื่องร้องเรียนเลขแดงที่ ๑๑๓/๒๕๖๒	๕

(๒) มาตรา ๔๗ (๓) กฎหมายบัญญัติขั้นตอนและวิธีการไว้เป็นการเฉพาะ
และยังมิได้ดำเนินการตามขั้นตอนหรือวิธีการนั้นครบถ้วน

เรื่องร้องเรียนเลขแดงที่ ๑๒๑๖/๒๕๖๒	๑๔๔

(๓) มาตรา ๔๗ (๔) เรื่องที่อยู่ระหว่างการพิจารณาพิพากษาคดี ของศาลอื่น หรือเรื่องที่ศาลอื่นมีคำพิพากษาหรือคำสั่งถึงที่สุดแล้ว	หน้า
เรื่องร้องเรียนเลขแดงที่ ๑๘/๒๕๖๒	๑
เรื่องร้องเรียนเลขแดงที่ ๑๑๒/๒๕๖๒	๔
เรื่องร้องเรียนเลขแดงที่ ๒๗๗/๒๕๖๒	๑๒
เรื่องร้องเรียนเลขแดงที่ ๙๓๙/๒๕๖๒	๗๙
เรื่องร้องเรียนเลขแดงที่ ๙๔๓/๒๕๖๒	๘๑
เรื่องร้องเรียนเลขแดงที่ ๑๐๘๕/๒๕๖๒	๙๖
เรื่องร้องเรียนเลขแดงที่ ๑๑๘๒/๒๕๖๒	๑๑๒
เรื่องร้องเรียนเลขแดงที่ ๑๑๘๓/๒๕๖๒	๑๑๔
เรื่องร้องเรียนเลขแดงที่ ๑๓๒๒/๒๕๖๒	๑๔๘
เรื่องร้องเรียนเลขแดงที่ ๑๓๕๓/๒๕๖๒	๑๕๘
เรื่องร้องเรียนเลขแดงที่ ๑๕๔๑/๒๕๖๒	๑๘๐
เรื่องร้องเรียนเลขแดงที่ ๑๕๖๗/๒๕๖๒	๑๘๕
เรื่องร้องเรียนเลขแดงที่ ๑๖๘๑/๒๕๖๒	๑๘๖
เรื่องร้องเรียนเลขแดงที่ ๒๒๑๐/๒๕๖๒	๒๒๗
เรื่องร้องเรียนเลขแดงที่ ๒๒๑๒/๒๕๖๒	๒๒๘
เรื่องร้องเรียนเลขแดงที่ ๒๒๘๓/๒๕๖๒	๒๔๑

ภาคผนวก

ดัชนีค้นเรื่อง	๒๕๓
คำวินิจฉัยศาลรัฐธรรมนูญที่ ๖/๒๕๖๒	๒๕๖
คำสั่งศาลรัฐธรรมนูญที่ ๒๕/๒๕๖๒	๒๖๕
คำสั่งศาลรัฐธรรมนูญที่ ๓๕/๒๕๖๒	๒๖๙
คำสั่งศาลรัฐธรรมนูญที่ ๑๒ - ๑๓/๒๕๖๓	๒๗๔
คำวินิจฉัยศาลรัฐธรรมนูญที่ ๑๗/๒๕๖๓	๒๘๒

* หมายถึง เสนอเรื่องหรือยื่นคำร้องต่อศาลรัฐธรรมนูญ

สารบัญ
คำวินิจฉัยผู้ตรวจการแผ่นดิน พุทธศักราช ๒๕๖๒
เรียงเลขคำวินิจฉัย (เลขแดง)

เรื่องร้องเรียนเลขแดงที่	หน้า	เรื่องร้องเรียนเลขแดงที่	หน้า
๑๘/๒๕๖๒	๑	๕๙๙/๒๕๖๒	๔๒
๘๙/๒๕๖๒	๓	๖๑๔/๒๕๖๒	๔๔
๑๑๒/๒๕๖๒	๔	๖๗๙, ๖๘๐/๒๕๖๒ *	๔๖
๑๑๓/๒๕๖๒	๕	๖๘๖/๒๕๖๒	๔๘
๑๕๐/๒๕๖๒ *	๗	๖๘๗/๒๕๖๒	๕๐
๑๕๒/๒๕๖๒	๙	๖๙๖/๒๕๖๒	๕๒
๒๗๓/๒๕๖๒	๑๑	๖๙๗, ๖๙๘/๒๕๖๒	๕๔
๒๗๗/๒๕๖๒	๑๒	๗๑๓/๒๕๖๒	๕๗
๓๒๗/๒๕๖๒	๑๓	๗๑๕/๒๕๖๒ *	๕๙
๔๒๐/๒๕๖๒	๑๕	๗๔๖/๒๕๖๒	๖๑
๔๒๓/๒๕๖๒	๑๗	๗๔๘/๒๕๖๒	๖๓
๔๒๖/๒๕๖๒	๒๐	๗๕๐/๒๕๖๒	๖๔
๔๒๗/๒๕๖๒	๒๑	๘๒๙/๒๕๖๒	๖๕
๔๒๘/๒๕๖๒	๒๓	๘๙๖/๒๕๖๒	๖๖
๔๒๙/๒๕๖๒	๒๔	๘๙๗/๒๕๖๒	๖๘
๔๓๐/๒๕๖๒	๒๕	๙๐๑/๒๕๖๒	๗๐
๔๓๘/๒๕๖๒	๒๗	๙๒๑/๒๕๖๒	๗๑
๔๘๒/๒๕๖๒	๒๘	๙๒๔/๒๕๖๒	๗๓
๔๘๘/๒๕๖๒	๓๐	๙๒๕/๒๕๖๒	๗๕
๕๐๘/๒๕๖๒	๓๑	๙๒๖/๒๕๖๒	๗๗
๕๓๗/๒๕๖๒	๓๒	๙๓๙/๒๕๖๒	๗๙
๕๘๓/๒๕๖๒	๓๔	๙๔๓/๒๕๖๒	๘๑
๕๘๔/๒๕๖๒	๓๖	๑๐๓๐/๒๕๖๒	๘๒
๕๘๕/๒๕๖๒	๓๗	๑๐๔๑/๒๕๖๒	๘๕
๕๘๖/๒๕๖๒	๓๙	๑๐๔๒/๒๕๖๒	๘๖
๕๙๘/๒๕๖๒	๔๐	๑๐๗๓/๒๕๖๒	๘๘

เรื่องร้องเรียนเลขแดงที่	หน้า	เรื่องร้องเรียนเลขแดงที่	หน้า
๑๐๗๔/๒๕๖๒	๘๙	๑๒๑๙, ๑๒๒๐/๒๕๖๒	๑๔๖
๑๐๘๑/๒๕๖๒	๙๑	๑๓๒๒/๒๕๖๒	๑๔๘
๑๐๘๒/๒๕๖๒	๙๓	๑๓๒๓/๒๕๖๒	๑๔๙
๑๐๘๓/๒๕๖๒	๙๕	๑๓๒๔/๒๕๖๒	๑๕๐
๑๐๘๕/๒๕๖๒	๙๖	๑๓๒๘/๒๕๖๒	๑๕๑
๑๐๘๗/๒๕๖๒	๙๘	๑๓๓๐/๒๕๖๒	๑๕๓
๑๑๐๐/๒๕๖๒	๙๙	๑๓๓๑/๒๕๖๒	๑๕๔
๑๑๐๓/๒๕๖๒	๑๐๐	๑๓๓๒/๒๕๖๒	๑๕๖
๑๑๐๔/๒๕๖๒	๑๐๒	๑๓๕๓/๒๕๖๒	๑๕๘
๑๑๑๐/๒๕๖๒	๑๐๓	๑๓๘๓/๒๕๖๒	๑๕๙
๑๑๓๘/๒๕๖๒	๑๐๔	๑๓๘๔/๒๕๖๒	๑๖๐
๑๑๕๔/๒๕๖๒	๑๐๖	๑๓๘๕/๒๕๖๒	๑๖๒
๑๑๕๕/๒๕๖๒	๑๐๘	๑๓๘๖/๒๕๖๒	๑๖๓
๑๑๕๖/๒๕๖๒	๑๑๐	๑๔๑๓/๒๕๖๒ *	๑๖๕
๑๑๘๒/๒๕๖๒	๑๑๒	๑๔๑๔, ๑๔๑๕/๒๕๖๒	๑๖๗
๑๑๘๓/๒๕๖๒	๑๑๔	๑๔๑๙/๒๕๖๒	๑๖๙
๑๑๘๔/๒๕๖๒	๑๑๖	๑๔๓๗/๒๕๖๒	๑๗๑
๑๑๘๕/๒๕๖๒	๑๑๘	๑๔๓๘/๒๕๖๒	๑๗๒
๑๑๘๖/๒๕๖๒	๑๒๐	๑๔๔๔/๒๕๖๒	๑๗๔
๑๑๘๗/๒๕๖๒	๑๒๒	๑๔๗๙/๒๕๖๒	๑๗๕
๑๑๘๘/๒๕๖๒	๑๒๔	๑๔๘๐/๒๕๖๒	๑๗๗
๑๑๘๙/๒๕๖๒	๑๒๖	๑๔๘๔/๒๕๖๒	๑๗๙
๑๑๙๐/๒๕๖๒	๑๒๘	๑๕๔๑/๒๕๖๒	๑๘๐
๑๒๐๔/๒๕๖๒	๑๓๐	๑๕๖๔/๒๕๖๒	๑๘๒
๑๒๐๕/๒๕๖๒	๑๓๑	๑๕๖๕/๒๕๖๒	๑๘๓
๑๒๐๗/๒๕๖๒	๑๓๓	๑๕๖๗/๒๕๖๒	๑๘๕
๑๒๐๘/๒๕๖๒	๑๓๕	๑๖๘๑/๒๕๖๒	๑๘๖
๑๒๑๐/๒๕๖๒	๑๓๗	๑๖๘๒/๒๕๖๒	๑๘๘
๑๒๑๓/๒๕๖๒	๑๓๘	๑๖๘๓/๒๕๖๒	๑๘๙
๑๒๑๔/๒๕๖๒	๑๔๐	๑๖๘๔/๒๕๖๒	๑๙๐
๑๒๑๕/๒๕๖๒	๑๔๒	๑๖๘๕/๒๕๖๒	๑๙๒
๑๒๑๖/๒๕๖๒	๑๔๔	๑๗๓๙/๒๕๖๒	๑๙๔

เรื่องร้องเรียนเลขแดงที่	หน้า	เรื่องร้องเรียนเลขแดงที่	หน้า
๑๗๔๐/๒๕๖๒	๑๙๕	๒๒๘๘/๒๕๖๒	๒๔๖
๑๗๔๑/๒๕๖๒	๑๙๖	๒๒๘๙/๒๕๖๒	๒๔๘
๑๗๘๖/๒๕๖๒	๑๙๗		
๑๘๖๔/๒๕๖๒	๑๙๙		
๑๘๖๖/๒๕๖๒	๒๐๑		
๑๙๗๗/๒๕๖๒	๒๐๒		
๒๐๔๔/๒๕๖๒	๒๐๔		
๒๐๖๔/๒๕๖๒	๒๐๖		
๒๐๗๓/๒๕๖๒	๒๐๗		
๒๐๗๕/๒๕๖๒	๒๐๘		
๒๐๗๖/๒๕๖๒	๒๐๙		
๒๐๙๘/๒๕๖๒	๒๑๑		
๒๑๐๙/๒๕๖๒ *	๒๑๓		
๒๑๑๒/๒๕๖๒	๒๑๕		
๒๑๑๓/๒๕๖๒	๒๑๗		
๒๑๑๔/๒๕๖๒	๒๑๙		
๒๑๑๕/๒๕๖๒	๒๒๐		
๒๑๗๐/๒๕๖๒	๒๒๑		
๒๑๗๑/๒๕๖๒	๒๒๓		
๒๑๙๒/๒๕๖๒	๒๒๕		
๒๒๑๐/๒๕๖๒	๒๒๗		
๒๒๑๒/๒๕๖๒	๒๒๘		
๒๒๒๓/๒๕๖๒	๒๓๐		
๒๒๒๘/๒๕๖๒	๒๓๓		
๒๒๒๙/๒๕๖๒	๒๓๔		
๒๒๕๓/๒๕๖๒	๒๓๕		
๒๒๕๖/๒๕๖๒	๒๓๗		
๒๒๘๒/๒๕๖๒	๒๓๙		
๒๒๘๓/๒๕๖๒	๒๔๑		
๒๒๘๕/๒๕๖๒	๒๔๓		
๒๒๘๖/๒๕๖๒	๒๔๔		
๒๒๘๗/๒๕๖๒	๒๔๕		

* หมายถึง เสนอเรื่องหรือยื่นคำร้องต่อศาลรัฐธรรมนูญ

ส่วนนำ :
หน้าที่และอำนาจของผู้ตรวจการแผ่นดิน
โดยสังเขป

ส่วนนำ : หน้าที่และอำนาจของผู้ตรวจการแผ่นดินโดยสังเขป

๑. การแก้ไขปัญหาความเดือดร้อนหรือความไม่เป็นธรรม

“มาตรา ๒๒ ผู้ตรวจการแผ่นดิน มีหน้าที่และอำนาจดังต่อไปนี้”

(๑) เสนอแนะต่อหน่วยงานของรัฐที่เกี่ยวข้องเพื่อให้มีการปรับปรุงกฎหมาย กฎ หรือคำสั่ง หรือขั้นตอนการปฏิบัติงานใด ๆ บรรดาที่ก่อให้เกิดความเดือดร้อนหรือความไม่เป็นธรรมแก่ประชาชน หรือเป็นภาระแก่ประชาชนโดยไม่จำเป็นหรือเกินสมควรแก่เหตุ

(๒) แสวงหาข้อเท็จจริงเมื่อเห็นว่ามิได้รับได้รับความเดือดร้อนหรือความไม่เป็นธรรมอันเนื่องมาจากการไม่ปฏิบัติตามกฎหมายหรือปฏิบัตินอกเหนือหน้าที่และอำนาจตามกฎหมายของหน่วยงานของรัฐ หรือเจ้าหน้าที่ของรัฐ เพื่อเสนอแนะต่อหน่วยงานของรัฐที่เกี่ยวข้องให้จัดหรือระงับความเดือดร้อนหรือความไม่เป็นธรรมนั้น ...”

หน้าที่และอำนาจในการแก้ไขปัญหาความเดือดร้อนหรือความไม่เป็นธรรม ถือเป็นหน้าที่และอำนาจที่สำคัญประการหนึ่งของผู้ตรวจการแผ่นดิน เมื่อมีบุคคลใดพบเห็นหรือได้รับความเดือดร้อนหรือความไม่เป็นธรรมอันเนื่องมาจากการไม่ปฏิบัติตามกฎหมายหรือปฏิบัตินอกเหนือหน้าที่และอำนาจตามกฎหมายของหน่วยงานของรัฐ หรือเจ้าหน้าที่ของรัฐ บุคคลนั้นมีสิทธิแจ้งหรือร้องเรียนต่อผู้ตรวจการแผ่นดินได้

ภายหลังจากที่ได้รับเรื่องร้องเรียน ผู้ตรวจการแผ่นดินมีหน้าที่และอำนาจในการแสวงหาข้อเท็จจริงเกี่ยวกับเรื่องดังกล่าวได้ หากผู้ตรวจการแผ่นดินพิจารณาแล้วเห็นว่า ความเดือดร้อนหรือความไม่เป็นธรรมนั้นเกิดจากหน่วยงานของรัฐหรือเจ้าหน้าที่ของรัฐ ผู้ตรวจการแผ่นดินก็มีหน้าที่และอำนาจในการเสนอแนะต่อหน่วยงานของรัฐที่เกี่ยวข้อง เพื่อให้จัดหรือระงับความเดือดร้อนหรือความไม่เป็นธรรมนั้น ตลอดจนเสนอแนะให้ปรับปรุงกฎหมาย กฎ คำสั่ง หรือขั้นตอนการปฏิบัติงานใด ๆ ที่ก่อให้เกิดความเดือดร้อนความไม่เป็นธรรม เป็นภาระแก่ประชาชนโดยไม่จำเป็นหรือเกินสมควรแก่เหตุ เพื่อให้หน่วยงานของรัฐ และเจ้าหน้าที่ของรัฐสามารถปฏิบัติหน้าที่ได้อย่างมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น ตัวอย่างการดำเนินการตามหน้าที่และอำนาจในกรณีนี้ เช่น กรณีที่ผู้ตรวจการแผ่นดินเสนอแนะให้แก้ไขพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลปกครองและวิธีพิจารณาคดีปกครอง พ.ศ. ๒๕๔๒ โดยแก้ไขให้มีข้อยกเว้นค่าธรรมเนียมศาลแก่ผู้ฟ้องคดีที่ไม่มีทรัพย์สินเพียงพอ หรือหากไม่ได้รับยกเว้นค่าธรรมเนียมศาลแล้วจะได้รับความเดือดร้อนเกินสมควร หรือกรณีที่ผู้ตรวจการแผ่นดินเสนอแนะต่อการประสานครหลวง ให้ยกเลิกการจัดเก็บค่าน้ำประปาในอัตราขั้นต่ำในประเภทที่อยู่อาศัย แต่ให้จัดเก็บตามปริมาณการใช้แทน

๒. การตรวจสอบการปฏิบัติตามรัฐธรรมนูญ หมวด ๕ หน้าที่ของรัฐ

“มาตรา ๒๒ ผู้ตรวจการแผ่นดิน มีหน้าที่และอำนาจดังต่อไปนี้ ...

(๓) เสนอต่อคณะรัฐมนตรีให้ทราบถึงการที่หน่วยงานของรัฐยังมิได้ปฏิบัติให้ถูกต้องครบถ้วนตามหมวด ๕ หน้าที่ของรัฐ ของรัฐธรรมนูญ ...”

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๖๐ กำหนดหน้าที่และอำนาจเพิ่มเติมให้กับผู้ตรวจการแผ่นดินในการตรวจสอบการปฏิบัติตามรัฐธรรมนูญ หมวด ๕ หน้าที่ของรัฐ โดยพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยผู้ตรวจการแผ่นดิน พ.ศ. ๒๕๖๐ ได้กำหนดให้ผู้ตรวจการแผ่นดินสามารถเสนอต่อคณะรัฐมนตรีในกรณีที่หน่วยงานของรัฐยังมิได้ปฏิบัติให้ถูกต้องครบถ้วนตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๖๐ หมวด ๕ หน้าที่ของรัฐได้

ในกรณีที่ผู้ตรวจการแผ่นดินแสวงหาข้อเท็จจริงแล้วพบว่า หน่วยงานของรัฐยังมิได้ปฏิบัติให้ถูกต้องครบถ้วนตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๖๐ หมวด ๕ หน้าที่ของรัฐ ผู้ตรวจการแผ่นดินมีหน้าที่และอำนาจเสนอต่อคณะรัฐมนตรีในฐานะองค์กรที่ใช้อำนาจบริหารราชการแผ่นดินให้ทราบถึงข้อเท็จจริงดังกล่าว โดยจัดทำเป็นรายงานพร้อมข้อเสนอแนะ เพื่อให้คณะรัฐมนตรีพิจารณาดำเนินการให้หน่วยงานของรัฐปฏิบัติตามหมวด ๕ หน้าที่ของรัฐ ต่อไปโดยเร็ว ทั้งนี้ ผู้ตรวจการแผ่นดินจะรายงานให้รัฐสภาและเผยแพร่ให้ประชาชนทราบด้วยก็ได้ ตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยผู้ตรวจการแผ่นดิน พ.ศ. ๒๕๖๐ มาตรา ๓๕ ตัวอย่างการดำเนินการตามหน้าที่และอำนาจในกรณีนี้ เช่น กรณีที่ผู้ตรวจการแผ่นดินมีข้อเสนอแนะให้องค์การเภสัชกรรมดำเนินการผลิตวิตามินโพลีกาเซีย (วิตามิน B๙) ขนาด ๐.๔ มิลลิกรัม เพื่อให้ประชาชนซื้อหาบริโภคได้ง่ายขึ้น หรือกรณีที่ผู้ตรวจการแผ่นดินเสนอต่อคณะรัฐมนตรีให้ทราบถึงการที่หน่วยงานของรัฐยังมิได้ปฏิบัติให้ถูกต้องครบถ้วนตามหมวด ๕ หน้าที่ของรัฐ ของรัฐธรรมนูญ ในการยกเลิกการใช้สารเคมีอันตราย (พาราควอต)

สำหรับหน้าที่ของรัฐที่บัญญัติไว้ในรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๖๐ หมวด ๕ หน้าที่ของรัฐ ตามมาตรา ๕๑ ถึงมาตรา ๖๓ มีสาระสำคัญ ดังต่อไปนี้

- ๑) รัฐต้องพิทักษ์รักษาไว้ซึ่งสถาบันพระมหากษัตริย์ เอกราช อธิปไตย บูรณภาพแห่งอาณาเขต และเขตที่ประเทศไทยมีสิทธิ อธิปไตย ความมั่นคงแห่งชาติ และความสงบเรียบร้อยของประชาชน
- ๒) รัฐต้องดูแลให้มีการปฏิบัติตามและบังคับใช้กฎหมาย อย่างเคร่งครัด
- ๓) รัฐต้องดำเนินการให้เด็กทุกคนได้รับการศึกษาเป็นเวลาสิบสองปี ตั้งแต่ก่อนวัยเรียนจนจบการศึกษาภาคบังคับอย่างมีคุณภาพโดยไม่เก็บค่าใช้จ่าย
- ๔) รัฐต้องดำเนินการให้ประชาชนได้รับบริการสาธารณสุขที่มีประสิทธิภาพอย่างทั่วถึง
- ๕) รัฐต้องจัดหรือดำเนินการให้มีสาธารณูปโภคขั้นพื้นฐานที่จำเป็นต่อการดำรงชีวิตของประชาชนอย่างทั่วถึง
- ๖) รัฐต้องอนุรักษ์และส่งเสริมภูมิปัญญาท้องถิ่น ศิลปะ วัฒนธรรม ขนบธรรมเนียมและจารีตประเพณี อันดีงามของท้องถิ่นและของชาติ
- ๗) รัฐต้องคุ้มครองและบำรุงรักษาทรัพยากรธรรมชาติ สิ่งแวดล้อม และความหลากหลายทางชีวภาพ
- ๘) รัฐต้องดำเนินการให้มีการศึกษาและประเมินผลกระทบต่อคุณภาพ สิ่งแวดล้อมและสุขภาพของประชาชน หรือชุมชน และจัดให้มีการรับฟังความคิดเห็นของผู้มีส่วนได้เสีย ประชาชนและชุมชนที่เกี่ยวข้อง ก่อนที่รัฐจะอนุญาตให้ผู้ใดดำเนินการ ถ้าการนั้นมีผลกระทบต่อประชาชนหรือชุมชนหรือสิ่งแวดล้อมอย่างรุนแรง
- ๙) รัฐต้องเปิดเผยข้อมูลหรือข่าวสารสาธารณะในความครอบครองของหน่วยงานของรัฐ

๑๐) รัฐต้องดูแลรักษาคลื่นความถี่และสิทธิในการใช้วงโคจรของดาวเทียม เพื่อใช้ให้เกิดประโยชน์แก่ประเทศชาติและประชาชน

๑๑) รัฐต้องจัดให้มีมาตรการหรือกลไกที่มีประสิทธิภาพในการคุ้มครองสิทธิของผู้บริโภคด้านต่าง ๆ

๑๒) รัฐต้องรักษาวินัยการเงินการคลังอย่างเคร่งครัด

๑๓) รัฐต้องส่งเสริม สนับสนุน และให้ความรู้แก่ประชาชนถึงอันตรายที่เกิดจากการทุจริตและประพฤติมิชอบ ทั้งในภาครัฐและภาคเอกชน

๓. การตรวจสอบความชอบด้วยรัฐธรรมนูญหรือกฎหมาย

“มาตรา ๒๓ ในการปฏิบัติหน้าที่ตามมาตรา ๒๒ (๑) (๒) หรือ (๓) ผู้ตรวจการแผ่นดินอาจเสนอเรื่องต่อศาลรัฐธรรมนูญหรือศาลปกครองได้เมื่อเห็นว่ามีกรณี ดังต่อไปนี้

(๑) บทบัญญัติแห่งกฎหมายใดมีปัญหาเกี่ยวกับความชอบด้วยรัฐธรรมนูญให้เสนอเรื่องพร้อมด้วยความเห็นต่อศาลรัฐธรรมนูญ และให้ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาวินิจฉัยโดยไม่ชักช้า ทั้งนี้ ตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญ

(๒) กฎ คำสั่ง หรือการกระทำอื่นใดของหน่วยงานของรัฐหรือเจ้าหน้าที่ของรัฐมีปัญหาเกี่ยวกับความชอบด้วยรัฐธรรมนูญหรือกฎหมาย ให้เสนอเรื่องพร้อมด้วยความเห็นต่อศาลปกครอง และให้ศาลปกครองพิจารณาวินิจฉัยโดยไม่ชักช้า ทั้งนี้ ตามกฎหมายว่าด้วยการจัดตั้งศาลปกครองและวิธีพิจารณาคดีปกครอง”

ในการปฏิบัติหน้าที่ของผู้ตรวจการแผ่นดินนั้น ผู้ตรวจการแผ่นดินอาจเสนอเรื่องต่อศาลรัฐธรรมนูญหรือศาลปกครองได้ การเสนอเรื่องพร้อมด้วยความเห็นของผู้ตรวจการแผ่นดินจะต้องเสนอต่อศาลใดนั้น ขึ้นอยู่กับวัตถุแห่งการร้องเรียนว่ามีสถานะเป็นบทบัญญัติแห่งกฎหมาย หรือมีสถานะเป็นกฎ คำสั่ง หรือการกระทำอื่นใดแล้วแต่กรณี ดังนี้

๓.๑ กรณีบทบัญญัติแห่งกฎหมายมีปัญหาเกี่ยวกับความชอบด้วยรัฐธรรมนูญ

ในกรณีที่ผู้ตรวจการแผ่นดินเห็นว่าบทบัญญัติแห่งกฎหมายใด มีปัญหาเกี่ยวกับความชอบด้วยรัฐธรรมนูญ ผู้ตรวจการแผ่นดินมีหน้าที่และอำนาจในการเสนอเรื่องพร้อมด้วยความเห็นต่อศาลรัฐธรรมนูญเพื่อพิจารณาวินิจฉัยได้ ตามมาตรา ๒๓ (๑)

โดยคำว่า “บทบัญญัติแห่งกฎหมาย” หมายถึง กฎหมายที่ตราขึ้นโดยองค์กรที่ใช้อำนาจนิติบัญญัติตามกระบวนการที่กำหนดไว้ในรัฐธรรมนูญ ไม่ว่าจะเป็นตราขึ้นโดยฝ่ายนิติบัญญัติหรือฝ่ายบริหารก็ตาม ได้แก่พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญ พระราชบัญญัติ พระราชกำหนดที่ได้รับการอนุมัติจากรัฐสภาแล้ว และประกาศคณะปฏิวัติฉบับที่มีค่าบังคับเทียบเท่ากับพระราชบัญญัติ

ตัวอย่างการดำเนินการตามหน้าที่และอำนาจในกรณีนี้ เช่น กรณีที่ผู้ตรวจการแผ่นดินเสนอเรื่องต่อศาลรัฐธรรมนูญเพื่อวินิจฉัยว่า พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๖๐ มาตรา ๑๔๐ และมาตรา ๑๔๑ วรรคหนึ่ง (๕) และวรรคสอง ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยคำสั่งหัวหน้าคสช. ที่ ๕๓/๒๕๖๐ เรื่อง การดำเนินการตามกฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง มีปัญหาเกี่ยวกับความชอบด้วยรัฐธรรมนูญ

๓.๒ กรณีกฎ คำสั่ง หรือการกระทำอื่นใด ของหน่วยงานของรัฐหรือเจ้าหน้าที่ของรัฐ มีปัญหาเกี่ยวกับความชอบด้วยรัฐธรรมนูญหรือกฎหมาย

หากผู้ตรวจการแผ่นดินเห็นว่า กฎ คำสั่ง หรือการกระทำอื่นใดของหน่วยงานของรัฐ หรือเจ้าหน้าที่ของรัฐ มีปัญหาเกี่ยวกับความชอบด้วยรัฐธรรมนูญหรือกฎหมาย ผู้ตรวจการแผ่นดินมีหน้าที่และอำนาจในการเสนอเรื่องพร้อมด้วยความเห็นต่อศาลปกครองเพื่อพิจารณาวินิจฉัยได้ตามมาตรา ๒๓ (๒)

ในการพิจารณาวัตถุแห่งการร้องเรียนว่ามีสถานะเป็นกฎ คำสั่ง หรือการกระทำอื่นใดของหน่วยงานของรัฐ หรือเจ้าหน้าที่ของรัฐหรือไม่ นั้น เนื่องจากพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยผู้ตรวจการแผ่นดิน พ.ศ. ๒๕๖๐ ไม่ได้กำหนดนิยามถ้อยคำดังกล่าวไว้ จึงต้องพิจารณาตามหลักเกณฑ์ที่กำหนดไว้ในพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลปกครองและวิธีพิจารณาคดีปกครอง พ.ศ. ๒๕๔๒ ซึ่งเป็นกฎหมายที่กำหนดเกี่ยวกับเขตอำนาจของศาลปกครอง ประกอบกับตัวอย่างการใช้การตีความที่ปรากฏในคำสั่งหรือคำพิพากษาศาลปกครองสูงสุด

ตัวอย่างการดำเนินการตามหน้าที่และอำนาจในกรณีนี้ เช่น กรณีที่ผู้ตรวจการแผ่นดินเสนอเรื่องต่อศาลปกครองเพื่อพิจารณาวินิจฉัย กรณีสำนักงานการปฏิรูปที่ดินยินยอมให้เอกชนใช้ที่ดินในเขตปฏิรูปที่ดินทำเหมืองแร่ถ่านหินลิกไนต์ ตามระเบียบคณะกรรมการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม เรื่อง การให้ความยินยอมในการนำทรัพยากรธรรมชาติในเขตปฏิรูปที่ดินไปใช้ประโยชน์ตามกฎหมายอื่น พ.ศ. ๒๕๔๑ โดยมีได้เป็นไปตามเจตนารมณ์ของพระราชบัญญัติการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม พ.ศ. ๒๕๑๘

๔. การปฏิบัติหน้าที่ตามกฎหมายอื่น

“มาตรา ๒๒ ผู้ตรวจการแผ่นดิน มีหน้าที่และอำนาจดังต่อไปนี้ ...

(๔) หน้าที่และอำนาจอื่นตามที่กำหนดไว้ในพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญนี้หรือกฎหมายอื่น...”

นอกจากนี้ ผู้ตรวจการแผ่นดินอาจมีหน้าที่ตามกฎหมายอื่น ดังที่บัญญัติไว้ในมาตรา ๒๒ (๔) ก็ได้ ทั้งนี้ มีกฎหมายอื่นที่บัญญัติเกี่ยวกับหน้าที่และอำนาจของผู้ตรวจการแผ่นดินไว้ คือ พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญ พ.ศ. ๒๕๖๑ โดยพระราชบัญญัตินี้ดังกล่าวบัญญัติเกี่ยวกับอำนาจของผู้ตรวจการแผ่นดินไว้ ๒ กรณี ดังนี้

๔.๑ กรณีเกี่ยวกับคดีที่ประชาชนหรือชุมชนฟ้องหน่วยงานของรัฐเพื่อให้ได้รับประโยชน์ตามรัฐธรรมนูญ หมวด ๕ หน้าที่ของรัฐ

“มาตรา ๔๕ บุคคลหรือชุมชนซึ่งเป็นผู้ได้รับประโยชน์โดยตรงจากการทำหน้าที่ของรัฐตามรัฐธรรมนูญ หมวด ๕ หน้าที่ของรัฐ และได้รับความเสียหายจากการไม่ปฏิบัติหน้าที่ของรัฐ หรือการปฏิบัติหน้าที่ไม่ถูกต้องครบถ้วนหรือล่าช้าเกินสมควร ย่อมมีสิทธิยื่นคำร้องขอให้ศาลวินิจฉัยคดีตามมาตรา ๗ (๔) ได้ตามหลักเกณฑ์และวิธีการ ดังต่อไปนี้

(๑) บุคคลหรือชุมชนนั้นได้ร้องขอให้หน่วยงานของรัฐที่เกี่ยวข้องจัดให้ตนหรือชุมชนได้รับประโยชน์จากการปฏิบัติหน้าที่ของรัฐตามรัฐธรรมนูญ และหน่วยงานของรัฐปฏิเสธไม่ดำเนินการ หรือไม่ดำเนินการภายในเก้าสิบวันนับแต่วันที่ได้รับการร้องขอหรือปฏิบัติหน้าที่ไม่ถูกต้อง และบุคคลหรือชุมชนได้โต้แย้ง

การดำเนินการหรือไม่ดำเนินการดังกล่าวเป็นหนังสือต่อหน่วยงานนั้นภายในสามสิบวันนับแต่วันที่ทราบหรือวันที่ได้รับแจ้งหรือถือว่าได้รับแจ้ง และ

(๒) บุคคลหรือชุมชนตาม (๑) ได้ยื่นคำร้องต่อผู้ตรวจการแผ่นดินว่าหน่วยงานของรัฐตาม (๑) มิได้ปฏิบัติให้ถูกต้องครบถ้วนตามที่ของรัฐบาลรัฐธรรมนูญภายในสามสิบวันนับแต่วันที่หนังสือโต้แย้งตาม (๑) ในกรณีนี้ หากผู้ตรวจการแผ่นดินเห็นว่าหน่วยงานของรัฐปฏิบัติหน้าที่ตามรัฐธรรมนูญถูกต้องครบถ้วนแล้ว ให้แจ้งให้ผู้ร้องและหน่วยงานของรัฐทราบ แต่หากผู้ตรวจการแผ่นดินเห็นว่าหน่วยงานของรัฐยังมิได้ปฏิบัติให้ถูกต้องครบถ้วน ให้เสนอต่อคณะรัฐมนตรีทราบถึงการดังกล่าว

(๓) ให้คณะรัฐมนตรีพิจารณาความเห็นของผู้ตรวจการแผ่นดินและสั่งการตามที่เห็นสมควร ในการนี้ คณะรัฐมนตรีอาจมอบหมายให้คณะกรรมการหรือหน่วยงานใดเป็นผู้พิจารณาและเสนอความเห็นประกอบการพิจารณาของคณะรัฐมนตรีก็ได้ เมื่อคณะรัฐมนตรีสั่งการเป็นประการใดแล้ว ให้แจ้งให้บุคคลหรือชุมชนทราบ หากบุคคลหรือชุมชนเห็นว่าคำสั่งการของคณะรัฐมนตรียังมิได้ปฏิบัติให้ถูกต้องครบถ้วนตามรัฐธรรมนูญ หมวด ๕ หน้าที่ของรัฐ อาจยื่นคำร้องขอให้ศาลวินิจฉัยตามมาตรา ๗ (๔) ได้ภายในสามสิบวันนับแต่วันที่ได้รับแจ้ง

ในระหว่างการศึกษาคดีตามมาตรานี้ ให้หน่วยงานของรัฐปฏิบัติตามมติคณะรัฐมนตรีไปก่อน จนกว่าศาลจะมีคำวินิจฉัย

ให้ศาลวินิจฉัยคดีตามมาตรานี้ให้แล้วเสร็จภายในหนึ่งร้อยยี่สิบวันนับแต่วันที่ได้รับคำร้อง”

หน้าที่และอำนาจของผู้ตรวจการแผ่นดินในกรณีนี้ แม้ว่าจะเป็นเรื่องเกี่ยวกับการดำเนินการตามหมวด ๕ หน้าที่ของรัฐ เช่นเดียวกับพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยผู้ตรวจการแผ่นดิน พ.ศ. ๒๕๖๐ มาตรา ๒๒ (๓) ก็ตาม แต่ก็เป็นที่และอำนาจที่กำหนดไว้ในกฎหมายคนละฉบับกัน กรณีนี้เป็นไปตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญ พ.ศ. ๒๕๖๑ มาตรา ๔๕ ซึ่งกำหนดให้บุคคลหรือชุมชนที่ได้รับประโยชน์โดยตรงจากการทำหน้าที่ของรัฐที่ได้โต้แย้งการดำเนินการหรือไม่ดำเนินการตามหมวด ๕ หน้าที่ของรัฐ เป็นหนังสือต่อหน่วยงานของรัฐที่เกี่ยวข้องแล้ว มีสิทธิยื่นคำร้องต่อผู้ตรวจการแผ่นดินว่าหน่วยงานดังกล่าวไม่ปฏิบัติให้ถูกต้องครบถ้วนตามหมวด ๕ หน้าที่ของรัฐ

เมื่อได้รับคำร้องจากบุคคลหรือชุมชนแล้ว ผู้ตรวจการแผ่นดินมีหน้าที่และอำนาจในการแสวงหาข้อเท็จจริงและตรวจสอบว่าหน่วยงานของรัฐตามคำร้องได้ปฏิบัติหน้าที่ตามรัฐธรรมนูญถูกต้องครบถ้วนแล้วหรือไม่ หากผู้ตรวจการแผ่นดินเห็นว่าหน่วยงานดังกล่าวปฏิบัติหน้าที่ถูกต้องครบถ้วนแล้ว จะต้องแจ้งให้ผู้ร้องเรียนและหน่วยงานของรัฐทราบ แต่หากเห็นว่าหน่วยงานของรัฐยังไม่ได้ปฏิบัติหน้าที่ให้ถูกต้องครบถ้วน ให้เสนอแนะต่อคณะรัฐมนตรีทราบ

๔.๒ กรณีเกี่ยวกับผู้ถูกละเมิดสิทธิหรือเสรีภาพที่รัฐธรรมนูญคุ้มครองไว้ร้องขอว่าการกระทำนั้นขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ

“มาตรา ๔๖ บุคคลซึ่งถูกละเมิดสิทธิหรือเสรีภาพโดยตรง และได้รับความเดือดร้อนหรือเสียหาย หรืออาจจะเดือดร้อนหรือเสียหายโดยมีอาจหลีกเลี่ยงได้ อันเนื่องจากการถูกละเมิดสิทธิหรือเสรีภาพนั้น

ย่อมมีสิทธิยื่นคำร้องขอให้ศาลพิจารณาวินิจฉัยคดีตามมาตรา ๗ (๑๑) ได้ โดยจะต้องยื่นคำร้องต่อผู้ตรวจการแผ่นดินเสียก่อนภายในเก้าสิบวันนับแต่วันที่รู้หรือควรรู้ถึงการถูกละเมิดสิทธิหรือเสรีภาพดังกล่าว เว้นแต่การละเมิดสิทธิหรือเสรีภาพนั้นยังคงมีอยู่ก็ให้ยื่นคำร้องได้ตราบที่การละเมิดสิทธิหรือเสรีภาพนั้นยังคงมีอยู่ และให้นำความในมาตรา ๔๘ วรรคหนึ่งและวรรคสอง มาใช้บังคับด้วยโดยอนุโลม โดยต้องยื่นคำร้องต่อศาลภายในเก้าสิบวันนับแต่วันที่ได้รับความเห็นของผู้ตรวจการแผ่นดิน หรือวันที่พ้นกำหนดเวลาที่ผู้ตรวจการแผ่นดินไม่ยื่นคำร้องต่อศาลตามมาตรา ๔๘ วรรคสอง

ภายใต้บังคับมาตรา ๔๒ การยื่นคำร้องตามวรรคหนึ่ง ต้องระบุการกระทำที่อ้างว่าเป็นการละเมิดสิทธิหรือเสรีภาพของตนโดยตรงให้ชัดเจนว่าเป็นการกระทำใดและละเมิดต่อสิทธิหรือเสรีภาพของตนอย่างไร

ในกรณีที่ศาลเห็นว่าคำร้องตามวรรคหนึ่งไม่เป็นสาระอันควรได้รับการวินิจฉัย ศาลจะไม่รับคำร้องดังกล่าวไว้พิจารณาก็ได้ และถ้าศาลเห็นว่า เป็นกรณีต้องห้ามตามมาตรา ๔๗ ให้ศาลสั่งไม่รับคำร้องไว้พิจารณา”

“มาตรา ๔๘ ภายใต้บังคับมาตรา ๔๗ ผู้ใดถูกละเมิดสิทธิหรือเสรีภาพที่รัฐธรรมนูญคุ้มครองไว้ ถ้าผู้นั้นเห็นว่าการละเมิดนั้นเป็นผลจากบทบัญญัติแห่งกฎหมายขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ ให้ยื่นคำร้องต่อผู้ตรวจการแผ่นดิน และให้ผู้ตรวจการแผ่นดินพิจารณายื่นคำร้องต่อศาลพร้อมด้วยความเห็นภายในหกสิบวัน นับแต่วันที่รับคำร้องจากผู้ร้อง โดยให้ผู้ตรวจการแผ่นดินแจ้งผลการพิจารณาให้ผู้ร้องทราบภายในสิบวัน นับแต่วันที่ครบกำหนดเวลาดังกล่าว

ในกรณีที่ผู้ตรวจการแผ่นดินไม่ยื่นคำร้องตามวรรคหนึ่ง หรือไม่ยื่นคำร้องภายในกำหนดเวลาตามวรรคหนึ่ง ผู้ถูกละเมิดมีสิทธิยื่นคำร้องโดยตรงต่อศาลได้”

ให้นำความในวรรคหนึ่งและวรรคสองมาใช้บังคับแก่กรณีผู้ถูกละเมิดสิทธิหรือเสรีภาพประสงค์จะยื่นคำร้องต่อศาลเพื่อขอให้ศาลมีคำวินิจฉัยว่าการกระทำนั้นขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญด้วยโดยอนุโลม

ให้นำความในมาตรา ๔๖ วรรคสองและวรรคสามมาใช้บังคับแก่การยื่นและการพิจารณาคำร้องตามมาตรา นี้ด้วยโดยอนุโลม”

กรณีนี้เป็นไปตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญ พ.ศ. ๒๕๖๑ มาตรา ๔๖ ถึงมาตรา ๔๘ ซึ่งกำหนดให้ผู้ตรวจการแผ่นดินทำหน้าที่กลั่นกรองคำร้องจากประชาชนที่จะยื่นต่อศาลรัฐธรรมนูญ โดยกำหนดเป็นเงื่อนไขว่า ให้ยื่นคำร้องต่อผู้ตรวจการแผ่นดินเสียก่อน จึงจะมีสิทธิยื่นคำร้องต่อศาลรัฐธรรมนูญโดยตรงได้

กรณีตามมาตรา ๔๖ เป็นกรณีที่ร้องเรียนว่าการกระทำขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ โดยกฎหมายกำหนดให้ผู้ตรวจการแผ่นดินมีหน้าที่และอำนาจรับคำร้องจากบุคคลซึ่งถูกละเมิดสิทธิหรือเสรีภาพโดยตรง อันเกิดจากการกระทำของหน่วยงานของรัฐ เจ้าหน้าที่ของรัฐ หรือหน่วยงานซึ่งใช้อำนาจรัฐ และได้รับความเดือดร้อนเสียหายหรืออาจจะเดือดร้อนเสียหายโดยมีอาจหลีกเลี่ยงได้จากการถูกละเมิดสิทธิหรือเสรีภาพนั้น ซึ่งผู้ถูกละเมิดสิทธิหรือเสรีภาพจะต้องยื่นคำร้องต่อผู้ตรวจการแผ่นดินภายใน ๙๐ วัน นับแต่วันที่รู้หรือควรรู้ถึงการละเมิดสิทธิหรือเสรีภาพนั้น เว้นแต่เป็นกรณีที่การละเมิดสิทธิหรือเสรีภาพยังคงมีอยู่ก็สามารถยื่นคำร้องต่อผู้ตรวจการแผ่นดินได้ และกฎหมายยังได้กำหนดระยะเวลาเร่งรัดให้ผู้ตรวจการแผ่นดินต้องพิจารณาให้แล้วเสร็จ

ภายใน ๖๐ วันนับแต่วันที่ได้รับคำร้องดังกล่าวด้วย ตัวอย่างการดำเนินการตามหน้าที่และอำนาจในกรณีนี้ เช่น กรณีที่ผู้ตรวจการแผ่นดินยื่นคำร้องต่อศาลรัฐธรรมนูญเพื่อวินิจฉัยว่า นายกรัฐมนตรีและคณะรัฐมนตรี ถวายสัตย์ปฏิญาณต่อพระมหากษัตริย์ โดยไม่เป็นไปตามบทบัญญัติในมาตรา ๑๖๑ ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๖๐ เป็นการกระทำที่ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ

ส่วนกรณีตามมาตรา ๔๘ นั้น เป็นกรณีบุคคลซึ่งถูกละเมิดสิทธิหรือเสรีภาพร้องเรียนว่าการละเมิดสิทธิ หรือเสรีภาพนั้นเป็นผลมาจากบทบัญญัติแห่งกฎหมายที่ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ โดยกฎหมายกำหนดให้ผู้ตรวจการแผ่นดินมีหน้าที่และอำนาจรับคำร้องจากบุคคลดังกล่าวไว้พิจารณาได้ ทั้งนี้ กฎหมายได้กำหนด ระยะเวลาให้ผู้ตรวจการแผ่นดินพิจารณาให้แล้วเสร็จภายใน ๖๐ วัน นับแต่วันที่ได้รับความร้อง ดังเช่นกรณี ตามมาตรา ๔๖ ด้วย ตัวอย่างการดำเนินการตามหน้าที่และอำนาจในกรณีนี้ เช่น กรณีที่ผู้ตรวจการแผ่นดิน ยื่นคำร้องต่อศาลรัฐธรรมนูญเพื่อพิจารณาวินิจฉัยว่า พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการเลือกตั้ง สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. ๒๕๖๑ มาตรา ๑๒๘ ซึ่งกำหนดวิธีการคำนวณหาจำนวนสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร แบบบัญชีรายชื่อของพรรคการเมือง ขัดหรือแย้งกับมาตรา ๙๑ ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๖๐

ทั้งนี้ มาตรา ๔๗ แห่งพระราชบัญญัติดังกล่าว ได้กำหนดหลักเกณฑ์ไว้ด้วยว่า การใช้สิทธิยื่นคำร้อง ตามมาตรา ๔๖ และมาตรา ๔๘ จะต้องไม่ใช่กรณีอย่างหนึ่งอย่างใด ดังต่อไปนี้

- (๑) การกระทำของรัฐบาล
- (๒) รัฐธรรมนูญหรือกฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญได้กำหนดกระบวนการร้องหรือผู้มีสิทธิ ขอให้ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาวินิจฉัยไว้เป็นการเฉพาะแล้ว
- (๓) กฎหมายบัญญัติขั้นตอนและวิธีการไว้เป็นการเฉพาะ และยังมีได้ดำเนินการตามขั้นตอน หรือวิธีการนั้นครบถ้วน
- (๔) เรื่องที่อยู่ในระหว่างการพิจารณาพิพากษาคดีของศาลอื่น หรือเรื่องที่ศาลอื่นมีคำพิพากษา หรือคำสั่งถึงที่สุดแล้ว
- (๕) การกระทำของคณะกรรมการตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๙๒
- (๖) การกระทำที่เกี่ยวกับการบริหารงานบุคคลของคณะกรรมการตุลาการศาลยุติธรรม คณะกรรมการ ตุลาการศาลปกครอง คณะกรรมการตุลาการทหาร รวมถึงการดำเนินการเกี่ยวกับวินัยทหาร

คำวินิจฉัยผู้ตรวจการแผ่นดิน พุทธศักราช ๒๕๖๒
เรียงพระราชบัญญัติและมาตราที่ยุติ
เรียงเลขคำวินิจฉัย (เลขแดง)

คำวินิจฉัยผู้ตรวจการแผ่นดิน
เรื่องร้องเรียนเลขดำที่ ๑๙๕๓/๒๕๖๑
เรื่องร้องเรียนเลขแดงที่ ๑๘/๒๕๖๒

(ผู้ร้องเรียน)
คณะกรรมการ ป.ป.ช. ศาลฎีกา
และศาลปกครองสูงสุด

ผู้ร้องเรียน
ผู้ถูกร้องเรียน

เรื่อง ขอให้ผู้ตรวจการแผ่นดินยื่นคำร้องต่อศาลรัฐธรรมนูญ เพื่อวินิจฉัยว่า คณะกรรมการ ป.ป.ช. ใช้ดุลพินิจตามระเบียบคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ ว่าด้วยการแสวงหาข้อเท็จจริงและรวบรวมพยานหลักฐาน พ.ศ. ๒๕๕๔ ไม่รับเรื่องร้องเรียนไว้ดำเนินการไต่สวนข้อเท็จจริง ศาลฎีกามีคำสั่งไม่รับคำร้องขอแต่งตั้งผู้ไต่สวนอิสระดำเนินการไต่สวนตามคำร้อง และศาลปกครองสูงสุดมีคำสั่งไม่รับคำฟ้องไว้พิจารณากับไม่ส่งคดีไปยังคณะกรรมการวินิจฉัยชี้ขาดอำนาจหน้าที่ระหว่างศาล มีลักษณะเป็นการละเมิดสิทธิหรือเสรีภาพตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๖๐

พิจารณาแล้วเห็นว่า กรณีตามคำร้องเรียนนี้ เป็นเรื่อง que ผู้ร้องเรียนอ้างว่าถูกละเมิดสิทธิหรือเสรีภาพ และให้ผู้ตรวจการแผ่นดินพิจารณายื่นคำร้องต่อศาลรัฐธรรมนูญ ตามมาตรา ๔๖ แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญ พ.ศ. ๒๕๖๑ จึงเป็นเรื่องที่กฎหมายอื่นกำหนดหน้าที่และอำนาจของผู้ตรวจการแผ่นดินไว้ ผู้ตรวจการแผ่นดินจึงมีหน้าที่และอำนาจรับเรื่องร้องเรียนดังกล่าวไว้พิจารณาได้ ตามมาตรา ๒๒ (๔) แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยผู้ตรวจการแผ่นดิน พ.ศ. ๒๕๖๐ ประกอบมาตรา ๔๖ แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญ พ.ศ. ๒๕๖๑ การพิจารณาของผู้ตรวจการแผ่นดินจึงต้องพิจารณาคำร้องเรียนของผู้ร้องเรียนตามหลักเกณฑ์และเงื่อนไขที่บัญญัติไว้ในพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญ พ.ศ. ๒๕๖๑ และผู้ตรวจการแผ่นดินได้วินิจฉัยดังนี้

การที่ผู้ร้องเรียนอ้างว่า การที่คณะกรรมการ ป.ป.ช. ใช้ดุลพินิจไม่รับเรื่องร้องเรียนของผู้ร้องเรียน ตามข้อ ๑๓ ของระเบียบคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ ว่าด้วยการแสวงหาข้อเท็จจริงและรวบรวมพยานหลักฐาน พ.ศ. ๒๕๕๔ เป็นการละเมิดสิทธิหรือเสรีภาพของผู้ร้องเรียน นั้น เห็นว่า ระเบียบคณะกรรมการ ป.ป.ช. ดังกล่าวได้กำหนดให้เลขาธิการสำนักงาน ป.ป.ช. หรือพนักงานเจ้าหน้าที่ซึ่งได้รับมอบหมายจากเลขาธิการ ดำเนินการแสวงหาข้อเท็จจริงและรวบรวมพยานหลักฐานในเรื่องกล่าวหา เพื่อทราบรายละเอียดตามคำกล่าวหาหรือรายละเอียดของเหตุอันควรสงสัย ข้อกล่าวหาต่าง ๆ พฤติการณ์ในการกระทำความผิดและพยานหลักฐาน หรือบุคคลผู้ร่วมกระทำความผิดนำเสนอต่อคณะกรรมการ ป.ป.ช. พิจารณาดำเนินการรับเรื่องกล่าวหาไว้ไต่สวนข้อเท็จจริงหรือพิจารณาไม่รับเรื่องกล่าวหาไว้ดำเนินการไต่สวนข้อเท็จจริง ดังนั้น การที่คณะกรรมการ ป.ป.ช. จะใช้ดุลพินิจรับเรื่องที่ผู้ร้องเรียนกล่าวหาไว้ไต่สวนข้อเท็จจริงหรือไม่ นั้น ไม่มีหลักเกณฑ์ที่แน่นอนตายตัว ทั้งนี้ ขึ้นอยู่กับข้อเท็จจริงและพยานหลักฐานต่าง ๆ ที่แสวงหาหรือรวบรวมได้ เหตุที่ไม่อาจกำหนดหลักเกณฑ์ไว้เป็นการแน่นอนก็เพราะข้อจำกัดของฝ่ายนิติบัญญัติที่ไม่อาจตรากฎหมายให้มีเนื้อหาสาระครอบคลุมข้อเท็จจริงที่เกิดขึ้นในทุกเรื่องทุกกรณีได้ การปฏิบัติหน้าที่ของคณะกรรมการ ป.ป.ช. ดังกล่าวจึงเป็นการปฏิบัติตามกฎหมายที่ให้อำนาจและหน้าที่ไว้ และเมื่อไม่ปรากฏว่า คณะกรรมการ ป.ป.ช. ได้กระทำไปในทางที่มิชอบ ไร้เหตุผล หรือเลือกปฏิบัติ การกระทำของคณะกรรมการ ป.ป.ช. จึงมิได้เป็นการละเมิดสิทธิหรือเสรีภาพของผู้ร้องเรียนตามที่ผู้ร้องเรียนกล่าวอ้าง ถือได้ว่าผู้ร้องเรียนไม่ใช่บุคคลซึ่งถูกละเมิดสิทธิหรือเสรีภาพโดยตรง

และได้รับความเดือดร้อนเสียหาย หรืออาจเดือดร้อนเสียหายโดยมีอาจหลีกเลี่ยงได้อันเนื่องมาจากการถูกละเมิดสิทธิ หรือเสรีภาพ ตามความหมายในมาตรา ๔๖ แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญ พ.ศ. ๒๕๖๑ ที่ผู้ตรวจการแผ่นดินจะพิจารณาเสนอเรื่องต่อศาลรัฐธรรมนูญเพื่อพิจารณาวินิจฉัยได้

ส่วนที่ผู้ร้องเรียนอ้างว่า การที่ศาลฎีกามีคำสั่งไม่รับคำร้องขอแต่งตั้งผู้ไต่สวนอิสระดำเนินการไต่สวนตามคำร้องก็ดี และการที่ศาลปกครองสูงสุดมีคำสั่งไม่รับคำฟ้องไว้พิจารณากับไม่ส่งคดีไปยังคณะกรรมการวินิจฉัยชี้ขาดอำนาจหน้าที่ ระหว่างศาลก็ดี ล้วนแล้วแต่เป็นกรณีที่ต้องห้ามมิให้ศาลรัฐธรรมนูญรับไว้พิจารณา เนื่องจากเป็นเรื่องที่อยู่ระหว่างการพิจารณาพิพากษาของศาลอื่น หรือเรื่องที่ศาลอื่นมีคำพิพากษาหรือคำสั่งถึงที่สุดแล้ว ตามความในมาตรา ๔๗ (๔) แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญ พ.ศ. ๒๕๖๑ ผู้ตรวจการแผ่นดินจึงไม่อาจพิจารณาเสนอเรื่องต่อศาลรัฐธรรมนูญเพื่อพิจารณาวินิจฉัยได้

จึงวินิจฉัยให้ยุติเรื่องร้องเรียนของผู้ร้องเรียน และให้สำนักงานผู้ตรวจการแผ่นดินแจ้งผลการวินิจฉัย ให้ผู้ร้องเรียนทราบต่อไป

(พลเอก วิทวัส รชตะนันทน์ - บุรณัฐ ฐาปนดุลย์ - สมศักดิ์ สุวรรณสุจริต)

เรื่อง ขอให้ผู้ตรวจการแผ่นดินยื่นคำร้องต่อศาลรัฐธรรมนูญ เพื่อวินิจฉัยว่า ระเบียบคณะกรรมการการเลือกตั้งว่าด้วยการแบ่งเขตเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. ๒๕๖๑ ข้อ ๖ และประกาศคณะกรรมการการเลือกตั้ง เรื่อง จำนวนสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบแบ่งเขตเลือกตั้งของแต่ละจังหวัดจะพึงมี และจำนวนเขตเลือกตั้งแบบแบ่งเขตเลือกตั้งของแต่ละจังหวัด ลงวันที่ ๑๘ กันยายน ๒๕๖๑ มีปัญหาเกี่ยวกับความชอบด้วยรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๖๐ มาตรา ๘๖

กรณีตามคำร้องเรียนนี้ เป็นเรื่อง que ผู้ร้องเรียนขอให้ผู้ตรวจการแผ่นดินพิจารณาเสนอเรื่องพร้อมด้วยความเห็นต่อศาลรัฐธรรมนูญเพื่อวินิจฉัยว่า ระเบียบคณะกรรมการการเลือกตั้งว่าด้วยการแบ่งเขตเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. ๒๕๖๑ ข้อ ๖ และประกาศคณะกรรมการการเลือกตั้ง เรื่อง จำนวนสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบแบ่งเขตเลือกตั้งของแต่ละจังหวัดจะพึงมี และจำนวนเขตเลือกตั้งแบบแบ่งเขตเลือกตั้งของแต่ละจังหวัด ลงวันที่ ๑๘ กันยายน ๒๕๖๑ มีปัญหาเกี่ยวกับความชอบด้วยรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๖๐ มาตรา ๘๖

เมื่อพิจารณามาตรา ๒๓ (๑) แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยผู้ตรวจการแผ่นดิน พ.ศ. ๒๕๖๐ ประกอบมาตรา ๒๓๑ (๑) ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๖๐ ที่กำหนดให้ผู้ตรวจการแผ่นดินอาจพิจารณาเสนอเรื่องต่อศาลรัฐธรรมนูญเพื่อวินิจฉัยได้ เมื่อเห็นว่าบทบัญญัติแห่งกฎหมายใดมีปัญหาเกี่ยวกับความชอบด้วยรัฐธรรมนูญ ซึ่ง “บทบัญญัติแห่งกฎหมาย” หมายถึง กฎหมายที่ตราขึ้นโดยองค์กรที่ใช้อำนาจอธิปไตยตามกระบวนการที่กำหนดไว้ในรัฐธรรมนูญ ไม่ว่าจะตราขึ้นโดยฝ่ายนิติบัญญัติหรือฝ่ายบริหารก็ตาม ได้แก่พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญ พระราชบัญญัติ พระราชกำหนดที่ได้รับการอนุมัติจากรัฐสภาแล้ว และประกาศคณะปฏิวัติฉบับที่มีผลใช้บังคับเทียบเท่ากับพระราชบัญญัติ

ดังนั้น กรณีตามคำร้องเรียนนี้ ระเบียบคณะกรรมการการเลือกตั้งว่าด้วยการแบ่งเขตเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. ๒๕๖๑ และประกาศคณะกรรมการการเลือกตั้ง เรื่อง จำนวนสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบแบ่งเขตเลือกตั้งของแต่ละจังหวัดจะพึงมี และจำนวนเขตเลือกตั้งแบบแบ่งเขตเลือกตั้งของแต่ละจังหวัด จึงไม่มีสถานะเป็นบทบัญญัติแห่งกฎหมายที่ผู้ตรวจการแผ่นดินจะพิจารณาเสนอเรื่องพร้อมด้วยความเห็นต่อศาลรัฐธรรมนูญเพื่อวินิจฉัยได้ตามมาตรา ๒๓ (๑) แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยผู้ตรวจการแผ่นดิน พ.ศ. ๒๕๖๐ ประกอบมาตรา ๒๓๑ (๑) ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๖๐

อาศัยเหตุผลดังกล่าวข้างต้น จึงวินิจฉัยให้ยุติเรื่องร้องเรียนของผู้ร้องเรียน และให้สำนักงานผู้ตรวจการแผ่นดินแจ้งผลการวินิจฉัยให้ผู้ร้องเรียนทราบต่อไป

(พลเอก วิทวัส รชตะนันทน์ - บุรณัฐ ปานบุญ - สมศักดิ์ สุวรรณสุจริต)

คำวินิจฉัยผู้ตรวจการแผ่นดิน

เรื่องร้องเรียนเลขดำที่ ๒๐๒๗/๒๕๖๑

เรื่องร้องเรียนเลขแดงที่ ๑๑๒/๒๕๖๒

(ผู้ร้องเรียน)

พนักงานอัยการ สำนักงานอัยการพิเศษ

ฝ่ายคดีปราบปรามการทุจริต ๔

และศาลอาญาคดีทุจริตและประพฤติมิชอบกลาง

ผู้ร้องเรียน

ผู้ถูกร้องเรียน

เรื่อง ขอให้ผู้ตรวจการแผ่นดินยื่นคำร้องต่อศาลรัฐธรรมนูญ เพื่อวินิจฉัยว่า พนักงานอัยการ สำนักงานอัยการพิเศษ ฝ่ายคดีปราบปรามการทุจริต ๔ ฟ้องคดีผู้ร้องเรียน เป็นคดีหมายเลขดำที่ อท.๒๙/๒๕๖๑ และการที่ศาลอาญาคดีทุจริตและประพฤติมิชอบกลาง รับคดีไว้พิจารณา มีลักษณะเป็นการละเมิดสิทธิหรือเสรีภาพตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๖๐ มาตรา ๕ และมาตรา ๒๗ วรรคสาม

กรณีตามคำร้องเรียนนี้ เป็นเรื่อง que ผู้ร้องเรียนอ้างว่าถูกละเมิดสิทธิหรือเสรีภาพและให้ผู้ตรวจการแผ่นดินพิจารณายื่นคำร้องต่อศาลรัฐธรรมนูญ ตามมาตรา ๔๖ แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญ พ.ศ. ๒๕๖๑ จึงเป็นเรื่อง que กฎหมายอื่นกำหนดหน้าที่และอำนาจของผู้ตรวจการแผ่นดินไว้ ผู้ตรวจการแผ่นดินจึงมีหน้าที่และอำนาจรับเรื่องร้องเรียนดังกล่าวไว้พิจารณาได้ตามมาตรา ๒๒ (๔) แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยผู้ตรวจการแผ่นดิน พ.ศ. ๒๕๖๐ ประกอบมาตรา ๔๖ แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญ พ.ศ. ๒๕๖๑ การพิจารณาของผู้ตรวจการแผ่นดินจึงต้องพิจารณา คำร้องเรียนของผู้ร้องเรียนตามหลักเกณฑ์และเงื่อนไขที่บัญญัติไว้ในพระราชบัญญัติดังกล่าว และในมาตรา ๔๗ (๔) ได้บัญญัติห้ามมิให้ศาลรับคำร้องกรณีเป็นเรื่องที่อยู่ระหว่างการพิจารณาพิพากษาของศาลอื่น หรือเรื่องที่ศาลอื่นมีคำพิพากษาหรือคำสั่งถึงที่สุดแล้ว ดังนั้น เมื่อข้อเท็จจริงปรากฏว่า ผู้ร้องเรียนถูกฟ้องเป็นจำเลยที่ ๒ ในคดีหมายเลขดำที่ อท.๒๙/๒๕๖๑ และเรื่องดังกล่าวอยู่ในระหว่างการพิจารณาของศาลอาญาคดีทุจริตและประพฤติมิชอบภาค ๔ กรณีจึงต้องห้ามมิให้ศาลรัฐธรรมนูญรับคำร้องของผู้ร้องเรียนไว้พิจารณา ผู้ตรวจการแผ่นดินจึงไม่อาจพิจารณาเสนอเรื่องต่อศาลรัฐธรรมนูญเพื่อพิจารณาวินิจฉัยได้

อาศัยเหตุผลดังกล่าวข้างต้น จึงวินิจฉัยให้ยุติเรื่องร้องเรียนของผู้ร้องเรียน และให้สำนักงานผู้ตรวจการแผ่นดินแจ้งผลการวินิจฉัยให้ผู้ร้องเรียนทราบต่อไป

(พลเอก วิทวัส รชตะนันทน์ - บุรณัฐ ฐาปนดุลย์ - สมศักดิ์ สุวรรณสุจริต)

คำวินิจฉัยผู้ตรวจการแผ่นดิน

เรื่องร้องเรียนเลขดำที่ ๒๐๓๔/๒๕๖๑

เรื่องร้องเรียนเลขแดงที่ ๑๑๓/๒๕๖๒

(ผู้ร้องเรียน)

สำนักงานคณะกรรมการกำกับ

และส่งเสริมการประกอบธุรกิจประกันภัย

ผู้ร้องเรียน

ผู้ถูกร้องเรียน

เรื่อง ขอให้ผู้ตรวจการแผ่นดินยื่นคำร้องต่อศาลรัฐธรรมนูญ เพื่อวินิจฉัยว่า สำนักงานคณะกรรมการกำกับและส่งเสริมการประกอบธุรกิจประกันภัย (คปภ.) จัดทำและเสนอร่างพระราชบัญญัติประกันวินาศภัย (ฉบับที่ ..) พ.ศ. เป็นการละเมิดสิทธิหรือเสรีภาพที่รัฐธรรมนูญคุ้มครองไว้ ซึ่งเป็นผลจากบทบัญญัติแห่งกฎหมายขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๖๐ และ ร่างพระราชบัญญัติประกันวินาศภัย (ฉบับที่ ..) พ.ศ. มาตรา ๕ (เฉพาะส่วนที่แก้ไขเพิ่มเติมมาตรา ๓๕/๓ เดิม) และมาตรา ๒๓ มีปัญหาความชอบด้วยรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๖๐ มาตรา ๒๖ และมาตรา ๔๐

กรณีที่ร้องเรียนว่า สำนักงานคณะกรรมการกำกับและส่งเสริมการประกอบธุรกิจประกันภัย (คปภ.) จัดทำและเสนอร่างพระราชบัญญัติประกันวินาศภัย (ฉบับที่ ..) พ.ศ. เป็นการละเมิดสิทธิหรือเสรีภาพที่รัฐธรรมนูญคุ้มครองไว้ ซึ่งเป็นผลจากบทบัญญัติแห่งกฎหมายขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๖๐ โดยผู้ร้องเรียนอ้างว่าการจัดทำและเสนอร่างพระราชบัญญัตินี้ดังกล่าว มิได้ปฏิบัติตามมาตรา ๗๗ ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๖๐ และมติคณะรัฐมนตรี เมื่อวันที่ ๓ พฤษภาคม ๒๕๕๙ เรื่อง นโยบายการปฏิรูปกฎหมายในส่วนที่เกี่ยวข้องกับฝ่ายบริหาร โดยผู้ร้องเรียนประสงค์ใช้สิทธิตามมาตรา ๔๘ แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญ พ.ศ. ๒๕๖๑ ซึ่งกำหนดให้ผู้ที่ถูกละเมิดสิทธิหรือเสรีภาพที่รัฐธรรมนูญคุ้มครองไว้ ยื่นคำร้องต่อผู้ตรวจการแผ่นดินก่อน จึงเป็นกรณีที่กฎหมายอื่นกำหนดหน้าที่และอำนาจของผู้ตรวจการแผ่นดินไว้ ผู้ตรวจการแผ่นดินจึงมีอำนาจรับเรื่องร้องเรียนดังกล่าวไว้พิจารณาได้ ตามมาตรา ๒๒ (๔) แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยผู้ตรวจการแผ่นดิน พ.ศ. ๒๕๖๐ การพิจารณาของผู้ตรวจการแผ่นดินจึงต้องพิจารณาตามหลักเกณฑ์และเงื่อนไขของพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญ พ.ศ. ๒๕๖๑ และในมาตรา ๔๗ (๒) ของพระราชบัญญัตินี้ดังกล่าวบัญญัติห้ามมิให้ศาลรับคำร้องในกรณีที่รัฐธรรมนูญได้กำหนดกระบวนการร้องหรือผู้มีสิทธิขอให้ศาลพิจารณาวินิจฉัยไว้เป็นการเฉพาะแล้ว ดังนั้น เมื่อการขอให้ศาลรัฐธรรมนูญตรวจสอบความชอบด้วยรัฐธรรมนูญของร่างกฎหมาย รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๖๐ มาตรา ๑๔๘ ได้กำหนดให้สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร สมาชิกวุฒิสภา หรือสมาชิกของทั้งสองสภารวมกันมีจำนวนไม่น้อยกว่าหนึ่งในสิบของจำนวนสมาชิกทั้งหมดเท่าที่มีอยู่ของทั้งสองสภา เสนอความเห็นต่อประธานสภาผู้แทนราษฎร ประธานวุฒิสภา หรือประธานรัฐสภา แล้วแต่กรณี หรือนายกรัฐมนตรี เป็นผู้ส่งความเห็นไปยังศาลรัฐธรรมนูญเพื่อวินิจฉัยไว้แล้ว กรณีจึงต้องห้ามมิให้ศาลรัฐธรรมนูญรับเรื่องร้องเรียนไว้พิจารณา ผู้ตรวจการแผ่นดินจึงไม่อาจยื่นคำร้องต่อศาลรัฐธรรมนูญเพื่อพิจารณาวินิจฉัยได้ ทั้งนี้เป็นไปตามแนวคำสั่งศาลรัฐธรรมนูญที่ ๔๘/๒๕๖๑ ลงวันที่ ๒๕ กรกฎาคม ๒๕๖๑

สำหรับกรณีที่ขอให้ผู้ตรวจการแผ่นดินเสนอเรื่องพร้อมด้วยความเห็นต่อศาลรัฐธรรมนูญเพื่อวินิจฉัยว่า ร่างพระราชบัญญัติประกันวินาศภัย (ฉบับที่ ..) พ.ศ. มาตรา ๕ (เฉพาะส่วนที่แก้ไขเพิ่มเติมมาตรา ๓๕/๓ เดิม) และมาตรา ๒๓ มีปัญหาความชอบด้วยรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๖๐ มาตรา ๒๖ และมาตรา ๔๐

พิจารณาแล้วเห็นว่า มาตรา ๒๓ (๑) แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยผู้ตรวจการแผ่นดิน พ.ศ. ๒๕๖๐ กำหนดให้ผู้ตรวจการแผ่นดินอาจเสนอเรื่องต่อศาลรัฐธรรมนูญได้ เมื่อเห็นว่าบทบัญญัติแห่งกฎหมายใดมีปัญหาเกี่ยวกับความชอบด้วยรัฐธรรมนูญ ซึ่ง “บทบัญญัติแห่งกฎหมาย” หมายถึง กฎหมายที่ตราขึ้นโดยองค์กรที่ใช้อำนาจนิติบัญญัติ ตามกระบวนการที่กำหนดไว้ในรัฐธรรมนูญ ไม่ว่าจะตราขึ้นโดยฝ่ายนิติบัญญัติหรือฝ่ายบริหารก็ตาม ได้แก่ พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญ พระราชบัญญัติ พระราชกำหนดที่ได้รับการอนุมัติจากรัฐสภา และประกาศคณะปฏิวัติ ฉบับที่มีผลใช้บังคับเทียบเท่าพระราชบัญญัติ และต้องมีการประกาศใช้เป็นกฎหมายแล้ว แต่กรณีตามคำร้องเรียนนี้เป็นเพียงร่างพระราชบัญญัติประกันวินาศภัย (ฉบับที่ ..) พ.ศ. ที่ยังอยู่ระหว่างการพิจารณาของสภานิติบัญญัติแห่งชาติ จึงยังไม่มีสถานะเป็นบทบัญญัติแห่งกฎหมายที่ผู้ตรวจการแผ่นดินจะรับไว้พิจารณาได้ ดังที่ผู้ตรวจการแผ่นดินเคยวินิจฉัยไว้ตามคำวินิจฉัยผู้ตรวจการแผ่นดิน (กฎหมาย) ที่ ๕๔/๒๕๖๑ ลงวันที่ ๑๙ พฤศจิกายน ๒๕๖๑

อาศัยเหตุผลดังกล่าวข้างต้น จึงวินิจฉัยให้ยุติเรื่องร้องเรียนของผู้ร้องเรียน และให้สำนักงานผู้ตรวจการแผ่นดินแจ้งผลการวินิจฉัยให้ผู้ร้องเรียนทราบต่อไป

(พลเอก วิทวัส รชตะนันทน์ - บุรณัฐ ปานดูลย์ - สมศักดิ์ สุวรรณสุจริต)

คำวินิจฉัยผู้ตรวจการแผ่นดิน

เรื่องร้องเรียนเลขดำที่ ๑๖๔๙/๒๕๖๑

เรื่องร้องเรียนเลขแดงที่ ๑๕๐/๒๕๖๒

(ผู้ร้องเรียน)

พนักงานอัยการ สำนักงานอัยการพิเศษ

ฝ่ายคดีพิเศษ ๔ สำนักงานอัยการสูงสุด

ผู้ร้องเรียน

ผู้ถูกร้องเรียน

เรื่อง ขอให้ผู้ตรวจการแผ่นดินยื่นคำร้องต่อศาลรัฐธรรมนูญ เพื่อวินิจฉัย กรณีพนักงานอัยการ สำนักงานอัยการพิเศษ ฝ่ายคดีพิเศษ ๔ สำนักงานอัยการสูงสุด ยื่นฟ้องผู้ร้องเรียนกับพวก รวม ๑๔ คน ต่อศาลอาญา ขอให้ลงโทษ ตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๘๓ มาตรา ๘๖ มาตรา ๙๑ มาตรา ๑๑๓ มาตรา ๑๑๖ มาตรา ๑๑๗ มาตรา ๒๐๙ มาตรา ๒๑๐ มาตรา ๒๑๕ มาตรา ๒๑๖ มาตรา ๓๖๒ มาตรา ๒๖๔ และมาตรา ๓๖๕ เป็นการละเมิดสิทธิ และเสรีภาพที่รัฐธรรมนูญให้การรับรองและคุ้มครองไว้ ตามมาตรา ๔ มาตรา ๕ มาตรา ๓๔ และมาตรา ๔๔ ประกอบมาตรา ๒๑๑ วรรคสี่

เมื่อข้อเท็จจริงฟังได้ว่า คำสั่งศาลรัฐธรรมนูญที่ ๕๔/๒๕๕๖ ลงวันที่ ๑๘ ธันวาคม ๒๕๕๖ ได้วินิจฉัยไว้ว่า การกระทำของประชาชนผู้ชุมนุม ระหว่างวันที่ ๑๘ ธันวาคม ๒๕๕๖ ถึงวันที่ ๑๒ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๗ ที่ผู้ร้องเรียน ซึ่งเป็นประชาชนคนหนึ่งได้เข้าร่วมชุมนุมด้วย เพื่อแสดงเจตนารมณ์ในการคัดค้านร่างพระราชบัญญัตินิรโทษกรรม แก่ผู้ซึ่งกระทำความผิดจากการชุมนุมทางการเมือง การแสดงออกทางการเมืองของประชาชน พ.ศ. และไม่ไว้วางใจรัฐบาล ในการบริหารราชการแผ่นดิน นั้น เป็นการใช้สิทธิและเสรีภาพโดยชอบธรรมตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ มาตรา ๖๓ วรรคหนึ่ง มิได้มีลักษณะเป็นการกระทำเพื่อล้มล้างการปกครองระบอบประชาธิปไตย อันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข และมีได้เป็นการกระทำเพื่อให้ได้มาซึ่งอำนาจในการปกครองประเทศโดยวิธีการ ซึ่งมีได้เป็นไปตามวิถีทางที่บัญญัติไว้ใน มาตรา ๖๘ ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ ถือได้ว่า ศาลรัฐธรรมนูญได้วินิจฉัยรับรองสิทธิในการกระทำของประชาชนผู้ชุมนุม รวมถึงได้รับรองสิทธิในการกระทำ ของผู้ร้องเรียนซึ่งเป็นประชาชนคนหนึ่งที่ได้เข้าร่วมชุมนุมด้วย อันเป็นเด็ดขาดแล้วและมีผลผูกพันทุกองค์กรซึ่งรวมถึง องค์กรอัยการด้วย ทั้งนี้ ตามมาตรา ๒๑๑ วรรคสี่ ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๖๐

การที่พนักงานอัยการ สำนักงานอัยการพิเศษฝ่ายคดีพิเศษ ๔ สำนักงานอัยการสูงสุด ผู้ถูกร้องเรียน ยื่นฟ้อง ผู้ร้องเรียน (เป็นจำเลยที่ ๑๓) กับพวก รวม ๑๔ คน ต่อศาลอาญา เมื่อวันที่ ๑๔ มีนาคม ๒๕๖๑ ตามคดีหมายเลขดำที่ อ.๘๓๒/๒๕๖๑ โดยนำเอาการกระทำที่ผู้ร้องเรียนไปร่วมแสดงความคิดเห็นในที่ชุมนุมของประชาชนที่รวมตัวกัน ระหว่างวันที่ ๑๘ ธันวาคม ๒๕๕๖ ถึงวันที่ ๑๒ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๗ ซึ่งเป็นการกระทำเดียวกันกับที่ศาลรัฐธรรมนูญได้วินิจฉัย ไว้แล้วข้างต้น มาฟ้องผู้ร้องเรียนกับพวกในข้อหาความผิดฐานเป็นกบฏ ตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๑๑๓ อีก ซึ่งมีองค์ประกอบความผิดเหมือนกันกับการกระทำที่เคยมีการร้องต่อศาลรัฐธรรมนูญ ว่าเป็นการละเมิด ต่อรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ มาตรา ๖๘ ที่ศาลรัฐธรรมนูญได้เคยวินิจฉัยไว้ว่า การกระทำ ของประชาชนผู้ชุมนุมซึ่งรวมถึงผู้ร้องเรียนด้วยมิได้เป็นการละเมิดต่อรัฐธรรมนูญ ดังข้อเท็จจริงที่กล่าวมาแล้วข้างต้น ถือได้ว่าเป็นการละเมิดสิทธิหรือเสรีภาพของผู้ร้องเรียนที่รัฐธรรมนูญคุ้มครองไว้ และได้รับการรับรองโดยคำวินิจฉัย ของศาลรัฐธรรมนูญอีกด้วย ผู้ร้องเรียนจึงเป็นบุคคลซึ่งถูกละเมิดสิทธิและเสรีภาพ ตามมาตรา ๒๑๓ ของรัฐธรรมนูญ แห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๖๐

อาศัยเหตุผลดังกล่าวข้างต้น จึงเห็นว่าการกระทำของผู้ถูกร้องเรียน เป็นการละเมิดสิทธิและเสรีภาพที่รัฐธรรมนูญให้การรับรองและคุ้มครองไว้ ตามมาตรา ๓๔ และมาตรา ๔๔ ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๖๐ จึงอาศัยอำนาจตามความในมาตรา ๔๖ แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญ พ.ศ. ๒๕๖๑ ยื่นคำร้องพร้อมด้วยความเห็นต่อศาลรัฐธรรมนูญให้พิจารณาวินิจฉัย^๑

สำหรับคำร้องเรียนในประเด็นอื่น เห็นว่ามิได้ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญตามที่ผู้ร้องเรียนอ้างแต่อย่างใด และให้สำนักงานผู้ตรวจการแผ่นดินแจ้งผลการวินิจฉัยให้ผู้ร้องเรียนทราบต่อไป

(พลเอก วิทวัส รชตะนันทน์ - บุรณัฐ ฐาปนคณฺย - สมศักดิ์ สุวรรณสุจริต)

^๑ โปรดดูคำสั่งศาลรัฐธรรมนูญที่ ๑๓ - ๑๓/๒๕๖๓ ลงวันที่ ๒๖ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๓

เรื่อง ขอให้ผู้ตรวจการแผ่นดินเสนอเรื่องพร้อมด้วยความเห็นต่อศาลรัฐธรรมนูญ เพื่อวินิจฉัยว่า พระราชบัญญัติแร่ พ.ศ. ๒๕๖๐ มาตรา ๒๑ มาตรา ๓๓ มาตรา ๓๕ มาตรา ๔๐ มาตรา ๔๕ (๔) มาตรา ๖๘ มาตรา ๑๒๗ มาตรา ๑๘๘ และมาตรา ๑๘๙ มีปัญหาเกี่ยวกับความชอบด้วยรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๖๐ มาตรา ๔๓ และมาตรา ๗๗

ที่ผู้ร้องเรียนอ้างว่า พระราชบัญญัติแร่ พ.ศ. ๒๕๖๐ เป็นกฎหมายที่ละเมิดสิทธิของประชาชน ขัดต่อรัฐธรรมนูญ แห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๖๐ มาตรา ๔๓ นั้น เห็นว่า พื้นที่ที่จะทำเหมืองแร่ต้องเป็นพื้นที่ที่แผนแม่บท กำหนดให้เป็นเขตแหล่งแร่และมีการสำรวจเบื้องต้นแล้วว่าเป็นแหล่งแร่อุดมสมบูรณ์ และมีความคุ้มค่าทางเศรษฐกิจเท่านั้น ส่วนพื้นที่ทั่วไปยังคงใช้ระบบสัมปทานเช่นเดิม นอกจากนี้ ผู้ประสงค์จะขอประทานบัตรเพื่อทำเหมืองยังต้องแสดงเอกสาร หรือหลักฐานที่แสดงว่าเจ้าของหรือผู้ครอบครองที่ดินในเขตพื้นที่นั้นได้ให้ความยินยอมในการทำเหมืองในเขตพื้นที่นั้น ซึ่งเป็นการคุ้มครองสิทธิในที่ดินให้แก่เจ้าของหรือผู้ครอบครอง มิได้เป็นการละเมิดสิทธิของประชาชน และได้เป็นบทบัญญัติ อันเป็นกฎหมายที่มีผลเป็นการกระทบหรือละเมิดสิทธิของบุคคลหรือชุมชน ตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๖๐ มาตรา ๔๓ ดังที่ผู้ร้องเรียนกล่าวอ้างแต่อย่างใด

ที่ผู้ร้องเรียนอ้างว่า พระราชบัญญัติแร่ พ.ศ. ๒๕๖๐ ขัดต่อแนวนโยบายแห่งรัฐ ตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๖๐ มาตรา ๗๗ เนื่องจากเป็นกฎหมายที่ไม่จำเป็นหรือไม่สอดคล้องกับสภาพการณ์นั้น เห็นว่า ตามหมายเหตุท้ายพระราชบัญญัติแร่ พ.ศ. ๒๕๖๐ ได้ให้เหตุผลที่จำเป็นต้องตราพระราชบัญญัตินี้ดังกล่าวก็เนื่องมาจากการที่พระราชบัญญัติพิกัดอัตราค่าภาคหลวงแร่ พ.ศ. ๒๕๐๙ และพระราชบัญญัติแร่ พ.ศ. ๒๕๑๐ ได้บังคับใช้มาเป็นเวลานาน ทำให้บทบัญญัติบางประการไม่เหมาะสมกับสถานการณ์ในปัจจุบัน สมควรปรับปรุงโดยนำหลักการของกฎหมายทั้งสองฉบับ มาบัญญัติไว้ในกฎหมายฉบับเดียวกัน เพื่อให้การอนุญาตและการจัดเก็บค่าภาคหลวงแร่เป็นไปอย่างมีระบบ โดยกำหนดนโยบายในการบริหารจัดการแร่ เพื่อให้เกิดดุลยภาพในการพัฒนาเศรษฐกิจ สังคม การรักษาสิ่งแวดล้อม และสุขภาพของประชาชน กำหนดหลักเกณฑ์การอนุญาตและการกำกับดูแลการทำเหมืองให้เหมาะสมกับประเภทและขนาด ของการทำเหมือง ส่งเสริมให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นและชุมชนมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการแร่ กำหนดหลักเกณฑ์ ในการจัดสรรผลประโยชน์จากทรัพยากรแร่ให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นและชุมชนอันเป็นที่ตั้งของพื้นที่ทำเหมือง และพื้นที่ซึ่งได้รับผลกระทบจากการทำเหมือง และกำหนดให้มีการจ่ายเงินค่าทดแทนแก่ผู้มีกรรมสิทธิ์หรือสิทธิครอบครอง ในที่ดินอันเป็นที่ตั้งของการทำเหมืองได้ดิน ตลอดจนหลักเกณฑ์และวิธีการในการจัดเก็บค่าภาคหลวงแร่ พระราชบัญญัติแร่ พ.ศ. ๒๕๖๐ จึงเป็นบทบัญญัติที่ได้ปรับปรุงหลักการของพระราชบัญญัติพิกัดอัตราค่าภาคหลวงแร่ พ.ศ. ๒๕๐๙ พระราชบัญญัติแร่ พ.ศ. ๒๕๑๐ ให้เหมาะสมกับสถานการณ์ปัจจุบันที่เปลี่ยนแปลงไป โดยมีได้ขัดต่อแนวนโยบายแห่งรัฐ ตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๖๐ มาตรา ๗๗ ดังที่ผู้ร้องเรียนกล่าวอ้างแต่อย่างใด

ดังนั้น ปัญหาตามคำร้องเรียนนี้จึงยังไม่ปรากฏว่ามีปัญหาเกี่ยวกับความชอบด้วยรัฐธรรมนูญที่จะให้ผู้ตรวจการแผ่นดินพิจารณาเสนอเรื่องพร้อมด้วยความเห็นต่อศาลรัฐธรรมนูญ ดังที่บัญญัติไว้ในมาตรา ๒๓ (๑) แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยผู้ตรวจการแผ่นดิน พ.ศ. ๒๕๖๐

อาศัยเหตุผลดังกล่าวข้างต้น จึงวินิจฉัยให้ยุติเรื่องร้องเรียนของผู้ร้องเรียน และให้สำนักงานผู้ตรวจการแผ่นดินแจ้งผลการวินิจฉัยให้ผู้ร้องเรียนทราบต่อไป

(พลเอก วิทวัส รชตะนันทน์ - บุรณัฐ ปานบุญ - สมศักดิ์ สุวรรณสุจริต)

คำวินิจฉัยผู้ตรวจการแผ่นดิน

เรื่องร้องเรียนเลขดำที่ ๒๐๒๐/๒๕๖๑

เรื่องร้องเรียนเลขแดงที่ ๒๗๓/๒๕๖๒

(ผู้ร้องเรียน)

เจ้าพนักงานที่ดินจังหวัดนนทบุรี

สาขาบางใหญ่

ผู้ร้องเรียน

ผู้ถูกร้องเรียน

เรื่อง ขอให้ผู้ตรวจการแผ่นดินตรวจสอบการปฏิบัติหน้าที่ของเจ้าพนักงานที่ดินจังหวัดนนทบุรี สาขาบางใหญ่ กรณีรับจดทะเบียนเปลี่ยนแปลงคณะกรรมการหมู่บ้านจัดสรรพฤษาวิมล ๑๒ ซึ่งทำให้ผู้ร้องเรียนได้รับความเดือดร้อน หรือความไม่เป็นธรรม ตามมาตรา ๒๓ (๒) แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยผู้ตรวจการแผ่นดิน พ.ศ. ๒๕๖๐

กรณีตามปัญหาเป็นกรณีที่ผู้ร้องเรียนขอให้ผู้ตรวจการแผ่นดินเสนอเรื่องพร้อมด้วยความเห็นต่อศาลปกครอง ให้พิพากษาเพิกถอนถึงการกระทำของผู้ถูกร้องเรียน ที่รับจดทะเบียนเปลี่ยนแปลงคณะกรรมการหมู่บ้านจัดสรรพฤษาวิมล ๑๒ รวมถึงการรับจดทะเบียนรายการอื่นอันสืบเนื่องจากการกระทำนั้น เห็นว่า เป็นการขอให้ผู้ตรวจการแผ่นดินเป็นผู้ฟ้องคดี ต่อศาลปกครองแทนผู้ร้องเรียน มิใช่เป็นการร้องเรียนว่า กฎ คำสั่ง หรือการกระทำอื่นใดของหน่วยงานของรัฐ หรือเจ้าหน้าที่ของรัฐมีปัญหาเกี่ยวกับความชอบด้วยรัฐธรรมนูญหรือกฎหมาย ตามมาตรา ๒๓ (๒) แห่งพระราชบัญญัติ ประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยผู้ตรวจการแผ่นดิน พ.ศ. ๒๕๖๐ ที่จะให้ผู้ตรวจการแผ่นดินเสนอเรื่องพร้อมด้วยความเห็น ต่อศาลปกครองได้

อาศัยเหตุผลดังกล่าวข้างต้น จึงวินิจฉัยให้ยุติเรื่องร้องเรียนของผู้ร้องเรียนตามมาตรา ๓๗ (๓) แห่งพระราชบัญญัติ ประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยผู้ตรวจการแผ่นดิน พ.ศ. ๒๕๖๐ และให้สำนักงานผู้ตรวจการแผ่นดินแจ้งผลการวินิจฉัย ให้ผู้ร้องเรียนทราบต่อไป

(พลเอก วิทวัส รชตะนันทน์ - บุรณัฐ ฐาปนคัลย์ - สมศักดิ์ สุวรรณสุจริต)

คำวินิจฉัยผู้ตรวจการแผ่นดิน

(ผู้ร้องเรียน)

ผู้ร้องเรียน

เรื่องร้องเรียนเลขดำที่ ๑๙๔๔/๒๕๖๑

เจ้าพนักงานตำรวจ สถานีตำรวจนครบาลลุมพินี

ผู้ถูกร้องเรียน

เรื่องร้องเรียนเลขแดงที่ ๒๗๗/๒๕๖๒

และเจ้าพนักงานตำรวจ สถานีตำรวจภูธรหนองแค

เรื่อง ขอให้ผู้ตรวจการแผ่นดินยื่นคำร้องต่อศาลรัฐธรรมนูญ เพื่อวินิจฉัยว่า ผู้ร้องเรียนถูกละเมิดสิทธิและเสรีภาพตามรัฐธรรมนูญ เนื่องจากถูกเจ้าหน้าที่ตำรวจ สถานีตำรวจนครบาลลุมพินี กรุงเทพมหานคร และสถานีตำรวจภูธรหนองแค จังหวัดสระบุรี ดำเนินคดีโดยไม่เป็นธรรม อีกทั้งยังถูกบิดาและพี่ชายแย่งมรดกไปทั้งหมด

กรณีตามคำร้องเรียนนี้ ผู้ร้องเรียนประสงค์ให้ผู้ตรวจการแผ่นดินดำเนินการยื่นคำร้องต่อศาลรัฐธรรมนูญตามมาตรา ๔๖ แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญ พ.ศ. ๒๕๖๑ จึงเป็นเรื่องที่กฎหมายอื่นกำหนดหน้าที่และอำนาจของผู้ตรวจการแผ่นดินไว้ ผู้ตรวจการแผ่นดินจึงมีหน้าที่และอำนาจรับเรื่องร้องเรียนดังกล่าวไว้พิจารณาได้ตามมาตรา ๒๒ (๔) แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยผู้ตรวจการแผ่นดิน พ.ศ. ๒๕๖๐ ประกอบมาตรา ๔๖ แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญ พ.ศ. ๒๕๖๑ การพิจารณาของผู้ตรวจการแผ่นดินจึงต้องพิจารณาคำร้องเรียนของผู้ร้องเรียนตามหลักเกณฑ์และเงื่อนไขที่บัญญัติไว้ใน พระราชบัญญัติดังกล่าว และผู้ตรวจการแผ่นดินได้วินิจฉัยดังนี้

ที่ผู้ร้องเรียนกล่าวอ้างว่าถูกละเมิดสิทธิและเสรีภาพตามรัฐธรรมนูญ เนื่องจากถูกเจ้าหน้าที่ตำรวจ สถานีตำรวจนครบาลลุมพินี กรุงเทพมหานคร และสถานีตำรวจภูธรหนองแค จังหวัดสระบุรี ดำเนินคดีโดยไม่เป็นธรรม นั้น เห็นว่าเจ้าหน้าที่ตำรวจ สถานีตำรวจนครบาลลุมพินี ดำเนินคดีอาญาผู้ร้องเรียนในข้อหาารับของโจร และถูกศาลอาญาพิพากษาลงโทษจำคุก ๑ ปี ๖ เดือนตามคดีอาญาหมายเลขแดงที่ ๔๖๘๕/๒๕๓๑ และหลังจากพ้นโทษดังกล่าวแล้ว ผู้ร้องเรียนถูกเจ้าหน้าที่ตำรวจ สถานีตำรวจภูธรอำเภอนองแค จังหวัดสระบุรี ดำเนินคดีในข้อหาลักทรัพย์อีก และศาลจังหวัดสระบุรีได้พิพากษาลงโทษจำคุก ๖ เดือน ตามคดีอาญาหมายเลขแดงที่ ๒๒๖๕/๒๕๓๓ ล้วนแล้วแต่เป็นกรณีที่ต้องห้ามมิให้ศาลรัฐธรรมนูญรับไว้พิจารณา เนื่องจากเป็นเรื่องที่อยู่ระหว่างการพิจารณาพิพากษาของศาลอื่น หรือเรื่องที่ศาลอื่นมีคำพิพากษาถึงที่สุดแล้ว ตามความในมาตรา ๔๗ (๔) แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญ พ.ศ. ๒๕๖๑ ผู้ตรวจการแผ่นดินจึงไม่อาจพิจารณาเสนอเรื่องต่อศาลรัฐธรรมนูญเพื่อพิจารณาวินิจฉัยได้

ที่ผู้ร้องเรียนกล่าวอ้างว่า ถูกบิดาและพี่ชายแย่งมรดกไปทั้งหมด รวมถึงกรณีที่มีผู้รับฝากโฉนดที่ดินแล้วไม่คืนโฉนดที่ดินให้ผู้ร้องเรียน นั้น เป็นเรื่องพิพาทระหว่างเอกชนด้วยกัน มิใช่การกระทำของหน่วยงานของรัฐ เจ้าหน้าที่ของรัฐ หรือหน่วยงานซึ่งใช้อำนาจรัฐ จึงไม่เป็นไปตามหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขตามมาตรา ๔๗ แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญ พ.ศ. ๒๕๖๑

ดังนั้น ปัญหาตามคำร้องเรียนนี้จึงไม่เป็นไปตามหลักเกณฑ์และเงื่อนไขของ มาตรา ๔๖ แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญ พ.ศ. ๒๕๖๑ ที่ผู้ตรวจการแผ่นดินจะยื่นคำร้องต่อศาลรัฐธรรมนูญได้

อาศัยเหตุผลดังกล่าวข้างต้น จึงวินิจฉัยให้ยุติเรื่องร้องเรียนของผู้ร้องเรียน และให้สำนักงานผู้ตรวจการแผ่นดินแจ้งผลการวินิจฉัยให้ผู้ร้องเรียนทราบต่อไป

(พลเอก วิทวัส รชตะนันทน์ - บุรณัฐ ปานบุญ - สมศักดิ์ สุวรรณสุจริต)

เรื่อง ขอให้ผู้ตรวจการแผ่นดินเสนอเรื่องพร้อมด้วยความเห็นต่อศาลรัฐธรรมนูญ เพื่อพิจารณาวินิจฉัยกรณีพระราชบัญญัติวิธีพิจารณาคดีอาญา พ.ศ. ๒๕๕๐ มาตรา ๑๘ วรรคหนึ่ง และมาตรา ๑๙ วรรคสาม มีปัญหาเกี่ยวกับความชอบด้วยรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๖๐ มาตรา ๕ และมาตรา ๒๖ และขอให้พิจารณาเสนอเรื่องพร้อมด้วยความเห็นต่อศาลปกครอง เพื่อพิจารณาวินิจฉัย กรณีการพิจารณาพิพากษาคดีของศาลจังหวัดเชียงใหม่และศาลอุทธรณ์ แผนกคดีอาญาเสพติด ขัดต่อประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา ๒๒๗ และมาตรา ๒๒๗/๑ และมีปัญหาเกี่ยวกับความชอบด้วยรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๖๐ มาตรา ๓ วรรคสอง และมาตรา ๑๘๘ วรรคสอง

กรณีร้องเรียนว่า พระราชบัญญัติวิธีพิจารณาคดีอาญา พ.ศ. ๒๕๕๐ มาตรา ๑๘ วรรคหนึ่ง และมาตรา ๑๙ วรรคสาม มีปัญหาเกี่ยวกับความชอบด้วยรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๖๐ มาตรา ๕ และมาตรา ๒๖ นั้น เห็นว่า เนื่องจากความผิดเกี่ยวกับยาเสพติดมีลักษณะพิเศษและซับซ้อนแตกต่างจากการกระทำความผิดอาญาโดยทั่วไป และปรากฏว่ามีคดีความผิดเกี่ยวกับยาเสพติดขึ้นสู่การพิจารณาของศาลเป็นจำนวนมาก จึงจำเป็นต้องมีกฎหมายที่กำหนดวิธีพิจารณาคดีอาญาเสพติดไว้เป็นการเฉพาะ เพื่อให้ศาลสามารถพิจารณาพิพากษาและบังคับโทษในคดีความผิดเกี่ยวกับยาเสพติดได้อย่างมีประสิทธิภาพ การที่พระราชบัญญัติวิธีพิจารณาคดีอาญา พ.ศ. ๒๕๕๐ มาตรา ๑๘ วรรคหนึ่ง บัญญัติว่า “ให้ศาลอุทธรณ์พิจารณาพิพากษาหรือมีคำสั่งโดยมิชักช้าและภายใต้บังคับแห่งบทบัญญัติมาตรา ๑๖ และมาตรา ๑๙ คำพิพากษาหรือคำสั่งของศาลอุทธรณ์เฉพาะการกระทำซึ่งเป็นความผิดเกี่ยวกับยาเสพติดให้เป็นที่สุด” และมาตรา ๑๙ วรรคสาม บัญญัติว่า “คดีที่ศาลฎีกามีคำสั่งไม่รับฎีกาไว้วินิจฉัยให้เป็นที่สุดตั้งแต่วันที่ได้อ่านหรือถือว่าได้อ่านคำพิพากษาหรือคำสั่งของศาลอุทธรณ์” นั้น เป็นบทบัญญัติที่กำหนดวิธีพิจารณาคดีอาญาเสพติดไว้เป็นการเฉพาะ แตกต่างจากวิธีพิจารณาคดีอาญาโดยทั่วไป กล่าวคือ กฎหมายกำหนดให้คำพิพากษาของศาลอุทธรณ์ในคดีความผิดเกี่ยวกับยาเสพติดนั้นเป็นที่สุด การฎีกาคำพิพากษาหรือคำสั่งของศาลอุทธรณ์จะกระทำได้อต่อเมื่อได้รับอนุญาตจากศาลฎีกา โดยคู่ความจะต้องยื่นคำร้องขออนุญาตฎีกา และหากศาลฎีกาเห็นควรรับไว้วินิจฉัย คดีจึงจะเข้าสู่การพิจารณาของศาลฎีกา การพิจารณาคดีในลักษณะดังกล่าว ทำให้การบังคับสิทธิตามคำพิพากษาสมาารถกระทำได้รวดเร็วขึ้น มิได้มีผลเป็นการจำกัดสิทธิหรือเสรีภาพของจำเลยในกระบวนการยุติธรรมแต่อย่างใด เพราะจำเลยยังคงมีสิทธิต่อสู้ในกระบวนการยุติธรรมได้ตามปกติ ทั้งในศาลชั้นต้นและศาลอุทธรณ์ หากจำเลยไม่พอใจผลคำพิพากษาของศาลชั้นต้น จำเลยย่อมมีสิทธิอุทธรณ์ได้ เพียงแต่ในชั้นอุทธรณ์นั้น เมื่อผลคำพิพากษาของศาลอุทธรณ์ตัดสินเป็นประการใดแล้ว ย่อมเป็นที่สุด แต่ทั้งนี้มาตรา ๑๙ วรรคหนึ่ง และวรรคสอง ยังเปิดช่องไว้ให้คู่ความสามารถยื่นคำร้องขออนุญาตฎีกาได้ ส่วนศาลฎีกาจะรับไว้พิจารณาหรือไม่นั้น เป็นไปตามระเบียบที่ประชุมใหญ่ศาลฎีกาว่าด้วยหลักเกณฑ์และวิธีการยื่นคำขอ การพิจารณาและมีคำสั่งอนุญาตหรือไม่อนุญาตให้ฎีกาในคดีความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด พ.ศ. ๒๕๕๑ ข้อ ๘ ว่า เป็นกรณีที่อาจมีผลเปลี่ยนแปลงสาระสำคัญในคำพิพากษาหรือคำสั่งของศาลอุทธรณ์ หรือเป็นข้อกฎหมายที่เกี่ยวกับความสงบเรียบร้อย

ซึ่งศาลฎีกาเห็นควรยกขึ้นและรับไว้วินิจฉัยหรือไม่ ด้วยเหตุนี้ จึงเห็นว่า บทบัญญัติทั้งสองมาตราของพระราชบัญญัติวิธีพิจารณาคดีอาญาเสปตติ พ.ศ. ๒๕๕๐ เป็นไปตามเจตนารมณ์ของกฎหมายและมิได้ขัดต่อหลักนิติธรรมแต่ประการใด กรณีจึงยังไม่มีปัญหาเกี่ยวกับความชอบด้วยรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๖๐ ที่ผู้ตรวจการแผ่นดินจะพิจารณาเสนอเรื่องพร้อมด้วยความเห็นต่อศาลรัฐธรรมนูญตามมาตรา ๒๓ (๑) แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยผู้ตรวจการแผ่นดิน พ.ศ. ๒๕๖๐

กรณีร้องเรียนว่า การพิจารณาพิพากษาคดีของศาลจังหวัดเชียงใหม่และศาลอุทธรณ์ แผนกคดีอาญาเสปตติ ขัดต่อประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา ๒๒๗ และมาตรา ๒๒๗/๑ และมีปัญหาเกี่ยวกับความชอบด้วยรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๖๐ มาตรา ๓ วรรคสอง และมาตรา ๑๘๘ วรรคสอง นั้น เห็นว่า กรณีตามคำร้องเรียนในประเด็นนี้ เป็นการโต้แย้งดุลพินิจในการรับฟังพยานหลักฐานของศาลจังหวัดเชียงใหม่และศาลอุทธรณ์ แผนกคดีอาญาเสปตติ เมื่อไม่ปรากฏว่ามีข้อเท็จจริงอื่นใดที่นอกเหนือไปจากการพิจารณาพิพากษาคดีซึ่งเป็นไปโดยอิสระตามหน้าที่และอำนาจของศาลที่บัญญัติไว้ในรัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๘๘ จึงเป็นการร้องเรียนเกี่ยวกับการกระทำของศาลที่เกิดจากการใช้อำนาจตุลาการในการพิจารณาพิพากษาคดี มิใช่เป็นการร้องเรียนการกระทำของหน่วยงานของรัฐหรือเจ้าหน้าที่ของรัฐว่ามีปัญหาเกี่ยวกับความชอบด้วยรัฐธรรมนูญหรือกฎหมาย ดังที่บัญญัติไว้ในมาตรา ๒๓ (๒) แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยผู้ตรวจการแผ่นดิน พ.ศ. ๒๕๖๐ ที่จะให้ผู้ตรวจการแผ่นดินเสนอเรื่องพร้อมด้วยความเห็นต่อศาลปกครองได้

อาศัยเหตุผลดังกล่าวข้างต้น จึงวินิจฉัยให้ยุติเรื่องร้องเรียนของผู้ร้องเรียน และให้สำนักงานผู้ตรวจการแผ่นดินแจ้งผลการวินิจฉัยให้ผู้ร้องเรียนทราบต่อไป

(พลเอก วิทวัส รชตะนันทน์ - บุรณัฐ ฐาปนคัลย์ - สมศักดิ์ สุวรรณสุจริต)

เรื่อง ขอให้ผู้ตรวจการแผ่นดินเสนอเรื่องพร้อมด้วยความเห็นต่อศาลรัฐธรรมนูญ เพื่อพิจารณาวินิจฉัยว่า พระราชบัญญัตินายความ พ.ศ. ๒๕๒๘ มาตรา ๓๕ (๑๐) มีปัญหาเกี่ยวกับความชอบด้วยรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๖๐ มาตรา ๒๗ และมาตรา ๔๐

พระราชบัญญัตินายความ พ.ศ. ๒๕๒๘ มีเหตุผลในการประกาศใช้ว่า เพื่อควบคุมและส่งเสริมการประกอบอาชีพนายความ โดยมีเจตนารมณ์ที่จะให้มีการกลั่นกรองบุคคลที่จะประกอบวิชาชีพนายความอย่างมีระเบียบแบบแผน และเป็นมาตรฐานเดียวกัน เพื่อป้องกันมิให้ผู้ที่มีคุณสมบัติไม่เหมาะสมเข้ามาแอบแฝงและหาประโยชน์จากการเป็นนายความ และควบคุมความประพฤติของผู้ประกอบวิชาชีพนายความให้อยู่ในบรรทัดอันดีงาม ตลอดจนเป็นหลักประกันแก่ประชาชนว่าจะได้รับบริการในทางคดีด้วยความมั่นใจจากวิชาชีพนายความ และโดยที่วิชาชีพนายความมีความเกี่ยวพันใกล้ชิดกับกระบวนการยุติธรรม เป็นที่พึ่งของประชาชนในการคุ้มครองสิทธิเสรีภาพของบุคคล การจะให้บุคคลใดมาปฏิบัติหน้าที่ดังกล่าว จึงต้องมั่นใจว่าเป็นบุคคลที่มีความเหมาะสมและอุทิศเวลาในการปฏิบัติหน้าที่อย่างเต็มที่ ดังนั้น การที่กฎหมายกำหนดห้ามบุคคลบางจำพวก ก็เพื่อให้การประกอบอาชีพนายความเป็นไปตามวัตถุประสงค์ดังกล่าว

กรณีที่ผู้ร้องเรียนอ้างว่า มาตรา ๓๕ (๑๐) แห่งพระราชบัญญัตินายความ พ.ศ. ๒๕๒๘ ที่กำหนดห้ามข้าราชการหรือพนักงานส่วนท้องถิ่นยื่นขอจดทะเบียนและรับใบอนุญาตเป็นนายความ แต่มิได้ห้ามเจ้าหน้าที่ของรัฐประเภทอื่น มีลักษณะเป็นการเลือกปฏิบัติโดยไม่เป็นธรรมนั้น เห็นว่า ตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๖๐ มาตรา ๒๗ วรรคห้า บัญญัติว่า “บุคคลผู้เป็นทหาร ตำรวจ ข้าราชการ เจ้าหน้าที่อื่นของรัฐ และพนักงานหรือลูกจ้างขององค์กรของรัฐย่อมมีสิทธิและเสรีภาพเช่นเดียวกับบุคคลทั่วไป เว้นแต่ที่จำกัดไว้ในกฎหมายเฉพาะในส่วนที่เกี่ยวกับการเมือง สมรรถภาพ วินัย หรือจริยธรรม” เมื่อข้าราชการและพนักงานส่วนท้องถิ่นมีกฎหมายกำหนดไว้โดยเฉพาะว่า ต้องอุทิศตนให้กับการปฏิบัติงานในหน้าที่อย่างเต็มกำลังความสามารถที่มีอยู่ และต้องไม่ใช้เวลาราชการไปเพื่อประโยชน์ส่วนตัวของตนเองหรือผู้อื่น มิเช่นนั้นอาจเป็นการประพฤติดวินัยหรือจริยธรรมตามประมวลจริยธรรมข้าราชการพลเรือนได้ กรณีจึงเข้าข่ายยกเว้นตามที่รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๖๐ มาตรา ๒๗ วรรคห้า บัญญัติไว้ อีกทั้ง ตามพระราชบัญญัติองค์การและการบริหารราชการ พ.ศ. ๒๕๕๓ มาตรา ๑๔ (๓) กำหนดให้พนักงานอัยการมีอำนาจและหน้าที่ดำเนินคดีแพ่งหรือคดีปกครองแทนหน่วยงานของรัฐที่เป็นองค์กรตามรัฐธรรมนูญ ราชการส่วนกลาง หรือราชการส่วนภูมิภาค หน่วยงานดังกล่าวจึงไม่มีความจำเป็นต้องมีข้าราชการ พนักงาน หรือลูกจ้างที่เป็นผู้มีใบอนุญาตเป็นนายความ แต่สำหรับหน่วยงานของรัฐประเภทอื่น เช่น รัฐวิสาหกิจ องค์การมหาชน ตามมาตรา ๑๔ (๕) แห่งพระราชบัญญัติฉบับเดียวกัน มิได้กำหนดให้เป็นหน้าที่ของพนักงานอัยการที่จะรับดำเนินคดีให้เสมอไป จึงอาจมีความจำเป็นที่หน่วยงานดังกล่าวต้องการพนักงานหรือลูกจ้างที่มีใบอนุญาตเป็นนายความ เพื่อปฏิบัติหน้าที่นายความและดำเนินคดีให้แก่หน่วยงาน ด้วยเหตุนี้จึงเห็นว่า พระราชบัญญัตินายความ พ.ศ. ๒๕๒๘ มาตรา ๓๕ (๑๐) มิได้ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๖๐ มาตรา ๒๗ วรรคสาม แต่ประการใด

กรณีร้องเรียนว่า มาตรา ๓๕ (๑๐) แห่งพระราชบัญญัติทนายความ พ.ศ. ๒๕๒๘ มีผลเป็นการจำกัดเสรีภาพในการประกอบอาชีพนั้น เห็นว่า พระราชบัญญัติทนายความ พ.ศ. ๒๕๒๘ เป็นกฎหมายที่กำหนดขึ้นเพื่อควบคุมการประกอบวิชาชีพทนายความดังที่กล่าวมาแล้วข้างต้น การที่กำหนดคุณสมบัติห้ามข้าราชการหรือพนักงานส่วนท้องถิ่น ซึ่งมีเงินเดือนและตำแหน่งประจำยื่นขอจดทะเบียนและรับใบอนุญาตเป็นทนายความ แม้จะเป็นบทบัญญัติที่มีผลเป็นการจำกัดสิทธิหรือเสรีภาพของบุคคลในการประกอบอาชีพทนายความ แต่เป็นกฎหมายที่กำหนดขึ้นเพื่อจัดระเบียบการประกอบอาชีพเพียงเท่าที่จำเป็น อันเป็นไปตามเงื่อนไขที่รัฐธรรมนูญบัญญัติให้กระทำได้ และได้กระทบกระเทือนสาระสำคัญแห่งสิทธิและเสรีภาพในการประกอบอาชีพจนเกินสมควรแก่เหตุ กรณีจึงยังไม่มีปัญหาเกี่ยวกับความชอบด้วยรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๖๐ มาตรา ๔๐

ดังนั้น ปัญหาตามคำร้องเรียนนี้จึงยังไม่ปรากฏว่ามีปัญหาเกี่ยวกับความชอบด้วยรัฐธรรมนูญที่จะให้ผู้ตรวจการแผ่นดินพิจารณาเสนอเรื่องพร้อมด้วยความเห็นต่อศาลรัฐธรรมนูญ ดังที่บัญญัติไว้ในมาตรา ๒๓ (๑) แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยผู้ตรวจการแผ่นดิน พ.ศ. ๒๕๖๐

อาศัยเหตุผลดังกล่าวข้างต้น จึงวินิจฉัยให้ยุติเรื่องร้องเรียนของผู้ร้องเรียน และให้สำนักงานผู้ตรวจการแผ่นดินแจ้งผลการวินิจฉัยให้ผู้ร้องเรียนทราบต่อไป

(พลเอก วิทวัส รชตะนันทน์ - บุรณัฐ ปานกุลย์ - สมศักดิ์ สุวรรณสุจริต)

คำวินิจฉัยผู้ตรวจการแผ่นดิน

เรื่องร้องเรียนเลขดำที่ ๔๓๕/๒๕๖๒

เรื่องร้องเรียนเลขแดงที่ ๔๒๓/๒๕๖๒

(ผู้ร้องเรียน)

คณะกรรมการการเลือกตั้ง

ผู้ร้องเรียน

ผู้ถูกร้องเรียน

เรื่อง ขอให้ผู้ตรวจการแผ่นดินเสนอเรื่องพร้อมด้วยความเห็นต่อศาลรัฐธรรมนูญหรือศาลปกครอง เพื่อพิจารณา วินิจฉัย กรณีคณะกรรมการการเลือกตั้ง ประกาศรายชื่อ พลเอก ประยุทธ์ จันทร์โอชา เป็นบุคคลที่ได้รับการเสนอชื่อ ให้เป็นนายกรัฐมนตรีตามที่พรรคพลังประชาชน (พปช.) เสนอ มีปัญหาเกี่ยวกับความชอบด้วยรัฐธรรมนูญ แห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๖๐ ตามมาตรา ๘๘ มาตรา ๘๙ และมาตรา ๑๖๐ (๖) ประกอบมาตรา ๙๘ (๑๕)

มีประเด็นที่จะต้องพิจารณาในเบื้องต้นว่า ประเด็นปัญหาตามคำร้องเรียนในเรื่องนี้อยู่ในหน้าที่และอำนาจ ของผู้ตรวจการแผ่นดิน หรือไม่ เห็นว่า กรณีตามคำร้องเรียนในเรื่องนี้เป็นการร้องเรียนเกี่ยวกับประกาศคณะกรรมการ การเลือกตั้ง เรื่อง การแจ้งรายชื่อบุคคลที่พรรคการเมืองจะเสนอให้รัฐสภาพิจารณาแต่งตั้งให้เป็นนายกรัฐมนตรี ลงวันที่ ๑๕ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๒ มีปัญหาเกี่ยวกับความชอบด้วยรัฐธรรมนูญ แม้ว่าคณะกรรมการการเลือกตั้ง จะเป็นองค์กรอิสระตามรัฐธรรมนูญก็ตาม แต่การดำเนินการของคณะกรรมการการเลือกตั้งในเรื่องดังกล่าวมิใช่เป็นการ วินิจฉัยชี้ขาดที่เป็นการใช้อำนาจโดยตรงตามรัฐธรรมนูญอันจะต้องห้ามมิให้ฟ้องคดีต่อศาลปกครอง ตามมาตรา ๑๙๗ วรรคสาม ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๖๐ หากแต่เป็นการปฏิบัติหน้าที่ตามกฎหมาย ที่เกี่ยวข้องในฐานะเจ้าหน้าที่ของรัฐ ซึ่งอยู่ในหน้าที่และอำนาจของผู้ตรวจการแผ่นดินที่จะพิจารณาดำเนินการต่อไปได้ ตามนัยมาตรา ๒๒ และมาตรา ๒๓ แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยผู้ตรวจการแผ่นดิน พ.ศ. ๒๕๖๐

กรณีร้องเรียนว่า พลเอก ประยุทธ์ จันทร์โอชา ในฐานะหัวหน้าคณะรักษาความสงบแห่งชาติ “เป็นเจ้าหน้าที่อื่นของรัฐ” อันมีลักษณะต้องห้ามมิให้เสนอชื่อเป็นนายกรัฐมนตรี ตามมาตรา ๑๖๐ (๖) ประกอบ มาตรา ๙๘ (๑๕) ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๖๐ หรือไม่ นั้น เห็นว่า ศาลรัฐธรรมนูญ ได้เคยพิจารณาวินิจฉัย คำว่า “เจ้าหน้าที่อื่นของรัฐ” ซึ่งเคยบัญญัติไว้ในมาตรา ๑๐๙ (๑๑) ของรัฐธรรมนูญ แห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๔๐ ปรากฏตามคำวินิจฉัยที่ ๕/๒๕๔๓ โดยวินิจฉัยไว้ว่า

“...คำว่า “เจ้าหน้าที่อื่นของรัฐ” ...หมายความว่า เจ้าหน้าที่ของรัฐที่เรียกชื่ออย่างอื่น ซึ่งมีสถานะ ตำแหน่ง หน้าที่ หรือลักษณะงานทำนองเดียวกันกับพนักงานหรือลูกจ้างของหน่วยงานของรัฐ หรือรัฐวิสาหกิจหรือของราชการ ส่วนท้องถิ่น โดยมีลักษณะดังต่อไปนี้

๑. ได้รับแต่งตั้งหรือเลือกตั้งตามกฎหมาย
๒. มีอำนาจหน้าที่ดำเนินการหรือหน้าที่ปฏิบัติการให้เป็นไปตามกฎหมายและปฏิบัติงานประจำ
๓. อยู่ในบังคับบัญชาหรือในกำกับดูแลของรัฐ
๔. มีเงินเดือน ค่าจ้าง หรือค่าตอบแทน ตามกฎหมาย...”

คำวินิจฉัยของศาลรัฐธรรมนูญข้างต้น ย่อมมีผลผูกพันรัฐสภา คณะรัฐมนตรี ศาล องค์กรอิสระและหน่วยงาน ของรัฐ ตามมาตรา ๒๑๑ วรรคสี่ ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๖๐ ที่ให้ความหมายของคำว่า “เจ้าหน้าที่อื่นของรัฐ” ซึ่งเป็นถ้อยคำเดียวกันกับที่บัญญัติไว้ในมาตรา ๙๘ (๑๕) ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย

พุทธศักราช ๒๕๖๐ ว่า จะต้องมิมีสถานะ ตำแหน่งหน้าที่ หรือลักษณะงานทำนองเดียวกันกับพนักงานหรือลูกจ้างของหน่วยราชการ หน่วยงานของรัฐ หรือรัฐวิสาหกิจ ซึ่งจะต้องมีลักษณะครบถ้วนทั้งสี่ประการดังกล่าวข้างต้นด้วย เมื่อพิจารณาถึงสถานะของพลเอก ประยุทธ์ จันทร์โอชา ในฐานะหัวหน้าคณะรักษาความสงบแห่งชาติแล้ว แม้ว่าจะมีอำนาจหน้าที่ดำเนินการหรือหน้าที่ปฏิบัติการให้เป็นไปตามกฎหมายและมีลักษณะเป็นการปฏิบัติงานประจำ โดยมีเงินเดือน ค่าจ้าง หรือค่าตอบแทนตามกฎหมายก็ตาม แต่ตำแหน่งดังกล่าวได้รับแต่งตั้งโดยมีพระบรมราชโองการโปรดเกล้าฯ ให้ พลเอก ประยุทธ์ จันทร์โอชา เป็นหัวหน้าคณะรักษาความสงบแห่งชาติ บริหารราชการแผ่นดิน ตามประกาศแต่งตั้ง หัวหน้าคณะรักษาความสงบแห่งชาติ ลงวันที่ ๒๔ พฤษภาคม ๒๕๕๗ ซึ่งมีใช้เป็นการได้รับแต่งตั้งหรือเลือกตั้งตามกฎหมาย หากแต่เป็นการได้รับแต่งตั้งที่เป็นผลสืบเนื่องมาจากการเข้ามาควบคุมอำนาจการปกครองประเทศ โดยคณะรักษาความสงบแห่งชาติ เมื่อวันที่ ๒๒ พฤษภาคม ๒๕๕๗ ตามประกาศคณะรักษาความสงบแห่งชาติ ฉบับที่ ๑/๒๕๕๗ เรื่อง การควบคุมอำนาจการปกครองประเทศ ประกอบกับตำแหน่งหัวหน้าคณะรักษาความสงบแห่งชาติ มิได้อยู่ในบังคับบัญชาหรือในกำกับดูแลของรัฐ หากแต่เป็นตำแหน่งที่ใช้อำนาจรัฐอธิปไตยซึ่งเป็นอำนาจสูงสุดในการปกครองประเทศ เพื่อรักษาความสงบเรียบร้อย ความมั่นคงของชาติ และความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สินของประชาชนโดยรวม รวมถึงการบริหารราชการแผ่นดิน ซึ่งเป็นความจำเป็นในช่วงที่จะต้องเปลี่ยนผ่านจากสถานการณ์ความรุนแรงที่เกิดขึ้นภายในประเทศไปสู่สถานการณ์ปกติ อันเป็นการเข้ามาควบคุมอำนาจการปกครองประเทศ ในช่วงระยะเวลาหนึ่งจนกว่าจะมีการเลือกตั้งทั่วไป โดยรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๖๐ บทเฉพาะกาล มาตรา ๒๖๕ ก็ยังคงให้การรับรองอำนาจนี้อยู่ ที่บัญญัติให้คณะรักษาความสงบแห่งชาติยังคงอยู่ในตำแหน่งเพื่อปฏิบัติหน้าที่ต่อไปจนกว่าคณะรัฐมนตรีที่ตั้งขึ้นใหม่ภายหลังการเลือกตั้งทั่วไปครั้งแรกตามรัฐธรรมนูญจะเข้ารับหน้าที่ แสดงให้เห็นได้ว่าตำแหน่งหัวหน้าคณะรักษาความสงบแห่งชาติมิได้มีสถานะ ตำแหน่งหน้าที่ หรือลักษณะงานทำนองเดียวกันกับพนักงานหรือลูกจ้างของหน่วยราชการ หน่วยงานของรัฐ หรือรัฐวิสาหกิจ และได้มีลักษณะครบถ้วนทั้งสี่ประการตามแนวคำวินิจฉัยของศาลรัฐธรรมนูญดังกล่าวข้างต้น ดังนั้น พลเอก ประยุทธ์ จันทร์โอชา ในฐานะหัวหน้าคณะรักษาความสงบแห่งชาติ จึงมิได้มีสถานะเป็น “เจ้าหน้าที่อื่นของรัฐ” ดังที่ผู้ร้องเรียนกล่าวอ้าง

กรณีร้องเรียนว่า คณะกรรมการการเลือกตั้ง ประกาศรายชื่อ พลเอก ประยุทธ์ จันทร์โอชา เป็นบุคคลที่ได้รับการเสนอชื่อให้เป็นนายกรัฐมนตรีตามที่พรรคพลังประชารัฐ (พปชร.) เสนอ มีปัญหาเกี่ยวกับความชอบด้วยรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๖๐ มาตรา ๘๘ และมาตรา ๘๙ หรือไม่ นั้น เห็นว่า เมื่อพลเอก ประยุทธ์ จันทร์โอชา ในฐานะหัวหน้าคณะรักษาความสงบแห่งชาติ มิได้มีสถานะเป็น “เจ้าหน้าที่อื่นของรัฐ” ดังที่ได้พิจารณาแล้วข้างต้น การที่คณะกรรมการการเลือกตั้ง ประกาศรายชื่อ พลเอก ประยุทธ์ จันทร์โอชา เป็นบุคคลที่ได้รับการเสนอชื่อให้เป็นนายกรัฐมนตรีตามที่พรรคพลังประชารัฐ (พปชร.) เสนอ จึงเป็นการดำเนินการตามหน้าที่และอำนาจดังบัญญัติไว้ในมาตรา ๑๓ และมาตรา ๑๔ แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. ๒๕๖๑ และมีได้มีปัญหาเกี่ยวกับความชอบด้วยรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๖๐ มาตรา ๘๘ และมาตรา ๘๙ กรณีไม่มีเหตุที่ผู้ตรวจการแผ่นดินจะเสนอเรื่องพร้อมด้วยความเห็นต่อศาลรัฐธรรมนูญหรือศาลปกครอง เพื่อพิจารณาวินิจฉัย ตามมาตรา ๒๓ แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยผู้ตรวจการแผ่นดิน พ.ศ. ๒๕๖๐

อาศัยเหตุผลดังกล่าวข้างต้น จึงวินิจฉัยให้ยุติเรื่องร้องเรียนของผู้ร้องเรียน และให้สำนักงานผู้ตรวจการแผ่นดินแจ้งผลการวินิจฉัยให้ผู้ร้องเรียนทราบต่อไป

(พลเอก วิทวัส รชตะนันทน์ - บุรณ์ ฐาปนคุณย์ - สมศักดิ์ สุวรรณสุจริต)

คำวินิจฉัยผู้ตรวจการแผ่นดิน

เรื่องร้องเรียนเลขดำที่ ๒๑๖๔/๒๕๖๑

เรื่องร้องเรียนเลขแดงที่ ๔๒๖/๒๕๖๒

(ผู้ร้องเรียน)

คณะกรรมการการเลือกตั้ง

ผู้ร้องเรียน

ผู้ถูกร้องเรียน

เรื่อง ขอให้ผู้ตรวจการแผ่นดินเสนอเรื่องพร้อมด้วยความเห็นต่อศาลรัฐธรรมนูญหรือศาลปกครอง เพื่อพิจารณา วินิจฉัย กรณีคณะกรรมการการเลือกตั้งกำหนดให้มีการจัดทำบัตรเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร โดยไม่มีชื่อ พรรคการเมืองและภาพเครื่องหมายพรรคการเมือง มีปัญหาเกี่ยวกับความชอบด้วยรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๖๐

กรณีที่ผู้ร้องเรียนอ้างว่า คณะกรรมการการเลือกตั้งกำหนดให้มีการจัดทำบัตรเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร โดยไม่มีชื่อพรรคการเมืองและภาพเครื่องหมายพรรคการเมือง มีปัญหาเกี่ยวกับความชอบด้วยรัฐธรรมนูญ แห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๖๐ นั้น ภายหลังจากผู้ตรวจการแผ่นดินรับคำร้องเรียนไว้พิจารณาและดำเนินการ แสวงหาข้อเท็จจริงที่เกี่ยวข้องโดยครบถ้วนแล้ว ความปรากฏว่าคณะกรรมการการเลือกตั้งได้ออกระเบียบคณะกรรมการ การเลือกตั้งว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. ๒๕๖๑ และได้ประกาศในราชกิจจานุเบกษา เมื่อวันที่ ๒๖ ธันวาคม ๒๕๖๑ กำหนดลักษณะบัตรเลือกตั้งไว้ใน ข้อ ๑๑๙ อย่างน้อยต้องมีลักษณะ ดังนี้ “(๑) บัตรเลือกตั้ง เมื่อพับแล้วด้านหน้ามีแถบสีอยู่บริเวณขอบขวา ถัดไปทางซ้ายมีตราครุฑ และถัดลงไปมีข้อความว่า “บัตรเลือกตั้ง สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบแบ่งเขตเลือกตั้ง” (๒) ด้านในของบัตรเลือกตั้งให้มีคำอธิบายเกี่ยวกับการทำเครื่องหมาย หมายเลขผู้สมัคร ช่องทำเครื่องหมาย และช่องไม่เลือกผู้สมัครผู้ใด” ประกอบกับตัวอย่างบัตรเลือกตั้งตามเอกสารแนบท้าย ระเบียนฉบับดังกล่าว ได้กำหนดให้มีทั้งชื่อพรรคการเมืองและภาพเครื่องหมายพรรคการเมืองด้วย ดังนั้น ข้อเท็จจริง จึงมิได้เป็นไปตามที่ร้องเรียน กรณีจึงมิได้มีปัญหาเกี่ยวกับความชอบด้วยรัฐธรรมนูญหรือกฎหมายที่จะให้ผู้ตรวจการ แผ่นดินเสนอเรื่องพร้อมด้วยความเห็นต่อศาลรัฐธรรมนูญหรือศาลปกครอง เพื่อพิจารณา วินิจฉัย ดังที่บัญญัติไว้ใน มาตรา ๒๓ แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยผู้ตรวจการแผ่นดิน พ.ศ. ๒๕๖๐

อาศัยเหตุผลดังกล่าวข้างต้น จึงวินิจฉัยให้ยุติเรื่องร้องเรียนของผู้ร้องเรียน และให้สำนักงานผู้ตรวจการ แผ่นดินแจ้งผลการวินิจฉัยให้ผู้ร้องเรียนทราบต่อไป

(พลเอก วิทวัส รชตะนันทน์ - บุรณัฐ ฐาปนคัลย์ - สมศักดิ์ สุวรรณสุจริต)

เรื่อง ขอให้ผู้ตรวจการแผ่นดินเสนอเรื่องพร้อมด้วยความเห็นต่อศาลปกครองเพื่อพิจารณาวินิจฉัย กรณีหลักเกณฑ์และวิธีการโอนพนักงานส่วนท้องถิ่นและข้าราชการอื่นมาบรรจุและแต่งตั้งเป็นข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา ตำแหน่งครู ข้อ ๒ ข้อ ๗ และข้อ ๘ ของคณะกรรมการบริหารงานบุคคลของข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา (ก.ค.ศ.) มีปัญหาเกี่ยวกับความชอบด้วยพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา พ.ศ. ๒๕๔๗ มาตรา ๒๙ และรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๖๐ มาตรา ๒๖ มาตรา ๒๗ และมาตรา ๗๖

กรณีร้องเรียนว่า หลักเกณฑ์และวิธีการโอนพนักงานส่วนท้องถิ่นและข้าราชการอื่นมาบรรจุและแต่งตั้งเป็นข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา ตำแหน่งครู ข้อ ๒ และข้อ ๗ มีปัญหาเกี่ยวกับความชอบด้วยพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา พ.ศ. ๒๕๔๗ มาตรา ๒๙ รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๖๐ มาตรา ๒๖ และมาตรา ๒๗ เห็นว่า การบรรจุและแต่งตั้งบุคคลเข้ารับราชการตามพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา พ.ศ. ๒๕๔๗ นั้น อาจดำเนินการได้โดย ๓ วิธี วิธีที่หนึ่งโดยการบรรจุและแต่งตั้งจากผู้สอบแข่งขันได้ ตามมาตรา ๔๕ วิธีที่สองโดยการโอนพนักงานส่วนท้องถิ่นหรือข้าราชการอื่นมาบรรจุและแต่งตั้ง ตามมาตรา ๕๘ วิธีที่สามโดยการบรรจุและแต่งตั้งโดยวิธีอื่นๆ ตามมาตรา ๕๐ แต่ละวิธีเป็นการบรรจุและแต่งตั้งที่แตกต่างกัน จึงต้องใช้หลักเกณฑ์และเงื่อนไขที่แตกต่างกันไป

สำหรับการบรรจุและแต่งตั้งโดยวิธีที่สองที่มีการกำหนดหลักเกณฑ์ข้อ ๒ ว่าต้องไม่มีบัญชีผู้สอบแข่งขันได้ หรือผู้ได้รับคัดเลือกการบรรจุและแต่งตั้งให้ดำรงตำแหน่งครูผู้ช่วย ในกลุ่มวิชาหรือทางหรือสาขาวิชาเอกที่จะรับโอน ในเขตพื้นที่การศึกษานั้นหรือเขตพื้นที่การศึกษาอื่น หรือบัญชีของส่วนราชการ แล้วแต่กรณี และมีหลักเกณฑ์ข้อ ๗ กำหนดให้ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาหรือส่วนราชการ โดยอนุมัติ อ.ก.ค.ศ. เขตพื้นที่การศึกษา หรือ อ.ก.ค.ศ. ที่ ก.ค.ศ. ตั้ง แล้วแต่กรณี ดำเนินการรับโอนได้เมื่อ อ.ก.ค.ศ. เขตพื้นที่การศึกษา หรือ อ.ก.ค.ศ. ที่ ก.ค.ศ. ตั้ง แล้วแต่กรณี พิจารณาย้ายข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา สายงานการสอนในเขตพื้นที่การศึกษาและต่างเขตพื้นที่การศึกษา หรือในส่วนราชการเดียวกันพร้อมกันเสร็จสิ้นแล้ว อันถือได้ว่าเป็นการกำหนดหลักเกณฑ์และเงื่อนไขให้เหมาะสมกับการบรรจุและแต่งตั้งด้วยวิธีที่สองซึ่งเป็นการรับโอนตามมาตรา ๕๘ แล้ว โดยได้คำนึงถึงสิทธิของบุคคลผู้สอบแข่งขันได้ที่จะได้รับการบรรจุและแต่งตั้งในตำแหน่งนั้น ตามลำดับที่ในบัญชีและคำนึงถึงสิทธิของข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาซึ่งดำรงตำแหน่งอยู่ก่อนแล้วด้วย ที่จะได้รับการพิจารณาโยกย้ายจนเสร็จสิ้น มิได้คำนึงแต่เฉพาะสิทธิของผู้ที่ประสงค์จะโอนมาบรรจุและแต่งตั้งเป็นข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาแต่ฝ่ายเดียว อันเป็นการให้ความเป็นธรรมแก่ผู้ที่มีสิทธิอยู่ก่อน จึงมิใช่เป็นการจำกัดสิทธิที่จะขัดต่อหลักความเสมอภาคหรือเป็นการเลือกปฏิบัติโดยไม่เป็นธรรมต่อบุคคล ดังนั้น หลักเกณฑ์ข้อ ๒ และข้อ ๗ ดังกล่าว จึงไม่มีปัญหาเกี่ยวกับความชอบด้วยพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา พ.ศ. ๒๕๔๗ มาตรา ๒๙ และรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๖๐ มาตรา ๒๖ และมาตรา ๒๗

กรณีร้องเรียนว่า หลักเกณฑ์และวิธีการโอนพนักงานส่วนท้องถิ่นและข้าราชการอื่นมาบรรจุและแต่งตั้งเป็นข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา ตำแหน่งครู ข้อ ๘ มีปัญหาเกี่ยวกับความชอบด้วยพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา พ.ศ. ๒๕๔๗ มาตรา ๒๙ และรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๖๐ มาตรา ๗๖ นั้น เห็นว่า หลักเกณฑ์ข้อ ๘ เป็นหลักเกณฑ์การบรรจุและแต่งตั้งด้วยวิธีการรับโอนตามมาตรา ๕๘ ดังที่กล่าวมาแล้วในข้อ ๑ ซึ่งกำหนดให้ ผู้ขอโอนต้องผ่านการประเมินความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับหลักสูตร การจัดการเรียนรู้ สื่อ ฯลฯ ประเมินความสามารถในการจัดการเรียนรู้ในสาขาวิชาเอก และประเมินความเหมาะสมโดยพิจารณาจากประสบการณ์ ประวัติการรับราชการ ประวัติการศึกษา บุคลิกภาพ ฯลฯ ซึ่งเป็นหลักเกณฑ์การประเมินคุณสมบัติทั่วไปของข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาตามมาตรา ๓๐ และคุณสมบัติเฉพาะสำหรับตำแหน่งตามมาตรฐานตำแหน่ง ตามมาตรา ๔๒ เพื่อให้ได้บุคคลที่มีความรู้ ความสามารถ ประสบการณ์ มีความประพฤติดี มีคุณธรรมจริยธรรม และมีจรรยาบรรณวิชาชีพ ให้เหมาะสมกับตำแหน่งครูและบุคลากรทางการศึกษาอันเป็นแม่แบบหรือแม่พิมพ์ของชาติในตำแหน่งนั้น ๆ มิได้เป็นการเพิ่มภาระแก่ผู้ขอรับโอนแต่อย่างใด อีกทั้ง ยังใช้บังคับกับพนักงานส่วนท้องถิ่นและข้าราชการอื่นที่ประสงค์จะขอโอน โดยมีได้มุ่งหมายให้ใช้กับบุคคลใดบุคคลหนึ่งเป็นการเฉพาะเจาะจง นอกจากนี้ รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๖๐ มาตรา ๗๖ ก็มีใช้บัญญัติที่รับรองสิทธิและเสรีภาพของประชาชนโดยตรง ดังนั้น หลักเกณฑ์ข้อ ๘ ดังกล่าว จึงไม่มีปัญหาเกี่ยวกับความชอบด้วยพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา พ.ศ. ๒๕๔๗ มาตรา ๒๙ และรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๖๐ มาตรา ๗๖

ส่วนกรณีที่ร้องเรียนว่า หลักเกณฑ์และวิธีการโอนพนักงานส่วนท้องถิ่นและข้าราชการอื่นมาบรรจุและแต่งตั้งเป็นข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา ตำแหน่งครู ข้อ ๘ ก่อให้เกิดความกังวลแก่ผู้มีอำนาจในการดำเนินการให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์และวิธีการดังกล่าว กับการกำหนดมาตรฐานเปรียบเทียบตำแหน่งและวิทยฐานะระหว่างพนักงานส่วนท้องถิ่นและข้าราชการอื่น กับตำแหน่งข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา สายงานการสอน เป็นการเลือกปฏิบัติโดยไม่เป็นธรรม และหลักเกณฑ์และวิธีการโอนพนักงานส่วนท้องถิ่นและข้าราชการอื่นมาบรรจุและแต่งตั้งเป็นข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา ตำแหน่งครู ที่ใช้บังคับในปัจจุบัน ไม่สอดคล้องกับกฎหมายที่เกี่ยวข้องและการปฏิรูปการศึกษานั้น เป็นเพียงความเห็นและความกังวลใจของผู้ร้องเรียนเท่านั้น จึงไม่มีประเด็นที่ผู้ตรวจการแผ่นดินจะหยิบยกขึ้นวินิจฉัยต่อไป

ดังนั้น ปัญหาตามคำร้องเรียนนี้จึงยังไม่ปรากฏว่ามีปัญหาเกี่ยวกับความชอบด้วยรัฐธรรมนูญและกฎหมายที่ผู้ตรวจการแผ่นดินจะพิจารณาเสนอเรื่องพร้อมด้วยความเห็นต่อศาลปกครอง ดังที่บัญญัติไว้ในมาตรา ๒๓ (๒) แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยผู้ตรวจการแผ่นดิน พ.ศ. ๒๕๖๐

อาศัยเหตุผลดังกล่าวข้างต้น จึงวินิจฉัยให้ยุติเรื่องร้องเรียนของผู้ร้องเรียน และให้สำนักงานผู้ตรวจการแผ่นดินแจ้งผลการวินิจฉัยให้ผู้ร้องเรียนทราบต่อไป

(พลเอก วิทวัส รชตะนันทน์ - บุรณัฐ ฐาปนคัลย์ - สมศักดิ์ สุวรรณสุจริต)

คำวินิจฉัยผู้ตรวจการแผ่นดิน

(ผู้ร้องเรียน)

ผู้ร้องเรียน

เรื่องร้องเรียนเลขดำที่ ๔๗/๒๕๖๒

เรื่องร้องเรียนเลขแดงที่ ๔๒๘/๒๕๖๒

เรื่อง ขอให้ผู้ตรวจการแผ่นดินเสนอเรื่องพร้อมด้วยความเห็นต่อศาลรัฐธรรมนูญเพื่อพิจารณาวินิจฉัยกรณีประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๓๐๕ อาจมีปัญหาความชอบด้วยรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๖๐ มาตรา ๒๕ มาตรา ๒๖ และมาตรา ๒๘

ปัญหาตามคำร้องเรียนนี้ได้มีบุคคลอื่นยื่นคำร้องต่อศาลรัฐธรรมนูญ และศาลรัฐธรรมนูญได้มีคำสั่งรับคำร้องไว้พิจารณาแล้ว ตามเรื่องพิจารณาที่ ต. ๔๕/๒๕๖๑ และขณะนี้คดีดังกล่าวอยู่ระหว่างการพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญ ดังนั้น เรื่องร้องเรียนในเรื่องนี้จึงเป็นเรื่องที่มีการฟ้องร้องเป็นคดีอยู่ในศาล ซึ่งมาตรา ๓๗ (๒) แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยผู้ตรวจการแผ่นดิน พ.ศ. ๒๕๖๐ บัญญัติห้ามมิให้ผู้ตรวจการแผ่นดินรับเรื่องที่มีลักษณะดังกล่าวไว้พิจารณา

อาศัยเหตุผลดังกล่าวข้างต้น จึงวินิจฉัยให้ยุติเรื่องร้องเรียนของผู้ร้องเรียน และให้สำนักงานผู้ตรวจการแผ่นดินแจ้งผลการวินิจฉัยให้ผู้ร้องเรียนทราบต่อไป

(พลเอก วิทวัส รชตะนันทน์ - บุรณัฐ ฐาปนคัลย์ - สมศักดิ์ สุวรรณสุจริต)

คำวินิจฉัยผู้ตรวจการแผ่นดิน

เรื่องร้องเรียนเลขดำที่ ๒๒๗๘/๒๕๖๑

เรื่องร้องเรียนเลขแดงที่ ๔๒๙/๒๕๖๒

(ผู้ร้องเรียน)

คณะกรรมการวินิจฉัยการเปิดเผย

ข้อมูลข่าวสาร สาขาสังคม การบริหารราชการแผ่นดิน

และการบังคับใช้กฎหมาย

ผู้ร้องเรียน

ผู้ถูกร้องเรียน

เรื่อง ขอให้ผู้ตรวจการแผ่นดินยื่นคำร้องต่อศาลรัฐธรรมนูญและศาลปกครอง เพื่อวินิจฉัยว่า คำวินิจฉัยของคณะกรรมการวินิจฉัยการเปิดเผยข้อมูลข่าวสาร สาขาสังคม การบริหารราชการแผ่นดินและการบังคับใช้กฎหมาย ให้อยู่ในบังคับของรัฐธรรมนูญเป็นการขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ

คำวินิจฉัยของคณะกรรมการวินิจฉัยการเปิดเผยข้อมูลข่าวสาร สาขาสังคม การบริหารราชการแผ่นดิน และการบังคับใช้กฎหมาย ที่ สค ๗๗/๒๕๖๑ เรื่อง อุทธรณ์คำสั่งมิให้เปิดเผยข้อมูลข่าวสารของสำนักงานเลขาธิการวุฒิสภา เกี่ยวกับรายงานการประชุมสภานิติบัญญัติแห่งชาติ ซึ่งให้อยู่ในบังคับของรัฐธรรมนูญเป็นการขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย และขอให้เพิกถอนคำวินิจฉัยดังกล่าว นั้น ปรากฏข้อเท็จจริงตามคำร้องเรียนและเอกสารประกอบคำร้องเรียนว่าผู้ร้องเรียนได้ฟ้องคณะกรรมการวินิจฉัยการเปิดเผยข้อมูลข่าวสารฯ ต่อศาลปกครองกลาง เพื่อขอให้ศาลเพิกถอนคำวินิจฉัย ที่ สค ๗๗/๒๕๖๑ เป็นคดีหมายเลขดำที่ ๘๗๙/๒๕๖๑ และอยู่ระหว่างการพิจารณาของศาลปกครองกลาง กรณีจึงเป็นเรื่องที่มีการฟ้องร้องเป็นคดีอยู่ในศาล ซึ่งต้องห้ามมิให้ผู้ตรวจการแผ่นดินรับเรื่องที่มีลักษณะดังกล่าวไว้พิจารณาตามมาตรา ๓๗ วรรคสอง ประกอบมาตรา ๓๗ (๒) แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยผู้ตรวจการแผ่นดิน พ.ศ. ๒๕๖๐

อาศัยเหตุผลดังกล่าวข้างต้น จึงวินิจฉัยให้ยุติเรื่องร้องเรียนของผู้ร้องเรียน และให้สำนักงานผู้ตรวจการแผ่นดินแจ้งผลการวินิจฉัยให้ผู้ร้องเรียนทราบต่อไป

(พลเอก วิทวัส รชตะนันทน์ - บุรณัฐ ฐาปนดุลย์ - สมศักดิ์ สุวรรณสุจริต)

เรื่อง ขอให้ผู้ตรวจการแผ่นดินยื่นคำร้องพร้อมด้วยความเห็นต่อศาลรัฐธรรมนูญ เพื่อวินิจฉัยว่า พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๖๐ มาตรา ๙ มาตรา ๑๔๑ ฉบับแก้ไขเพิ่มเติมโดยคำสั่งหัวหน้าคณะรักษาความสงบแห่งชาติ ที่ ๑๓/๒๕๖๑ ลงวันที่ ๑๔ กันยายน ๒๕๖๑ มีปัญหาเกี่ยวกับความชอบด้วยรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๖๐ มาตรา ๔๕ และกรณีรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๖๐ มาตรา ๘๘ และมาตรา ๑๕๙ ประกอบพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๖๐ มาตรา ๑๕ (๑๒) และพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. ๒๕๖๑ มาตรา ๑๓ ขัดหรือแย้งกับรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๖๐ มาตรา ๑ และมาตรา ๒

กรณีบทบัญญัติมาตรา ๙ และมาตรา ๑๔๑ แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๖๐ ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยคำสั่งหัวหน้าคณะรักษาความสงบแห่งชาติ ที่ ๑๓/๒๕๖๑ ลงวันที่ ๑๔ กันยายน ๒๕๖๑ ที่กำหนดให้พรรคการเมืองต้องมีทุนประเดิมไม่น้อยกว่าหนึ่งล้านบาท โดยผู้ร่วมกันจัดตั้งพรรคการเมืองทุกคนต้องร่วมกันจ่ายเงินเพื่อเป็นทุนประเดิมคนละไม่น้อยกว่าหนึ่งพันบาทแต่ไม่เกินคนละห้าหมื่นบาท เป็นกฎหมายที่ก่อให้เกิดความเดือดร้อนหรือไม่เป็นธรรมแก่ประชาชน หรือเป็นภาระแก่ประชาชนโดยไม่จำเป็น หรือเกินสมควรแก่เหตุ และขัดต่อรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๖๐ มาตรา ๔๕ เห็นว่า คำสั่งหัวหน้าคณะรักษาความสงบแห่งชาติดังกล่าวเป็นบทบัญญัติที่กำหนดให้สมาชิกพรรคการเมืองมีส่วนร่วมร่วมกับพรรคการเมือง อันสอดคล้องกับมาตรา ๔๕ ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๖๐ แล้ว โดยที่บทบัญญัตินี้ได้กำหนดหลักเกณฑ์เกี่ยวกับแนวทางการบริหารพรรคการเมือง เพื่อให้เป็นอิสระไม่ถูกครอบงำหรือชี้นำจากบุคคลอื่นที่ไม่ได้เป็นสมาชิกพรรคการเมือง เนื่องจากพรรคการเมืองนั้น ได้จัดให้มีเงินทุนเพื่อประโยชน์สำหรับการดำเนินกิจกรรมทางการเมือง มิได้เป็นการตัดสิทธิหรือจำกัดเสรีภาพของบุคคลในการร่วมกันจัดตั้งพรรคการเมืองตามวิถีทางการปกครองระบอบประชาธิปไตย อันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุขแต่อย่างใด อีกทั้งประชาชนโดยทั่วไปที่ไม่ได้เป็นผู้ร่วมกันจัดตั้งพรรคการเมือง ก็มิจำเป็นต้องจ่ายเงินเพื่อเป็นทุนประเดิมแก่พรรคการเมือง หลักเกณฑ์ตามบทบัญญัตินี้ได้เป็นกฎหมายที่ก่อให้เกิดความเดือดร้อนหรือไม่เป็นธรรม หรือเป็นภาระแก่ประชาชนทั่วไปโดยไม่จำเป็นหรือเกินสมควรแก่เหตุ กรณีตามคำร้องเรียนจึงไม่มีปัญหาเกี่ยวกับความชอบด้วยรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๖๐ มาตรา ๔๕ ที่ผู้ตรวจการแผ่นดินจะพิจารณาเสนอเรื่องพร้อมด้วยความเห็นต่อศาลรัฐธรรมนูญตามมาตรา ๒๓ (๑) แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยผู้ตรวจการแผ่นดิน พ.ศ. ๒๕๖๐

กรณีรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๖๐ มาตรา ๘๘ และมาตรา ๑๕๙ ประกอบพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๖๐ มาตรา ๑๕ (๑๒) ประกอบพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. ๒๕๖๑ มาตรา ๑๓ ที่กำหนดไว้ว่า ในการเลือกตั้งทั่วไปให้พรรคการเมืองที่ส่งผู้สมัครรับเลือกตั้งแจ้งรายชื่อบุคคลซึ่งพรรคการเมืองนั้น มีมติว่าจะเสนอให้

สภาผู้แทนราษฎรพิจารณาให้ความเห็นชอบแต่งตั้งเป็นนายกรัฐมนตรีไม่เกินสามรายชื่อต่อคณะกรรมการการเลือกตั้ง ก่อนการปิดรับสมัครการรับเลือกตั้ง ชัดหรือแย้งกับรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๖๐ มาตรา ๑ และมาตรา ๒ นั้น พิจารณาแล้วเห็นว่า รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๖๐ มาตรา ๒๓๑ (๑) กำหนดให้ผู้ตรวจการแผ่นดินพิจารณาและเสนอเรื่องพร้อมด้วยความเห็นต่อศาลรัฐธรรมนูญเพื่อพิจารณาวินิจฉัยว่า บทบัญญัติแห่งกฎหมายใดมีปัญหาเกี่ยวกับความชอบด้วยรัฐธรรมนูญนั้น คำว่า “บทบัญญัติแห่งกฎหมาย” หมายถึง กฎหมายที่ตราขึ้นโดยองค์กรที่ใช้อำนาจนิติบัญญัติตามกระบวนการที่กำหนดไว้ในรัฐธรรมนูญ ไม่ว่าจะเป็นตราขึ้นโดย ฝ่ายนิติบัญญัติหรือฝ่ายบริหารก็ตาม ซึ่งได้แก่ พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญ พระราชบัญญัติ พระราชกำหนด ที่ได้รับอนุมัติจากรัฐสภาแล้ว และประกาศคณะปฏิวัติฉบับที่มีผลบังคับเทียบเท่าพระราชบัญญัติเท่านั้น มิได้หมายความว่ารวมถึงรัฐธรรมนูญแต่อย่างใด เมื่อประเด็นปัญหาตามคำร้องเรียนนี้เป็นประเด็นปัญหาเกี่ยวกับ บทบัญญัติของรัฐธรรมนูญขัดแย้งกันเอง จึงมิใช่กรณีร้องเรียนว่าบทบัญญัติแห่งกฎหมายใดมีปัญหาเกี่ยวกับความชอบ ด้วยรัฐธรรมนูญที่ผู้ตรวจการแผ่นดินจะเสนอเรื่องพร้อมด้วยความเห็นต่อศาลรัฐธรรมนูญเพื่อพิจารณาวินิจฉัยได้ ตามมาตรา ๒๓ (๑) แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยผู้ตรวจการแผ่นดิน พ.ศ. ๒๕๖๐ จึงไม่อยู่ในหน้าที่ และอำนาจของผู้ตรวจการแผ่นดิน ตามมาตรา ๓๗ (๓) แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญดังกล่าว ทั้งนี้ ตามแนวคำวินิจฉัยผู้ตรวจการแผ่นดิน (กฎหมาย) ที่ ๓/๒๕๖๐ ลงวันที่ ๒ มิถุนายน ๒๕๖๐

อาศัยเหตุผลดังกล่าวข้างต้น จึงวินิจฉัยให้ยุติเรื่องร้องเรียนของผู้ร้องเรียน และให้สำนักงานผู้ตรวจการแผ่นดินแจ้งผลการวินิจฉัยให้ผู้ร้องเรียนทราบต่อไป

(พลเอก วิทวัส รชตะนันทน์ - บุรณัฐ ปานบุญ - สมศักดิ์ สุวรรณสุจริต)

คำวินิจฉัยผู้ตรวจการแผ่นดิน

(ผู้ร้องเรียน)

ผู้ร้องเรียน

เรื่องร้องเรียนเลขดำที่ ๑๖๐/๒๕๖๒

เรื่องร้องเรียนเลขแดงที่ ๔๓๘/๒๕๖๒

เรื่อง ขอให้ผู้ตรวจการแผ่นดินเสนอเรื่องพร้อมด้วยความเห็นต่อศาลรัฐธรรมนูญ เพื่อวินิจฉัยว่า กระบวนการตราร่างพระราชบัญญัติยาเสพติดให้โทษ (ฉบับที่ ..) พ.ศ. มีปัญหาเกี่ยวกับความชอบด้วยรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๖๐ มาตรา ๗๗ วรรคสอง

กรณีตามคำร้องเรียนนี้ เป็นเรื่องขอให้ผู้ตรวจการแผ่นดินพิจารณาเสนอเรื่องพร้อมด้วยความเห็นต่อศาลรัฐธรรมนูญ เพื่อวินิจฉัยว่า กระบวนการตราร่างพระราชบัญญัติยาเสพติดให้โทษ (ฉบับที่ ..) พ.ศ. ซึ่งอยู่ระหว่างการพิจารณาของสภานิติบัญญัติแห่งชาติ ได้เพิ่มบทบัญญัติมาตรา ๒๒ ที่เป็นสาระสำคัญ โดยไม่ผ่านความคิดเห็นของภาคประชาชนและผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง มีปัญหาเกี่ยวกับความชอบด้วยรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๖๐ มาตรา ๗๗ วรรคสอง เมื่อพิจารณามาตรา ๒๓๑ (๑) ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๖๐ ที่ให้ผู้ตรวจการแผ่นดินมีหน้าที่และอำนาจเสนอเรื่องพร้อมด้วยความเห็นต่อศาลรัฐธรรมนูญ เพื่อวินิจฉัยว่าบทบัญญัติแห่งกฎหมายใดมีปัญหาเกี่ยวกับความชอบด้วยรัฐธรรมนูญหรือไม่นั้น ต้องเป็นเรื่องที่มีปัญหาเกี่ยวกับบทบัญญัติหรือเนื้อหาแห่งกฎหมาย ซึ่งเป็นหลักการตรวจสอบภายหลังประกาศใช้เป็นกฎหมายแล้วเท่านั้น มิได้ให้ผู้ตรวจการแผ่นดินมีหน้าที่และอำนาจเสนอเรื่องพร้อมด้วยความเห็นต่อศาลรัฐธรรมนูญ เพื่อวินิจฉัยถึงกระบวนการตรากฎหมาย ซึ่งเป็นหลักการตรวจสอบก่อนการประกาศใช้เป็นกฎหมายด้วย ดังที่ได้เคยวินิจฉัยไว้ตามคำวินิจฉัยผู้ตรวจการแผ่นดิน (กฎหมาย) ที่ ๑๑/๒๕๖๐ ลงวันที่ ๑๙ กรกฎาคม ๒๕๖๐

ดังนั้น เมื่อข้อเท็จจริงตามคำร้องเรียนนี้ เป็นกรณีที่ขอให้ผู้ตรวจการแผ่นดิน วินิจฉัยถึงกระบวนการตราร่างพระราชบัญญัติฉบับดังกล่าวว่าเป็นการตราขึ้นโดยถูกต้องตามบทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญหรือไม่ กรณีจึงเป็นเรื่องที่ไม่อยู่ในหน้าที่และอำนาจของผู้ตรวจการแผ่นดินที่จะรับเรื่องไว้พิจารณาตามมาตรา ๓๗ (๓) แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยผู้ตรวจการแผ่นดิน พ.ศ. ๒๕๖๐

อาศัยเหตุผลดังกล่าวข้างต้น จึงวินิจฉัยให้ยุติเรื่องร้องเรียนของผู้ร้องเรียน และให้สำนักงานผู้ตรวจการแผ่นดินแจ้งผลการวินิจฉัยให้ผู้ร้องเรียนทราบต่อไป

(พลเอก วิทวัส รชตะนันทน์ - บุรณัฐ ฐาปนดุษฎี - สมศักดิ์ สุวรรณสุจริต)

เรื่อง ขอให้ผู้ตรวจการแผ่นดินเสนอเรื่องพร้อมด้วยความเห็นต่อศาลปกครอง เพื่อวินิจฉัยว่า ระเบียบมหาเถรสมาคม กำหนดวิธีปฏิบัติในการไปต่างประเทศสำหรับพระภิกษุสามเณร พ.ศ. ๒๕๓๗ มีปัญหาเกี่ยวกับความชอบด้วยรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๖๐ มาตรา ๔ มาตรา ๕ และมาตรา ๓๘

กรณีตามคำร้องเรียนนี้ เป็นเรื่อง que ผู้ร้องเรียนขอให้ผู้ตรวจการแผ่นดินพิจารณาเสนอเรื่องพร้อมด้วยความเห็นต่อศาลปกครองเพื่อวินิจฉัยว่า ระเบียบมหาเถรสมาคม กำหนดวิธีปฏิบัติในการไปต่างประเทศสำหรับพระภิกษุสามเณร พ.ศ. ๒๕๓๗ มีปัญหาเกี่ยวกับความชอบด้วยรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๖๐ มาตรา ๔ มาตรา ๕ และมาตรา ๓๘ ซึ่งระเบียบมหาเถรสมาคมฯ ฉบับดังกล่าว มีลักษณะเป็น “กฎ” จึงอยู่ในหน้าที่และอำนาจของผู้ตรวจการแผ่นดินที่จะพิจารณาเสนอเรื่องพร้อมด้วยความเห็นต่อศาลปกครอง หากเห็นว่าเป็นกรณีที่มีปัญหาเกี่ยวกับความชอบด้วยรัฐธรรมนูญ ตามมาตรา ๒๓ (๒) แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยผู้ตรวจการแผ่นดิน พ.ศ. ๒๕๖๐

ระเบียบมหาเถรสมาคม กำหนดวิธีปฏิบัติในการไปต่างประเทศสำหรับพระภิกษุสามเณร พ.ศ. ๒๕๓๗ ออกโดยอาศัยอำนาจตามความในมาตรา ๑๕ ตรี แห่งพระราชบัญญัติคณะสงฆ์ พ.ศ. ๒๕๐๕ แก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติคณะสงฆ์ (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๓๕ ซึ่งกำหนดให้คณะสงฆ์อยู่ภายใต้การปกครองของมหาเถรสมาคม มหาเถรสมาคมมีอำนาจหน้าที่ปกครองคณะสงฆ์ให้เป็นไปโดยเรียบร้อยและจะตรากฎหมายมหาเถรสมาคม เพื่อจัดระเบียบการปกครองคณะสงฆ์และกำหนดโทษหรือวิธีลงโทษทางการปกครองสำหรับพระภิกษุและสามเณรที่ประพฤติให้เกิดความเสียหายแก่พระศาสนาและการปกครองคณะสงฆ์ก็ได้ ดังนั้น การออกระเบียบมหาเถรสมาคมฯ ฉบับดังกล่าว จึงเป็นไปตามหลักเกณฑ์และเงื่อนไขตามความในมาตรา ๑๕ ตรี แห่งพระราชบัญญัติคณะสงฆ์ พ.ศ. ๒๕๐๕ แก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติคณะสงฆ์ (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๓๕ แล้ว

กรณีที่ผู้ร้องเรียนเห็นว่า ระเบียบมหาเถรสมาคม กำหนดวิธีปฏิบัติในการไปต่างประเทศสำหรับพระภิกษุสามเณร พ.ศ. ๒๕๓๗ ขัดต่อหลักความเสมอภาคและมีลักษณะเป็นการจำกัดเสรีภาพในการเดินทาง นั้น เห็นว่า การขออนุญาตหนังสือเดินทางสำหรับพระภิกษุหรือสามเณร นอกจากจะต้องเป็นไปตามหลักเกณฑ์และเงื่อนไขตามระเบียบกระทรวงการต่างประเทศ ว่าด้วยการออกหนังสือเดินทาง พ.ศ. ๒๕๔๘ แล้ว ยังต้องปฏิบัติตามขั้นตอนและวิธีการที่กำหนดไว้ในระเบียบมหาเถรสมาคมฯ ฉบับดังกล่าวมาแล้วข้างต้นอีกด้วย เนื่องจากระเบียบกระทรวงการต่างประเทศฯ ข้อ ๓๐ (๔) กำหนดให้พระภิกษุหรือสามเณรต้องได้รับเอกสารแสดงการได้รับอนุญาตให้เดินทางไปต่างประเทศ ตามนัยระเบียบมหาเถรสมาคม กำหนดวิธีปฏิบัติในการไปต่างประเทศสำหรับพระภิกษุสามเณร พ.ศ. ๒๕๓๗ เพื่อใช้เป็นหลักฐานประกอบการขออนุญาตหนังสือเดินทาง ซึ่งระเบียบมหาเถรสมาคมฯ ฉบับดังกล่าว มีสาระสำคัญเป็นการวางหลักเกณฑ์เกี่ยวกับขั้นตอนและวิธีการขออนุญาตไปต่างประเทศสำหรับพระภิกษุสามเณร โดยกำหนดว่าต้องได้รับการอนุญาตจากคณะกรรมการศูนย์ควบคุมการไปต่างประเทศสำหรับพระภิกษุสามเณร (คณะกรรมการ ศ.ต.ภ.) ก่อน ก็เพื่อให้คณะกรรมการ ศ.ต.ภ. พิจารณาคุณสมบัติและกรณีที่ยกเป็นเหตุในการขอเดินทางไปต่างประเทศว่าถูกต้อง

ตามระเบียบที่สมควรจะอนุญาตหรือไม่ ทั้งนี้ ระเบียบมหาเถรสมาคมฯ ฉบับดังกล่าว มีผลบังคับใช้กับพระภิกษุและสามเณรทุกรูป มิได้มุ่งหมายให้ใช้กับพระภิกษุหรือสามเณรรูปใดรูปหนึ่งเป็นการเฉพาะเจาะจง จึงไม่ขัดต่อหลักความเสมอภาค และมีได้มีลักษณะเป็นการจำกัดเสรีภาพในการเดินทางของผู้ร้องเรียนแต่อย่างใด เนื่องจากผู้ร้องเรียนยังสามารถขออนุญาตหนังสือเดินทางไปต่างประเทศได้ตามความประสงค์ เพียงแต่ต้องปฏิบัติตามขั้นตอนและวิธีการตามระเบียบมหาเถรสมาคมฯ ฉบับดังกล่าวกำหนดไว้เท่านั้น ดังนั้น กรณีตามคำร้องเรียนนี้จึงยังไม่มีปัญหาเกี่ยวกับความชอบด้วยรัฐธรรมนูญ ที่ผู้ตรวจการแผ่นดินจะพิจารณาเสนอเรื่องพร้อมด้วยความเห็นต่อศาลปกครองเพื่อวินิจฉัยตามมาตรา ๒๓ (๒) แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยผู้ตรวจการแผ่นดิน พ.ศ. ๒๕๖๐

อาศัยเหตุผลดังกล่าวข้างต้น จึงวินิจฉัยให้ยุติเรื่องร้องเรียนของผู้ร้องเรียน และให้สำนักงานผู้ตรวจการแผ่นดินแจ้งผลการวินิจฉัยให้ผู้ร้องเรียนทราบต่อไป

(พลเอก วิทวัส รชตะนันทน์ - บุรณัฐ ฐานบุญ - สมศักดิ์ สุวรรณสุจริต)

เรื่อง ขอให้ผู้ตรวจการแผ่นดินเสนอเรื่องพร้อมด้วยความเห็นต่อศาลรัฐธรรมนูญเพื่อพิจารณาวินิจฉัยกรณีบทบัญญัติมาตรา ๔๖ วรรคสาม และมาตรา ๔๗ (๔) แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญ พ.ศ. ๒๕๖๑ มีปัญหาเกี่ยวกับความชอบด้วยรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๖๐ มาตรา ๒๑๓

ตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๖๐ มาตรา ๒๑๓ บัญญัติไว้ว่า “บุคคลซึ่งถูกละเมิดสิทธิหรือเสรีภาพที่รัฐธรรมนูญคุ้มครองไว้มีสิทธิยื่นคำร้องต่อศาลรัฐธรรมนูญเพื่อมีคำวินิจฉัยว่าการกระทำนั้นขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ ทั้งนี้ ตามหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขที่บัญญัติไว้ในพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญ” จากบทบัญญัติดังกล่าวแสดงให้เห็นได้ว่า การที่บุคคลซึ่งถูกละเมิดสิทธิหรือเสรีภาพที่รัฐธรรมนูญคุ้มครองไว้จะใช้สิทธิยื่นคำร้องต่อศาลรัฐธรรมนูญได้นั้น จะต้องเป็นไปตามหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขที่พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญ พ.ศ. ๒๕๖๑ กำหนด เมื่อมาตรา ๔๖ วรรคสามแห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญดังกล่าว ได้กำหนดให้ศาลรัฐธรรมนูญสั่งไม่รับคำร้องที่มีลักษณะต้องห้ามตามมาตรา ๔๗ ไว้พิจารณา รวมถึงเรื่องที่อยู่ในระหว่างการพิจารณาพิพากษาคดีของศาลอื่น หรือเรื่องที่ศาลอื่นมีคำพิพากษาหรือคำสั่งถึงที่สุดแล้ว ตามมาตรา ๔๗ (๔) ด้วย กรณีจึงเป็นไปตามหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขที่กำหนดไว้ในรัฐธรรมนูญแล้ว ประกอบกับข้อห้ามดังกล่าวก็เป็นการประกันหลักความเป็นอิสระของศาล ตามมาตรา ๑๘๘ ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๖๐ อันเป็นการคุ้มครองความเป็นอิสระในการพิจารณาพิพากษารรคดีตามรัฐธรรมนูญและกฎหมายของผู้พิพากษาและตุลาการ ให้เป็นไปโดยรวดเร็ว เป็นธรรม และปราศจากอคติทั้งปวง ป้องกันมิให้ถูกแทรกแซงโดยศาลใดศาลหนึ่งหรือองค์กรใดองค์กรหนึ่ง ด้วยเหตุดังกล่าวบทบัญญัติของมาตรา ๔๖ วรรคสาม และมาตรา ๔๗ (๔) แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญ พ.ศ. ๒๕๖๑ จึงมิได้มีลักษณะเป็นการจำกัดสิทธิหรือเสรีภาพของบุคคลในการใช้สิทธิทางศาลและไม่มีปัญหาเกี่ยวกับความชอบด้วยรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๖๐ มาตรา ๒๑๓ ตามที่ผู้ร้องเรียนกล่าวอ้างแต่อย่างใด

ดังนั้น ปัญหาตามคำร้องเรียนนี้จึงไม่มีปัญหาเกี่ยวกับความชอบด้วยรัฐธรรมนูญที่จะให้ผู้ตรวจการแผ่นดินพิจารณาเสนอเรื่องพร้อมด้วยความเห็นต่อศาลรัฐธรรมนูญ ดังที่บัญญัติไว้ในมาตรา ๒๓ (๑) แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยผู้ตรวจการแผ่นดิน พ.ศ. ๒๕๖๐

อาศัยเหตุผลดังกล่าวข้างต้น จึงวินิจฉัยให้ยุติเรื่องร้องเรียนของผู้ร้องเรียน และให้สำนักงานผู้ตรวจการแผ่นดินแจ้งผลการวินิจฉัยให้ผู้ร้องเรียนทราบต่อไป

(พลเอก วิทวัส รชตะนันทน์ - บุรณัฐ ฐาปนคัลย์ - สมศักดิ์ สุวรรณสุจริต)

คำวินิจฉัยผู้ตรวจการแผ่นดิน

เรื่องร้องเรียนเลขดำที่ ๘/๒๕๖๒

เรื่องร้องเรียนเลขแดงที่ ๕๐๘/๒๕๖๒

(ผู้ร้องเรียน)

ผู้ว่าราชการจังหวัดอุดรธานี

และเจ้าพนักงานตำรวจ สถานีตำรวจภูธรเมืองอุดรธานี

ผู้ร้องเรียน

ผู้ถูกร้องเรียน

เรื่อง ขอให้ผู้ตรวจการแผ่นดินพิจารณาเสนอเรื่องพร้อมด้วยความเห็นต่อศาลปกครอง เพื่อพิจารณาวินิจฉัยกรณีผู้ว่าราชการจังหวัดอุดรธานีไม่พิจารณาเพิกถอนใบอนุญาตสถานบริการ และเจ้าพนักงานตำรวจไม่ดำเนินการจับกุมผู้กระทำความผิดพระราชบัญญัติสถานบริการ พ.ศ. ๒๕๐๙

ที่ผู้ร้องเรียนอ้างว่าจังหวัดอุดรธานีไม่พิจารณาเพิกถอนใบอนุญาตสถานบริการ ซ. ที่เปิดให้บริการโดยไม่ชอบด้วยกฎหมาย และมีการเปลี่ยนแปลงที่ตั้งสถานบริการโดยไม่ชอบด้วยกฎหมาย นั้น เห็นว่า ข้อเท็จจริงปรากฏตามเอกสารประกอบคำร้องเรียนว่า สถานบริการ ซ. เป็นสถานบริการที่ได้รับอนุญาตให้ประกอบธุรกิจสถานบริการตามมาตรา ๓ (๑) แห่งพระราชบัญญัติสถานบริการ พ.ศ. ๒๕๐๙ และยังไม่ปรากฏข้อเท็จจริงว่าสถานบริการ ซ. ดำเนินกิจการขัดต่อความสงบเรียบร้อยหรือศีลธรรมอันดีของประชาชน หรือดำเนินการโดยไม่ปฏิบัติตามหรือฝ่าฝืนบทบัญญัติแห่งพระราชบัญญัติสถานบริการ พ.ศ. ๒๕๐๙ อันเป็นเหตุให้เพิกถอนใบอนุญาตแต่อย่างใด ประกอบกับคำสั่งกระทรวงมหาดไทย ที่ ๗/๒๕๕๑ เรื่อง การปฏิบัติตามพระราชบัญญัติสถานบริการ พ.ศ. ๒๕๐๙ ข้อ ๑๒ (๒) กำหนดให้การขอแก้ไขเปลี่ยนแปลงสถานบริการ เป็นดุลพินิจของพนักงานเจ้าหน้าที่ ถ้าเห็นว่ามีเหตุผลความจำเป็นก็ให้พิจารณาอนุญาตได้ ทั้งนี้ ข้อเท็จจริงจากการตรวจสอบปรากฏว่า สถานบริการ ซ. ได้เปลี่ยนแปลงที่ตั้งสถานบริการ เนื่องจากอาคารที่ตั้งเดิมเจ้าของอาคารจะทำการรื้อถอน และการเปลี่ยนแปลงสถานที่ใหม่เป็นอาคารภายในเขตบริเวณของโรงแรมเดียวกันกรณีจึงมีเหตุจำเป็น ซึ่งจังหวัดอุดรธานีได้พิจารณาและหารือแนวทางปฏิบัติกับกระทรวงมหาดไทยแล้ว ดังนั้นกรณีตามคำร้องเรียนนี้จึงยังถือไม่ได้ว่าเป็นการไม่ปฏิบัติตามกฎหมายหรือปฏิบัตินอกเหนือหน้าที่และอำนาจตามกฎหมายของเจ้าหน้าที่ของรัฐ ตามมาตรา ๒๒ (๒) แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยผู้ตรวจการแผ่นดิน พ.ศ. ๒๕๖๐ อันเป็นเหตุให้ผู้ตรวจการแผ่นดินจะพิจารณาเสนอเรื่องพร้อมความเห็นต่อศาลปกครอง ตามมาตรา ๒๓ (๒) แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญฉบับเดียวกัน

ที่ผู้ร้องเรียนอ้างว่าเจ้าพนักงานตำรวจไม่ดำเนินการจับกุมผู้ประกอบกิจการสถานบริการ ซ. ที่กระทำความผิดพระราชบัญญัติสถานบริการ พ.ศ. ๒๕๐๙ นั้น เห็นว่า กรณีดังกล่าวข้อเท็จจริงปรากฏตามเอกสารประกอบคำร้องเรียนว่า เจ้าพนักงานตำรวจสถานีตำรวจภูธรเมืองอุดรธานี ได้เข้าตรวจสอบสถานบริการ ซ. ร่วมกับเจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้องแล้ว ยังไม่พบการกระทำความผิดแต่อย่างใด อีกทั้งได้กวาดค้น ตรวจสอบ และกำชับการปิดสถานบริการให้เป็นไปตามที่กฎหมายกำหนดเป็นประจำทุกวันแล้ว ดังนั้น กรณีตามคำร้องเรียนนี้จึงยังไม่อาจถือได้ว่าเป็นการไม่ปฏิบัติตามกฎหมายหรือปฏิบัตินอกเหนือหน้าที่และอำนาจตามกฎหมายของเจ้าหน้าที่ของรัฐ ตามมาตรา ๒๒ (๒) แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยผู้ตรวจการแผ่นดิน พ.ศ. ๒๕๖๐

อาศัยเหตุผลดังกล่าวข้างต้น จึงวินิจฉัยให้ยุติเรื่องร้องเรียนของผู้ร้องเรียน และให้สำนักงานผู้ตรวจการแผ่นดินแจ้งผลการวินิจฉัยให้ผู้ร้องเรียนทราบต่อไป

(พลเอก วิทวัส รชตะนันทน์ - บุรณัฐ ฐาปนดุลย์ - สมศักดิ์ สุวรรณสุจริต)

คำวินิจฉัยผู้ตรวจการแผ่นดิน

เรื่องร้องเรียนเลขดำที่ ๕๖๐/๒๕๖๒

เรื่องร้องเรียนเลขแดงที่ ๕๗๗/๒๕๖๒

(ผู้ร้องเรียน)

คณะกรรมการการเลือกตั้ง

ผู้ร้องเรียน

ผู้ถูกร้องเรียน

เรื่อง ขอให้ผู้ตรวจการแผ่นดินเสนอเรื่องพร้อมด้วยความเห็นต่อศาลรัฐธรรมนูญ ตามมาตรา ๔๖ แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญ พ.ศ. ๒๕๖๑ เพื่อวินิจฉัย กรณีคณะกรรมการการเลือกตั้งประกาศรายชื่อ พลเอก ประยุทธ์ จันทร์โอชา เป็นบุคคลที่ได้รับการเสนอชื่อให้เป็นนายกรัฐมนตรีตามที่พรรคพลังประชารัฐเสนอ เป็นการกระทำที่ละเมิดสิทธิหรือเสรีภาพของผู้ร้องเรียน ตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๖๐ มาตรา ๓ วรรคสอง มาตรา ๒๕ มาตรา ๔๑ (๓) มาตรา ๕๓ และมาตรา ๗๘

กรณีผู้ร้องเรียนอ้างว่า พลเอก ประยุทธ์ จันทร์โอชา ในฐานะหัวหน้าคณะรักษาความสงบแห่งชาติ (คสช.) “เป็นเจ้าหน้าที่อื่นของรัฐ” อันมีลักษณะต้องห้ามมิให้เสนอชื่อเป็นนายกรัฐมนตรี ตามมาตรา ๑๖๐ (๖) ประกอบมาตรา ๘๘ (๑๕) ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๖๐ นั้น เห็นว่า ผู้ตรวจการแผ่นดินเคยสรุปผลการพิจารณาไว้แล้ว ตามคำวินิจฉัย (กฎหมาย) ที่ ๑๑/๒๕๖๒ ลงวันที่ ๑๔ มีนาคม ๒๕๖๒ โดยวินิจฉัยไว้ว่า “...แม้ว่า พลเอก ประยุทธ์ จันทร์โอชา ในฐานะหัวหน้าคณะรักษาความสงบแห่งชาติ จะมีอำนาจหน้าที่ดำเนินการหรือหน้าที่ปฏิบัติการให้เป็นไปตามกฎหมายและมีลักษณะเป็นการปฏิบัติงานประจำ โดยมีเงินเดือน ค่าจ้าง หรือค่าตอบแทนตามกฎหมายก็ตาม แต่ตำแหน่งดังกล่าวได้รับแต่งตั้งโดยมีพระบรมราชโองการโปรดเกล้าฯ ให้ พลเอก ประยุทธ์ จันทร์โอชา เป็นหัวหน้าคณะรักษาความสงบแห่งชาติ บริหารราชการแผ่นดิน ตามประกาศแต่งตั้งหัวหน้าคณะรักษาความสงบแห่งชาติ ลงวันที่ ๒๔ พฤษภาคม ๒๕๕๗ ซึ่งมีใช้เป็นการได้รับแต่งตั้งหรือเลือกตั้งตามกฎหมาย หากแต่เป็นการได้รับแต่งตั้งที่เป็นผลสืบเนื่องมาจากการเข้ามาควบคุมอำนาจการปกครองประเทศโดยคณะรักษาความสงบแห่งชาติ เมื่อวันที่ ๒๒ พฤษภาคม ๒๕๕๗ ตามประกาศคณะรักษาความสงบแห่งชาติ ฉบับที่ ๑/๒๕๕๗ เรื่อง การควบคุมอำนาจการปกครองประเทศ ประกอบกับ ตำแหน่งหัวหน้าคณะรักษาความสงบแห่งชาติมิได้อยู่ในบังคับบัญชาหรือในกำกับดูแลของรัฐ หากแต่เป็นตำแหน่งที่ใช้ อำนาจรัฐอธิปไตยซึ่งเป็นอำนาจสูงสุดในการปกครองประเทศ เพื่อรักษาความสงบเรียบร้อย ความมั่นคงของชาติ และความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สินของประชาชนโดยรวม รวมถึงการบริหารราชการแผ่นดิน ซึ่งเป็นความจำเป็นในช่วงที่จะต้องเปลี่ยนผ่านจากสถานการณ์ความรุนแรงที่เกิดขึ้นภายในประเทศไปสู่สถานการณ์ปกติ อันเป็นการเข้ามาควบคุมอำนาจการปกครองประเทศในช่วงระยะเวลาหนึ่งจนกว่าจะมีการเลือกตั้งทั่วไป โดยรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๖๐ บทเฉพาะกาล มาตรา ๒๖๕ ก็ยังคงให้การรับรองอำนาจนี้อยู่ ที่บัญญัติให้คณะรักษาความสงบแห่งชาติ ยังคงอยู่ในตำแหน่งเพื่อปฏิบัติหน้าที่ต่อไปจนกว่าคณะรัฐมนตรีที่ตั้งขึ้นใหม่ภายหลังการเลือกตั้งทั่วไปครั้งแรก ตามรัฐธรรมนูญจะเข้ารับหน้าที่ แสดงให้เห็นได้ว่าตำแหน่งหัวหน้าคณะรักษาความสงบแห่งชาติมิได้มีสถานะ ตำแหน่งหน้าที่ หรือลักษณะงานทำนองเดียวกันกับพนักงานหรือลูกจ้างของหน่วยราชการ หน่วยงานของรัฐ หรือรัฐวิสาหกิจ และมิได้มีลักษณะครบถ้วนทั้งสี่ประการตามแนวคำวินิจฉัยของศาลรัฐธรรมนูญ ที่ ๕/๒๕๔๓ ดังนั้น พลเอก ประยุทธ์ จันทร์โอชา ในฐานะหัวหน้าคณะรักษาความสงบแห่งชาติ จึงมิได้มีสถานะเป็น “เจ้าหน้าที่อื่นของรัฐ” ดังที่ผู้ร้องเรียนกล่าวอ้าง...”

กรณีจึงเป็นเรื่องที่ผู้ตรวจการแผ่นดินเคยสรุปผลการพิจารณาไว้แล้ว ตามมาตรา ๓๗ (๗) แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยผู้ตรวจการแผ่นดิน พ.ศ. ๒๕๖๐

กรณีผู้ร้องเรียนอ้างว่า การที่คณะกรรมการการเลือกตั้ง ประกาศรายชื่อ พลเอก ประยุทธ์ จันทร์โอชา เป็นบุคคลที่ได้รับการเสนอชื่อให้เป็นนายกรัฐมนตรีตามที่พรรคพลังประชารัฐเสนอ เป็นการกระทำที่ละเมิดสิทธิหรือเสรีภาพของผู้ร้องเรียน ตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๖๐ มาตรา ๓ วรรคสอง มาตรา ๒๕ มาตรา ๔๑ (๓) มาตรา ๕๓ และมาตรา ๗๘ นั้น เห็นว่า เมื่อพลเอก ประยุทธ์ จันทร์โอชา ในฐานะหัวหน้าคณะรักษาความสงบแห่งชาติ มิได้มีสถานะเป็น “เจ้าหน้าที่อื่นของรัฐ” ดังที่ได้พิจารณาแล้วข้างต้น การที่คณะกรรมการการเลือกตั้ง ประกาศรายชื่อ พลเอก ประยุทธ์ จันทร์โอชา เป็นบุคคลที่ได้รับการเสนอชื่อให้เป็นนายกรัฐมนตรีตามที่พรรคพลังประชารัฐเสนอ จึงเป็นการดำเนินการตามหน้าที่และอำนาจ ดังบัญญัติไว้ในมาตรา ๑๓ และมาตรา ๑๔ แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. ๒๕๖๑ การกระทำของคณะกรรมการการเลือกตั้งจึงมิได้มีลักษณะเป็นการละเมิดสิทธิหรือเสรีภาพของผู้ร้องเรียนที่จะให้ผู้ตรวจการแผ่นดินพิจารณาเสนอเรื่องพร้อมด้วยความเห็นต่อศาลรัฐธรรมนูญเพื่อพิจารณาวินิจฉัย ตามมาตรา ๔๖ แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญ พ.ศ. ๒๕๖๑ กรณีจึงเป็นเรื่องที่มีได้เป็นไปตามหลักเกณฑ์และเงื่อนไขตามกฎหมายอื่น ทั้งนี้ ตามข้อ ๓ (๗) ของประกาศผู้ตรวจการแผ่นดิน เรื่อง กำหนดเรื่อง que ผู้ตรวจการแผ่นดินไม่รับไว้พิจารณาตามมาตรา ๓๗ (๘) แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยผู้ตรวจการแผ่นดิน พ.ศ. ๒๕๖๐ พ.ศ. ๒๕๖๒

อาศัยเหตุผลดังกล่าวข้างต้น จึงวินิจฉัยให้ยุติเรื่องร้องเรียน ตามมาตรา ๓๗ วรรคสอง แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยผู้ตรวจการแผ่นดิน พ.ศ. ๒๕๖๐ และให้สำนักงานผู้ตรวจการแผ่นดินแจ้งผลการวินิจฉัยให้ผู้ร้องเรียนทราบต่อไป

(พลเอก วิทวัส รชตะนันทน์ - บุรณัฐ ฐาปนดุลย์ - สมศักดิ์ สุวรรณสุจริต)

เรื่อง ขอให้ผู้ตรวจการแผ่นดินพิจารณาเสนอเรื่องพร้อมด้วยความเห็นต่อศาลรัฐธรรมนูญเพื่อพิจารณาวินิจฉัยกรณีพระราชกฤษฎีกายกเลิกรัฐวิสาหกิจที่ตราขึ้นโดยอาศัยอำนาจตามความในมาตรา ๒๘ แห่งพระราชบัญญัติทุนรัฐวิสาหกิจ พ.ศ. ๒๕๔๒ มีปัญหาเกี่ยวกับความชอบด้วยรัฐธรรมนูญและกฎหมาย

การที่ผู้ร้องเรียนขอให้ผู้ตรวจการแผ่นดินพิจารณาเสนอเรื่องพร้อมด้วยความเห็นต่อศาลรัฐธรรมนูญเพื่อพิจารณาวินิจฉัย กรณีพระราชกฤษฎีกายกเลิกรัฐวิสาหกิจที่ตราขึ้นโดยอาศัยอำนาจตามความในมาตรา ๒๘ แห่งพระราชบัญญัติทุนรัฐวิสาหกิจ พ.ศ. ๒๕๔๒ มีปัญหาเกี่ยวกับความชอบด้วยรัฐธรรมนูญและกฎหมาย นั้น เป็นประเด็นเดียวกันกับที่ผู้ร้องเรียนเคยร้องเรียนต่อผู้ตรวจการแผ่นดิน ตามเรื่องร้องเรียนที่ ๒๓๘๘/๒๕๖๐ ซึ่งผู้ตรวจการแผ่นดินได้เคยวินิจฉัยให้ยุติเรื่อง เนื่องจากเห็นว่าเป็นเรื่องที่ยังไม่ปรากฏว่ามีผู้ได้รับความเดือดร้อน หรือความไม่เป็นธรรมจากกรณีดังกล่าว จึงเป็นเรื่องที่ไม่เป็นไปตามเงื่อนไขหรือขั้นตอนของกฎหมายที่จะให้ผู้ตรวจการแผ่นดินเสนอเรื่องพร้อมด้วยความเห็นต่อศาลรัฐธรรมนูญหรือศาลปกครองได้ดังที่บัญญัติไว้ในมาตรา ๒๒ ประกอบมาตรา ๒๓ แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยผู้ตรวจการแผ่นดิน พ.ศ. ๒๕๖๐ นอกจากนี้ ยังปรากฏข้อเท็จจริงว่า ผู้ร้องเรียนได้นำเรื่องเดียวกันนี้ไปยื่นคำร้องโดยตรงต่อศาลรัฐธรรมนูญ ซึ่งศาลรัฐธรรมนูญได้มีคำสั่งที่ ๖๔/๒๕๖๑ ลงวันที่ ๑๒ ธันวาคม ๒๕๖๑ ไม่รับคำร้องไว้พิจารณาวินิจฉัย โดยวินิจฉัยไว้ว่า “...แม้ผู้ร้องจะกล่าวอ้างด้วยว่า ตนถูกละเมิดสิทธิหรือเสรีภาพโดยพระราชกฤษฎีกากำหนดเงื่อนไขเวลายกเลิกรัฐวิสาหกิจดังกล่าว โดยผู้ร้องได้ร้องเรียนต่อผู้ตรวจการแผ่นดินแล้ว แต่ตามคำร้องไม่ปรากฏข้อเท็จจริงว่าผู้ร้องเป็นผู้ถูกละเมิดสิทธิหรือเสรีภาพที่รัฐธรรมนูญคุ้มครองไว้อย่างไร ผู้ร้องจึงไม่ใช่บุคคลซึ่งถูกละเมิดสิทธิหรือเสรีภาพโดยตรงและได้รับความเดือดร้อนเสียหาย หรืออาจจะเดือดร้อนเสียหายโดยมีอาจหลีกเลี่ยงได้ จึงไม่ต้องด้วยรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๑๓ ประกอบพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญ พ.ศ. ๒๕๖๑ มาตรา ๔๖ และมาตรา ๔๘ ผู้ร้องจึงไม่อาจยื่นคำร้องดังกล่าวตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๑๓ ได้...” โดยที่คำวินิจฉัยของศาลรัฐธรรมนูญดังกล่าวเป็นเด็ดขาด มีผลผูกพันรัฐสภา คณะรัฐมนตรี ศาล องค์การอิสระและหน่วยงานของรัฐ ตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๖๐ มาตรา ๒๑๑ วรรคสี่ ด้วยเหตุดังกล่าวผู้ตรวจการแผ่นดินซึ่งเป็นองค์กรอิสระจึงต้องผูกพันตามคำวินิจฉัยของศาลรัฐธรรมนูญด้วย ดังนั้น กรณีประเด็นปัญหาในเรื่องร้องเรียนนี้จึงเป็นเรื่องที่ศาลรัฐธรรมนูญได้วินิจฉัยไว้แล้ว และเป็นเรื่อง queผู้ตรวจการแผ่นดินเคยสรุปผลการพิจารณาไว้แล้ว โดยไม่ปรากฏพยานหลักฐานหรือข้อเท็จจริงใหม่ อันอาจทำให้ผลการพิจารณาเปลี่ยนแปลงไปแต่อย่างใด ซึ่งต้องห้ามมิให้ผู้ตรวจการแผ่นดินรับเรื่องในลักษณะดังกล่าวไว้พิจารณาตามมาตรา ๓๗ (๗) แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยผู้ตรวจการแผ่นดิน พ.ศ. ๒๕๖๐ และให้สั่งยุติเรื่อง ในกรณีที่ความปรากฏในภายหลังว่าเป็นเรื่องที่มีลักษณะดังกล่าว ทั้งนี้ ตามมาตรา ๓๗ วรรคสอง แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญฉบับเดียวกัน

อาศัยเหตุผลดังกล่าวข้างต้น จึงวินิจฉัยให้ยุติเรื่องร้องเรียนของผู้ร้องเรียน และให้สำนักงานผู้ตรวจการแผ่นดินแจ้งผลการวินิจฉัยให้ผู้ร้องเรียนทราบต่อไป

(พลเอก วิทวัส รชตะนันทน์ - บุรณัฐ ปานบุญ - สมศักดิ์ สุวรรณสุจริต)

คำวินิจฉัยผู้ตรวจการแผ่นดิน

เรื่องร้องเรียนเลขดำที่ ๑๓๑/๒๕๖๒

เรื่องร้องเรียนเลขแดงที่ ๕๘๔/๒๕๖๒

(ผู้ร้องเรียน)

สำนักงานศาลยุติธรรม

ผู้ร้องเรียน

ผู้ถูกร้องเรียน

เรื่อง ขอให้ผู้ตรวจการแผ่นดินเสนอเรื่องพร้อมด้วยความเห็นต่อศาลรัฐธรรมนูญเพื่อพิจารณาวินิจฉัยกรณีสำนักงานศาลยุติธรรมไม่ให้ความร่วมมือในการแจ้งหน่วยงานในสังกัดสำนักงานศาลยุติธรรมทราบเกี่ยวกับประมวลระเบียบและระเบียบขององค์การตรวจสอบอำนาจรัฐแห่งราชอาณาจักรไทย เป็นการกระทำที่ละเมิดสิทธิหรือเสรีภาพที่รัฐธรรมนูญคุ้มครองไว้ ตามมาตรา ๔๘ แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญ พ.ศ. ๒๕๖๑

กรณีตามคำร้องเรียนที่ผู้ร้องเรียนขอให้ผู้ถูกร้องเรียนให้ความร่วมมือในการแจ้งหน่วยงานในสังกัดสำนักงานศาลยุติธรรมทราบเกี่ยวกับประมวลระเบียบและระเบียบขององค์การตรวจสอบอำนาจรัฐแห่งราชอาณาจักรไทยที่ผู้ร้องเรียนจัดทำขึ้น นั้น เห็นว่า เป็นเพียงแต่การที่ผู้ถูกร้องเรียนไม่กระทำตามที่ผู้ร้องเรียนประสงค์จะให้กระทำเท่านั้น ข้อเท็จจริงจึงฟังไม่ได้ว่าผู้ถูกร้องเรียนได้กระทำการใดอันถือได้ว่าเป็นการละเมิดสิทธิหรือเสรีภาพตามรัฐธรรมนูญของผู้ร้องเรียนที่รัฐธรรมนูญคุ้มครองไว้ ที่จะให้ผู้ตรวจการแผ่นดินยื่นคำร้องพร้อมด้วยความเห็นต่อศาลรัฐธรรมนูญตามมาตรา ๔๘ แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญ พ.ศ. ๒๕๖๑ จึงเป็นเรื่องที่ไม่ได้เป็นไปตามหลักเกณฑ์และเงื่อนไขตามกฎหมายอื่น

อาศัยเหตุผลดังกล่าวข้างต้น จึงวินิจฉัยให้ยุติเรื่องร้องเรียนของผู้ร้องเรียนตามมาตรา ๓๗ (๘) แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยผู้ตรวจการแผ่นดิน พ.ศ. ๒๕๖๐ และให้สำนักงานผู้ตรวจการแผ่นดินแจ้งผลการวินิจฉัยให้ผู้ร้องเรียนทราบต่อไป

(พลเอก วิทวัส รชตะนันทน์ - บุรณัฐ ฐาปนดุลย์ - สมศักดิ์ สุวรรณสุจริต)

เรื่อง ขอให้ผู้ตรวจการแผ่นดินเสนอเรื่องพร้อมด้วยความเห็นต่อศาลรัฐธรรมนูญเพื่อพิจารณาวินิจฉัยกรณีบทบัญญัติตามพระราชบัญญัติอุทยานแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๐๔ และพระราชกฤษฎีกากำหนดบริเวณที่ดินป่าวังน้ำเขียว และป่าครบุรี ในท้องที่ตำบลสะแกราช ตำบลวังน้ำเขียว อำเภอปักธงชัย ตำบลครบุรี ตำบลจระเข้มิน ตำบลโคกกระชาย อำเภอครบุรี และตำบลสระตะเคียน ตำบลโนนสมบูรณ์ อำเภอเสิงสาง จังหวัดนครราชสีมา และป่าแก่งดินสอ ป่าแก่งใหญ่ และป่าเขาสะโตน ในท้องที่ตำบลบุพราหมณ์ ตำบลทุ่งโพธิ์ อำเภอนาดี จังหวัดปราจีนบุรี ให้เป็นอุทยานแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๒๔ มีปัญหาเกี่ยวกับความชอบด้วยรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๖๐ มาตรา ๕ วรรคหนึ่ง มาตรา ๒๕ วรรคสอง และวรรคสาม มาตรา ๓๘ มาตรา ๔๓ มาตรา ๕๘ และมาตรา ๗๗

มาตรา ๖ แห่งพระราชบัญญัติอุทยานแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๐๔ ได้บัญญัติว่า

เมื่อรัฐบาลเห็นสมควรกำหนดบริเวณที่ดินแห่งใดที่มีสภาพธรรมชาติเป็นที่น่าสนใจ ให้คงอยู่ในสภาพธรรมชาติเดิมเพื่อสงวนไว้ให้เป็นประโยชน์แก่การศึกษาริเริ่มของประชาชน ก็ให้มีอำนาจกระทำได้โดยประกาศพระราชกฤษฎีกาและให้มีแผนที่แสดงแนวเขตแห่งบริเวณที่กำหนดนั้นแนบท้ายพระราชกฤษฎีกาด้วย บริเวณที่กำหนดนี้เรียกว่า “อุทยานแห่งชาติ”

ที่ดินที่จะกำหนดให้เป็นอุทยานแห่งชาตินั้น ต้องเป็นที่ดินที่มีได้อยู่ในกรรมสิทธิ์หรือครอบครองโดยชอบด้วยกฎหมายของบุคคลใดซึ่งมิใช่ทบวงการเมือง

ดังนั้น การกำหนดพื้นที่ให้เป็นอุทยานแห่งชาติโดยอาศัยอำนาจในมาตราดังกล่าว ก็เพื่อคุ้มครองรักษาทรัพยากรธรรมชาติที่มีอยู่ เช่น พันธุ์ไม้และของป่า สัตว์ป่า ตลอดจนทิวทัศน์ ป่าและภูเขา ให้คงอยู่ในสภาพธรรมชาติเดิมมิให้ถูกทำลายหรือเปลี่ยนแปลงไป เพื่ออำนวยความสะดวกทั้งทางตรงและทางอ้อมแก่รัฐและประชาชนสืบไป จึงเป็นกฎหมายที่มีความจำเป็นต่อการคุ้มครองและดูแลรักษาอุทยานแห่งชาติ มิใช่กฎหมายที่หมดความจำเป็นหรือไม่สอดคล้องกับสภาพการณ์ หรือที่เป็นอุปสรรคต่อการดำรงชีวิตหรือการประกอบอาชีพหรือเป็นภาระแก่ประชาชน อันเป็นการคำนึงถึงประโยชน์ของประเทศชาติและยังคำนึงถึงผู้มีกรรมสิทธิ์หรือสิทธิครอบครองในที่ดิน โดยชอบด้วยกฎหมายอีกด้วย มิได้เป็นการจำกัดสิทธิหรือเสรีภาพของบุคคลทั่วไป ส่วนการที่จะพิสูจน์สิทธิในที่ดินของผู้ที่อ้างว่ามีสิทธิครอบครองตามกฎหมายรวมถึงผู้ร้องเรียนอ้างถึงสิทธิครอบครองโดยอาศัยหลักฐานทาง ส.ป.ก. ก็เป็นสิทธิเฉพาะตัวอีกประเด็นหนึ่งที่จะต้องไปพิสูจน์หรือว่ากล่าวกันต่างหากกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องต่อไป เหตุในการอ้างสิทธิเฉพาะตัวดังกล่าว มิได้ทำให้เนื้อหาของมาตรา ๖ แห่งพระราชบัญญัติอุทยานแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๐๔ ที่ให้อำนาจในการตราพระราชกฤษฎีกากำหนดบริเวณที่ดินป่าวังน้ำเขียว และป่าครบุรี ในท้องที่ตำบลสะแกราช ตำบลวังน้ำเขียว อำเภอปักธงชัย ตำบลครบุรี ตำบลจระเข้มิน ตำบลโคกกระชาย อำเภอครบุรี และตำบลสระตะเคียน ตำบลโนนสมบูรณ์ อำเภอเสิงสาง จังหวัดนครราชสีมา และป่าแก่งดินสอ ป่าแก่งใหญ่ และป่าเขาสะโตน ในท้องที่

ตำบลบุพราหมณ์ ตำบลทุ่งโพธิ์ อำเภอนาดี จังหวัดปราจีนบุรี ให้เป็นอุทยานแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๒๔ มีปัญหาเกี่ยวกับความชอบด้วยรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๖๐ ตามที่ผู้ร้องเรียนอ้างแต่อย่างใด

ส่วนที่ผู้ร้องเรียนอ้างว่า พระราชกฤษฎีกากำหนดบริเวณที่ดินป่าวังน้ำเขียว และป่าครบุรี ในท้องที่ตำบลสระแกราช ตำบลวังน้ำเขียว อำเภอปักธงชัย ตำบลครบุรี ตำบลกระแซ้หิน ตำบลโคกกระชาย อำเภอครบุรี และตำบลสระตะเคียน ตำบลโนนสมบูรณ์ อำเภอเสิงสาง จังหวัดนครราชสีมา และป่าแก่งดินสอ ป่าแก่งใหญ่ และป่าเขาสะโตน ในท้องที่ตำบลบุพราหมณ์ ตำบลทุ่งโพธิ์ อำเภอนาดี จังหวัดปราจีนบุรี ให้เป็นอุทยานแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๒๔ มีปัญหาเกี่ยวกับความชอบด้วยรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๖๐ นั้น เห็นว่า มาตรา ๒๓ (๑) แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยผู้ตรวจการแผ่นดิน พ.ศ. ๒๕๖๐ กำหนดให้ผู้ตรวจการแผ่นดินอาจเสนอเรื่องต่อศาลรัฐธรรมนูญได้เมื่อเห็นว่าบทบัญญัติแห่งกฎหมายใดมีปัญหาเกี่ยวกับความชอบด้วยรัฐธรรมนูญ ซึ่ง “บทบัญญัติแห่งกฎหมาย” หมายถึง กฎหมายที่ตราขึ้นโดยองค์กรที่ใช้อำนาจนิติบัญญัติตามกระบวนการที่กำหนดไว้ในรัฐธรรมนูญ ไม่ว่าจะตราขึ้นโดยฝ่ายนิติบัญญัติหรือฝ่ายบริหารก็ตาม ได้แก่ พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญ พระราชบัญญัติ พระราชกำหนด ที่ได้รับการอนุมัติจากรัฐสภา และประกาศคณะปฏิวัติฉบับที่มีผลใช้บังคับเทียบเท่าพระราชบัญญัติ และต้องมีการประกาศใช้เป็นกฎหมายแล้ว พระราชกฤษฎีกาที่ผู้ร้องเรียนอ้างมาดังกล่าวจึงไม่มีสถานะเป็นบทบัญญัติแห่งกฎหมายที่ผู้ตรวจการแผ่นดินจะรับไว้พิจารณาได้

ดังนั้น ประเด็นตามเรื่องร้องเรียนนี้จึงไม่มีปัญหาเกี่ยวกับความชอบด้วยรัฐธรรมนูญที่จะให้ผู้ตรวจการแผ่นดินพิจารณาเสนอเรื่องพร้อมความเห็นต่อศาลรัฐธรรมนูญ ดังที่บัญญัติไว้ในมาตรา ๒๓ (๑) แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยผู้ตรวจการแผ่นดิน พ.ศ. ๒๕๖๐

อาศัยเหตุผลดังกล่าวข้างต้น จึงวินิจฉัยให้ยุติเรื่องร้องเรียนของผู้ร้องเรียน และให้สำนักงานผู้ตรวจการแผ่นดินแจ้งผลการวินิจฉัยให้ผู้ร้องเรียนทราบต่อไป

(พลเอก วิทวัส รชตะนันทน์ - บุรณัฐ ฐาปนดุลย์ - สมศักดิ์ สุวรรณสุจริต)

คำวินิจฉัยผู้ตรวจการแผ่นดิน

เรื่องร้องเรียนเลขดำที่ ๒๓๖/๒๕๖๒

เรื่องร้องเรียนเลขแดงที่ ๕๘๖/๒๕๖๒

(ผู้ร้องเรียน)

พลเอก ว. อติเตเลขาธิการนายกรัฐมนตรี

ผู้ร้องเรียน

ผู้ถูกร้องเรียน

เรื่อง ขอให้ผู้ตรวจการแผ่นดินยื่นคำร้องต่อศาลรัฐธรรมนูญ เพื่อพิจารณาวินิจฉัย ตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญ พ.ศ. ๒๕๖๑

กรณีตามคำร้องเรียนที่ผู้ร้องเรียนขอให้ผู้ถูกร้องเรียนเรียกให้สถานีโทรทัศน์ต่าง ๆ ร่วมกันบันทึกภาพเหตุการณ์พระเจ้าส่งแสงพลังฟ้าดินและดาวตก ซึ่งบอกผลการเจรจาว่าผู้ร้องเรียนหรือฝ่ายคู่กรณีมีอำนาจที่จะถ่ายทอดกฎหมาย ภูมิความรู้ ความทรงจำ ทรรศนะ ผู้หญิง สิ่งของบรรณาการ และหนังสือสิทธิพระเจ้า เพื่อจะทำข้อสัญญาผูกพันกับพระเจ้าต่อไป นั้น เห็นว่า เป็นเพียงแต่การที่ผู้ถูกร้องเรียนไม่กระทำตามที่ผู้ร้องเรียนประสงค์จะให้กระทำเท่านั้น ข้อเท็จจริงจึงฟังไม่ได้ว่าผู้ถูกร้องเรียนได้กระทำการใดอันถือได้ว่าเป็นการละเมิดสิทธิหรือเสรีภาพตามรัฐธรรมนูญของผู้ร้องเรียนที่รัฐธรรมนูญคุ้มครองไว้ ที่จะให้ผู้ตรวจการแผ่นดินยื่นคำร้องพร้อมด้วยความเห็นต่อศาลรัฐธรรมนูญตามมาตรา ๔๖ แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญ พ.ศ. ๒๕๖๑ จึงเป็นเรื่องที่มีได้เป็นไปตามหลักเกณฑ์และเงื่อนไขตามกฎหมายอื่น

อาศัยเหตุผลดังกล่าวข้างต้น จึงวินิจฉัยให้ยุติเรื่องร้องเรียนของผู้ร้องเรียนตามมาตรา ๓๗ (๘) แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยผู้ตรวจการแผ่นดิน พ.ศ. ๒๕๖๐ และให้สำนักงานผู้ตรวจการแผ่นดินแจ้งผลการวินิจฉัยให้ผู้ร้องเรียนทราบต่อไป

(พลเอก วิทวัส รชตะนันทน์ - บุรณัฐ ฐาปนดุลย์ - สมศักดิ์ สุวรรณสุจริต)

เรื่องร้องเรียนเลขดำที่ ๔๔๕/๒๕๖๒

เรื่องร้องเรียนเลขแดงที่ ๕๙๘/๒๕๖๒

เรื่อง ขอให้ผู้ตรวจการแผ่นดินพิจารณาเสนอเรื่องพร้อมด้วยความเห็นต่อศาลรัฐธรรมนูญเพื่อพิจารณาวินิจฉัยกรณีร่างพระราชบัญญัติอุทยานแห่งชาติ พ.ศ. และพระราชบัญญัติแร่ พ.ศ. ๒๕๖๐ มาตรา ๙๗ มาตรา ๑๐๓ มาตรา ๑๑๕ มาตรา ๑๓๓ มาตรา ๑๓๘ และมาตรา ๑๖๓ มีปัญหาเกี่ยวกับความชอบด้วยรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๖๐

กรณีร้องเรียนว่า ร่างพระราชบัญญัติอุทยานแห่งชาติ พ.ศ. มีปัญหาเกี่ยวกับความชอบด้วยรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๖๐ นั้น เห็นว่า พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยผู้ตรวจการแผ่นดิน พ.ศ. ๒๕๖๐ มาตรา ๒๓ (๑) กำหนดให้ผู้ตรวจการแผ่นดินอาจเสนอเรื่องพร้อมด้วยความเห็นต่อศาลรัฐธรรมนูญได้เมื่อเห็นว่า บทบัญญัติแห่งกฎหมายใดมีปัญหาเกี่ยวกับความชอบด้วยรัฐธรรมนูญ ซึ่ง “บทบัญญัติแห่งกฎหมาย” หมายถึงกฎหมายที่ตราขึ้นโดยองค์กรที่ใช้อำนาจนิติบัญญัติตามกระบวนการที่กำหนดไว้ในรัฐธรรมนูญ ไม่ว่าจะตราขึ้นโดยฝ่ายนิติบัญญัติหรือฝ่ายบริหารก็ตาม ได้แก่ พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญ พระราชบัญญัติ พระราชกำหนด ที่ได้รับการอนุมัติจากรัฐสภาแล้ว และประกาศคณะปฏิวัติฉบับที่มีผลใช้บังคับเทียบเท่ากับพระราชบัญญัติ ซึ่งประกาศใช้บังคับเป็นกฎหมายแล้ว เมื่อกรณีตามคำร้องเรียนนี้ เป็นการร้องเรียนว่า ร่างพระราชบัญญัติอุทยานแห่งชาติ พ.ศ. มีปัญหาเกี่ยวกับความชอบด้วยรัฐธรรมนูญโดยที่ร่างพระราชบัญญัติฉบับดังกล่าวอยู่ระหว่างการพิจารณาของสภานิติบัญญัติแห่งชาติ จึงยังไม่มีสถานะเป็นบทบัญญัติแห่งกฎหมายที่ผู้ตรวจการแผ่นดินจะพิจารณาเสนอเรื่องพร้อมด้วยความเห็นต่อศาลรัฐธรรมนูญได้

กรณีร้องเรียนว่า พระราชบัญญัติแร่ พ.ศ. ๒๕๖๐ มาตรา ๑๓๘ ขัดต่อแนวนโยบายแห่งรัฐ ตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๖๐ มาตรา ๗๕ เนื่องจากเป็นกฎหมายที่มีลักษณะเป็นการขัดกันแห่งผลประโยชน์ นั้น เห็นว่า บทบัญญัติดังกล่าวกำหนดให้ในกรณีที่พื้นที่ใดน่าจะมีแร่เหมาะสมเพียงพอที่จะพัฒนาเป็นแหล่งแร่เพื่อการทำเหมืองกรรมอุตสาหกรรมพื้นฐานและการเหมืองแร่อาจนำพื้นที่นั้นออกประมูลได้ โดยผู้ที่ชนะการประมูลจะได้รับประทานบัตรเพื่อประกอบกิจการเหมืองแร่ ซึ่งรัฐไม่ได้เป็นผู้ที่ประกอบกิจการเหมืองแร่ด้วยตนเอง เพียงแต่ทำหน้าที่จัดประมูลเพื่อหาผู้ประกอบการมาดำเนินกิจการเท่านั้น กรณีจึงไม่ถือว่ารัฐประกอบกิจการที่มีลักษณะเป็นการแข่งขันกับเอกชนหรือมีลักษณะเป็นการขัดกันแห่งผลประโยชน์ อันจะขัดต่อแนวนโยบายแห่งรัฐ ตามมาตรา ๗๕ ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๖๐

กรณีร้องเรียนว่า พระราชบัญญัติแร่ พ.ศ. ๒๕๖๐ มาตรา ๙๗ มาตรา ๑๐๓ มาตรา ๑๑๕ มาตรา ๑๓๓ และมาตรา ๑๖๓ ขัดต่อแนวนโยบายแห่งรัฐ ตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๖๐ มาตรา ๗๗ เนื่องจากเป็นกฎหมายที่ไม่จำเป็นหรือไม่สอดคล้องกับสภาพการณ์ นั้น เห็นว่า ตามหมายเหตุท้ายพระราชบัญญัติแร่ พ.ศ. ๒๕๖๐ ได้ให้เหตุผลและความจำเป็นในการตราพระราชบัญญัตินี้ดังกล่าวไว้ว่า โดยที่พระราชบัญญัติพิกัดอัตราค่าภาคหลวงแร่ พ.ศ. ๒๕๐๙ และพระราชบัญญัติแร่ พ.ศ. ๒๕๑๐ ได้ใช้บังคับมาเป็นเวลานาน ทำให้บทบัญญัติ

บางประการไม่เหมาะสมกับสถานการณ์ในปัจจุบัน สมควรปรับปรุงโดยนำหลักการของกฎหมายทั้งสองฉบับมาบัญญัติไว้ในกฎหมายฉบับเดียวกัน เพื่อให้การอนุญาตและการจัดเก็บค่าภาคหลวงแร่เป็นไปอย่างมีระบบ โดยกำหนดนโยบายในการบริหารจัดการแร่ เพื่อให้เกิดดุลยภาพในการพัฒนาเศรษฐกิจ สังคม การรักษาสิ่งแวดล้อม และสุขภาพของประชาชน กำหนดหลักเกณฑ์การอนุญาตและการกำกับดูแลการทำเหมืองให้เหมาะสมกับประเภทและขนาดของการทำเหมือง ส่งเสริมให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นและชุมชนมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการแร่ กำหนดหลักเกณฑ์ในการจัดสรรผลประโยชน์จากทรัพยากรแร่ให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นและชุมชนอันเป็นที่ตั้งของพื้นที่ทำเหมืองและพื้นที่ซึ่งได้รับผลกระทบจากการทำเหมือง และกำหนดให้มีการจ่ายเงินค่าทดแทนแก่ผู้มีกรรมสิทธิ์หรือสิทธิครอบครองในที่ดินอันเป็นที่ตั้งของการทำเหมืองได้ดิน ตลอดจนกำหนดหลักเกณฑ์และวิธีการในการจัดเก็บค่าภาคหลวงแร่ ดังนั้น พระราชบัญญัติแร่ พ.ศ. ๒๕๖๐ จึงเป็นบทบัญญัติที่ได้ปรับปรุงหลักการของพระราชบัญญัติพิกัดอัตราค่าภาคหลวงแร่ พ.ศ. ๒๕๐๙ และพระราชบัญญัติแร่ พ.ศ. ๒๕๑๐ ให้เหมาะสมกับสภาพการณ์ในปัจจุบันที่เปลี่ยนแปลงไปมิได้ขัดต่อแนวนโยบายแห่งรัฐ ตามมาตรา ๗๗ ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๖๐

สำหรับประเด็นที่ร้องเรียนว่า ประกาศกรมอุตสาหกรรมพื้นฐานและการเหมืองแร่ เรื่อง หลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขในการขอครอบครอง การขอย้าย และการขอขนแร่เป็นกรณีพิเศษเฉพาะราย พ.ศ. ๒๕๖๐ ประกาศกรมอุตสาหกรรมพื้นฐานและการเหมืองแร่ เรื่อง หลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขในการขอและการต่ออายุใบอนุญาตซื้อแร่ ใบอนุญาตครอบครองแร่ และใบอนุญาตตั้งสถานที่เก็บแร่ พ.ศ. ๒๕๖๐ ประกาศกรมอุตสาหกรรมพื้นฐานและการเหมืองแร่ เรื่อง หลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขในการซื้อแร่ การขายแร่ การครอบครองแร่ การเก็บแร่ และการขนแร่ พ.ศ. ๒๕๖๑ และประกาศกรมอุตสาหกรรมพื้นฐานและการเหมืองแร่ เรื่อง กำหนดแบบใบอนุญาตแต่งแร่ แบบใบอนุญาตประกอบโลหกรรม แบบใบอนุญาตประกอบธุรกิจแร่ และแบบใบอนุญาตอื่น ๆ ตามพระราชบัญญัติแร่ พ.ศ. ๒๕๖๐ พ.ศ. ๒๕๖๐ มีปัญหาเกี่ยวกับความชอบด้วยรัฐธรรมนูญ นั้น เห็นว่า ประกาศดังกล่าวไม่ใช่บทบัญญัติแห่งกฎหมาย ที่ผู้ตรวจการแผ่นดินจะเสนอเรื่องพร้อมด้วยความเห็นต่อศาลรัฐธรรมนูญได้ ตามมาตรา ๒๓ (๑) แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยผู้ตรวจการแผ่นดิน พ.ศ. ๒๕๖๐

ดังนั้น ปัญหาตามคำร้องเรียนนี้จึงยังไม่ปรากฏว่า ผู้ร้องเรียนถูกละเมิดสิทธิหรือเสรีภาพที่รัฐธรรมนูญคุ้มครองไว้ที่ผู้ตรวจการแผ่นดินจะยื่นคำร้องพร้อมด้วยความเห็นต่อศาลรัฐธรรมนูญ ตามมาตรา ๔๖ แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญ พ.ศ. ๒๕๖๑

อาศัยเหตุผลดังกล่าวข้างต้น จึงวินิจฉัยให้ยุติเรื่องร้องเรียนของผู้ร้องเรียน และให้สำนักงานผู้ตรวจการแผ่นดินแจ้งผลการวินิจฉัยให้ผู้ร้องเรียนทราบต่อไป

(พลเอก วิทวัส รชตะนันทน์ - บุรณัฐ ปณดูลย์ - สมศักดิ์ สุวรรณสุจริต)

เรื่อง ขอให้ผู้ตรวจการแผ่นดินพิจารณาวินิจฉัยว่า กฎกระทรวง เรื่อง กำหนดพัสดุที่รัฐต้องการส่งเสริมหรือสนับสนุนและกำหนดวิธีการจัดซื้อจัดจ้างพัสดุโดยวิธีคัดเลือกและวิธีเฉพาะเจาะจง พ.ศ. ๒๕๖๐ หมวด ๖ พัสตส่งเสริมสุขภาพและสาธารณสุข มีปัญหาความชอบด้วยรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๖๐ มาตรา ๔ มาตรา ๕ มาตรา ๔๐ มาตรา ๗๕ และมาตรา ๗๗

กรณีตามคำร้องเรียนนี้ เป็นเรื่องให้ผู้ร้องเรียนขอให้ผู้ตรวจการแผ่นดินพิจารณาวินิจฉัยว่า กฎกระทรวง กำหนดพัสดุที่รัฐต้องการส่งเสริมหรือสนับสนุนและกำหนดวิธีการจัดซื้อจัดจ้างพัสดุโดยวิธีคัดเลือกและวิธีเฉพาะเจาะจง พ.ศ. ๒๕๖๐ หมวด ๖ พัสตส่งเสริมสุขภาพและสาธารณสุข ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดย หนังสือคณะกรรมการวินิจฉัยปัญหาการจัดซื้อจัดจ้างและการบริหารพัสดุภาครัฐ ด่วนที่สุด ที่ กค (กวจ) ๐๔๐๕.๒/ว ๓๙๘ ลงวันที่ ๑๒ ตุลาคม ๒๕๖๐ มีปัญหาเกี่ยวกับความชอบด้วยรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๖๐ มาตรา ๔ มาตรา ๕ มาตรา ๔๐ มาตรา ๗๕ และมาตรา ๗๗ โดยที่บทบัญญัติดังกล่าวกำหนดให้สินค้าหรือบริการเกี่ยวกับการป้องกันหรือการรักษาโรค ยา หรือเวชภัณฑ์ เป็นพัสดุที่รัฐต้องการส่งเสริมหรือสนับสนุน และกำหนดวิธีการจัดซื้อพัสดุดังกล่าว โดยให้หน่วยงานของรัฐจัดซื้อยาที่อยู่ในบัญชียาหลักแห่งชาติหรือเวชภัณฑ์ที่มีขายซึ่งองค์การเภสัชกรรมหรือสภากาชาดไทย ได้ผลิตออกจำหน่ายแล้ว โดยวิธีเฉพาะเจาะจงจากองค์การเภสัชกรรมหรือสภากาชาดไทย ทั้งนี้ ราคายาหรือเวชภัณฑ์ที่มีขาย ต้องไม่สูงกว่าราคากลางที่คณะกรรมการพัฒนาระบบยาแห่งชาติหรือกระทรวงสาธารณสุขกำหนด และหน่วยงานของรัฐสามารถจัดซื้อยาจากผู้ขายรายอื่นได้ หากองค์การเภสัชกรรมหรือสภากาชาดไทยหรือโรงงานเภสัชกรรมทหารไม่สามารถผลิตออกจำหน่ายให้แก่หน่วยงานของรัฐได้ทันกำหนดตามที่หน่วยงานของรัฐได้แจ้งแผนประจำปีล่วงหน้า พิจารณแล้วเห็นว่า องค์การเภสัชกรรมมีสถานะเป็นรัฐวิสาหกิจอยู่ภายใต้สังกัดกระทรวงสาธารณสุข มีหน้าที่สำคัญในการผลิตยาและเวชภัณฑ์ ซื้อ ขาย แลกเปลี่ยนและให้ซึ่งยาและเวชภัณฑ์ และดำเนินธุรกิจที่เกี่ยวข้องกับการผลิตยาและเวชภัณฑ์ โดยอยู่ภายใต้การกำกับของรัฐมนตรีว่าการกระทรวงสาธารณสุขและภายใต้การควบคุมดูแลของคณะกรรมการองค์การเภสัชกรรมเป็นการจัดบริการสาธารณะทางด้านสาธารณสุขของรัฐเพื่อประโยชน์ของประชาชนโดยรวมในการได้รับบริการทางด้านยาและเวชภัณฑ์ในราคาที่เหมาะสมและเสมอภาคอันเป็นหลักประกันความมั่นคงทางด้านยา โดยได้กำหนดหลักเกณฑ์ควบคุมทางด้านราคาและคุณภาพของยาผ่านกลไกของคณะกรรมการพัฒนาระบบยาแห่งชาติ ซึ่งประกอบไปด้วยผู้ทรงคุณวุฒิและผู้เชี่ยวชาญ มีอำนาจหน้าที่ในการจัดทำบัญชียาหลักแห่งชาติ และกำหนดราคากลางยาในการจัดซื้อของหน่วยงานของรัฐ การกำหนดให้หน่วยงานของรัฐจัดซื้อยาและเวชภัณฑ์ดังกล่าวจากองค์การเภสัชกรรมหรือสภากาชาดไทยหรือโรงงานเภสัชกรรมทหาร จึงเป็นมาตรการควบคุมคุณภาพ ราคาและต้นทุน เพื่อเป็นหลักประกันให้ประชาชนได้รับการบริการทางสาธารณสุขอย่างมีมาตรฐานและเป็นไปด้วยความต่อเนื่องของบริการสาธารณะ อย่างไรก็ตาม หากปรากฏว่าองค์การเภสัชกรรมหรือสภากาชาดไทยหรือโรงงานเภสัชกรรมทหารไม่สามารถผลิตยาหรือเวชภัณฑ์ดังกล่าวออกจำหน่ายให้แก่หน่วยงานของรัฐได้ทันกำหนด หน่วยงานของรัฐสามารถ

จัดซื้อยาจากผู้ขายรายอื่นได้เพื่อตอบสนองต่อความต้องการของประชาชน อันเป็นมาตรการรองรับกรณีเกิดเหตุฉุกเฉิน เพื่อบรรเทาความเสียหายที่อาจเกิดขึ้นได้ จึงเห็นว่าบทบัญญัติดังกล่าว ไม่มีลักษณะเป็นการผูกขาดหรือปิดกั้นหน่วยงานรัฐ หรือโรงพยาบาลของรัฐในการซื้อยาหรือเวชภัณฑ์อื่นที่มีใช้ยา อันจะส่งผลเสียแก่ประชาชนตามที่ผู้ร้องเรียนอ้างแต่อย่างใด กรณีประเด็นปัญหาตามคำร้องเรียนนี้จึงยังไม่มีปัญหาเกี่ยวกับความชอบด้วยรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๖๐ มาตรา ๔ มาตรา ๕ มาตรา ๔๐ มาตรา ๗๕ และมาตรา ๗๗

อาศัยเหตุผลดังกล่าวข้างต้น จึงวินิจฉัยให้ยุติเรื่องร้องเรียนของผู้ร้องเรียน และให้สำนักงานผู้ตรวจการแผ่นดินแจ้งผลการวินิจฉัยให้ผู้ร้องเรียนทราบต่อไป

(พลเอก วิทวัส รชตะนันทน์ - บุรณัฐ ปานบุญ - สมศักดิ์ สุวรรณสุจริต)

คำวินิจฉัยผู้ตรวจการแผ่นดิน

เรื่องร้องเรียนเลขดำที่ ๓๔๘/๒๕๖๒

เรื่องร้องเรียนเลขแดงที่ ๖๑๔/๒๕๖๒

(ผู้ร้องเรียน)

อัยการสูงสุด และพนักงานอัยการ

ผู้ร้องเรียน

ผู้ถูกร้องเรียน

เรื่อง ขอให้ผู้ตรวจการแผ่นดินเสนอเรื่องพร้อมด้วยความเห็นต่อศาลรัฐธรรมนูญหรือศาลปกครอง เพื่อพิจารณาวินิจฉัยกรณีการปฏิบัติหน้าที่ของอัยการสูงสุดและพนักงานอัยการในการสั่งฟ้องคดี และพระราชบัญญัติองค์กรอัยการ พ.ศ. ๒๕๕๓ มาตรา ๒๑ และมาตรา ๒๒ มีปัญหาเกี่ยวกับความชอบด้วยรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๖๐ มาตรา ๒๗ และมาตรา ๕๓

กรณีร้องเรียนว่า การที่พนักงานอัยการพิเศษฝ่ายคดีอาญา ๔ สั่งฟ้องคดีฉ้อโกงประชาชนโดยไม่พิจารณาพยานหลักฐาน และสั่งยุติการพิจารณาเรื่องร้องขอความเป็นธรรมของผู้ร้องเรียน เป็นการปฏิบัติหน้าที่โดยไม่ชอบด้วยกฎหมาย นั้น เห็นว่า พนักงานอัยการมีอิสระในการพิจารณาสั่งคดีและการปฏิบัติหน้าที่ให้เป็นไปโดยรวดเร็วเที่ยงธรรม และปราศจากอคติ โดยการพิจารณาสั่งคดีไม่ให้ถือว่าเป็นคำสั่งทางปกครอง ตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๖๐ มาตรา ๒๔๘ ประกอบมาตรา ๒๑ แห่งพระราชบัญญัติองค์กรอัยการ พ.ศ. ๒๕๕๓ เมื่อข้อเท็จจริงปรากฏตามเอกสารประกอบคำร้องเรียนว่า พนักงานอัยการพิเศษฝ่ายคดีอาญา ๔ ได้พิจารณาสั่งคดีของผู้ร้องเรียนตามระเบียบสำนักงานอัยการสูงสุดว่าด้วยการดำเนินคดีอาญาของพนักงานอัยการ พ.ศ. ๒๕๕๗ และประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา ๑๔๓ จึงเป็นการปฏิบัติหน้าที่ตามที่กฎหมายกำหนด ประกอบกับคดีนี้อัยการสูงสุดได้พิจารณาคำร้องขอความเป็นธรรมของผู้ร้องเรียนแล้ว เห็นว่า กรณียังไม่มีประเด็นที่จะเปลี่ยนแปลงคำสั่งฟ้องเดิมจึงสั่งยุติเรื่องนั้น เป็นการใช้ดุลพินิจในการพิจารณาและตรวจสอบคดีภายในขอบเขตอำนาจหน้าที่ตามกฎหมาย ระเบียบ และคำสั่งของสำนักงานอัยการสูงสุด ดังนั้น กรณีตามคำร้องเรียนนี้จึงมิใช่การไม่ปฏิบัติตามกฎหมายหรือปฏิบัตินอกเหนือหน้าที่และอำนาจตามกฎหมายของหน่วยงานของรัฐหรือเจ้าหน้าที่ของรัฐ ตามมาตรา ๒๒ (๒) แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยผู้ตรวจการแผ่นดิน พ.ศ. ๒๕๖๐ ที่ผู้ตรวจการแผ่นดินจะพิจารณาเสนอเรื่องพร้อมความเห็นต่อศาลปกครอง ตามมาตรา ๒๓ (๒) แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญฉบับเดียวกัน

กรณีร้องเรียนว่า พระราชบัญญัติองค์กรอัยการ พ.ศ. ๒๕๕๓ มาตรา ๒๑ และมาตรา ๒๒ มีปัญหาเกี่ยวกับความชอบด้วยรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๗ และมาตรา ๕๓ นั้น เห็นว่า บทบัญญัติมาตรา ๒๑ ของพระราชบัญญัติองค์กรอัยการ พ.ศ. ๒๕๕๓ เป็นบทบัญญัติอันเป็นหลักประกันความเป็นอิสระในการใช้ดุลพินิจสั่งคดีของพนักงานอัยการโดยปราศจากการแทรกแซงจากหน่วยงานหรือองค์กรใด ๆ โดยพนักงานอัยการมีหน้าที่ปฏิบัติให้เป็นไปตามรัฐธรรมนูญและตามกฎหมาย และการสั่งคดีต้องเป็นไปด้วยความสุจริตและเที่ยงธรรมปราศจากอคติ หากการสั่งคดีเป็นไปโดยถูกต้องตามกฎหมายตามพยานหลักฐานและได้แสดงผลอันสมควรประกอบแล้วย่อมได้รับความคุ้มครอง ตามมาตรา ๒๒ แห่งพระราชบัญญัติฉบับเดียวกัน ประกอบมาตรา ๒๔๘ วรรคสอง ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๖๐ ทั้งนี้ การตรวจสอบการสั่งคดีและการปฏิบัติหน้าที่ของพนักงานอัยการมีขั้นตอนการตรวจสอบโดยระบบบังคับบัญชาตามลำดับชั้นภายในองค์กร ซึ่งมีอัยการสูงสุดเป็นผู้บังคับบัญชาสูงสุด เพื่อคุ้มครองความเป็นอิสระในการสั่งคดีของพนักงานอัยการที่ปราศจากการแทรกแซงจากฝ่ายบริหาร บทบัญญัติดังกล่าวมิได้ทำให้การสั่งคดีหรือการปฏิบัติหน้าที่

ของพนักงานอัยการไม่เป็นไปตามหลักนิติธรรม และได้มีผลกระทบต่อความเชื่อมั่นในทางกฎหมายหรือเป็นการเลือกปฏิบัติโดยไม่เป็นธรรม ตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๗ อีกทั้งยังได้เป็นการขัดต่อหน้าที่ของรัฐตามที่บัญญัติไว้ในมาตรา ๕๓ ของรัฐธรรมนูญแต่อย่างใด ดังนั้น กรณีตามคำร้องเรียนนี้จึงยังไม่ปรากฏว่ามีปัญหาเกี่ยวกับความชอบด้วยรัฐธรรมนูญที่ผู้ตรวจการแผ่นดินจะพิจารณาเสนอเรื่องพร้อมความเห็นต่อศาลรัฐธรรมนูญ ตามมาตรา ๒๓ (๑) แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยผู้ตรวจการแผ่นดิน พ.ศ. ๒๕๖๐

กรณีร้องเรียนว่าการออกหมายจับของพนักงานสอบสวนไม่ชอบด้วยกฎหมายและขอให้ผู้ตรวจการแผ่นดินมีคำสั่งให้พนักงานสอบสวนยื่นคำร้องขอเพิกถอนหมายจับผู้ร้องเรียนต่อศาลอาญา นั้น เห็นว่า กรณีตามคำร้องเรียนนี้ พนักงานสอบสวนได้สอบสวนและรวบรวมพยานหลักฐานส่งไปยังพนักงานอัยการ และพนักงานอัยการพิจารณา มีคำสั่งฟ้องคดีไปแล้ว คดีนี้จึงอยู่ในขั้นตอนตามกระบวนการยุติธรรมทางอาญาของพนักงานอัยการและศาล ดังนั้น คำร้องขอตามความประสงค์ของผู้ร้องเรียนจึงไม่อยู่ในหน้าที่และอำนาจของผู้ตรวจการแผ่นดินที่จะพิจารณาดำเนินการได้

อาศัยเหตุผลดังกล่าวข้างต้น จึงวินิจฉัยให้ยุติเรื่องร้องเรียนของผู้ร้องเรียน และให้สำนักงานผู้ตรวจการแผ่นดินแจ้งผลการวินิจฉัยให้ผู้ร้องเรียนทราบต่อไป

(พลเอก วิทวัส รชตะนันทน์ - บุรณัฐ ปานบุญ - สมศักดิ์ สุวรรณสุจริต)

คำวินิจฉัยผู้ตรวจการแผ่นดิน

เรื่องร้องเรียนเลขดำที่ ๗๒๙, ๗๖๒/๒๕๖๒

เรื่องร้องเรียนเลขแดงที่ ๖๗๙, ๖๘๐/๒๕๖๒

(ผู้ร้องเรียน) ที่ ๑

(ผู้ร้องเรียน) ที่ ๒

ผู้ร้องเรียน

เรื่อง ขอให้ผู้ตรวจการแผ่นดินเสนอเรื่องพร้อมด้วยความเห็นต่อศาลรัฐธรรมนูญ เพื่อพิจารณาวินิจฉัยกรณีบทบัญญัติรัฐธรรมนูญขัดแย้งกันเอง และกรณีพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. ๒๕๖๑ มาตรา ๑๒๘ มีปัญหาเกี่ยวกับความชอบด้วยรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๖๐ มาตรา ๙๑

มีประเด็นที่ต้องพิจารณาในเบื้องต้นว่า เรื่องร้องเรียนนี้อยู่ในหน้าที่และอำนาจของผู้ตรวจการแผ่นดิน หรือไม่ เห็นว่า เมื่อความปรากฏต่อผู้ตรวจการแผ่นดินตามคำร้องเรียนทั้งสองว่า ผู้ร้องเรียนทั้งสองเป็นประชาชนผู้มีสิทธิเลือกตั้ง และเป็นผู้สมัครรับเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร ในการเลือกตั้งทั่วไปเมื่อวันที่ ๒๔ มีนาคม ๒๕๖๒ หากคณะกรรมการการเลือกตั้งคำนวณหาสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบบัญชีรายชื่อตามบทบัญญัติมาตรา ๑๒๘ แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. ๒๕๖๑ ซึ่งมีได้เป็นไปตามเจตนารมณ์ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๖๐ มาตรา ๙๑ จะกระทบสิทธิของประชาชนผู้มีสิทธิเลือกตั้ง และสิทธิผู้สมัครรับเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร ซึ่งรวมถึงผู้ร้องเรียนทั้งสองด้วย และถือว่าผู้ร้องเรียนได้รับความเดือดร้อนและเสียหายตามมาตรา ๒๒ แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญ ว่าด้วยผู้ตรวจการแผ่นดิน พ.ศ. ๒๕๖๐ ผู้ตรวจการแผ่นดินจึงมีหน้าที่และอำนาจยื่นคำร้องต่อศาลรัฐธรรมนูญ เพื่อพิจารณาวินิจฉัยตามมาตรา ๒๓ แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยผู้ตรวจการแผ่นดิน พ.ศ. ๒๕๖๐

ประเด็นที่ผู้ร้องเรียนที่ ๑ ขอให้ผู้ตรวจการแผ่นดินเสนอเรื่องพร้อมด้วยความเห็นต่อศาลรัฐธรรมนูญ เพื่อพิจารณาวินิจฉัย กรณีรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๖๐ มาตรา ๙๑ วรรคสาม มีปัญหาเกี่ยวกับความชอบด้วยรัฐธรรมนูญ มาตรา ๙๑ (๔) และกรณีมาตรา ๙๑ (๔) มีปัญหาเกี่ยวกับความชอบด้วยรัฐธรรมนูญ มาตรา ๘๓ (๒) นั้น พิจารณาแล้วเห็นว่า ตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยผู้ตรวจการแผ่นดิน พ.ศ. ๒๕๖๐ มาตรา ๒๓ (๑) บัญญัติให้ผู้ตรวจการแผ่นดินมีหน้าที่และอำนาจเสนอเรื่องพร้อมด้วยความเห็นต่อศาลรัฐธรรมนูญ เพื่อพิจารณาวินิจฉัยว่าบทบัญญัติแห่งกฎหมายใดมีปัญหาเกี่ยวกับความชอบด้วยรัฐธรรมนูญนั้น คำว่า “ บทบัญญัติแห่งกฎหมาย” หมายถึง กฎหมายที่ตราขึ้นโดยองค์กรที่ใช้อำนาจนิติบัญญัติตามกระบวนการที่กำหนดไว้ในรัฐธรรมนูญ ไม่ว่าจะเป็นตราขึ้นโดยฝ่ายนิติบัญญัติหรือฝ่ายบริหารก็ตาม ซึ่งได้แก่ พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญ พระราชบัญญัติ พระราชกำหนดที่ได้รับการอนุมัติจากรัฐสภาแล้ว และประกาศคณะปฏิวัติฉบับที่มีผลบังคับเทียบเท่ากับพระราชบัญญัติเท่านั้น มิได้หมายความว่าบทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญขัดแย้งกันเอง จึงไม่อยู่ในหน้าที่และอำนาจของผู้ตรวจการแผ่นดินที่จะเสนอเรื่องพร้อมด้วยความเห็น ต่อศาลรัฐธรรมนูญได้ จึงยุติเรื่องในประเด็นดังกล่าว

ประเด็นที่ผู้ร้องเรียนที่ ๑ และผู้ร้องเรียนที่ ๒ ขอให้ผู้ตรวจการแผ่นดินเสนอเรื่องพร้อมด้วยความเห็นต่อศาลรัฐธรรมนูญเพื่อพิจารณาวินิจฉัย กรณีพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร

พ.ศ. ๒๕๖๑ มาตรา ๑๒๘ มีปัญหาเกี่ยวกับความชอบด้วยรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๖๐ มาตรา ๙๑ นั้น พิจารณาแล้วเห็นว่า มาตรา ๙๑ วรรคแรก ได้วางหลักเกณฑ์การคำนวณหาสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบบัญชีรายชื่อของแต่ละพรรคการเมืองไว้ตาม (๑) ถึง (๕) โดยผลลัพธ์ของการคำนวณต้องไม่มีผลให้พรรคการเมืองใดมีสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรเกินจำนวนที่จะพึงมีได้ แม้วรรคท้ายของมาตรา ๙๑ จะบัญญัติให้การนับคะแนน หลักเกณฑ์และวิธีการคำนวณ การคิดอัตราส่วน ให้เป็นไปตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรก็ตาม ก็ต้องคิดคำนวณอยู่ในกรอบตามมาตรา ๙๑ วรรคแรกเท่านั้น แต่พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. ๒๕๖๑ มาตรา ๑๒๘ ได้เพิ่มหลักเกณฑ์การคำนวณหาสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบบัญชีรายชื่อเป็น ๘ อนุมาตรา ซึ่งมากกว่าที่มาตรา ๙๑ กำหนดไว้ โดยอนุมาตราที่เพิ่มขึ้นมาได้แก่ (๔) (๖) (๗) ซึ่งต่างไปจากรัฐธรรมนูญ มาตรา ๙๑ และเพิ่มเนื้อหาตอนท้ายของ (๒) ที่ระบุว่า ...ให้ถือเป็นจำนวนสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรที่พรรคการเมืองนั้นจะพึงมีได้ “เบื้องต้น และเมื่อได้คำนวณตาม (๕) (๖) หรือ (๗) ถ้ามีแล้ว จึงให้ถือว่าเป็นจำนวนสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรที่พรรคการเมืองนั้นจะพึงมีได้” และยังเพิ่มเนื้อหาตอนท้ายของ (๓) ที่ระบุว่า ...ผลลัพธ์คือจำนวนสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบบัญชีรายชื่อที่พรรคการเมืองนั้นจะได้รับ “เบื้องต้น” การเพิ่มอนุมาตราและเนื้อหาดังกล่าวข้างต้นเป็นเหตุให้การคำนวณหาสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบบัญชีรายชื่อได้ผลลัพธ์ไม่เป็นไปตามหลักเกณฑ์ที่กำหนดไว้ในมาตรา ๙๑ ดังนั้น บทบัญญัติ ตามมาตรา ๑๒๘ แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. ๒๕๖๑ จึงมีปัญหาเกี่ยวกับความชอบด้วยรัฐธรรมนูญ มาตรา ๙๑ ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๖๐ ดังที่ผู้ร้องเรียนทั้งสองกล่าวอ้าง

อาศัยอำนาจตามความในมาตรา ๒๓ (๑) แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยผู้ตรวจการแผ่นดิน พ.ศ. ๒๕๖๐ ให้เสนอเรื่องพร้อมด้วยความเห็นดังกล่าวต่อศาลรัฐธรรมนูญเพื่อพิจารณาวินิจฉัยต่อไป^๒

ให้สำนักงานผู้ตรวจการแผ่นดินแจ้งผลการวินิจฉัยให้ผู้ร้องเรียนทั้งสองทราบและให้ดำเนินการยื่นคำร้องต่อศาลรัฐธรรมนูญโดยเร็ว

(พลเอก วิทวัส รชตะนันทน์ - บุรณัฐ ปานบุญ - สมศักดิ์ สุวรรณสุจริต)

^๒ โปรดดูคำวินิจฉัยศาลรัฐธรรมนูญที่ ๖/๒๕๖๒ ลงวันที่ ๘ พฤษภาคม ๒๕๖๒

เรื่องร้องเรียนเลขดำที่ ๕๒๕/๒๕๖๒
เรื่องร้องเรียนเลขแดงที่ ๖๘๖/๒๕๖๒

เรื่อง ขอให้พิจารณาทบทวนคำวินิจฉัย (กฎหมาย) ที่ ๑๑/๒๕๖๒ ลงวันที่ ๑๔ มีนาคม ๒๕๖๒ ที่วินิจฉัยว่า พลเอก ประยุทธ์ จันทร์โอชา ในฐานะหัวหน้าคณะรักษาความสงบแห่งชาติ (คสช.) มิได้เป็น “เจ้าหน้าที่อื่นของรัฐ” ตามมาตรา ๙๘ (๑๕) ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๖๐

พิเคราะห์ข้อเท็จจริงและข้อกฎหมายแล้วจะได้วินิจฉัยไปตามประเด็นที่ร้องเรียน ดังนี้ กรณีประเด็นปัญหาตามคำร้องเรียนในเรื่องนี้ ผู้ตรวจการแผ่นดินเคยสรุปผลการพิจารณาไว้โดยละเอียดแล้วว่า “...แม้ว่า พลเอก ประยุทธ์ จันทร์โอชา ในฐานะหัวหน้าคณะรักษาความสงบแห่งชาติ จะมีอำนาจหน้าที่ดำเนินการหรือหน้าที่ปฏิบัติการให้เป็นไปตามกฎหมายและมีลักษณะเป็นการปฏิบัติงานประจำ โดยมีเงินเดือน ค่าจ้าง หรือค่าตอบแทนตามกฎหมายก็ตาม แต่ตำแหน่งดังกล่าวได้รับแต่งตั้งโดยมีพระบรมราชโองการโปรดเกล้าฯ ให้ พลเอก ประยุทธ์ จันทร์โอชา เป็นหัวหน้าคณะรักษาความสงบแห่งชาติ บริหารราชการแผ่นดิน ตามประกาศแต่งตั้งหัวหน้าคณะรักษาความสงบแห่งชาติ ลงวันที่ ๒๔ พฤษภาคม ๒๕๕๗ ซึ่งมีใช้เป็นการได้รับแต่งตั้งหรือเลือกตั้งตามกฎหมาย หากแต่เป็นการได้รับแต่งตั้งที่เป็นผลสืบเนื่องมาจากการเข้ามาควบคุมอำนาจการปกครองประเทศโดยคณะรักษาความสงบแห่งชาติ เมื่อวันที่ ๒๒ พฤษภาคม ๒๕๕๗ ตามประกาศคณะรักษาความสงบแห่งชาติ ฉบับที่ ๑/๒๕๕๗ เรื่อง การควบคุมอำนาจการปกครองประเทศ ประกอบกับ ตำแหน่งหัวหน้าคณะรักษาความสงบแห่งชาติมิได้อยู่ในบังคับบัญชาหรือในกำกับดูแลของรัฐ หากแต่เป็นตำแหน่งที่ใช้อำนาจอธิปไตยซึ่งเป็นอำนาจอิสระในการปกครองประเทศ เพื่อรักษาความสงบเรียบร้อย ความมั่นคงของชาติ และความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สินของประชาชนโดยรวม รวมถึงการบริหารราชการแผ่นดิน ซึ่งเป็นความจำเป็นในช่วงที่จะต้องเปลี่ยนผ่านจากสถานการณ์ความรุนแรงที่เกิดขึ้นภายในประเทศไปสู่สถานการณ์ปกติ อันเป็นการเข้ามาควบคุมอำนาจการปกครองประเทศในช่วงระยะเวลาหนึ่งจนกว่าจะมีการเลือกตั้งทั่วไป โดยรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๖๐ บทเฉพาะกาล มาตรา ๒๖๕ ก็ยังคงให้การรับรองอำนาจนี้อยู่ ที่บัญญัติให้คณะรักษาความสงบแห่งชาติ ยังคงอยู่ในตำแหน่งเพื่อปฏิบัติหน้าที่ต่อไปจนกว่าคณะรัฐมนตรีที่ตั้งขึ้นใหม่ภายหลังการเลือกตั้งทั่วไปครั้งแรกตามรัฐธรรมนูญจะเข้ารับหน้าที่ แสดงให้เห็นได้ว่าตำแหน่งหัวหน้าคณะรักษาความสงบแห่งชาติมิได้มีสถานะ ตำแหน่งหน้าที่หรือลักษณะงานทำนองเดียวกันกับพนักงานหรือลูกจ้างของหน่วยราชการ หน่วยงานของรัฐ หรือรัฐวิสาหกิจ และมีได้มีลักษณะครบถ้วนทั้งสี่ประการตามแนวคำวินิจฉัยของศาลรัฐธรรมนูญ ที่ ๕/๒๕๔๓ ดังนั้น พลเอก ประยุทธ์ จันทร์โอชา ในฐานะหัวหน้าคณะรักษาความสงบแห่งชาติ จึงมิได้มีสถานะเป็น “เจ้าหน้าที่อื่นของรัฐ” ดังที่ผู้ร้องเรียนกล่าวอ้าง...” กรณีจึงเป็นเรื่องที่ผู้ตรวจการแผ่นดินเคยสรุปผลการพิจารณาไว้แล้ว และไม่ปรากฏพยานหลักฐานหรือข้อเท็จจริงใหม่ อันอาจทำให้ผลการพิจารณาเปลี่ยนแปลงไป ตามมาตรา ๓๗ (๗) แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยผู้ตรวจการแผ่นดิน พ.ศ. ๒๕๖๐

อาศัยเหตุผลดังกล่าวข้างต้น จึงวินิจฉัยให้ยุติเรื่องร้องเรียนของผู้ร้องเรียน ตามมาตรา ๓๗ วรรคสอง แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยผู้ตรวจการแผ่นดิน พ.ศ. ๒๕๖๐ และให้สำนักงานผู้ตรวจการแผ่นดิน แจ้งผลการวินิจฉัยให้ผู้ร้องเรียนทราบต่อไป

(พลเอก วิทวัส รชตะนันทน์ - บุรณัฐ ปณกุลย์ - สมศักดิ์ สุวรรณสุจริต)

คำวินิจฉัยผู้ตรวจการแผ่นดิน

(ผู้ร้องเรียน)

ผู้ร้องเรียน

เรื่องร้องเรียนเลขดำที่ ๔๘๗/๒๕๖๒

คณะกรรมการการเลือกตั้ง

ผู้ถูกร้องเรียน

เรื่องร้องเรียนเลขแดงที่ ๖๘๗/๒๕๖๒

เรื่อง ขอให้ผู้ตรวจการแผ่นดินพิจารณาเสนอเรื่องพร้อมด้วยความเห็นต่อศาลปกครอง เพื่อพิจารณาวินิจฉัยกรณีคณะกรรมการการเลือกตั้ง ประกาศรายชื่อ พลเอก ประยุทธ์ จันทร์โอชา เป็นบุคคลที่ได้รับการเสนอชื่อให้เป็นนายกรัฐมนตรีตามที่พรรคพลังประชารัฐเสนอ มีปัญหาเกี่ยวกับความชอบด้วยรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๖๐ มาตรา ๘๘ มาตรา ๘๙ และมาตรา ๑๖๐ (๖) ประกอบมาตรา ๙๘ (๑๕)

กรณีประเด็นปัญหาตามคำร้องเรียนในเรื่องนี้ ผู้ตรวจการแผ่นดินเคยสรุปผลการพิจารณาไว้แล้ว ตามคำวินิจฉัย (กฎหมาย) ที่ ๑๑/๒๕๖๒ ลงวันที่ ๑๔ มีนาคม ๒๕๖๒ โดยวินิจฉัยไว้ว่า “...แม้ว่า พลเอก ประยุทธ์ จันทร์โอชา ในฐานะหัวหน้าคณะรักษาความสงบแห่งชาติ จะมีอำนาจหน้าที่ดำเนินการหรือหน้าที่ปฏิบัติการให้เป็นไปตามกฎหมาย และมีลักษณะเป็นการปฏิบัติงานประจำ โดยมีเงินเดือน ค่าจ้าง หรือค่าตอบแทนตามกฎหมายก็ตาม แต่ตำแหน่งดังกล่าวได้รับแต่งตั้งโดยมีพระบรมราชโองการโปรดเกล้าฯ ให้ พลเอก ประยุทธ์ จันทร์โอชา เป็นหัวหน้าคณะรักษาความสงบแห่งชาติ บริหารราชการแผ่นดิน ตามประกาศแต่งตั้งหัวหน้าคณะรักษาความสงบแห่งชาติ ลงวันที่ ๒๔ พฤษภาคม ๒๕๕๗ ซึ่งมีใช้เป็นการได้รับแต่งตั้งหรือเลือกตั้งตามกฎหมาย หากแต่เป็นการได้รับแต่งตั้งที่เป็นผลสืบเนื่องมาจากการเข้ามาควบคุมอำนาจการปกครองประเทศโดยคณะรักษาความสงบแห่งชาติ เมื่อวันที่ ๒๒ พฤษภาคม ๒๕๕๗ ตามประกาศคณะรักษาความสงบแห่งชาติ ฉบับที่ ๑/๒๕๕๗ เรื่อง การควบคุมอำนาจการปกครองประเทศ ประกอบกับ ตำแหน่งหัวหน้าคณะรักษาความสงบแห่งชาติมิได้อยู่ในบังคับบัญชาหรือในกำกับดูแลของรัฐ หากแต่เป็นตำแหน่งที่ใช้อำนาจรัฐอธิปไตยซึ่งเป็นอำนาจสูงสุดในการปกครองประเทศ เพื่อรักษาความสงบเรียบร้อย ความมั่นคงของชาติ และความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สินของประชาชนโดยรวม รวมถึงการบริหารราชการแผ่นดิน ซึ่งเป็นความจำเป็นในช่วงที่จะต้องเปลี่ยนผ่านจากสถานการณ์ความรุนแรงที่เกิดขึ้นภายในประเทศไปสู่สถานการณ์ปกติ อันเป็นการเข้ามาควบคุมอำนาจการปกครองประเทศในช่วงระยะเวลาหนึ่งจนกว่าจะมีการเลือกตั้งทั่วไป โดยรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๖๐ บทเฉพาะกาล มาตรา ๒๖๕ ก็ยังคงให้การรับรองอำนาจนี้อยู่ ที่บัญญัติให้คณะรักษาความสงบแห่งชาติยังคงอยู่ในตำแหน่งเพื่อปฏิบัติหน้าที่ต่อไปจนกว่าคณะรัฐมนตรีที่ตั้งขึ้นใหม่ภายหลังการเลือกตั้งทั่วไปครั้งแรกตามรัฐธรรมนูญจะเข้ารับหน้าที่ แสดงให้เห็นได้ว่าตำแหน่งหัวหน้าคณะรักษาความสงบแห่งชาติมิได้มีสถานะ ตำแหน่งหน้าที่หรือลักษณะงานทำนองเดียวกันกับพนักงานหรือลูกจ้างของหน่วยราชการ หน่วยงานของรัฐ หรือรัฐวิสาหกิจ และมีได้มีลักษณะครบถ้วนทั้งสี่ประการตามแนวคำวินิจฉัยของศาลรัฐธรรมนูญ ที่ ๕/๒๕๕๓ ดังนั้น พลเอก ประยุทธ์ จันทร์โอชา ในฐานะหัวหน้าคณะรักษาความสงบแห่งชาติ จึงมิได้มีสถานะเป็น “เจ้าหน้าที่อื่นของรัฐ” ดังที่ผู้ร้องเรียนกล่าวอ้าง...” กรณีจึงเป็นเรื่องที่ผู้ตรวจการแผ่นดินเคยสรุปผลการพิจารณาไว้แล้ว และไม่ปรากฏพยานหลักฐานหรือข้อเท็จจริงใหม่ อันอาจทำให้ผลการพิจารณาเปลี่ยนแปลงไป ตามมาตรา ๓๗ (๗) แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยผู้ตรวจการแผ่นดิน พ.ศ. ๒๕๖๐

เมื่อพลเอก ประยุทธ์ จันทร์โอชา ในฐานะหัวหน้าคณะรักษาความสงบแห่งชาติ มิได้มีสถานะเป็น “เจ้าหน้าที่อื่นของรัฐ” ดังที่ได้พิจารณามาแล้วข้างต้น การที่คณะกรรมการการเลือกตั้ง ประกาศรายชื่อ พลเอก ประยุทธ์ จันทร์โอชา เป็นบุคคลที่ได้รับการเสนอชื่อให้เป็นนายกรัฐมนตรีตามที่พรรคพลังประชาชนเสนอ จึงเป็นการดำเนินการตามหน้าที่และอำนาจดังบัญญัติไว้ในมาตรา ๑๓ และมาตรา ๑๔ แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. ๒๕๖๑ การกระทำของคณะกรรมการการเลือกตั้ง จึงมิได้มีปัญหาเกี่ยวกับความชอบด้วยรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๖๐ มาตรา ๘๘ และมาตรา ๘๙ และได้เป็นการกระทำที่ล่วงละเมิดต่อสิทธิมนุษยชน ตามที่ผู้ร้องเรียนกล่าวอ้าง กรณีจึงไม่มีเหตุให้ผู้ตรวจการแผ่นดิน จะเสนอเรื่องพร้อมด้วยความเห็นต่อศาลปกครอง เพื่อพิจารณาวินิจฉัย ตามมาตรา ๒๓ แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยผู้ตรวจการแผ่นดิน พ.ศ. ๒๕๖๐

อาศัยเหตุผลดังกล่าวข้างต้น จึงวินิจฉัยให้ยุติเรื่องร้องเรียน ตามมาตรา ๓๗ วรรคสอง แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยผู้ตรวจการแผ่นดิน พ.ศ. ๒๕๖๐ และให้สำนักงานผู้ตรวจการแผ่นดินแจ้งผลการวินิจฉัย ให้ผู้ร้องเรียนทราบต่อไป

(พลเอก วิทวัส รชตะนันทน์ - บุรณัฐ ปณฺฑิต - สมศักดิ์ สุวรรณสุจริต)

คำวินิจฉัยผู้ตรวจการแผ่นดิน

(ผู้ร้องเรียน)

ผู้ร้องเรียน

เรื่องร้องเรียนเลขดำที่ ๕๘๒/๒๕๖๒

คณะกรรมการการเลือกตั้ง

ผู้ถูกร้องเรียน

เรื่องร้องเรียนเลขแดงที่ ๖๙๖/๒๕๖๒

เรื่อง ขอให้ผู้ตรวจการแผ่นดินยื่นคำร้องต่อศาลรัฐธรรมนูญ เพื่อพิจารณาวินิจฉัย กรณีคณะกรรมการการเลือกตั้งต้องประกาศรับรองผลการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรภายในวันที่ ๙ พฤษภาคม ๒๕๖๒ หรือไม่ และหากไม่สามารถประกาศรับรองผลภายในกำหนดระยะเวลาดังกล่าวจะทำให้การเลือกตั้งเป็นโมฆะหรือไม่

กรณีตามคำร้องเรียนนี้ ผู้ร้องเรียนประสงค์ให้ผู้ตรวจการแผ่นดินดำเนินการยื่นคำร้องต่อศาลรัฐธรรมนูญ เพื่อวินิจฉัยว่า คณะกรรมการการเลือกตั้งต้องประกาศรับรองผลการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรให้ได้ไม่น้อยกว่าร้อยละ ๙๕ ของจำนวนเขตเลือกตั้งทั้งหมดภายในวันที่ ๙ พฤษภาคม ๒๕๖๒ หรือไม่ และหากคณะกรรมการการเลือกตั้งไม่สามารถประกาศรับรองผลการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรให้ได้ไม่น้อยกว่าร้อยละ ๙๕ ของจำนวนเขตเลือกตั้งทั้งหมดภายในวันที่ ๙ พฤษภาคม ๒๕๖๒ ได้ จะทำให้ผลการเลือกตั้งเมื่อวันที่ ๒๔ มีนาคม ๒๕๖๒ เป็นโมฆะหรือไม่ นั้น

กรณีร้องเรียนว่าคณะกรรมการการเลือกตั้งต้องประกาศรับรองผลการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรให้ได้ไม่น้อยกว่าร้อยละ ๙๕ ของจำนวนเขตเลือกตั้งทั้งหมดภายในวันที่ ๙ พฤษภาคม ๒๕๖๒ หรือไม่ เมื่อพิจารณาจากบทบัญญัติของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๖๐ แล้ว มีบทบัญญัติที่กำหนดกรอบระยะเวลาให้คณะกรรมการการเลือกตั้งต้องดำเนินการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร ไว้ดังนี้

มาตรา ๘๕ วรรคสี่ บัญญัติว่า “ให้คณะกรรมการการเลือกตั้งประกาศผลการเลือกตั้งเมื่อตรวจสอบเบื้องต้นแล้ว มีเหตุอันควรเชื่อว่าผลการเลือกตั้งเป็นไปโดยสุจริตและเที่ยงธรรม และมีจำนวนไม่น้อยกว่าร้อยละเก้าสิบห้าของเขตเลือกตั้งทั้งหมด ซึ่งคณะกรรมการการเลือกตั้งต้องตรวจสอบเบื้องต้นและประกาศผลการเลือกตั้งให้แล้วเสร็จโดยเร็ว แต่ต้องไม่ช้ากว่าหกสิบวันนับแต่วันเลือกตั้ง ทั้งนี้ การประกาศผลดังกล่าวไม่เป็นการตัดหน้าที่และอำนาจของคณะกรรมการการเลือกตั้งที่จะดำเนินการสืบสวน ไต่สวน หรือวินิจฉัยกรณีมีเหตุอันควรสงสัยว่ามีการกระทำการทุจริตในการเลือกตั้งหรือการเลือกตั้งไม่เป็นไปโดยสุจริตหรือเที่ยงธรรม” ซึ่งกำหนดให้คณะกรรมการการเลือกตั้งต้องประกาศผลการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรให้แล้วเสร็จโดยเร็วแต่ต้องไม่ช้ากว่าหกสิบวันนับแต่วันที่ ๒๔ มีนาคม ๒๕๖๒ ซึ่งเป็นวันเลือกตั้ง และการที่คณะกรรมการการเลือกตั้งกำหนดวันประกาศผลการเลือกตั้งในวันที่ ๙ พฤษภาคม ๒๕๖๒ จึงอยู่ภายในกำหนดระยะเวลา ๖๐ วันนับแต่วันเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร

มาตรา ๒๖๘ กำหนดให้ดำเนินการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรให้แล้วเสร็จภายในหนึ่งร้อยห้าสิบนับแต่วันที่ พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. ๒๕๖๑ พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการได้มาซึ่งสมาชิกวุฒิสภา พ.ศ. ๒๕๖๑ พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยคณะกรรมการการเลือกตั้ง พ.ศ. ๒๕๖๐ และ พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๖๐ มีผลใช้บังคับแล้ว ซึ่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญทั้ง ๔ ฉบับมีผลใช้บังคับครบถ้วนเมื่อวันที่ ๑๑ ธันวาคม ๒๕๖๑

และมีผลบังคับใช้ครบกำหนด หนึ่งร้อยห้าสิบวัน ในวันที่ ๙ พฤษภาคม ๒๕๖๒ ซึ่งเป็นวันที่คณะกรรมการการเลือกตั้งกำหนดให้เป็นวันประกาศผลการเลือกตั้งแล้วเสร็จ

ส่วนในกรณีร้องเรียนว่าการที่คณะกรรมการการเลือกตั้งไม่สามารถประกาศรับรองผลการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรให้ได้ไม่น้อยกว่าร้อยละ ๙๕ ของจำนวนเขตเลือกตั้งทั้งหมดภายในวันที่ ๙ พฤษภาคม ๒๕๖๒ จะทำให้ผลการเลือกตั้งเมื่อวันที่ ๒๔ มีนาคม ๒๕๖๒ เป็นโมฆะหรือไม่ นั้น เนื่องจากข้อเท็จจริงตามที่ร้องเรียนยังไม่เกิดขึ้น จึงไม่มีประเด็นต้องพิจารณาที่จะให้ผู้ตรวจการแผ่นดินเสนอเรื่องพร้อมด้วยความเห็นต่อศาลรัฐธรรมนูญเพื่อพิจารณาวินิจฉัย ดังนั้น ตามคำร้องเรียนในกรณีนี้จึงยังไม่มีปัญหาเกี่ยวกับความชอบด้วยรัฐธรรมนูญที่ผู้ตรวจการแผ่นดินจะพิจารณาเสนอเรื่องพร้อมด้วยความเห็นต่อศาลรัฐธรรมนูญเพื่อวินิจฉัยตามมาตรา ๒๓ (๑) แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยผู้ตรวจการแผ่นดิน พ.ศ. ๒๕๖๐

อาศัยเหตุผลดังกล่าวข้างต้น จึงวินิจฉัยให้ยุติเรื่องร้องเรียนของผู้ร้องเรียน และให้สำนักงานผู้ตรวจการแผ่นดินแจ้งผลการวินิจฉัยให้ผู้ร้องเรียนทราบต่อไป

(พลเอก วิทวัส รชตะนันทน์ - บุรณัฐ ฐาปนดุลย์ - สมศักดิ์ สุวรรณสุจริต)

คำวินิจฉัยผู้ตรวจการแผ่นดิน

(ผู้ร้องเรียน) และ (ผู้ร้องเรียน)

ผู้ร้องเรียน

เรื่องร้องเรียนเลขดำที่ ๑๕๑๗, ๑๖๕๒/๒๕๖๑

บริษัท ปตท. จำกัด (มหาชน)

ผู้ถูกร้องเรียน

เรื่องร้องเรียนเลขแดงที่ ๖๙๗, ๖๙๘/๒๕๖๒

เรื่อง ขอให้พิจารณาเสนอเรื่องพร้อมด้วยความเห็นต่อศาลรัฐธรรมนูญหรือศาลปกครองเพื่อพิจารณาวินิจฉัยกรณี บริษัท ปตท. จำกัด (มหาชน) โดยบริษัท โกลบอล เพาเวอร์ ซินเนอร์ยี จำกัด (มหาชน) ซึ่งเป็นบริษัทในเครือเข้าซื้อหุ้นของบริษัท โกลว์ พลังงาน จำกัด (มหาชน) เป็นการดำเนินการที่อยู่นอกขอบวัตถุประสงค์ และมีลักษณะเป็นการผูกขาด ลดการแข่งขัน หรือจำกัดการแข่งขัน มีปัญหาเกี่ยวกับความชอบด้วยรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๖๐ มาตรา ๗๕ และกฎหมายที่เกี่ยวข้อง

กรณีร้องเรียนว่า บริษัท ปตท. จำกัด (มหาชน) และกลุ่มบริษัทในเครือ ปตท. ประกอบธุรกิจด้านพลังงานไฟฟ้าและธุรกิจค้าปลีกอย่างอื่น เป็นการดำเนินการที่อยู่นอกขอบวัตถุประสงค์ และมีลักษณะเป็นการผูกขาด ลดการแข่งขัน หรือจำกัดการแข่งขัน นั้น

พิเคราะห์แล้วเห็นว่า ภายหลังจากผู้ตรวจการแผ่นดินรับคำร้องเรียนไว้พิจารณาและดำเนินการแสวงหาข้อเท็จจริง โดยขอให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องชี้แจงข้อเท็จจริงโดยครบถ้วนแล้ว ความปรากฏตามหนังสือรับรองของกรมพัฒนาธุรกิจการค้า กระทรวงพาณิชย์ ฉบับที่ สจก. ๐๐๐๑๔๕ ปรากฏว่า บริษัท ปตท. จำกัด (มหาชน) ได้จดทะเบียนเป็นนิติบุคคลตามกฎหมายว่าด้วยบริษัทมหาชนจำกัด เมื่อวันที่ ๑ ตุลาคม ๒๕๔๔ ทะเบียนเลขที่ ๐๑๐๗๕๔๔๐๐๐๑๐๘ โดยมีวัตถุประสงค์ของบริษัทจำนวน ๔๐ ข้อ โดยที่ข้อ ๑๕ ระบุว่า “ประกอบกิจการเกี่ยวกับพลังงานไฟฟ้า น้ำ และไอน้ำ...” ข้อ ๑๖ ระบุว่า “ประกอบกิจการโรงไฟฟ้าทุกประเภท...” และข้อ ๓๕ ระบุว่า “ลงทุนเข้าหุ้นในกิจการค้าใดๆ ไม่ว่าโดยวิธีใด ซึ่งมีวัตถุประสงค์และกิจการที่คล้ายคลึงกันหรือเกี่ยวข้องหรือสืบเนื่องกันกับวัตถุประสงค์ของบริษัทนี้...” นอกจากนี้ ยังปรากฏข้อเท็จจริงตามหนังสือรับรองของกรมพัฒนาธุรกิจการค้า กระทรวงพาณิชย์ ฉบับที่ บธ. ๐๐๐๑๕๙๗ ว่าบริษัท โกลบอล เพาเวอร์ ซินเนอร์ยี จำกัด (มหาชน) (GPSC) ได้จดทะเบียนเป็นนิติบุคคลตามกฎหมายว่าด้วยบริษัทมหาชนจำกัด เมื่อวันที่ ๒๗ พฤศจิกายน ๒๕๕๗ ทะเบียนเลขที่ ๐๑๐๗๕๕๗๐๐๐๔๑๑ โดยมีวัตถุประสงค์ของบริษัทจำนวน ๓๕ ข้อ โดยที่ข้อ ๑ ระบุว่า “ผลิต จำหน่าย และให้บริการไฟฟ้า ไอน้ำ น้ำ ก๊าซ น้ำมัน เชื้อเพลิงและพลังงานทุกประเภทที่ใช้ในอุตสาหกรรมและพาณิชย์กรรม สาธารณูปโภคอื่นๆ และผลิตภัณฑ์พลอยได้อื่นๆ ตลอดจนผลิตภัณฑ์อื่นใดทุกชนิดที่เกี่ยวข้อง” และข้อ ๒ ระบุว่า “ประกอบกิจการพัฒนาและดำเนินการก่อสร้างโรงงานผลิตไฟฟ้า ไอน้ำ น้ำ ก๊าซ น้ำมัน เชื้อเพลิงและพลังงานทุกประเภทที่ใช้ในอุตสาหกรรมและพาณิชย์กรรม สาธารณูปโภคอื่นๆ ...” เมื่อพิจารณาจากวัตถุประสงค์ดังกล่าวข้างต้นแล้วแสดงให้เห็นได้ว่า การที่บริษัท ปตท. จำกัด (มหาชน) และกลุ่มบริษัทในเครือ ปตท. เข้าไปประกอบธุรกิจด้านพลังงานไฟฟ้าและธุรกิจค้าปลีกอย่างอื่น มิได้เป็นการดำเนินกิจการที่อยู่นอกขอบวัตถุประสงค์ หากแต่เป็นการเข้าไปดำเนินการในฐานะบริษัทเอกชนรายหนึ่งภายใต้กรอบวัตถุประสงค์ดังกล่าวข้างต้นเท่านั้น กรณีจึงยังรับฟังไม่ได้ว่ามีการประกอบธุรกิจนอกขอบวัตถุประสงค์ที่เป็นการผูกขาดทางการค้า ลดการแข่งขัน หรือการจำกัดการแข่งขัน ตามที่ผู้ร้องเรียนกล่าวอ้าง

กรณีร้องเรียนว่า บริษัท ปตท. จำกัด (มหาชน) โดยบริษัท โกลบอล เพาเวอร์ ซินเนอร์ยี จำกัด (มหาชน) (GPSC) ซึ่งเป็นบริษัทในเครือ เข้าซื้อหุ้นของบริษัท โกลว์ พลังงาน จำกัด (มหาชน) (GLOW) เป็นการกระทำที่ก่อให้เกิดการผูกขาดทางการค้า มีปัญหาเกี่ยวกับความชอบด้วยรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๖๐ มาตรา ๗๕ และกฎหมายที่เกี่ยวข้อง นั้น

พิเคราะห์แล้วเห็นว่า บริษัท GPSC ได้รับอนุมัติจากที่ประชุมผู้ถือหุ้นและได้รับอนุญาตจากคณะกรรมการกำกับกิจการพลังงาน (กกพ.) ให้เข้าซื้อกิจการของ บริษัท GLOW โดยที่การดำเนินการดังกล่าวจะอยู่ภายใต้การกำกับดูแลของสำนักงานคณะกรรมการกำกับหลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์ และตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทยแล้วยังถูกตรวจสอบโดย กกพ. ซึ่งเคยพิจารณาคำร้องขอควรวมกิจการมาแล้วหลายครั้ง โดยที่ล่าสุด กกพ. ได้พิจารณาว่าการยื่นเรื่องขออนุญาตควรวมกิจการในครั้งนี้ บริษัท GPSC ได้มีการปรับโครงสร้างทางธุรกรรมให้มีความชัดเจนในการแก้ไขปัญหาลดการแข่งขัน ซึ่งเป็นไปตามระเบียบ กกพ. ว่าด้วยการกำหนดหลักเกณฑ์เพื่อมิให้มีการรวมกิจการที่มีลักษณะก่อให้เกิดการผูกขาด ลดการแข่งขัน หรือจำกัดการแข่งขันในการให้บริการพลังงาน และกฎหมายอื่นที่เกี่ยวข้อง นอกจากนี้ กกพ. ยังได้กำหนดทั้งเงื่อนไขบังคับก่อนและเงื่อนไขบังคับหลังเกี่ยวกับการควรวมกิจการดังกล่าวเพื่อให้ความคุ้มครองกลุ่มลูกค้าผู้ซื้อไฟฟ้าจากกลุ่มธุรกิจโกลว์ทั้งหมด โดยกำหนดเป็นเงื่อนไขเพิ่มเติมท้ายใบอนุญาตประกอบกิจการจำหน่ายไฟฟ้าให้แก่ผู้รับใบอนุญาต บริษัท GLOW จำนวน ๑๑ ข้อ รวมถึงผู้รับใบอนุญาตในเครือของธุรกิจโกลว์ด้วย เพื่อให้เกิดความเป็นธรรม โปร่งใส และมีธรรมาภิบาล อีกทั้ง ยังกำหนดให้มีการทบทวนหรือประเมินผลเงื่อนไขดังกล่าวจากคณะทำงานที่แต่งตั้งโดย กกพ. ซึ่งเป็นการเพิ่มมาตรการป้องกันมิให้เกิดการผูกขาด ลดการแข่งขัน หรือจำกัดการแข่งขันในการให้บริการพลังงานอย่างรอบด้าน ประกอบกับการซื้อหุ้นดังกล่าวเป็นการดำเนินการภายใต้กรอบวัตถุประสงค์ของบริษัท GPSC ซึ่งเป็นเพียงผู้ประกอบการเอกชนรายหนึ่งแข่งขันกับผู้ประกอบการเอกชนรายอื่นตามหลักการแข่งขันโดยเสรีเท่านั้น กรณีจึงยังรับฟังไม่ได้ว่ามีการกระทำที่ก่อให้เกิดการผูกขาดทางการค้า และมีได้มีปัญหเกี่ยวกับความชอบด้วยรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๖๐ มาตรา ๗๕ และกฎหมายที่เกี่ยวข้องตามที่ผู้ร้องเรียนกล่าวอ้างแต่อย่างใด

ทั้งนี้ เพื่อป้องกันมิให้รัฐเข้าไปผูกขาดทางเศรษฐกิจโดยไม่เป็นธรรม ตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๖๐ มาตรา ๗๕ และในขณะเดียวกันรัฐจะกระทำด้วยประการใดให้โครงสร้างหรือโครงข่ายขั้นพื้นฐานของกิจการสาธารณูปโภคขั้นพื้นฐานของรัฐอันจำเป็นต่อการดำรงชีวิตของประชาชนหรือเพื่อความมั่นคงของรัฐตกเป็นกรรมสิทธิ์ของเอกชนหรือทำให้รัฐเป็นเจ้าของน้อยกว่าร้อยละห้าสิบเอ็ดมิได้ ตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๖๐ มาตรา ๕๖ วรรคสอง ดังนั้น ผู้ตรวจการแผ่นดินจึงมีข้อเสนอแนะต่อกระทรวงพลังงาน และคณะกรรมการกำกับกิจการพลังงาน ขอให้ตรวจสอบและกำกับดูแลหน่วยงานของรัฐ รวมถึงรัฐวิสาหกิจที่เกี่ยวข้องกับระบบการผลิต ระบบการส่ง และระบบการจำหน่ายไฟฟ้า ซึ่งเป็นกิจการสาธารณูปโภคขั้นพื้นฐานอันจำเป็นต่อการดำรงชีวิตของประชาชนและความมั่นคงของรัฐ เพื่อมิให้มีการดำเนินการใดๆ ที่ขัดหรือแย้งกับบทบัญญัติของรัฐธรรมนูญดังกล่าวข้างต้น

อาศัยเหตุผลดังกล่าวข้างต้น จึงวินิจฉัยให้ยุติเรื่องร้องเรียนของผู้ร้องเรียน และมีข้อเสนอแนะต่อกระทรวงพลังงานและคณะกรรมการกำกับกิจการพลังงาน โดยให้สำนักงานผู้ตรวจการแผ่นดินแจ้งผลการวินิจฉัยให้ผู้ร้องเรียน และหน่วยงานของรัฐที่เกี่ยวข้องทราบต่อไป

(พลเอก วิทวัส รชตะนันทน์ - บุรณัฐ ปานบุญ - สมศักดิ์ สุวรรณสุจริต)

เรื่อง ขอให้ผู้ตรวจการแผ่นดินพิจารณาเสนอเรื่องพร้อมด้วยความเห็นต่อศาลรัฐธรรมนูญ เพื่อวินิจฉัยว่า ข้อบังคับ
ทันตแพทยสภา และประกาศทันตแพทยสภา มีปัญหาเกี่ยวกับความชอบด้วยรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย
พุทธศักราช ๒๕๖๐ มาตรา ๓ วรรคสอง มาตรา ๕ วรรคหนึ่ง และมาตรา ๔๐ วรรคสาม ประกอบมาตรา ๒๖ วรรคหนึ่ง

กรณีที่ผู้ร้องเรียนขอให้ผู้ตรวจการแผ่นดินพิจารณาเสนอเรื่องพร้อมด้วยความเห็นต่อศาลรัฐธรรมนูญ
เพื่อวินิจฉัยว่า ข้อบังคับทันตแพทยสภาว่าด้วยการรับรองปริญญาฯ พ.ศ. ๒๕๕๙ ประกาศทันตแพทยสภา เรื่อง
หลักเกณฑ์การพิจารณาเห็นชอบหลักสูตรทันตแพทยศาสตรบัณฑิตฯ ลงวันที่ ๔ มกราคม ๒๕๖๑ และประกาศ
ทันตแพทยสภา เรื่อง ไม่เห็นชอบหลักสูตรทันตแพทยศาสตรบัณฑิตฯ ลงวันที่ ๒๙ ตุลาคม ๒๕๖๑ มีปัญหาเกี่ยวกับ
ความชอบด้วยรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๖๐ มาตรา ๓ วรรคสอง มาตรา ๕ วรรคหนึ่ง
และมาตรา ๔๐ วรรคสาม ประกอบมาตรา ๒๖ วรรคหนึ่ง เมื่อพิจารณามาตรา ๒๓ (๑) แห่งพระราชบัญญัติประกอบ
รัฐธรรมนูญว่าด้วยผู้ตรวจการแผ่นดิน พ.ศ. ๒๕๖๐ ที่กำหนดให้ผู้ตรวจการแผ่นดินอาจพิจารณาเสนอเรื่อง
ต่อศาลรัฐธรรมนูญได้ เมื่อเห็นว่าบทบัญญัติแห่งกฎหมายใดมีปัญหาเกี่ยวกับความชอบด้วยรัฐธรรมนูญ ซึ่ง “บทบัญญัติ
แห่งกฎหมาย” หมายถึง กฎหมายที่ตราขึ้นโดยองค์กรที่ใช้อำนาจนิติบัญญัติตามกระบวนการที่กำหนดไว้ในรัฐธรรมนูญ
ไม่ว่าจะตราขึ้นโดยฝ่ายนิติบัญญัติหรือฝ่ายบริหารก็ตาม ได้แก่ พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญ พระราชบัญญัติ
พระราชกำหนดที่ได้รับการอนุมัติจากรัฐสภาแล้ว และประกาศคณะปฏิวัติฉบับที่มีผลใช้บังคับเทียบเท่ากับ
พระราชบัญญัติ ดังนั้น กรณีตามคำร้องเรียนนี้ ข้อบังคับทันตแพทยสภาว่าด้วยการรับรองปริญญาฯ พ.ศ. ๒๕๕๙
ประกาศทันตแพทยสภา เรื่อง หลักเกณฑ์การพิจารณาเห็นชอบหลักสูตรทันตแพทยศาสตรบัณฑิตฯ ลงวันที่
๔ มกราคม ๒๕๖๑ และประกาศทันตแพทยสภา เรื่อง ไม่เห็นชอบหลักสูตรทันตแพทยศาสตรบัณฑิตฯ ลงวันที่
๒๙ ตุลาคม ๒๕๖๑ จึงไม่มีสถานะเป็นบทบัญญัติแห่งกฎหมาย ที่ผู้ตรวจการแผ่นดินจะพิจารณาเสนอเรื่องพร้อมด้วย
ความเห็นต่อศาลรัฐธรรมนูญเพื่อวินิจฉัยได้ ตามมาตรา ๒๓ (๑) แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วย
ผู้ตรวจการแผ่นดิน พ.ศ. ๒๕๖๐

ส่วนกรณีที่ผู้ร้องเรียนขอให้ผู้ตรวจการแผ่นดินพิจารณาเสนอเรื่องต่อศาลรัฐธรรมนูญตามมาตรา ๔๖
และมาตรา ๔๗ แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญ พ.ศ. ๒๕๖๑ นั้น
เมื่อพิจารณามาตรา ๔๖ แห่งพระราชบัญญัติดังกล่าวที่บัญญัติว่า “บุคคลซึ่งถูกละเมิดสิทธิหรือเสรีภาพโดยตรง
และได้รับความเดือดร้อนหรือเสียหาย หรืออาจเดือดร้อนหรือเสียหายโดยมีอาจหลีกเลี่ยงได้นั้นเนื่องจากการถูกละเมิด
สิทธิหรือเสรีภาพนั้น ย่อมมีสิทธิยื่นคำร้องขอให้ศาลพิจารณาวินิจฉัยคดีตามมาตรา ๗ (๑๑) ได้ โดยจะต้องยื่นคำร้อง
ต่อผู้ตรวจการแผ่นดินเสียก่อน...” เห็นว่า การใช้สิทธิตามมาตรา ๔๖ แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วย
วิธีพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญ พ.ศ. ๒๕๖๑ นี้ จะต้องเป็นกรณีที่มิบุคคลใดถูกละเมิดสิทธิหรือเสรีภาพโดยตรง
และได้รับความเดือดร้อนหรือเสียหาย หรืออาจเดือดร้อนหรือเสียหายโดยมีอาจหลีกเลี่ยงได้นั้นเนื่องจากการถูกละเมิด

สิทธิหรือเสรีภาพนั้น เมื่อข้อเท็จจริงตามคำร้องเรียนและข้อเท็จจริงจากการแสวงหาข้อเท็จจริง ไม่ปรากฏว่าเป็นการร้องเรียน
ขอให้ผู้ตรวจการแผ่นดินพิจารณาวินิจฉัยเกี่ยวกับการกระทำที่ถูกละเมิดสิทธิหรือเสรีภาพตามที่รัฐธรรมนูญคุ้มครองไว้
ดังนั้น กรณีประเด็นตามคำร้องเรียนนี้ ผู้ตรวจการแผ่นดินจึงไม่อาจพิจารณาเสนอเรื่องต่อศาลรัฐธรรมนูญเพื่อวินิจฉัยได้
ตามมาตรา ๔๖ และมาตรา ๔๗ แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญ
พ.ศ. ๒๕๖๑ ประกอบมาตรา ๓๗ (๘) แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยผู้ตรวจการแผ่นดิน พ.ศ. ๒๕๖๐
อาศัยเหตุผลดังกล่าวข้างต้น จึงวินิจฉัยให้ยุติเรื่องร้องเรียนของผู้ร้องเรียน และให้สำนักงานผู้ตรวจการ
แผ่นดินแจ้งผลการวินิจฉัยให้ผู้ร้องเรียนทราบต่อไป

(พลเอก วิทวัส รชตะนันทน์ - บุรณัฐ ปานกุลย์ - สมศักดิ์ สุวรรณสุจริต)

คำวินิจฉัยผู้ตรวจการแผ่นดิน

เรื่องร้องเรียนเลขดำที่ ๔๓๖/๒๕๖๒

เรื่องร้องเรียนเลขแดงที่ ๗๑๕/๒๕๖๒

(ผู้ร้องเรียน) และ (ผู้ร้องเรียน)

คณะกรรมการรักษาความสงบแห่งชาติ

ผู้ร้องเรียน

ผู้ถูกร้องเรียน

เรื่อง ขอให้ผู้ตรวจการแผ่นดินพิจารณาดำเนินการแสวงหาข้อเท็จจริงและตรวจสอบ กรณีคณะกรรมการรักษาความสงบแห่งชาติ มีคำสั่งแต่งตั้งคณะกรรมการสรรหาสมาชิกวุฒิสภา มีปัญหาเกี่ยวกับความชอบด้วยรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๖๐ มาตรา ๒๖๙ (๑)

มีประเด็นที่ต้องพิจารณาในเบื้องต้นว่า เรื่องร้องเรียนนี้อยู่ในหน้าที่และอำนาจของผู้ตรวจการแผ่นดินหรือไม่ เห็นว่า ตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๖๐ มาตรา ๑๑๔ บัญญัติให้สมาชิกวุฒิสภาเป็นผู้แทนปวงชนชาวไทย ไม่อยู่ในความผูกมัดแห่งอาณัติมอบหมาย หรือความครอบงำใดๆ และต้องปฏิบัติหน้าที่ด้วยความซื่อสัตย์สุจริต เพื่อประโยชน์ส่วนรวมของประเทศชาติและความผาสุกของประชาชนโดยรวม โดยปราศจากการขัดกันแห่งผลประโยชน์ ดังนั้น หากการแต่งตั้งคณะกรรมการสรรหาสมาชิกวุฒิสภา มีปัญหาเกี่ยวกับความชอบด้วยรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๖๐ มาตรา ๒๖๙ (๑) ดังที่ผู้ร้องเรียนทั้งสองกล่าวอ้าง ย่อมส่งผลกระทบต่อสถานะของสมาชิกวุฒิสภาที่เป็นผู้แทนปวงชนชาวไทยซึ่งรวมถึงผู้ร้องเรียนทั้งสองด้วย ผู้ร้องเรียนทั้งสองจึงเป็นผู้ที่ได้รับความเดือดร้อนหรือความไม่เป็นเป็นธรรมจากคำสั่งดังกล่าว ตามมาตรา ๒๒ แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยผู้ตรวจการแผ่นดิน พ.ศ. ๒๕๖๐ จึงเป็นเรื่องที่อยู่ในหน้าที่และอำนาจของผู้ตรวจการแผ่นดินที่จะพิจารณาดำเนินการแสวงหาข้อเท็จจริงและเสนอเรื่องพร้อมด้วยความเห็นต่อศาลรัฐธรรมนูญเพื่อพิจารณาวินิจฉัยต่อไปได้ ตามมาตรา ๒๓ แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยผู้ตรวจการแผ่นดิน พ.ศ. ๒๕๖๐

มีปัญหาที่จะต้องพิจารณาต่อไปว่า คำร้องเรียนดังกล่าวเป็นการร้องเรียนกรณีบทบัญญัติแห่งกฎหมายมีปัญหาเกี่ยวกับความชอบด้วยรัฐธรรมนูญหรือไม่ เห็นว่า คำสั่งคณะกรรมการรักษาความสงบแห่งชาติเป็นคำสั่งที่ได้ออกโดยอาศัยอำนาจโดยตรงตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๖๐ มาตรา ๒๖๙ (๑) จึงถือได้ว่าเป็น “บทบัญญัติแห่งกฎหมาย” (เทียบเคียงคำวินิจฉัยศาลรัฐธรรมนูญ ที่ ๕/๒๕๕๗) หากมีปัญหาเกี่ยวกับความชอบด้วยรัฐธรรมนูญ ผู้ตรวจการแผ่นดินมีอำนาจเสนอเรื่องพร้อมด้วยความเห็นต่อศาลรัฐธรรมนูญได้ ตามมาตรา ๒๓๑ (๑) ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๖๐ ประกอบมาตรา ๒๓ (๑) แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยผู้ตรวจการแผ่นดิน พ.ศ. ๒๕๖๐

มีปัญหาคือต้องพิจารณาตามคำร้องเรียนว่า คำสั่งแต่งตั้งคณะกรรมการสรรหาสมาชิกวุฒิสภา ของคณะกรรมการรักษาความสงบแห่งชาติมีปัญหาเกี่ยวกับความชอบด้วยรัฐธรรมนูญ หรือไม่ ได้ความจากคำชี้แจงของคณะกรรมการรักษาความสงบแห่งชาติว่า ได้มีคำสั่งคณะกรรมการรักษาความสงบแห่งชาติ ที่ ๑/๒๕๖๒ ลงวันที่ ๘ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๒ แต่งตั้งคณะกรรมการสรรหาสมาชิกวุฒิสภาจำนวน ๑๐ คน ต่อมาได้มีการลาออก ๑ คน จะได้พิจารณาดังต่อไปนี้

๑. เห็นว่า คำสั่งของคณะกรรมการรักษาความสงบแห่งชาติ มีฐานะเป็นกฎหมายดังที่ได้วินิจฉัยมาแล้วในข้อ ๒ ดังนั้น คำสั่งดังกล่าวจะมีผลใช้บังคับได้ต่อเมื่อได้ประกาศในราชกิจจานุเบกษาตามที่รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๖๐ มาตรา ๘๑ วรรคสอง กำหนด เมื่อข้อเท็จจริงไม่ปรากฏว่าได้มีการลงประกาศในราชกิจจานุเบกษา

คำสั่งคณะกรรมการรักษาความสงบแห่งชาติดังกล่าวจึงมีปัญหาเกี่ยวกับความชอบด้วยรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๖๐

๒. เห็นว่า กรรมการสรรหาสมาชิกวุฒิสภาคนหนึ่ง ปรากฏตามข่าวทั่วไปและเป็นที่เปิดเผยต่อสาธารณชนแล้วว่าเป็นผู้สนับสนุนในการจัดตั้งพรรคการเมืองพรรคหนึ่ง จึงถือได้ว่ากรรมการสรรหาสมาชิกวุฒิสภานี้ มีปัญหาความเป็นกลางทางการเมือง ซึ่งเป็นคุณสมบัติตามที่รัฐธรรมนูญกำหนดไว้ กรณีจึงมีปัญหาเกี่ยวกับความชอบด้วยรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๖๐ มาตรา ๒๖๙ (๑)

๓. เห็นว่า นอกจากนี้ยังมีกรรมการสรรหาสมาชิกวุฒิสภาอีก ๖ คน ซึ่งนอกจากจะเป็นกรรมการสรรหาสมาชิกวุฒิสภาตามคำสั่งคณะกรรมการรักษาความสงบแห่งชาติแล้ว ยังดำรงตำแหน่งเป็นสมาชิกคณะกรรมการรักษาความสงบแห่งชาติอีกด้วย ดังนั้น เมื่อกรรมการสรรหาสมาชิกวุฒิสภาทั้ง ๖ คน ทำหน้าที่คัดเลือกบุคคลผู้มีความรู้ความสามารถที่เหมาะสมในอันจะเป็นประโยชน์แก่การปฏิบัติหน้าที่ของวุฒิสภาและการปฏิรูปประเทศจำนวนไม่เกิน ๔๐๐ คน แล้วจะต้องนำรายชื่อเสนอต่อคณะกรรมการรักษาความสงบแห่งชาติ ที่ตนเองเป็นสมาชิกอยู่ด้วย เพื่อคัดเลือกให้ได้จำนวน ๑๙๔ คน และรายชื่อสำรองอีก ๕๐ คน การปฏิบัติหน้าที่ของกรรมการสรรหาสมาชิกวุฒิสภาทั้ง ๖ คน ที่ได้รับการแต่งตั้งให้ทำหน้าที่สรรหาสมาชิกวุฒิสภาดังกล่าว จึงเป็นการปฏิบัติหน้าที่ในลักษณะที่มีผลประโยชน์ทับซ้อน กรณีจึงมีปัญหาเกี่ยวกับความชอบด้วยรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๖๐ มาตรา ๒๖๙ (๑) (ข) และ (ค)

อาศัยอำนาจตามความในมาตรา ๒๓ (๑) แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยผู้ตรวจการแผ่นดิน พ.ศ. ๒๕๖๐ ให้เสนอเรื่องพร้อมด้วยความเห็นดังกล่าวข้างต้นต่อศาลรัฐธรรมนูญเพื่อพิจารณาวินิจฉัยต่อไป^๓ ให้สำนักงานผู้ตรวจการแผ่นดินแจ้งผลการวินิจฉัยให้ผู้ร้องเรียนทราบและให้ดำเนินการยื่นคำร้องต่อศาลรัฐธรรมนูญโดยเร็ว

(พลเอก วิทวัส รชตะนันทน์ - บุรณัฐ ฐาปนคัลย์ - สมศักดิ์ สุวรรณสุจริต)

^๓ โปรดดูคำสั่งศาลรัฐธรรมนูญที่ ๒๕/๒๕๖๒ ลงวันที่ ๒๓ พฤษภาคม ๒๕๖๒

คำวินิจฉัยผู้ตรวจการแผ่นดิน

เรื่องร้องเรียนเลขดำที่ ๖๙๔/๒๕๖๒

เรื่องร้องเรียนเลขแดงที่ ๗๔๖/๒๕๖๒

(ผู้ร้องเรียน)

คณะกรรมการการเลือกตั้ง

ผู้ร้องเรียน

ผู้ถูกร้องเรียน

เรื่อง ขอให้ผู้ตรวจการแผ่นดินเสนอเรื่องพร้อมด้วยความเห็นต่อศาลปกครอง กรณีการกระทำของคณะกรรมการการเลือกตั้งมีปัญหาเกี่ยวกับความชอบด้วยรัฐธรรมนูญหรือกฎหมาย เพื่อพิจารณาวินิจฉัยตามมาตรา ๒๓ (๒) แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยผู้ตรวจการแผ่นดิน พ.ศ. ๒๕๖๐

ประเด็นการแถลงข่าวของสำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้ง เลขที่ ๒๙/๒๕๖๒ เมื่อวันที่ ๓ เมษายน ๒๕๖๒ และเลขที่ ๔๔/๒๕๖๒ เมื่อวันที่ ๒ เมษายน ๒๕๖๒ กรณีจำนวนบัตรเลือกตั้งที่ใช้ไม่ตรงกับจำนวนผลรวมบัตรดี บัตรเสีย และบัตรที่ไม่เลือกผู้สมัคร มีความแตกต่างกันจำนวน ๒ บัตร และกรณีจำนวนผู้มาใช้สิทธิเลือกตั้งไม่ตรงกับจำนวนบัตรเลือกตั้งที่ใช้ มีความแตกต่างกันจำนวน ๙ บัตร นั้น พิจารณาแล้วเห็นว่า การแถลงข่าวของสำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้ง เป็นเพียงการให้ข้อมูลเกี่ยวกับการรายงานผลการนับคะแนนอย่างไม่เป็นทางการ โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อให้ประชาชนได้ทราบข่าวสารข้อมูลที่รวดเร็วเท่านั้น กรณีนี้จึงไม่ถือว่าสำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งมี “การกระทำ” อันจะนำมาพิจารณาว่าเป็นการกระทำของหน่วยงานของรัฐอันมีปัญหาเกี่ยวกับความชอบด้วยรัฐธรรมนูญหรือกฎหมาย ดังนั้น กรณีนี้จึงยังถือไม่ได้ว่าเป็นการกระทำของหน่วยงานของรัฐอันมีปัญหาเกี่ยวกับความชอบด้วยรัฐธรรมนูญหรือกฎหมาย ตามมาตรา ๒๓ แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยผู้ตรวจการแผ่นดิน พ.ศ. ๒๕๖๐

ประเด็นการคำนวณสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบบัญชีรายชื่อ ซึ่งคณะกรรมการการเลือกตั้ง มีความเห็นว่าพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. ๒๕๖๑ มาตรา ๑๒๘ ขัดหรือแย้งกับรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๖๐ มาตรา ๙๑ นั้น พิจารณาแล้วเห็นว่า กรณีนี้ผู้ตรวจการแผ่นดินได้เสนอเรื่องพร้อมด้วยความเห็นต่อศาลรัฐธรรมนูญ ซึ่งศาลรัฐธรรมนูญส่งรับคำร้องแล้ว จึงเป็นเรื่องที่มีการฟ้องร้องเป็นคดีอยู่ในศาลตามมาตรา ๓๗ (๒) แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยผู้ตรวจการแผ่นดิน พ.ศ. ๒๕๖๐

ประเด็นการไม่นำบัตรเลือกตั้งนอกราชอาณาจักรจากประเทศนิวซีแลนด์มารวมนับคะแนนนั้น พิจารณาแล้วเห็นว่า พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. ๒๕๖๑ มาตรา ๑๑๔ บัญญัติให้การออกเสียงลงคะแนนนอกราชอาณาจักรที่ใด มีการส่งบัตรเลือกตั้งมาถึงสถานที่นับคะแนนของเขตเลือกตั้งใด หลังจากเริ่มนับคะแนนแล้ว ให้คณะกรรมการมีอำนาจสั่งมิให้นับคะแนนนั้นโดยให้ถือว่าเป็นบัตรเสีย กรณีนี้บัตรเลือกตั้งนอกราชอาณาจักรจากประเทศนิวซีแลนด์ไม่สามารถนำมานับเป็นคะแนนได้ เพราะการนับคะแนน ณ ที่เลือกตั้งกลางนอกเขตเลือกตั้ง ซึ่งเป็นสถานที่นับคะแนนบัตรเลือกตั้งนอกราชอาณาจักรในแต่ละเขตเลือกตั้ง ได้ดำเนินการนับคะแนน และได้มีการประกาศผลการนับคะแนนเสร็จสิ้นเรียบร้อยแล้ว เป็นการปฏิบัติหน้าที่ตามกฎหมาย ดังนั้น กรณีนี้จึงยังถือไม่ได้ว่าเป็นการกระทำของหน่วยงานของรัฐอันมีปัญหาเกี่ยวกับความชอบด้วยรัฐธรรมนูญหรือกฎหมาย ตามมาตรา ๒๓ แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยผู้ตรวจการแผ่นดิน พ.ศ. ๒๕๖๐

ประเด็นการนับคะแนนและการเปิดเผยผลการนับคะแนนอาจไม่เป็นไปตามความในระเบียบคณะกรรมการการเลือกตั้งว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. ๒๕๖๑ นั้น พิจารณาแล้วเห็นว่า การนับคะแนนของ

ทุกหน่วยเลือกตั้ง ซึ่งรวมถึงการนับคะแนนบัตรเลือกตั้งล่วงหน้าทั้งในเขตเลือกตั้ง นอกเขตเลือกตั้งและนอกราชอาณาจักรด้วย ได้ดำเนินการนับคะแนนจนเสร็จสิ้นภายในวันที่ ๒๔ มีนาคม ๒๕๖๒ โดยไม่ได้หยุดนับคะแนนหรือประวิงเวลาแต่อย่างใด เพียงแต่การแสดงผลการเลือกตั้งอย่างไม่เป็นทางการ กฎหมายกำหนดให้แสดงผลไม่เกินร้อยละ ๙๕ ของจำนวนหน่วยเลือกตั้งทั้งหมด และประชาชนสามารถรับทราบผลการนับคะแนนได้ตามสถานที่ปิดประกาศผลรวมคะแนน รวมถึงสามารถขอคัดสำเนาประกาศผลการรวมคะแนนสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบแบ่งเขตเลือกตั้งได้ ตามแนวทางปฏิบัติที่สำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งกำหนด ดังนั้น กรณีนี้จึงยังถือไม่ได้ว่าเป็นการกระทำของหน่วยงานของรัฐ อันมีปัญหากับความชอบด้วยรัฐธรรมนูญหรือกฎหมาย ตามมาตรา ๒๓ แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยผู้ตรวจการแผ่นดิน พ.ศ. ๒๕๖๐

ประเด็นการประกาศเรื่องจำนวนสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบแบ่งเขตเลือกตั้งของแต่ละจังหวัดพึงมี และจำนวนเขตเลือกตั้งแบบแบ่งเขตเลือกตั้งของแต่ละจังหวัด กรณีนำผู้ที่ไม่ได้สัญชาติไทยมารวมเป็นจำนวนราษฎรทั่วประเทศ และนำข้อมูลจำนวนราษฎร ณ วันที่ ๓๑ ธันวาคม ๒๕๖๐ มาใช้คำนวณ แทนที่จะใช้ข้อมูล ณ วันที่ ๓๑ ธันวาคม ๒๕๖๑ นั้น พิจารณาแล้วเห็นว่า รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักร พุทธศักราช ๒๕๖๐ มาตรา ๘๖ (๑) บัญญัติให้กำหนดจำนวนสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรที่แต่ละจังหวัดจะพึงมีและการแบ่งเขตเลือกตั้ง ให้ดำเนินการให้ใช้จำนวน “ราษฎรทั้งประเทศ” ตามหลักฐานการทะเบียนราษฎร “ที่ประกาศ” ในที่สุดท้ายก่อนปีที่มีการเลือกตั้ง กรณีนี้คณะกรรมการการเลือกตั้งได้ใช้ประกาศสำนักทะเบียนกลาง เรื่อง จำนวนราษฎรทั่วราชอาณาจักร ตามหลักฐานการทะเบียนราษฎร ณ วันที่ ๓๑ ธันวาคม พ.ศ. ๒๕๖๐ ที่ประกาศในราชกิจจานุเบกษา เมื่อวันที่ ๒๓ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๑ อันถือได้ว่าเป็นที่ประกาศในที่สุดท้ายก่อนปีที่มีการเลือกตั้ง โดยที่ประกาศสำนักทะเบียนกลางดังกล่าว จำนวนราษฎรทั่วประเทศประกอบด้วยผู้ที่มีสัญชาติไทยและผู้ที่ไม่ได้สัญชาติไทย จึงเป็นการปฏิบัติหน้าที่ตามกฎหมาย ดังนั้น กรณีนี้จึงยังถือไม่ได้ว่าเป็นการกระทำของหน่วยงานของรัฐอันมีปัญหากับความชอบด้วยรัฐธรรมนูญหรือกฎหมาย ตามมาตรา ๒๓ แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยผู้ตรวจการแผ่นดิน พ.ศ. ๒๕๖๐

อาศัยเหตุผลดังกล่าวข้างต้น จึงวินิจฉัยให้ยุติเรื่องร้องเรียนของผู้ร้องเรียน และให้สำนักงานผู้ตรวจการแผ่นดินแจ้งผลการวินิจฉัยให้สำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งและผู้ร้องเรียนทราบต่อไป

(พลเอก วิทวัส รชตะนันทน์ - บุรณัฐ ฐาปนกุลย์ - สมศักดิ์ สุวรรณสุจริต)

คำวินิจฉัยผู้ตรวจการแผ่นดิน

เรื่องร้องเรียนเลขดำที่ ๖๐๔/๒๕๖๒

เรื่องร้องเรียนเลขแดงที่ ๗๔๘/๒๕๖๒

(ผู้ร้องเรียน)

คณะกรรมการการเลือกตั้ง

ผู้ร้องเรียน

ผู้ถูกร้องเรียน

เรื่อง ขอให้ผู้ตรวจการแผ่นดินยื่นคำร้องต่อศาลรัฐธรรมนูญเพื่อพิจารณาวินิจฉัย กรณีการจัดการเลือกตั้งของคณะกรรมการการเลือกตั้งไม่บริสุทธิ์และยุติธรรม ไม่ชอบด้วยเจตนารมณ์ของรัฐธรรมนูญ และละเมิดสิทธิของผู้ไปใช้สิทธิเลือกตั้งและพรรคการเมือง

กรณีที่ผู้ร้องเรียนเห็นว่าคณะกรรมการการเลือกตั้งจัดทำบัตรเลือกตั้งโดยไม่ได้ใช้หมายเลขเดียวกันทุกเขตเลือกตั้ง เป็นการละเมิดสิทธิและเสรีภาพตามมาตรา ๔ และมาตรา ๔๕ ของรัฐธรรมนูญ นั้น เห็นว่า คณะกรรมการการเลือกตั้งมีหน้าที่ควบคุมและดำเนินการจัดหรือจัดให้มีการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรให้เป็นไปโดยสุจริตและเที่ยงธรรมตามมาตรา ๒๒๔ ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๖๐ ทั้งนี้ การจัดทำบัตรเลือกตั้ง การกำหนดให้ส่งสมาชิกของพรรคการเมืองเข้าสมัครรับเลือกตั้ง รวมทั้งการดำเนินกิจกรรมของพรรคการเมืองที่จัดให้มีการอภิปรายเพื่อหาเสียงตามนโยบายของพรรคการเมืองนั้น เป็นการใช้อำนาจหน้าที่ตามรัฐธรรมนูญเพื่อดำเนินการเกี่ยวกับการจัดหรือจัดให้มีการเลือกตั้ง ซึ่งยังไม่อาจถือได้ว่าการกระทำตามที่ผู้ร้องเรียนกล่าวอ้างเป็นการละเมิดเสรีภาพในการจัดตั้งพรรคการเมืองและละเมิดศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ของผู้ร้องเรียนแต่อย่างใด ทั้งนี้ ผู้ร้องเรียนยังคงมีเสรีภาพในการรวมกันจัดตั้งพรรคการเมืองตามวิถีทางการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุขตามมาตรา ๔๕ ของรัฐธรรมนูญดั้งเดิม ดังนั้น กรณีตามคำร้องเรียนนี้จึงไม่เป็นไปตามหลักเกณฑ์และเงื่อนไขดังที่กำหนดไว้ในมาตรา ๔๖ แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญ พ.ศ. ๒๕๖๑ ที่ผู้ตรวจการแผ่นดินจะพิจารณาเสนอเรื่องพร้อมความเห็นต่อศาลรัฐธรรมนูญได้

อาศัยเหตุผลดังกล่าวข้างต้น จึงวินิจฉัยให้ยุติเรื่องร้องเรียนของผู้ร้องเรียนตามมาตรา ๓๗ (๘) แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยผู้ตรวจการแผ่นดิน พ.ศ. ๒๕๖๐ และให้สำนักงานผู้ตรวจการแผ่นดินแจ้งผลการวินิจฉัยให้ผู้ร้องเรียนทราบต่อไป

(พลเอก วิทวัส รชตะนันทน์ - บุรณัฐ ฐาปนกุลย์ - สมศักดิ์ สุวรรณสุจริต)

คำวินิจฉัยผู้ตรวจการแผ่นดิน

(ผู้ร้องเรียน)

ผู้ร้องเรียน

เรื่องร้องเรียนเลขดำที่ ๖๓๐/๒๕๖๒

เรื่องร้องเรียนเลขแดงที่ ๗๕๐/๒๕๖๒

เรื่อง ขอให้ผู้ตรวจการแผ่นดินพิจารณาวินิจฉัย คุณสมบัติของผู้ได้รับการเสนอชื่อเป็นนายกรัฐมนตรีของพรรคพลังประชารัฐ ซึ่งดำรงตำแหน่งประธานกรรมการยุทธศาสตร์ชาติ ตามพระราชบัญญัติการจัดทำยุทธศาสตร์ชาติ พ.ศ. ๒๕๖๐ มาตรา ๑๒ (๑) มีปัญหาเกี่ยวกับความชอบด้วยรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๖๐ ตามมาตรา ๑๖๐ (๖) ประกอบมาตรา ๙๘

กรณีตามคำร้องเรียนในเรื่องนี้เป็นการขอให้ผู้ตรวจการแผ่นดินพิจารณาคุณสมบัติของผู้ได้รับการเสนอชื่อเป็นนายกรัฐมนตรีของพรรคพลังประชารัฐ ซึ่งดำรงตำแหน่งประธานกรรมการยุทธศาสตร์ชาติตามพระราชบัญญัติการจัดทำยุทธศาสตร์ชาติ พ.ศ. ๒๕๖๐ มาตรา ๑๒ (๑) ว่าเป็นไปตามที่รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๖๐ มาตรา ๑๖๐ (๖) ประกอบมาตรา ๙๘ กำหนดไว้หรือไม่ เห็นว่าไม่ใช่กรณีเป็นการร้องเรียนว่าบทบัญญัติแห่งกฎหมายใดมีปัญหาเกี่ยวกับความชอบด้วยรัฐธรรมนูญที่ผู้ตรวจการแผ่นดินจะพิจารณาเสนอเรื่องพร้อมด้วยความเห็นต่อศาลรัฐธรรมนูญตามมาตรา ๒๓ (๑) แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยผู้ตรวจการแผ่นดิน พ.ศ. ๒๕๖๐ ได้

อาศัยเหตุผลดังกล่าวข้างต้น จึงวินิจฉัยให้ยุติเรื่องร้องเรียนของผู้ร้องเรียน และให้สำนักงานผู้ตรวจการแผ่นดินแจ้งผลการวินิจฉัยให้ผู้ร้องเรียนทราบต่อไป

(พลเอก วิทวัส รชตะนันทน์ - บุรณัฐ ปานบุญ - สมศักดิ์ สุวรรณสุจริต)

คำวินิจฉัยผู้ตรวจการแผ่นดิน

(ผู้ร้องเรียน)

ผู้ร้องเรียน

เรื่องร้องเรียนเลขดำที่ ๗๘๘/๒๕๖๒

เรื่องร้องเรียนเลขแดงที่ ๘๒๙/๒๕๖๒

เรื่อง ขอให้ผู้ตรวจการแผ่นดินเสนอเรื่องพร้อมด้วยความเห็นต่อศาลรัฐธรรมนูญ กรณีพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. ๒๕๖๑ มาตรา ๑๒๘ มีปัญหาเกี่ยวกับความชอบด้วยรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๖๐ มาตรา ๙๑

การที่ผู้ร้องเรียนขอให้ผู้ตรวจการแผ่นดินเสนอเรื่องพร้อมด้วยความเห็นต่อศาลรัฐธรรมนูญ กรณีพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. ๒๕๖๑ มาตรา ๑๒๘ มีปัญหาเกี่ยวกับความชอบด้วยรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๖๐ มาตรา ๙๑ นั้น ในเรื่องดังกล่าวผู้ตรวจการแผ่นดินได้เสนอเรื่องพร้อมด้วยความเห็นต่อศาลรัฐธรรมนูญกรณีบทบัญญัติแห่งกฎหมายดังกล่าวมีปัญหาเกี่ยวกับความชอบด้วยรัฐธรรมนูญแล้ว (ตามคำวินิจฉัยผู้ตรวจการแผ่นดินหมายเลขแดงที่ ๖๗๙, ๖๘๐/๒๕๖๒) ซึ่งศาลรัฐธรรมนูญวินิจฉัยว่าพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. ๒๕๖๑ มาตรา ๑๒๘ ไม่ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๖๐ มาตรา ๙๑ ดังนั้น จึงไม่มีปัญหาเกี่ยวกับความชอบด้วยรัฐธรรมนูญที่ผู้ตรวจการแผ่นดินจะพิจารณาส่งเรื่องพร้อมด้วยความเห็นต่อศาลรัฐธรรมนูญเพื่อพิจารณาวินิจฉัย

อาศัยเหตุผลดังกล่าวข้างต้น จึงวินิจฉัยให้ยุติเรื่องร้องเรียนของผู้ร้องเรียน และให้สำนักงานผู้ตรวจการแผ่นดินแจ้งผลการวินิจฉัยให้ผู้ร้องเรียนทราบต่อไป

(พลเอก วิทวัส รชตะนันทน์ - บุรณัฐ ฐาปนคัลย์ - สมศักดิ์ สุวรรณสุจริต)

เรื่อง ขอให้ผู้ตรวจการแผ่นดินยื่นคำร้องพร้อมความเห็นต่อศาลรัฐธรรมนูญ เพื่อวินิจฉัยว่า พระราชบัญญัติที่ราชพัสดุ พ.ศ. ๒๕๖๒ มาตรา ๖ (๓) มาตรา ๑๘ (๒) มาตรา ๔๕ และมาตรา ๔๖ มีปัญหาเกี่ยวกับความชอบด้วยรัฐธรรมนูญ แห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๖๐ มาตรา ๒๖ และมาตรา ๖๘

กรณีร้องเรียนว่า พระราชบัญญัติที่ราชพัสดุ พ.ศ. ๒๕๖๒ มาตรา ๖ (๓) และมาตรา ๑๘ (๒) มีปัญหาเกี่ยวกับความชอบด้วยรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๖๐ มาตรา ๒๖ นั้น เห็นว่า รัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๖ เป็นบทบัญญัติที่รับรองและคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพของบุคคลว่าการตรากฎหมายเพื่อจำกัดสิทธิและเสรีภาพของบุคคลนั้น ฝ่ายนิติบัญญัติหรือองค์กรที่ใช้อำนาจอธิปไตยจะต้องคำนึงถึงหลักการพื้นฐานสำคัญประการหนึ่ง คือ หลักความได้สัดส่วนพอเหมาะพอควรแก่กรณี อันเป็นหลักการสำคัญที่มีขึ้นเพื่อควบคุม ตรวจสอบ หรือจำกัดการใช้อำนาจอธิปไตยมิให้ตรากฎหมายขึ้นใช้บังคับแก่ประชาชนตามอำเภอใจ โดยในการตรากฎหมายเพื่อจำกัดสิทธิหรือเสรีภาพของประชาชนตามหลักการดังกล่าวจะต้องมีความเหมาะสม มีความจำเป็น และได้สัดส่วนหรือมีความสมดุลระหว่างประโยชน์สาธารณะหรือประโยชน์ส่วนรวมที่จะได้รับกับสิทธิหรือเสรีภาพที่ประชาชนจะต้องสูญเสียไปอันเนื่องมาจากกฎหมายนั้น

พระราชบัญญัติที่ราชพัสดุ พ.ศ. ๒๕๖๒ เป็นกฎหมายที่กำหนดขึ้นเพื่อปรับปรุงกฎหมายเดิมที่ใช้บังคับเป็นเวลานาน และมีบทบัญญัติบางประการที่ไม่เหมาะสมกับสถานการณ์ปัจจุบัน โดยกฎหมายฉบับนี้ได้กำหนดให้มีหน่วยงานที่ทำหน้าที่ปกครอง ดูแล และบำรุงรักษาที่ดินที่สงวนหรือหวงห้ามไว้เพื่อประโยชน์ของแผ่นดินโดยเฉพาะ หรือที่ดินที่สงวนหรือหวงห้ามไว้เพื่อประโยชน์ของทางราชการตามกฎหมาย เพื่อแก้ปัญหาการบุกรุกที่ดิน และใช้ประโยชน์ที่ราชพัสดุให้เกิดประโยชน์สูงสุดแก่ทางราชการ รวมทั้งกำหนดโทษทางอาญาสำหรับกรณีที่มีการบุกรุกที่ราชพัสดุเพื่อรักษาที่ดินของรัฐไว้เพื่อใช้ประโยชน์ของทางราชการต่อไป

ทั้งนี้ มาตรา ๖ (๓) เป็นบทบัญญัติที่กำหนดความหมายของที่ราชพัสดุ ส่วนมาตรา ๑๘ (๒) เป็นบทบัญญัติที่กำหนดให้ส่วนราชการหรือหน่วยงานของรัฐมีหน้าที่ในการแจ้งให้กรมธนารักษ์ซึ่งเป็นหน่วยงานที่ดูแลที่ราชพัสดุ และทำหน้าที่ขึ้นทะเบียนที่ราชพัสดุ หรือแก้ไขทะเบียนที่ราชพัสดุ เพื่อให้ข้อมูลในทะเบียนที่ราชพัสดุเป็นปัจจุบัน ซึ่งบทบัญญัตินี้ดังกล่าวไม่ใช่บทบัญญัติแห่งกฎหมายที่มีผลเป็นการกระทบกระเทือนสิทธิหรือเสรีภาพของบุคคลตามที่รัฐธรรมนูญรับรองและคุ้มครองไว้แต่อย่างใด อีกทั้งยังเป็นกฎหมายที่ใช้บังคับเป็นการทั่วไป โดยมีได้มุ่งหมายให้ใช้บังคับแก่กรณีใดกรณีหนึ่งหรือบุคคลใดบุคคลหนึ่งเป็นการเจาะจง

กรณีร้องเรียนว่า พระราชบัญญัติที่ราชพัสดุ พ.ศ. ๒๕๖๒ มาตรา ๔๕ และมาตรา ๔๖ มีปัญหาเกี่ยวกับความชอบด้วยรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๖๐ มาตรา ๖๘ นั้น เห็นว่า พระราชบัญญัติที่ราชพัสดุ พ.ศ. ๒๕๖๒ มาตรา ๔๕ และมาตรา ๔๖ เป็นบทบัญญัติว่าด้วยบทกำหนดโทษ มีวัตถุประสงค์ในการป้องปรามไม่ให้เกิดการบุกรุกที่ราชพัสดุ และลงโทษผู้ที่บุกรุกที่ราชพัสดุ รวมถึงนิติบุคคลที่เกิดจากการกระทำของกรรมการ

ผู้จัดการ หรือบุคคลซึ่งรับผิดชอบในการดำเนินงานของนิติบุคคลอื่นมีหน้าที่ต้องสั่งการหรือกระทำการและละเว้น ไม่สั่งการ เพื่อรักษาที่ดินของรัฐไว้ใช้ประโยชน์ในราชการต่อไป เพราะการบุกรุกที่ราชพัสดุที่มีไว้เพื่อใช้สาธารณประโยชน์ ก่อให้เกิดความเสียหายต่อส่วนรวม และเป็นการกระทำที่กระทบต่อความสงบเรียบร้อยหรือศีลธรรมอันดีของประชาชน อย่างร้ายแรงจึงได้กำหนดโทษทางอาญาไว้ บทบัญญัติดังกล่าวมิได้เป็นการขัดต่อแนวนโยบายแห่งรัฐด้านกฎหมาย และยุติธรรม ตามมาตรา ๖๘ ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๖๐ แต่อย่างใด

ดังนั้น กรณีตามคำร้องเรียนนี้จึงยังไม่ปรากฏว่ามีปัญหาเกี่ยวกับความชอบด้วยรัฐธรรมนูญที่ผู้ตรวจการแผ่นดินจะพิจารณาเสนอเรื่องพร้อมความเห็นต่อศาลรัฐธรรมนูญ ตามมาตรา ๒๓ (๑) แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยผู้ตรวจการแผ่นดิน พ.ศ. ๒๕๖๐

อาศัยเหตุผลดังกล่าวข้างต้น จึงวินิจฉัยให้ยุติเรื่องร้องเรียนของผู้ร้องเรียน และให้สำนักงานผู้ตรวจการแผ่นดินแจ้งผลการวินิจฉัยให้ผู้ร้องเรียนทราบต่อไป

(พลเอก วิทวัส รชตะนันทน์ - บุรณัฐ ปณฺฑิต - สมศักดิ์ สุวรรณสุจริต)

คำวินิจฉัยผู้ตรวจการแผ่นดิน

เรื่องร้องเรียนเลขดำที่ ๗๘๐/๒๕๖๒

เรื่องร้องเรียนเลขแดงที่ ๘๙๗/๒๕๖๒

(ผู้ร้องเรียน)

สำนักงานทรัพยากรธรรมชาติ

และสิ่งแวดล้อมจังหวัดเลย

ผู้ร้องเรียน

ผู้ร้องเรียน

เรื่อง ขอให้ผู้ตรวจการแผ่นดินพิจารณาวินิจฉัย กรณีสำนักงานทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมจังหวัดเลย
จ้างงานที่ปรึกษากับมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารี เป็นการกระทำที่ขัดต่อรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย
พุทธศักราช ๒๕๖๐ มาตรา ๗๕ วรรคสอง

กรณีร้องเรียนว่า การที่สำนักงานทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมจังหวัดเลยจ้างงานที่ปรึกษากับมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารี เป็นการปิดกั้นโอกาสบริษัทที่ปรึกษาเอกชนในการประกอบธุรกิจ นั้น เห็นว่าการจ้างงานที่ปรึกษาย่อมต้องดำเนินการตามพระราชบัญญัติการจัดซื้อจัดจ้างและการบริหารพัสดุภาครัฐ พ.ศ. ๒๕๖๐ ซึ่งมาตรา ๗๓ แห่งพระราชบัญญัตินี้ดังกล่าว กำหนดว่า ที่ปรึกษาที่จะเข้าร่วมการเสนองานกับหน่วยงานของรัฐต้องเป็นบริษัทที่ได้ขึ้นทะเบียนไว้กับศูนย์ข้อมูลที่ปรึกษา กระทรวงการคลัง ซึ่งตามประกาศจังหวัดเลย เรื่อง จ้างที่ปรึกษาเสริมสร้างสังคมและพัฒนาคุณภาพชีวิต จังหวัดเลย กิจกรรม ศึกษาการบริหารจัดการและกำจัดขยะมูลฝอยทั้งระบบ โคกช้างให้ โดยวิธีประกาศเชิญชวนทั่วไป ได้กำหนดคุณสมบัติที่ปรึกษาว่า ต้องเป็นบุคคลธรรมดาหรือนิติบุคคลที่ประกอบอาชีพเป็นที่ปรึกษาในสาขาที่จะจ้าง และได้ขึ้นทะเบียนไว้กับศูนย์ข้อมูลที่ปรึกษา กระทรวงการคลัง ประกอบกับตามร่างขอบเขตงานได้กำหนดคุณสมบัติที่ปรึกษาไว้ว่า ที่ปรึกษาต้องเป็นสถาบันการศึกษา เป็นนิติบุคคลหรือกลุ่มนิติบุคคล โดยมีวัตถุประสงค์ในการให้บริการเป็นที่ปรึกษา และอยู่ในบัญชีรายชื่อที่ปรึกษาของกระทรวงการคลังในสาขา ๗ วิศวกรรม หรือการพัฒนาเมืองและสิ่งแวดล้อม ซึ่งข้อกำหนดดังกล่าว มิได้มีลักษณะเป็นการกำหนดให้เฉพาะที่ปรึกษาที่เป็นสถาบันการศึกษาของรัฐเท่านั้นที่จะมีสิทธิยื่นข้อเสนอได้ แต่ยังเปิดโอกาสให้ที่ปรึกษาประเภทนิติบุคคลอื่นสามารถยื่นข้อเสนอได้ด้วย ดังนั้น หากผู้ร้องเรียนเป็นผู้ที่มีคุณสมบัติตรงตามที่สำนักงานทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมจังหวัดเลยกำหนดไว้ ผู้ร้องเรียนก็ย่อมมีสิทธิที่จะเข้าเสนอราคาต่อหน่วยงานของรัฐได้เช่นกัน กรณีจึงยังไม่ถือว่าผู้ร้องเรียนถูกจำกัดสิทธิหรือเสรีภาพในการประกอบธุรกิจแต่อย่างใด

สำหรับกรณีที่ผู้ร้องเรียนเห็นว่า การจ้างงานที่ปรึกษากับสถาบันการศึกษาของรัฐเป็นการกระทำที่ขัดต่อรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๖๐ มาตรา ๗๕ วรรคสอง ที่บัญญัติว่า “รัฐต้องไม่ประกอบกิจการที่มีลักษณะเป็นการแข่งขันกับเอกชน...” นั้น เห็นว่า บทบัญญัติดังกล่าวเป็นบทบัญญัติในหมวด ๖ แนวนโยบายแห่งรัฐ ซึ่งบทบัญญัติในหมวดนี้ เป็นเพียงแนวทางให้รัฐดำเนินการตรากฎหมายและกำหนดนโยบายในการบริหารราชการแผ่นดินเท่านั้น มิใช่บทบังคับให้รัฐมีภาระหน้าที่ต้องดำเนินการหรือปฏิบัติแต่อย่างใด กรณีจึงยังไม่ถือว่าการจ้างงานที่ปรึกษาของสำนักงานทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมจังหวัดเลยมีปัญหาเกี่ยวกับความชอบด้วยรัฐธรรมนูญที่ผู้ตรวจการแผ่นดินจะพิจารณาเสนอเรื่องต่อศาลปกครองได้ ตามมาตรา ๒๓ (๒) แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยผู้ตรวจการแผ่นดิน พ.ศ. ๒๕๖๐ และไม่มีประเด็นที่ผู้ตรวจการแผ่นดินจะต้องพิจารณาว่าต้องดำเนินการเรียกเงินค่าจ้างที่ปรึกษาคืน และดำเนินการกล่าวโทษทางวินัย ทางแพ่ง และทางอาญา แก่ผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับงานจ้างที่ปรึกษา หรือไม่

อาศัยเหตุผลดังกล่าวข้างต้น จึงวินิจฉัยให้ยุติเรื่องร้องเรียนของผู้ร้องเรียน และให้สำนักงานผู้ตรวจการแผ่นดินแจ้งผลการวินิจฉัยให้ผู้ร้องเรียนทราบต่อไป

(พลเอก วิทวัส รชตะนันทน์ - บุรณัฐ ปานบุญ - สมศักดิ์ สุวรรณสุจริต)

คำวินิจฉัยผู้ตรวจการแผ่นดิน

เรื่องร้องเรียนเลขดำที่ ๗๓๔/๒๕๖๒

เรื่องร้องเรียนเลขแดงที่ ๙๐๑/๒๕๖๒

(ผู้ร้องเรียน)

คณะกรรมการการเลือกตั้ง

ผู้ร้องเรียน

ผู้ถูกร้องเรียน

เรื่อง สำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งจัดให้ประชาชนลงคะแนนเลือกตั้งล่วงหน้า ในวันที่ ๑๗ มีนาคม ๒๕๖๒ และวันอื่น ๆ ที่มีการออกเสียงลงคะแนนนอกราชอาณาจักร ขัดหรือแย้งต่อบทบัญญัติของพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. ๒๕๖๑ และมีลักษณะเป็นการละเมิดสิทธิหรือเสรีภาพตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๖๐

กรณีตามคำร้องเรียนนี้ เป็นเรื่องขอให้ผู้ตรวจการแผ่นดินพิจารณายื่นคำร้องต่อศาลรัฐธรรมนูญ ตามมาตรา ๔๖ แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญ พ.ศ. ๒๕๖๑ เพื่อวินิจฉัยว่าการที่สำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งจัดให้ประชาชนลงคะแนนเลือกตั้งล่วงหน้า ในวันที่ ๑๗ มีนาคม ๒๕๖๒ และกรณีวันอื่น ๆ ที่มีการออกเสียงลงคะแนนนอกราชอาณาจักร ขัดหรือแย้งต่อบทบัญญัติของพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. ๒๕๖๑ และเป็นการกระทำที่ละเมิดสิทธิหรือเสรีภาพที่รัฐธรรมนูญคุ้มครองไว้ ซึ่งเป็นกรณีที่กฎหมายอื่นกำหนดหน้าที่และอำนาจของผู้ตรวจการแผ่นดินไว้ ผู้ตรวจการแผ่นดินจึงมีหน้าที่และอำนาจรับเรื่องร้องเรียนดังกล่าวไว้พิจารณาได้ ตามมาตรา ๒๒ (๔) แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยผู้ตรวจการแผ่นดิน พ.ศ. ๒๕๖๐ ประกอบมาตรา ๔๖ แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญ พ.ศ. ๒๕๖๑ ผู้ตรวจการแผ่นดินจึงต้องพิจารณาคำร้องเรียนนี้ตามหลักเกณฑ์และเงื่อนไขที่บัญญัติไว้ตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญ พ.ศ. ๒๕๖๑

แต่เมื่อพิเคราะห์มาตรา ๔๖ แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญ พ.ศ. ๒๕๖๑ ดังกล่าวแล้ว ผู้ที่จะขอให้ศาลพิจารณาวินิจฉัยคดีโดยยื่นคำร้องต่อผู้ตรวจการแผ่นดินก่อนได้นั้น จะต้องเป็นผู้ซึ่งถูกละเมิดสิทธิหรือเสรีภาพโดยตรงและได้รับความเดือดร้อนหรือเสียหาย แต่เมื่อไม่ปรากฏข้อเท็จจริงตามคำร้องเรียนว่า ผู้ร้องเรียนได้รับความเดือดร้อนหรือเสียหายจากการกระทำของสำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งแต่อย่างใด กรณีฟังไม่ได้ว่าผู้ร้องเรียนเป็นผู้ที่ถูกละเมิดสิทธิหรือเสรีภาพที่รัฐธรรมนูญคุ้มครองไว้ ที่จะให้ผู้ตรวจการแผ่นดินยื่นคำร้องพร้อมด้วยความเห็นต่อศาลรัฐธรรมนูญตามมาตราดังกล่าวได้ จึงเป็นเรื่องที่มีได้เป็นไปตามหลักเกณฑ์และเงื่อนไขตามกฎหมายอื่น

อาศัยเหตุผลดังกล่าวข้างต้น จึงวินิจฉัยให้ยุติเรื่องร้องเรียนของผู้ร้องเรียนตามมาตรา ๓๗ (๘) แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยผู้ตรวจการแผ่นดิน พ.ศ. ๒๕๖๐ และให้สำนักงานผู้ตรวจการแผ่นดินแจ้งผลการวินิจฉัยให้ผู้ร้องเรียนทราบต่อไป

(พลเอก วิทวัส รชตะนันทน์ - บุรณัฐ ฐาปนคัลย์ - สมศักดิ์ สุวรรณสุจริต)

เรื่อง ขอให้ผู้ตรวจการแผ่นดินพิจารณาเสนอเรื่องพร้อมด้วยความเห็นต่อศาลรัฐธรรมนูญเพื่อพิจารณาวินิจฉัยว่า พระราชบัญญัติจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย พ.ศ. ๒๕๕๑ มาตรา ๙ มีปัญหาเกี่ยวกับความชอบด้วยรัฐธรรมนูญ แห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๖๐ มาตรา ๗๕ วรรคสอง กรณีจัดตั้งสถาบันบัณฑิตบริหารธุรกิจศศินทร์ แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยเพื่อให้บริการทางวิชาการและรับงานจ้างที่ปรึกษา

กรณีร้องเรียนว่า พระราชบัญญัติจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย พ.ศ. ๒๕๕๑ มาตรา ๙ มีปัญหาเกี่ยวกับ ความชอบด้วยรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๖๐ มาตรา ๗๕ วรรคสอง กรณีจัดตั้งสถาบันบัณฑิต บริหารธุรกิจศศินทร์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยเพื่อให้บริการทางวิชาการและรับงานจ้างที่ปรึกษา นั้น เห็นว่า โดยที่จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยเป็นสถานศึกษาทางวิชาการและวิชาชีพชั้นสูง มีวัตถุประสงค์ที่จะบุกเบิก แสวงหาและ เป็นคลังความรู้ ให้การศึกษา ส่งเสริม ประยุกต์ และพัฒนาวิชาการและวิชาชีพชั้นสูง สร้างบัณฑิต วิจัย เป็นแหล่งรวม สติ ปัญญา และบริการทางวิชาการแก่สังคม รวมทั้งสืบสานทะนุบำรุงศิลปวัฒนธรรม อันปรากฏตามความในมาตรา ๗ แห่งพระราชบัญญัติจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย พ.ศ. ๒๕๕๑ และมาตรา ๙ แห่งพระราชบัญญัติฉบับดังกล่าว กำหนดให้ มหาวิทยาลัยอาจแบ่งส่วนงานภายในมหาวิทยาลัยได้ ซึ่งสถาบันบัณฑิตบริหารธุรกิจศศินทร์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยนั้น ได้จัดตั้งขึ้นตามความในข้อ ๔ (๖.๒) แห่งประกาศจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย เรื่อง ส่วนงานของมหาวิทยาลัย พ.ศ. ๒๕๕๖ ที่ออกตามความในมาตรา ๙ วรรคสองและวรรคสาม แห่งพระราชบัญญัติจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย พ.ศ. ๒๕๕๑ โดยเป็นส่วนงานที่เรียกชื่ออย่างอื่นที่มีฐานะเทียบเท่าคณะ สำนักวิชา วิทยาลัย และสถาบัน มีภาระหน้าที่ในการ จัดการศึกษาในระดับบัณฑิตศึกษา การวิจัย การพัฒนานิสิตและกิจการนิสิต และการบริการทางวิชาการในสาขาวิชา บริหารธุรกิจและสาขาวิชาที่เกี่ยวข้อง รวมทั้งการทะนุบำรุงศิลปวัฒนธรรม และภาระหน้าที่อื่นตามที่ได้รับมอบหมาย

โดยที่มาตรา ๑๓ แห่งพระราชบัญญัติจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย พ.ศ. ๒๕๕๑ ได้ให้อำนาจมหาวิทยาลัยที่จะ กระทำการต่าง ๆ รวมถึงการรับจ้าง เพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ของมหาวิทยาลัย ซึ่งตามข้อบังคับจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ว่าด้วยการให้บริการทางวิชาการ พ.ศ. ๒๕๕๔ ได้วางแนวปฏิบัติและการดำเนินการเกี่ยวกับการให้บริการทางวิชาการ ของมหาวิทยาลัยไว้ และได้ให้ความหมายของการให้บริการทางวิชาการไว้ว่า กิจกรรมทางวิชาการที่เป็นการให้บริการ แก่บุคคลหรือหน่วยงานใด โดยอาศัยความรู้ความสามารถทางวิชาการและเสริมสร้างทักษะหรือประสบการณ์ในการ ประยุกต์วิชาการอันเป็นการก่อให้เกิดความก้าวหน้าทางวิชาการแก่สังคมหรือส่งเสริมการเรียนการสอนในมหาวิทยาลัย ซึ่งงานที่ปรึกษาหรือให้คำปรึกษาทางวิชาการ ทางเทคนิค หรือทางวิชาชีพ นั้น ถือเป็นการให้บริการทางวิชาการ ประเภทหนึ่งตามความในข้อบังคับฉบับนี้ และค่าบริการที่ได้จากการให้บริการทางวิชาการก็ถือเป็นรายได้ประเภหนึ่ง ของมหาวิทยาลัย ตามความในมาตรา ๑๔ แห่งพระราชบัญญัติจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย พ.ศ. ๒๕๕๑ ดังนั้น การที่สถาบันบัณฑิตบริหารธุรกิจศศินทร์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยรับงานจ้างที่ปรึกษา อันเป็นงานที่มีลักษณะเป็นการ

ให้บริการทางวิชาการ จึงเป็นการดำเนินงานภายใต้วัตถุประสงค์ของมหาวิทยาลัยตามที่พระราชบัญญัติจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย พ.ศ. ๒๕๕๑ ได้ให้อำนาจไว้

สำหรับมาตรา ๗๕ วรรคสอง ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๖๐ ที่บัญญัติว่า “รัฐต้องไม่ประกอบกิจการที่มีลักษณะเป็นการแข่งขันกับเอกชน...” นั้น เป็นบทบัญญัติในหมวด ๖ แผนกนโยบายแห่งรัฐ ซึ่งบทบัญญัติในหมวดนี้ เป็นเพียงแนวทางให้รัฐดำเนินการตรากฎหมายและกำหนดนโยบายในการบริหารราชการแผ่นดินเท่านั้น มิใช่บทบังคับให้รัฐมีภาระหน้าที่ต้องดำเนินการหรือปฏิบัติแต่อย่างใด กรณีจึงยังไม่มีปัญหาเกี่ยวกับความชอบด้วยรัฐธรรมนูญที่ผู้ตรวจการแผ่นดินจะพิจารณาเสนอเรื่องต่อศาลรัฐธรรมนูญได้ ตามมาตรา ๒๓ (๑) แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยผู้ตรวจการแผ่นดิน พ.ศ. ๒๕๖๐ และไม่มีประเด็นที่ผู้ตรวจการแผ่นดินจะต้องพิจารณาว่าต้องดำเนินการเรียกเงินค่าจ้างที่ปรึกษาคืน หรือดำเนินการกล่าวโทษทางวินัย ทางแพ่ง และทางอาญา แก่ผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับงานจ้างที่ปรึกษา หรือไม่

ส่วนกรณีที่ผู้ร้องเรียนกล่าวอ้างว่า การที่สถาบันบัณฑิตบริหารธุรกิจศศินทร์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยสามารถหารายได้จากการรับงานจ้างที่ปรึกษา เป็นการปิดกั้นโอกาสบริษัทที่ปรึกษาเอกชนในการประกอบธุรกิจ ดังตัวอย่างงานจ้างที่ปรึกษาโครงการส่งเสริมและพัฒนาศักยภาพมาตรฐานคุณภาพสินค้าและบริการด้านการท่องเที่ยวและมาตรฐานการท่องเที่ยวอาเซียน ที่ผู้ร้องเรียนยกตัวอย่างมานั้น เห็นว่า กรณีที่หน่วยงานของรัฐใดประสงค์จะจ้างที่ปรึกษาย่อมต้องดำเนินการตามพระราชบัญญัติการจัดซื้อจัดจ้างและการบริหารพัสดุภาครัฐ พ.ศ. ๒๕๖๐ ซึ่งมาตรา ๗๓ แห่งพระราชบัญญัตินี้ดังกล่าว กำหนดว่า ที่ปรึกษาที่จะเข้าร่วมการเสนองานกับหน่วยงานของรัฐต้องเป็นที่ปรึกษาที่ได้ขึ้นทะเบียนไว้กับศูนย์ข้อมูลที่ปรึกษา กระทรวงการคลัง และเมื่อพิจารณาประกาศและขอบเขตของงานที่หน่วยงานกำหนดไว้ว่า คุณสมบัติที่ปรึกษาต้องเป็นบุคคลธรรมดาหรือนิติบุคคลที่ประกอบอาชีพเป็นที่ปรึกษาในสาขาที่จะจ้าง และได้ขึ้นทะเบียนไว้กับศูนย์ข้อมูลที่ปรึกษา กระทรวงการคลัง แสดงให้เห็นว่า หน่วยงานมิได้จำกัดว่าที่ปรึกษาจะต้องเป็นสถาบันการศึกษาของรัฐเท่านั้นที่จะมีสิทธิยื่นข้อเสนอเพื่อรับงานจ้างที่ปรึกษา ดังนั้น หากผู้ร้องเรียนเป็นผู้ที่มีคุณสมบัติตรงตามที่ประกาศกำหนด ผู้ร้องเรียนก็ย่อมมีสิทธิที่จะเข้าซื้อเสนอราคาต่อหน่วยงานของรัฐได้เช่นกัน ส่วนการคัดเลือกว่าที่ปรึกษารายใดจะเป็นผู้ชนะนั้น ย่อมต้องพิจารณาตามหลักเกณฑ์การคัดเลือกที่หน่วยงานได้กำหนดไว้ ทั้งเกณฑ์ด้านคุณภาพและเกณฑ์ด้านราคาประกอบกัน ด้วยเหตุนี้ จึงเห็นว่า ผู้ร้องเรียนยังมิได้ถูกจำกัดสิทธิหรือเสรีภาพ ในการประกอบธุรกิจแต่อย่างใด

อาศัยเหตุผลดังกล่าวข้างต้น จึงวินิจฉัยให้ยุติเรื่องร้องเรียนของผู้ร้องเรียน และให้สำนักงานผู้ตรวจการแผ่นดินแจ้งผลการวินิจฉัยให้ผู้ร้องเรียนทราบต่อไป

(พลเอก วิทวัส รชตะนันทน์ - บุรณัฐ ปานบุญ - สมศักดิ์ สุวรรณสุจริต)

เรื่อง ขอให้ผู้ตรวจการแผ่นดินพิจารณาเสนอเรื่องพร้อมด้วยความเห็นต่อศาลรัฐธรรมนูญเพื่อพิจารณาวินิจฉัยกรณีพระราชบัญญัติสถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์ พ.ศ. ๒๕๐๙ และที่แก้ไขเพิ่มเติม มาตรา ๑๒ (๔) มีปัญหาเกี่ยวกับความชอบด้วยรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๖๐ มาตรา ๗๕ วรรคสอง

กรณีร้องเรียนว่า พระราชบัญญัติสถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์ พ.ศ. ๒๕๐๙ และที่แก้ไขเพิ่มเติม มาตรา ๑๒ (๔) ขัดต่อแนวนโยบายแห่งรัฐ ตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๖๐ มาตรา ๗๕ วรรคสอง นั้น เห็นว่า โดยที่สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์เป็นสถาบันการศึกษาชั้นสูงที่มีวัตถุประสงค์ให้การศึกษาวิชาการบริหารและการพัฒนา ทำการวิจัยส่งเสริมวิชาการและวิชาชีพชั้นสูง ซึ่งได้รับเงินอุดหนุนจากงบประมาณแผ่นดินเพื่อนำมาใช้จ่ายในการดำเนินกิจการให้บรรลุตามวัตถุประสงค์ของสถาบัน นอกจากนี้สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์ยังสามารถหารายได้ได้เอง ตามความในมาตรา ๑๒ แห่งพระราชบัญญัติสถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์ พ.ศ. ๒๕๐๙ และที่แก้ไขเพิ่มเติม ที่บัญญัติให้สถาบันอาจมีรายได้ ดังนี้ เงินผลประโยชน์ ค่าธรรมเนียม ค่าปรับ และค่าบริการต่าง ๆ ของสถาบัน เงินและทรัพย์สินซึ่งมีผู้อุทิศให้แก่สถาบัน รายได้หรือผลประโยชน์ที่ได้จากการใช้ทรัพย์สินซึ่งสถาบันปกครองดูแล หรือใช้ประโยชน์ ตลอดจนรายได้หรือผลประโยชน์อื่น ๆ ประกอบกับระเบียบสถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์ ว่าด้วยเงินรายได้และทรัพย์สิน พ.ศ. ๒๕๓๑ ข้อ ๖ กำหนดให้เงินจากการให้บริการวิชาการ ถือเป็นเงินรายได้ประเภทหนึ่งของสถาบัน และตามข้อ ๗ ของระเบียบดังกล่าว ได้กำหนดที่มาของเงินรายได้จากการให้บริการวิชาการว่า เป็นเงินที่ได้จากการให้บริการวิชาการแก่หน่วยงานหรือบุคคลภายนอกสถาบัน ดังนั้น การที่สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์รับงานจ้างที่ปรึกษา อันเป็นงานที่มีลักษณะเป็นการให้บริการทางวิชาการ จึงเป็นการดำเนินงานภายใต้วัตถุประสงค์ของสถาบันตามที่พระราชบัญญัติจัดตั้งให้อำนาจไว้

สำหรับมาตรา ๗๕ วรรคสอง ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๖๐ ที่บัญญัติว่า “รัฐต้องไม่ประกอบกิจการที่มีลักษณะเป็นการแข่งขันกับเอกชน...” นั้น เป็นบทบัญญัติในหมวด ๖ แนวนโยบายแห่งรัฐ ซึ่งบทบัญญัติในหมวดนี้ เป็นเพียงแนวทางให้รัฐดำเนินการตรากฎหมายและกำหนดนโยบายในการบริหารราชการแผ่นดินเท่านั้น มิใช่บทบังคับให้รัฐมีภาระหน้าที่ต้องดำเนินการหรือปฏิบัติแต่อย่างใด กรณีจึงยังไม่มีปัญหาเกี่ยวกับความชอบด้วยรัฐธรรมนูญที่ผู้ตรวจการแผ่นดินจะพิจารณาเสนอเรื่องต่อศาลรัฐธรรมนูญได้ ตามมาตรา ๒๓ (๑) แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยผู้ตรวจการแผ่นดิน พ.ศ. ๒๕๖๐

ส่วนกรณีที่ผู้ร้องเรียนกล่าวอ้างว่า การที่สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์สามารถหารายได้จากการรับงานจ้างที่ปรึกษา เป็นการปิดกั้นโอกาสบริษัทที่ปรึกษาเอกชนในการประกอบธุรกิจ ดังตัวอย่างงานจ้างที่ปรึกษาสำรวจความพึงพอใจของผู้ใช้บริการของการประปานครหลวงที่ผู้ร้องเรียนยกตัวอย่างมานั้น เห็นว่า กรณีที่หน่วยงานของรัฐใดประสงค์จะจ้างที่ปรึกษาย่อมต้องดำเนินการตามพระราชบัญญัติการจัดซื้อจัดจ้างและการบริหารพัสดุภาครัฐ พ.ศ. ๒๕๖๐ ซึ่งมาตรา ๗๓ แห่งพระราชบัญญัตินี้ดังกล่าว กำหนดว่า ที่ปรึกษาที่จะเข้าร่วมการเสนองานกับหน่วยงานของรัฐ

ต้องเป็นที่ปรึกษาที่ได้ขึ้นทะเบียนไว้กับศูนย์ข้อมูลที่ปรึกษา กระทรวงการคลัง และเมื่อพิจารณาประกาศและขอบเขตของงานที่หน่วยงานกำหนดไว้ว่า คุณสมบัติที่ปรึกษาต้องเป็นบุคคลธรรมดาหรือนิติบุคคลที่ประกอบอาชีพเป็นที่ปรึกษาในสาขาที่จะจ้าง และได้ขึ้นทะเบียนไว้กับศูนย์ข้อมูลที่ปรึกษา กระทรวงการคลัง แสดงให้เห็นว่า หน่วยงานนี้ได้จำกัดว่าที่ปรึกษาจะต้องเป็นสถาบันการศึกษาของรัฐเท่านั้น ที่จะมีสิทธิยื่นข้อเสนอเพื่อรับงานจ้างที่ปรึกษา ดังนั้น หากผู้ร้องเรียนเป็นผู้ที่มีคุณสมบัติตรงตามที่ประกาศกำหนด ผู้ร้องเรียนก็ย่อมมีสิทธิที่จะเข้าซื้อเสนอราคาต่อหน่วยงานของรัฐได้เช่นกัน ส่วนการคัดเลือกกว่าที่ปรึกษารายใดจะเป็นผู้ชนะนั้น ย่อมต้องพิจารณาตามหลักเกณฑ์การคัดเลือกที่หน่วยงานได้กำหนดไว้ ทั้งเกณฑ์ด้านคุณภาพและเกณฑ์ด้านราคาประกอบกัน ด้วยเหตุนี้ จึงเห็นว่า ผู้ร้องเรียนยังมิได้ถูกจำกัดสิทธิหรือเสรีภาพในการประกอบธุรกิจแต่อย่างใด

อาศัยเหตุผลดังกล่าวข้างต้น จึงวินิจฉัยให้ยุติเรื่องร้องเรียนของผู้ร้องเรียน และให้สำนักงานผู้ตรวจการแผ่นดินแจ้งผลการวินิจฉัยให้ผู้ร้องเรียนทราบต่อไป

(พลเอก วิทวัส รชตะนันทน์ - บุรณัฐ ปณกุลย์ - สมศักดิ์ สุวรรณสุจริต)

เรื่อง ขอให้พิจารณาเสนอเรื่องพร้อมด้วยความเห็นต่อศาลรัฐธรรมนูญเพื่อพิจารณาวินิจฉัยว่า พระราชบัญญัติ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย พ.ศ. ๒๕๕๑ มาตรา ๙ มีปัญหาเกี่ยวกับความชอบด้วยรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๖๐ มาตรา ๗๕ วรรคสอง กรณีจัดตั้งศูนย์บริการวิชาการแห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยเพื่อให้บริการ ทางวิชาการและรับงานจ้างที่ปรึกษา

กรณีร้องเรียนว่า พระราชบัญญัติจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย พ.ศ. ๒๕๕๑ มาตรา ๙ มีปัญหาเกี่ยวกับความชอบ ด้วยรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๖๐ มาตรา ๗๕ วรรคสอง กรณีจัดตั้งศูนย์บริการวิชาการ แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยเพื่อให้บริการทางวิชาการและรับงานจ้างที่ปรึกษา นั้น เห็นว่า โดยที่จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย เป็นสถานศึกษาทางวิชาการและวิชาชีพชั้นสูง มีวัตถุประสงค์ที่จะบุกเบิก แสวงหาและเป็นคลังความรู้ ให้การศึกษา ส่งเสริม ประยุกต์ และพัฒนาวิชาการและวิชาชีพชั้นสูง สร้างบัณฑิต วิจัย เป็นแหล่งรวมสติ ปัญญา และบริการทาง วิชาการแก่สังคม รวมทั้งสืบสานทะนุบำรุงศิลปวัฒนธรรม อันปรากฏตามความในมาตรา ๗ แห่งพระราชบัญญัติ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย พ.ศ. ๒๕๕๑ และมาตรา ๙ แห่งพระราชบัญญัติฉบับดังกล่าว กำหนดให้มหาวิทยาลัย อาจแบ่งส่วนงานภายในมหาวิทยาลัยได้ ซึ่งศูนย์บริการวิชาการแห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยนั้นได้จัดตั้งขึ้นตามความ ในข้อ ๔.๒๕ แห่งข้อบังคับจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยว่าด้วยการแบ่งหน่วยงานภายในสำนักงานมหาวิทยาลัย พ.ศ. ๒๕๕๖ ที่ออกตามความในมาตรา ๙ วรรคสี่ แห่งพระราชบัญญัติจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย พ.ศ. ๒๕๕๑ โดยเป็นหน่วยงานภายใน ของสำนักงานมหาวิทยาลัยที่มีลักษณะเป็นหน่วยงานวิสาหกิจในกำกับของมหาวิทยาลัย มีภาระหน้าที่บริหารสินทรัพย์ และรายได้โดยการดำเนินกิจการในความรับผิดชอบและที่เกี่ยวข้องตามนโยบายและแผนที่มหาวิทยาลัยกำหนด

โดยที่มาตรา ๑๓ แห่งพระราชบัญญัติจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย พ.ศ. ๒๕๕๑ ได้ให้อำนาจมหาวิทยาลัย ที่จะกระทำการต่าง ๆ รวมถึงการรับจ้าง เพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ของมหาวิทยาลัย ซึ่งตามข้อบังคับจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ว่าด้วยการให้บริการทางวิชาการ พ.ศ. ๒๕๕๔ ได้วางแนวปฏิบัติและการดำเนินการเกี่ยวกับการให้บริการทางวิชาการ ของมหาวิทยาลัยไว้ และได้ให้ความหมายของการให้บริการทางวิชาการไว้ว่า กิจกรรมทางวิชาการที่เป็นการให้บริการ แก่บุคคลหรือหน่วยงานใด โดยอาศัยความรู้ความสามารถทางวิชาการและเสริมสร้างทักษะหรือประสบการณ์ในการ ประยุกต์วิชาการอันเป็นการก่อให้เกิดความก้าวหน้าทางวิชาการแก่สังคมหรือส่งเสริมการเรียนการสอนในมหาวิทยาลัย ซึ่งงานที่ปรึกษาหรือให้คำปรึกษาทางวิชาการ ทางเทคนิค หรือทางวิชาชีพ นั้น ถือเป็นการให้บริการทางวิชาการ ประเภทหนึ่งตามความในข้อบังคับฉบับนี้ และค่าบริการที่ได้จากการให้บริการทางวิชาการก็ถือเป็นรายได้ประเภทหนึ่ง ของมหาวิทยาลัย ตามความในมาตรา ๑๔ แห่งพระราชบัญญัติจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย พ.ศ. ๒๕๕๑ ดังนั้น การที่ศูนย์บริการวิชาการแห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยรับงานจ้างที่ปรึกษา อันเป็นงานที่มีลักษณะเป็นการให้บริการ ทางวิชาการ จึงเป็นการดำเนินงานภายใต้วัตถุประสงค์ของมหาวิทยาลัยตามที่พระราชบัญญัติจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย พ.ศ. ๒๕๕๑ ได้ให้อำนาจไว้

สำหรับมาตรา ๗๕ วรรคสอง ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๖๐ ที่บัญญัติว่า “รัฐต้องไม่ประกอบกิจการที่มีลักษณะเป็นการแข่งขันกับเอกชน...” นั้น เป็นบทบัญญัติในหมวด ๖ แนวนโยบายแห่งรัฐ ซึ่งบทบัญญัติในหมวดนี้ เป็นเพียงแนวทางให้รัฐดำเนินการตรากฎหมายและกำหนดนโยบายในการบริหารราชการแผ่นดินเท่านั้น มิใช่บทบังคับให้รัฐมีภาระหน้าที่ต้องดำเนินการหรือปฏิบัติแต่อย่างใด กรณีจึงยังไม่มีปัญหาเกี่ยวกับความชอบด้วยรัฐธรรมนูญที่ผู้ตรวจการแผ่นดินจะพิจารณาเสนอเรื่องต่อศาลรัฐธรรมนูญได้ ตามมาตรา ๒๓ (๑) แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยผู้ตรวจการแผ่นดิน พ.ศ. ๒๕๖๐ และไม่มีประเด็นที่ผู้ตรวจการแผ่นดินจะต้องพิจารณาว่า ต้องดำเนินการเรียกเงินค่าจ้างที่ปรึกษาคืน หรือดำเนินการกล่าวโทษทางวินัย ทางแพ่ง และทางอาญา แก่ผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับงานจ้างที่ปรึกษา หรือไม่

ส่วนกรณีที่ผู้ร้องเรียนกล่าวอ้างว่า การที่ศูนย์บริการวิชาการแห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยสามารถหารายได้จากการรับงานจ้างที่ปรึกษา เป็นการปิดกั้นโอกาสบริษัทที่ปรึกษาเอกชนในการประกอบธุรกิจ ดังตัวอย่างงานจ้างที่ปรึกษาโครงการจัดทำแผนแม่บทและผังแม่บทการอนุรักษ์และพัฒนาบริเวณเมืองเก่าเพชรบุรี ที่ผู้ร้องเรียนยกตัวอย่างมานั้น เห็นว่า กรณีที่หน่วยงานของรัฐใดประสงค์จะจ้างที่ปรึกษาย่อมต้องดำเนินการตามพระราชบัญญัติการจัดซื้อจัดจ้างและการบริหารพัสดุภาครัฐ พ.ศ. ๒๕๖๐ ซึ่งมาตรา ๗๓ แห่งพระราชบัญญัติดังกล่าว กำหนดว่า ที่ปรึกษาที่จะเข้าร่วมการเสนองานกับหน่วยงานของรัฐต้องเป็นที่ปรึกษาที่ได้ขึ้นทะเบียนไว้กับศูนย์ข้อมูลที่ปรึกษา กระทรวงการคลัง และเมื่อพิจารณาประกาศและขอบเขตของงานที่หน่วยงานกำหนดไว้ว่า คุณสมบัติที่ปรึกษาต้องเป็นบุคคลธรรมดาหรือนิติบุคคลที่ประกอบอาชีพเป็นที่ปรึกษาในสาขาที่จะจ้าง และได้ขึ้นทะเบียนไว้กับศูนย์ข้อมูลที่ปรึกษา กระทรวงการคลัง แสดงให้เห็นว่า หน่วยงานมิได้จำกัดว่า ที่ปรึกษาจะต้องเป็นสถาบันการศึกษาของรัฐเท่านั้นที่จะมีสิทธิยื่นข้อเสนอเพื่อรับงานจ้างที่ปรึกษา ดังนั้น หากผู้ร้องเรียนเป็นผู้ที่มีคุณสมบัติตรงตามที่ประกาศกำหนด ผู้ร้องเรียนก็ย่อมมีสิทธิที่จะเข้าเสนอราคาต่อหน่วยงานของรัฐได้เช่นกัน ส่วนการคัดเลือกว่าที่ปรึกษารายใดจะเป็นผู้ชนะนั้น ย่อมต้องพิจารณาตามหลักเกณฑ์การคัดเลือกที่หน่วยงานได้กำหนดไว้ ทั้งเกณฑ์ด้านคุณภาพและเกณฑ์ด้านราคาประกอบกันด้วยเหตุนี้ จึงเห็นว่า ผู้ร้องเรียนยังมิได้ถูกจำกัดสิทธิหรือเสรีภาพในการประกอบธุรกิจแต่อย่างใด

อาศัยเหตุผลดังกล่าวข้างต้น จึงวินิจฉัยให้ยุติเรื่องร้องเรียนของผู้ร้องเรียน และให้สำนักงานผู้ตรวจการแผ่นดินแจ้งผลการวินิจฉัยให้ผู้ร้องเรียนทราบต่อไป

(พลเอก วิทวัส รชตะนันทน์ - บุรณัฐ ฐาปนคัลย์ - สมศักดิ์ สุวรรณสุจริต)

คำวินิจฉัยผู้ตรวจการแผ่นดิน

เรื่องร้องเรียนเลขดำที่ ๗๙๐/๒๕๖๒

เรื่องร้องเรียนเลขแดงที่ ๙๒๖/๒๕๖๒

(ผู้ร้องเรียน)

คณะกรรมการการเลือกตั้ง

ผู้ร้องเรียน

ผู้ถูกร้องเรียน

เรื่อง ขอให้ผู้ตรวจการแผ่นดินเสนอเรื่องต่อศาลปกครอง กรณีการกระทำของคณะกรรมการการเลือกตั้งมีปัญหาเกี่ยวกับความชอบด้วยรัฐธรรมนูญหรือกฎหมาย

ตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยผู้ตรวจการแผ่นดิน พ.ศ. ๒๕๖๐ มาตรา ๒๓ บัญญัติไว้ว่า “ในการปฏิบัติหน้าที่ตามมาตรา ๒๒ (๑) (๒) หรือ (๓) ผู้ตรวจการแผ่นดินอาจเสนอเรื่องต่อศาลรัฐธรรมนูญหรือศาลปกครองได้ เมื่อเห็นว่ามีกรณีดังต่อไปนี้ (๑) บทบัญญัติแห่งกฎหมายใดมีปัญหาเกี่ยวกับความชอบด้วยรัฐธรรมนูญให้เสนอเรื่องพร้อมด้วยความเห็นต่อศาลรัฐธรรมนูญ และให้ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาวินิจฉัยโดยไม่ชักช้า ทั้งนี้ ตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญ (๒) กฎ คำสั่ง หรือการกระทำอื่นใดของหน่วยงานของรัฐหรือเจ้าหน้าที่ของรัฐมีปัญหาเกี่ยวกับความชอบด้วยรัฐธรรมนูญหรือกฎหมาย ให้เสนอเรื่องพร้อมด้วยความเห็นต่อศาลปกครองและให้ศาลปกครองพิจารณาวินิจฉัยโดยไม่ชักช้า ทั้งนี้ ตามกฎหมายว่าด้วยการจัดตั้งศาลปกครองและวิธีพิจารณาคดีปกครอง” ดังนั้น ผู้ตรวจการแผ่นดินจะใช้ดุลพินิจเสนอเรื่องพร้อมด้วยความเห็นต่อศาลรัฐธรรมนูญหรือศาลปกครองเพื่อพิจารณาวินิจฉัยถึงปัญหาดังกล่าวได้ จะต้องมีการปฏิบัติหน้าที่ตามมาตรา ๒๒ (๑) (๒) หรือ (๓) เสียก่อน หมายความว่า ประชาชนหรือผู้ร้องเรียนจะต้องได้รับความเดือดร้อนหรือความไม่เป็นธรรมจากเหตุใดเหตุหนึ่ง ดังที่บัญญัติไว้ในมาตรา ๒๒ (๑) (๒) หรือ (๓) และผู้ตรวจการแผ่นดินมีความเห็นเช่นนั้นมาก่อนแล้ว หากผู้ตรวจการแผ่นดินมีความเห็นต่อไปว่า ความเดือดร้อนหรือความไม่เป็นธรรมเกิดจากบทบัญญัติของกฎหมาย กฎ คำสั่ง หรือการกระทำอื่นใดของหน่วยงานของรัฐหรือเจ้าหน้าที่ของรัฐมีปัญหาเกี่ยวกับความชอบด้วยรัฐธรรมนูญหรือกฎหมาย ผู้ตรวจการแผ่นดินจึงจะมีหน้าที่และอำนาจเสนอเรื่องพร้อมด้วยความเห็นต่อศาลรัฐธรรมนูญหรือศาลปกครอง แล้วแต่กรณี เพื่อพิจารณาวินิจฉัยต่อไปได้ ทั้งนี้ ตามแนวคำวินิจฉัยผู้ตรวจการแผ่นดิน (กฎหมาย) ที่ ๒/๒๕๖๑ และคำวินิจฉัยผู้ตรวจการแผ่นดิน (กฎหมาย) ที่ ๓๑/๒๕๖๑

เมื่อพิจารณาตามคำร้องเรียนของผู้ร้องเรียนที่กล่าวอ้างว่าการกระทำของคณะกรรมการการเลือกตั้งมีปัญหาเกี่ยวกับความชอบด้วยรัฐธรรมนูญนั้น ข้อเท็จจริงปรากฏว่าเป็นกรณีที่คณะกรรมการการเลือกตั้งได้มีความเห็นว่าการที่พลเอก ประยุทธ์ จันทร์โอชา เปิดช่องทางการสื่อสารกับสาธารณชนในรูปแบบเพจเฟซบุ๊ก อินสตาแกรม ทวิตเตอร์ รวมถึงเว็บไซต์ส่วนตัว ยังไม่อาจถือได้ว่าเข้าข่ายการเป็นเจ้าของกิจการสื่อมวลชนใด ๆ อันจะมีผลเป็นการเข้าลักษณะต้องห้ามตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๖๐ มาตรา ๑๗๐ (๔) ประกอบมาตรา ๑๖๐ (๖) และมาตรา ๙๘ (๓) และมาตรา ๒๖๔ จึงมีมติไม่รับกรณีดังกล่าวไว้เป็นเรื่องพิจารณา เห็นว่ากรณีดังกล่าวเป็นการปฏิบัติไปตามหน้าที่และอำนาจของคณะกรรมการการเลือกตั้งที่เกี่ยวข้องกับบุคคลอื่น อันเป็นการดำเนินการตามที่กฎหมายบัญญัติไว้ ประกอบกับไม่ปรากฏข้อเท็จจริงว่า ผู้ร้องเรียนได้รับความเสียหายหรือเป็นผู้มีส่วนได้เสียโดยตรงจากการกระทำของคณะกรรมการการเลือกตั้งดังกล่าว ดังที่บัญญัติไว้ในมาตรา ๒๒ (๒) แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยผู้ตรวจการแผ่นดิน พ.ศ. ๒๕๖๐ จึงไม่เป็นไปตามเงื่อนไขหรือขั้นตอนของกฎหมายที่จะให้ผู้ตรวจการแผ่นดินเสนอเรื่อง

พร้อมด้วยความเห็นต่อศาลรัฐธรรมนูญหรือศาลปกครองได้ ดังที่บัญญัติไว้ในมาตรา ๒๓ แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญดังกล่าว

อาศัยเหตุผลดังกล่าวข้างต้น จึงวินิจฉัยให้ยุติเรื่องร้องเรียนของผู้ร้องเรียน และให้สำนักงานผู้ตรวจการแผ่นดินแจ้งผลการวินิจฉัยให้ผู้ร้องเรียนทราบต่อไป

(พลเอก วิทวัส รชตะนันทน์ - บุรณัฐ ปณฺณกุลย์ - สมศักดิ์ สุวรรณสุจริต)

คำวินิจฉัยผู้ตรวจการแผ่นดิน

เรื่องร้องเรียนเลขดำที่ ๗๗๙/๒๕๖๒

เรื่องร้องเรียนเลขแดงที่ ๙๓๙/๒๕๖๒

(ผู้ร้องเรียน)

พนักงานสอบสวน สถานีตำรวจภูธรพระแสง ผู้ถูกร้องเรียน

และพนักงานอัยการจังหวัดเวียงสระ

ผู้ร้องเรียน

ผู้ถูกร้องเรียน

เรื่อง ขอให้ผู้ตรวจการแผ่นดินยื่นคำร้องต่อศาลรัฐธรรมนูญเพื่อพิจารณาวินิจฉัย กรณีการปฏิบัติหน้าที่ของ พนักงานสอบสวน สถานีตำรวจภูธรพระแสง และพนักงานอัยการจังหวัดเวียงสระ มีปัญหาความชอบด้วยรัฐธรรมนูญ แห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๖๐ มาตรา ๕

กรณีตามคำร้องเรียนนี้ เป็นเรื่องขอให้ผู้ตรวจการแผ่นดินพิจารณายื่นคำร้องต่อศาลรัฐธรรมนูญ ตามมาตรา ๔๖ และมาตรา ๔๘ แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญ พ.ศ. ๒๕๖๑ เพื่อวินิจฉัยว่า การกระทำของพนักงานสอบสวน สถานีตำรวจภูธรพระแสง และพนักงานอัยการจังหวัดเวียงสระ ที่จับกุมและยื่นฟ้องผู้ร้องเรียนต่อศาลจังหวัดเวียงสระเป็นการละเมิดสิทธิหรือเสรีภาพที่รัฐธรรมนูญคุ้มครองไว้ ซึ่งเป็น กรณีที่กฎหมายอื่นกำหนดหน้าที่และอำนาจของผู้ตรวจการแผ่นดิน ผู้ตรวจการแผ่นดินจึงมีหน้าที่และอำนาจรับเรื่อง ร้องเรียนดังกล่าวไว้พิจารณาได้ ตามมาตรา ๒๒ (๔) แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยผู้ตรวจการแผ่นดิน พ.ศ. ๒๕๖๐ ประกอบมาตรา ๔๖ และมาตรา ๔๘ แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณา ของศาลรัฐธรรมนูญ พ.ศ. ๒๕๖๑ ผู้ตรวจการแผ่นดินจึงต้องพิจารณาคำร้องเรียนนี้ตามหลักเกณฑ์และเงื่อนไขที่บัญญัติไว้ ตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญ พ.ศ. ๒๕๖๑

เมื่อพิเคราะห์มาตรา ๔๗ แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญ พ.ศ. ๒๕๖๑ ซึ่งบัญญัติว่า “การใช้สิทธิยื่นคำร้องตามมาตรา ๔๖ ต้องเป็นการกระทำที่เป็นการละเมิดสิทธิหรือเสรีภาพ อันเกิดจากการกระทำของหน่วยงานของรัฐ เจ้าหน้าที่ของรัฐ หรือหน่วยงานซึ่งใช้อำนาจรัฐและต้องมีใช้เป็นกรณี อย่างหนึ่งอย่างใด ดังต่อไปนี้ (๔) เรื่องที่อยู่ในระหว่างการพิจารณาพิพากษาคดีของศาลอื่น หรือเรื่องที่ศาลอื่นมีคำพิพากษา หรือคำสั่งถึงที่สุดแล้ว” และมาตรา ๔๘ แห่งพระราชบัญญัติดังกล่าว บัญญัติว่า “ภายใต้บังคับมาตรา ๔๗ ผู้ใดถูกละเมิด สิทธิหรือเสรีภาพที่รัฐธรรมนูญคุ้มครองไว้ ถ้าผู้นั้นเห็นว่าการละเมิดนั้น เป็นผลจากบทบัญญัติแห่งกฎหมายขัดหรือแย้ง ต่อรัฐธรรมนูญ ให้ยื่นคำร้องต่อผู้ตรวจการแผ่นดิน” พิจารณาแล้วเห็นว่า การที่พนักงานสอบสวน สถานีตำรวจภูธรพระแสง ดำเนินการจับกุมและสอบสวนผู้ร้องเรียน และการที่พนักงานอัยการจังหวัดเวียงสระยื่นฟ้องผู้ร้องเรียนต่อศาลจังหวัดเวียงสระ นั้น เป็นการดำเนินการตามอำนาจหน้าที่ของเจ้าพนักงานในกระบวนการยุติธรรมทางอาญา ซึ่งคู่กรณีจะต้องใช้สิทธิต่อสู้ โต้แย้งกันในขั้นตอนการพิจารณาของศาลจังหวัดเวียงสระ แต่เมื่อข้อเท็จจริงตามคำร้องเรียนและเอกสารประกอบ คำร้องเรียนปรากฏว่าผู้ร้องเรียนและโจทก์ร่วมได้เจรจาตกลงกัน จนโจทก์ร่วมได้ถอนคำร้องทุกข์ และศาลได้มีคำสั่ง ให้จำหน่ายคดีออกจากสารบบความแล้ว กรณีตามคำร้องเรียนนี้จึงเป็นเรื่องที่ศาลมีคำพิพากษาหรือคำสั่งถึงที่สุดแล้ว ดังนั้น ผู้ตรวจการแผ่นดินจึงไม่อาจพิจารณาเสนอเรื่องต่อศาลรัฐธรรมนูญเพื่อพิจารณาวินิจฉัยได้ เนื่องจากไม่เป็นไปตาม หลักเกณฑ์และเงื่อนไขที่กำหนดไว้ในมาตรา ๔๗ ของพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณา ของศาลรัฐธรรมนูญ พ.ศ. ๒๕๖๑

อาศัยเหตุผลดังกล่าวข้างต้น จึงวินิจฉัยให้ยุติเรื่องร้องเรียนของผู้ร้องเรียน และให้สำนักงานผู้ตรวจการแผ่นดินแจ้งผลการวินิจฉัยให้ผู้ร้องเรียนทราบต่อไป

(พลเอก วิทวัส รชตะนันทน์ - บุญ ฐาปนคุณย์ - สมศักดิ์ สุวรรณสุจริต)

คำวินิจฉัยผู้ตรวจการแผ่นดิน

เรื่องร้องเรียนเลขดำที่ ๗๗๘/๒๕๖๒

เรื่องร้องเรียนเลขแดงที่ ๙๔๓/๒๕๖๒

(ผู้ร้องเรียน)

ศาลจังหวัดปัตตานี

ผู้ร้องเรียน

ผู้ถูกร้องเรียน

เรื่อง ขอให้ผู้ตรวจการแผ่นดินยื่นคำร้องต่อศาลรัฐธรรมนูญ เพื่อพิจารณาวินิจฉัยกรณีศาลจังหวัดปัตตานีมีคำสั่งไม่อนุญาตให้ปล่อยตัวชั่วคราวจำเลยในคดีอาญา ซึ่งผู้ร้องเรียนเห็นว่าการกระทำดังกล่าว ขัดต่อรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๖๐ มาตรา ๒๙

กรณีตามคำร้องเรียนนี้ เป็นเรื่อง que ผู้ร้องเรียนขอให้ผู้ตรวจการแผ่นดินพิจารณายื่นคำร้องต่อศาลรัฐธรรมนูญ ตามมาตรา ๔๘ แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญ พ.ศ. ๒๕๖๑ เพื่อวินิจฉัยว่า การที่ศาลจังหวัดปัตตานีมีคำสั่งไม่อนุญาตให้ปล่อยตัวชั่วคราวจำเลยในคดีอาญา เป็นการกระทำที่ละเมิดสิทธิหรือเสรีภาพที่รัฐธรรมนูญคุ้มครองไว้ ซึ่งเป็นกรณีที่กฎหมายอื่นกำหนดหน้าที่และอำนาจของผู้ตรวจการแผ่นดินไว้ ผู้ตรวจการแผ่นดินจึงมีหน้าที่และอำนาจรับเรื่องร้องเรียนดังกล่าวไว้พิจารณาได้ ตามมาตรา ๒๒ (๔) แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยผู้ตรวจการแผ่นดิน พ.ศ. ๒๕๖๐ ประกอบมาตรา ๔๘ แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญ พ.ศ. ๒๕๖๑ ผู้ตรวจการแผ่นดินจึงต้องพิจารณาคำร้องเรียนนี้ ตามหลักเกณฑ์และเงื่อนไขที่บัญญัติไว้ตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญ พ.ศ. ๒๕๖๑

เมื่อพิเคราะห์มาตรา ๔๘ แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญ พ.ศ. ๒๕๖๑ ซึ่งบัญญัติว่า “ภายใต้บังคับมาตรา ๔๗ ผู้ใดถูกละเมิดสิทธิหรือเสรีภาพที่รัฐธรรมนูญคุ้มครองไว้ ถ้าผู้นั้นเห็นว่าการละเมิดนั้นเป็นผลจากบทบัญญัติแห่งกฎหมายขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ ให้ยื่นคำร้องต่อผู้ตรวจการแผ่นดิน” และมาตรา ๔๗ บัญญัติว่า “การใช้สิทธิยื่นคำร้องตามมาตรา ๔๖ ต้องเป็นการกระทำที่เป็นการละเมิดสิทธิหรือเสรีภาพอันเกิดจากการกระทำของหน่วยงานของรัฐ เจ้าหน้าที่ของรัฐ หรือหน่วยงานซึ่งใช้อำนาจรัฐ และต้องมีใช้ เป็นกรณีอย่างหนึ่งอย่างใด ดังต่อไปนี้ (๔) เรื่องที่อยู่ในระหว่างการพิจารณาพิพากษาคดีของศาลอื่น หรือเรื่องที่ศาลอื่นมีคำพิพากษาหรือคำสั่งถึงที่สุดแล้ว” เมื่อข้อเท็จจริงปรากฏว่า กรณีตามคำร้องเรียนเป็นเรื่อง que ผู้ร้องเรียนถูกฟ้อง เป็นจำเลยต่อศาลจังหวัดปัตตานี ในคดีหมายเลขดำที่ ๔๓๐๕/๒๕๖๑ ในข้อหาความผิดฐานมียาเสพติดให้โทษไว้ในครอบครองเพื่อจำหน่าย ซึ่งอยู่ระหว่างการพิจารณาของศาล และศาลมีคำสั่งไม่อนุญาตให้ปล่อยตัวชั่วคราวจำเลย ในคดีดังกล่าว ดังนั้น กรณีตามคำร้องเรียนนี้จึงเป็นเรื่องที่อยู่ในระหว่างการพิจารณาพิพากษาคดีของศาลอื่น หรือเรื่องที่ศาลอื่นมีคำพิพากษาหรือคำสั่งถึงที่สุดแล้ว ผู้ตรวจการแผ่นดินจึงไม่อาจพิจารณาเสนอเรื่องต่อศาลรัฐธรรมนูญ เพื่อพิจารณาวินิจฉัยได้ เนื่องจากไม่เป็นไปตามหลักเกณฑ์และเงื่อนไขที่กำหนดไว้ในมาตรา ๔๗ แห่งพระราชบัญญัติดังกล่าว

อาศัยเหตุผลดังกล่าวข้างต้น จึงวินิจฉัยให้ยุติเรื่องร้องเรียนของผู้ร้องเรียน ตามมาตรา ๓๗ (๘) วรรคหนึ่ง ประกอบวรรคสอง แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยผู้ตรวจการแผ่นดิน พ.ศ. ๒๕๖๐ และให้สำนักงานผู้ตรวจการแผ่นดินแจ้งผลการวินิจฉัยให้ผู้ร้องเรียนทราบต่อไป

(พลเอก วิทวัส รชตะนันทน์ - บุรณ์ ฐาปนดุลย์ - สมศักดิ์ สุวรรณสุจริต)

คำวินิจฉัยผู้ตรวจการแผ่นดิน

เรื่องร้องเรียนเลขดำที่ ๒๑๔๓/๒๕๖๐

เรื่องร้องเรียนเลขแดงที่ ๑๐๓๐/๒๕๖๒

(ผู้ร้องเรียน)

กระทรวงพลังงาน

ผู้ร้องเรียน

ผู้ถูกร้องเรียน

เรื่อง ขอให้ผู้ตรวจการแผ่นดินพิจารณาดำเนินการตรวจสอบ กรณีกระทรวงพลังงานกำหนดนโยบายและแผนพัฒนากำลังการผลิตไฟฟ้าในการให้เอกชนเป็นเจ้าของโรงไฟฟ้า ทำให้สัดส่วนกำลังการผลิตไฟฟ้าของรัฐ ซึ่งเป็นสาธารณูปโภคลดลงต่ำกว่าร้อยละ ๕๑ อันขัดต่อบทบัญญัติของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๖๐ มาตรา ๕๖ วรรคสอง

ภายหลังจากผู้ตรวจการแผ่นดินรับเรื่องร้องเรียนนี้ไว้พิจารณาและดำเนินการแสวงหาข้อเท็จจริงโดยครบถ้วนแล้ว ความปรากฏตามคำชี้แจงของกระทรวงพลังงานว่า รัฐบาลได้มีการส่งเสริมให้ภาคเอกชนเข้ามามีบทบาทในการผลิตไฟฟ้า เริ่มตั้งแต่ ปี พ.ศ. ๒๕๓๒ ได้แก่ ผู้ผลิตไฟฟ้าเอกชนรายใหญ่ (Independent Power Producer : IPP) ผู้ผลิตไฟฟ้ารายเล็ก (Small Power Producer : SPP) และผู้ผลิตไฟฟ้าขนาดเล็กมาก (Very Small Power Producer : VSPP) ต่อมา กระทรวงพลังงานได้มีคำสั่งกระทรวงพลังงาน ที่ ๒๕/๒๕๕๙ เรื่อง ยุทธศาสตร์กระทรวงพลังงาน (พ.ศ. ๒๕๕๙ – ๒๕๖๓) ประกอบด้วย ยุทธศาสตร์ที่ ๑ การจัดหาพลังงานเพียงพอต่อความต้องการ มีความมั่นคง และส่งเสริมการลงทุน ยุทธศาสตร์ที่ ๒ การกำกับดูแลกิจการพลังงานและราคาพลังงาน ยุทธศาสตร์ที่ ๓ การพัฒนาพลังงานที่ยั่งยืน และเป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม และยุทธศาสตร์ที่ ๔ การเป็นองค์กรสมรรถนะสูงที่ยึดมั่นในหลักธรรมาภิบาล โดยมีแผนพัฒนากำลังผลิตไฟฟ้าของประเทศไทย พ.ศ. ๒๕๕๘ – ๒๕๗๙ (PDP 2015) ซึ่งได้ปรับแผนใหม่เป็นแผนพัฒนากำลังผลิตไฟฟ้าของประเทศไทย พ.ศ. ๒๕๖๑ – ๒๕๘๐ (PDP 2018) โดยมีหลักการสำคัญ ๓ ด้าน คือ (๑) เน้นความมั่นคงของระบบไฟฟ้าของประเทศไทย (Security) เพื่อให้มีความมั่นคงครอบคลุมทั้งระบบผลิตไฟฟ้า ระบบส่งไฟฟ้า และระบบจำหน่ายไฟฟ้ารายพื้นที่ (๒) ต้นทุนค่าไฟฟ้าอยู่ในระดับที่เหมาะสม (Economic) ราคาค่าไฟฟ้ามีความเหมาะสมและมีเสถียรภาพ ประชาชนไม่แบกรับภาระสูงเกินไป (Affordable) รวมถึงจะต้องสะท้อนต้นทุนการผลิตและจำหน่าย และไม่เป็นอุปสรรคต่อการพัฒนาประเทศในระยะยาว (Sustainable) และ (๓) ผลกระทบด้านสิ่งแวดล้อม (Ecology) ลดปริมาณการปลดปล่อย CO₂ รวมทั้งส่งเสริมการผลิตไฟฟ้าจากพลังงานทดแทน และส่งเสริมการมีส่วนร่วมเพื่อให้เกิดการพัฒนาอย่างยั่งยืน โดยเปิดโอกาสให้ภาคเอกชนเข้ามามีส่วนร่วมในการผลิตไฟฟ้า เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพและเป็นการแข่งขันอย่างต่อเนื่อง นอกจากนี้ ยังได้ทราบข้อมูลจากการประชุมปรึกษาหารือและขอทราบความเห็นจากผู้ทรงคุณวุฒิและหน่วยงานของรัฐที่เกี่ยวข้องว่า ปัจจุบันการไฟฟ้าฝ่ายผลิตแห่งประเทศไทย (กฟผ.) มีสัดส่วนการผลิตเพียงร้อยละ ๓๗ และลดลงเรื่อยๆ อันเป็นผลสืบเนื่องมาจากยุทธศาสตร์กระทรวงพลังงานและแผนพัฒนากำลังผลิตไฟฟ้าของประเทศไทยดังกล่าวข้างต้น ที่เน้นให้บริษัทเอกชนเข้ามามีส่วนร่วมในการผลิตไฟฟ้ามากยิ่งขึ้น

พิเคราะห์แล้วเห็นว่า ตามที่รัฐธรรมนูญบัญญัติไว้ว่า “...โครงสร้างหรือโครงข่ายขั้นพื้นฐานของกิจการสาธารณูปโภคขั้นพื้นฐานของรัฐอันจำเป็นต่อการดำรงชีวิตของประชาชนหรือเพื่อความมั่นคงของรัฐ รัฐจะกระทำด้วยประการใดให้ตกเป็นกรรมสิทธิ์ของเอกชนหรือทำให้รัฐเป็นเจ้านายน้อยกว่าร้อยละห้าสิบเอ็ดมิได้...” นั้น ได้บัญญัติไว้ทั้งในรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ มาตรา ๘๔ (๑๑) และรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย

พุทธศักราช ๒๕๖๐ มาตรา ๕๖ วรรคสอง ประกอบกับพระราชบัญญัติการประกอบกิจการพลังงาน พ.ศ. ๒๕๕๐ มาตรา ๕ ได้นิยามศัพท์คำว่า “กิจการไฟฟ้า หมายความว่า การผลิต การจัดให้ได้มา การจัดส่ง การจำหน่ายไฟฟ้า หรือการควบคุมระบบไฟฟ้า” คำว่า “ระบบโครงข่ายไฟฟ้า หมายความว่า ระบบส่งไฟฟ้าหรือระบบจำหน่ายไฟฟ้า” และคำว่า “ระบบไฟฟ้า หมายความว่า ระบบผลิตไฟฟ้า ระบบส่งไฟฟ้า และระบบจำหน่ายไฟฟ้าที่อยู่ภายใต้การปฏิบัติการและควบคุมของผู้รับใบอนุญาต” จากบทนิยามศัพท์ดังกล่าวแสดงให้เห็นได้ว่า โครงสร้างหรือโครงข่ายไฟฟ้านั้น หมายความรวมถึงทั้งระบบการผลิต ระบบการส่ง และระบบการจำหน่ายไฟฟ้า เมื่อกิจการไฟฟ้าเป็นกิจการ สาธารณูปโภคขั้นพื้นฐานของรัฐอันจำเป็นต่อการดำรงชีวิตของประชาชนและเพื่อความมั่นคงของรัฐด้วยแล้ว รัฐจะกระทำ ด้วยประการใดให้โครงสร้างหรือโครงข่ายไฟฟ้าตกเป็นกรรมสิทธิ์ของเอกชนหรือทำให้รัฐเป็นเจ้าของน้อยกว่าร้อยละ ห้าสิบเอ็ดมิได้ ตามความในมาตรา ๕๖ วรรคสอง ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๖๐ แต่ข้อเท็จจริงรับฟังได้ว่าปัจจุบันรัฐได้ส่งเสริมให้ภาคเอกชนเข้ามามีส่วนในการผลิตไฟฟ้ามากยิ่งขึ้น ส่งผลให้สัดส่วน กำลังการผลิตของรัฐ ซึ่งดำเนินการโดย กฟผ. มีเพียงร้อยละ ๓๗ และลดลงเรื่อยๆ อันเป็นผลสืบเนื่อง มาจากยุทธศาสตร์กระทรวงพลังงานและแผนพัฒนากำลังผลิตไฟฟ้าของประเทศไทยดังกล่าวข้างต้น ถึงแม้ว่าโครงสร้าง หรือโครงข่ายไฟฟ้า หมายความรวมถึงตั้งแต่ระบบการผลิต ระบบการส่ง และระบบการจำหน่ายทั้งหมดก็ตาม แต่การพิจารณาว่ารัฐต้องเป็นเจ้าของไม่น้อยกว่าร้อยละห้าสิบเอ็ดตามที่รัฐธรรมนูญกำหนดไว้ นั้น จะต้องพิจารณา แต่ละส่วนแยกกัน กล่าวคือ “ระบบการผลิต” “ระบบการส่ง” และ “ระบบการจำหน่าย” รัฐจะต้องเป็นเจ้าของ แต่ละส่วนไม่น้อยกว่าร้อยละห้าสิบเอ็ด มิใช่ให้นำเอาทั้งสามส่วนมารวมกันให้เกินกว่าร้อยละห้าสิบเอ็ด เพราะคำว่า “รัฐเป็นเจ้าของ” นั้น รัฐจะต้องมีอำนาจเข้าไปควบคุมและบริหารจัดการด้วย กล่าวอีกนัยหนึ่ง คือ หากเป็น บริษัทเอกชนหรือบริษัทมหาชนจำกัดรัฐจะต้องถือหุ้นเกินกว่าร้อยละห้าสิบเอ็ด มิใช่ให้นำเอาสัดส่วนที่ถือหุ้นมารวมกัน แล้วนำมาคิดเฉลี่ยให้เกินกว่าร้อยละห้าสิบเอ็ด เช่นนี้ไม่อาจถือว่ารัฐเป็นเจ้าของ เนื่องจากรัฐไม่มีอำนาจตัดสินใจ และไม่มีอำนาจเข้าไปควบคุมกิจการดังกล่าวได้ ดังนั้น การที่รัฐเปิดให้บริษัทเอกชนหรือบริษัทมหาชนจำกัดผลิตไฟฟ้า แล้วรัฐซื้อไฟฟ้าจากบริษัทดังกล่าวมาจำหน่ายให้ประชาชนอีกทอดหนึ่ง จึงถือไม่ได้ว่ารัฐเป็นเจ้าของระบบการผลิตไฟฟ้า แม้ว่ารัฐจะเป็นเจ้าของระบบการส่งและระบบการจำหน่ายเกือบทั้งหมดก็ตาม แต่เมื่อรัฐมิได้เป็นเจ้าของระบบการผลิต ย่อมส่งผลกระทบต่อความมั่นคงด้านพลังงานไฟฟ้าและส่งผลกระทบต่อสัดส่วนการผลิตไฟฟ้าของรัฐมีน้อยกว่าร้อยละห้าสิบเอ็ด ย่อมไม่สอดคล้องกับบทบัญญัติของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๖๐ มาตรา ๕๖ วรรคสอง นอกจากนี้ ยังปรากฏว่ารัฐได้เปิดให้ภาคเอกชนเข้ามาประมูลไฟฟ้าล่วงหน้าเป็นจำนวนมาก ย่อมมีความเสี่ยงและกระทบต่อ สัดส่วนการผลิตของรัฐในอนาคตที่จะน้อยลงกว่าเดิมอีกด้วย

ด้วยเหตุผลดังกล่าวข้างต้น จึงอาศัยอำนาจตามความในมาตรา ๓๓ แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญ ว่าด้วยผู้ตรวจการแผ่นดิน พ.ศ. ๒๕๖๐ เสนอแนะต่อกระทรวงพลังงานให้พิจารณาทบทวนยุทธศาสตร์กระทรวงพลังงาน (พ.ศ. ๒๕๕๙ – ๒๕๖๓) และแผนพัฒนากำลังผลิตไฟฟ้าของประเทศไทย พ.ศ. ๒๕๕๘ – ๒๕๗๙ (PDP 2015) ซึ่งปรับเปลี่ยนใหม่เป็นแผนพัฒนากำลังผลิตไฟฟ้าของประเทศไทย พ.ศ. ๒๕๖๑ – ๒๕๘๐ (PDP 2018) เพื่อกำหนดแนวทางให้ รัฐมีสัดส่วนการผลิตไฟฟ้าที่ไม่น้อยกว่าร้อยละห้าสิบเอ็ดตามที่รัฐธรรมนูญกำหนดให้แล้วเสร็จภายใน ๑๒๐ วัน นับแต่วันที่ได้รับหนังสือแจ้งผลการวินิจฉัย และดำเนินการให้รัฐมีสัดส่วนการผลิตไฟฟ้าไม่น้อยกว่าร้อยละห้าสิบเอ็ด

ภายในกำหนด ๑๐ ปี นับจากปี พ.ศ. ๒๕๖๒ ให้สำนักงานผู้ตรวจการแผ่นดินแจ้งผลการวินิจฉัยให้ผู้ร้องเรียน และหน่วยงานของรัฐที่เกี่ยวข้องทราบต่อไป

(พลเอก วิทวัส รชตะนันทน์ - บุรณัฐ ปานบุญ - สมศักดิ์ สุวรรณสุจริต)

คำวินิจฉัยผู้ตรวจการแผ่นดิน

เรื่องร้องเรียนเลขดำที่ ๖๓๘/๒๕๖๒

เรื่องร้องเรียนเลขแดงที่ ๑๐๔๑/๒๕๖๒

(ผู้ร้องเรียน)

คณะกรรมการการเลือกตั้ง

ผู้ร้องเรียน

ผู้ถูกร้องเรียน

เรื่อง ขอให้ผู้ตรวจการแผ่นดินเสนอเรื่องพร้อมด้วยความเห็นต่อศาลปกครอง กรณีการส่งบัตรเลือกตั้งล่วงหน้า
นอกราชอาณาจักรจากประเทศนิวซีแลนด์ล่าช้าและการมีมติให้บัตรเลือกตั้งดังกล่าวถือเป็นบัตรเสีย
ของคณะกรรมการการเลือกตั้ง มีปัญหาเกี่ยวกับความชอบด้วยรัฐธรรมนูญหรือกฎหมาย

พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยผู้ตรวจการแผ่นดิน พ.ศ. ๒๕๖๐ มาตรา ๒๓ บัญญัติว่า
“ในการปฏิบัติหน้าที่ตามมาตรา ๒๒ (๑) (๒) หรือ (๓) ผู้ตรวจการแผ่นดินอาจเสนอเรื่องต่อศาลรัฐธรรมนูญหรือศาลปกครองได้
เมื่อเห็นว่ามีกรณี ดังต่อไปนี้... (๒) กฎ คำสั่ง หรือการกระทำอื่นใดของหน่วยงานของรัฐหรือเจ้าหน้าที่ของรัฐมีปัญหา
เกี่ยวกับความชอบด้วยรัฐธรรมนูญหรือกฎหมาย ให้เสนอเรื่องพร้อมความเห็นต่อศาลปกครอง...” ดังนั้น ผู้ตรวจการแผ่นดิน
จะใช้ดุลพินิจเสนอเรื่องพร้อมด้วยความเห็นต่อศาลปกครองเพื่อพิจารณาวินิจฉัยถึงปัญหาดังกล่าวได้ จะต้องมีการ
ปฏิบัติหน้าที่ตามมาตรา ๒๒ (๑) (๒) หรือ (๓) เสียก่อน หมายความว่า ประชาชนหรือผู้ร้องเรียนจะต้องได้รับความเดือดร้อน
หรือความไม่เป็นธรรมเกิดจากกฎ คำสั่ง หรือการกระทำอื่นใดของหน่วยงานของรัฐหรือเจ้าหน้าที่ของรัฐมีปัญหา
เกี่ยวกับความชอบด้วยรัฐธรรมนูญหรือกฎหมาย ผู้ตรวจการแผ่นดินจึงจะมีหน้าที่และอำนาจเสนอเรื่องพร้อมด้วย
ความเห็นต่อศาลปกครองเพื่อพิจารณาวินิจฉัยต่อไปได้ ทั้งนี้ตามคำวินิจฉัยผู้ตรวจการแผ่นดิน (กฎหมาย) ที่ ๑๓/๒๕๖๐

เมื่อพิเคราะห์คำร้องเรียนของผู้ร้องเรียนแล้ว ไม่ปรากฏว่าผู้ร้องเรียนได้รับความเสียหายหรือเป็นผู้มีส่วนได้เสีย
โดยตรงจากการส่งบัตรเลือกตั้งล่วงหน้านอกราชอาณาจักรจากประเทศนิวซีแลนด์ล่าช้าและมีมติให้บัตรเลือกตั้งดังกล่าว
ถือเป็นบัตรเสียของคณะกรรมการการเลือกตั้ง ซึ่งเป็นการปฏิบัติตามหน้าที่และอำนาจตามที่กฎหมายบัญญัติ ดังนั้น
ผู้ร้องเรียนจึงไม่ใช่ผู้ได้รับความเดือดร้อนหรือความไม่เป็นธรรมอันเนื่องมาจากการกระทำอื่นใดของหน่วยงานของรัฐ
จึงไม่เป็นไปตามเงื่อนไขหรือขั้นตอนของกฎหมายที่จะให้ผู้ตรวจการแผ่นดินเสนอเรื่องพร้อมด้วยความเห็นต่อศาลปกครอง
ที่บัญญัติไว้ในมาตรา ๒๓ แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยผู้ตรวจการแผ่นดิน พ.ศ. ๒๕๖๐

อาศัยเหตุผลดังกล่าวข้างต้น จึงวินิจฉัยให้ยุติเรื่องร้องเรียนของผู้ร้องเรียน และให้สำนักงานผู้ตรวจการ
แผ่นดินแจ้งผลการวินิจฉัยให้ผู้ร้องเรียนทราบต่อไป

(พลเอก วิทวัส รชตะนันทน์ - บุรณัฐ ฐาปนดุลย์ - สมศักดิ์ สุวรรณสุจริต)

คำวินิจฉัยผู้ตรวจการแผ่นดิน

(ผู้ร้องเรียน)

ผู้ร้องเรียน

เรื่องร้องเรียนเลขดำที่ ๖๐๒/๒๕๖๒

พลเอก ประยุทธ์ จันทร์โอชา

ผู้ถูกร้องเรียน

เรื่องร้องเรียนเลขแดงที่ ๑๐๔๒/๒๕๖๒

เรื่อง ขอให้ผู้ตรวจการแผ่นดินตรวจสอบ พลเอก ประยุทธ์ จันทร์โอชา ในฐานะนายกรัฐมนตรีและหัวหน้าคณะรักษาความสงบแห่งชาติ กระทำการขัดต่อรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๖๐ มาตรา ๒๖๔ และมาตรา ๒๖๕ และพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๖๐ มาตรา ๔๓

ตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยผู้ตรวจการแผ่นดิน พ.ศ. ๒๕๖๐ มาตรา ๒๓ บัญญัติไว้ว่า “ในการปฏิบัติหน้าที่ตามมาตรา ๒๒ (๑) (๒) หรือ (๓) ผู้ตรวจการแผ่นดินอาจเสนอเรื่องต่อศาลรัฐธรรมนูญหรือศาลปกครองได้ เมื่อเห็นว่ามีกรณี ดังต่อไปนี้ (๑) บทบัญญัติแห่งกฎหมายใดมีปัญหาเกี่ยวกับความชอบด้วยรัฐธรรมนูญให้เสนอเรื่องพร้อมด้วยความเห็นต่อศาลรัฐธรรมนูญ และให้ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาวินิจฉัยโดยไม่ชักช้า ทั้งนี้ ตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญ (๒) กฎ คำสั่ง หรือการกระทำอื่นใดของหน่วยงานของรัฐหรือเจ้าหน้าที่ของรัฐมีปัญหาเกี่ยวกับความชอบด้วยรัฐธรรมนูญหรือกฎหมาย ให้เสนอเรื่องพร้อมด้วยความเห็นต่อศาลปกครอง และให้ศาลปกครองพิจารณาวินิจฉัยโดยไม่ชักช้า ทั้งนี้ ตามกฎหมายว่าด้วยการจัดตั้งศาลปกครองและวิธีพิจารณาคดีปกครอง” ดังนั้น ผู้ตรวจการแผ่นดินจะใช้ดุลยพินิจเสนอเรื่องพร้อมด้วยความเห็นต่อศาลรัฐธรรมนูญหรือศาลปกครองเพื่อพิจารณาวินิจฉัยถึงปัญหาดังกล่าวได้ จะต้องมีการปฏิบัติหน้าที่ตามมาตรา ๒๒ (๑) (๒) หรือ (๓) เสียก่อน หมายความว่า ประชาชนหรือผู้ร้องเรียนจะต้องได้รับความเดือดร้อนหรือความไม่เป็นธรรมจากเหตุใดเหตุหนึ่ง ดังที่ได้บัญญัติไว้ในมาตรา ๒๒ (๑) (๒) หรือ (๓) และผู้ตรวจการแผ่นดินมีความเห็นเช่นนั้นมาก่อนแล้ว หากผู้ตรวจการแผ่นดินมีความเห็นต่อไปว่า ความเดือดร้อนหรือความไม่เป็นธรรมเกิดจากบทบัญญัติของกฎหมาย กฎ คำสั่ง หรือการกระทำอื่นใดของหน่วยงานของรัฐหรือเจ้าหน้าที่ของรัฐมีปัญหาเกี่ยวกับความชอบด้วยรัฐธรรมนูญหรือกฎหมาย ผู้ตรวจการแผ่นดินจึงจะมีหน้าที่และอำนาจเสนอเรื่องพร้อมด้วยความเห็นต่อศาลรัฐธรรมนูญหรือศาลปกครองแล้วแต่กรณี เพื่อพิจารณาวินิจฉัยต่อไปได้ ทั้งนี้ ตามแนวคำวินิจฉัยผู้ตรวจการแผ่นดิน (กฎหมาย) ที่ ๓๑/๒๕๖๑ ลงวันที่ ๑๐ สิงหาคม ๒๕๖๑

เมื่อพิเคราะห์ข้อเท็จจริงตามคำร้องเรียนแล้ว การที่ผู้ร้องเรียนอ้างว่า พลเอก ประยุทธ์ จันทร์โอชา ในฐานะนายกรัฐมนตรีและหัวหน้าคณะรักษาความสงบแห่งชาติ กระทำการขัดต่อรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๖๐ มาตรา ๒๖๔ และมาตรา ๒๖๕ และพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๖๐ มาตรา ๔๓ นั้น เป็นการกล่าวอ้างว่ามีการกระทำที่ขัดหรือแย้งกับรัฐธรรมนูญและกฎหมายที่เกี่ยวข้อง เพื่อขอให้พิจารณาเสนอเรื่องพร้อมด้วยความเห็นต่อศาลรัฐธรรมนูญหรือศาลปกครอง โดยที่ข้อเท็จจริงตามคำร้องเรียนไม่ปรากฏว่าผู้ร้องเรียนได้รับความเดือดร้อนจากการกระทำได้กล่าวแต่อย่างใด ดังนั้น กรณีตามคำร้องเรียนในเรื่องนี้ จึงเป็นเรื่องที่ไม่ปรากฏว่ามีผู้ได้รับความเดือดร้อนหรือความไม่เป็นธรรม ดังที่ได้บัญญัติไว้ในมาตรา ๒๒ (๑) (๒) หรือ (๓) มาก่อน จึงไม่เป็นไปตามเงื่อนไขหรือขั้นตอนของกฎหมายที่จะให้ผู้ตรวจการแผ่นดินเสนอเรื่องพร้อมด้วยความเห็น

ต่อศาลรัฐธรรมนูญหรือศาลปกครองได้ ดังที่บัญญัติไว้ในมาตรา ๒๓ แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วย
ผู้ตรวจการแผ่นดิน พ.ศ. ๒๕๖๐

อาศัยเหตุผลดังกล่าวข้างต้น จึงวินิจฉัยให้ยุติเรื่องร้องเรียนของผู้ร้องเรียน และให้สำนักงานผู้ตรวจการ
แผ่นดินแจ้งผลการวินิจฉัยให้ผู้ร้องเรียนทราบต่อไป

(พลเอก วิทวัส รชตะนันทน์ - บุรณัฐ ฐาปนดุลย์ - สมศักดิ์ สุวรรณสุจริต)

คำวินิจฉัยผู้ตรวจการแผ่นดิน

เรื่องร้องเรียนเลขดำที่ ๑๐๖๙/๒๕๖๒

เรื่องร้องเรียนเลขแดงที่ ๑๐๗๓/๒๕๖๒

(ผู้ร้องเรียน)

ธนาคารออมสิน

ผู้ร้องเรียน

ผู้ถูกร้องเรียน

เรื่อง ขอให้ผู้ตรวจการแผ่นดินเสนอเรื่องต่อศาลรัฐธรรมนูญ กรณีการกระทำของธนาคารออมสินในการบอกกล่าว บังคับจำนองโดยวิธีการปิดประกาศทางหนังสือพิมพ์แทนการบอกกล่าวบังคับจำนองโดยวิธีอื่นเป็นการกระทำ ที่ขัดต่อรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๖๐ มาตรา ๔

กรณีตามคำร้องเรียนนี้ ผู้ร้องเรียนขอให้ผู้ตรวจการแผ่นดินเสนอเรื่องต่อศาลรัฐธรรมนูญ กรณีการกระทำของ ธนาคารออมสินในการบอกกล่าวบังคับจำนองโดยวิธีการปิดประกาศทางหนังสือพิมพ์แทนการบอกกล่าวบังคับจำนอง โดยวิธีอื่นเป็นการกระทำที่ขัดต่อรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๖๐ มาตรา ๔ นั้น โดยที่ รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๖๐ มาตรา ๒๓๑ บัญญัติว่า “ในการปฏิบัติหน้าที่ตามมาตรา ๒๓๐ ผู้ตรวจการแผ่นดินอาจเสนอเรื่องต่อศาลรัฐธรรมนูญหรือศาลปกครองได้เมื่อเห็นว่ามีกรณีดังต่อไปนี้ (๑) บทบัญญัติ แห่งกฎหมายใดมีปัญหาเกี่ยวกับความชอบด้วยรัฐธรรมนูญให้เสนอเรื่องพร้อมด้วยความเห็นต่อศาลรัฐธรรมนูญ และให้ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาวินิจฉัยโดยไม่ชักช้า ทั้งนี้ตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณา ของศาลรัฐธรรมนูญ” หมายความว่า การที่ผู้ตรวจการแผ่นดินจะใช้ดุลพินิจเสนอเรื่องพร้อมด้วยความเห็น ต่อศาลรัฐธรรมนูญเพื่อพิจารณาวินิจฉัยปัญหาดังกล่าวได้ จะต้องเป็นกรณีที่ “บทบัญญัติแห่งกฎหมาย” มีปัญหา เกี่ยวกับความชอบด้วยรัฐธรรมนูญ เมื่อพิเคราะห์ตามคำร้องเรียนแล้วเห็นว่าเป็นการร้องเรียนเกี่ยวกับ “การกระทำ” ของหน่วยงานของรัฐ ซึ่งกรณีดังกล่าวไม่ได้เป็นกรณีที่บทบัญญัติแห่งกฎหมายใดมีปัญหาเกี่ยวกับความชอบด้วย รัฐธรรมนูญที่ผู้ตรวจการแผ่นดินจะพิจารณาเสนอเรื่องพร้อมด้วยความเห็นต่อศาลรัฐธรรมนูญตามมาตรา ๒๓๑ ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๖๐ ประกอบ มาตรา ๒๓ (๑) แห่งพระราชบัญญัติประกอบ รัฐธรรมนูญว่าด้วยผู้ตรวจการแผ่นดิน พ.ศ. ๒๕๖๐

อาศัยเหตุผลดังกล่าวข้างต้น จึงวินิจฉัยให้ยุติเรื่องร้องเรียนของผู้ร้องเรียน และให้สำนักงานผู้ตรวจการ แผ่นดินแจ้งผลการวินิจฉัยให้ผู้ร้องเรียนทราบต่อไป

(พลเอก วิทวัส รชตะนันทน์ - บุรณัฐ ปานบุญ - สมศักดิ์ สุวรรณสุจริต)

คำวินิจฉัยผู้ตรวจการแผ่นดิน

เรื่องร้องเรียนเลขดำที่ ๙๑๓/๒๕๖๒

เรื่องร้องเรียนเลขแดงที่ ๑๐๗๔/๒๕๖๒

(ผู้ร้องเรียน)

สำนักงานปลัดกระทรวงมหาดไทย

ผู้ร้องเรียน

ผู้ถูกร้องเรียน

เรื่อง ขอให้ผู้ตรวจการแผ่นดินพิจารณาเสนอเรื่องพร้อมด้วยความเห็นต่อศาลรัฐธรรมนูญ เพื่อพิจารณาวินิจฉัยกรณีสำนักงานปลัดกระทรวงมหาดไทยมีคำสั่งโอนย้ายและแต่งตั้งให้ผู้ร้องเรียนดำรงตำแหน่งนิติกรปฏิบัติการสังกัดสำนักงานปลัดกระทรวงมหาดไทย มีลักษณะเป็นการละเมิดสิทธิหรือเสรีภาพตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๖๐

กรณีตามคำร้องเรียนนี้ เป็นเรื่อง que ผู้ร้องเรียนขอให้ผู้ตรวจการแผ่นดินพิจารณายื่นคำร้องต่อศาลรัฐธรรมนูญ ตามมาตรา ๔๖ แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญ พ.ศ. ๒๕๖๑ เพื่อวินิจฉัยว่า การที่สำนักงานปลัดกระทรวงมหาดไทยมีคำสั่งโอนย้ายและแต่งตั้งให้ผู้ร้องเรียนดำรงตำแหน่งนิติกรปฏิบัติการ สังกัดสำนักงานปลัดกระทรวงมหาดไทย ตามคำสั่งสำนักงานปลัดกระทรวงมหาดไทย ที่ ๓๐๓/๒๕๕๒ เรื่อง รับโอนข้าราชการตามกฎหมายอื่น ลงวันที่ ๑๙ สิงหาคม ๒๕๕๒ มีลักษณะเป็นการละเมิดสิทธิหรือเสรีภาพที่รัฐธรรมนูญคุ้มครองไว้ ซึ่งเป็นกรณีที่กฎหมายอื่นกำหนดหน้าที่และอำนาจของผู้ตรวจการแผ่นดินไว้ ผู้ตรวจการแผ่นดินจึงมีอำนาจรับเรื่องร้องเรียนดังกล่าวไว้พิจารณาได้ตามมาตรา ๒๒ (๔) แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยผู้ตรวจการแผ่นดิน พ.ศ. ๒๕๖๐ ประกอบมาตรา ๔๖ แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญ พ.ศ. ๒๕๖๑ ผู้ตรวจการแผ่นดินจึงต้องพิจารณาคำร้องเรียนนี้ตามหลักเกณฑ์และเงื่อนไขที่บัญญัติไว้ตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญ พ.ศ. ๒๕๖๑

เมื่อพิเคราะห์มาตรา ๔๖ แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญ พ.ศ. ๒๕๖๑ ดังกล่าวแล้ว กรณีที่จะขอให้ศาลพิจารณาวินิจฉัยคดีโดยยื่นคำร้องต่อผู้ตรวจการแผ่นดินก่อน นั้น ผู้ร้องเรียนจะต้องยื่นคำร้องต่อผู้ตรวจการแผ่นดินภายในเก้าสิบวันนับแต่วันที่รู้หรือควรรู้ถึงการถูกละเมิดสิทธิหรือเสรีภาพดังกล่าว เมื่อข้อเท็จจริงตามคำร้องเรียนปรากฏว่า สำนักงานปลัดกระทรวงมหาดไทย มีคำสั่งโอนย้ายและแต่งตั้งให้ผู้ร้องเรียนดำรงตำแหน่งนิติกรปฏิบัติการ สังกัดสำนักงานปลัดกระทรวงมหาดไทย ตามคำสั่งสำนักงานปลัดกระทรวงมหาดไทย ที่ ๓๐๓/๒๕๕๒ เรื่อง รับโอนข้าราชการตามกฎหมายอื่น ลงวันที่ ๑๙ สิงหาคม ๒๕๕๒ และผู้ร้องเรียนเริ่มปฏิบัติราชการในตำแหน่งนิติกรปฏิบัติการ สังกัดสำนักงานจังหวัดนครพนม ตั้งแต่วันที่ ๑ กันยายน ๒๕๕๒ ดังนั้น จึงต้องถือว่าผู้ร้องเรียนรู้หรือควรรู้ถึงการถูกละเมิดสิทธิหรือเสรีภาพนับตั้งแต่วันที่เริ่มปฏิบัติราชการดังกล่าวแล้ว และผู้ร้องเรียนก็ได้ปฏิบัติหน้าที่ตามคำสั่งดังกล่าวเรื่อยมา การที่ผู้ร้องเรียนยื่นคำร้องต่อผู้ตรวจการแผ่นดินเมื่อวันที่ ๘ พฤษภาคม ๒๕๖๒ จึงเป็นการยื่นคำร้องเมื่อพ้นกำหนดเก้าสิบวันนับแต่วันที่รู้หรือควรรู้ถึงการถูกละเมิดสิทธิหรือเสรีภาพ ผู้ตรวจการแผ่นดินจึงไม่อาจพิจารณายื่นคำร้องต่อศาลรัฐธรรมนูญเพื่อพิจารณาวินิจฉัยได้ตามมาตรา ๔๖ แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญ พ.ศ. ๒๕๖๑ จึงเป็นเรื่องที่มีได้เป็นไปตามหลักเกณฑ์และเงื่อนไขตามกฎหมายอื่น

อาศัยเหตุผลดังกล่าวข้างต้น จึงวินิจฉัยให้ยุติเรื่องร้องเรียนของผู้ร้องเรียนตามมาตรา ๓๗ (๘) ประกอบวรรคสอง แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยผู้ตรวจการแผ่นดิน พ.ศ. ๒๕๖๐ และให้สำนักงานผู้ตรวจการแผ่นดิน แจ้งผลการวินิจฉัยให้ผู้ร้องเรียนทราบต่อไป

(พลเอก วิทวัส รชตะนันทน์ - บุรณัฐ ปณกุลย์ - สมศักดิ์ สุวรรณสุจริต)

คำวินิจฉัยผู้ตรวจการแผ่นดิน

เรื่องร้องเรียนเลขดำที่ ๗๗๖/๒๕๖๒

เรื่องร้องเรียนเลขแดงที่ ๑๐๘๑/๒๕๖๒

(ผู้ร้องเรียน)

กรมป่าไม้

ผู้ร้องเรียน

ผู้ถูกร้องเรียน

เรื่อง ขอให้ผู้ตรวจการแผ่นดินพิจารณาเสนอเรื่องพร้อมด้วยความเห็นต่อศาลรัฐธรรมนูญ เพื่อพิจารณาวินิจฉัยกรณีกรมป่าไม้ไม่ดำเนินการแจ้งขั้นตอนการปฏิบัติตามโครงการถือครองที่ดินเพื่อพัฒนาเศรษฐกิจและดำรงชีพของราษฎร ยุคปฏิรูปประเทศ และไม่ปฏิบัติตามคำสั่งของรัฐบาลและละเว้นไม่ปฏิบัติตามหนังสือของกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม เป็นการไม่ปฏิบัติหน้าที่ของรัฐตามรัฐธรรมนูญ หมวด ๕ หน้าที่ของรัฐ

การที่กรมป่าไม้ไม่ดำเนินการแจ้งให้ผู้ร้องเรียนทราบถึงขั้นตอนการปฏิบัติตามโครงการถือครองที่ดินฯ การไม่ปฏิบัติตามคำสั่งของรัฐบาล และการละเว้นไม่ปฏิบัติตามหนังสือของกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม เป็นกรณีที่กรมป่าไม้ไม่ปฏิบัติหน้าที่ของรัฐตามรัฐธรรมนูญ หมวด ๕ หน้าที่ของรัฐ โดยผู้ร้องเรียนขอใช้สิทธิตามมาตรา ๔๕ มาตรา ๔๖ และมาตรา ๔๘ แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญ พ.ศ. ๒๕๖๑ ซึ่งเป็นกรณีที่กฎหมายอื่นกำหนดหน้าที่และอำนาจของผู้ตรวจการแผ่นดินไว้ ผู้ตรวจการแผ่นดินจึงมีหน้าที่และอำนาจรับเรื่องร้องเรียนดังกล่าวไว้พิจารณาได้ตามมาตรา ๒๒ (๔) แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยผู้ตรวจการแผ่นดิน พ.ศ. ๒๕๖๐ ประกอบมาตรา ๔๕ มาตรา ๔๖ และมาตรา ๔๘ แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญ พ.ศ. ๒๕๖๑ ผู้ตรวจการแผ่นดินจึงต้องพิจารณาคำร้องเรียนนี้ตามหลักเกณฑ์และเงื่อนไขที่บัญญัติไว้ตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญ พ.ศ. ๒๕๖๑

เมื่อพิเคราะห์มาตรา ๔๕ มาตรา ๔๖ และมาตรา ๔๘ แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญ พ.ศ. ๒๕๖๑ ดังกล่าวแล้ว ผู้ที่จะขอให้ศาลพิจารณาวินิจฉัยคดีโดยยื่นคำร้องต่อผู้ตรวจการแผ่นดินก่อนได้นั้น จะต้องเป็นบุคคลหรือชุมชนซึ่งเป็นผู้ได้รับประโยชน์โดยตรงจากการทำหน้าที่ของรัฐตามรัฐธรรมนูญ หมวด ๕ หน้าที่ของรัฐ และได้รับความเดือดร้อนเสียหายจากการไม่ปฏิบัติหน้าที่ของรัฐ หรือเป็นบุคคลซึ่งถูกละเมิดสิทธิหรือเสรีภาพโดยตรงและได้รับความเดือดร้อนเสียหาย หรือเห็นว่าการละเมิดสิทธิหรือเสรีภาพนั้นเป็นผลมาจากบทบัญญัติแห่งกฎหมายขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ ตามลำดับ แต่เมื่อข้อเท็จจริงตามคำร้องเรียนปรากฏว่าผู้ร้องเรียนเป็นเพียงตัวแทนของประชาชนบางกลุ่มที่ดำเนินการขอให้รัฐบาลจัดสรรที่ดินของรัฐให้ประชาชนเข้าไปอาศัยทำกินเท่านั้น ผู้ร้องเรียนจึงมิใช่ผู้ที่ได้รับความเดือดร้อนเสียหายหรือถูกละเมิดสิทธิหรือเสรีภาพที่รัฐธรรมนูญคุ้มครองไว้แต่อย่างใด อีกทั้งการขอรับการจัดสรรที่ดินทำกิน นั้น ต้องเป็นไปตามนโยบายของรัฐบาล และเป็นไปตามหลักเกณฑ์และขั้นตอนภายใต้การดำเนินการของคณะกรรมการนโยบายที่ดินแห่งชาติตามระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยคณะกรรมการนโยบายที่ดินแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๕๗ ดังนั้น กรณีตามคำร้องเรียนนี้จึงไม่ปรากฏว่าการกระทำความผิดกล่าวของกรมป่าไม้เป็นการไม่ปฏิบัติหน้าที่ของรัฐ หรือมีลักษณะเป็นการละเมิดสิทธิหรือเสรีภาพที่รัฐธรรมนูญคุ้มครองไว้ที่ผู้ตรวจการแผ่นดินจะพิจารณายื่นคำร้องพร้อมด้วยความเห็นต่อศาลรัฐธรรมนูญเพื่อพิจารณาวินิจฉัยตามมาตราดังกล่าวได้ จึงเป็นเรื่องที่มีได้เป็นตามหลักเกณฑ์และเงื่อนไขตามกฎหมายอื่น

อาศัยเหตุผลดังกล่าวข้างต้น จึงวินิจฉัยให้ยุติเรื่องร้องเรียนของผู้ร้องเรียนตามมาตรา ๓๗ (๘) วรรคหนึ่ง ประกอบวรรคสอง แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยผู้ตรวจการแผ่นดิน พ.ศ. ๒๕๖๐ และให้สำนักงานผู้ตรวจการแผ่นดินแจ้งผลการวินิจฉัยให้ผู้ร้องเรียนทราบต่อไป

(พลเอก วิทวัส รชตะนันทน์ - บุรณัฐ ปณกุลย์ - สมศักดิ์ สุวรรณสุจริต)

คำวินิจฉัยผู้ตรวจการแผ่นดิน

เรื่องร้องเรียนเลขดำที่ ๑๑๔๗/๒๕๖๒

เรื่องร้องเรียนเลขแดงที่ ๑๐๘๒/๒๕๖๒

(ผู้ร้องเรียน)

พลเอก ประยุทธ์ จันทร์โอชา

ผู้ร้องเรียน

ผู้ถูกร้องเรียน

เรื่อง ขอให้ผู้ตรวจการแผ่นดินเสนอเรื่องพร้อมด้วยความเห็นต่อศาลปกครองเพื่อพิจารณาวินิจฉัย กรณี พลเอก ประยุทธ์ จันทร์โอชา หัวหน้าคณะรักษาความสงบแห่งชาติ ประกาศรายชื่อบุคคลสำรองสำหรับการคัดเลือกให้ดำรงตำแหน่งสมาชิกวุฒิสภา มีปัญหาเกี่ยวกับความชอบด้วยรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๖๐ มาตรา ๒๖๙ (ค) และกฎหมายที่เกี่ยวข้อง

ตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยผู้ตรวจการแผ่นดิน พ.ศ. ๒๕๖๐ มาตรา ๒๓ บัญญัติไว้ว่า “ในการปฏิบัติหน้าที่ตามมาตรา ๒๒ (๑) (๒) หรือ (๓) ผู้ตรวจการแผ่นดินอาจเสนอเรื่องต่อศาลรัฐธรรมนูญหรือศาลปกครองได้ เมื่อเห็นว่ามีความเห็นต่อศาลรัฐธรรมนูญหรือศาลปกครองได้” (๑) บทบัญญัติแห่งกฎหมายใด มีปัญหาเกี่ยวกับความชอบด้วยรัฐธรรมนูญให้เสนอเรื่องพร้อมด้วยความเห็นต่อศาลรัฐธรรมนูญ และให้ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาวินิจฉัยโดยไม่ชักช้า ทั้งนี้ ตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญ (๒) กฎ คำสั่ง หรือการกระทำอื่นใดของหน่วยงานของรัฐ หรือเจ้าหน้าที่ของรัฐมีปัญหาเกี่ยวกับความชอบด้วยรัฐธรรมนูญหรือกฎหมาย ให้เสนอเรื่องพร้อมด้วยความเห็นต่อศาลปกครอง และให้ศาลปกครองพิจารณาวินิจฉัยโดยไม่ชักช้า ทั้งนี้ ตามกฎหมายว่าด้วยการจัดตั้งศาลปกครอง และวิธีพิจารณาคดีปกครอง” ดังนั้น ผู้ตรวจการแผ่นดินจะใช้ดุลยพินิจเสนอเรื่องพร้อมด้วยความเห็นต่อศาลรัฐธรรมนูญหรือศาลปกครองเพื่อพิจารณาวินิจฉัยถึงปัญหาดังกล่าวได้ จะต้องมีการปฏิบัติหน้าที่ตามมาตรา ๒๒ (๑) (๒) หรือ (๓) เสียก่อน หมายความว่า ประชาชนหรือผู้ร้องเรียนจะต้องได้รับความเดือดร้อนหรือความไม่เป็นธรรมจากเหตุใดเหตุหนึ่ง ดังที่ได้บัญญัติไว้ในมาตรา ๒๒ (๑) (๒) หรือ (๓) และผู้ตรวจการแผ่นดินมีความเห็นเช่นนั้นมาก่อนแล้ว หากผู้ตรวจการแผ่นดินมีความเห็นต่อไปว่า ความเดือดร้อนหรือความไม่เป็นธรรมเกิดจากบทบัญญัติของกฎหมาย กฎ คำสั่ง หรือการกระทำอื่นใดของหน่วยงานของรัฐหรือเจ้าหน้าที่ของรัฐมีปัญหาเกี่ยวกับความชอบด้วยรัฐธรรมนูญหรือกฎหมาย ผู้ตรวจการแผ่นดินจึงจะมีหน้าที่และอำนาจเสนอเรื่องพร้อมด้วยความเห็นต่อศาลรัฐธรรมนูญหรือศาลปกครอง แล้วแต่กรณี เพื่อพิจารณาวินิจฉัยต่อไปได้ ทั้งนี้ ตามแนวคำวินิจฉัยผู้ตรวจการแผ่นดิน (กฎหมาย) ที่ ๓๑/๒๕๖๑ ลงวันที่ ๑๐ สิงหาคม ๒๕๖๑

เมื่อพิเคราะห์ข้อเท็จจริงตามคำร้องเรียนแล้ว การที่ผู้ร้องเรียนอ้างว่า พลเอก ประยุทธ์ จันทร์โอชา หัวหน้าคณะรักษาความสงบแห่งชาติ ประกาศรายชื่อบุคคลสำรองสำหรับการคัดเลือกให้ดำรงตำแหน่งสมาชิกวุฒิสภา มีปัญหาเกี่ยวกับความชอบด้วยรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๖๐ มาตรา ๒๖๙ (ค) นั้น เป็นการกล่าวอ้างว่ามีการกระทำที่ขัดหรือแย้งกับรัฐธรรมนูญและกฎหมายที่เกี่ยวข้องเพื่อขอให้พิจารณาเสนอเรื่องพร้อมด้วยความเห็นต่อศาลปกครอง โดยที่ข้อเท็จจริงตามคำร้องเรียนไม่ปรากฏว่าผู้ร้องเรียนได้รับความเดือดร้อนจากการกระทำได้กล่าวแต่อย่างใด ดังนั้น กรณีตามคำร้องเรียนในเรื่องนี้จึงเป็นเรื่องที่ไม่ปรากฏว่ามีผู้ได้รับความเดือดร้อนหรือความไม่เป็นธรรม ดังที่ได้บัญญัติไว้ในมาตรา ๒๒ (๑) (๒) หรือ (๓) มาก่อน จึงไม่เป็นไปตามเงื่อนไขหรือขั้นตอนของกฎหมายที่จะให้ผู้ตรวจการแผ่นดินเสนอเรื่องพร้อมด้วยความเห็นต่อศาลปกครองได้ ดังที่ได้บัญญัติไว้ในมาตรา ๒๓ แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยผู้ตรวจการแผ่นดิน พ.ศ. ๒๕๖๐

อาศัยเหตุผลดังกล่าวข้างต้น จึงวินิจฉัยให้ยุติเรื่องร้องเรียนของผู้ร้องเรียน และให้สำนักงานผู้ตรวจการแผ่นดินแจ้งผลการวินิจฉัยให้ผู้ร้องเรียนทราบต่อไป

(พลเอก วิทวัส รชตะนันทน์ - บุญ ฐาปนคุณย์ - สมศักดิ์ สุวรรณสุจริต)

คำวินิจฉัยผู้ตรวจการแผ่นดิน

เรื่องร้องเรียนเลขดำที่ ๙๘๒/๒๕๖๒

เรื่องร้องเรียนเลขแดงที่ ๑๐๘๓/๒๕๖๒

(ผู้ร้องเรียน)

พนักงานอัยการจังหวัดนนทบุรี

ผู้ร้องเรียน

ผู้ถูกร้องเรียน

เรื่อง ขอให้ผู้ตรวจการแผ่นดินเสนอเรื่องพร้อมด้วยความเห็นต่อศาลรัฐธรรมนูญ กรณีพนักงานอัยการจังหวัดนนทบุรี ไม่ดำเนินการสั่งฟ้องนาย พ. ในความผิดตามมาตรา ๑๔๔ แห่งประมวลกฎหมายอาญา เป็นการขัดต่อรัฐธรรมนูญ แห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๖๐

กรณีตามคำร้องเรียนนี้ ผู้ร้องเรียนประสงค์ให้ผู้ตรวจการแผ่นดินดำเนินการยื่นคำร้องต่อศาลรัฐธรรมนูญ เพื่อวินิจฉัยว่าการกระทำของพนักงานอัยการจังหวัดนนทบุรีที่ไม่ดำเนินการสั่งฟ้องนาย พ. ในความผิดตามมาตรา ๑๔๔ แห่งประมวลกฎหมายอาญา เป็นการกระทำที่ขัดต่อหลักความเสมอภาคตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๖๐ มาตรา ๔ พิจารณาแล้วเห็นว่า มาตรา ๒๓ (๑) แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วย ผู้ตรวจการแผ่นดิน พ.ศ. ๒๕๖๐ ที่กำหนดให้ผู้ตรวจการแผ่นดินอาจพิจารณาเสนอเรื่องต่อศาลรัฐธรรมนูญได้ เมื่อเห็นว่า บทบัญญัติแห่งกฎหมายใดมีปัญหาเกี่ยวกับความชอบด้วยรัฐธรรมนูญ ซึ่ง “บทบัญญัติแห่งกฎหมาย” หมายถึง กฎหมายที่ตราขึ้นโดยองค์กรที่ใช้อำนาจนิติบัญญัติตามกระบวนการที่กำหนดไว้ในรัฐธรรมนูญ ไม่ว่าจะเป็นตราขึ้นโดย ฝ่ายนิติบัญญัติหรือฝ่ายบริหารก็ตาม ได้แก่ พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญ พระราชบัญญัติ พระราชกำหนด ที่ได้รับการอนุมัติจากรัฐสภาแล้ว และประกาศคณะปฏิวัติฉบับที่มีผลใช้บังคับเทียบเท่ากับพระราชบัญญัติ ดังนั้น การพิจารณาสั่งคดีของพนักงานอัยการจังหวัดนนทบุรี จึงมิใช่บทบัญญัติแห่งกฎหมาย ที่ผู้ตรวจการแผ่นดินจะพิจารณา เสนอเรื่องพร้อมด้วยความเห็นต่อศาลรัฐธรรมนูญเพื่อวินิจฉัยได้ ดังที่ผู้ตรวจการแผ่นดินได้เคยวินิจฉัยไว้ ตามคำวินิจฉัย ผู้ตรวจการแผ่นดิน เรื่องร้องเรียนเลขแดงที่ ๗๑๓/๒๕๖๒ ลงวันที่ ๒ พฤษภาคม ๒๕๖๒

อาศัยเหตุผลดังกล่าวข้างต้น จึงวินิจฉัยให้ยุติเรื่องร้องเรียนของผู้ร้องเรียน และให้สำนักงานผู้ตรวจการ แผ่นดินแจ้งผลการวินิจฉัยให้ผู้ร้องเรียนทราบต่อไป

(พลเอก วิทวัส รชตะนันทน์ - บุรณัฐ ฐาปนดุลย์ - สมศักดิ์ สุวรรณสุจริต)

คำวินิจฉัยผู้ตรวจการแผ่นดิน

เรื่องร้องเรียนเลขดำที่ ๙๙๔/๒๕๖๒

เรื่องร้องเรียนเลขแดงที่ ๑๐๘๕/๒๕๖๒

(ผู้ร้องเรียน)

เจ้าพนักงานตำรวจชุดปราบปรามยาเสพติด ผู้ถูกร้องเรียน

และอบายมุข ตำรวจภูธรจังหวัดสกลนคร

พนักงานสอบสวน สถานีตำรวจภูธรวานรนิวาส

และพนักงานอัยการจังหวัดสว่างแดนดิน

เรื่อง ขอให้ผู้ตรวจการแผ่นดินยื่นคำร้องต่อศาลรัฐธรรมนูญ เพื่อพิจารณาวินิจฉัย กรณีการปฏิบัติหน้าที่ของ เจ้าพนักงานตำรวจชุดปราบปรามยาเสพติดและอบายมุขตำรวจภูธรจังหวัดสกลนคร พนักงานสอบสวน สถานีตำรวจภูธรวานรนิวาส และพนักงานอัยการจังหวัดสว่างแดนดิน มีปัญหาความชอบด้วยรัฐธรรมนูญ แห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๖๐

กรณีตามคำร้องเรียนนี้ เป็นเรื่องขอให้ผู้ตรวจการแผ่นดินพิจารณายื่นคำร้องต่อศาลรัฐธรรมนูญ ตามมาตรา ๔๖ และมาตรา ๔๘ แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญ พ.ศ. ๒๕๖๑ เพื่อวินิจฉัยว่า การกระทำของเจ้าพนักงานตำรวจชุดปราบปรามยาเสพติดและอบายมุข ตำรวจภูธรจังหวัดสกลนคร พนักงานสอบสวน สถานีตำรวจภูธรวานรนิวาส และพนักงานอัยการจังหวัดสว่างแดนดินที่จับกุมและดำเนินกระบวนการพิจารณาในความผิดต่อพระราชบัญญัติยาเสพติดให้โทษกับผู้ร้องเรียน เป็นการกระทำที่ไม่ชอบด้วยกฎหมาย และขัดต่อรัฐธรรมนูญ ซึ่งเป็นกรณีที่กฎหมายอื่นกำหนดหน้าที่และอำนาจของผู้ตรวจการแผ่นดิน ผู้ตรวจการแผ่นดินจึงมีหน้าที่และอำนาจรับเรื่องร้องเรียนดังกล่าวไว้พิจารณาได้ ตามมาตรา ๒๒ (๔) แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยผู้ตรวจการแผ่นดิน พ.ศ. ๒๕๖๐ ประกอบมาตรา ๔๖ และมาตรา ๔๘ แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญ พ.ศ. ๒๕๖๑ ผู้ตรวจการแผ่นดินจึงต้องพิจารณาคำร้องเรียนนี้ตามหลักเกณฑ์และเงื่อนไขที่บัญญัติไว้ตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญ พ.ศ. ๒๕๖๑

เมื่อพิเคราะห์มาตรา ๔๗ แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญ พ.ศ. ๒๕๖๑ ซึ่งบัญญัติว่า “การใช้สิทธิยื่นคำร้องตามมาตรา ๔๖ ต้องเป็นการกระทำที่เป็นการละเมิดสิทธิหรือเสรีภาพ อันเกิดจากการกระทำของหน่วยงานของรัฐ เจ้าหน้าที่ของรัฐ หรือหน่วยงานซึ่งใช้อำนาจรัฐและต้องมีใช้เป็นกรณีอย่างหนึ่งอย่างใด ดังต่อไปนี้ (๔) เรื่องที่อยู่ในระหว่างการพิจารณาพิพากษาคดีของศาลอื่น หรือเรื่องที่ศาลอื่นมีคำพิพากษาหรือคำสั่งถึงที่สุดแล้ว” และมาตรา ๔๘ แห่งพระราชบัญญัตินี้ดังกล่าว บัญญัติว่า “ภายใต้บังคับมาตรา ๔๗ ผู้ใดถูกละเมิดสิทธิหรือเสรีภาพที่รัฐธรรมนูญคุ้มครองไว้ ถ้าผู้นั้นเห็นว่าการละเมิดนั้น เป็นผลจากบทบัญญัติแห่งกฎหมาย ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ ให้ยื่นคำร้องต่อผู้ตรวจการแผ่นดิน” พิจารณาดังกล่าวแล้วเห็นว่า การที่เจ้าพนักงานตำรวจชุดปราบปรามยาเสพติดและอบายมุข ตำรวจภูธรจังหวัดสกลนคร พนักงานสอบสวน สถานีตำรวจภูธรวานรนิวาส ดำเนินการจับกุมและสอบสวนผู้ร้องเรียน และการที่พนักงานอัยการจังหวัดสว่างแดนดินยื่นฟ้องและดำเนินกระบวนการพิจารณาต่อผู้ร้องเรียนในศาลจังหวัดสว่างแดนดิน นั้น เป็นการดำเนินการตามอำนาจหน้าที่ของเจ้าพนักงานในกระบวนการยุติธรรมทางอาญา ซึ่งคู่กรณีจะต้องใช้สิทธิต่อสู้โต้แย้งกันในขั้นตอนการพิจารณาของศาลจังหวัดสว่างแดนดิน อีกทั้งข้อเท็จจริงตามคำร้องเรียนและเอกสารประกอบคำร้องเรียนปรากฏว่าคดีนี้ ศาลจังหวัดสว่างแดนดิน

ได้มีคำพิพากษาเป็นคดีหมายเลขแดงที่ ๙๙/๒๕๖๑ ลงวันที่ ๑๑ มกราคม ๒๕๖๑ และผู้ร้องเรียนได้อุทธรณ์คำพิพากษาดังกล่าว โดยศาลอุทธรณ์มีคำพิพากษา ตามคดีหมายเลขแดงที่ ๑๒๑๖๔/๒๕๖๑ ลงวันที่ ๑๒ กันยายน ๒๕๖๑ แล้วกรณีตามคำร้องเรียนนี้จึงเป็นเรื่องที่ศาลมีคำพิพากษาหรือคำสั่งถึงที่สุดแล้ว ดังนั้น ผู้ตรวจการแผ่นดินจึงไม่อาจพิจารณาเสนอเรื่องต่อศาลรัฐธรรมนูญเพื่อพิจารณาวินิจฉัยได้ เนื่องจากไม่เป็นไปตามหลักเกณฑ์และเงื่อนไขตามกฎหมายอื่น

อาศัยเหตุผลดังกล่าวข้างต้น จึงวินิจฉัยให้ยุติเรื่องร้องเรียนของผู้ร้องเรียน ตามมาตรา ๓๗ (๘) ประกอบวรรคสอง แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยผู้ตรวจการแผ่นดิน พ.ศ. ๒๕๖๐ และให้สำนักงานผู้ตรวจการแผ่นดินแจ้งผลการวินิจฉัยให้ผู้ร้องเรียนทราบต่อไป

(พลเอก วิทวัส รชตะนันทน์ - บุรณัฐ ปานบุญ - สมศักดิ์ สุวรรณสุจริต)

คำวินิจฉัยผู้ตรวจการแผ่นดิน

เรื่องร้องเรียนเลขดำที่ ๑๐๓๑/๒๕๖๒

เรื่องร้องเรียนเลขแดงที่ ๑๐๘๗/๒๕๖๒

(ผู้ร้องเรียน)

คณะกรรมการสรรหาสมาชิกวุฒิสภา

ผู้ร้องเรียน

ผู้ถูกร้องเรียน

เรื่อง ขอให้ผู้ตรวจการแผ่นดินพิจารณาเสนอเรื่องพร้อมด้วยความเห็นต่อศาลรัฐธรรมนูญเพื่อพิจารณาวินิจฉัยตามมาตรา ๔๖ แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญ พ.ศ. ๒๕๖๑ กรณีกรรมการสรรหาสมาชิกวุฒิสภาที่ดำรงตำแหน่งเป็นกรรมการในสมาชิกคณะรักษาความสงบแห่งชาติ ได้รับการเสนอชื่อและแต่งตั้งเป็นสมาชิกวุฒิสภา มีผลประโยชน์ทับซ้อนฝ่าฝืนรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๖๐ มาตรา ๒๖๙ (๑) เป็นการกระทำละเมิดต่อสิทธิหรือเสรีภาพของผู้ร้องเรียน

กรณีประเด็นปัญหาตามคำร้องเรียนในเรื่องนี้ การที่ผู้ร้องเรียนขอให้ผู้ตรวจการแผ่นดินพิจารณาเสนอเรื่องพร้อมด้วยความเห็นต่อศาลรัฐธรรมนูญเพื่อพิจารณาวินิจฉัย ตามมาตรา ๔๖ แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญ พ.ศ. ๒๕๖๑ นั้น เป็นการขอให้ผู้ตรวจการแผ่นดินพิจารณาดำเนินการตามที่กำหนดไว้ในกฎหมายอื่น จึงอยู่ในหน้าที่และอำนาจของผู้ตรวจการแผ่นดินตามมาตรา ๒๒ (๔) แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยผู้ตรวจการแผ่นดิน พ.ศ. ๒๕๖๐ และการพิจารณาปัญหาตามคำร้องเรียนดังกล่าว จะต้องพิจารณาตามหลักเกณฑ์แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญ พ.ศ. ๒๕๖๑

กรณีผู้ร้องเรียนอ้างว่าตนถูกละเมิดสิทธิหรือเสรีภาพ จากกรณีกรรมการสรรหาสมาชิกวุฒิสภาที่ดำรงตำแหน่งเป็นกรรมการในสมาชิกคณะรักษาความสงบแห่งชาติ ได้รับการเสนอชื่อและแต่งตั้งเป็นสมาชิกวุฒิสภา มีผลประโยชน์ทับซ้อนฝ่าฝืนรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๖๐ มาตรา ๒๖๙ (๑) นั้น เป็นการกล่าวอ้างว่าการสรรหาสมาชิกวุฒิสภามีปัญหาเกี่ยวกับความชอบด้วยรัฐธรรมนูญ ตามที่บัญญัติไว้ในบทเฉพาะกาลของรัฐธรรมนูญ โดยที่ข้อเท็จจริงตามคำร้องเรียนไม่ปรากฏว่าผู้ร้องเรียนเป็นบุคคลซึ่งถูกละเมิดสิทธิหรือเสรีภาพโดยตรงจากกรณีดังกล่าว หากแต่เป็นเพียงการแสดงความคิดเห็นของผู้ร้องเรียนเท่านั้น จึงไม่ต้องด้วยหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญ พ.ศ. ๒๕๖๑ มาตรา ๔๖ ที่จะให้ผู้ตรวจการแผ่นดินเสนอเรื่องพร้อมด้วยความเห็นต่อศาลรัฐธรรมนูญเพื่อพิจารณาวินิจฉัยได้ (เทียบเคียงคำสั่งศาลรัฐธรรมนูญที่ ๑๐/๒๕๖๒ ลงวันที่ ๒๗ มีนาคม ๒๕๖๒) กรณีประเด็นปัญหาตามคำร้องเรียนในเรื่องนี้จึงเป็นเรื่องที่มีได้เป็นไปตามหลักเกณฑ์และเงื่อนไขตามกฎหมายอื่น ผู้ตรวจการแผ่นดินจึงไม่อาจพิจารณาในประเด็น ว่ากรรมการสรรหาสมาชิกวุฒิสภาที่ดำรงตำแหน่งเป็นกรรมการในสมาชิกคณะรักษาความสงบแห่งชาติได้รับการเสนอชื่อและแต่งตั้งเป็นสมาชิกวุฒิสภา มีผลประโยชน์ทับซ้อนฝ่าฝืนรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๖๐ มาตรา ๒๖๙ (๑) หรือไม่ อีกต่อไป

อาศัยเหตุผลดังกล่าวข้างต้น จึงวินิจฉัยให้ยุติเรื่องร้องเรียน ตามมาตรา ๓๗ (๘) วรรคหนึ่ง ประกอบวรรคสอง แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยผู้ตรวจการแผ่นดิน พ.ศ. ๒๕๖๐ และให้สำนักงานผู้ตรวจการแผ่นดินแจ้งผลการวินิจฉัยให้ผู้ร้องเรียนทราบต่อไป

(พลเอก วิทวัส รชตะนันทน์ - บุรณัฐ ฐาปนคัลย์ - สมศักดิ์ สุวรรณสุจริต)

คำวินิจฉัยผู้ตรวจการแผ่นดิน

เรื่องร้องเรียนเลขดำที่ ๑๐๗๔/๒๕๖๒

เรื่องร้องเรียนเลขแดงที่ ๑๑๐๐/๒๕๖๒

(ผู้ร้องเรียน)

คณะกรรมการป้องกันและปราบปราม

การทุจริตแห่งชาติ

ผู้ร้องเรียน

ผู้ถูกร้องเรียน

เรื่อง ขอให้ผู้ตรวจการแผ่นดินพิจารณาเสนอเรื่องพร้อมด้วยความเห็นต่อศาลรัฐธรรมนูญ เพื่อให้พิจารณาวินิจฉัย
ถอดถอนคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ เนื่องจากทุจริตต่อหน้าที่

พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยผู้ตรวจการแผ่นดิน พ.ศ. ๒๕๖๐ มาตรา ๒๓ (๑) บัญญัติให้
ผู้ตรวจการแผ่นดินเสนอเรื่องพร้อมด้วยความเห็นต่อศาลรัฐธรรมนูญได้เฉพาะกรณีที่บทบัญญัติแห่งกฎหมายมีปัญหาความชอบ
ด้วยรัฐธรรมนูญเท่านั้น ซึ่ง “บทบัญญัติแห่งกฎหมาย” หมายถึง กฎหมายที่ตราขึ้นโดยองค์กรที่ใช้อำนาจนิติบัญญัติ
ตามกระบวนการที่กำหนดไว้ในรัฐธรรมนูญ ไม่ว่าจะตราขึ้นโดยฝ่ายนิติบัญญัติหรือฝ่ายบริหารก็ตาม ได้แก่ พระราชบัญญัติ
ประกอบรัฐธรรมนูญ พระราชบัญญัติ พระราชกำหนดที่ได้รับการอนุมัติจากรัฐสภาแล้ว และประกาศคณะปฏิวัติ
ฉบับที่มีผลใช้บังคับเทียบเท่ากับพระราชบัญญัติ กรณีที่ผู้ร้องเรียนขอให้ถอดถอนคณะกรรมการป้องกันและปราบปราม
การทุจริตแห่งชาติ จึงมิใช่การร้องเรียนเกี่ยวกับกรณีบทบัญญัติแห่งกฎหมายมีปัญหาความชอบด้วยรัฐธรรมนูญ
ที่ผู้ตรวจการแผ่นดินจะเสนอเรื่องพร้อมด้วยความเห็นต่อศาลรัฐธรรมนูญได้

นอกจากนี้ รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๖๐ มาตรา ๒๓๖ ยังได้บัญญัติเกี่ยวกับ
ผู้มีสิทธิกล่าวหาและวิธีการกล่าวหาคณะกรรมการ ป.ป.ช. เอาไว้โดยเฉพาะแล้ว โดยให้สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร
สมาชิกวุฒิสภา หรือสมาชิกของทั้งสองสภา จำนวนไม่น้อยกว่าหนึ่งในห้าของจำนวนสมาชิกทั้งหมดเท่าที่มีอยู่ของทั้งสองสภา
หรือประชาชนผู้มีสิทธิเลือกตั้งจำนวนไม่น้อยกว่าสองหมื่นคน เข้าชื่อกล่าวหาต่อประธานรัฐสภาพร้อมด้วยหลักฐาน
ตามสมควร ดังนั้น ปัญหาตามคำร้องเรียนนี้จึงเป็นเรื่องที่ไม่อยู่ในหน้าที่และอำนาจของผู้ตรวจการแผ่นดิน ที่จะพิจารณา
เสนอเรื่องพร้อมความเห็นต่อศาลรัฐธรรมนูญ ตามมาตรา ๓๗ (๓) วรรคหนึ่ง ประกอบวรรคสอง แห่งพระราชบัญญัติ
ประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยผู้ตรวจการแผ่นดิน พ.ศ. ๒๕๖๐

อาศัยเหตุผลดังกล่าวข้างต้น จึงวินิจฉัยให้ยุติเรื่องร้องเรียนของผู้ร้องเรียน และให้สำนักงานผู้ตรวจการ
แผ่นดินแจ้งผลการวินิจฉัยให้ผู้ร้องเรียนทราบต่อไป

(พลเอก วิทวัส รชตะนันทน์ - บุรณัฐ ปานบุญ - สมศักดิ์ สุวรรณสุจริต)

คำวินิจฉัยผู้ตรวจการแผ่นดิน

เรื่องร้องเรียนเลขดำที่ ๗๕๑/๒๕๖๒

เรื่องร้องเรียนเลขแดงที่ ๑๐๓/๒๕๖๒

(ผู้ร้องเรียน)

กรมสอบสวนคดีพิเศษ และ

พนักงานอัยการ สำนักงานอัยการพิเศษฝ่ายคดีพิเศษ ๔

สำนักงานอัยการสูงสุด

ผู้ร้องเรียน

ผู้ถูกร้องเรียน

เรื่อง ขอให้ผู้ตรวจการแผ่นดินพิจารณาเสนอเรื่องพร้อมด้วยความเห็นต่อศาลรัฐธรรมนูญ ตามมาตรา ๔๖ แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญ พ.ศ. ๒๕๖๑ เพื่อพิจารณาวินิจฉัยกรณีกรมสอบสวนคดีพิเศษและพนักงานอัยการ สำนักงานอัยการพิเศษฝ่ายคดีพิเศษ ๔ สำนักงานอัยการสูงสุด ดำเนินคดีอาญาผู้ร้องเรียนในความผิดตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๑๑๓ มาตรา ๑๑๖ มาตรา ๑๑๗ มาตรา ๒๐๙ มาตรา ๒๑๐ มาตรา ๒๑๕ และมาตรา ๒๑๖ เป็นการฝ่าฝืนรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๖๐ มาตรา ๒๑๑ วรรคสี่ ละเมิดต่อสิทธิผู้ร้องเรียนตามที่ได้รับการรับรองและคุ้มครองไว้ในรัฐธรรมนูญ มาตรา ๔ มาตรา ๕ มาตรา ๓๔ และมาตรา ๔๔

พิเคราะห์ข้อเท็จจริงและข้อกฎหมายแล้วจะได้วินิจฉัยไปตามประเด็นที่ร้องเรียน ดังนี้ กรณีประเด็นปัญหาตามคำร้องเรียนในเรื่องนี้ เป็นเรื่องเดียวกันกับเรื่องร้องเรียนเลขดำที่ ๑๖๔๙/๒๕๖๑ เลขแดงที่ ๑๕๐/๒๕๖๒ ซึ่งผู้ตรวจการแผ่นดินได้เคยสรุปผลการพิจารณาไว้แล้ว โดยมีคำวินิจฉัยให้เสนอเรื่องพร้อมด้วยความเห็นต่อศาลรัฐธรรมนูญ ตามมาตรา ๔๖ แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญ พ.ศ. ๒๕๖๑ เพื่อพิจารณาวินิจฉัย ว่าการที่พนักงานอัยการ สำนักงานอัยการพิเศษฝ่ายคดีพิเศษ ๔ สำนักงานอัยการสูงสุด ยื่นฟ้องนาย พ. (เป็นจำเลยที่ ๑๓) กับพวก รวม ๑๔ คน ต่อศาลอาญา ในข้อหาความผิดฐานเป็นกบฏ ตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๑๑๓ ตามคดีอาญาหมายเลขดำที่ อ.๘๓๒/๒๕๖๑ เป็นการละเมิดสิทธิและเสรีภาพที่รัฐธรรมนูญให้การรับรองและคุ้มครองไว้ ตามมาตรา ๓๔ และมาตรา ๔๔ ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๖๐ และศาลรัฐธรรมนูญได้มีคำสั่งรับเรื่องไว้พิจารณาแล้ว เป็นเรื่องพิจารณาที่ ต. ๕/๒๕๖๒ ซึ่งขณะนี้อยู่ระหว่างการพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญ ถึงแม้ว่าผู้ร้องเรียนมิได้ถูกพนักงานอัยการยื่นฟ้องเป็นจำเลยในคดีดังกล่าวด้วยก็ตาม แต่ข้อเท็จจริงตามคำร้องเรียนปรากฏว่า ผู้ร้องเรียนถูกดำเนินคดีในความผิดฐานเป็นกบฏ ตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๑๑๓ โดยมีมูลเหตุที่สืบเนื่องมาจากการเข้าร่วมชุมนุมกับกลุ่มประชาชนและ กปปส. ในห้วงระหว่างวันที่ ๓๑ ตุลาคม ๒๕๕๖ ถึงวันที่ ๒๒ พฤษภาคม ๒๕๕๗ อันเป็นมูลเหตุเดียวกันกับคดีอาญาดังกล่าวข้างต้น เมื่อผู้ตรวจการแผ่นดินได้ยื่นคำร้องต่อศาลรัฐธรรมนูญเพื่อพิจารณาวินิจฉัยแล้ว หากศาลรัฐธรรมนูญมีคำวินิจฉัยเป็นประการใดย่อมเป็นเด็ดขาด มีผลผูกพันรัฐสภา คณะรัฐมนตรี ศาล องค์การอิสระ และหน่วยงานของรัฐ ตามมาตรา ๒๑๑ วรรคสี่ ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๖๐ ดังนั้น กรณีประเด็นปัญหาตามคำร้องเรียนในเรื่องนี้จึงเป็นเรื่องที่ผู้ตรวจการแผ่นดินเคยสรุปผลการพิจารณาแล้ว และเป็นเรื่องที่อยู่ระหว่างการพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญ ซึ่งต้องห้ามมิให้ผู้ตรวจการแผ่นดินรับเรื่องที่มีลักษณะดังกล่าวไว้พิจารณา ตามมาตรา ๓๗ (๒) และ (๓) แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยผู้ตรวจการแผ่นดิน พ.ศ. ๒๕๖๐

อาศัยเหตุผลดังกล่าวข้างต้น จึงวินิจฉัยให้ยุติเรื่องร้องเรียนของผู้ร้องเรียน ตามมาตรา ๓๗ (๒) (๓) วรรคหนึ่ง ประกอบวรรคสอง แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยผู้ตรวจการแผ่นดิน พ.ศ. ๒๕๖๐ และให้สำนักงานผู้ตรวจการแผ่นดินแจ้งผลการวินิจฉัยให้ผู้ร้องเรียนทราบต่อไป

(พลเอก วิทวัส รชตะนันทน์ - บุรณัฐ ปณกุลย์ - สมศักดิ์ สุวรรณสุจริต)

คำวินิจฉัยผู้ตรวจการแผ่นดิน

เรื่องร้องเรียนเลขดำที่ ๑๐๕๕/๒๕๖๒

เรื่องร้องเรียนเลขแดงที่ ๑๑๐๔/๒๕๖๒

(ผู้ร้องเรียน)

คณะกรรมการรักษาความสงบแห่งชาติ

ผู้ร้องเรียน

ผู้ร้องเรียน

เรื่อง ขอให้ผู้ตรวจการแผ่นดินพิจารณาเสนอเรื่องพร้อมด้วยความเห็นต่อศาลปกครอง เพื่อพิจารณาวินิจฉัยกรณีคณะกรรมการรักษาความสงบแห่งชาติ (คสช.) มีคำสั่งแต่งตั้งคณะกรรมการสรรหาสมาชิกวุฒิสภา มีปัญหาเกี่ยวกับความชอบด้วยรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๖๐ มาตรา ๒๖๙ (๑) (ข) (ค)

พิเคราะห์ข้อเท็จจริงและข้อกฎหมายแล้วจะได้วินิจฉัยไปตามประเด็นที่ร้องเรียน ดังนี้ การดำเนินการสรรหาบุคคลซึ่งสมควรเป็นสมาชิกวุฒิสภาของคณะกรรมการสรรหาสมาชิกวุฒิสภา เป็นกระบวนการขั้นตอนที่บัญญัติไว้ในรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๖๐ มิใช่การกระทำทางปกครองหรือการใช้อำนาจทางปกครองกรณีประเด็นปัญหาตามคำร้องเรียนในเรื่องนี้จึงไม่อยู่ในอำนาจพิจารณาพิพากษาของศาลปกครอง ตามมาตรา ๑๙๗ วรรคหนึ่งของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๖๐ ประกอบมาตรา ๙ วรรคหนึ่ง แห่งพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลปกครองและวิธีพิจารณาคดีปกครอง พ.ศ. ๒๕๕๒ (เทียบเคียงคำสั่งศาลปกครองกลาง หมายเลขดำที่ ๔๔๕/๒๕๖๒ หมายเลขแดงที่ ๒๙๙/๒๕๖๒) ด้วยเหตุผลดังกล่าวข้างต้น ผู้ตรวจการแผ่นดินจึงไม่อาจพิจารณาเสนอเรื่องพร้อมด้วยความเห็นต่อศาลปกครองเพื่อพิจารณาวินิจฉัยได้ ดังนั้น การที่ผู้ร้องเรียนขอให้ผู้ตรวจการแผ่นดินอาศัยอำนาจตามมาตรา ๒๓ (๒) แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยผู้ตรวจการแผ่นดิน พ.ศ. ๒๕๖๐ เสนอเรื่องพร้อมด้วยความเห็นต่อศาลปกครองเพื่อพิจารณาวินิจฉัย ว่าการที่คณะกรรมการรักษาความสงบแห่งชาติ (คสช.) มีคำสั่งแต่งตั้งคณะกรรมการสรรหาสมาชิกวุฒิสภา มีปัญหาเกี่ยวกับความชอบด้วยรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๖๐ มาตรา ๒๖๙ (๑) (ข) (ค) จึงเป็นเรื่องที่ไม่เป็นไปตามหลักเกณฑ์และเงื่อนไข ตามที่กำหนดไว้ในมาตรา ๒๓ (๒) แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยผู้ตรวจการแผ่นดิน พ.ศ. ๒๕๖๐

อาศัยเหตุผลดังกล่าวข้างต้น จึงวินิจฉัยให้ยุติเรื่องร้องเรียนของผู้ร้องเรียน และให้สำนักงานผู้ตรวจการแผ่นดินแจ้งผลการวินิจฉัยให้ผู้ร้องเรียนทราบต่อไป

(พลเอก วิทวัส รชตะนันทน์ - บุรณัฐ ฐาปนคัลย์ - สมศักดิ์ สุวรรณสุจริต)

คำวินิจฉัยผู้ตรวจการแผ่นดิน

เรื่องร้องเรียนเลขดำที่ ๑๐๔๐/๒๕๖๒

เรื่องร้องเรียนเลขแดงที่ ๑๑๑๐/๒๕๖๒

(ผู้ร้องเรียน)

นาย ม.

ผู้ร้องเรียน

ผู้ถูกร้องเรียน

เรื่อง ขอให้ผู้ตรวจการแผ่นดินเสนอเรื่องพร้อมความเห็นต่อศาลรัฐธรรมนูญ กรณีนาย ม. ละเมิดสิทธิของผู้ร้องเรียนตามรัฐธรรมนูญ นำโฉนดที่ดินของผู้ร้องเรียนไปเป็นของหมั้นให้กับผู้หญิง

กรณีตามคำร้องเรียนนี้ ผู้ร้องเรียนประสงค์ให้ผู้ตรวจการแผ่นดินดำเนินการยื่นคำร้องต่อศาลรัฐธรรมนูญ เพื่อวินิจฉัย กรณีนาย ม. ละเมิดสิทธิของผู้ร้องเรียนตามรัฐธรรมนูญ นำโฉนดที่ดินของผู้ร้องเรียนไปเป็นของหมั้นให้กับผู้หญิง พิจารณาแล้วเห็นว่า ประเด็นเรื่องร้องเรียนในกรณีนี้ เป็นประเด็นเดียวกับเรื่องร้องเรียนเลขดำที่ ๑๙๔๔/๒๕๖๑ เรื่องร้องเรียนเลขแดงที่ ๒๗๗/๒๕๖๒ เรื่อง ขอให้ผู้ตรวจการแผ่นดินยื่นคำร้องต่อศาลรัฐธรรมนูญในกรณีผู้ร้องเรียนอ้างว่า ถูกละเมิดสิทธิและเสรีภาพตามรัฐธรรมนูญ เนื่องจากถูกเจ้าหน้าที่ตำรวจ สถานีตำรวจนครบาลลุมพินี กรุงเทพมหานคร และสถานีตำรวจภูธรหนองแค จังหวัดสระบุรี ดำเนินคดีโดยไม่เป็นธรรม และถูกแย่งมรดก ซึ่งผู้ตรวจการแผ่นดินได้มีคำวินิจฉัยว่า “ที่ผู้ร้องเรียนกล่าวอ้างว่า ถูกบิดาและพี่ชายแย่งมรดกกับถูกผู้ที่รับฝากโฉนดที่ดินแล้วไม่คืนให้ นั้น เห็นว่า เป็นเรื่องที่ผู้ร้องเรียนอ้างว่าตนถูกละเมิดสิทธิหรือเสรีภาพ แต่ไม่ได้เกิดจากการกระทำของหน่วยงานของรัฐ เจ้าหน้าที่ของรัฐ หรือหน่วยงานซึ่งใช้อำนาจรัฐ จึงไม่เป็นไปตามเงื่อนไขในมาตรา ๔๗ แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญ พ.ศ. ๒๕๖๑ ผู้ตรวจการแผ่นดินจึงไม่อาจพิจารณาเสนอเรื่องต่อศาลรัฐธรรมนูญ เพื่อพิจารณาวินิจฉัยได้เช่นเดียวกัน” กรณีจึงเป็นเรื่องที่ผู้ตรวจการแผ่นดินเคยสรุปผลการพิจารณาแล้ว ซึ่งต้องห้ามมิให้ผู้ตรวจการแผ่นดินรับเรื่องที่มีลักษณะดังกล่าวไว้พิจารณา ตามมาตรา ๓๗ (๗) แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยผู้ตรวจการแผ่นดิน พ.ศ. ๒๕๖๐

อาศัยเหตุผลดังกล่าวข้างต้น จึงวินิจฉัยให้ยุติเรื่องร้องเรียนของผู้ร้องเรียน ตามมาตรา ๓๗ (๗) วรรคหนึ่ง ประกอบวรรคสองแห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยผู้ตรวจการแผ่นดิน พ.ศ. ๒๕๖๐ และให้สำนักงานผู้ตรวจการแผ่นดินแจ้งผลการวินิจฉัยให้ผู้ร้องเรียนทราบต่อไป

(พลเอก วิทวัส รชตะนันทน์ - บุรณัฐ ฐาปนกุลย์ - สมศักดิ์ สุวรรณสุจริต)

เรื่อง ขอให้ผู้ตรวจการแผ่นดินเสนอเรื่องพร้อมด้วยความเห็นต่อศาลปกครองเพื่อพิจารณาวินิจฉัย กรณีการสรรหาสมาชิกวุฒิสภา โดยคณะกรรมการสรรหาสมาชิกวุฒิสภา และการประกาศรายชื่อบุคคลสำรองสำหรับการคัดเลือกให้ดำรงตำแหน่งสมาชิกวุฒิสภา โดยคณะรักษาความสงบแห่งชาติ มีปัญหาเกี่ยวกับความชอบด้วยพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการได้มาซึ่งสมาชิกวุฒิสภา พ.ศ. ๒๕๖๑ มาตรา ๙๐ (๑) (ข) และ (ค)

ตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยผู้ตรวจการแผ่นดิน พ.ศ. ๒๕๖๐ มาตรา ๒๓ บัญญัติไว้ว่า “ในการปฏิบัติหน้าที่ตามมาตรา ๒๒ (๑) (๒) หรือ (๓) ผู้ตรวจการแผ่นดินอาจเสนอเรื่องต่อศาลรัฐธรรมนูญหรือศาลปกครองได้ เมื่อเห็นว่ามีกรณี ดังต่อไปนี้ (๑) บทบัญญัติแห่งกฎหมายใดมีปัญหาเกี่ยวกับความชอบด้วยรัฐธรรมนูญให้เสนอเรื่องพร้อมด้วยความเห็นต่อศาลรัฐธรรมนูญ และให้ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาวินิจฉัยโดยไม่ชักช้า ทั้งนี้ ตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญ (๒) กฎ คำสั่ง หรือการกระทำอื่นใดของหน่วยงานของรัฐ หรือเจ้าหน้าที่ของรัฐมีปัญหาเกี่ยวกับความชอบด้วยรัฐธรรมนูญหรือกฎหมาย ให้เสนอเรื่องพร้อมด้วยความเห็นต่อศาลปกครอง และให้ศาลปกครองพิจารณาวินิจฉัยโดยไม่ชักช้า ทั้งนี้ ตามกฎหมายว่าด้วยการจัดตั้งศาลปกครอง และวิธีพิจารณาคดีปกครอง” ดังนั้น ผู้ตรวจการแผ่นดินจะใช้ดุลยพินิจเสนอเรื่องพร้อมด้วยความเห็นต่อศาลรัฐธรรมนูญหรือศาลปกครองเพื่อพิจารณาวินิจฉัยถึงปัญหาดังกล่าวได้ จะต้องมีการปฏิบัติหน้าที่ตามมาตรา ๒๒ (๑) (๒) หรือ (๓) เสียก่อน หมายความว่า ประชาชนหรือผู้ร้องเรียนจะต้องได้รับความเดือดร้อนหรือความไม่เป็นธรรมจากเหตุใดเหตุหนึ่ง ดังที่ได้บัญญัติไว้ในมาตรา ๒๒ (๑) (๒) หรือ (๓) และผู้ตรวจการแผ่นดินมีความเห็นเช่นนั้นมาก่อนแล้ว หากผู้ตรวจการแผ่นดินมีความเห็นต่อไปว่า ความเดือดร้อนหรือความไม่เป็นธรรมเกิดจากบทบัญญัติของกฎหมาย กฎ คำสั่ง หรือการกระทำอื่นใดของหน่วยงานของรัฐหรือเจ้าหน้าที่ของรัฐมีปัญหาเกี่ยวกับความชอบด้วยรัฐธรรมนูญหรือกฎหมาย ผู้ตรวจการแผ่นดินจึงจะมีหน้าที่และอำนาจเสนอเรื่องพร้อมด้วยความเห็นต่อศาลรัฐธรรมนูญหรือศาลปกครองแล้วแต่กรณี เพื่อพิจารณาวินิจฉัยต่อไปได้ ทั้งนี้ ตามแนวคำวินิจฉัยผู้ตรวจการแผ่นดิน (กฎหมาย) ที่ ๓๑/๒๕๖๑ ลงวันที่ ๑๐ สิงหาคม ๒๕๖๑

เมื่อพิเคราะห์ข้อเท็จจริงตามคำร้องเรียนแล้ว เห็นว่า แม้ว่าจะปรากฏข้อเท็จจริงตามคำร้องเรียนและเอกสารประกอบคำร้องเรียน ว่าผู้ร้องเรียนเป็นผู้สมัครรับเลือกเป็นสมาชิกวุฒิสภาด้วยก็ตาม แต่เป็นการสมัครรับเลือกเป็นสมาชิกวุฒิสภา ตามมาตรา ๙๐ (๑) (ก) แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการได้มาซึ่งสมาชิกวุฒิสภา พ.ศ. ๒๕๖๑ ซึ่งดำเนินการโดยคณะกรรมการการเลือกตั้ง เมื่อผู้ร้องเรียนรับว่าได้ดำเนินการเลือกสมาชิกวุฒิสภาแล้วเสร็จตามกำหนดระยะเวลา และคณะรักษาความสงบแห่งชาติ ได้จัดทำบัญชีรายชื่อบุคคลสำรองสำหรับการคัดเลือกให้ดำรงตำแหน่งสมาชิกวุฒิสภา จำนวน ๕๐ คน ตามมาตรา ๙๘ วรรคสอง โดยชอบแล้ว ผู้ร้องเรียนจึงไม่ได้รับความเดือดร้อนหรือความไม่เป็นธรรมจากกรณีดังกล่าว ส่วนประเด็นที่ผู้ร้องเรียนเห็นว่ายังมีปัญหาเกี่ยวกับความชอบด้วยกฎหมาย นั้น เป็นกระบวนการสรรหาสมาชิกวุฒิสภา โดยคณะกรรมการสรรหาสมาชิกวุฒิสภา ที่มีได้เป็นไป

ตามกำหนดระยะเวลา และมีได้ประกาศรายชื่อบุคคลสำรองสำหรับการคัดเลือกให้ดำรงตำแหน่งสมาชิกวุฒิสภา ตามมาตรา ๙๐ (๑) (ข) และ (ค) แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการได้มาซึ่งสมาชิกวุฒิสภา พ.ศ. ๒๕๖๑ ซึ่งเป็นการกล่าวอ้างว่ามีการกระทำที่ขัดหรือแย้งกับบทบัญญัติแห่งกฎหมายเพื่อขอให้พิจารณาเสนอเรื่องพร้อมด้วยความเห็นต่อศาลปกครอง โดยที่ภายหลังจากผู้ร้องเรียนยื่นหนังสือร้องเรียนต่อผู้ตรวจการแผ่นดิน ปรากฏข้อเท็จจริงว่า ได้มีการประกาศรายชื่อบุคคลสำรองสำหรับการคัดเลือกให้ดำรงตำแหน่งสมาชิกวุฒิสภาดังกล่าวแล้ว ตามประกาศ คณะรักษาความสงบแห่งชาติ ฉบับที่ ๒/๒๕๖๒ เรื่อง ประกาศรายชื่อบุคคลสำรอง สำหรับการคัดเลือกให้ดำรงตำแหน่ง สมาชิกวุฒิสภาตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๖๐ ลงวันที่ ๑๐ มิถุนายน ๒๕๖๒ ลงประกาศ ในราชกิจจานุเบกษา เล่ม ๑๓๖ ตอนพิเศษ ๑๔๙ ง วันที่ ๑๑ มิถุนายน ๒๕๖๒ และข้อเท็จจริงตามคำร้องเรียนในประเด็นนี้ ไม่ปรากฏว่าผู้ร้องเรียนได้รับความเดือดร้อนจากการกระทำของคณะกรรมการสรรหาสมาชิกวุฒิสภาและคณะรักษา ความสงบแห่งชาติแต่อย่างใด ดังนั้น กรณีปัญหาตามคำร้องเรียนในเรื่องนี้จึงเป็นเรื่องที่ไม่ปรากฏว่ามีผู้ได้รับความเดือดร้อน หรือความไม่เป็นธรรม ดังที่ได้บัญญัติไว้ในมาตรา ๒๒ (๑) (๒) หรือ (๓) มาก่อน จึงไม่เป็นไปตามเงื่อนไขหรือขั้นตอน ของกฎหมายที่จะให้ผู้ตรวจการแผ่นดินเสนอเรื่องพร้อมด้วยความเห็นต่อศาลปกครองได้ ดังที่บัญญัติไว้ในมาตรา ๒๓ (๒) แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยผู้ตรวจการแผ่นดิน พ.ศ. ๒๕๖๐

อาศัยเหตุผลดังกล่าวข้างต้น จึงวินิจฉัยให้ยุติเรื่องร้องเรียนของผู้ร้องเรียน และให้สำนักงานผู้ตรวจการแผ่นดินแจ้งผลการวินิจฉัยให้ผู้ร้องเรียนทราบต่อไป

(พลเอก วิทวัส รชตะนันทน์ - บวรณัฐ ฐานปณกุลย์ - สมศักดิ์ สุวรรณสุจริต)

คำวินิจฉัยผู้ตรวจการแผ่นดิน

เรื่องร้องเรียนเลขดำที่ ๗๙๔/๒๕๖๒

เรื่องร้องเรียนเลขแดงที่ ๑๑๕๔/๒๕๖๒

(ผู้ร้องเรียน)

เทศบาลนครอุดรธานี

ผู้ร้องเรียน

ผู้ถูกร้องเรียน

เรื่อง ขอให้ผู้ตรวจการแผ่นดินพิจารณาวินิจฉัย กรณีเทศบาลนครอุดรธานีจ้างงานที่ปรึกษากับสถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง เป็นการกระทำที่ขัดต่อรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๖๐ มาตรา ๗๕ วรรคสอง และพระราชบัญญัติการจัดซื้อจัดจ้างและการบริหารพัสดุภาครัฐ พ.ศ. ๒๕๖๐ มาตรา ๖

กรณีร้องเรียนว่า การที่เทศบาลนครอุดรธานีจ้างงานที่ปรึกษากับสถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง เป็นการปิดกั้นโอกาสบริษัทที่ปรึกษาเอกชนในการประกอบธุรกิจ นั้น เห็นว่า การจ้างงานที่ปรึกษาย่อมต้องดำเนินการตามพระราชบัญญัติการจัดซื้อจัดจ้างและการบริหารพัสดุภาครัฐ พ.ศ. ๒๕๖๐ ซึ่งมาตรา ๗๓ แห่งพระราชบัญญัติดังกล่าว กำหนดว่า ที่ปรึกษาที่จะเข้าร่วมการเสนองานกับหน่วยงานของรัฐต้องเป็นที่ปรึกษาที่ได้ขึ้นทะเบียนไว้กับศูนย์ข้อมูลที่ปรึกษา กระทรวงการคลัง ซึ่งตามประกาศเทศบาลนครอุดรธานี เรื่อง จ้างที่ปรึกษาจ้างที่ปรึกษาจัดทำแผนแม่บทการพัฒนาระบบเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร เทศบาลนครอุดรธานี พ.ศ. ๒๕๖๒-๒๕๖๕ โดยวิธีประกาศเชิญชวนทั่วไป ได้กำหนดคุณสมบัติที่ปรึกษาว่า ต้องเป็นบุคคลธรรมดาหรือนิติบุคคลที่ประกอบอาชีพเป็นที่ปรึกษาในสาขาที่จะจ้าง และได้ขึ้นทะเบียนไว้กับศูนย์ข้อมูลที่ปรึกษา กระทรวงการคลัง ซึ่งข้อกำหนดดังกล่าวมิได้มีลักษณะเป็นการกำหนดให้เฉพาะที่ปรึกษาที่เป็นสถาบันการศึกษาของรัฐเท่านั้นที่จะมีสิทธิยื่นข้อเสนอได้ แต่ยังเปิดโอกาสให้ที่ปรึกษาประเภทนิติบุคคลอื่นสามารถยื่นข้อเสนอได้ด้วย ดังนั้น หากผู้ร้องเรียนเป็นผู้ที่มีคุณสมบัติตรงตามที่เทศบาลนครอุดรธานีกำหนด ผู้ร้องเรียนก็ย่อมมีสิทธิ ที่จะเข้าเสนอราคาต่อหน่วยงานของรัฐได้เช่นกัน กรณีจึงยังไม่ถือว่าผู้ร้องเรียนถูกจำกัดสิทธิหรือเสรีภาพในการประกอบธุรกิจแต่อย่างใด

สำหรับกรณีนี้ผู้ร้องเรียนเห็นว่า การจ้างงานที่ปรึกษากับสถาบันการศึกษาของรัฐเป็นการกระทำที่ขัดต่อรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๖๐ มาตรา ๗๕ วรรคสอง ที่บัญญัติว่า “รัฐต้องไม่ประกอบกิจการที่มีลักษณะเป็นการแข่งขันกับเอกชน...” นั้น เห็นว่า บทบัญญัติดังกล่าวเป็นบทบัญญัติในหมวด ๖ แนวนโยบายแห่งรัฐ ซึ่งบทบัญญัติในหมวดนี้ เป็นเพียงแนวทางให้รัฐดำเนินการตรากฎหมายและกำหนดนโยบายในการบริหารราชการแผ่นดินเท่านั้น มิใช่บทบังคับให้รัฐมีภาระหน้าที่ต้องดำเนินการหรือปฏิบัติแต่อย่างใด กรณีจึงยังไม่ถือว่าการจ้างงานที่ปรึกษาของเทศบาลนครอุดรธานีมีปัญหาเกี่ยวกับความชอบด้วยรัฐธรรมนูญที่ผู้ตรวจการแผ่นดินจะพิจารณาเสนอเรื่องต่อศาลปกครองได้ ตามมาตรา ๒๓ (๒) แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยผู้ตรวจการแผ่นดิน พ.ศ. ๒๕๖๐ และไม่มีประเด็นที่ผู้ตรวจการแผ่นดินจะต้องพิจารณาว่าต้องดำเนินการเรียกเงินค่าจ้างที่ปรึกษาคืน และดำเนินการกล่าวโทษทางวินัย ทางแพ่ง และทางอาญา แก่ผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับงานจ้างที่ปรึกษา หรือไม่ ดังที่ได้เคยวินิจฉัยไว้ในคำวินิจฉัยผู้ตรวจการแผ่นดิน เรื่องร้องเรียนเลขแดงที่ ๘๙๓/๒๕๖๒ ลงวันที่ ๔ มิถุนายน ๒๕๖๒

ส่วนกรณีนี้ผู้ร้องเรียนเห็นว่า การจ้างงานที่ปรึกษาตามคำร้องเรียนนี้ ไม่เป็นไปตามวัตถุประสงค์ของพระราชบัญญัติการจัดซื้อจัดจ้างและการบริหารพัสดุภาครัฐ พ.ศ. ๒๕๖๐ มาตรา ๖ ที่กำหนดให้หน่วยงานของรัฐจะต้องปฏิบัติตามแนวทางของพระราชบัญญัติ และกฎกระทรวง ระเบียบ และประกาศที่ออกตามความในพระราชบัญญัติ

ดังกล่าวด้วย ทั้งนี้ เพื่อให้การจัดซื้อจัดจ้างและการบริหารพัสดุโดยใช้เงินงบประมาณเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ เกิดความคุ้มค่าต่อภารกิจของรัฐ และป้องกันปัญหาการทุจริต จึงขอให้ยกเลิกสัญญาจ้างที่ปรึกษาดังกล่าว นั้น เห็นว่า กรณีตามคำร้องเรียนในประเด็นนี้ เป็นการขอให้ตรวจสอบผลสัมฤทธิ์และประสิทธิภาพในการใช้จ่ายเงินของหน่วยงานของรัฐ ซึ่งไม่อยู่ในหน้าที่และอำนาจของผู้ตรวจการแผ่นดินที่จะพิจารณาได้ ตามความในมาตรา ๓๗ (๓) แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยผู้ตรวจการแผ่นดิน พ.ศ. ๒๕๖๐ ประกอบกับเมื่อไม่ปรากฏข้อเท็จจริงว่า การดำเนินการจ้างงานที่ปรึกษาในครั้งนี้ได้กระทำผิดขั้นตอนหรือเงื่อนไขตามที่พระราชบัญญัติการจัดซื้อจัดจ้างและการบริหารพัสดุภาครัฐ พ.ศ. ๒๕๖๐ กำหนดไว้อย่างไร กรณีจึงไม่มีประเด็นที่จะต้องพิจารณายกเลิกสัญญาจ้างที่ปรึกษา ตลอดจนพิจารณาถึงความรับผิดชอบของบุคคลที่เกี่ยวข้องกับกระบวนการจัดจ้างดังกล่าว

อาศัยเหตุผลดังกล่าวข้างต้น จึงวินิจฉัยให้ยุติเรื่องร้องเรียนของผู้ร้องเรียน และให้สำนักงานผู้ตรวจการแผ่นดินแจ้งผลการวินิจฉัยให้ผู้ร้องเรียนทราบต่อไป

(พลเอก วิทวัส รชตะนันทน์ - บุรณัฐ ปณฺฑิต - สมศักดิ์ สุวรรณสุจริต)

คำวินิจฉัยผู้ตรวจการแผ่นดิน

เรื่องร้องเรียนเลขดำที่ ๗๓๙/๒๕๖๒

เรื่องร้องเรียนเลขแดงที่ ๑๑๕๕/๒๕๖๒

(ผู้ร้องเรียน)

สำนักงานตำรวจแห่งชาติ

ผู้ร้องเรียน

ผู้ถูกร้องเรียน

เรื่อง ขอให้ผู้ตรวจการแผ่นดินพิจารณาเสนอเรื่องพร้อมด้วยความเห็นต่อศาลรัฐธรรมนูญหรือศาลปกครอง เพื่อพิจารณาวินิจฉัย กรณีสำนักงานตำรวจแห่งชาติแต่งตั้งและโยกย้ายข้าราชการตำรวจโดยไม่เป็นไปตามหลักอาวุโส เป็นการกระทำที่ละเมิดสิทธิและเสรีภาพที่รัฐธรรมนูญคุ้มครองไว้ ซึ่งเป็นผลจากบทบัญญัติแห่งกฎหมายขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๖๐ ตามมาตรา ๔๘ แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญ พ.ศ. ๒๕๖๑ และประกาศสำนักนายกรัฐมนตรี เรื่อง หลักเกณฑ์การแต่งตั้งและโยกย้ายข้าราชการตำรวจตามหลักอาวุโส ลงวันที่ ๒๕ กรกฎาคม ๒๕๖๑ ข้อ ๒ และข้อ ๓, กฎ ก.ตร. ว่าด้วยการแต่งตั้งข้าราชการตำรวจ พ.ศ. ๒๕๖๑ ข้อ ๒๘ และคำสั่งหัวหน้าคณะรักษาความสงบแห่งชาติ ที่ ๒๐/๒๕๖๑ เรื่อง มาตรการสนับสนุนการบริหารราชการแผ่นดินให้มีความต่อเนื่อง ลงวันที่ ๒๖ พฤศจิกายน ๒๕๖๑ มีปัญหาความชอบด้วยมาตรา ๔ มาตรา ๒๕ มาตรา ๒๖ มาตรา ๒๗ มาตรา ๒๖๐ วรรคสาม และมาตรา ๒๖๕ ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๖๐ ประกอบมาตรา ๔๔ ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย (ฉบับชั่วคราว) พุทธศักราช ๒๕๕๗

กรณีที่ผู้ร้องเรียนขอให้ผู้ตรวจการแผ่นดินเสนอเรื่องพร้อมด้วยความเห็นต่อศาลรัฐธรรมนูญ เพื่อวินิจฉัยว่า สำนักงานตำรวจแห่งชาติแต่งตั้งและโยกย้ายข้าราชการตำรวจโดยไม่เป็นไปตามหลักอาวุโส เป็นการกระทำที่ละเมิดสิทธิและเสรีภาพที่รัฐธรรมนูญคุ้มครองไว้ ซึ่งเป็นผลจากบทบัญญัติแห่งกฎหมายขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๖๐ ตามมาตรา ๔๘ แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญ พ.ศ. ๒๕๖๑ ซึ่งกำหนดให้ผู้ที่ถูกละเมิดสิทธิหรือเสรีภาพที่รัฐธรรมนูญคุ้มครองไว้ ยื่นคำร้องต่อผู้ตรวจการแผ่นดินก่อน จึงเป็นกรณีที่กฎหมายอื่นกำหนดหน้าที่และอำนาจของผู้ตรวจการแผ่นดินไว้ ผู้ตรวจการแผ่นดินจึงมีอำนาจรับเรื่องร้องเรียนดังกล่าวไว้พิจารณาได้ ตามมาตรา ๒๒ (๔) แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยผู้ตรวจการแผ่นดิน พ.ศ. ๒๕๖๐ และต้องพิจารณาเรื่องร้องเรียนนี้ตามหลักเกณฑ์และเงื่อนไขที่บัญญัติไว้ในมาตรา ๔๘ แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญ พ.ศ. ๒๕๖๑ พิจารณาแล้วเห็นว่าการใช้สิทธิของบุคคลผู้ถูกละเมิดสิทธิหรือเสรีภาพที่รัฐธรรมนูญคุ้มครองไว้ตามมาตรา ๔๘ แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญ พ.ศ. ๒๕๖๑ นั้น การละเมิดสิทธิหรือเสรีภาพดังกล่าว จะต้องเป็นผลมาจากบทบัญญัติแห่งกฎหมายขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ ซึ่ง “บทบัญญัติแห่งกฎหมาย” หมายถึง กฎหมายที่ตราขึ้นโดยองค์กรที่ใช้อำนาจนิติบัญญัติตามกระบวนการที่กำหนดไว้ในรัฐธรรมนูญ ไม่ว่าจะตราขึ้นโดยฝ่ายนิติบัญญัติหรือฝ่ายบริหารก็ตาม ได้แก่ พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญ พระราชบัญญัติ พระราชกำหนดที่ได้รับการอนุมัติจากรัฐสภาแล้ว และประกาศคณะปฏิวัติฉบับที่มีผลใช้บังคับเทียบเท่ากับพระราชบัญญัติ ดังนั้น การที่ผู้ร้องเรียนอ้างว่าถูกละเมิดสิทธิหรือเสรีภาพที่รัฐธรรมนูญคุ้มครองไว้จากการแต่งตั้งและโยกย้ายข้าราชการตำรวจของสำนักงานตำรวจแห่งชาติที่เป็นผลจากประกาศสำนักนายกรัฐมนตรี เรื่อง หลักเกณฑ์การแต่งตั้งและโยกย้ายข้าราชการตำรวจตามหลักอาวุโส

ลงวันที่ ๒๕ กรกฎาคม ๒๕๖๑ และกฎ ก.ตร. ว่าด้วยการแต่งตั้งข้าราชการตำรวจ พ.ศ. ๒๕๖๑ จึงมิใช่เป็นกรณีที่อ้างว่าการละเมิดสิทธิหรือเสรีภาพนั้นเป็นผลมาจากบทบัญญัติแห่งกฎหมายขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ ที่จะให้ผู้ตรวจการแผ่นดินพิจารณาเสนอเรื่องพร้อมด้วยความเห็นต่อศาลรัฐธรรมนูญตามมาตรา ๔๘ แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญ พ.ศ. ๒๕๖๑

และกรณีที่ผู้ร้องเรียนอ้างว่า การละเมิดสิทธิหรือเสรีภาพเป็นผลมาจากคำสั่งหัวหน้าคณะรักษาความสงบแห่งชาติ ที่ ๒๐/๒๕๖๑ เรื่อง มาตรการสนับสนุนการบริหารราชการแผ่นดินให้มีความต่อเนื่อง ลงวันที่ ๒๖ พฤศจิกายน ๒๕๖๑ มีปัญหาความชอบด้วยรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๖๐ มาตรา ๔ มาตรา ๒๕ มาตรา ๒๖ มาตรา ๒๗ และมาตรา ๒๖๕ ประกอบมาตรา ๔๔ ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย (ฉบับชั่วคราว) พุทธศักราช ๒๕๕๗ นั้น เนื่องจากคำสั่งหัวหน้าคณะรักษาความสงบแห่งชาติดังกล่าว ออกโดยอาศัยอำนาจตามมาตรา ๒๖๕ ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๖๐ ประกอบมาตรา ๔๔ ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย (ฉบับชั่วคราว) พุทธศักราช ๒๕๕๗ กรณีจึงเป็นการออกคำสั่งโดยอาศัยอำนาจโดยตรงตามรัฐธรรมนูญซึ่งมีผลบังคับเทียบเท่าพระราชบัญญัติ คำสั่งดังกล่าวจึงมีสถานะเป็นบทบัญญัติแห่งกฎหมาย (เทียบเคียงคำวินิจฉัยศาลรัฐธรรมนูญที่ ๕/๒๕๕๑ และ ๑๒/๒๕๕๒) แต่อย่างไรก็ดี มาตรา ๔๔ ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย (ฉบับชั่วคราว) พุทธศักราช ๒๕๕๗ นั้น ได้กำหนด ให้ถือว่าคำสั่งหรือการกระทำ รวมทั้งการปฏิบัติตามคำสั่งของหัวหน้ารักษาความสงบแห่งชาติ เป็นคำสั่งหรือการกระทำ หรือการปฏิบัติที่ชอบด้วยกฎหมายและรัฐธรรมนูญและเป็นที่สุด ผู้ตรวจการแผ่นดินจึงไม่อาจพิจารณาเสนอเรื่องพร้อมด้วยความเห็นต่อศาลรัฐธรรมนูญ ตามมาตรา ๔๘ แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญ พ.ศ. ๒๕๖๑ ประกอบมาตรา ๓๗ (๘) แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยผู้ตรวจการแผ่นดิน พ.ศ. ๒๕๖๐ และตามมาตรา ๒๓ (๑) แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยผู้ตรวจการแผ่นดิน พ.ศ. ๒๕๖๐ ได้

กรณีที่ผู้ร้องเรียนขอให้ผู้ตรวจการแผ่นดินเสนอเรื่องพร้อมด้วยความเห็นต่อศาลปกครอง เพื่อวินิจฉัยว่าประกาศสำนักนายกรัฐมนตรี เรื่อง หลักเกณฑ์การแต่งตั้งและโยกย้ายข้าราชการตำรวจตามหลักอาวุโส ลงวันที่ ๒๕ กรกฎาคม ๒๕๖๑ และ กฎ ก.ตร. ว่าด้วยการแต่งตั้งข้าราชการตำรวจ พ.ศ. ๒๕๖๑ มีปัญหาความชอบด้วยมาตรา ๔ มาตรา ๒๕ มาตรา ๒๖ มาตรา ๒๗ และมาตรา ๒๖๐ วรรคสาม ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๖๐ เห็นว่า เป็นกรณีที่ผู้ร้องเรียนอ้างว่าประกาศสำนักนายกรัฐมนตรีและกฎ ก.ตร. ดังกล่าว ไม่เป็นไปตามหลักอาวุโสตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๖๐ ซึ่งกรณีตามประเด็นในเรื่องร้องเรียนนี้มีการยื่นฟ้องคดีต่อศาลปกครองสูงสุด เป็นคดีหมายเลขดำที่ ฟป. ๒๘/๒๕๖๑ เมื่อวันที่ ๑๗ กันยายน ๒๕๖๑ จึงเป็นเรื่องที่มีการฟ้องร้องเป็นคดีอยู่ในศาลต้องห้ามมิให้ผู้ตรวจการแผ่นดินรับไว้พิจารณา ตามมาตรา ๓๗ (๒) แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยผู้ตรวจการแผ่นดิน พ.ศ. ๒๕๖๐

อาศัยเหตุผลดังกล่าวข้างต้น จึงวินิจฉัยให้ยุติเรื่องร้องเรียนของผู้ร้องเรียนและให้สำนักงานผู้ตรวจการแผ่นดินแจ้งผลการวินิจฉัยให้ผู้ร้องเรียนทราบต่อไป

(พลเอก วิทวัส รชตะนันทน์ - บุรณัฐ ปณกุลย์ - สมศักดิ์ สุวรรณสุจริต)

คำวินิจฉัยผู้ตรวจการแผ่นดิน

เรื่องร้องเรียนเลขดำที่ ๔๑๐/๒๕๖๒

เรื่องร้องเรียนเลขแดงที่ ๑๑๕๖/๒๕๖๒

(ผู้ร้องเรียน)

รัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทย

และ ผู้บัญชาการสำนักงานตรวจคนเข้าเมือง

ผู้ร้องเรียน

ผู้ถูกร้องเรียน

เรื่อง ขอให้ผู้ตรวจการแผ่นดินยื่นคำร้องต่อศาลรัฐธรรมนูญพร้อมด้วยความเห็น กรณีคำสั่งกระทรวงมหาดไทย ที่ ๑๑๕/๒๕๖๒ สั่ง ณ วันที่ ๒๖ มีนาคม ๒๕๖๒ และคำสั่งของสำนักงานตรวจคนเข้าเมือง สำนักงานตำรวจแห่งชาติ ห้ามมิให้ผู้ร้องเรียนเข้ามาในราชอาณาจักรเป็นการละเมิดสิทธิและเสรีภาพอันเกิดจากการกระทำของเจ้าหน้าที่ของรัฐ และหน่วยงานของรัฐ และการละเมิดดังกล่าวขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย

กรณีตามคำร้องเรียนนี้ เป็นเรื่องขอให้ผู้ตรวจการแผ่นดินพิจารณายื่นคำร้องต่อศาลรัฐธรรมนูญเพื่อวินิจฉัยว่าการปฏิบัติหน้าที่ของรัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทยในการออกคำสั่งกระทรวงมหาดไทย ที่ ๑๑๕/๒๕๖๒ เรื่อง อนุญาตให้นำคนต่างด้าวเข้ามาในราชอาณาจักร ลงวันที่ ๒๖ มีนาคม ๒๕๖๒ และการปฏิบัติหน้าที่ของผู้บัญชาการสำนักงานตรวจคนเข้าเมืองในการห้ามมิให้ผู้ร้องเรียนเข้ามาในราชอาณาจักร เป็นการละเมิดสิทธิหรือเสรีภาพตามรัฐธรรมนูญ อันเป็นการร้องเรียนเกี่ยวกับการกระทำขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ ตามมาตรา ๒๑๓ ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๖๐ ซึ่งตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญ พ.ศ. ๒๕๖๑ มาตรา ๔๖ กำหนดให้บุคคลซึ่งถูกละเมิดสิทธิหรือเสรีภาพต้องยื่นคำร้องต่อผู้ตรวจการแผ่นดินก่อน กรณีตามคำร้องเรียนนี้ จึงเป็นกรณีที่กฎหมายอื่นกำหนดหน้าที่และอำนาจของผู้ตรวจการแผ่นดินไว้ ผู้ตรวจการแผ่นดินจึงมีอำนาจรับเรื่องร้องเรียนดังกล่าวไว้พิจารณาได้ ตามความในมาตรา ๒๒ (๔) แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยผู้ตรวจการแผ่นดิน พ.ศ. ๒๕๖๐ ประกอบกับมาตรา ๔๖ และมาตรา ๔๘ แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญ พ.ศ. ๒๕๖๑ และเห็นควรพิจารณาคำร้องเรียนนี้ตามหลักเกณฑ์และเงื่อนไขที่บัญญัติไว้ในมาตรา ๔๖ แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญ พ.ศ. ๒๕๖๑

พิเคราะห์ข้อเท็จจริงตามคำร้องเรียนแล้วเห็นว่า คำสั่งกระทรวงมหาดไทย ที่ ๑๑๕/๒๕๖๒ เรื่อง อนุญาตให้นำคนต่างด้าวเข้ามาในราชอาณาจักร ลงวันที่ ๒๖ มีนาคม ๒๕๖๒ เป็นการระบุเฉพาะเจาะจง อนุญาตให้นำผู้ร้องเรียนเข้ามาในราชอาณาจักร จึงเป็นกรณีที่ผู้ร้องเรียนอาจจะได้รับความเดือดร้อนหรือเสียหายจากการถูกละเมิดสิทธิหรือเสรีภาพอันเกิดจากการกระทำของหน่วยงานของรัฐ ผู้ร้องเรียนจึงเป็นผู้เสียหายโดยตรงจากการกระทำดังกล่าว

ประเด็นที่ต้องพิเคราะห์ต่อไป คือ ผู้ร้องเรียนเป็นบุคคลสัญชาติไทย อันจะได้รับสิทธิและเสรีภาพในการที่จะไม่ถูกเนรเทศออกนอกราชอาณาจักร หรือการห้ามมิให้ผู้มีสัญชาติไทยเข้ามาในราชอาณาจักร ตามมาตรา ๓๙ ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๖๐ หรือไม่ พิจารณาแล้วเห็นว่า ผู้ร้องเรียนเป็นบุคคลสัญชาติเนเธอร์แลนด์เกิดจากมารดาสัญชาติไทย ซึ่งตามพระราชบัญญัติสัญชาติ พ.ศ. ๒๕๐๘ ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติสัญชาติ (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๓๕ มาตรา ๗ (๑) บัญญัติรับรองว่า ผู้เกิดโดยบิดาหรือมารดาเป็นผู้มีสัญชาติไทย ไม่ว่าจะเกิดในหรือนอกราชอาณาจักรไทย ย่อมได้สัญชาติไทยโดยการเกิด แต่การให้ได้มาซึ่งสัญชาติไทยโดยการเกิดของผู้ร้องเรียนมีขั้นตอนปฏิบัติที่ผู้ร้องเรียน บิดา มารดา หรือผู้ปกครองโดยชอบด้วยกฎหมาย หรือผู้รับมอบอำนาจจะต้องดำเนินการ

ตามระเบียบสำนักทะเบียนกลางว่าด้วยการจัดทำทะเบียนราษฎร พ.ศ. ๒๕๓๕ ซึ่งเพิ่มโดยระเบียบสำนักทะเบียนกลางว่าด้วยการจัดทำทะเบียนราษฎร (ฉบับที่ ๕) พ.ศ. ๒๕๕๑ ข้อ ๙๖/๒ เพื่อขอมีรายการบุคคลและเลขประจำตัวประชาชนในฐานข้อมูลทะเบียนราษฎรเสียก่อน เมื่อผู้ร้องเรียนยังไม่ได้ดำเนินการดังกล่าวจนแล้วเสร็จ จึงยังถือไม่ได้ว่าผู้ร้องเรียนเป็นบุคคลผู้มีสัญชาติไทย

การที่รัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทยได้มีคำสั่งกระทรวงมหาดไทย ที่ ๑๑๕/๒๕๕๖ ไม่อนุญาตให้ผู้ร้องเรียนซึ่งเป็นบุคคลต่างด้าวเข้ามาในราชอาณาจักร เนื่องจากเป็นบุคคลที่มีพฤติการณ์เป็นที่น่าเชื่อว่าเข้ามาเพื่อการค้าประเวณี การค้าหญิงหรือเด็ก การค้ายาเสพติดให้โทษ การลักลอบหนีภาษีศุลกากรหรือประกอบกิจการอื่นที่ขัดต่อความสงบเรียบร้อยหรือศีลธรรมอันดีของประชาชน เป็นการใช้อำนาจตามหน้าที่ที่บัญญัติไว้ในพระราชบัญญัติคนเข้าเมือง พ.ศ. ๒๕๒๒ มาตรา ๑๒ (๑๐) ประกอบมาตรา ๑๖ เมื่อผู้ร้องเรียนเป็นบุคคลต่างด้าว จึงต้องอยู่ภายใต้บังคับของบทบัญญัติดังกล่าว การกระทำของรัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทยในการออกคำสั่งกระทรวงมหาดไทยฯ ไม่ได้เป็นการเนรเทศหรือห้ามมิให้ผู้มีสัญชาติไทยเข้ามาในราชอาณาจักร ตามที่ผู้ร้องเรียนกล่าวอ้าง และในส่วนของคำสั่งของสำนักงานตรวจคนเข้าเมืองที่ไม่อนุญาตให้ผู้ร้องเรียนเข้ามาในราชอาณาจักร เป็นการดำเนินการตามคำสั่งกระทรวงมหาดไทยฯ ดังกล่าว กรณีจึงยังถือไม่ได้ว่าผู้ร้องเรียนถูกละเมิดสิทธิและเสรีภาพที่รัฐธรรมนูญคุ้มครองไว้ ตามความในมาตรา ๒๑๓ ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๖๐ ประกอบมาตรา ๔๖ แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญ พ.ศ. ๒๕๖๑ ประเด็นปัญหาตามคำร้องเรียนนี้ จึงไม่มีปัญหาเกี่ยวกับความชอบด้วยรัฐธรรมนูญที่ผู้ตรวจการแผ่นดินจะยื่นคำร้องพร้อมความเห็นต่อศาลรัฐธรรมนูญเพื่อพิจารณาวินิจฉัยได้

อาศัยเหตุผลดังกล่าวข้างต้น จึงวินิจฉัยให้ยุติเรื่องร้องเรียนของผู้ร้องเรียน และให้สำนักงานผู้ตรวจการแผ่นดินแจ้งผลการวินิจฉัยให้ผู้ร้องเรียนทราบต่อไป

(พลเอก วิทวัส รชตะนันทน์ - บุรณัฐ ปานบุญ - สมศักดิ์ สุวรรณสุจริต)

คำวินิจฉัยผู้ตรวจการแผ่นดิน

เรื่องร้องเรียนเลขดำที่ ๑๒๙๓/๒๕๖๒

เรื่องร้องเรียนเลขแดงที่ ๑๑๘๒/๒๕๖๒

(ผู้ร้องเรียน)

องค์คณะผู้พิพากษาศาลฎีกา

ตามคำพิพากษาศาลฎีกาที่ ๘๘๕๓/๒๕๖๑

ผู้ร้องเรียน

ผู้ถูกร้องเรียน

เรื่อง ขอให้ผู้ตรวจการแผ่นดินเสนอเรื่องต่อศาลรัฐธรรมนูญหรือศาลปกครอง กรณีศาลฎีกามีคำพิพากษาศาลฎีกาที่ ๘๘๕๓/๒๕๖๑ โดยไม่มีกฎหมายให้อำนาจ และไม่ปฏิบัติตามแนวคำพิพากษาศาลฎีกาที่เคยวางบรรทัดฐานไว้ในคดีอื่น อันเป็นการกระทำที่ขัดต่อรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๖๐ มาตรา ๓ มาตรา ๔ มาตรา ๕ และมาตรา ๑๘๘

กรณีขอให้ผู้ตรวจการแผ่นดินพิจารณายื่นคำร้องต่อศาลรัฐธรรมนูญเพื่อวินิจฉัยว่า การที่ศาลฎีกามีคำพิพากษาศาลฎีกาที่ ๘๘๕๓/๒๕๖๑ โดยไม่มีกฎหมายให้อำนาจ และไม่ปฏิบัติตามแนวคำพิพากษาศาลฎีกาที่เคยวางบรรทัดฐานไว้ในคดีอื่น นั้น เป็นการกระทำที่ขัดต่อรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๖๐ มาตรา ๓ มาตรา ๔ มาตรา ๕ และมาตรา ๑๘๘ และเป็นการกระทำที่ละเมิดสิทธิหรือเสรีภาพของผู้ร้องเรียนตามที่รัฐธรรมนูญคุ้มครองไว้ ซึ่งเป็นกรณีที่กฎหมายอื่นกำหนดหน้าที่และอำนาจของผู้ตรวจการแผ่นดินไว้ ผู้ตรวจการแผ่นดินจึงมีหน้าที่และอำนาจรับเรื่องร้องเรียนดังกล่าวไว้พิจารณาได้ ตามมาตรา ๒๒ (๔) แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยผู้ตรวจการแผ่นดิน พ.ศ. ๒๕๖๐ ประกอบมาตรา ๔๖ แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญ พ.ศ. ๒๕๖๑ และผู้ตรวจการแผ่นดินต้องพิจารณาคำร้องเรียนในประเด็นนี้ตามหลักเกณฑ์และเงื่อนไขที่บัญญัติไว้ในพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญ พ.ศ. ๒๕๖๑

เมื่อข้อเท็จจริงตามคำร้องเรียนนี้ปรากฏว่า ศาลฎีกาได้มีคำพิพากษาถึงที่สุดแล้วตามคำพิพากษาศาลฎีกาที่ ๘๘๕๓/๒๕๖๑ กรณีจึงเข้าเงื่อนไขตามมาตรา ๔๗ (๔) แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญ พ.ศ. ๒๕๖๑ ที่กำหนดห้ามมิให้ใช้สิทธิยื่นคำร้องตามมาตรา ๔๖ หากเป็นเรื่องที่ศาลอื่นมีคำพิพากษาหรือคำสั่งถึงที่สุดแล้ว ผู้ตรวจการแผ่นดินจึงไม่อาจพิจารณายื่นคำร้องต่อศาลรัฐธรรมนูญเพื่อวินิจฉัยได้ เนื่องจากไม่ปฏิบัติตามหลักเกณฑ์และเงื่อนไขตามที่พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญ พ.ศ. ๒๕๖๑ กำหนดไว้ ประกอบกับข้อ ๓ (๗) แห่งประกาศผู้ตรวจการแผ่นดิน เรื่อง กำหนดเรื่องที่ผู้ตรวจการแผ่นดินไม่รับไว้พิจารณาตามมาตรา ๓๗ (๘) แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยผู้ตรวจการแผ่นดิน พ.ศ. ๒๕๖๐ พ.ศ. ๒๕๖๒

กรณีขอให้ผู้ตรวจการแผ่นดินพิจารณาเสนอเรื่องพร้อมด้วยความเห็นต่อศาลปกครอง ตามมาตรา ๒๓ (๒) แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยผู้ตรวจการแผ่นดิน พ.ศ. ๒๕๖๐ กรณีที่ศาลฎีกามีคำพิพากษาศาลฎีกาที่ ๘๘๕๓/๒๕๖๑ โดยไม่มีกฎหมายให้อำนาจ และไม่ปฏิบัติตามแนวคำพิพากษาศาลฎีกาที่เคยวางบรรทัดฐานไว้ในคดีอื่น อันเป็นการกระทำที่ขัดต่อรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๖๐ มาตรา ๓ มาตรา ๔ มาตรา ๕ และมาตรา ๑๘๘ นั้น เห็นว่า เมื่อกรณีตามคำร้องเรียนนี้เป็นการร้องเรียนการพิจารณาพิพากษาคดีของศาลฎีกาว่ากระทำโดยไม่มีกฎหมายให้อำนาจ และไม่ปฏิบัติตามแนวคำพิพากษาของศาลฎีกา ที่เคยวางบรรทัดฐานไว้ในคดีอื่น ซึ่งเป็นการร้องเรียนเกี่ยวกับการพิจารณาพิพากษารรคดีของศาล จึงเป็นเรื่องที่ผู้ตรวจการแผ่นดินไม่อาจรับไว้

พิจารณาได้ ตามความในข้อ ๓ (๖) แห่งประกาศผู้ตรวจการแผ่นดิน เรื่อง กำหนดเรื่อง que ผู้ตรวจการแผ่นดินไม่รับไว้
พิจารณาตามมาตรา ๓๗ (๘) แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยผู้ตรวจการแผ่นดิน พ.ศ. ๒๕๖๐ พ.ศ. ๒๕๖๒
อาศัยเหตุผลดังกล่าวข้างต้น จึงวินิจฉัยให้ยุติเรื่องร้องเรียนของผู้ร้องเรียน และให้สำนักงานผู้ตรวจการ
แผ่นดินแจ้งผลการวินิจฉัยให้ผู้ร้องเรียนทราบต่อไป

(พลเอก วิทวัส รชตะนันทน์ - บุรณัฐ ฐาปนดุษฎี - สมศักดิ์ สุวรรณสุจริต)

คำวินิจฉัยผู้ตรวจการแผ่นดิน

เรื่องร้องเรียนเลขดำที่ ๑๑๐๗/๒๕๖๒

เรื่องร้องเรียนเลขแดงที่ ๑๑๘๓/๒๕๖๒

(ผู้ร้องเรียน)

ธนาคารแห่งประเทศไทย

ผู้ร้องเรียน

ผู้ถูกร้องเรียน

เรื่อง ขอให้ผู้ตรวจการแผ่นดินเสนอเรื่องพร้อมความเห็นต่อศาลรัฐธรรมนูญ กรณีธนาคารแห่งประเทศไทย ดำเนินการจ่ายค่าชดเชยให้กับพนักงานที่เกษียณอายุอย่างไม่เป็นธรรมและเลือกปฏิบัติ และตุลาการเสียงข้างมากของศาลปกครองสูงสุดบัญญัติหลักเกณฑ์ “ค่าชดเชย” ขึ้นใหม่ เป็นการขัดต่อรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๖๐

กรณีตามคำร้องเรียนนี้ เป็นเรื่อง que ผู้ร้องเรียนขอให้ผู้ตรวจการแผ่นดินพิจารณายื่นคำร้องต่อศาลรัฐธรรมนูญ ตามมาตรา ๔๖ แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญ พ.ศ. ๒๕๖๑ เพื่อวินิจฉัยว่า การที่ธนาคารแห่งประเทศไทย ดำเนินการจ่ายค่าชดเชยให้กับพนักงานที่เกษียณอายุอย่างไม่เป็นธรรม และเลือกปฏิบัติ และตุลาการเสียงข้างมากของศาลปกครองสูงสุดบัญญัติหลักเกณฑ์ “ค่าชดเชย” ขึ้นใหม่ เป็นการกระทำที่ละเมิดสิทธิหรือเสรีภาพที่รัฐธรรมนูญคุ้มครองไว้ ซึ่งเป็นกรณีที่กฎหมายอื่นกำหนดหน้าที่และอำนาจของผู้ตรวจการแผ่นดินไว้ ผู้ตรวจการแผ่นดินจึงมีหน้าที่และอำนาจรับเรื่องร้องเรียนดังกล่าวไว้พิจารณาได้ตามมาตรา ๒๒ (๔) แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยผู้ตรวจการแผ่นดิน พ.ศ. ๒๕๖๐ ประกอบมาตรา ๔๖ แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญ พ.ศ. ๒๕๖๑ ผู้ตรวจการแผ่นดินจึงต้องพิจารณาคำร้องเรียนนี้ตามหลักเกณฑ์และเงื่อนไขที่บัญญัติไว้ตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญ พ.ศ. ๒๕๖๑

เมื่อพิเคราะห์มาตรา ๔๖ แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญ พ.ศ. ๒๕๖๑ ซึ่งบัญญัติว่า “บุคคลซึ่งถูกละเมิดสิทธิหรือเสรีภาพโดยตรง และได้รับความเดือดร้อนเสียหายหรืออาจจะเดือดร้อนเสียหายโดยมีอาจหลีกเลี่ยงได้อันเนื่องจากการถูกละเมิดสิทธิหรือเสรีภาพนั้น ย่อมมีสิทธิยื่นคำร้องขอให้ศาลพิจารณาวินิจฉัยคดีตามมาตรา ๗ (๑๑) ได้ โดยจะต้องยื่นคำร้องต่อผู้ตรวจการแผ่นดินเสียก่อน” และมาตรา ๔๗ บัญญัติว่า “การใช้สิทธิยื่นคำร้องตามมาตรา ๔๖ ต้องเป็นการกระทำที่เป็นการละเมิดสิทธิหรือเสรีภาพอันเกิดจากการกระทำของหน่วยงานของรัฐ เจ้าหน้าที่ของรัฐ หรือหน่วยงานซึ่งใช้อำนาจรัฐ และต้องมีใช่เป็นกรณีอย่างหนึ่งอย่างใด ดังต่อไปนี้ (๔) เรื่องที่อยู่ในระหว่างการพิจารณาพิพากษาคดีของศาลอื่น หรือเรื่องที่ศาลอื่นมีคำพิพากษาหรือคำสั่งถึงที่สุดแล้ว” เมื่อข้อเท็จจริงปรากฏว่ากรณีตามคำร้องเรียนในประเด็นว่าธนาคารแห่งประเทศไทยเลือกปฏิบัติในการจ่ายค่าชดเชยให้พนักงานและลูกจ้างเป็นกรณีที่ผู้ร้องเรียนได้ฟ้องธนาคารแห่งประเทศไทยเป็นจำเลยต่อศาลปกครองนั้น ศาลปกครองสูงสุดมีคำพิพากษาแล้วเป็นคดีหมายเลขดำที่ อ.๑๑๓๑/๒๕๕๕ คดีหมายเลขแดงที่ อ.๘๒๖/๒๕๖๐ และในประเด็นว่าตุลาการเสียงข้างมากของศาลปกครองสูงสุดได้บัญญัติหลักเกณฑ์ “ค่าชดเชย” ขึ้นใหม่ เพื่อใช้เป็นเหตุผลในการยกฟ้องธนาคารแห่งประเทศไทยนั้น เป็นเรื่องที่ศาลปกครองสูงสุดใช้อำนาจวินิจฉัยประเด็นข้อพิพาทในคดีดังกล่าว ดังนั้น กรณีตามคำร้องเรียนทั้งสองประเด็นจึงเป็นเรื่องร้องเรียนที่อยู่ในระหว่างการพิจารณาพิพากษาคดีของศาลอื่น หรือเรื่องที่ศาลอื่นมีคำพิพากษาหรือคำสั่งถึงที่สุดแล้ว ผู้ตรวจการแผ่นดินจึงไม่อาจพิจารณาเสนอเรื่องต่อศาลรัฐธรรมนูญ

เพื่อพิจารณาวินิจฉัยได้ เนื่องจากไม่เป็นไปตามหลักเกณฑ์และเงื่อนไขที่กำหนดไว้ในมาตรา ๔๗ แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญ พ.ศ. ๒๕๖๑

อาศัยเหตุผลดังกล่าวข้างต้น จึงวินิจฉัยให้ยุติเรื่องร้องเรียนของผู้ร้องเรียน ตามมาตรา ๓๗ (๘) แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยผู้ตรวจการแผ่นดิน พ.ศ. ๒๕๖๐ และให้สำนักงานผู้ตรวจการแผ่นดินแจ้งผลการวินิจฉัยให้ผู้ร้องเรียนทราบต่อไป

(พลเอก วิทวัส รชตะนันทน์ - บุรณัฐ ฐาปนดุษฎี - สมศักดิ์ สุวรรณสุจริต)

คำวินิจฉัยผู้ตรวจการแผ่นดิน

เรื่องร้องเรียนเลขดำที่ ๗๙๓/๒๕๖๒

เรื่องร้องเรียนเลขแดงที่ ๑๑๘๔/๒๕๖๒

(ผู้ร้องเรียน)

สำนักงานการท่องเที่ยวและกีฬา

จังหวัดนครราชสีมา

ผู้ร้องเรียน

ผู้ถูกร้องเรียน

เรื่อง ขอให้ผู้ตรวจการแผ่นดินพิจารณาวินิจฉัย กรณีสำนักงานการท่องเที่ยวและกีฬาส่งงานที่ปรึกษากับมหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา เป็นการกระทำที่ขัดต่อรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๖๐ มาตรา ๗๕ วรรคสอง และพระราชบัญญัติการจัดซื้อจัดจ้างและการบริหารพัสดุภาครัฐ พ.ศ. ๒๕๖๐ มาตรา ๖

กรณีร้องเรียนว่า การที่สำนักงานการท่องเที่ยวและกีฬาส่งงานที่ปรึกษากับมหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา เป็นการปิดกั้นโอกาสบริษัทที่ปรึกษาเอกชนในการประกอบธุรกิจ นั้น เห็นว่า การจ้างงานที่ปรึกษาย่อมต้องดำเนินการตามพระราชบัญญัติการจัดซื้อจัดจ้างและการบริหารพัสดุภาครัฐ พ.ศ. ๒๕๖๐ ซึ่งมาตรา ๗๓ แห่งพระราชบัญญัตินี้กำหนดว่า ที่ปรึกษาที่จะเข้าร่วมการเสนองานกับหน่วยงานของรัฐต้องเป็นที่ปรึกษาที่ได้ขึ้นทะเบียนไว้กับศูนย์ข้อมูลที่ปรึกษา กระทรวงการคลัง ซึ่งตามประกาศจังหวัดนครราชสีมา เรื่อง จ้างที่ปรึกษาจ้างที่ปรึกษา กิจกรรมย่อย การพัฒนาศักยภาพเมืองท่องเที่ยวหลัก มรดกโลกเขาใหญ่ ปากช่อง อย่างยั่งยืน เพื่อเป็นประตูสู่การท่องเที่ยวภาคตะวันออกเฉียงเหนือ โดยวิธีประกาศเชิญชวนทั่วไป ได้กำหนดคุณสมบัติที่ปรึกษาว่า ต้องเป็นบุคคลธรรมดาหรือนิติบุคคลที่ประกอบอาชีพเป็นที่ปรึกษาในสาขาที่จะจ้าง และได้ขึ้นทะเบียนไว้กับศูนย์ข้อมูลที่ปรึกษา กระทรวงการคลัง และที่ปรึกษาต้องเป็นสถาบันการศึกษาของรัฐ หรือสถาบันอิสระ หรือนิติบุคคลที่จดทะเบียนตามกฎหมายไทย ที่ได้ขึ้นทะเบียนไว้กับศูนย์ข้อมูลที่ปรึกษา กระทรวงการคลัง ซึ่งข้อกำหนดดังกล่าว มิได้มีลักษณะเป็นการกำหนดให้เฉพาะที่ปรึกษาที่เป็นสถาบันการศึกษาของรัฐเท่านั้นที่จะมีสิทธิยื่นข้อเสนอได้ แต่ยังเปิดโอกาสให้ที่ปรึกษาประเภทนิติบุคคลอื่นสามารถยื่นข้อเสนอได้ด้วย ดังนั้น หากผู้ร้องเรียนเป็นผู้ที่มีคุณสมบัติตรงตามที่สำนักงานการท่องเที่ยวและกีฬาส่งงานที่ปรึกษาที่กำหนด ผู้ร้องเรียนก็ย่อมมีสิทธิที่จะเข้าเสนอราคาต่อหน่วยงานของรัฐได้เช่นกัน กรณีจึงยังไม่ถือว่าผู้ร้องเรียนถูกจำกัดสิทธิหรือเสรีภาพในการประกอบธุรกิจแต่อย่างใด

สำหรับกรณีที่ผู้ร้องเรียนเห็นว่า การจ้างงานที่ปรึกษากับสถาบันการศึกษาของรัฐเป็นการกระทำที่ขัดต่อรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๖๐ มาตรา ๗๕ วรรคสอง ที่บัญญัติว่า “รัฐต้องไม่ประกอบกิจการที่มีลักษณะเป็นการแข่งขันกับเอกชน...” นั้น เห็นว่า บทบัญญัติดังกล่าวเป็นบทบัญญัติในหมวด ๖ แนวนโยบายแห่งรัฐ ซึ่งบทบัญญัติในหมวดนี้ เป็นเพียงแนวทางให้รัฐดำเนินการตรากฎหมายและกำหนดนโยบายในการบริหารราชการแผ่นดินเท่านั้น มิใช่บทบังคับให้รัฐมีภาระหน้าที่ต้องดำเนินการหรือปฏิบัติแต่อย่างใด กรณีจึงยังไม่ถือว่าการจ้างงานที่ปรึกษาของสำนักงานการท่องเที่ยวและกีฬาส่งงานที่ปรึกษามีปัญหาเกี่ยวกับความชอบด้วยรัฐธรรมนูญที่ผู้ตรวจการแผ่นดินจะพิจารณาเสนอเรื่องต่อศาลปกครองได้ ตามมาตรา ๒๓ (๒) แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยผู้ตรวจการแผ่นดิน พ.ศ. ๒๕๖๐ และไม่มีประเด็นที่ผู้ตรวจการแผ่นดินจะต้องพิจารณาว่าต้องดำเนินการเรียกเงินค่าจ้างที่ปรึกษาคืน และดำเนินการกล่าวโทษทางวินัย ทางแพ่ง และทางอาญา แก่ผู้ที่มีส่วน

เกี่ยวข้องกับงานจ้างที่ปรึกษา หรือไม่ ดังที่ได้เคยวินิจฉัยไว้ในคำวินิจฉัยผู้ตรวจการแผ่นดิน เรื่องร้องเรียนเลขแดงที่ ๘๘๗/๒๕๖๒ ลงวันที่ ๔ มิถุนายน ๒๕๖๒

ส่วนกรณีที่ผู้ร้องเรียนเห็นว่า การจ้างงานที่ปรึกษาตามคำร้องเรียนนี้ ไม่เป็นไปตามวัตถุประสงค์ของพระราชบัญญัติการจัดซื้อจัดจ้างและการบริหารพัสดุภาครัฐ พ.ศ. ๒๕๖๐ มาตรา ๖ ที่กำหนดให้หน่วยงานของรัฐจะต้องปฏิบัติตามแนวทางของพระราชบัญญัติ และกฎกระทรวง ระเบียบ และประกาศที่ออกตามความในพระราชบัญญัตินี้ดังกล่าวด้วย ทั้งนี้ เพื่อให้การจัดซื้อจัดจ้างและการบริหารพัสดุโดยใช้เงินงบประมาณเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ เกิดความคุ้มค่า ต่อภารกิจของรัฐ และป้องกันปัญหาการทุจริต จึงขอให้ยกเลิกสัญญาจ้างที่ปรึกษาดังกล่าว นั้น เห็นว่า กรณีตามคำร้องเรียนในประเด็นนี้ เป็นการขอให้ตรวจสอบผลสัมฤทธิ์และประสิทธิภาพในการใช้จ่ายเงินของหน่วยงานของรัฐ ซึ่งไม่อยู่ในหน้าที่และอำนาจของผู้ตรวจการแผ่นดินที่จะพิจารณาได้ ตามความในมาตรา ๓๗ (๓) แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยผู้ตรวจการแผ่นดิน พ.ศ. ๒๕๖๐ ประกอบกับเมื่อไม่ปรากฏข้อเท็จจริงว่า การดำเนินการจ้างงานที่ปรึกษาในครั้งนี้ได้กระทำผิดขั้นตอนหรือเงื่อนไขตามที่พระราชบัญญัติการจัดซื้อจัดจ้างและการบริหารพัสดุภาครัฐ พ.ศ. ๒๕๖๐ กำหนดไว้อย่างไร กรณีจึงไม่มีประเด็นที่จะต้องพิจารณายกเลิกสัญญาจ้างที่ปรึกษา ตลอดจนพิจารณาถึงความรับผิดชอบของบุคคลที่เกี่ยวข้องกับกระบวนการจัดจ้างดังกล่าว

อาศัยเหตุผลดังกล่าวข้างต้น จึงวินิจฉัยให้ยุติเรื่องร้องเรียนของผู้ร้องเรียน และให้สำนักงานผู้ตรวจการแผ่นดินแจ้งผลการวินิจฉัยให้ผู้ร้องเรียนทราบต่อไป

(พลเอก วิทวัส รชตะนันทน์ - บวรณัฐ ฐาปนกุลย์ - สมศักดิ์ สุวรรณสุจริต)

คำวินิจฉัยผู้ตรวจการแผ่นดิน

เรื่องร้องเรียนเลขดำที่ ๘๐๘/๒๕๖๒

เรื่องร้องเรียนเลขแดงที่ ๑๑๘๕/๒๕๖๒

(ผู้ร้องเรียน)

องค์การบริหารการพัฒนาพื้นที่พิเศษ

เพื่อการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน (องค์การมหาชน)

ผู้ร้องเรียน

ผู้ถูกร้องเรียน

เรื่อง ขอให้ผู้ตรวจการแผ่นดินพิจารณาวินิจฉัย กรณีองค์การบริหารการพัฒนาพื้นที่พิเศษเพื่อการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน (องค์การมหาชน) จ้างงานที่ปรึกษากับมหาวิทยาลัยพะเยามีปัญหาเกี่ยวกับความชอบด้วยรัฐธรรมนูญ แห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๖๐ มาตรา ๗๕ วรรคสองและพระราชบัญญัติการจัดซื้อจัดจ้าง และการบริหารพัสดุภาครัฐ พ.ศ. ๒๕๖๐ มาตรา ๖

กรณีร้องเรียนว่า การที่องค์การบริหารการพัฒนาพื้นที่พิเศษเพื่อการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน (องค์การมหาชน) จ้างงานที่ปรึกษากับมหาวิทยาลัยพะเยา เป็นการปิดกั้นโอกาสบริษัทที่ปรึกษาเอกชนในการประกอบธุรกิจ นั้น เห็นว่า การจ้างงานที่ปรึกษาต้องดำเนินการตามพระราชบัญญัติการจัดซื้อจัดจ้างและการบริหารพัสดุภาครัฐ พ.ศ. ๒๕๖๐ ซึ่งมาตรา ๗๓ แห่งพระราชบัญญัติดังกล่าว กำหนดว่า ที่ปรึกษาที่จะเข้าร่วมการเสนองานกับหน่วยงานของรัฐต้องเป็น ที่ปรึกษาที่ได้ขึ้นทะเบียนไว้กับศูนย์ข้อมูลที่ปรึกษา กระทรวงการคลัง ซึ่งตามประกาศองค์การบริหารการพัฒนาพื้นที่พิเศษฯ เรื่อง จ้างที่ปรึกษาโครงการศึกษาความสามารถในการรองรับนักท่องเที่ยวของพื้นที่ (Carrying Capacity) ประจำปีงบประมาณ ๒๕๖๒ โดยวิธีประกาศเชิญชวนทั่วไป ได้กำหนดคุณสมบัติที่ปรึกษาว่า ต้องเป็นบุคคลธรรมดาหรือนิติบุคคล ที่ประกอบอาชีพเป็นที่ปรึกษาในสาขาที่จ้าง และได้ขึ้นทะเบียนไว้กับศูนย์ข้อมูลที่ปรึกษา กระทรวงการคลัง ซึ่งข้อกำหนดดังกล่าว มิได้มีลักษณะเป็นการกำหนดให้เฉพาะที่ปรึกษาที่เป็นสถาบันการศึกษาของรัฐเท่านั้น ที่จะมีสิทธิยื่นข้อเสนอได้ แต่ยังเปิดโอกาสให้ที่ปรึกษาประเภทนิติบุคคลอื่นสามารถยื่นข้อเสนอได้ด้วย ดังนั้น หากผู้ร้องเรียนเป็นผู้ที่มีคุณสมบัติ ตรงตามที่องค์การบริหารการพัฒนาพื้นที่พิเศษฯ กำหนดไว้ ผู้ร้องเรียนก็ย่อมมีสิทธิที่จะเข้าเสนอราคาต่อหน่วยงาน ของรัฐได้เช่นกัน กรณีจึงยังไม่ถือว่าผู้ร้องเรียนถูกจำกัดสิทธิหรือเสรีภาพในการประกอบธุรกิจแต่อย่างใด

กรณีที่ผู้ร้องเรียนเห็นว่า การจ้างงานที่ปรึกษากับสถาบันการศึกษาของรัฐเป็นการกระทำที่ขัดต่อรัฐธรรมนูญ แห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๖๐ มาตรา ๗๕ วรรคสอง ที่บัญญัติว่า “รัฐต้องไม่ประกอบกิจการที่มีลักษณะ เป็นการแข่งขันกับเอกชน...” นั้น เห็นว่า บทบัญญัติดังกล่าวเป็นบทบัญญัติในหมวด ๖ แนวนโยบายแห่งรัฐ ซึ่งบทบัญญัติในหมวดนี้ เป็นเพียงแนวทางให้รัฐดำเนินการตรากฎหมายและกำหนดนโยบายในการบริหารราชการแผ่นดิน เท่านั้น มิใช่บทบังคับให้รัฐมีภาระหน้าที่ต้องดำเนินการหรือปฏิบัติแต่อย่างใด กรณีจึงยังไม่ถือว่าการจ้างงานที่ปรึกษา ขององค์การบริหารการพัฒนาพื้นที่พิเศษฯ มีปัญหาเกี่ยวกับความชอบด้วยรัฐธรรมนูญที่ผู้ตรวจการแผ่นดินจะพิจารณา เสนอเรื่องต่อศาลปกครองได้ ตามมาตรา ๒๓ (๒) แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยผู้ตรวจการแผ่นดิน พ.ศ. ๒๕๖๐ และไม่มีประเด็นที่ผู้ตรวจการแผ่นดินจะต้องพิจารณาว่า ต้องดำเนินการเรียกเงินค่าจ้างที่ปรึกษาคืน และดำเนินการกล่าวโทษทางวินัย ทางแพ่ง และทางอาญา แก่ผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับงานจ้างที่ปรึกษา หรือไม่ ดังที่ได้เคย วินิจฉัยไว้ตามคำวินิจฉัยผู้ตรวจการแผ่นดิน เรื่องร้องเรียนเลขแดงที่ ๘๘๗/๒๕๖๒ ลงวันที่ ๔ มิถุนายน ๒๕๖๒

ส่วนกรณีที่ร้องเรียนเกี่ยวกับการจ้างงานที่ปรึกษาไม่เป็นไปตามวัตถุประสงค์ของพระราชบัญญัติการจัดซื้อจัดจ้าง และการบริหารพัสดุภาครัฐ พ.ศ. ๒๕๖๐ ซึ่งกำหนดไว้ในมาตรา ๖ เพื่อให้การจัดซื้อจัดจ้างและการบริหารพัสดุโดยใช้

เงินงบประมาณเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ และขัดต่อเหตุผลแนบท้ายของพระราชบัญญัติดังกล่าว ที่ต้องการก่อให้เกิดความคุ้มค่าในการใช้จ่ายเงิน เป็นไปตามหลักธรรมาภิบาลและเกิดความโปร่งใส และกรณีที่อาจารย์มหาวิทยาลัยทำธุรกิจที่ปรึกษาในเวลาราชการ อาจเข้าข่ายเป็นการทุจริตโดยชัดเจน นั้น เห็นว่า กรณีดังกล่าวเป็นการตรวจสอบผลสัมฤทธิ์และประสิทธิภาพในการใช้จ่ายเงินของหน่วยงานของรัฐ และเป็นการร้องเรียนเกี่ยวกับการทุจริต ซึ่งเป็นเรื่องที่อยู่ในหน้าที่และอำนาจของคณะกรรมการตรวจเงินแผ่นดิน และคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ ตามลำดับ ผู้ตรวจการแผ่นดินจึงไม่อาจพิจารณาในประเด็นดังกล่าวได้ ตามมาตรา ๓๗ (๔) แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยผู้ตรวจการแผ่นดิน พ.ศ. ๒๕๖๐ นอกจากนี้ การร้องเรียนเกี่ยวกับปัญหาความชอบด้วยนโยบายของกรมบัญชีกลาง ธนาकारโลก และธนาकारพัฒนาเอเชีย มิใช่การร้องเรียนเกี่ยวกับปัญหาความชอบด้วยรัฐธรรมนูญหรือกฎหมายที่ผู้ตรวจการแผ่นดินจะพิจารณาเสนอเรื่องพร้อมด้วยความเห็นต่อศาลปกครองแต่อย่างใด

อาศัยเหตุผลดังกล่าวข้างต้น จึงวินิจฉัยให้ยุติเรื่องร้องเรียนของผู้ร้องเรียน และให้สำนักงานผู้ตรวจการแผ่นดินแจ้งผลการวินิจฉัยให้ผู้ร้องเรียนทราบต่อไป

(พลเอก วิทวัส รชตะนันท์ - บุรณัฐ ฐาปนุญช์ - สมศักดิ์ สุวรรณสุจริต)

คำวินิจฉัยผู้ตรวจการแผ่นดิน

เรื่องร้องเรียนเลขดำที่ ๘๐๗/๒๕๖๒

เรื่องร้องเรียนเลขแดงที่ ๑๑๘๖/๒๕๖๒

(ผู้ร้องเรียน)

กรมการท่องเที่ยว

ผู้ร้องเรียน

ผู้ถูกร้องเรียน

เรื่อง ขอให้ผู้ตรวจการแผ่นดินพิจารณาวินิจฉัย กรณีกรมการท่องเที่ยวจ้างงานที่ปรึกษากับมหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช มีปัญหาเกี่ยวกับความชอบด้วยรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๖๐ มาตรา ๗๕ วรรคสอง และพระราชบัญญัติการจัดซื้อจัดจ้างและการบริหารพัสดุภาครัฐ พ.ศ. ๒๕๖๐ มาตรา ๖

กรณีร้องเรียนว่า การที่กรมการท่องเที่ยวจ้างงานที่ปรึกษากับมหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช เป็นการปิดกั้นโอกาส บริษัทที่ปรึกษาเอกชนในการประกอบธุรกิจ นั้น เห็นว่า การจ้างงานที่ปรึกษาย่อมต้องดำเนินการตามพระราชบัญญัติการจัดซื้อจัดจ้างและการบริหารพัสดุภาครัฐ พ.ศ. ๒๕๖๐ ซึ่งมาตรา ๗๓ แห่งพระราชบัญญัตินี้ดังกล่าว กำหนดว่า ที่ปรึกษาที่จะเข้าร่วมการเสนองานกับหน่วยงานของรัฐต้องเป็นที่ปรึกษาที่ได้ขึ้นทะเบียนไว้กับศูนย์ข้อมูลที่ปรึกษา กระทรวงการคลัง ซึ่งตามประกาศกรมการท่องเที่ยว เรื่อง จ้างที่ปรึกษาโครงการส่งเสริมและพัฒนาศักยภาพวิสาหกิจเพื่อสร้างมูลค่าเพิ่ม และความยั่งยืนทางการท่องเที่ยว ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๒ โดยวิธีประกาศเชิญชวนทั่วไป ได้กำหนดคุณสมบัติที่ปรึกษาว่า ต้องเป็นนิติบุคคลที่จัดตั้งตามกฎหมายไทย และได้ขึ้นทะเบียนไว้กับศูนย์ข้อมูลที่ปรึกษา กระทรวงการคลัง อีกทั้งต้องมีคุณสมบัติความสามารถ ประสบการณ์ ความเชี่ยวชาญ และผลงานที่เกี่ยวข้อง ในด้านการท่องเที่ยว หรือด้านอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง ซึ่งข้อกำหนดดังกล่าว มิได้มีลักษณะเป็นการกำหนดให้เฉพาะที่ปรึกษาที่เป็นสถาบันการศึกษาของรัฐเท่านั้น ที่จะมียกเว้นข้อเสนอได้ แต่ยังเปิดโอกาสให้ที่ปรึกษาประเภทนิติบุคคลอื่นสามารถยื่นข้อเสนอได้ด้วย ดังนั้น หากผู้ร้องเรียนเป็นผู้ที่มีคุณสมบัติตรงตามที่กรมการท่องเที่ยวกำหนดไว้ ผู้ร้องเรียนก็ย่อมมีสิทธิที่จะเข้าเสนอราคาต่อหน่วยงานของรัฐได้เช่นกัน กรณีจึงยังไม่ถือว่าผู้ร้องเรียนถูกจำกัดสิทธิหรือเสรีภาพในการประกอบธุรกิจแต่อย่างใด

กรณีที่ผู้ร้องเรียนเห็นว่า การจ้างงานที่ปรึกษากับสถาบันการศึกษาของรัฐเป็นการกระทำที่ขัดต่อรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๖๐ มาตรา ๗๕ วรรคสอง ที่บัญญัติว่า “รัฐต้องไม่ประกอบกิจการที่มีลักษณะเป็นการแข่งขันกับเอกชน...” นั้น เห็นว่า บทบัญญัติดังกล่าวเป็นบทบัญญัติในหมวด ๖ แนวนโยบายแห่งรัฐ ซึ่งบทบัญญัติในหมวดนี้ เป็นเพียงแนวทางให้รัฐดำเนินการตรากฎหมายและกำหนดนโยบายในการบริหารราชการแผ่นดินเท่านั้น มิใช่บทบังคับให้รัฐมีภาระหน้าที่ต้องดำเนินการหรือปฏิบัติแต่อย่างใด กรณีจึงยังไม่ถือว่าการจ้างงานที่ปรึกษาของกรมการท่องเที่ยวมีปัญหาเกี่ยวกับความชอบด้วยรัฐธรรมนูญที่ผู้ตรวจการแผ่นดินจะพิจารณาเสนอเรื่องต่อศาลปกครองได้ ตามมาตรา ๒๓ (๒) แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยผู้ตรวจการแผ่นดิน พ.ศ. ๒๕๖๐ และไม่มีประเด็นที่ผู้ตรวจการแผ่นดินจะต้องพิจารณาว่า ต้องดำเนินการเรียกเงินค่าจ้างที่ปรึกษาคืน และดำเนินการกล่าวโทษทางวินัย ทางแพ่ง และทางอาญา แก่ผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับงานจ้างที่ปรึกษา หรือไม่ ดังที่ได้เคยวินิจฉัยไว้ตามคำวินิจฉัยผู้ตรวจการแผ่นดิน เรื่องร้องเรียนเลขแดงที่ ๘๙๗/๒๕๖๒ ลงวันที่ ๔ มิถุนายน ๒๕๖๒

ส่วนกรณีที่ร้องเรียนเกี่ยวกับการจ้างงานที่ปรึกษาไม่เป็นไปตามวัตถุประสงค์ของพระราชบัญญัติการจัดซื้อจัดจ้างและการบริหารพัสดุภาครัฐ พ.ศ. ๒๕๖๐ ซึ่งกำหนดไว้ในมาตรา ๖ เพื่อให้การจัดซื้อจัดจ้างและการบริหารพัสดุโดยใช้

เงินงบประมาณเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ และขัดต่อเหตุผลแนบท้ายของพระราชบัญญัติดังกล่าว ที่ต้องการก่อให้เกิดความคุ้มค่าในการใช้จ่ายเงิน เป็นไปตามหลักธรรมาภิบาลและเกิดความโปร่งใส และกรณีที่ว่าอาจารย์มหาวิทยาลัยทำธุรกิจที่ปรึกษาในเวลาราชการ อาจเข้าข่ายเป็นการทุจริตโดยชัดเจน นั้น เห็นว่า กรณีดังกล่าวเป็นการตรวจสอบผลสัมฤทธิ์และประสิทธิภาพในการใช้จ่ายเงินของหน่วยงานของรัฐ และเป็นการร้องเรียนเกี่ยวกับการทุจริต ซึ่งเป็นเรื่องที่อยู่ในหน้าที่และอำนาจของคณะกรรมการตรวจเงินแผ่นดิน และคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ ตามลำดับ ผู้ตรวจการแผ่นดินจึงไม่อาจพิจารณาในประเด็นดังกล่าวได้ ตามมาตรา ๓๗ (๔) แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยผู้ตรวจการแผ่นดิน พ.ศ. ๒๕๖๐ นอกจากนี้ การร้องเรียนเกี่ยวกับปัญหาความชอบด้วยนโยบายของกรมบัญชีกลาง ธนาकारโลก และธนาकारพัฒนาเอเชีย มิใช่การร้องเรียนเกี่ยวกับปัญหาความชอบด้วยรัฐธรรมนูญหรือกฎหมายที่ผู้ตรวจการแผ่นดินจะพิจารณาเสนอเรื่องพร้อมด้วยความเห็นต่อศาลปกครองแต่อย่างใด

อาศัยเหตุผลดังกล่าวข้างต้น จึงวินิจฉัยให้ยุติเรื่องร้องเรียนของผู้ร้องเรียน และให้สำนักงานผู้ตรวจการแผ่นดินแจ้งผลการวินิจฉัยให้ผู้ร้องเรียนทราบต่อไป

(พลเอก วิทวัส รชตะนันทน์ - บุรณัฐ ฐาปนดุลย์ - สมศักดิ์ สุวรรณสุจริต)

คำวินิจฉัยผู้ตรวจการแผ่นดิน

เรื่องร้องเรียนเลขดำที่ ๘๐๖/๒๕๖๒

เรื่องร้องเรียนเลขแดงที่ ๑๑๘๗/๒๕๖๒

(ผู้ร้องเรียน)

กรมบังคับคดี

ผู้ร้องเรียน

ผู้ถูกร้องเรียน

เรื่อง ขอให้ผู้ตรวจการแผ่นดินพิจารณาเสนอเรื่องพร้อมด้วยความเห็นต่อศาลปกครองเพื่อพิจารณาวินิจฉัยกรณีกรมบังคับคดีจ้างสถาบันของรัฐเป็นที่ปรึกษาโครงการศึกษาแนวทางและรูปแบบการบริหารจัดการหน่วยบริการรูปแบบพิเศษ (Service Delivery Unit : SDU) “สถาบันพัฒนาการบังคับคดี” มีปัญหาเกี่ยวกับความชอบด้วยมาตรา ๗๕ ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๖๐ และมาตรา ๖ แห่งพระราชบัญญัติการจัดซื้อจัดจ้างและการบริหารพัสดุภาครัฐ พ.ศ. ๒๕๖๐

กรณีร้องเรียนว่ากรมบังคับคดีจ้างงานที่ปรึกษากับบริษัท ทริส คอร์ปอเรชั่น จำกัด เป็นการปิดกั้นโอกาสของบริษัทที่ปรึกษาเอกชนในการประกอบธุรกิจ นั้น เห็นว่า การจ้างงานที่ปรึกษาย่อมต้องดำเนินการตามพระราชบัญญัติการจัดซื้อจัดจ้างและการบริหารพัสดุภาครัฐ พ.ศ. ๒๕๖๐ ซึ่งมาตรา ๗๓ แห่งพระราชบัญญัติดังกล่าว กำหนดว่า ที่ปรึกษาที่จะเข้าร่วมการเสนองานกับหน่วยงานของรัฐ ต้องเป็นที่ปรึกษาที่ได้ขึ้นทะเบียนไว้กับศูนย์ข้อมูลที่ปรึกษากระทรวงการคลัง ซึ่งตามประกาศกรมบังคับคดี เรื่อง จ้างที่ปรึกษาโครงการศึกษาแนวทางและรูปแบบการบริหารจัดการหน่วยบริการรูปแบบพิเศษ (Service Delivery Unit : SDU) “สถาบันพัฒนาการบังคับคดี” ข้อ ๗ ได้กำหนดคุณสมบัติที่ปรึกษาว่า ต้องเป็นนิติบุคคลที่จัดตั้งตามกฎหมายไทยที่ขึ้นทะเบียนไว้กับศูนย์ข้อมูลที่ปรึกษา กระทรวงการคลัง สาขาการวิจัยและการประเมินผล ซึ่งข้อกำหนดดังกล่าว มิได้มีลักษณะเป็นการกำหนดให้เฉพาะที่ปรึกษาที่เป็นหน่วยงานของรัฐเท่านั้น ที่จะมียกข้อยื่นข้อเสนอได้ แต่ยังเปิดโอกาสให้ที่ปรึกษาประเภทนิติบุคคลอื่นสามารถยื่นข้อเสนอได้ด้วย ดังเช่นกรณีการจ้างที่ปรึกษากับบริษัท ทริส คอร์ปอเรชั่น จำกัด ซึ่งเป็นนิติบุคคลภาคเอกชนดังกล่าว ดังนั้น หากผู้ร้องเรียนเป็นผู้ที่มีคุณสมบัติตรงตามที่กรมบังคับคดีกำหนดไว้ ผู้ร้องเรียนก็ย่อมมีสิทธิที่จะเข้าซื้อเสนอราคาต่อหน่วยงานของรัฐได้เช่นกัน กรณีจึงยังไม่ถือว่าการจ้างงานที่ปรึกษาของกรมบังคับคดีมีปัญหาเกี่ยวกับความชอบด้วยรัฐธรรมนูญที่ผู้ตรวจการแผ่นดินจะพิจารณาเสนอเรื่องต่อศาลปกครองได้ ตามมาตรา ๒๓ (๒) แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยผู้ตรวจการแผ่นดิน พ.ศ. ๒๕๖๐ และไม่มีประเด็นที่ผู้ตรวจการแผ่นดินจะต้องพิจารณาว่าต้องดำเนินการเรียกเงินค่าจ้างที่ปรึกษาคืน และดำเนินการกล่าวโทษทางวินัย ทางแพ่ง และทางอาญา แก่ผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับงานจ้างที่ปรึกษา หรือไม่

กรณีที่ร้องเรียนเกี่ยวกับการจ้างงานที่ปรึกษาว่าไม่เป็นไปตามวัตถุประสงค์ของพระราชบัญญัติการจัดซื้อจัดจ้างและการบริหารพัสดุภาครัฐ พ.ศ. ๒๕๖๐ ซึ่งกำหนดไว้ในมาตรา ๖ เพื่อให้การจัดซื้อจัดจ้างและการบริหารพัสดุโดยใช้เงินงบประมาณเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ และขัดต่อเหตุผลแนบท้ายพระราชบัญญัติดังกล่าว ที่ต้องการก่อให้เกิดความคุ้มค่าในการใช้จ่ายเงิน เป็นไปตามหลักธรรมาภิบาลและเกิดความโปร่งใส และกรณีดังกล่าวอาจเข้าข่ายการทุจริตโดยชัดเจน นั้น เห็นว่ากรณีดังกล่าวเป็นการตรวจสอบผลสัมฤทธิ์และประสิทธิภาพในการใช้จ่ายเงินของหน่วยงานของรัฐ และเป็นการร้องเรียนเกี่ยวกับการทุจริต ซึ่งเป็นเรื่องที่อยู่ในหน้าที่และอำนาจของคณะกรรมการตรวจเงินแผ่นดิน และคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ ตามลำดับ ผู้ตรวจการแผ่นดินจึงไม่อาจพิจารณาในประเด็น

ดังกล่าวนี้ได้ ตามมาตรา ๓๗ (๔) แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยผู้ตรวจการแผ่นดิน พ.ศ. ๒๕๖๐ นอกจากนี้ การร้องเรียนเกี่ยวกับปัญหาความชอบด้วยนโยบายของกรมบัญชีกลาง ธนาкарโลก และธนาคารพัฒนาเอเซีย มิใช่การร้องเรียนเกี่ยวกับปัญหาความชอบด้วยรัฐธรรมนูญหรือกฎหมายที่ผู้ตรวจการแผ่นดินจะพิจารณาเสนอเรื่อง พร้อมด้วยความเห็นต่อศาลปกครองแต่อย่างใด

อาศัยเหตุผลดังกล่าวข้างต้น จึงวินิจฉัยให้ยุติเรื่องร้องเรียนของผู้ร้องเรียน และให้สำนักงานผู้ตรวจการแผ่นดินแจ้งผลการวินิจฉัยให้ผู้ร้องเรียนทราบต่อไป

(พลเอก วิทวัส รชตะนันทน์ - บุณย์ ฐาปนดุลย์ - สมศักดิ์ สุวรรณสุจริต)

คำวินิจฉัยผู้ตรวจการแผ่นดิน

เรื่องร้องเรียนเลขดำที่ ๗๙๙/๒๕๖๒

เรื่องร้องเรียนเลขแดงที่ ๑๑๘๘/๒๕๖๒

(ผู้ร้องเรียน)

กรมการท่องเที่ยว

กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา

ผู้ร้องเรียน

ผู้ถูกร้องเรียน

เรื่อง ขอให้ผู้ตรวจการแผ่นดินพิจารณาวินิจฉัย กรณีกรมการท่องเที่ยว กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา จ้างงานที่ปรึกษากับมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าธนบุรี เป็นการกระทำที่ขัดต่อรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๖๐ มาตรา ๗๕ วรรคสอง และพระราชบัญญัติการจัดซื้อจัดจ้างและการบริหารพัสดุภาครัฐ พ.ศ. ๒๕๖๐ มาตรา ๖

กรณีร้องเรียนว่า การที่กรมการท่องเที่ยวจ้างงานที่ปรึกษากับมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าธนบุรี เป็นการปิดกั้นโอกาสบริษัทที่ปรึกษาเอกชนในการประกอบธุรกิจ นั้น เห็นว่า การจ้างงานที่ปรึกษาย่อมต้องดำเนินการตามพระราชบัญญัติการจัดซื้อจัดจ้างและการบริหารพัสดุภาครัฐ พ.ศ. ๒๕๖๐ ซึ่งมาตรา ๗๓ แห่งพระราชบัญญัตินี้ดังกล่าว กำหนดว่า ที่ปรึกษาที่จะเข้าร่วมการเสนองานกับหน่วยงานของรัฐต้องเป็นที่ปรึกษาที่ได้ขึ้นทะเบียนไว้กับศูนย์ข้อมูล ที่ปรึกษา กระทรวงการคลัง ซึ่งตามประกาศกรมการท่องเที่ยว เรื่อง จ้างที่ปรึกษาโครงการส่งเสริมและพัฒนาศักยภาพมาตรฐานคุณภาพสินค้าและบริการด้านการท่องเที่ยวและมาตรฐานการท่องเที่ยวอาเซียน ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๒ กิจกรรมที่ ๖ กิจกรรมตรวจประเมินและรับรองมาตรฐานการท่องเที่ยวอาเซียน โดยวิธีประกาศเชิญชวนทั่วไป ได้กำหนดคุณสมบัติที่ปรึกษาว่า ต้องเป็นบุคคลธรรมดาหรือนิติบุคคลที่ประกอบอาชีพเป็นที่ปรึกษาในสาขาที่จ้าง ได้แก่ สาขาท่องเที่ยว หรือสาขาวิจัยและการประเมินผล หรือสาขามาตรฐาน คุณภาพ และได้ขึ้นทะเบียนไว้กับศูนย์ข้อมูลที่ปรึกษา กระทรวงการคลัง โดยแสดงหนังสือรับรองจากหน่วยงานที่ดำเนินการจดทะเบียน รวมทั้งได้รับการขึ้นทะเบียนเป็นหน่วยตรวจสอบและรับรองมาตรฐานการท่องเที่ยวไทยกับกรมการท่องเที่ยว ซึ่งข้อกำหนดดังกล่าว มิได้มีลักษณะเป็นการกำหนดให้เฉพาะ ที่ปรึกษาที่เป็นสถาบันการศึกษาของรัฐเท่านั้นที่จะมีสิทธิยื่นข้อเสนอได้ แต่ยังเปิดโอกาสให้ ที่ปรึกษาประเภทนิติบุคคลอื่นสามารถยื่นข้อเสนอได้ด้วย ดังนั้น หากผู้ร้องเรียนเป็นผู้ที่มีคุณสมบัติตรงตามที่ กรมการท่องเที่ยวกำหนด ผู้ร้องเรียนก็ย่อมมีสิทธิที่จะเข้าซื้อเสนอราคาต่อหน่วยงานของรัฐได้เช่นกัน กรณีจึงยังไม่ถือว่า ผู้ร้องเรียนถูกจำกัดสิทธิหรือเสรีภาพในการประกอบธุรกิจแต่อย่างใด

สำหรับกรณีที่ผู้ร้องเรียนเห็นว่า การจ้างงานที่ปรึกษากับสถาบันการศึกษาของรัฐเป็นการกระทำที่ขัดต่อรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๖๐ มาตรา ๗๕ วรรคสอง ที่บัญญัติว่า “รัฐต้องไม่ประกอบกิจการที่มีลักษณะเป็นการแข่งขันกับเอกชน...” นั้น เห็นว่า บทบัญญัติดังกล่าวเป็นบทบัญญัติในหมวด ๖ แนวนโยบายแห่งรัฐ ซึ่งบทบัญญัติในหมวดนี้ เป็นเพียงแนวทางให้รัฐดำเนินการตรากฎหมายและกำหนดนโยบายในการบริหารราชการแผ่นดินเท่านั้น มิใช่บทบังคับให้รัฐมีภาระหน้าที่ต้องดำเนินการหรือปฏิบัติแต่อย่างใด กรณีจึงยังไม่ถือว่าการจ้างงานที่ปรึกษาของกรมการท่องเที่ยวมีปัญหาเกี่ยวกับความชอบด้วยรัฐธรรมนูญที่ผู้ตรวจการแผ่นดินจะพิจารณาเสนอเรื่องต่อศาลปกครองได้ ตามมาตรา ๒๓ (๒) แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยผู้ตรวจการแผ่นดิน พ.ศ. ๒๕๖๐ และไม่มีประเด็นที่ผู้ตรวจการแผ่นดินจะต้องพิจารณาว่า ต้องดำเนินการเรียกเงินค่าจ้างที่ปรึกษาคืน และดำเนินการ

กล่าวโทษทางวินัย ทางแพ่ง และทางอาญา แก่ผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับงานจ้างที่ปรึกษา หรือไม่ ดังที่ได้เคยวินิจฉัยไว้ในคำวินิจฉัยผู้ตรวจการแผ่นดิน เรื่องร้องเรียนเลขแดงที่ ๘๙๗/๒๕๖๒ ลงวันที่ ๔ มิถุนายน ๒๕๖๒

ส่วนกรณีที่ผู้ร้องเรียนเห็นว่า การจ้างงานที่ปรึกษาตามคำร้องเรียนนี้ ไม่เป็นไปตามวัตถุประสงค์ของพระราชบัญญัติการจัดซื้อจัดจ้างและการบริหารพัสดุภาครัฐ พ.ศ. ๒๕๖๐ มาตรา ๖ ที่กำหนดให้หน่วยงานของรัฐจะต้องปฏิบัติตามแนวทางของพระราชบัญญัติ และกฎกระทรวง ระเบียบ และประกาศที่ออกตามความในพระราชบัญญัตินี้ดังกล่าวด้วย ทั้งนี้ เพื่อให้การจัดซื้อจัดจ้างและการบริหารพัสดุโดยใช้เงินงบประมาณเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ เกิดความคุ้มค่า ต่อภารกิจของรัฐ และป้องกันปัญหาการทุจริต จึงขอให้ยกเลิกสัญญาจ้างที่ปรึกษาดังกล่าว นั้น เห็นว่า กรณีตามคำร้องเรียนในประเด็นนี้ เป็นการขอให้ตรวจสอบผลสัมฤทธิ์และประสิทธิภาพในการใช้จ่ายเงินของหน่วยงานของรัฐ ซึ่งไม่อยู่ในหน้าที่และอำนาจของผู้ตรวจการแผ่นดินที่จะพิจารณาได้ ตามความในมาตรา ๓๗ (๓) แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยผู้ตรวจการแผ่นดิน พ.ศ. ๒๕๖๐ ประกอบกับเมื่อไม่ปรากฏข้อเท็จจริงว่า การดำเนินการจ้างงานที่ปรึกษาในครั้งนี้ได้กระทำผิดขั้นตอนหรือเงื่อนไขตามที่พระราชบัญญัติการจัดซื้อจัดจ้างและการบริหารพัสดุภาครัฐ พ.ศ. ๒๕๖๐ กำหนดไว้อย่างไร กรณีจึงไม่มีประเด็นที่จะต้องพิจารณายกเลิกสัญญาจ้างที่ปรึกษา ตลอดจนพิจารณาถึงความรับผิดชอบของบุคคลที่เกี่ยวข้องกับกระบวนการจัดจ้างดังกล่าว

อาศัยเหตุผลดังกล่าวข้างต้น จึงวินิจฉัยให้ยุติเรื่องร้องเรียนของผู้ร้องเรียน และให้สำนักงานผู้ตรวจการแผ่นดินแจ้งผลการวินิจฉัยให้ผู้ร้องเรียนทราบต่อไป

(พลเอก วิทวัส รชตะนันทน์ - บุรณัฐ ฐาปนกุลย์ - สมศักดิ์ สุวรรณสุจริต)

คำวินิจฉัยผู้ตรวจการแผ่นดิน

เรื่องร้องเรียนเลขดำที่ ๗๙๕/๒๕๖๒

เรื่องร้องเรียนเลขแดงที่ ๑๑๘๙/๒๕๖๒

(ผู้ร้องเรียน)

สำนักงานการท่องเที่ยวและกีฬา

จังหวัดนครราชสีมา

ผู้ร้องเรียน

ผู้ถูกร้องเรียน

เรื่อง ขอให้ผู้ตรวจการแผ่นดินพิจารณาเสนอเรื่องพร้อมด้วยความเห็นต่อศาลปกครองเพื่อพิจารณาวินิจฉัยกรณีสำนักงานการท่องเที่ยวและกีฬาจังหวัดนครราชสีมาจ้างมหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมาเป็นที่ปรึกษาโครงการพัฒนาและส่งเสริมอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวในกลุ่มจังหวัดนครชัยบุรินทร์ กิจกรรมพัฒนาศักยภาพการให้บริการของเครือข่ายผู้ประกอบการและสร้างแบรนด์การท่องเที่ยวกลุ่มจังหวัด : การันตีนครชัยบุรินทร์ (Guarantee Nakhonchaiburin) มีปัญหาเกี่ยวกับความชอบด้วยมาตรา ๗๕ วรรคสอง ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๖๐ และมาตรา ๖ แห่งพระราชบัญญัติการจัดซื้อจัดจ้างและการบริหารพัสดุภาครัฐ พ.ศ. ๒๕๖๐

กรณีร้องเรียนว่า สำนักงานการท่องเที่ยวและกีฬาจังหวัดนครราชสีมาจ้างงานที่ปรึกษากับมหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา เป็นการปิดกั้นโอกาสของบริษัทที่ปรึกษาเอกชนในการประกอบธุรกิจ นั้น เห็นว่า การจ้างงานที่ปรึกษาย่อมต้องดำเนินการตามพระราชบัญญัติการจัดซื้อจัดจ้างและการบริหารพัสดุภาครัฐ พ.ศ. ๒๕๖๐ ซึ่งมาตรา ๗๓ แห่งพระราชบัญญัตินี้กำหนดว่า ที่ปรึกษาที่จะเข้าร่วมการเสนองานกับหน่วยงานของรัฐ ต้องเป็นที่ปรึกษาที่ได้ขึ้นทะเบียนไว้กับศูนย์ข้อมูลที่ปรึกษา กระทรวงการคลัง ซึ่งตามประกาศจังหวัดนครราชสีมา เรื่อง จ้างที่ปรึกษาโครงการพัฒนาและส่งเสริมอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวในกลุ่มจังหวัดนครชัยบุรินทร์ กิจกรรมพัฒนาศักยภาพการให้บริการของเครือข่ายผู้ประกอบการและสร้างแบรนด์การท่องเที่ยวกลุ่มจังหวัด การันตีนครชัยบุรินทร์ (Guarantee Nakhonchaiburin) ข้อ ๑๕ ได้กำหนดคุณสมบัติที่ปรึกษาว่า ต้องเป็นสถาบันการศึกษาของรัฐ หรือสถาบันอิสระ หรือนิติบุคคล ที่จดทะเบียนตามกฎหมายไทย ที่ได้ขึ้นทะเบียนไว้กับศูนย์ข้อมูลที่ปรึกษาไทย กระทรวงการคลัง ซึ่งข้อกำหนดดังกล่าว มิได้มีลักษณะเป็นการกำหนดให้เฉพาะที่ปรึกษาที่เป็นสถาบันการศึกษาของรัฐเท่านั้น ที่จะมีสิทธิยื่นข้อเสนอได้ แต่ยังเปิดโอกาสให้ที่ปรึกษาประเภทนิติบุคคลอื่นสามารถยื่นข้อเสนอได้ด้วย ดังนั้น หากผู้ร้องเรียนเป็นผู้ที่มีคุณสมบัติตรงตามที่สำนักงานการท่องเที่ยวและกีฬาจังหวัดนครราชสีมากำหนดไว้ ผู้ร้องเรียนก็ย่อมมีสิทธิที่จะเข้าซื้อเสนอราคาต่อหน่วยงานของรัฐได้เช่นกัน กรณีจึงยังไม่ถือว่าผู้ร้องเรียนถูกจำกัดสิทธิหรือเสรีภาพในการประกอบธุรกิจแต่อย่างใด

สำหรับกรณีที่ผู้ร้องเรียนเห็นว่า การจ้างงานที่ปรึกษากับสถาบันการศึกษาของรัฐเป็นการกระทำที่ขัดต่อรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๖๐ มาตรา ๗๕ วรรคสอง ที่บัญญัติว่า “รัฐต้องไม่ประกอบกิจการที่มีลักษณะเป็นการแข่งขันกับเอกชน...” นั้น เห็นว่า บทบัญญัติดังกล่าวเป็นบทบัญญัติในหมวด ๖ แนวนโยบายแห่งรัฐ ซึ่งบทบัญญัติในหมวดนี้ เป็นเพียงแนวทางให้รัฐดำเนินการตรากฎหมายและกำหนดนโยบายในการบริหารราชการแผ่นดินเท่านั้น มิใช่บทบังคับให้รัฐมีภาระหน้าที่ต้องดำเนินการหรือปฏิบัติแต่อย่างใด กรณีจึงยังไม่ถือว่าการจ้างงานที่ปรึกษาของสำนักงานการท่องเที่ยวและกีฬาจังหวัดนครราชสีมามีปัญหาเกี่ยวกับความชอบด้วยรัฐธรรมนูญที่ผู้ตรวจการแผ่นดินจะพิจารณาเสนอเรื่องต่อศาลปกครองได้ ตามมาตรา ๒๓ (๒) แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยผู้ตรวจการแผ่นดิน พ.ศ. ๒๕๖๐ และไม่มีประเด็นที่ผู้ตรวจการแผ่นดินจะต้องพิจารณาว่า ต้องดำเนินการเรียกเงิน

ค่าจ้างที่ปรึกษาคืน และดำเนินการกล่าวโทษทางวินัย ทางแพ่ง และทางอาญา แก่ผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับงานจ้างที่ปรึกษาหรือไม่ ดังที่ได้เคยวินิจฉัยไว้ในคำวินิจฉัยผู้ตรวจการแผ่นดิน เรื่องร้องเรียนเลขแดงที่ ๘๙๗/๒๕๖๒ ลงวันที่ ๔ มิถุนายน ๒๕๖๒

กรณีที่ยังร้องเรียนเกี่ยวกับการจ้างงานที่ปรึกษาว่าไม่เป็นไปตามวัตถุประสงค์ของพระราชบัญญัติการจัดซื้อจัดจ้างและการบริหารพัสดุภาครัฐ พ.ศ. ๒๕๖๐ ซึ่งกำหนดไว้ในมาตรา ๖ เพื่อให้การจัดซื้อจัดจ้างและการบริหารพัสดุโดยใช้เงินงบประมาณเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ และขัดต่อเหตุผลแนบท้ายพระราชบัญญัติดังกล่าว ที่ต้องการก่อให้เกิดความคุ้มค่าในการใช้จ่ายเงิน เป็นไปตามหลักธรรมาภิบาลและเกิดความโปร่งใส และกรณีที่อาจารย์มหาวิทยาลัยทำธุรกิจที่ปรึกษาในเวลาราชการ อาจเข้าข่ายการทุจริตโดยชัดเจน นั้น เห็นว่า กรณีดังกล่าวเป็นการตรวจสอบผลสัมฤทธิ์และประสิทธิภาพในการใช้จ่ายเงินของหน่วยงานของรัฐ และเป็นการร้องเรียนเกี่ยวกับการทุจริต ซึ่งเป็นเรื่องที่อยู่ในหน้าที่และอำนาจของคณะกรรมการตรวจเงินแผ่นดิน และคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ ตามลำดับ ผู้ตรวจการแผ่นดินจึงไม่อาจพิจารณาในประเด็นดังกล่าวนี้ได้ ตามมาตรา ๓๗ (๔) แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยผู้ตรวจการแผ่นดิน พ.ศ. ๒๕๖๐ นอกจากนี้ การร้องเรียนเกี่ยวกับปัญหาความชอบด้วยนโยบายของกรมบัญชีกลาง ธนาकारโลก และธนาकारพัฒนาเอเชีย มิใช่การร้องเรียนเกี่ยวกับปัญหาความชอบด้วยรัฐธรรมนูญหรือกฎหมายที่ผู้ตรวจการแผ่นดินจะพิจารณาเสนอเรื่องพร้อมด้วยความเห็นต่อศาลปกครองแต่อย่างใด

อาศัยเหตุผลดังกล่าวข้างต้น จึงวินิจฉัยให้ยุติเรื่องร้องเรียนของผู้ร้องเรียน และให้สำนักงานผู้ตรวจการแผ่นดินแจ้งผลการวินิจฉัยให้ผู้ร้องเรียนทราบต่อไป

(พลเอก วิทวัส รชตะนันท์ - บวรณัฐ ฐาปนกุลย์ - สมศักดิ์ สุวรรณสุจริต)

คำวินิจฉัยผู้ตรวจการแผ่นดิน

เรื่องร้องเรียนเลขดำที่ ๗๙๖/๒๕๖๒

เรื่องร้องเรียนเลขแดงที่ ๑๑๙๐/๒๕๖๒

(ผู้ร้องเรียน)

สำนักงานการท่องเที่ยวและกีฬา

จังหวัดนครราชสีมา

ผู้ร้องเรียน

ผู้ถูกร้องเรียน

เรื่อง ขอให้ผู้ตรวจการแผ่นดินพิจารณาวินิจฉัย กรณีสำนักงานการท่องเที่ยวและกีฬาจังหวัดนครราชสีมาจ้างงานที่ปรึกษากับมหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา เป็นการกระทำที่ขัดต่อรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๖๐ มาตรา ๗๕ วรรคสอง และพระราชบัญญัติการจัดซื้อจัดจ้างและการบริหารพัสดุภาครัฐ พ.ศ. ๒๕๖๐ มาตรา ๖

กรณีร้องเรียนว่า การที่สำนักงานการท่องเที่ยวและกีฬาจังหวัดนครราชสีมาจ้างงานที่ปรึกษากับมหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา เป็นการปิดกั้นโอกาสบริษัทที่ปรึกษาเอกชนในการประกอบธุรกิจ นั้น เห็นว่า การจ้างงานที่ปรึกษาย่อมต้องดำเนินการตามพระราชบัญญัติการจัดซื้อจัดจ้างและการบริหารพัสดุภาครัฐ พ.ศ. ๒๕๖๐ ซึ่งมาตรา ๗๓ แห่งพระราชบัญญัติดังกล่าว กำหนดว่า ที่ปรึกษาที่จะเข้าร่วมการเสนองานกับหน่วยงานของรัฐต้องเป็นที่ปรึกษาที่ได้ขึ้นทะเบียนไว้กับศูนย์ข้อมูลที่ปรึกษา กระทรวงการคลัง ซึ่งตามประกาศจังหวัดนครราชสีมา เรื่อง จ้างที่ปรึกษาโครงการพัฒนาและส่งเสริมอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวในกลุ่มจังหวัดนครชัยบุรีรินทร์ กิจกรรมส่งเสริม พัฒนาบุคลากรและเครือข่ายการท่องเที่ยวเพื่อเปิดมุมมองเพิ่มขีดความสามารถ รองรับการแข่งขันในประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน โดยวิธีประกาศเชิญชวนทั่วไป ได้กำหนดคุณสมบัติที่ปรึกษาว่า ต้องเป็นบุคคลธรรมดาหรือนิติบุคคลที่ประกอบอาชีพเป็นที่ปรึกษาในสาขาที่จะจ้าง และได้ขึ้นทะเบียนไว้กับศูนย์ข้อมูลที่ปรึกษา กระทรวงการคลัง และที่ปรึกษาต้องเป็นสถาบันการศึกษาของรัฐ หรือสถาบันอิสระ หรือนิติบุคคลที่จดทะเบียนตามกฎหมายไทย ที่ได้ขึ้นทะเบียนไว้กับศูนย์ข้อมูลที่ปรึกษา กระทรวงการคลัง ซึ่งข้อกำหนดดังกล่าวมิได้มีลักษณะเป็นการกำหนดให้เฉพาะที่ปรึกษาที่เป็นสถาบันการศึกษาของรัฐเท่านั้นที่จะมีสิทธิยื่นข้อเสนอได้ แต่ยังเปิดโอกาสให้ที่ปรึกษาประเภทนิติบุคคลอื่นสามารถยื่นข้อเสนอได้ด้วย ดังนั้น หากผู้ร้องเรียนเป็นผู้ที่มีคุณสมบัติตรงตามที่สำนักงานการท่องเที่ยวและกีฬาจังหวัดนครราชสีมากำหนด ผู้ร้องเรียนก็ย่อมมีสิทธิที่จะเข้าซื้อเสนอราคาต่อหน่วยงานของรัฐได้เช่นกัน กรณีจึงยังไม่ถือว่าผู้ร้องเรียนถูกจำกัดสิทธิหรือเสรีภาพในการประกอบธุรกิจแต่อย่างใด

สำหรับกรณีที่ผู้ร้องเรียนเห็นว่า การจ้างงานที่ปรึกษากับสถาบันการศึกษาของรัฐเป็นการกระทำที่ขัดต่อรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๖๐ มาตรา ๗๕ วรรคสอง ที่บัญญัติว่า “รัฐต้องไม่ประกอบกิจการที่มีลักษณะเป็นการแข่งขันกับเอกชน...” นั้น เห็นว่า บทบัญญัติดังกล่าวเป็นบทบัญญัติในหมวด ๖ แนวนโยบายแห่งรัฐ ซึ่งบทบัญญัติในหมวดนี้ เป็นเพียงแนวทางให้รัฐดำเนินการตรากฎหมายและกำหนดนโยบายในการบริหารราชการแผ่นดินเท่านั้น มิใช่บทบังคับให้รัฐมีภาระหน้าที่ต้องดำเนินการหรือปฏิบัติแต่อย่างใด กรณีจึงยังไม่ถือว่าการจ้างงานที่ปรึกษาของสำนักงานการท่องเที่ยวและกีฬาจังหวัดนครราชสีมามีปัญหาเกี่ยวกับความชอบด้วยรัฐธรรมนูญที่ผู้ตรวจการแผ่นดินจะพิจารณาเสนอเรื่องต่อศาลปกครองได้ ตามมาตรา ๒๓ (๒) แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยผู้ตรวจการแผ่นดิน พ.ศ. ๒๕๖๐ และไม่มีประเด็นที่ผู้ตรวจการแผ่นดินจะต้องพิจารณาว่า ต้องดำเนินการเรียกเงิน

ค่าจ้างที่ปรึกษาคืน และดำเนินการกล่าวโทษทางวินัย ทางแพ่ง และทางอาญา แก่ผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับงานจ้างที่ปรึกษาหรือไม่ ดังที่ได้เคยวินิจฉัยไว้ในคำวินิจฉัยผู้ตรวจการแผ่นดิน เรื่องร้องเรียนเลขแดงที่ ๘๙๗/๒๕๖๒ ลงวันที่ ๔ มิถุนายน ๒๕๖๒

ส่วนกรณีที่ผู้ร้องเรียนเห็นว่า การจ้างงานที่ปรึกษาตามคำร้องเรียนนี้ ไม่เป็นไปตามวัตถุประสงค์ของพระราชบัญญัติการจัดซื้อจัดจ้างและการบริหารพัสดุภาครัฐ พ.ศ. ๒๕๖๐ มาตรา ๖ ที่กำหนดให้หน่วยงานของรัฐจะต้องปฏิบัติตามแนวทางของพระราชบัญญัติ และกฎกระทรวง ระเบียบ และประกาศที่ออกตามความในพระราชบัญญัตินี้ดังกล่าวด้วย ทั้งนี้ เพื่อให้การจัดซื้อจัดจ้างและการบริหารพัสดุโดยใช้เงินงบประมาณเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ เกิดความคุ้มค่า ต่อภารกิจของรัฐ และป้องกันปัญหาการทุจริต จึงขอให้ยกเลิกสัญญาจ้างที่ปรึกษาดังกล่าว นั้น เห็นว่า กรณีตามคำร้องเรียนในประเด็นนี้ เป็นการขอให้ตรวจสอบผลสัมฤทธิ์และประสิทธิภาพในการใช้จ่ายเงินของหน่วยงานของรัฐ ซึ่งไม่อยู่ในหน้าที่และอำนาจของผู้ตรวจการแผ่นดินที่จะพิจารณาได้ ตามความในมาตรา ๓๗ (๓) แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยผู้ตรวจการแผ่นดิน พ.ศ. ๒๕๖๐ ประกอบกับเมื่อไม่ปรากฏข้อเท็จจริงว่า การดำเนินการจ้างงานที่ปรึกษาในครั้งนี้ได้กระทำผิดขั้นตอนหรือเงื่อนไขตามที่พระราชบัญญัติการจัดซื้อจัดจ้างและการบริหารพัสดุภาครัฐ พ.ศ. ๒๕๖๐ กำหนดไว้อย่างไร กรณีจึงไม่มีประเด็นที่จะต้องพิจารณายกเลิกสัญญาจ้างที่ปรึกษา ตลอดจนพิจารณาถึงความรับผิดชอบของบุคคลที่เกี่ยวข้องกับกระบวนการจัดจ้างดังกล่าว

อาศัยเหตุผลดังกล่าวข้างต้น จึงวินิจฉัยให้ยุติเรื่องร้องเรียนของผู้ร้องเรียน และให้สำนักงานผู้ตรวจการแผ่นดินแจ้งผลการวินิจฉัยให้ผู้ร้องเรียนทราบต่อไป

(พลเอก วิทวัส รชตะนันทน์ - บวรณัฐ ฐาปนกุลย์ - สมศักดิ์ สุวรรณสุจริต)

คำวินิจฉัยผู้ตรวจการแผ่นดิน

เรื่องร้องเรียนเลขดำที่ ๑๑๑๕/๒๕๖๒

เรื่องร้องเรียนเลขแดงที่ ๑๒๐๔/๒๕๖๒

(ผู้ร้องเรียน)

คณะกรรมการการเลือกตั้ง

ผู้ร้องเรียน

ผู้ถูกร้องเรียน

เรื่อง ขอให้ผู้ตรวจการแผ่นดินเสนอเรื่องต่อศาลรัฐธรรมนูญ กรณีประกาศคณะกรรมการการเลือกตั้ง เรื่อง ผลการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบบัญชีรายชื่อ (ครั้งที่ ๒) ประกาศ ณ วันที่ ๒๘ พฤษภาคม ๒๕๖๒ และการปฏิบัติหน้าที่ของคณะกรรมการการเลือกตั้งในการรวมคะแนนผลการเลือกตั้งเพื่อนำมาคำนวณหาสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบบัญชีรายชื่อตามประกาศดังกล่าวเป็นการกระทำที่มีได้เป็นไปโดยสุจริตและเที่ยงธรรม

พิจารณาข้อเท็จจริงและข้อกฎหมายที่เกี่ยวข้องแล้วเห็นว่า กรณีตามคำร้องเรียนนี้ ผู้ร้องเรียนขอให้ผู้ตรวจการแผ่นดินพิจารณาว่าประกาศคณะกรรมการการเลือกตั้ง เรื่อง ผลการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบบัญชีรายชื่อ (ครั้งที่ ๒) ประกาศ ณ วันที่ ๒๘ พฤษภาคม ๒๕๖๒ และการปฏิบัติหน้าที่ของคณะกรรมการการเลือกตั้งในการรวมคะแนนผลการเลือกตั้งเพื่อนำมาคำนวณหาสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบบัญชีรายชื่อตามประกาศดังกล่าวเป็นการกระทำที่มีได้เป็นไปโดยสุจริตและเที่ยงธรรม อันส่งผลให้ผู้ร้องเรียนพ้นจากตำแหน่งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบบัญชีชื่อนั้น พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยผู้ตรวจการแผ่นดิน พ.ศ. ๒๕๖๐ มาตรา ๒๓ (๑) กำหนดให้ผู้ตรวจการแผ่นดินอาจพิจารณาเสนอเรื่องต่อศาลรัฐธรรมนูญได้ เมื่อเห็นว่าบทบัญญัติแห่งกฎหมายใดมีปัญหาเกี่ยวกับความชอบด้วยรัฐธรรมนูญ ซึ่ง “บทบัญญัติแห่งกฎหมาย” หมายถึง กฎหมายที่ตราขึ้นโดยองค์กรที่ใช้อำนาจนิติบัญญัติตามกระบวนการที่กำหนดไว้ในรัฐธรรมนูญ ไม่ว่าจะตราขึ้นโดยฝ่ายนิติบัญญัติหรือฝ่ายบริหารก็ตาม ได้แก่ พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญ พระราชบัญญัติ พระราชกำหนดที่ได้รับการอนุมัติจากรัฐสภาแล้ว และประกาศคณะปฏิวัติฉบับที่มีผลใช้บังคับเทียบเท่ากับพระราชบัญญัติ ซึ่งประกาศของคณะกรรมการการเลือกตั้งดังกล่าวไม่มีสถานะเป็นบทบัญญัติแห่งกฎหมายที่ผู้ตรวจการแผ่นดินจะพิจารณาเสนอเรื่องพร้อมด้วยความเห็นต่อศาลรัฐธรรมนูญ ตามมาตรา ๒๓๑ ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๖๐ ประกอบ มาตรา ๒๓ (๑) แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยผู้ตรวจการแผ่นดิน พ.ศ. ๒๕๖๐ ทั้งนี้ ในส่วนของการปฏิบัติหน้าที่ของคณะกรรมการการเลือกตั้งในการประกาศผลการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบบัญชีรายชื่อ (ครั้งที่ ๒) เป็นการคำนวณหาจำนวนสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบบัญชีรายชื่อตามผลการนับคะแนนและการเลือกตั้งใหม่ ซึ่งเป็นไปตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. ๒๕๖๑ มาตรา ๑๒๘ ประกอบ มาตรา ๑๒๙ ซึ่งศาลรัฐธรรมนูญเคยมีคำวินิจฉัย ที่ ๖/๒๕๖๒ ลงวันที่ ๘ พฤษภาคม ๒๕๖๒ ว่า “หลักเกณฑ์และวิธีการคำนวณตามที่บัญญัติไว้ในพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. ๒๕๖๑ มาตรา ๑๒๘ เป็นไปตามหลักการและเจตนารมณ์ของรัฐธรรมนูญมาตรา ๙๑ วรรคหนึ่งและวรรคสามแล้ว”

อาศัยเหตุผลดังกล่าวข้างต้น จึงวินิจฉัยให้ยุติเรื่องร้องเรียนของผู้ร้องเรียน และให้สำนักงานผู้ตรวจการแผ่นดินแจ้งผลการวินิจฉัยให้ผู้ร้องเรียนทราบต่อไป

(พลเอก วิทวัส รชตะนันทน์ - บุรณัฐ ปานบุญ - สมศักดิ์ สุวรรณสุจริต)

คำวินิจฉัยผู้ตรวจการแผ่นดิน

เรื่องร้องเรียนเลขดำที่ ๑๑๙๒/๒๕๖๒

เรื่องร้องเรียนเลขแดงที่ ๑๒๐๕/๒๕๖๒

(ผู้ร้องเรียน)

สภานิติบัญญัติแห่งชาติ

ผู้ร้องเรียน

ผู้ถูกร้องเรียน

เรื่อง ขอให้พิจารณาเสนอเรื่องพร้อมด้วยความเห็นต่อศาลรัฐธรรมนูญ เพื่อวินิจฉัยว่า มาตรา ๒๖๓ ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๖๐ การปฏิบัติหน้าที่ของสภานิติบัญญัติแห่งชาติในนามรัฐสภา และการที่สภานิติบัญญัติแห่งชาติตราพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลล้มละลายและวิธีพิจารณาคดีล้มละลาย (ฉบับที่ ๔) พ.ศ. ๒๕๕๘ มีปัญหาเกี่ยวกับความชอบด้วยรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๖๐

กรณีรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๖๐ มาตรา ๒๖๓ และการปฏิบัติหน้าที่ของสภานิติบัญญัติแห่งชาติในนามรัฐสภามีปัญหาเกี่ยวกับความชอบด้วยรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๖๐ มาตรา ๑ มาตรา ๒ มาตรา ๓ วรรคสอง มาตรา ๔ มาตรา ๕ และมาตรา ๗๙ พิจารณาแล้วเห็นว่า มาตรา ๒๓ (๑) แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยผู้ตรวจการแผ่นดิน พ.ศ. ๒๕๖๐ ได้กำหนดให้ผู้ตรวจการแผ่นดินอาจพิจารณาเสนอเรื่องต่อศาลรัฐธรรมนูญได้ เมื่อเห็นว่าบทบัญญัติแห่งกฎหมายใดมีปัญหาเกี่ยวกับความชอบด้วยรัฐธรรมนูญ และคำว่า “บทบัญญัติแห่งกฎหมาย” หมายถึง กฎหมายที่ตราขึ้นโดยองค์กรที่ใช้อำนาจนิติบัญญัติตามกระบวนการที่กำหนดไว้ในรัฐธรรมนูญ ไม่ว่าจะตราขึ้นโดยฝ่ายนิติบัญญัติหรือฝ่ายบริหารก็ตาม ได้แก่ พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญ พระราชบัญญัติ พระราชกำหนดที่ได้รับการอนุมัติจากรัฐสภาแล้ว และประกาศคณะปฏิวัติฉบับที่มีผลใช้บังคับเทียบเท่ากับพระราชบัญญัติเท่านั้น ซึ่งมีได้หมายความว่าความรวมถึงรัฐธรรมนูญแต่อย่างใด ดังนั้น การร้องเรียนกรณีบทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญขัดแย้งกันเอง และการปฏิบัติหน้าที่ของสภานิติบัญญัติแห่งชาติในนามรัฐสภามีปัญหาเกี่ยวกับความชอบด้วยรัฐธรรมนูญ จึงมิใช่การร้องเรียนกรณีบทบัญญัติแห่งกฎหมายมีปัญหาความชอบด้วยรัฐธรรมนูญที่อยู่ในหน้าที่และอำนาจของผู้ตรวจการแผ่นดินจะพิจารณาเสนอเรื่องพร้อมด้วยความเห็นต่อศาลรัฐธรรมนูญเพื่อพิจารณาวินิจฉัยได้ตามมาตรา ๒๓ (๑) แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยผู้ตรวจการแผ่นดิน พ.ศ. ๒๕๖๐

กรณีที่สภานิติบัญญัติแห่งชาติตราพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลล้มละลายและวิธีพิจารณาคดีล้มละลาย (ฉบับที่ ๔) พ.ศ. ๒๕๕๘ มีปัญหาความชอบด้วยรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๖๐ มาตรา ๓ วรรคสอง มาตรา ๔ และมาตรา ๕ เนื่องจากการตรากฎหมายโดยไม่มีอำนาจกระทำได้ อันเป็นการร้องเรียนเกี่ยวกับกระบวนการตราบทบัญญัติแห่งกฎหมายมีปัญหาเกี่ยวกับความชอบด้วยรัฐธรรมนูญ พิจารณาแล้วเห็นว่า การที่มาตรา ๒๓ (๑) แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยผู้ตรวจการแผ่นดิน พ.ศ. ๒๕๖๐ กำหนดให้ผู้ตรวจการแผ่นดินมีหน้าที่และอำนาจพิจารณาเสนอเรื่องพร้อมด้วยความเห็นต่อศาลรัฐธรรมนูญ เพื่อวินิจฉัยว่าบทบัญญัติแห่งกฎหมายใดมีปัญหาเกี่ยวกับความชอบด้วยรัฐธรรมนูญหรือไม่นั้น ต้องเป็นเรื่องที่มีปัญหาเกี่ยวกับบทบัญญัติหรือเนื้อหาแห่งกฎหมายซึ่งเป็นหลักการตรวจสอบภายหลังประกาศใช้เป็นกฎหมายแล้วเท่านั้น มิได้ให้ผู้ตรวจการแผ่นดินมีหน้าที่และอำนาจเสนอเรื่องพร้อมด้วยความเห็นต่อศาลรัฐธรรมนูญเพื่อวินิจฉัยถึงกระบวนการตรากฎหมาย ซึ่งเป็นหลักการตรวจสอบก่อนการประกาศใช้เป็นกฎหมายด้วย ผู้ตรวจการแผ่นดินจึงไม่อาจพิจารณาเสนอเรื่องพร้อมด้วยความเห็นต่อศาลรัฐธรรมนูญเพื่อพิจารณาวินิจฉัยได้ตามมาตรา ๒๓ (๑) แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยผู้ตรวจการแผ่นดิน พ.ศ. ๒๕๖๐

กรณีที่พระราชบัญญัติจัดตั้งศาลล้มละลายและวิธีพิจารณาคดีล้มละลาย (ฉบับที่ ๔) พ.ศ. ๒๕๕๘ มาตรา ๔ กำหนดให้ยกเลิกความในวรรคหนึ่งของมาตรา ๙ แห่งพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลล้มละลายและวิธีพิจารณาคดีล้มละลาย พ.ศ. ๒๕๔๒ และกำหนดให้ประธานศาลอุทธรณ์คดีชั้นอุทธรณ์เป็นผู้วินิจฉัยกรณีที่มีปัญหาว่าคดีใดจะอยู่ในอำนาจศาลล้มละลาย ซึ่งจากเดิมมาตรา ๙ แห่งพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลล้มละลายและวิธีพิจารณาคดีล้มละลาย พ.ศ. ๒๕๔๒ กำหนดให้ประธานศาลฎีกาเป็นผู้มีอำนาจวินิจฉัยในกรณีดังกล่าวได้ อันเป็นกรณีที่มีปัญหาเกี่ยวกับความชอบด้วยรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๖๐ มาตรา ๔ และมาตรา ๕ นั้น พิจารณาแล้วเห็นว่า การแก้ไขพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลล้มละลายและวิธีพิจารณาคดีล้มละลาย (ฉบับที่ ๔) พ.ศ. ๒๕๕๘ ตามมาตรา ๔ มีเจตนารมณ์เพื่อแก้ไขปรับปรุงหลักเกณฑ์การอุทธรณ์และฎีกาในคดีล้มละลาย ให้มีความสอดคล้องเป็นระบบเดียวกัน และแก้ไขวิธีพิจารณาที่เกี่ยวข้องให้เหมาะสม เนื่องจากตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่งได้มีการแก้ไขปรับปรุงหลักเกณฑ์การอุทธรณ์และฎีกา โดยให้คดีแพ่งที่ขึ้นสู่ศาลฎีกาจะต้องได้รับอนุญาตจากศาลฎีกา แต่ระบบการอุทธรณ์คดีล้มละลายในขณะนั้นกฎหมายบัญญัติให้คู่ความมีสิทธิอุทธรณ์โดยตรงต่อศาลฎีกา ซึ่งไม่สอดคล้องกับหลักเกณฑ์ที่แก้ไขใหม่ดังกล่าว ประกอบกับได้มีการจัดตั้งศาลอุทธรณ์คดีชั้นอุทธรณ์ขึ้น เพื่อพิจารณาพิพากษาคดีชั้นอุทธรณ์ต่าง ๆ ด้วย ดังนั้น กรณีตามคำร้องเรียนดังกล่าวจึงไม่มีปัญหาเกี่ยวกับความชอบด้วยรัฐธรรมนูญที่ผู้ตรวจการแผ่นดินจะพิจารณาเสนอเรื่องพร้อมด้วยความเห็นต่อศาลรัฐธรรมนูญเพื่อพิจารณาวินิจฉัยได้ตามมาตรา ๒๓ (๑) แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยผู้ตรวจการแผ่นดิน พ.ศ. ๒๕๖๐

(พลเอก วิทวัส รชตะนันทน์ - บุรณัฐ ฐาปนคัลย์ - สมศักดิ์ สุวรรณสุจริต)

คำวินิจฉัยผู้ตรวจการแผ่นดิน

เรื่องร้องเรียนเลขดำที่ ๙๒๙/๒๕๖๒

เรื่องร้องเรียนเลขแดงที่ ๑๒๐๗/๒๕๖๒

(ผู้ร้องเรียน)

คณะกรรมการบริหารสถาบันป้องกันประเทศ ผู้ถูกร้องเรียน

ผู้ร้องเรียน

เรื่อง ขอให้ผู้ตรวจการแผ่นดินยื่นคำร้องต่อศาลรัฐธรรมนูญหรือศาลปกครอง เพื่อพิจารณาวินิจฉัย กรณีการปฏิบัติหน้าที่ของคณะกรรมการบริหารสถาบันเทคโนโลยีป้องกันประเทศไม่ชอบด้วยกฎหมาย และการตราพระราชบัญญัติเทคโนโลยีป้องกันประเทศ พ.ศ. ๒๕๖๒ ไม่ชอบด้วย รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๖๐ มาตรา ๓ มาตรา ๔ มาตรา ๒๖ และมาตรา ๒๗

กรณีที่ผู้ร้องเรียนเห็นว่า คณะกรรมการบริหารสถาบันเทคโนโลยีป้องกันประเทศดำเนินการสรรหากรรมการสถาบันเทคโนโลยีป้องกันประเทศชุดใหม่ เป็นการกระทำโดยไม่ชอบด้วยกฎหมาย และไม่ปฏิบัติตามมติคณะรัฐมนตรีที่กำหนดหลักเกณฑ์การเลือกประธานกรรมการและกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิ นั้น เห็นว่า การที่คณะกรรมการบริหารสถาบันเทคโนโลยีป้องกันประเทศซึ่งเป็นชุดที่ใกล้จะหมดวาระการดำรงตำแหน่ง ได้แต่งตั้งคณะอนุกรรมการเพื่อดำเนินการสรรหากรรมการบริหารสถาบันเทคโนโลยีป้องกันประเทศชุดใหม่เพื่อดำรงตำแหน่งแทน นั้น เป็นการบริหารงานภายในของฝ่ายบริหารไม่ใช่การกระทำทางปกครองที่มีผลกระทบต่อสาธารณประโยชน์และไม่มีลักษณะเป็นการก่อกวนตีสัมพันธ์กับบุคคลภายนอก จึงไม่ใช่การกระทำอื่นใดของหน่วยงานของรัฐหรือเจ้าหน้าที่ของรัฐที่มีปัญหาเกี่ยวกับความชอบด้วยรัฐธรรมนูญหรือกฎหมาย ที่ผู้ตรวจการแผ่นดินจะพิจารณาเสนอเรื่องพร้อมความเห็นต่อศาลปกครองได้

ส่วนมติคณะรัฐมนตรี เมื่อวันที่ ๑๑ กรกฎาคม ๒๕๖๐ เป็นการให้ความเห็นชอบกระบวนการสรรหาประธานกรรมการและคณะกรรมการในคณะกรรมการองค์การมหาชน และผู้อำนวยการองค์การมหาชนที่เสนอโดยคณะกรรมการพัฒนาและส่งเสริมองค์การมหาชน ซึ่งเป็นเพียงแนวทางในการปฏิบัติให้องค์การมหาชนแต่ละแห่งรับไปดำเนินการต่อไปตามอำนาจหน้าที่ขององค์การมหาชนนั้น ๆ โดยยังไม่มีผลกระทบต่อสิทธิและหน้าที่ของบุคคล และไม่มีผลทางกฎหมายโดยตรงต่อบุคคลภายนอก มติคณะรัฐมนตรีดังกล่าวจึงไม่ใช่กฎหมาย และยังไม่มีสถานะเป็นกฎ หรือคำสั่งทางปกครอง ในลักษณะที่ผู้ร้องเรียนจะได้รับความเดือดร้อนหรือความไม่เป็นธรรมอันเนื่องมาจากการไม่ปฏิบัติตามกฎหมายหรือปฏิบัตินอกเหนืออำนาจหน้าที่ตามกฎหมายของหน่วยงานของรัฐหรือเจ้าหน้าที่ของรัฐ ตามมาตรา ๒๒ (๒) แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยผู้ตรวจการแผ่นดิน พ.ศ. ๒๕๖๐ ผู้ตรวจการแผ่นดินจึงไม่อาจเสนอเรื่องพร้อมความเห็นต่อศาลปกครอง ตามมาตรา ๒๓ (๒) แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญฉบับเดียวกัน

กรณีที่ผู้ร้องเรียนเห็นว่า การตราพระราชบัญญัติเทคโนโลยีป้องกันประเทศ พ.ศ. ๒๕๖๒ เป็นการขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๖๐ มาตรา ๓ มาตรา ๔ มาตรา ๒๖ และมาตรา ๒๗ นั้น เห็นว่า พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยผู้ตรวจการแผ่นดิน พ.ศ. ๒๕๖๐ มาตรา ๒๓ (๑) กำหนดให้ ผู้ตรวจการแผ่นดินอาจเสนอเรื่องต่อศาลรัฐธรรมนูญได้ เมื่อเห็นว่าบทบัญญัติแห่งกฎหมายใดมีปัญหาเกี่ยวกับความชอบด้วยรัฐธรรมนูญ ซึ่ง “บทบัญญัติแห่งกฎหมาย” หมายถึง กฎหมายที่ตราขึ้นโดยองค์กรที่ใช้อำนาจนิติบัญญัติตามกระบวนการที่กำหนดไว้ในรัฐธรรมนูญ ไม่ว่าจะตราขึ้นโดยฝ่ายนิติบัญญัติหรือฝ่ายบริหารก็ตาม ได้แก่ พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญ

พระราชบัญญัติ พระราชกำหนดที่ได้รับการอนุมัติจากรัฐสภาแล้ว และประกาศคณะปฏิวัติฉบับที่มีผลใช้บังคับเทียบเท่ากับพระราชบัญญัติซึ่งประกาศใช้บังคับเป็นกฎหมายแล้ว กรณีตามคำร้องเรียนนี้เป็นการร้องเรียนขั้นตอนและกระบวนการตราพระราชบัญญัติเทคโนโลยีป้องกันประเทศ พ.ศ. ๒๕๖๒ ของคณะกรรมการกฤษฎีกาก่อนเสนอต่อสภานิติบัญญัติแห่งชาติ ซึ่งผู้ร้องเรียนเห็นว่าไม่เป็นไปตามหลักนิติธรรม จึงไม่ใช่ว่าการร้องเรียนว่าบทบัญญัติแห่งกฎหมายใดมีปัญหาเกี่ยวกับความชอบด้วยรัฐธรรมนูญที่ผู้ตรวจการแผ่นดินจะพิจารณาเพื่อเสนอเรื่องต่อศาลรัฐธรรมนูญได้ตามบทบัญญัติดังกล่าว

อาศัยเหตุผลดังกล่าวข้างต้น จึงวินิจฉัยให้ยุติเรื่องร้องเรียนของผู้ร้องเรียน และให้สำนักงานผู้ตรวจการแผ่นดินแจ้งผลการวินิจฉัยให้ผู้ร้องเรียนทราบต่อไป

(พลเอก วิทวัส รชตะนันทน์ - บุรณัฐ ฐาปนดุษฎี - สมศักดิ์ สุวรรณสุจริต)

คำวินิจฉัยผู้ตรวจการแผ่นดิน

เรื่องร้องเรียนเลขดำที่ ๙๖๖/๒๕๖๒

เรื่องร้องเรียนเลขแดงที่ ๑๒๐๘/๒๕๖๒

(ผู้ร้องเรียน)

กระทรวงพลังงาน

ผู้ร้องเรียน

ผู้ถูกร้องเรียน

เรื่อง ขอให้ผู้ตรวจการแผ่นดินพิจารณาวินิจฉัย กรณีกระทรวงพลังงานออกกฎกระทรวงกำหนดแบบสัญญาแบ่งปันผลผลิต พ.ศ. ๒๕๖๑ ที่กำหนดให้รัฐสามารถเจรจากับคู่สัญญาเพื่อขายก๊าซธรรมชาติได้ เป็นการกระทำที่ขัดต่อรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๖๐ มาตรา ๓ วรรคสอง มาตรา ๒๖ มาตรา ๕๐ (๒) มาตรา ๕๗ (๒) และมาตรา ๖๒ และไม่เป็นไปตามหลักการจำหน่ายพัสดุ ตามพระราชบัญญัติการจัดซื้อจัดจ้างและการบริหารพัสดุภาครัฐ พ.ศ. ๒๕๖๐

กรณีตามคำร้องเรียนนี้ เป็นเรื่องขอให้ผู้ตรวจการแผ่นดินพิจารณายื่นคำร้องต่อศาลรัฐธรรมนูญตามมาตรา ๔๖ แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญ พ.ศ. ๒๕๖๑ เพื่อวินิจฉัยว่า การที่กระทรวงพลังงานออกกฎกระทรวงกำหนดแบบสัญญาแบ่งปันผลผลิต พ.ศ. ๒๕๖๑ ที่กำหนดให้รัฐ (กรมเชื้อเพลิงธรรมชาติ) สามารถเจรจากับคู่สัญญาเพื่อขายก๊าซธรรมชาติได้ เป็นการกระทำที่ขัดต่อรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๖๐ มาตรา ๓ วรรคสอง มาตรา ๒๖ มาตรา ๕๐ (๒) มาตรา ๕๗ (๒) และมาตรา ๖๒ และเป็นการกระทำที่ละเมิดสิทธิหรือเสรีภาพของผู้ร้องเรียนตามที่รัฐธรรมนูญคุ้มครองไว้ อันเป็นกรณีที่กฎหมายอื่นกำหนดหน้าที่และอำนาจของผู้ตรวจการแผ่นดินไว้ ผู้ตรวจการแผ่นดินจึงมีหน้าที่และอำนาจรับเรื่องร้องเรียนดังกล่าวไว้พิจารณาได้ ตามมาตรา ๒๒ (๔) แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยผู้ตรวจการแผ่นดิน พ.ศ. ๒๕๖๐ ประกอบมาตรา ๔๖ แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญ ว่าด้วยวิธีพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญ พ.ศ. ๒๕๖๑ ผู้ตรวจการแผ่นดินจึงต้องพิจารณาคำร้องเรียนในประเด็นนี้ตามหลักเกณฑ์และเงื่อนไขที่บัญญัติไว้ในพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญ พ.ศ. ๒๕๖๑

เมื่อพิเคราะห์กรณีตามคำร้องเรียนแล้ว เห็นว่า บทบัญญัติที่ผู้ร้องเรียนกล่าวอ้างมานั้น มิได้เป็นบทบัญญัติที่เกี่ยวข้องกับสิทธิหรือเสรีภาพตามที่รัฐธรรมนูญบัญญัติรับรองไว้ และคำร้องเรียนนี้มิได้ระบุให้เห็นถึงการกระทำว่าเป็นการละเมิดสิทธิหรือเสรีภาพของผู้ร้องเรียนโดยตรงอย่างไร กรณีจึงยังฟังไม่ได้ว่า ผู้ร้องเรียนเป็นบุคคลซึ่งถูกละเมิดสิทธิหรือเสรีภาพโดยตรงและได้รับความเดือดร้อนหรือเสียหายอันเนื่องมาจากการกระทำของหน่วยงานของรัฐหรือเจ้าหน้าที่ของรัฐ ตามหลักเกณฑ์และเงื่อนไขที่มาตรา ๔๖ แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญ พ.ศ. ๒๕๖๑ กำหนดไว้ ผู้ตรวจการแผ่นดินจึงไม่อาจยื่นคำร้องต่อศาลรัฐธรรมนูญได้ ผู้ตรวจการแผ่นดินจึงยุติการพิจารณาเรื่องร้องเรียนในประเด็นนี้ตามมาตรา ๓๗ (๘) วรรคหนึ่ง ประกอบวรรคสอง แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยผู้ตรวจการแผ่นดิน พ.ศ. ๒๕๖๐

ส่วนกรณีที่ผู้ร้องเรียนกล่าวอ้างว่า กฎกระทรวงกำหนดแบบสัญญาแบ่งปันผลผลิต พ.ศ. ๒๕๖๑ ที่กำหนดให้รัฐสามารถเจรจากับคู่สัญญาเพื่อขายก๊าซธรรมชาติได้ ขัดต่อหลักการจำหน่ายพัสดุ ตามที่พระราชบัญญัติการจัดซื้อจัดจ้างและการบริหารพัสดุภาครัฐ พ.ศ. ๒๕๖๐ กำหนดไว้ นั้น เห็นว่า การจำหน่ายพัสดุตามพระราชบัญญัติดังกล่าว ใช้กับกรณีพัสดุที่หมดความจำเป็นหรือหากใช้ในหน่วยงานของรัฐต่อไปจะสิ้นเปลืองค่าใช้จ่ายมากเท่านั้น

ซึ่งการจำหน่ายพัสดุสามารถกระทำได้หลายวิธีด้วยกัน คือ ขาย แลกเปลี่ยน โอน แปรสภาพหรือทำลาย สำหรับการขายพัสดุนั้น ระเบียบกระทรวงการคลังว่าด้วยการจัดซื้อจัดจ้างและการบริหารพัสดุภาครัฐ พ.ศ. ๒๕๖๐ ข้อ ๒๑๕ (๑) กำหนดให้ขายโดยวิธีทอดตลาดก่อน แต่กรณีตามคำร้องเรียนในประเด็นนี้ เป็นเรื่องการขายก๊าซธรรมชาติ ซึ่งไม่ใช่การจำหน่ายพัสดุตามความหมายของพระราชบัญญัติการจัดซื้อจัดจ้างและการบริหารพัสดุภาครัฐ พ.ศ. ๒๕๖๐ และระเบียบกระทรวงการคลังว่าด้วยการจัดซื้อจัดจ้างและการบริหารพัสดุภาครัฐ พ.ศ. ๒๕๖๐ ด้วยเหตุนี้ ผู้ตรวจการแผ่นดินจึงเห็นว่า กรณีตามคำร้องเรียนในประเด็นนี้ ยังไม่มีปัญหาเกี่ยวกับความชอบด้วยกฎหมายที่ผู้ตรวจการแผ่นดินจะพิจารณาเสนอเรื่องต่อศาลปกครองได้ ตามความในมาตรา ๒๓ (๒) แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยผู้ตรวจการแผ่นดิน พ.ศ. ๒๕๖๐

อาศัยเหตุผลดังกล่าวข้างต้น จึงวินิจฉัยให้ยุติเรื่องร้องเรียนของผู้ร้องเรียน และให้สำนักงานผู้ตรวจการแผ่นดินแจ้งผลการวินิจฉัยให้ผู้ร้องเรียนทราบต่อไป

(พลเอก วิทวัส รชตะนันทน์ - บุรณัฐ ฐาปนดุลย์ - สมศักดิ์ สุวรรณสุจริต)

คำวินิจฉัยผู้ตรวจการแผ่นดิน

เรื่องร้องเรียนเลขดำที่ ๑๒๒๘/๒๕๖๒

เรื่องร้องเรียนเลขแดงที่ ๑๒๑๐/๒๕๖๒

(ผู้ร้องเรียน)

สำนักงานศาลปกครองสูงสุด

ผู้ร้องเรียน

ผู้ถูกร้องเรียน

เรื่อง ขอให้ผู้ตรวจการแผ่นดินเสนอเรื่องพร้อมความเห็นต่อศาลรัฐธรรมนูญ กรณีหนังสือแจ้งคำสั่งสำนักงานศาลปกครองสูงสุดจำนวน ๔ ฉบับ ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๖๐ มาตรา ๒๕ มาตรา ๒๖ และมาตรา ๒๗

กรณีตามคำร้องเรียนนี้ ผู้ร้องเรียนประสงค์ให้ผู้ตรวจการแผ่นดินดำเนินการยื่นคำร้องต่อศาลรัฐธรรมนูญ เพื่อวินิจฉัยว่าหนังสือแจ้งคำสั่งสำนักงานศาลปกครองสูงสุดจำนวน ๔ ฉบับ ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๖๐ มาตรา ๒๕ มาตรา ๒๖ และมาตรา ๒๗ พิเคราะห์แล้วเห็นว่า มาตรา ๒๓ (๑) แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยผู้ตรวจการแผ่นดิน พ.ศ. ๒๕๖๐ ที่กำหนดให้ผู้ตรวจการแผ่นดิน อาจพิจารณาเสนอเรื่องต่อศาลรัฐธรรมนูญได้ เมื่อเห็นว่าบทบัญญัติแห่งกฎหมายใดมีปัญหาเกี่ยวกับความชอบด้วยรัฐธรรมนูญ ซึ่ง “บทบัญญัติแห่งกฎหมาย” หมายถึง กฎหมายที่ตราขึ้นโดยองค์กรที่ใช้อำนาจนิติบัญญัติตามกระบวนการที่กำหนดไว้ในรัฐธรรมนูญ ไม่ว่าจะตราขึ้นโดยฝ่ายนิติบัญญัติหรือฝ่ายบริหารก็ตาม ได้แก่ พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญ พระราชบัญญัติ พระราชกำหนดที่ได้รับการอนุมัติจากรัฐสภาแล้ว และประกาศคณะปฏิวัติฉบับที่มีผลใช้บังคับเทียบเท่ากับพระราชบัญญัติ ดังนั้น หนังสือแจ้งคำสั่งสำนักงานศาลปกครองสูงสุดจึงมิใช่บทบัญญัติแห่งกฎหมาย ที่ผู้ตรวจการแผ่นดิน จะพิจารณาเสนอเรื่องพร้อมด้วยความเห็นต่อศาลรัฐธรรมนูญเพื่อวินิจฉัยได้ ดังที่ผู้ตรวจการแผ่นดินเคยวินิจฉัยไว้ตามคำวินิจฉัยผู้ตรวจการแผ่นดิน เรื่องร้องเรียนเลขแดงที่ ๗๑๓/๒๕๖๒ ลงวันที่ ๒ พฤษภาคม ๒๕๖๒

อาศัยเหตุผลดังกล่าวข้างต้น จึงวินิจฉัยให้ยุติเรื่องร้องเรียนของผู้ร้องเรียน และให้สำนักงานผู้ตรวจการแผ่นดินแจ้งผลการวินิจฉัยให้ผู้ร้องเรียนทราบต่อไป

(พลเอก วิทวัส รชตะนันทน์ - บุรณัฐ ฐาปนคัลย์ - สมศักดิ์ สุวรรณสุจริต)

คำวินิจฉัยผู้ตรวจการแผ่นดิน

เรื่องร้องเรียนเลขดำที่ ๙๕๖/๒๕๖๒

เรื่องร้องเรียนเลขแดงที่ ๑๒๑๓/๒๕๖๒

(ผู้ร้องเรียน)

หัวหน้าคณะรักษาความสงบแห่งชาติ

ผู้ร้องเรียน

ผู้ถูกร้องเรียน

เรื่อง ขอให้ผู้ตรวจการแผ่นดินพิจารณาเสนอเรื่องพร้อมด้วยความเห็นต่อศาลรัฐธรรมนูญเพื่อพิจารณาวินิจฉัยกรณีหัวหน้าคณะรักษาความสงบแห่งชาติออกคำสั่งหัวหน้าคณะรักษาความสงบแห่งชาติ ที่ ๔/๒๕๖๒ เรื่อง มาตรการแก้ไขปัญหาการประกอบกิจการโทรทัศน์และกิจการโทรคมนาคม ลงวันที่ ๑๑ เมษายน ๒๕๖๒ เป็นการกระทำที่ละเมิดสิทธิหรือเสรีภาพ ตามมาตรา ๔๖ แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาคดีของศาลรัฐธรรมนูญ พ.ศ. ๒๕๖๑

กรณีตามคำร้องเรียนนี้ เป็นเรื่องขอให้ผู้ตรวจการแผ่นดินเสนอเรื่องพร้อมด้วยความเห็นต่อศาลรัฐธรรมนูญ กรณีหัวหน้าคณะรักษาความสงบแห่งชาติออกคำสั่งหัวหน้าคณะรักษาความสงบแห่งชาติ ที่ ๔/๒๕๖๒ เป็นการกระทำที่ละเมิดสิทธิหรือเสรีภาพ ตามมาตรา ๔๖ แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาคดีของศาลรัฐธรรมนูญ พ.ศ. ๒๕๖๑ ซึ่งกำหนดให้ผู้ที่ถูกละเมิดสิทธิหรือเสรีภาพที่รัฐธรรมนูญคุ้มครองไว้ ยื่นคำร้องต่อผู้ตรวจการแผ่นดินก่อน จึงเป็นกรณีที่กฎหมายอื่นกำหนดหน้าที่และอำนาจของผู้ตรวจการแผ่นดินไว้ ผู้ตรวจการแผ่นดินจึงมีอำนาจรับเรื่องร้องเรียนดังกล่าวไว้พิจารณาได้ ตามมาตรา ๒๒ (๔) แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยผู้ตรวจการแผ่นดิน พ.ศ. ๒๕๖๐ และต้องพิจารณาเรื่องร้องเรียนนี้ตามหลักเกณฑ์และเงื่อนไขที่บัญญัติไว้ในมาตรา ๔๖ แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญ พ.ศ. ๒๕๖๑ พิจารณแล้วเห็นว่า กรณีตามมาตรา ๔๖ ดังกล่าว จะต้องเป็นกรณีที่หน่วยงานของรัฐหรือเจ้าหน้าที่ของรัฐกระทำการอันเป็นการละเมิดสิทธิหรือเสรีภาพของบุคคลใดบุคคลหนึ่งโดยตรง และบุคคลนั้นได้รับความเดือดร้อนเสียหายหรืออาจจะเดือดร้อนเสียหายจากการละเมิดสิทธิหรือเสรีภาพ การที่หัวหน้าคณะรักษาความสงบแห่งชาติใช้อำนาจออกคำสั่งหัวหน้าคณะรักษาความสงบแห่งชาติ ที่ ๔/๒๕๖๒ กำหนดมาตรการแก้ไขปัญหาการประกอบกิจการโทรทัศน์และกิจการโทรคมนาคม โดยอนุญาตให้ผู้ประกอบการโทรทัศน์ภาคพื้นดินในระบบดิจิทัลสามารถคืนใบอนุญาตให้ใช้คลื่นความถี่ ย่าน ๗๐๐ MHz ที่ได้รับ และขยายระยะเวลาชำระเงินประมูลคลื่นความถี่ย่าน ๙๐๐ MHz จากเดิม ๔ งวด เป็น ๑๐ งวด ซึ่งมีข้อบังคับให้ผู้ประกอบการต้องเข้ารับการจัดสรรคลื่นความถี่ย่าน ๗๐๐ MHz เพื่อส่งเสริมให้ภาคเอกชนลงทุนและพัฒนาเทคโนโลยี ๕G จึงมิใช่การกระทำที่ละเมิดสิทธิหรือเสรีภาพของผู้ร้องเรียนโดยตรง นอกจากนี้ การที่คำสั่งหัวหน้าคณะรักษาความสงบแห่งชาติดังกล่าว ออกโดยอาศัยอำนาจตามมาตรา ๒๖๕ ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๖๐ ประกอบมาตรา ๔๔ ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย (ฉบับชั่วคราว) พุทธศักราช ๒๕๕๗ นั้น มาตรา ๒๗๙ ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๖๐ ให้ถือว่าคำสั่งหรือการกระทำ รวมทั้งการปฏิบัติตามคำสั่งดังกล่าว เป็นคำสั่งหรือการกระทำหรือการปฏิบัติที่ชอบด้วยกฎหมายและรัฐธรรมนูญ และเป็นที่สุดกรณีจึงไม่มีประเด็นที่จะพิจารณาต่อไปว่ามีปัญหาเกี่ยวกับความชอบด้วยรัฐธรรมนูญ หรือไม่

ดังนั้น ปัญหาตามคำร้องเรียนนี้จึงยังไม่ปรากฏว่ามีปัญหาเกี่ยวกับความชอบด้วยรัฐธรรมนูญที่จะให้ผู้ตรวจการแผ่นดินพิจารณาเสนอเรื่องพร้อมความเห็นต่อศาลรัฐธรรมนูญ เนื่องจากไม่เป็นไปตามหลักเกณฑ์

และเงื่อนไขที่บัญญัติไว้ในมาตรา ๔๖ แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญ พ.ศ. ๒๕๖๑

อาศัยเหตุผลดังกล่าวข้างต้น จึงวินิจฉัยให้ยุติเรื่องร้องเรียนของผู้ร้องเรียน ตามมาตรา ๓๗ (๘) ประกอบวรรคสอง แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยผู้ตรวจการแผ่นดิน พ.ศ. ๒๕๖๐ และให้สำนักงานผู้ตรวจการแผ่นดิน แจ้งผลการวินิจฉัยให้ผู้ร้องเรียนทราบต่อไป

(พลเอก วิทวัส รชตะนันทน์ - บุรณัฐ ปณกุลย์ - สมศักดิ์ สุวรรณสุจริต)

คำวินิจฉัยผู้ตรวจการแผ่นดิน

เรื่องร้องเรียนเลขดำที่ ๑๐๘๗/๒๕๖๒

เรื่องร้องเรียนเลขแดงที่ ๑๒๑๔/๒๕๖๒

(ผู้ร้องเรียน)

ศาลปกครอง

ผู้ร้องเรียน

ผู้ถูกร้องเรียน

เรื่อง ขอให้พิจารณาเสนอเรื่องพร้อมด้วยความเห็นต่อศาลรัฐธรรมนูญ เพื่อพิจารณาวินิจฉัยว่า กรณีศาลปกครองกล่าวหาผู้ร้องเรียนว่าละเมิดอำนาจศาล มีลักษณะเป็นการละเมิดสิทธิหรือเสรีภาพ ตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๖๐

กรณีศาลปกครองกล่าวหาผู้ร้องเรียนว่าละเมิดอำนาจศาล มีลักษณะเป็นการละเมิดสิทธิหรือเสรีภาพ ที่รัฐธรรมนูญคุ้มครองไว้ ซึ่งเป็นกรณีที่กฎหมายอื่นกำหนดหน้าที่และอำนาจของผู้ตรวจการแผ่นดินไว้ ผู้ตรวจการแผ่นดินจึงมีอำนาจรับเรื่องร้องเรียนดังกล่าวไว้พิจารณาได้ตามมาตรา ๒๒ (๔) แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยผู้ตรวจการแผ่นดิน พ.ศ. ๒๕๖๐ ประกอบมาตรา ๔๖ แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญ พ.ศ. ๒๕๖๑ ผู้ตรวจการแผ่นดินจึงต้องพิจารณาคำร้องเรียนนี้ตามหลักเกณฑ์และเงื่อนไขที่บัญญัติไว้ตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญ พ.ศ. ๒๕๖๑

เมื่อพิจารณามาตรา ๔๖ แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญ พ.ศ. ๒๕๖๑ แล้ว เห็นว่า ผู้ที่จะขอให้ศาลพิจารณาวินิจฉัยคดีโดยยื่นคำร้องต่อผู้ตรวจการแผ่นดินก่อนได้นั้น จะต้องเป็นบุคคลซึ่งถูกละเมิดสิทธิหรือเสรีภาพโดยตรงและได้รับความเดือดร้อนเสียหาย โดยต้องระบุการกระทำที่อ้างว่าเป็นการละเมิดสิทธิหรือเสรีภาพของตนโดยตรงให้ชัดเจนว่าเป็นการกระทำใดและละเมิดต่อสิทธิหรือเสรีภาพของตนอย่างไร และมาตรา ๔๒ (๓) แห่งพระราชบัญญัติดังกล่าวยังกำหนดว่า ต้องมีรายการครบถ้วนตามแบบที่กำหนดในข้อกำหนดของศาล ซึ่งอย่างน้อยต้องระบุมาตราของรัฐธรรมนูญและกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับเหตุในคำร้อง แต่เมื่อข้อเท็จจริงตามคำร้องเรียนประกอบข้อเท็จจริงจากการแสวงหาข้อเท็จจริงยังไม่ปรากฏว่ามีคำสั่งศาลปกครองใดที่กล่าวหาว่าผู้ร้องเรียนกระทำผิดฐานละเมิดอำนาจศาล หรือมีการลงโทษผู้ร้องเรียนกรณีกระทำผิดฐานละเมิดอำนาจศาลแต่อย่างใด อีกทั้งยังมิได้ระบุมาตราของรัฐธรรมนูญและกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับเหตุในคำร้อง กรณีตามคำร้องเรียนนี้ จึงไม่มีประเด็นที่ผู้ตรวจการแผ่นดินจะพิจารณายื่นคำร้องพร้อมด้วยความเห็นต่อศาลรัฐธรรมนูญเพื่อพิจารณาวินิจฉัยตามมาตรา ๔๖ แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญ พ.ศ. ๒๕๖๑ จึงเป็นเรื่องที่มีได้เป็นตามหลักเกณฑ์และเงื่อนไขตามกฎหมายอื่น ตามมาตรา ๓๗ (๘) แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยผู้ตรวจการแผ่นดิน พ.ศ. ๒๕๖๐ ประกอบข้อ ๓ (๓) ของประกาศผู้ตรวจการแผ่นดิน เรื่อง กำหนดเรื่อง que ผู้ตรวจการแผ่นดินไม่รับไว้พิจารณาตามมาตรา ๓๗ (๘) แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยผู้ตรวจการแผ่นดิน พ.ศ. ๒๕๖๐ พ.ศ. ๒๕๖๒

อนึ่ง เมื่อพิจารณาบทบัญญัติแห่งกฎหมายว่าด้วยการละเมิดอำนาจศาล ตามมาตรา ๖๔ แห่งพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลปกครองและวิธีพิจารณาคดีปกครอง พ.ศ. ๒๕๔๒ และมาตรา ๓๐ มาตรา ๓๑ มาตรา ๓๒ และมาตรา ๓๓ แห่งประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่งแล้ว เห็นว่า บทบัญญัติแห่งกฎหมายดังกล่าวมีเจตนารมณ์เพื่อใช้ในการกรณีที่บุคคลใดกระทำการขัดขวางกระบวนการยุติธรรม หรือขัดขวางกระบวนการพิจารณาคดีในศาล โดยอาจใช้คำพูดที่ไม่เหมาะสม รบกวน ไม่เชื่อฟัง หรือไม่เคารพคำสั่งของศาล เป็นต้น รวมถึงกรณีสื่อใช้อิทธิพลชี้นำเหนือความรู้สึก

ของประชาชน ศาล คู่ความ หรือพยานในคดีจนทำให้การพิจารณาคดีเสียความยุติธรรมไป โดยกำหนดให้ศาลมีอำนาจสั่งลงโทษได้ในกรณีที่มีการกระทำผิดฐานละเมิดอำนาจศาล ทั้งนี้ เพื่อการรักษาความสงบเรียบร้อยในบริเวณศาล และเพื่อให้กระบวนการพิจารณาพิพากษาอรรถคดีของศาลดำเนินไปตามเที่ยงธรรม สงบเรียบร้อย และรวดเร็ว ดังนั้น ความผิดฐานละเมิดอำนาจศาลจึงเป็นความผิดต่อศาล และการลงโทษความผิดฐานละเมิดอำนาจศาลย่อมเป็นอำนาจของศาลโดยเฉพาะที่ศาลสามารถกระทำได้ตามบทบัญญัติแห่งกฎหมายดังกล่าว

อาศัยเหตุผลดังกล่าวข้างต้น จึงวินิจฉัยให้ยุติเรื่องร้องเรียนของผู้ร้องเรียนตามมาตรา ๓๗ วรรคสอง แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยผู้ตรวจการแผ่นดิน พ.ศ. ๒๕๖๐ และให้สำนักงานผู้ตรวจการแผ่นดินแจ้งผลการวินิจฉัยให้ผู้ร้องเรียนทราบต่อไป

(พลเอก วิทวัส รชตะนันทน์ - บุรณัฐ ปณกุลย์ - สมศักดิ์ สุวรรณสุจริต)

คำวินิจฉัยผู้ตรวจการแผ่นดิน

(ผู้ร้องเรียน)

ผู้ร้องเรียน

เรื่องร้องเรียนเลขดำที่ ๗๙๒/๒๕๖๒

สำนักงานพาณิชย์จังหวัดศรีสะเกษ

ผู้ถูกร้องเรียน

เรื่องร้องเรียนเลขแดงที่ ๑๒๑๕/๒๕๖๒

เรื่อง ขอให้ผู้ตรวจการแผ่นดินพิจารณาวินิจฉัย กรณีสำนักงานพาณิชย์จังหวัดศรีสะเกษจ้างงานที่ปรึกษากับมหาวิทยาลัยอุบลราชธานี เป็นการกระทำที่ขัดต่อรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๖๐ มาตรา ๗๕ วรรคสอง และพระราชบัญญัติการจัดซื้อจัดจ้างและการบริหารพัสดุภาครัฐ พ.ศ. ๒๕๖๐ มาตรา ๖

กรณีร้องเรียนว่า การที่สำนักงานพาณิชย์จังหวัดศรีสะเกษจ้างงานที่ปรึกษากับมหาวิทยาลัยอุบลราชธานี เป็นการปิดกั้นโอกาสบริษัทที่ปรึกษาเอกชนในการประกอบธุรกิจ นั้น เห็นว่า การจ้างงานที่ปรึกษาย่อมต้องดำเนินการตามพระราชบัญญัติการจัดซื้อจัดจ้างและการบริหารพัสดุภาครัฐ พ.ศ. ๒๕๖๐ ซึ่งมาตรา ๗๓ แห่งพระราชบัญญัตินี้ดังกล่าว กำหนดว่า ที่ปรึกษาที่จะเข้าร่วมการเสนองานกับหน่วยงานของรัฐต้องเป็นที่ปรึกษาที่ได้ขึ้นทะเบียนไว้กับศูนย์ข้อมูลที่ปรึกษากระทรวงการคลัง ซึ่งตามประกาศจังหวัดศรีสะเกษ เรื่อง จ้างที่ปรึกษาจ้างที่ปรึกษาดำเนินโครงการพัฒนาและส่งเสริมข้าวหอมมะลิอินทรีย์ และข้าวหอมมะลิล้างล้างชีววิถีทางภูมิศาสตร์ (GI) สู่สากลครบวงจร ปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๑ กิจกรรมพัฒนาเกษตรกรคนรุ่นใหม่ให้เป็น Organic Young Smart Farmer โดยวิธีประกาศเชิญชวนทั่วไป ได้กำหนดคุณสมบัติที่ปรึกษาว่า ต้องเป็นบุคคลธรรมดาหรือนิติบุคคลที่ประกอบอาชีพเป็นที่ปรึกษาในสาขาที่จะจ้าง และได้ขึ้นทะเบียนไว้กับศูนย์ข้อมูลที่ปรึกษา กระทรวงการคลัง ซึ่งข้อกำหนดดังกล่าว มิได้มีลักษณะเป็นการกำหนดให้เฉพาะที่ปรึกษาที่เป็นสถาบันการศึกษาของรัฐเท่านั้นที่จะมีสิทธิยื่นข้อเสนอได้ แต่ยังเปิดโอกาสให้ที่ปรึกษาประเภทนิติบุคคลอื่นสามารถยื่นข้อเสนอได้ด้วย ดังนั้น หากผู้ร้องเรียนเป็นผู้ที่มีคุณสมบัติตรงตามที่สำนักงานพาณิชย์จังหวัดศรีสะเกษกำหนด ผู้ร้องเรียนก็ย่อมมีสิทธิที่จะเข้าข้อเสนอราคาต่อหน่วยงานของรัฐได้เช่นกัน กรณีจึงยังไม่ถือว่าผู้ร้องเรียนถูกจำกัดสิทธิหรือเสรีภาพในการประกอบธุรกิจแต่อย่างใด

สำหรับกรณีผู้ร้องเรียนเห็นว่า การจ้างงานที่ปรึกษากับสถาบันการศึกษาของรัฐเป็นการกระทำที่ขัดต่อรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๖๐ มาตรา ๗๕ วรรคสอง ที่บัญญัติว่า “รัฐต้องไม่ประกอบกิจการที่มีลักษณะเป็นการแข่งขันกับเอกชน...” นั้น เห็นว่า บทบัญญัติดังกล่าวเป็นบทบัญญัติในหมวด ๖ แนวนโยบายแห่งรัฐ ซึ่งบทบัญญัติในหมวดนี้ เป็นเพียงแนวทางให้รัฐดำเนินการตรากฎหมายและกำหนดนโยบายในการบริหารราชการแผ่นดินเท่านั้น มิใช่บทบังคับให้รัฐมีภาระหน้าที่ต้องดำเนินการหรือปฏิบัติแต่อย่างใด กรณีจึงยังไม่ถือว่าการจ้างงานที่ปรึกษาของสำนักงานพาณิชย์จังหวัดศรีสะเกษมีปัญหาเกี่ยวกับความชอบด้วยรัฐธรรมนูญ ที่ผู้ตรวจการแผ่นดินจะพิจารณาเสนอเรื่องต่อศาลปกครองได้ ตามมาตรา ๒๓ (๒) แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยผู้ตรวจการแผ่นดิน พ.ศ. ๒๕๖๐ และไม่มีประเด็นที่ผู้ตรวจการแผ่นดินจะต้องพิจารณาว่าต้องดำเนินการเรียกเงินค่าจ้างที่ปรึกษาคืน และดำเนินการกล่าวโทษทางวินัย ทางแพ่ง และทางอาญา แก่ผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับงานจ้างที่ปรึกษา หรือไม่ ดังที่ได้เคยวินิจฉัยไว้ในคำวินิจฉัยผู้ตรวจการแผ่นดิน เรื่องร้องเรียนเลขแดงที่ ๘๙๗/๒๕๖๒ ลงวันที่ ๔ มิถุนายน ๒๕๖๒

ส่วนกรณีผู้ร้องเรียนเห็นว่า การจ้างงานที่ปรึกษาตามคำร้องเรียนนี้ ไม่เป็นไปตามวัตถุประสงค์ของพระราชบัญญัติการจัดซื้อจัดจ้างและการบริหารพัสดุภาครัฐ พ.ศ. ๒๕๖๐ มาตรา ๖ ที่กำหนดให้หน่วยงานของรัฐ

จะต้องปฏิบัติตามแนวทางของพระราชบัญญัติ และกฎกระทรวง ระเบียบ และประกาศที่ออกตามความในพระราชบัญญัติดังกล่าวด้วย ทั้งนี้ เพื่อให้การจัดซื้อจัดจ้างและการบริหารพัสดุโดยใช้เงินงบประมาณเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ เกิดความคุ้มค่าต่อการกิจของรัฐ และป้องกันปัญหาการทุจริต จึงขอให้ยกเลิกสัญญาจ้างที่ปรึกษาดังกล่าว นั้น เห็นว่า กรณีตามคำร้องเรียนในประเด็นนี้ เป็นการขอให้ตรวจสอบผลสัมฤทธิ์และประสิทธิภาพในการใช้จ่ายเงินของหน่วยงานของรัฐ ซึ่งไม่อยู่ในหน้าที่และอำนาจของผู้ตรวจการแผ่นดินที่จะพิจารณาได้ ตามความในมาตรา ๓๗ (๓) แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยผู้ตรวจการแผ่นดิน พ.ศ. ๒๕๖๐ ประกอบกับเมื่อไม่ปรากฏข้อเท็จจริงว่า การดำเนินการจ้างงานที่ปรึกษาในครั้งนี้ได้กระทำผิดขั้นตอนหรือเงื่อนไขตามที่พระราชบัญญัติการจัดซื้อจัดจ้างและการบริหารพัสดุภาครัฐ พ.ศ. ๒๕๖๐ กำหนดไว้อย่างไร กรณีจึงไม่มีประเด็นที่จะต้องพิจารณายกเลิกสัญญาจ้างที่ปรึกษา ตลอดจนพิจารณาถึงความรับผิดชอบของบุคคลที่เกี่ยวข้องกับกระบวนการจัดจ้างดังกล่าว

อาศัยเหตุผลดังกล่าวข้างต้น จึงวินิจฉัยให้ยุติเรื่องร้องเรียนของผู้ร้องเรียน และให้สำนักงานผู้ตรวจการแผ่นดินแจ้งผลการวินิจฉัยให้ผู้ร้องเรียนทราบต่อไป

(พลเอก วิทวัส รชตะนันทน์ - บุรณัฐ ฐาปนดุษฎี - สมศักดิ์ สุวรรณสุจริต)

คำวินิจฉัยผู้ตรวจการแผ่นดิน

เรื่องร้องเรียนเลขดำที่ ๑๒๗๑/๒๕๖๒

เรื่องร้องเรียนเลขแดงที่ ๑๒๑๖/๒๕๖๒

(ผู้ร้องเรียน)

สำนักงานเลขาธิการวุฒิสภา

สำนักงานที่ดินจังหวัดชลบุรี สาขาสัตหีบ

สำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้ง และ

คณะกรรมการความสงบแห่งชาติ

ผู้ร้องเรียน

ผู้ถูกร้องเรียน

เรื่อง ขอให้ผู้ตรวจการแผ่นดินยื่นคำร้องต่อศาลรัฐธรรมนูญหรือศาลปกครอง เพื่อพิจารณาวินิจฉัย กรณีการพิจารณา
คำขอให้เปิดเผยข้อมูลข่าวสารล่าช้าของสำนักงานเลขาธิการวุฒิสภา สำนักงานที่ดินจังหวัดชลบุรี สาขาสัตหีบ
สำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้ง และคณะกรรมการความสงบแห่งชาติ

กรณีตามคำร้องเรียนนี้เป็นเรื่อง que ผู้ร้องเรียนประสงค์จะให้ผู้ตรวจการแผ่นดินตรวจสอบความชอบด้วยรัฐธรรมนูญ
และกฎหมายของการกระทำของเจ้าหน้าที่ของรัฐ กรณีการพิจารณาคำขอข้อมูลข่าวสารของทางราชการที่ผู้ร้องเรียนร้องขอ
ทั้งนี้ การได้รับทราบและเข้าถึงข้อมูลหรือข่าวสารราชการในครอบครองของหน่วยงานของรัฐเป็นสิทธิอย่างหนึ่ง
ที่รัฐธรรมนูญให้ความคุ้มครอง ตามมาตรา ๔๑ ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๖๐ กรณีนี้
จึงเป็นเรื่องที่ผู้ร้องเรียนกล่าวอ้างว่าถูกละเมิดสิทธิหรือเสรีภาพตามที่รัฐธรรมนูญคุ้มครองไว้ จึงพิจารณาคำร้องเรียนนี้
ไปตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญ พ.ศ. ๒๕๖๑

พิจารณาแล้วเห็นว่า กรณีที่ผู้ร้องเรียนกล่าวอ้างว่าได้ยื่นคำร้องขอข้อมูลข่าวสารจากหน่วยงานของรัฐ
แต่ระยะเวลาได้ผ่านมาระยะหนึ่งแล้วยังไม่ได้รับข้อมูลข่าวสารตามที่ร้องขอ กรณีดังกล่าวจึงเป็นเรื่องที่หน่วยงานของรัฐ
ปฏิบัติหน้าที่ล่าช้าหรือเห็นว่าตนไม่ได้รับความสะดวกโดยไม่มีเหตุอันสมควร โดยผู้ร้องเรียนมีสิทธิร้องเรียน
ต่อคณะกรรมการข้อมูลข่าวสารของราชการได้ ตามมาตรา ๑๓ แห่งพระราชบัญญัติข้อมูลข่าวสารของราชการ พ.ศ. ๒๕๔๐
แต่เมื่อยังไม่ปรากฏข้อเท็จจริงว่าผู้ร้องเรียนได้ใช้สิทธิตามที่กฎหมายกำหนดแต่อย่างใด กรณีดังกล่าวจึงเป็นกรณีที่
กฎหมายบัญญัติขั้นตอนและวิธีการไว้เป็นการเฉพาะและยังมิได้ดำเนินการตามขั้นตอนหรือวิธีการนั้นครบถ้วน
ซึ่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญ พ.ศ. ๒๕๖๑ มาตรา ๔๗ กำหนดว่า
“การใช้สิทธิยื่นคำร้องตามมาตรา ๔๖ ต้องเป็นการกระทำที่เป็นการละเมิดสิทธิหรือเสรีภาพอันเกิดจากการกระทำ
ของหน่วยงานของรัฐ เจ้าหน้าที่ของรัฐ หรือหน่วยงานซึ่งใช้อำนาจรัฐและต้องมีใช่เป็นกรณีอย่างหนึ่งอย่างใด ดังต่อไปนี้
(๓) กฎหมายบัญญัติขั้นตอนและวิธีการไว้เป็นการเฉพาะ และยังมิได้ดำเนินการตามขั้นตอนหรือวิธีการนั้นครบถ้วน”
จึงไม่อยู่ในอำนาจของผู้ตรวจการแผ่นดินที่จะพิจารณาเสนอเรื่องพร้อมความเห็นต่อศาลรัฐธรรมนูญเพื่อพิจารณาวินิจฉัยได้

กรณีตามคำร้องเรียนนี้ผู้ตรวจการแผ่นดินจะพิจารณาเสนอเรื่องพร้อมความเห็นต่อศาลปกครองได้หรือไม่ นั้น
พิจารณาแล้วเห็นว่า การร้องขอข้อมูลข่าวสารจากหน่วยงานของรัฐ นั้น หากข้อมูลข่าวสารตามที่ร้องขอเป็นข้อมูลข่าวสาร
ที่มีลักษณะดังที่กำหนดไว้ในมาตรา ๑๕ แห่งพระราชบัญญัติข้อมูลข่าวสารของราชการ พ.ศ. ๒๕๔๐ หน่วยงานของรัฐ
หรือเจ้าหน้าที่ของรัฐอาจมีคำสั่งมิให้เปิดเผยก็ได้ ทั้งนี้ ข้อเท็จจริงตามคำร้องเรียนยังไม่ปรากฏว่าหน่วยงานของรัฐ
ที่ผู้ร้องเรียนร้องขอข้อมูลข่าวสารนั้น ได้มีคำสั่งปฏิเสธการเปิดเผยข้อมูลข่าวสารตามที่ผู้ร้องเรียนร้องขอแต่อย่างใด
ดังนั้น กรณีตามคำร้องเรียนนี้จึงยังไม่อาจถือได้ว่าเป็นการไม่ปฏิบัติตามกฎหมายหรือปฏิบัตินอกเหนืออำนาจหน้าที่

ตามกฎหมายของหน่วยงานของรัฐหรือเจ้าหน้าที่ของรัฐ ตามมาตรา ๒๒ (๒) แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยผู้ตรวจการแผ่นดิน พ.ศ. ๒๕๖๐ ที่ผู้ตรวจการแผ่นดินจะพิจารณาเสนอเรื่องพร้อมความเห็นต่อศาลปกครองเพื่อพิจารณาวินิจฉัยการกระทำของหน่วยงานของรัฐหรือเจ้าหน้าที่ของรัฐมีปัญหาเกี่ยวกับความชอบด้วยรัฐธรรมนูญหรือกฎหมาย ตามมาตรา ๒๓ (๒) แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญฉบับเดียวกัน

อนึ่ง หากหน่วยงานที่ผู้ร้องเรียนร้องขอข้อมูลข่าวสารมีคำสั่งมิให้เปิดเผยข้อมูลข่าวสารแล้ว ผู้ร้องเรียนสามารถอุทธรณ์ต่อคณะกรรมการวินิจฉัยการเปิดเผยข้อมูลข่าวสารได้ ตามมาตรา ๑๕ วรรคสอง แห่งพระราชบัญญัติข้อมูลข่าวสารของราชการ พ.ศ. ๒๕๔๐

อาศัยเหตุผลดังกล่าวข้างต้น จึงวินิจฉัยให้ยุติเรื่องร้องเรียนของผู้ร้องเรียน และให้สำนักงานผู้ตรวจการแผ่นดินแจ้งผลการวินิจฉัยให้ผู้ร้องเรียนทราบต่อไป

(พลเอก วิทวัส รชตะนันทน์ - บุรณัฐ ฐานปณศุภย์ - สมศักดิ์ สุวรรณสุจริต)

เรื่องร้องเรียนเลขดำที่ ๑๕๓๘, ๒๐๐๒/๒๕๖๒

เรื่องร้องเรียนเลขแดงที่ ๑๒๑๙, ๑๒๒๐/๒๕๖๒

เรื่อง ขอให้ผู้ตรวจการแผ่นดินเสนอเรื่องพร้อมด้วยความเห็นต่อศาลปกครองเพื่อพิจารณาวินิจฉัย กรณีสำนักงานตำรวจแห่งชาติ ออกประกาศกองบัญชาการศึกษา เรื่อง รับสมัครและสอบแข่งขันบุคคลภายนอก เพื่อบรรจุและแต่งตั้งเป็นข้าราชการตำรวจชั้นสัญญาบัตร พ.ศ. ๒๕๖๑ ฉบับลงวันที่ ๒๕ พฤษภาคม ๒๕๖๑ และฉบับลงวันที่ ๒๒ มิถุนายน ๒๕๖๑ มีปัญหาเกี่ยวกับความชอบด้วยรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๖๐ มาตรา ๒๗ วรรคสอง มาตรา ๔๐ และพระราชบัญญัติความเท่าเทียมระหว่างเพศ พ.ศ. ๒๕๕๘ มาตรา ๑๗

ตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยผู้ตรวจการแผ่นดิน พ.ศ. ๒๕๖๐ มาตรา ๒๓ บัญญัติไว้ว่า “ในการปฏิบัติหน้าที่ตามมาตรา ๒๒ (๑) (๒) หรือ (๓) ผู้ตรวจการแผ่นดินอาจเสนอเรื่องต่อศาลรัฐธรรมนูญหรือศาลปกครองได้เมื่อเห็นว่ามีกรณี ดังต่อไปนี้ (๑) บทบัญญัติแห่งกฎหมายใดมีปัญหาเกี่ยวกับความชอบด้วยรัฐธรรมนูญให้เสนอเรื่องพร้อมด้วยความเห็นต่อศาลรัฐธรรมนูญ และให้ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาวินิจฉัยโดยไม่ชักช้า ทั้งนี้ ตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญ (๒) กฎ คำสั่ง หรือการกระทำอื่นใดของหน่วยงานของรัฐหรือเจ้าหน้าที่ของรัฐมีปัญหาเกี่ยวกับความชอบด้วยรัฐธรรมนูญหรือกฎหมาย ให้เสนอเรื่องพร้อมด้วยความเห็นต่อศาลปกครอง และให้ศาลปกครองพิจารณาวินิจฉัยโดยไม่ชักช้า ทั้งนี้ ตามกฎหมายว่าด้วยการจัดตั้งศาลปกครองและวิธีพิจารณาคดีปกครอง” ดังนั้น ผู้ตรวจการแผ่นดินจะใช้ดุลพินิจเสนอเรื่องพร้อมด้วยความเห็นต่อศาลรัฐธรรมนูญหรือศาลปกครองเพื่อพิจารณาวินิจฉัยถึงปัญหาดังกล่าวได้ จะต้องมีการปฏิบัติหน้าที่ตามมาตรา ๒๒ (๑) (๒) หรือ (๓) เสียก่อน หมายความว่า ประชาชนหรือผู้ร้องเรียนจะต้องได้รับความเดือดร้อนหรือความไม่เป็นธรรมจากเหตุใดเหตุหนึ่งดังที่ได้บัญญัติไว้ในมาตรา ๒๒ (๑) (๒) หรือ (๓) และผู้ตรวจการแผ่นดินมีความเห็นเช่นนั้นมาก่อนแล้ว หากผู้ตรวจการแผ่นดินมีความเห็นต่อไปว่า ความเดือดร้อนหรือความไม่เป็นธรรมเกิดจากบทบัญญัติของกฎหมาย กฎ คำสั่ง หรือการกระทำอื่นใดของหน่วยงานของรัฐหรือเจ้าหน้าที่ของรัฐมีปัญหาเกี่ยวกับความชอบด้วยรัฐธรรมนูญหรือกฎหมาย ผู้ตรวจการแผ่นดินจึงจะมีหน้าที่และอำนาจเสนอเรื่องพร้อมด้วยความเห็นต่อศาลรัฐธรรมนูญหรือศาลปกครอง แล้วแต่กรณี เพื่อพิจารณาวินิจฉัยต่อไปได้ ทั้งนี้ ตามแนวคำวินิจฉัยผู้ตรวจการแผ่นดิน (กฎหมาย) ที่ ๓๑/๒๕๖๑ ลงวันที่ ๑๐ สิงหาคม ๒๕๖๑

เมื่อพิเคราะห์ข้อเท็จจริงตามคำร้องเรียนแล้ว เห็นว่า แม้ว่าประกาศกองบัญชาการศึกษา เรื่อง รับสมัครและสอบแข่งขันบุคคลภายนอก เพื่อบรรจุและแต่งตั้งเป็นข้าราชการตำรวจชั้นสัญญาบัตร พ.ศ. ๒๕๖๑ ฉบับลงวันที่ ๒๕ พฤษภาคม ๒๕๖๑ และฉบับลงวันที่ ๒๒ มิถุนายน ๒๕๖๑ จะเปิดรับสมัครสอบคัดเลือกบุคคลเข้ารับราชการตำรวจชั้นสัญญาบัตรเฉพาะเพศชายดังที่ผู้ร้องเรียนทั้งสองกล่าวอ้างก็ตาม แต่ภายหลังจากผู้ตรวจการแผ่นดินรับเรื่องร้องเรียนไว้พิจารณาและดำเนินการแสวงหาข้อเท็จจริงที่เกี่ยวข้องโดยครบถ้วนแล้ว ได้รับการชี้แจงยืนยันจากสำนักงานตำรวจแห่งชาติว่า กรณีมีความจำเป็นที่จะต้องใช้กำลังพลในการปฏิบัติการกิจสำคัญในท้องถิ่นทุรกันดารห่างไกลรวมถึงพื้นที่ย่านอันตราย เช่น พื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ เป็นต้น ซึ่งมีลักษณะงานที่ตรากตรำ เสี่ยงอันตราย

มีความเครียดสูงและต้องปฏิบัติหน้าที่สลับเปลี่ยนหมุนเวียนกันตลอด ๒๔ ชั่วโมง โดยไม่มีวันหยุด เพื่อให้มีความคล่องตัวในการปฏิบัติหน้าที่ดังกล่าว สำนักงานตำรวจแห่งชาติจึงเปิดรับสมัครสอบคัดเลือกบุคคลในอัตรากำลังที่ขาดแคลนตามความเหมาะสม และในปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๒ สำนักงานตำรวจแห่งชาติได้มีการประกาศรับสมัครสอบคัดเลือกบุคคลเข้ารับราชการตำรวจชั้นสัญญาบัตรในตำแหน่งรองสารวัตร (สอบสวน) จำนวน ๑,๐๐๐ คน โดยรับสมัครเพศหญิงจำนวน ๕๐๐ คน แสดงให้เห็นได้ว่า นอกจาก สำนักงานตำรวจแห่งชาติจะดำเนินการสรรหาบุคคลเพื่อบรรจุและแต่งตั้งเป็นข้าราชการตำรวจ เพื่อให้สอดคล้องกับภารกิจอำนาจหน้าที่ ตามมาตรา ๖ แห่งพระราชบัญญัติตำรวจแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๔๗ แล้ว สำนักงานตำรวจแห่งชาติยังได้พิจารณาถึงความเหมาะสมตามอัตรากำลังที่ขาดแคลนอีกด้วย โดยยังคงยึดหลักความเท่าเทียมและความเสมอภาคทางเพศ ซึ่งจะเห็นได้จากการเปิดรับสมัครสอบคัดเลือกบุคคลเข้ารับราชการตำรวจชั้นสัญญาบัตรในตำแหน่งรองสารวัตร (สอบสวน) ในปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๒ ที่มีทั้งเพศชายและเพศหญิงในสัดส่วนที่ใกล้เคียงกัน และโดยที่ไม่ปรากฏข้อเท็จจริงใด ว่าผู้ร้องเรียนทั้งสองเป็นผู้สมัครสอบคัดเลือกเป็นข้าราชการตำรวจชั้นสัญญาบัตรตามประกาศฉบับดังกล่าวแล้วถูกตัดสิทธิเพราะเหตุว่าเป็นเพศหญิงแต่อย่างใด ข้อเท็จจริงตามคำร้องเรียนในเรื่องนี้จึงยังรับฟังไม่ได้ว่าผู้ร้องเรียนทั้งสองเป็นผู้ที่ได้รับความเดือดร้อนหรือความไม่เป็นธรรมจากกรณีดังกล่าว ดังนั้น กรณีปัญหาตามคำร้องเรียนในเรื่องนี้จึงเป็นเรื่องที่ไม่ปรากฏว่ามีผู้ได้รับความเดือดร้อนหรือความไม่เป็นธรรม ดังที่ได้บัญญัติไว้ในมาตรา ๒๒ (๑) (๒) หรือ (๓) มาก่อน และยังถือไม่ได้ว่ามีปัญหาเกี่ยวกับความชอบด้วยรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๖๐ มาตรา ๒๗ วรรคสอง มาตรา ๔๐ และพระราชบัญญัติความเท่าเทียม ระหว่างเพศ พ.ศ. ๒๕๕๘ มาตรา ๑๗ จึงไม่เป็นไปตามเงื่อนไขหรือขั้นตอนของกฎหมายที่จะให้ผู้ตรวจการแผ่นดินเสนอเรื่องพร้อมด้วยความเห็นต่อศาลปกครองได้ ดังที่บัญญัติไว้ในมาตรา ๒๓ (๒) แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยผู้ตรวจการแผ่นดิน พ.ศ. ๒๕๖๐

อาศัยเหตุผลดังกล่าวข้างต้น จึงวินิจฉัยให้ยุติเรื่องร้องเรียนของผู้ร้องเรียน และให้สำนักงานผู้ตรวจการแผ่นดินแจ้งผลการวินิจฉัยให้ผู้ร้องเรียนทราบต่อไป

(พลเอก วิทวัส รชตะนันทน์ - บุรณัฐ ฐานบุญ - สมศักดิ์ สุวรรณสุจริต)

เรื่อง ขอให้ผู้ตรวจการแผ่นดินยื่นคำร้องพร้อมความเห็นต่อศาลรัฐธรรมนูญ กรณีศาลจังหวัดนครราชสีมาคำสั่งไม่อนุญาตให้ปล่อยตัวชั่วคราวผู้ร้องเรียนในคดีอาญา อันเป็นการละเมิดสิทธิและเสรีภาพของผู้ร้องเรียน และเป็นการกระทำที่ขัดต่อรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๖๐ มาตรา ๒๙

กรณีตามคำร้องเรียนนี้ เป็นเรื่อง que ผู้ร้องเรียนขอให้ผู้ตรวจการแผ่นดินพิจารณายื่นคำร้องต่อศาลรัฐธรรมนูญ ตามมาตรา ๔๘ แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญ พ.ศ. ๒๕๖๑ เพื่อวินิจฉัยว่า การที่ศาลจังหวัดนครราชสีมาคำสั่งไม่อนุญาตให้ปล่อยตัวชั่วคราวจำเลยในคดีอาญา เป็นการกระทำที่ละเมิดสิทธิและเสรีภาพที่รัฐธรรมนูญคุ้มครองไว้ ซึ่งเป็นกรณีที่กฎหมายอื่นกำหนดหน้าที่และอำนาจของผู้ตรวจการแผ่นดินไว้ ผู้ตรวจการแผ่นดินจึงมีอำนาจรับเรื่องร้องเรียนดังกล่าวไว้พิจารณาได้ ตามมาตรา ๒๒ (๔) แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยผู้ตรวจการแผ่นดิน พ.ศ. ๒๕๖๐ ประกอบมาตรา ๔๘ แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญ พ.ศ. ๒๕๖๑ ผู้ตรวจการแผ่นดินจึงต้องพิจารณาคำร้องเรียนนี้ตามหลักเกณฑ์และเงื่อนไขที่บัญญัติไว้ตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญ พ.ศ. ๒๕๖๑

โดยที่พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญ พ.ศ. ๒๕๖๑ มาตรา ๔๘ บัญญัติว่า “ภายใต้บังคับมาตรา ๔๗ ผู้ใดถูกละเมิดสิทธิหรือเสรีภาพที่รัฐธรรมนูญคุ้มครองไว้ ถ้าผู้นั้นเห็นว่า การละเมิดนั้นเป็นผลจากบทบัญญัติแห่งกฎหมายขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ ให้ยื่นคำร้องต่อผู้ตรวจการแผ่นดิน” และมาตรา ๔๗ บัญญัติว่า “การใช้สิทธิยื่นคำร้องตามมาตรา ๔๖ ต้องเป็นการกระทำที่เป็น การละเมิดสิทธิหรือเสรีภาพ อันเกิดจากการกระทำของหน่วยงานของรัฐ เจ้าหน้าที่ของรัฐ หรือหน่วยงานซึ่งใช้อำนาจรัฐ และต้องมีใช่เป็นกรณี อย่างหนึ่งอย่างใด ดังต่อไปนี้ (๔) เรื่องที่อยู่ในระหว่างการพิจารณาพิพากษาคดีของศาลอื่น หรือเรื่องที่ศาลอื่น มีคำพิพากษาหรือคำสั่งถึงที่สุดแล้ว” เมื่อข้อเท็จจริงปรากฏว่าผู้ร้องเรียนถูกฟ้องเป็นจำเลยต่อศาลจังหวัดนครราชสีมา ในคดีหมายเลขดำที่ ยผ.๕๙๗/๒๕๖๒ ในข้อหาเมียเสพติดให้โทษประเภท ๑ (เมทแอมเฟตามีน) ไว้ในครอบครอง เพื่อจำหน่ายและเสพยาเสพติดให้โทษประเภท ๑ (เมทแอมเฟตามีน) โดยฝ่าฝืนต่อกฎหมาย จำเลยได้ยื่นคำร้องขอให้ ปล่อยตัวชั่วคราว และยื่นคำร้องอุทธรณ์คำสั่งไม่อนุญาตให้ปล่อยตัวชั่วคราว โดยศาลมีคำสั่งไม่อนุญาตให้ปล่อยตัวชั่วคราว กรณีตามคำร้องเรียนนี้จึงเป็นเรื่องที่อยู่ในระหว่างการพิจารณาพิพากษาคดีของศาลอื่น หรือเรื่องที่ศาลอื่นมีคำพิพากษา หรือคำสั่งถึงที่สุดแล้ว ผู้ตรวจการแผ่นดินจึงไม่อาจยื่นคำร้องต่อศาลรัฐธรรมนูญเพื่อวินิจฉัยได้ เนื่องจากไม่เป็นไปตาม หลักเกณฑ์และเงื่อนไขตามมาตรา ๔๗ (๔) แห่งพระราชบัญญัติดังกล่าว ทั้งนี้ตามมติผู้ตรวจการแผ่นดินกำหนด ดังที่บัญญัติไว้ในมาตรา ๓๗ (๘) แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยผู้ตรวจการแผ่นดิน พ.ศ. ๒๕๖๐

อาศัยเหตุผลดังกล่าวข้างต้น จึงวินิจฉัยให้ยุติเรื่องร้องเรียนของผู้ร้องเรียนตามมาตรา ๓๗ วรรคสอง แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยผู้ตรวจการแผ่นดิน พ.ศ. ๒๕๖๐ และให้สำนักงานผู้ตรวจการแผ่นดิน แจ้งผลการวินิจฉัยให้ผู้ร้องเรียนทราบต่อไป

(พลเอก วิทวัส รชตะนันทน์ - บุรณัฐ ฐาปนกุลย์ - สมศักดิ์ สุวรรณสุจริต)

คำวินิจฉัยผู้ตรวจการแผ่นดิน
เรื่องร้องเรียนเลขดำที่ ๙๒๗/๒๕๖๒
เรื่องร้องเรียนเลขแดงที่ ๑๓๒๓/๒๕๖๒

(ผู้ร้องเรียน)
คณะกรรมการการเลือกตั้ง

ผู้ร้องเรียน
ผู้ถูกร้องเรียน

เรื่อง ขอให้ผู้ตรวจการแผ่นดินเสนอเรื่องพร้อมความเห็นต่อศาลปกครองหรือศาลรัฐธรรมนูญ กรณีการกระทำของคณะกรรมการการเลือกตั้งในการประกาศคณะกรรมการการเลือกตั้ง เรื่อง ผลการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบบัญชีรายชื่อ มีปัญหาความชอบด้วยรัฐธรรมนูญหรือกฎหมาย

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๖๐ มาตรา ๙๑ ได้กำหนดหลักเกณฑ์การคำนวณหาสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบบัญชีรายชื่อของแต่ละพรรคการเมืองไว้ โดยวรรคท้ายกำหนดให้การนับคะแนนหลักเกณฑ์และวิธีการคำนวณ การคิดอัตราส่วน และการประกาศผลการเลือกตั้งให้เป็นไปตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร และพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. ๒๕๖๑ มาตรา ๑๑ (๒) ประกอบมาตรา ๑๒๘ และมาตรา ๑๒๙ กำหนดให้คณะกรรมการการเลือกตั้งดำเนินการเพื่อให้ได้มาซึ่งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบบัญชีรายชื่อของแต่ละพรรคการเมืองรวมจำนวนหนึ่งร้อยห้าสิบคนตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่กำหนดไว้ในพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญนี้ พิจารณาแล้วเห็นว่า การกระทำของคณะกรรมการการเลือกตั้งในการคำนวณหาจำนวนสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบบัญชีรายชื่อตามที่ผู้ร้องเรียนกล่าวอ้าง เป็นการดำเนินการตามหน้าที่และอำนาจที่พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. ๒๕๖๑ กำหนดไว้โดยใช้หลักเกณฑ์และวิธีการคำนวณตามมาตรา ๑๒๘ ของพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญดังกล่าว ซึ่งเป็นไปตามหลักการและเจตนารมณ์ของรัฐธรรมนูญ มาตรา ๙๑ วรรคหนึ่งและวรรคสาม และไม่ปรากฏว่าบทบัญญัติดังกล่าวขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ ตามแนวคำวินิจฉัยของศาลรัฐธรรมนูญที่ ๖/๒๕๖๒ ลงวันที่ ๘ พฤษภาคม ๒๕๖๒ กรณีการกระทำของคณะกรรมการการเลือกตั้งจึงไม่มีปัญหาเกี่ยวกับความชอบด้วยรัฐธรรมนูญหรือกฎหมายที่ผู้ตรวจการแผ่นดินจะเสนอเรื่องพร้อมความเห็นต่อศาลรัฐธรรมนูญหรือศาลปกครองตามมาตรา ๒๓ แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยผู้ตรวจการแผ่นดิน พ.ศ. ๒๕๖๐

อาศัยเหตุผลดังกล่าวข้างต้น จึงวินิจฉัยให้ยุติเรื่องร้องเรียนของผู้ร้องเรียน และให้สำนักงานผู้ตรวจการแผ่นดินแจ้งผลการวินิจฉัยให้ผู้ร้องเรียนทราบต่อไป

(พลเอก วิทวัส รชตะนันทน์ - บุรณัฐ ปาณกุลย์ - สมศักดิ์ สุวรรณสุจริต)

คำวินิจฉัยผู้ตรวจการแผ่นดิน

เรื่องร้องเรียนเลขดำที่ ๗๐๘/๒๕๖๒

เรื่องร้องเรียนเลขแดงที่ ๑๓๒๔/๒๕๖๒

(ผู้ร้องเรียน)

คณะกรรมการการเลือกตั้ง

ผู้ร้องเรียน

ผู้ถูกร้องเรียน

เรื่อง ขอให้ผู้ตรวจการแผ่นดินเสนอเรื่องพร้อมความเห็นต่อศาลรัฐธรรมนูญ กรณีการกระทำของคณะกรรมการการเลือกตั้งในการคำนวณหาจำนวนสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบบัญชีรายชื่อตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๖๐ มาตรา ๙๑ ประกอบพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. ๒๕๖๑ มาตรา ๑๒๘ ตามที่สำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งเสนอ มีปัญหาเกี่ยวกับความชอบด้วยรัฐธรรมนูญ หรือกฎหมาย

กรณีตามคำร้องเรียนนี้ ผู้ร้องเรียนขอให้ผู้ตรวจการแผ่นดินพิจารณาว่าการกระทำของคณะกรรมการการเลือกตั้งในการคำนวณหาจำนวนสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบบัญชีรายชื่อตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๖๐ มาตรา ๙๑ ประกอบพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. ๒๕๖๑ มาตรา ๑๒๘ ตามที่สำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งแถลงข่าว มีปัญหาความชอบด้วยรัฐธรรมนูญ หรือกฎหมายที่ผู้ตรวจการแผ่นดินจะเสนอเรื่องพร้อมด้วยความเห็นต่อศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาวินิจฉัยได้หรือไม่ โดยที่พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยผู้ตรวจการแผ่นดิน พ.ศ. ๒๕๖๐ มาตรา ๒๓ (๑) กำหนดให้ผู้ตรวจการแผ่นดิน อาจพิจารณาเสนอเรื่องต่อศาลรัฐธรรมนูญได้ เมื่อเห็นว่าบทบัญญัติแห่งกฎหมายใดมีปัญหาเกี่ยวกับความชอบด้วยรัฐธรรมนูญ ซึ่ง “บทบัญญัติแห่งกฎหมาย” หมายถึง กฎหมายที่ตราขึ้นโดยองค์กรที่ใช้อำนาจนิติบัญญัติตามกระบวนการที่กำหนดไว้ในรัฐธรรมนูญไม่ว่าจะตราขึ้นโดยฝ่ายนิติบัญญัติหรือฝ่ายบริหารก็ตาม ได้แก่ พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญ พระราชบัญญัติ พระราชกำหนดที่ได้รับการอนุมัติจากรัฐสภาแล้ว และประกาศคณะปฏิวัติฉบับที่มีผลใช้บังคับเทียบเท่ากับพระราชบัญญัติ ซึ่งการกระทำของคณะกรรมการการเลือกตั้งดังกล่าว ไม่ได้เป็นกรณี “บทบัญญัติแห่งกฎหมาย” มีปัญหาเกี่ยวกับความชอบด้วยรัฐธรรมนูญที่ผู้ตรวจการแผ่นดินจะพิจารณาเสนอเรื่องพร้อมด้วยความเห็นต่อศาลรัฐธรรมนูญ ตามมาตรา ๒๓ (๑) แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยผู้ตรวจการแผ่นดิน พ.ศ. ๒๕๖๐ อย่างไรก็ตาม ในส่วนของการกระทำของคณะกรรมการการเลือกตั้งตามที่ผู้ร้องเรียนกล่าวอ้าง เป็นการดำเนินการตามหน้าที่และอำนาจที่พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. ๒๕๖๑ กำหนดไว้โดยใช้หลักเกณฑ์และวิธีการคำนวณตามมาตรา ๑๒๘ ของพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญดังกล่าว ซึ่งเป็นไปตามหลักการและเจตนารมณ์ของรัฐธรรมนูญ มาตรา ๙๑ วรรคหนึ่งและวรรคสาม และไม่ปรากฏว่าบทบัญญัติดังกล่าวขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ ตามแนวคำวินิจฉัยของศาลรัฐธรรมนูญที่ ๖/๒๕๖๒ ลงวันที่ ๘ พฤษภาคม ๒๕๖๒ กรณีดังกล่าวจึงไม่มีปัญหาเกี่ยวกับความชอบด้วยรัฐธรรมนูญที่ผู้ตรวจการแผ่นดินจะเสนอเรื่องพร้อมด้วยความเห็นต่อศาลรัฐธรรมนูญ ตามมาตรา ๒๓ (๑) แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยผู้ตรวจการแผ่นดิน พ.ศ. ๒๕๖๐

อาศัยเหตุผลดังกล่าวข้างต้น จึงวินิจฉัยให้ยุติเรื่องร้องเรียนของผู้ร้องเรียน และให้สำนักงานผู้ตรวจการแผ่นดินแจ้งผลการวินิจฉัยให้ผู้ร้องเรียนทราบต่อไป

(พลเอก วิทวัส รชตะนันทน์ - บุรณัฐ ปานดุษย์ - สมศักดิ์ สุวรรณสุจริต)

เรื่อง ขอให้ผู้ตรวจการแผ่นดินยื่นคำร้องพร้อมความเห็นต่อศาลรัฐธรรมนูญหรือศาลปกครอง เพื่อวินิจฉัยว่า ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา ๑๔๔๘ มีปัญหาเกี่ยวกับความชอบด้วยรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๖๐ มาตรา ๒๗

ประเด็นที่ต้องพิจารณาในเบื้องต้นมีว่า ปัญหาตามคำร้องเรียนนี้อยู่ในอำนาจผู้ตรวจการแผ่นดินหรือไม่ เห็นว่า คำร้องเรียนนี้เป็นเรื่องเกี่ยวกับเจ้าพนักงานปกครองปฏิบัติการ สำนักงานเขตภาษีเจริญ ไม่รับจดทะเบียนสมรสให้กับผู้ร้องเรียนโดยอ้างเหตุผลว่าประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา ๑๔๔๘ ไม่ให้รับจดทะเบียนการสมรสระหว่างคู่รักเพศเดียวกัน ปัญหาตามคำร้องเรียนนี้จึงเป็นเรื่องที่ผู้ร้องเรียนได้รับความเดือดร้อนหรือเสียหายจากการกระทำของเจ้าหน้าที่ที่ปฏิเสธไม่ดำเนินการจดทะเบียนสมรสให้กับผู้ร้องเรียน เนื่องจากประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา ๑๔๔๘ กำหนดให้การจดทะเบียนสมรสกระทำไ้ระหว่างชายและหญิงเท่านั้น กรณีตามคำร้องเรียนนี้จึงอยู่ในอำนาจของผู้ตรวจการแผ่นดินที่จะพิจารณาได้ ตามมาตรา ๒๓ (๑) แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยผู้ตรวจการแผ่นดิน พ.ศ. ๒๕๖๐ ประกอบมาตรา ๒๓๑ (๑) ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๖๐

ประเด็นที่ต้องพิจารณาต่อไปมีว่า ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา ๑๔๔๘ มีปัญหาเกี่ยวกับความชอบด้วยรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๖๐ มาตรา ๒๗ หรือไม่

พิจารณาแล้ว เห็นว่า รัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๗ เป็นบทบัญญัติที่คุ้มครองสิทธิและเสรีภาพของบุคคลตามกฎหมายอย่างเท่าเทียมกัน โดยให้ทุกคนมีความเสมอภาคในกฎหมายซึ่งถือเป็นหลักความเสมอภาค โดยเฉพาะการรับรองสิทธิเท่าเทียมกันระหว่างชายและหญิง และการเลือกปฏิบัติโดยไม่เป็นธรรมต่อบุคคลเพราะเหตุแห่งความแตกต่างในเรื่องถิ่นกำเนิด เชื้อชาติ ภาษา เพศ อายุ สภาพทางกายหรือสุขภาพ สถานะของบุคคล ฐานะทางเศรษฐกิจหรือสังคม ความเชื่อทางศาสนา การศึกษาอบรม หรือความคิดเห็นทางการเมืองอันไม่ขัดต่อบทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญจะกระทำมิได้ แต่การห้ามมิให้มีการเลือกปฏิบัติโดยไม่เป็นธรรมนั้นมิได้เป็นการห้ามโดยเด็ดขาด หากการเลือกปฏิบัตินั้นเป็นมาตรการเพื่อขจัดอุปสรรคหรือส่งเสริมให้เกิดความเสมอภาค โดยทำให้บุคคลสามารถใช้สิทธิและเสรีภาพได้เช่นเดียวกับบุคคลอื่น ถือว่าเป็นการเลือกปฏิบัติที่เป็นธรรม

เมื่อพิจารณาประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา ๑๔๔๘ ที่บัญญัติว่า “การสมรสจะทำได้ต่อเมื่อชายและหญิงมีอายุสิบเจ็ดปีบริบูรณ์แล้ว แต่ในกรณีที่มีเหตุอันสมควรศาลอาจอนุญาตให้ทำการสมรสก่อนนั้นได้” แล้วเห็นว่า บทบัญญัติดังกล่าวเป็นบทบัญญัติที่ใช้บังคับเฉพาะคู่สมรสและกำหนดเงื่อนไขเกี่ยวกับการสมรสให้สามารถกระทำไ้ระหว่างเพศชายและเพศหญิง โดยหลักเกณฑ์การพิจารณาตามเงื่อนไขดังกล่าวนี้จำเป็นต้องพิจารณาถึงเพศสภาพตามธรรมชาติของบุคคล กล่าวคือ บุคคลที่จะทำการจดทะเบียนสมรสได้ฝ่ายหนึ่งจะต้องมีเพศสภาพเป็นชาย และอีกฝ่ายหนึ่งจะต้องมีเพศสภาพเป็นหญิงเท่านั้น

การที่บุคคลที่มีเพศสภาพเดียวกันไม่สามารถจดทะเบียนสมรสได้ตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา ๑๔๔๘ จะเป็นการเลือกปฏิบัติโดยไม่เป็นธรรมตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๖๐ มาตรา ๒๗ หรือไม่ นั้น เห็นว่า มาตรา ๒๗ ของรัฐธรรมนูญ เป็นหลักคุ้มครองความเสมอภาคทางกฎหมายที่ห้ามมิให้มีการปฏิบัติที่แตกต่างกันระหว่างบุคคลที่มีสถานะเดียวกันโดยไม่มีเหตุอันสมควร เมื่อเพศสภาพของบุคคล เป็นหลักการสำคัญและเป็นลักษณะเฉพาะสำหรับการจดทะเบียนสมรสตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ และในปัจจุบันยังไม่มีกำหนดให้บุคคลที่มีเพศสภาพเดียวกันสามารถจดทะเบียนสมรสได้ ทั้งนี้ การปฏิบัติต่อบุคคลที่มีสาระสำคัญและมีลักษณะที่แตกต่างกันไปจากที่กฎหมายเกี่ยวกับการจดทะเบียนสมรสกำหนดไว้จึงยังไม่อาจถือได้ว่าเป็นการเลือกปฏิบัติโดยไม่เป็นธรรมต่อบุคคลเพราะเหตุแห่งความแตกต่างในเรื่องเพศดังที่รัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๗ บัญญัติไว้ ดังนั้น กรณีตามคำร้องเรียนนี้จึงยังไม่ปรากฏว่ามีปัญหาเกี่ยวกับความชอบด้วยรัฐธรรมนูญที่ผู้ตรวจการแผ่นดิน จะพิจารณาเสนอเรื่องพร้อมความเห็นต่อศาลรัฐธรรมนูญ ตามมาตรา ๒๓ (๑) แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญ ว่าด้วยผู้ตรวจการแผ่นดิน พ.ศ. ๒๕๖๐

เมื่อประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา ๑๔๔๘ ยังไม่ปรากฏว่ามีปัญหาเกี่ยวกับความชอบด้วยรัฐธรรมนูญ ตามเหตุผลข้างต้น จึงไม่จำเป็นต้องพิจารณาปัญหาเกี่ยวกับความชอบด้วยรัฐธรรมนูญหรือกฎหมาย ของพระราชบัญญัติ จดทะเบียนครอบครัว พุทธศักราช ๒๕๓๘ และกฎกระทรวงมหาดไทยออกตามความในพระราชบัญญัติจดทะเบียนครอบครัว พุทธศักราช ๒๕๓๘ ซึ่งเป็นบทบัญญัติกำหนดหลักเกณฑ์และวิธีการจดทะเบียนครอบครัวตามประมวลกฎหมายแพ่ง และพาณิชย์ บรรพ ๕ แต่อย่างใด

อนึ่ง จากการตรวจสอบปรากฏข้อเท็จจริงว่าขณะนี้กรมคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพ กระทรวงยุติธรรม อยู่ระหว่างการพิจารณา ศึกษาและจัดทำร่างพระราชบัญญัติการจดทะเบียนคู่ชีวิต พ.ศ. เพื่อคุ้มครองและรับรองสิทธิของคู่รัก เพศเดียวกันให้มีสิทธิเท่าเทียมกับคู่สมรสต่างเพศแล้ว โดยมีสาระสำคัญ เช่น การจดทะเบียนสมรสของคู่ชีวิต ความสัมพันธ์ระหว่างคู่ชีวิต ทรัพย์สินระหว่างคู่ชีวิต สิทธิในการรับมรดก เป็นต้น

อาศัยเหตุผลดังกล่าวข้างต้น จึงวินิจฉัยให้ยุติเรื่องร้องเรียนของผู้ร้องเรียน และให้สำนักงานผู้ตรวจการแผ่นดินแจ้งผลการวินิจฉัยให้ผู้ร้องเรียนทราบต่อไป

(พลเอก วิทวัส รชตะนันทน์ - บุรณัฐ ฐาปนดุลย์ - สมศักดิ์ สุวรรณสุจริต)

คำวินิจฉัยผู้ตรวจการแผ่นดิน

(ผู้ร้องเรียน)

ผู้ร้องเรียน

เรื่องร้องเรียนเลขดำที่ ๗๙๑/๒๕๖๒

เรื่องร้องเรียนเลขแดงที่ ๑๓๓๐/๒๕๖๒

เรื่อง ขอให้ผู้ตรวจการแผ่นดินเสนอเรื่องพร้อมความเห็นต่อศาลรัฐธรรมนูญหรือศาลปกครอง กรณีระเบียบราชการฝ่ายตุลาการศาลยุติธรรมว่าด้วยการกำหนดจำนวนชั่วโมงที่ถือเป็นการทำงานหนึ่งวัน และแนวปฏิบัติในการให้ทำงานบริการสังคมหรือสาธารณประโยชน์แทนค่าปรับและการเปลี่ยนสถานที่กักขัง พ.ศ. ๒๕๕๖ ขัดต่อบทบัญญัติเรื่องความเสมอภาคของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๖๐ และขัดต่อวัตถุประสงค์ของการลงโทษปรับตามประมวลกฎหมายอาญา

กรณีตามคำร้องเรียนนี้ ผู้ร้องเรียนประสงค์ให้ผู้ตรวจการแผ่นดินดำเนินการยื่นคำร้องต่อศาลรัฐธรรมนูญหรือศาลปกครองเพื่อวินิจฉัยว่าระเบียบราชการฝ่ายตุลาการศาลยุติธรรมว่าด้วยการกำหนดจำนวนชั่วโมงที่ถือเป็นการทำงานหนึ่งวัน และแนวปฏิบัติในการให้ทำงานบริการสังคมหรือสาธารณประโยชน์แทนค่าปรับและการเปลี่ยนสถานที่กักขัง พ.ศ. ๒๕๕๖ ข้อ ๖ วรรคสี่ ขัดต่อรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๖๐ มาตรา ๒๗ และขัดต่อวัตถุประสงค์ของการลงโทษปรับตามประมวลกฎหมายอาญา นั้น ปรากฏข้อเท็จจริงตามคำร้องเรียนและเอกสารประกอบคำร้องเรียนว่าผู้ร้องเรียนได้ถูกฟ้องเป็นจำเลยต่อศาล ในคดีหมายเลขดำที่ ๒๓๕๖/๒๕๕๙ คดีหมายเลขแดงที่ ๔๑๘๖/๒๕๕๙ ในความผิดตามพระราชบัญญัติยาเสพติดให้โทษ พ.ศ. ๒๕๒๒ กรณีจึงเป็นเรื่องที่ศาลมีคำพิพากษาเสร็จเด็ดขาดแล้ว ซึ่งต้องห้ามมิให้ผู้ตรวจการแผ่นดินรับเรื่องที่มีลักษณะดังกล่าวไว้พิจารณา ตามมาตรา ๓๗ (๒) แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยผู้ตรวจการแผ่นดิน พ.ศ. ๒๕๖๐

อาศัยเหตุผลดังกล่าวข้างต้น จึงวินิจฉัยให้ยุติเรื่องร้องเรียนของผู้ร้องเรียน ตามมาตรา ๓๗ วรรคสอง แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยผู้ตรวจการแผ่นดิน พ.ศ. ๒๕๖๐ และให้สำนักงานผู้ตรวจการแผ่นดินแจ้งผลการวินิจฉัยให้ผู้ร้องเรียนทราบต่อไป

(พลเอก วิทวัส รชตะนันทน์ - บุรณัฐ ปณฺฑิต - สมศักดิ์ สุวรรณสุจริต)

เรื่อง ขอให้ผู้ตรวจการแผ่นดินเสนอเรื่องพร้อมด้วยความเห็นต่อศาลรัฐธรรมนูญหรือศาลปกครอง กรณีหนังสือตอบข้อหารือของกรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่นเกี่ยวกับคุณสมบัติและลักษณะต้องห้ามของที่ปรึกษานายกเทศมนตรีและเลขานุการนายกเทศมนตรีมีปัญหาเกี่ยวกับความชอบด้วยกฎหมาย

กรณีเสนอเรื่องพร้อมด้วยความเห็นต่อศาลรัฐธรรมนูญ นั้น มาตรา ๒๓ (๑) แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยผู้ตรวจการแผ่นดิน พ.ศ. ๒๕๖๐ บัญญัติให้ผู้ตรวจการแผ่นดินเสนอเรื่องพร้อมด้วยความเห็นต่อศาลรัฐธรรมนูญได้เฉพาะกรณีที่บทบัญญัติแห่งกฎหมายมีปัญหาความชอบด้วยรัฐธรรมนูญเท่านั้น ซึ่ง “บทบัญญัติแห่งกฎหมาย” หมายถึง กฎหมายที่ตราขึ้นโดยองค์กรที่ใช้อำนาจนิติบัญญัติตามกระบวนการที่กำหนดไว้ในรัฐธรรมนูญไม่ว่าจะตราขึ้นโดยฝ่ายนิติบัญญัติหรือฝ่ายบริหารก็ตาม ได้แก่ พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญ พระราชบัญญัติ พระราชกำหนดที่ได้รับการอนุมัติจากรัฐสภาแล้ว และประกาศคณะปฏิวัติฉบับที่มีผลใช้บังคับเทียบเท่ากับพระราชบัญญัติ หนังสือตอบข้อหารือของกรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่นเกี่ยวกับคุณสมบัติและลักษณะต้องห้ามของที่ปรึกษานายกเทศมนตรีและเลขานุการนายกเทศมนตรี จึงไม่มีสถานะเป็นบทบัญญัติแห่งกฎหมาย ดังนั้น การที่ผู้ร้องเรียนขอให้ผู้ตรวจการแผ่นดินพิจารณาความชอบด้วยกฎหมายของหนังสือกรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่นดังกล่าว จึงมิใช่การร้องเรียนกรณีบทบัญญัติแห่งกฎหมายมีปัญหาความชอบด้วยรัฐธรรมนูญ ซึ่งไม่อยู่ในหน้าที่และอำนาจของผู้ตรวจการแผ่นดินที่จะเสนอเรื่องพร้อมด้วยความเห็นต่อศาลรัฐธรรมนูญได้ ตามมาตรา ๒๓ (๑) แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยผู้ตรวจการแผ่นดิน พ.ศ. ๒๕๖๐

กรณีเสนอเรื่องพร้อมด้วยความเห็นต่อศาลปกครอง นั้น มาตรา ๒๓ (๒) แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญฉบับดังกล่าว บัญญัติให้ผู้ตรวจการแผ่นดินเสนอเรื่องพร้อมด้วยความเห็นต่อศาลปกครองได้ เฉพาะกรณีที่ กฎ คำสั่ง หรือการกระทำอื่นใดของหน่วยงานของรัฐหรือเจ้าหน้าที่ของรัฐมีปัญหาความชอบด้วยรัฐธรรมนูญหรือกฎหมาย จึงมีประเด็นต้องพิจารณาว่า หนังสือของกรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่นดังกล่าวมีลักษณะเป็นกฎ คำสั่ง หรือการกระทำอื่นใด หรือไม่ เห็นว่า หนังสือกรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น ที่ มท ๐๘๐๔.๓/๔๑๑๒ ลงวันที่ ๒๑ พฤษภาคม ๒๕๕๗ เป็นการตอบข้อหารือของผู้ว่าราชการจังหวัดกาฬสินธุ์ เกี่ยวกับคุณสมบัติและลักษณะต้องห้ามของที่ปรึกษานายกเทศมนตรีและเลขานุการนายกเทศมนตรี ตามพระราชบัญญัติเทศบาล พ.ศ. ๒๔๙๖ โดยอธิบายเกี่ยวกับคุณสมบัติและลักษณะต้องห้ามของที่ปรึกษานายกเทศมนตรีและเลขานุการนายกเทศมนตรี ตามมาตรา ๔๘ วรรคสอง และมาตรา ๔๘ จตุทศ ของพระราชบัญญัติเทศบาล พ.ศ. ๒๔๙๖ พร้อมทั้งยืนยันว่าความเห็นของจังหวัดถูกต้องแล้ว หนังสือกรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่นดังกล่าว จึงมีเนื้อหาเป็นการอธิบายหรือการตีความพระราชบัญญัติเทศบาล พ.ศ. ๒๔๙๖ เพื่อให้ผู้ว่าราชการจังหวัดสามารถปรับใช้กฎหมายดังกล่าวได้อย่างถูกต้องและถือปฏิบัติให้เป็นไปในแนวทางเดียวกัน ซึ่งถือเป็นมาตรการภายในฝ่ายปกครอง โดยมิได้เพิ่มเติมหรือกำหนดหลักเกณฑ์ นอกเหนือไปจากที่กฎหมายได้กำหนดไว้ อีกทั้งหนังสือดังกล่าวยังมีผลใช้บังคับเฉพาะภายในส่วนราชการและไม่ก่อให้เกิดผลทางกฎหมาย

โดยตรงต่อบุคคลภายนอกฝ่ายปกครองอีกด้วย ดังนั้น หนังสือกรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น ที่ มท ๐๘๐๔.๓/๔๑๑๒ ลงวันที่ ๒๑ พฤษภาคม ๒๕๕๗ จึงไม่มีสถานะเป็นกฎ คำสั่ง หรือการกระทำอื่นใด และไม่อยู่ในหน้าที่และอำนาจของผู้ตรวจการแผ่นดินที่จะเสนอเรื่องพร้อมด้วยความเห็นต่อศาลปกครองได้ ตามมาตรา ๒๓ (๒) แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยผู้ตรวจการแผ่นดิน พ.ศ. ๒๕๖๐ เช่นเดียวกัน

อาศัยเหตุผลดังกล่าวข้างต้น จึงวินิจฉัยให้ยุติเรื่องร้องเรียนของผู้ร้องเรียน และให้สำนักงานผู้ตรวจการแผ่นดินแจ้งผลการวินิจฉัยให้ผู้ร้องเรียนทราบต่อไป

(พลเอก วิทวัส รชตะนันทน์ - บุรณัฐ ฐาปนดุลย์ - สมศักดิ์ สุวรรณสุจริต)

คำวินิจฉัยผู้ตรวจการแผ่นดิน

เรื่องร้องเรียนเลขดำที่ ๑๑๙๓/๒๕๖๒

เรื่องร้องเรียนเลขแดงที่ ๑๓๓๒/๒๕๖๒

(ผู้ร้องเรียน)

พลเอก ประยุทธ์ จันทร์โอชา

ในฐานะหัวหน้าคณะรักษาความสงบแห่งชาติ

ผู้ร้องเรียน

ผู้ถูกร้องเรียน

เรื่อง ขอให้ผู้ตรวจการแผ่นดินพิจารณาเสนอเรื่องพร้อมด้วยความเห็นต่อศาลรัฐธรรมนูญเพื่อพิจารณาวินิจฉัยกรณีพลเอก ประยุทธ์ จันทร์โอชา ขาดคุณสมบัติและมีลักษณะต้องห้ามในการเสนอชื่อเพื่อพิจารณาให้ความเห็นชอบแต่งตั้งเป็นนายกรัฐมนตรี ตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๖๐ มาตรา ๘๘ มาตรา ๘๙ และมาตรา ๑๖๐ ประกอบมาตรา ๙๘

เมื่อพิจารณามาตรา ๒๖๕ วรรคสาม ประกอบมาตรา ๒๖๓ วรรคเจ็ด ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๖๐ ที่กำหนดให้ผู้ดำรงตำแหน่งในคณะรักษาความสงบแห่งชาติที่ประสงค์จะสมัครรับเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร ต้องพ้นจากตำแหน่งในคณะรักษาความสงบแห่งชาติภายในเก้าสิบวันนับแต่วันประกาศใช้รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๖๐ แล้ว เห็นว่า บทบัญญัติดังกล่าวใช้บังคับในกรณีที่ผู้ดำรงตำแหน่งในคณะรักษาความสงบแห่งชาติจะสมัครรับเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรเท่านั้น โดยมีได้ใช้บังคับในกรณีของการเสนอชื่อเพื่อพิจารณาให้ความเห็นชอบแต่งตั้งเป็นนายกรัฐมนตรี ตามมาตรา ๘๙ ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๖๐ แต่อย่างไรก็ดี เนื่องจากการตีความบทบัญญัติดังกล่าว ซึ่งมีลักษณะเป็นการจำกัดสิทธิของบุคคล จึงต้องตีความโดยเคร่งครัด ทำให้ไม่อาจตีความคำว่า “การสมัครรับเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร” ที่ปรากฏในมาตรา ๒๖๕ วรรคสาม ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๖๐ ให้หมายความว่ารวมถึง “การได้รับการเสนอชื่อเพื่อพิจารณาให้ความเห็นชอบแต่งตั้งเป็นนายกรัฐมนตรี” ด้วย

ส่วนกรณีคุณสมบัติและลักษณะต้องห้ามของบุคคลที่พรรคการเมืองมีมติว่าจะเสนอให้สภาผู้แทนราษฎรเพื่อพิจารณาให้ความเห็นชอบแต่งตั้งเป็นนายกรัฐมนตรี ตามมาตรา ๘๘ มาตรา ๘๙ และมาตรา ๑๖๐ ประกอบมาตรา ๙๘ ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๖๐ นั้น เห็นว่า มาตรา ๘๙ (๒) กำหนดให้ผู้ที่ได้รับการเสนอชื่อเป็นนายกรัฐมนตรีต้องเป็นผู้มีคุณสมบัติและไม่มีลักษณะต้องห้ามที่จะเป็นรัฐมนตรี ตามมาตรา ๑๖๐ และมาตรา ๑๖๐ (๖) กำหนดว่ารัฐมนตรีต้องไม่มีลักษณะต้องห้ามตามมาตรา ๙๘ อันหมายความว่าให้นำลักษณะต้องห้ามของบุคคลที่มีให้ใช้สิทธิสมัครรับเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร มาใช้กับผู้ที่ได้รับการเสนอชื่อเป็นนายกรัฐมนตรีด้วย เมื่อบทบัญญัติดังกล่าวได้บัญญัติลักษณะต้องห้ามไว้ในมาตรา ๙๘ (๑) ถึง (๑๘) การพิจารณาว่าผู้ที่ได้รับการเสนอชื่อเป็นนายกรัฐมนตรีมีลักษณะต้องห้ามหรือไม่ จึงต้องอยู่ภายในขอบเขตของมาตรา ๙๘ (๑) ถึง (๑๘) ดังกล่าว ซึ่งเป็นคนละกรณีกับมาตรา ๒๖๕ วรรคสาม ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๖๐ ที่ห้ามมิให้ผู้ดำรงตำแหน่งในคณะรักษาความสงบแห่งชาติสมัครรับเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร เว้นแต่จะพ้นจากตำแหน่งในคณะรักษาความสงบแห่งชาติภายในเก้าสิบวันนับแต่วันประกาศใช้รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๖๐ ดังนั้น การที่ พลเอก ประยุทธ์ จันทร์โอชา ดำรงตำแหน่งหัวหน้าคณะรักษาความสงบแห่งชาติอยู่ในขณะที่ได้รับการเสนอชื่อเพื่อพิจารณาให้ความเห็นชอบเป็นนายกรัฐมนตรี โดยไม่ปรากฏว่ามีลักษณะต้องห้าม ตามมาตรา ๙๘ (๑) ถึง (๑๘) ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๖๐ กรณีจึงไม่มีปัญหาเกี่ยวกับความชอบด้วยรัฐธรรมนูญ

ที่ผู้ตรวจการแผ่นดินจะเสนอเรื่องพร้อมด้วยความเห็นต่อศาลรัฐธรรมนูญเพื่อพิจารณาวินิจฉัย ตามมาตรา ๒๓ (๑) แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยผู้ตรวจการแผ่นดิน พ.ศ. ๒๕๖๐

อาศัยเหตุผลดังกล่าวข้างต้น จึงวินิจฉัยให้ยุติเรื่องร้องเรียนของผู้ร้องเรียน และให้สำนักงานผู้ตรวจการแผ่นดินแจ้งผลการวินิจฉัยให้ผู้ร้องเรียนทราบต่อไป

(พลเอก วิทวัส รชตะนันทน์ - บุรณัฐ ฐาปนดุลย์ - สมศักดิ์ สุวรรณสุจริต)

คำวินิจฉัยผู้ตรวจการแผ่นดิน

เรื่องร้องเรียนเลขดำที่ ๑๔๔๔/๒๕๖๒

เรื่องร้องเรียนเลขแดงที่ ๑๓๕๓/๒๕๖๒

(ผู้ร้องเรียน)

องค์คณะผู้พิพากษาศาลฎีกา

แผนกคดีอาญาของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง

คดีหมายเลขดำที่ อม. ๒/๒๕๕๐ เลขแดงที่ อม. ๒/๒๕๕๑

ผู้ร้องเรียน

ผู้ถูกร้องเรียน

เรื่อง ขอให้เสนอเรื่องต่อศาลรัฐธรรมนูญเพื่อวินิจฉัยว่า การพิจารณาพิพากษาคดีขององค์คณะผู้พิพากษาศาลฎีกา แผนกคดีอาญาของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง ขัดต่อประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา ๑๘๕ และมาตรา ๑๙๒ และมีปัญหาเกี่ยวกับความชอบด้วยรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๖๐ มาตรา ๑๘๘ วรรคสอง

กรณีขอให้ผู้ตรวจการแผ่นดินพิจารณายื่นคำร้องต่อศาลรัฐธรรมนูญเพื่อวินิจฉัยว่า การพิจารณาพิพากษาคดีขององค์คณะผู้พิพากษาศาลฎีกาแผนกคดีอาญาของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง ขัดต่อประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา ๑๘๕ และมาตรา ๑๙๒ และมีปัญหาเกี่ยวกับความชอบด้วยรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๖๐ มาตรา ๑๘๘ วรรคสอง อันเป็นการกระทำที่มีลักษณะเป็นการละเมิดสิทธิหรือเสรีภาพตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๖๐ มาตรา ๒๑๓ ซึ่งเป็นกรณีที่กฎหมายอื่นกำหนดหน้าที่และอำนาจของผู้ตรวจการแผ่นดินไว้ ผู้ตรวจการแผ่นดินจึงมีหน้าที่และอำนาจรับเรื่องร้องเรียนดังกล่าวไว้พิจารณาได้ตามมาตรา ๒๒ (๔) แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยผู้ตรวจการแผ่นดิน พ.ศ. ๒๕๖๐ ประกอบมาตรา ๔๖ แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญ พ.ศ. ๒๕๖๑ และผู้ตรวจการแผ่นดินต้องพิจารณาคำร้องเรียนในประเด็นนี้ตามหลักเกณฑ์และเงื่อนไขที่บัญญัติไว้ในพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญ พ.ศ. ๒๕๖๑

เมื่อข้อเท็จจริงตามคำร้องเรียนนี้ปรากฏว่า ศาลฎีกาแผนกคดีอาญาของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง ได้มีคำพิพากษาถึงที่สุดแล้วตามคำพิพากษาศาลฎีกาแผนกคดีอาญาของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง คดีหมายเลขแดงที่ อม. ๒/๒๕๕๑ กรณีจึงเข้าเงื่อนไขตามมาตรา ๔๗ (๔) แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญ พ.ศ. ๒๕๖๑ ที่กำหนดห้ามมิให้ใช้สิทธิยื่นคำร้องตามมาตรา ๔๖ หากเป็นเรื่องที่ศาลอื่นมีคำพิพากษาหรือคำสั่งถึงที่สุดแล้ว ประกอบกับเป็นการร้องเรียนเกี่ยวกับการพิจารณาพิพากษารรคดีของศาล ซึ่งเป็นเรื่องที่ผู้ตรวจการแผ่นดินไม่อาจรับไว้พิจารณาได้ ด้วยเหตุนี้ ผู้ตรวจการแผ่นดินจึงไม่อาจพิจารณายื่นคำร้องต่อศาลรัฐธรรมนูญเพื่อวินิจฉัยได้ เนื่องจากไม่เป็นไปตามหลักเกณฑ์และเงื่อนไขตามที่พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญ พ.ศ. ๒๕๖๑ กำหนดไว้ ประกอบกับข้อ ๓ (๖) และ (๗) แห่งประกาศผู้ตรวจการแผ่นดิน เรื่อง กำหนดเรื่อง que ผู้ตรวจการแผ่นดินไม่รับไว้พิจารณา ตามมาตรา ๓๗ (๘) แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยผู้ตรวจการแผ่นดิน พ.ศ. ๒๕๖๐ พ.ศ. ๒๕๖๒

อาศัยเหตุผลดังกล่าวข้างต้น จึงวินิจฉัยให้ยุติเรื่องร้องเรียนของผู้ร้องเรียน และให้สำนักงานผู้ตรวจการแผ่นดินแจ้งผลการวินิจฉัยให้ผู้ร้องเรียนทราบต่อไป

(พลเอก วิทวัส รชตะนันทน์ - บุรณัฐ ปาปนกุลย์ - สมศักดิ์ สุวรรณสุจริต)

เรื่อง ขอให้ผู้ตรวจการแผ่นดินพิจารณาเสนอเรื่องให้คณะกรรมการวินิจฉัยชี้ขาดอำนาจหน้าที่ระหว่างศาล ศาลปกครอง หรือศาลรัฐธรรมนูญ เพื่อวินิจฉัยกรณีอำนาจสังกัดของอัยการทหาร มีปัญหาเกี่ยวกับความชอบด้วยกฎหมายหรือความชอบด้วยรัฐธรรมนูญ

กรณีขอให้ผู้ตรวจการแผ่นดินเสนอเรื่องต่อคณะกรรมการวินิจฉัยชี้ขาดอำนาจหน้าที่ระหว่างศาล นั้น มาตรา ๒๓ แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยผู้ตรวจการแผ่นดิน พ.ศ. ๒๕๖๐ บัญญัติให้ผู้ตรวจการแผ่นดินมีหน้าที่และอำนาจเสนอเรื่องพร้อมด้วยความเห็นต่อศาลรัฐธรรมนูญหรือศาลปกครองเท่านั้น การที่ผู้ร้องเรียนขอให้ผู้ตรวจการแผ่นดินเสนอเรื่องต่อคณะกรรมการวินิจฉัยชี้ขาดอำนาจหน้าที่ระหว่างศาล กรณีจึงไม่อยู่ในหน้าที่และอำนาจของผู้ตรวจการแผ่นดิน ตามมาตรา ๓๗ (๓) แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยผู้ตรวจการแผ่นดิน พ.ศ. ๒๕๖๐ อีกทั้งข้อเท็จจริงตามคำร้องเรียนนี้ ผู้ร้องเรียนทั้งสองถูกฟ้องเป็นจำเลยต่อศาลทหารกรุงเทพ เป็นคดีหมายเลขดำที่ ๓๐๙/๒๕๖๑ ขณะนี้คดีอยู่ระหว่างการพิจารณาของศาลทหารกรุงเทพ กรณีจึงเป็นเรื่องที่มีการฟ้องร้องเป็นคดีอยู่ในศาล ตามมาตรา ๓๗ (๒) แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญดังกล่าวด้วย ดังนั้น ผู้ตรวจการแผ่นดินจึงไม่อาจเสนอเรื่องให้คณะกรรมการวินิจฉัยชี้ขาดอำนาจหน้าที่ระหว่างศาล ศาลปกครอง หรือศาลรัฐธรรมนูญเพื่อวินิจฉัยในกรณีนี้ได้

นอกจากนี้ อำนาจสังกัดของอัยการทหารก็ได้รับการบัญญัติไว้ในพระราชบัญญัติธรรมนูญศาลทหาร พ.ศ. ๒๔๙๘ ทั้งอำนาจสอบสวนคดีอาญา ตามมาตรา ๔๗ และมาตรา ๔๘ อำนาจเป็นโจทก์ฟ้องคดีอาญา ตามมาตรา ๔๙ รวมถึงอำนาจส่งสำนวนให้พนักงานอัยการดำเนินคดีในกรณีที่เห็นว่าเป็นคดีที่ไม่อยู่ในอำนาจศาลทหาร ตามมาตรา ๕๐ แล้วกรณีตามคำร้องเรียนดังกล่าวจึงไม่ต้องด้วยข้อยกเว้นที่จะเป็นการศึกษาเพื่อประโยชน์ในการเสนอแนะให้มีการปรับปรุงกฎหมายหรือกฎที่เกี่ยวข้องกับกระบวนการยุติธรรม ตามมาตรา ๓๗ (๒) แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยผู้ตรวจการแผ่นดิน พ.ศ. ๒๕๖๐ แต่อย่างใด

อาศัยเหตุผลดังกล่าวข้างต้น จึงวินิจฉัยให้ยุติเรื่องร้องเรียนของผู้ร้องเรียน และให้สำนักงานผู้ตรวจการแผ่นดินแจ้งผลการวินิจฉัยให้ผู้ร้องเรียนทราบต่อไป

(พลเอก วิทวัส รชตะนันทน์ - บุรณัฐ ปณกุลย์ - สมศักดิ์ สุวรรณสุจริต)

คำวินิจฉัยผู้ตรวจการแผ่นดิน

เรื่องร้องเรียนเลขดำที่ ๑๑๘๘/๒๕๖๒

เรื่องร้องเรียนเลขแดงที่ ๑๓๘๔/๒๕๖๒

(ผู้ร้องเรียน)

รัฐมนตรีว่าการกระทรวงยุติธรรม

และอธิบดีกรมราชทัณฑ์

ผู้ร้องเรียน

ผู้ถูกร้องเรียน

เรื่อง ขอให้ผู้ตรวจการแผ่นดินเสนอเรื่องต่อศาลรัฐธรรมนูญ กรณีรัฐมนตรีว่าการกระทรวงยุติธรรมและอธิบดีกรมราชทัณฑ์ใช้อำนาจตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา ๒๖๑ ถวายเรื่องราวและความเห็นต่อพระมหากษัตริย์เพื่อออกพระราชกฤษฎีกาพระราชทานอภัยโทษ พ.ศ. ๒๕๖๒ โดยมาตรา ๖ (๒) (ง) แห่งพระราชกฤษฎีกาดังกล่าวกำหนดให้นักโทษเด็ดขาดที่เป็นหญิงซึ่งต้องโทษจำคุกเป็นครั้งแรก ได้รับพระราชทานอภัยโทษปล่อยตัวไป อันมีลักษณะเป็นการเลือกปฏิบัติเพราะเหตุแห่งความแตกต่างในเรื่องเพศ ขัดต่อรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๖๐ มาตรา ๒๗

กรณีขอให้ผู้ตรวจการแผ่นดินพิจารณายื่นคำร้องต่อศาลรัฐธรรมนูญเพื่อวินิจฉัย กรณีรัฐมนตรีว่าการกระทรวงยุติธรรมและอธิบดีกรมราชทัณฑ์ใช้อำนาจตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา ๒๖๑ ถวายเรื่องราวและความเห็นต่อพระมหากษัตริย์ เพื่อออกพระราชกฤษฎีกาพระราชทานอภัยโทษ พ.ศ. ๒๕๖๒ โดยมาตรา ๖ (๒) (ง) แห่งพระราชกฤษฎีกาดังกล่าว กำหนดให้นักโทษเด็ดขาดที่เป็นหญิงซึ่งต้องโทษจำคุกเป็นครั้งแรก ได้รับพระราชทานอภัยโทษปล่อยตัวไป มีลักษณะเป็นการเลือกปฏิบัติเพราะเหตุแห่งความแตกต่างในเรื่องเพศ ขัดต่อรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๖๐ มาตรา ๒๗ นั้น เป็นการร้องเรียนการกระทำของเจ้าหน้าที่ของรัฐว่าละเมิดสิทธิหรือเสรีภาพของผู้ร้องเรียนตามที่รัฐธรรมนูญคุ้มครองไว้ ซึ่งเป็นกรณีที่กฎหมายอื่นกำหนดหน้าที่และอำนาจของผู้ตรวจการแผ่นดินไว้ ผู้ตรวจการแผ่นดินจึงมีหน้าที่และอำนาจรับเรื่องร้องเรียนดังกล่าวไว้พิจารณาได้ตามมาตรา ๒๒ (๔) แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยผู้ตรวจการแผ่นดิน พ.ศ. ๒๕๖๐ ประกอบมาตรา ๔๖ และมาตรา ๔๘ แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญ พ.ศ. ๒๕๖๑ และผู้ตรวจการแผ่นดินต้องพิจารณาคำร้องเรียนในประเด็นนี้ตามหลักเกณฑ์และเงื่อนไขที่บัญญัติไว้ในพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญ พ.ศ. ๒๕๖๑

พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญ พ.ศ. ๒๕๖๑ มาตรา ๔๘ บัญญัติว่า “ภายใต้บังคับมาตรา ๔๗ ผู้ใดถูกละเมิดสิทธิหรือเสรีภาพที่รัฐธรรมนูญคุ้มครองไว้ ถ้าผู้นั้นเห็นว่าการละเมิดนั้นเป็นผลจากบทบัญญัติแห่งกฎหมายขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ ให้ยื่นคำร้องต่อผู้ตรวจการแผ่นดิน ...” เมื่อพิเคราะห์มาตราดังกล่าวแล้ว เห็นว่า ผู้ที่จะยื่นคำร้องขอให้ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาวินิจฉัยได้นั้น จะต้องเป็นผู้ที่ถูกละเมิดสิทธิหรือเสรีภาพที่รัฐธรรมนูญคุ้มครองไว้ และการละเมิดนั้นต้องเป็นผลมาจากบทบัญญัติแห่งกฎหมายขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ ซึ่ง “บทบัญญัติแห่งกฎหมาย” หมายความว่า กฎหมายที่ตราขึ้นโดยองค์กรที่ใช้อำนาจนิติบัญญัติตามกระบวนการที่กำหนดไว้ในรัฐธรรมนูญ ไม่ว่าจะตราขึ้นโดยฝ่ายนิติบัญญัติหรือฝ่ายบริหารก็ตาม ได้แก่ พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญ และพระราชบัญญัติ พระราชกำหนดที่ได้รับการอนุมัติจากรัฐสภาแล้ว และประกาศคณะปฏิวัติฉบับที่มีค่าบังคับเทียบเท่ากับพระราชบัญญัติ ดังนั้น เมื่อข้อเท็จจริงตามคำร้องเรียนนี้เป็นการร้องเรียนการกระทำละเมิดที่เป็นผลมาจากพระราชกฤษฎีกาพระราชทานอภัยโทษ พ.ศ. ๒๕๖๒ ซึ่งมีได้มีสถานะเป็นบทบัญญัติแห่งกฎหมาย

ผู้ตรวจการแผ่นดินจึงไม่อาจพิจารณายื่นคำร้องต่อศาลรัฐธรรมนูญเพื่อวินิจฉัยได้ เนื่องจากไม่เป็นไปตามหลักเกณฑ์ และเงื่อนไขตามที่พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญ พ.ศ. ๒๕๖๑ กำหนดไว้ ประกอบกับข้อ ๓ (๗) แห่งประกาศผู้ตรวจการแผ่นดิน เรื่อง กำหนดเรื่องและผู้ตรวจการแผ่นดินไม่รับไว้พิจารณา ตามมาตรา ๓๗ (๘) แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยผู้ตรวจการแผ่นดิน พ.ศ. ๒๕๖๐ พ.ศ. ๒๕๖๒

ทั้งนี้ การพระราชทานอภัยโทษนั้น เป็นพระราชอำนาจโดยเฉพาะของพระมหากษัตริย์ในการพระราชทาน พระมหากรุณาธิคุณแก่นักโทษซึ่งต้องคำพิพากษาถึงที่สุดให้ลงโทษ ตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๖๐ มาตรา ๑๗๙ ที่บัญญัติว่า “พระมหากษัตริย์ทรงไว้ซึ่งพระราชอำนาจในการพระราชทานอภัยโทษ” ซึ่งการพระราชทาน อภัยโทษนั้น แบ่งออกเป็นสองกรณี คือ การพระราชทานอภัยโทษเป็นการเฉพาะราย และการพระราชทานอภัยโทษ เป็นการทั่วไป ซึ่งกรณีตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา ๒๖๑ เป็นเรื่องที่ต้องคำพิพากษาให้รับโทษ หูลเกล้าฯ ถวายเรื่องราวเพื่อขอรับพระราชทานอภัยโทษ โดยยื่นเรื่องต่อรัฐมนตรีว่าการกระทรวงยุติธรรม หรือพัสดิ หรือผู้บัญชาการเรือนจำ ตามมาตรา ๒๕๙ หรือมาตรา ๒๖๐ แล้วแต่กรณี และรัฐมนตรีว่าการกระทรวงยุติธรรม จะเป็นผู้มีหน้าที่ถวายเรื่องราวและความเห็นต่อพระมหากษัตริย์ว่าควรพระราชทานอภัยโทษหรือไม่ ตามมาตรา ๒๖๑ อันเป็นการขอพระราชทานอภัยโทษเป็นการเฉพาะราย ซึ่งเป็นคนละกรณีกับการขอพระราชทานอภัยโทษเป็นการทั่วไป ที่มีการตราเป็นพระราชกฤษฎีกา ตามความในมาตรา ๒๖๑ ทวิ ที่ผู้ต้องคำพิพากษาที่เข้าลักษณะหรือเงื่อนไขตามที่ พระราชกฤษฎีกากำหนดไว้ จะได้รับการพระราชทานอภัยโทษโดยไม่จำต้องทูลเกล้าฯ ถวายเรื่องราวแต่อย่างใด ดังนั้น กรณีที่ผู้ร้องเรียนเห็นว่า การที่รัฐมนตรีว่าการกระทรวงยุติธรรมและอธิบดีกรมราชทัณฑ์ ใช้อำนาจตามประมวลกฎหมาย วิธีพิจารณาความอาญา มาตรา ๒๖๑ ถวายเรื่องราวและความเห็นต่อพระมหากษัตริย์ เพื่อออกพระราชกฤษฎีกา พระราชทานอภัยโทษ พ.ศ. ๒๕๖๒ โดยมิชอบ นั้น จึงเป็นความเข้าใจที่คลาดเคลื่อนของผู้ร้องเรียน เพราะการตรา พระราชกฤษฎีกาดังกล่าว เป็นการดำเนินการของคณะรัฐมนตรี อีกทั้งการพระราชทานอภัยโทษนั้น เป็นพระราชอำนาจ โดยเด็ดขาดของพระมหากษัตริย์ที่สืบทอดมาตามโบราณราชประเพณี และรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๖๐ ได้บัญญัติรับรองไว้ หน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับกระบวนการยุติธรรมเป็นเพียงหน่วยงานที่ทำหน้าที่ ในการกลั่นกรองเรื่องราวก่อนที่จะนำขึ้นทูลเกล้าฯ เท่านั้น ส่วนการจะได้รับพระราชทานอภัยโทษหรือไม่ อย่างไร นั้น ย่อมขึ้นอยู่กับพระบรมราชวินิจฉัยของพระมหากษัตริย์เป็นการเฉพาะ

สำหรับกรณีที่ผู้ร้องเรียนกล่าวอ้างว่า การออกพระราชกฤษฎีกาพระราชทานอภัยโทษ พ.ศ. ๒๕๖๒ โดยอ้างเหตุการณ์พระราชพิธีบรมราชาภิเษก เป็นการออกกฎหมายที่มีเจตนาหมิ่นหรือทำให้เสื่อมเสียพระเกียรติ ต่อองค์พระมหากษัตริย์ นั้น เห็นว่า โดยปกติแล้วการตราพระราชกฤษฎีกาพระราชทานอภัยโทษมักจะกระทำเนื่องในวโรกาสมหามงคลต่าง ๆ เกี่ยวกับสถาบันพระมหากษัตริย์ เช่น พระราชกฤษฎีกาพระราชทานอภัยโทษเนื่องในโอกาสแรก นับแต่ขึ้นทรงราชย์สืบราชสันตติวงศ์ พ.ศ. ๒๕๕๙ ประกอบกับคำร้องเรียนในประเด็นนี้มีได้เป็นการร้องเรียนว่า พระราชกฤษฎีกาดังกล่าวมีปัญหาเกี่ยวกับความชอบด้วยรัฐธรรมนูญหรือกฎหมายอย่างไร จึงไม่มีประเด็นที่ผู้ตรวจการแผ่นดินจะต้องพิจารณาวินิจฉัย

อาศัยเหตุผลดังกล่าวข้างต้น จึงวินิจฉัยให้ยุติเรื่องร้องเรียนของผู้ร้องเรียน และให้สำนักงานผู้ตรวจการแผ่นดินแจ้งผลการวินิจฉัยให้ผู้ร้องเรียนทราบต่อไป

(พลเอก วิทวัส รชตะนันทน์ - บุรณัฐ ปานบุญ - สมศักดิ์ สุวรรณสุจริต)

เรื่อง ขอให้พิจารณาเสนอเรื่องพร้อมด้วยความเห็นต่อศาลรัฐธรรมนูญ เพื่อวินิจฉัยว่า กระบวนการตราพระราชบัญญัติประกันวินาศภัย (ฉบับที่ ๔) พ.ศ. ๒๕๖๒ มีปัญหาเกี่ยวกับความชอบด้วยรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๖๐

กรณีร้องเรียนว่า กระบวนการตราพระราชบัญญัติประกันวินาศภัย (ฉบับที่ ๔) พ.ศ. ๒๕๖๒ มีปัญหาเกี่ยวกับความชอบด้วยรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๖๐ เนื่องจากคณะกรรมการวิสามัญพิจารณาร่างพระราชบัญญัติประกันชีวิต (ฉบับที่...) พ.ศ. ที่สภานิติบัญญัติแห่งชาติแต่งตั้งให้พิจารณาร่างพระราชบัญญัติประกันวินาศภัย (ฉบับที่...) พ.ศ. เป็นผู้มีส่วนได้เสียหรือเป็นผู้มีผลประโยชน์ทับซ้อนเกี่ยวกับการแก้ไขบทกำหนดโทษดังกล่าว อันเป็นการร้องเรียนเกี่ยวกับกระบวนการตราบทบัญญัติแห่งกฎหมายมีปัญหาเกี่ยวกับความชอบด้วยรัฐธรรมนูญ เมื่อพิจารณามาตรา ๒๓ (๑) แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยผู้ตรวจการแผ่นดิน พ.ศ. ๒๕๖๐ ที่กำหนดให้ผู้ตรวจการแผ่นดินมีหน้าที่และอำนาจพิจารณาเสนอเรื่องพร้อมด้วยความเห็นต่อศาลรัฐธรรมนูญ เพื่อวินิจฉัยว่าบทบัญญัติแห่งกฎหมายใดมีปัญหาเกี่ยวกับความชอบด้วยรัฐธรรมนูญหรือไม่นั้น ต้องเป็นเรื่องที่มีปัญหาเกี่ยวกับบทบัญญัติหรือเนื้อหาแห่งกฎหมาย ซึ่งเป็นหลักการตรวจสอบภายหลังประกาศใช้เป็นกฎหมายแล้วเท่านั้น มิได้กำหนดให้ผู้ตรวจการแผ่นดินมีหน้าที่และอำนาจพิจารณาเสนอเรื่องพร้อมด้วยความเห็นต่อศาลรัฐธรรมนูญ เพื่อวินิจฉัยถึงกระบวนการตรากฎหมาย ซึ่งเป็นหลักการตรวจสอบก่อนการประกาศใช้เป็นกฎหมายด้วย ผู้ตรวจการแผ่นดินจึงไม่อาจพิจารณาเสนอเรื่องพร้อมด้วยความเห็นต่อศาลรัฐธรรมนูญเพื่อพิจารณาวินิจฉัยได้ตามมาตรา ๒๓ (๑) แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยผู้ตรวจการแผ่นดิน พ.ศ. ๒๕๖๐

อนึ่ง การแก้ไขบทกำหนดโทษของมาตรา ๙๐/๑ ตามมาตรา ๑๖ แห่งพระราชบัญญัติประกันวินาศภัย (ฉบับที่ ๔) พ.ศ. ๒๕๖๒ นั้น มีเจตนารมณ์ในการแก้ไขบทกำหนดโทษกรณีที่ผู้ประเมินวินาศภัยฝ่าฝืนหรือไม่ปฏิบัติตามกฎหมาย เพื่อให้มีความเหมาะสมยิ่งขึ้นและสอดคล้องกับสถานการณ์ที่เปลี่ยนแปลงไป อีกทั้ง ตามประมวลกฎหมายอาญามาตรา ๒ วรรคหนึ่ง บัญญัติว่า “บุคคลจักต้องรับโทษในทางอาญาต่อเมื่อได้กระทำการอันกฎหมายที่ใช้ในขณะกระทำนั้นบัญญัติเป็นความผิดและกำหนดโทษไว้ และโทษที่จะลงแก่ผู้กระทำความผิดนั้น ต้องเป็นโทษที่บัญญัติไว้ในกฎหมาย” ดังนั้น หากศาลมีคำพิพากษาว่าผู้ใดกระทำความผิดในทางอาญา ผู้นั้นย่อมต้องได้รับการลงโทษตามกฎหมายที่ใช้ในขณะกระทำความผิดนั้นกำหนดไว้อยู่แล้ว จึงมิได้เป็นกรณีที่ผู้ร้องเรียนทั้งสองถูกกระทบสิทธิการได้รับความเป็นธรรมจากการพิจารณาคดีแต่อย่างใด

อาศัยเหตุผลดังกล่าวข้างต้น จึงวินิจฉัยให้ยุติเรื่องร้องเรียนของผู้ร้องเรียน และให้สำนักงานผู้ตรวจการแผ่นดินแจ้งผลการวินิจฉัยให้ผู้ร้องเรียนทราบต่อไป

(พลเอก วิทวัส รชตะนันทน์ - บุรณ์ ฐาปนดุลย์ - สมศักดิ์ สุวรรณสุจริต)

คำวินิจฉัยผู้ตรวจการแผ่นดิน

เรื่องร้องเรียนเลขดำที่ ๙๘๑/๒๕๖๒

เรื่องร้องเรียนเลขแดงที่ ๑๓๘๖/๒๕๖๒

(ผู้ร้องเรียน)

คณะกรรมการการเลือกตั้ง

ผู้ร้องเรียน

ผู้ถูกร้องเรียน

เรื่อง ขอให้ผู้ตรวจการแผ่นดินเสนอเรื่องพร้อมความเห็นต่อศาลรัฐธรรมนูญ กรณีการกระทำของคณะกรรมการการเลือกตั้งในการคำนวณหาจำนวนสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบบัญชีรายชื่อ ตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๖๐ มาตรา ๙๑ ประกอบพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. ๒๕๖๑ มาตรา ๑๒๘ เป็นการละเมิดสิทธิและเสรีภาพอันเกิดจากการกระทำของเจ้าหน้าที่ของรัฐ และหน่วยงานของรัฐ

กรณีตามคำร้องเรียนนี้ เป็นเรื่อง que ผู้ร้องเรียนขอให้ผู้ตรวจการแผ่นดินพิจารณายื่นคำร้องต่อศาลรัฐธรรมนูญ ตามมาตรา ๔๖ ประกอบมาตรา ๔๘ แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญ พ.ศ. ๒๕๖๑ เพื่อวินิจฉัยว่าการกระทำของคณะกรรมการการเลือกตั้งในการคำนวณหาจำนวนสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบบัญชีรายชื่อตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๖๐ มาตรา ๙๑ ประกอบพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. ๒๕๖๑ มาตรา ๑๒๘ มีลักษณะเป็นการละเมิดสิทธิหรือเสรีภาพที่รัฐธรรมนูญคุ้มครองไว้ ซึ่งเป็นกรณีที่กฎหมายอื่นกำหนดหน้าที่และอำนาจของผู้ตรวจการแผ่นดินไว้ ผู้ตรวจการแผ่นดินจึงมีอำนาจรับเรื่องร้องเรียนดังกล่าวไว้พิจารณาได้ตามมาตรา ๒๒ (๔) แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยผู้ตรวจการแผ่นดิน พ.ศ. ๒๕๖๐ ประกอบมาตรา ๔๖ แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญ พ.ศ. ๒๕๖๑ ผู้ตรวจการแผ่นดินจึงต้องพิจารณาคำร้องเรียนนี้ตามหลักเกณฑ์และเงื่อนไขที่บัญญัติไว้ตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญ พ.ศ. ๒๕๖๑

พิเคราะห์ข้อเท็จจริงแล้วเห็นว่า ผู้ร้องเรียนเป็นผู้สมัครรับเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบบัญชีรายชื่อ พรรคอนาคตใหม่ ลำดับที่ ๕๓ ถึง ๕๙ ซึ่งเมื่อได้มีการประกาศผลการเลือกตั้งครบทุกเขตเลือกตั้งแล้ว คณะกรรมการการเลือกตั้งจะต้องดำเนินการคำนวณหาจำนวนสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบบัญชีรายชื่อของแต่ละพรรคการเมือง ที่ส่งผู้สมัครแบบบัญชีรายชื่อจะพึงได้รับ การกระทำของคณะกรรมการการเลือกตั้งดังกล่าวจึงอาจส่งผลกระทบต่อสิทธิและเสรีภาพในการได้รับเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบบัญชีรายชื่อของผู้ร้องเรียนได้ ผู้ร้องเรียนจึงเป็นผู้ที่ถูกละเมิดสิทธิหรือเสรีภาพโดยตรงซึ่งอาจจะเดือดร้อนหรือเสียหายจากการกระทำดังกล่าว

ประเด็นที่ต้องพิจารณาต่อไปมีว่า การกระทำของคณะกรรมการการเลือกตั้งในการคำนวณหาจำนวนสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบบัญชีรายชื่อ เป็นการกระทำที่ละเมิดสิทธิหรือเสรีภาพของผู้ร้องเรียนหรือไม่ โดยที่รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๖๐ มาตรา ๙๑ ได้กำหนดหลักเกณฑ์การคำนวณหาสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบบัญชีรายชื่อของแต่ละพรรคการเมืองไว้ โดยวรรคท้ายกำหนดให้การนับคะแนน หลักเกณฑ์และวิธีการคำนวณ การคิดอัตราส่วน และการประกาศผลการเลือกตั้งให้เป็นไปตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร และพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. ๒๕๖๑ มาตรา ๑๑ (๒) ประกอบมาตรา ๑๒๘ และมาตรา ๑๒๙ กำหนดให้คณะกรรมการการเลือกตั้งดำเนินการเพื่อให้ได้มา

ซึ่งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบบัญชีรายชื่อของแต่ละพรรคการเมืองรวมจำนวนหนึ่งร้อยห้าสิบคนตามหลักเกณฑ์ และวิธีการที่กำหนดไว้ในพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญนี้ พิจารณาแล้วเห็นว่าการกระทำของคณะกรรมการการเลือกตั้ง ในการคำนวณหาจำนวนสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบบัญชีรายชื่อตามที่ผู้ร้องเรียนกล่าวอ้าง เป็นการดำเนินการ ตามหน้าที่และอำนาจที่พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. ๒๕๖๑ กำหนดไว้ โดยใช้หลักเกณฑ์และวิธีการคำนวณตามมาตรา ๑๒๘ ของพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญดังกล่าว ซึ่งเป็นไปตามหลักการและเจตนารมณ์ของรัฐธรรมนูญ มาตรา ๙๑ วรรคหนึ่งและวรรคสาม และไม่ปรากฏว่าบทบัญญัติ ดังกล่าวขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ ตามแนวคำวินิจฉัยของศาลรัฐธรรมนูญที่ ๖/๒๕๖๒ ลงวันที่ ๘ พฤษภาคม ๒๕๖๒ กรณียังถือไม่ได้ว่าผู้ร้องเรียนถูกละเมิดสิทธิและเสรีภาพที่รัฐธรรมนูญคุ้มครองไว้ ซึ่งมีได้เป็นไปตามหลักเกณฑ์และเงื่อนไข ตามมาตรา ๔๖ แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญ พ.ศ. ๒๕๖๑ ที่จะให้ ผู้ตรวจการแผ่นดินยื่นคำร้องพร้อมด้วยความเห็นต่อศาลรัฐธรรมนูญ ทั้งนี้ ตามมติที่ประชุมผู้ตรวจการแผ่นดินกำหนด ดังที่บัญญัติไว้ในมาตรา ๓๗ (๘) แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยผู้ตรวจการแผ่นดิน พ.ศ. ๒๕๖๐

อาศัยเหตุผลดังกล่าวข้างต้นจึงวินิจฉัยให้ยุติเรื่องร้องเรียนของผู้ร้องเรียนตามมาตรา ๓๗ วรรคสอง แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยผู้ตรวจการแผ่นดิน พ.ศ. ๒๕๖๐ และให้สำนักงานผู้ตรวจการแผ่นดิน แจ้งผลการวินิจฉัยให้ผู้ร้องเรียนทราบต่อไป

(พลเอก วิทวัส รชตะนันทน์ - บุรณัฐ ปณกุลย์ - สมศักดิ์ สุวรรณสุจริต)

คำวินิจฉัยผู้ตรวจการแผ่นดิน

เรื่องร้องเรียนเลขดำที่ ๑๘๐๒/๒๕๖๒

เรื่องร้องเรียนเลขแดงที่ ๑๔๑๓/๒๕๖๒

(ผู้ร้องเรียน)

พลเอก ประยุทธ์ จันทร์โอชา

นายกรัฐมนตรี และคณะรัฐมนตรี

ผู้ร้องเรียน

ผู้ถูกร้องเรียน

เรื่อง ขอให้ผู้ตรวจการแผ่นดินพิจารณายืนคำร้องพร้อมด้วยความเห็นต่อศาลรัฐธรรมนูญเพื่อพิจารณาวินิจฉัย ตามมาตรา ๔๖ แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญ พ.ศ. ๒๕๖๑ กรณี พลเอก ประยุทธ์ จันทร์โอชา นายกรัฐมนตรี และคณะรัฐมนตรี ถวายสัตย์ปฏิญาณต่อพระมหากษัตริย์ ไม่เป็นไปตามบทบัญญัติมาตรา ๑๖๑ ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๖๐ อันเป็นการกระทำ ที่ละเมิดต่อสิทธิและเสรีภาพของผู้ร้องเรียน

กรณีประเด็นปัญหาตามคำร้องเรียนในเรื่องนี้ การที่ผู้ร้องเรียนขอให้ผู้ตรวจการแผ่นดินพิจารณาเสนอเรื่อง พร้อมด้วยความเห็นต่อศาลรัฐธรรมนูญเพื่อพิจารณาวินิจฉัย อันเป็นการละเมิดสิทธิหรือเสรีภาพ ตามมาตรา ๔๖ แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญ พ.ศ. ๒๕๖๑ นั้น เป็นการขอให้ ผู้ตรวจการแผ่นดินพิจารณาดำเนินการตามที่กำหนดไว้ในกฎหมายอื่น จึงอยู่ในหน้าที่และอำนาจของผู้ตรวจการแผ่นดิน ตามมาตรา ๒๒ (๔) แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยผู้ตรวจการแผ่นดิน พ.ศ. ๒๕๖๐ และการพิจารณา ปัญหาตามคำร้องเรียนดังกล่าว จะต้องพิจารณาตามหลักเกณฑ์ที่กำหนดไว้ในพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญ ว่าด้วยวิธีพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญ พ.ศ. ๒๕๖๑

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๖๐ หมวดที่ ๘ คณะรัฐมนตรี บัญญัติว่าพระมหากษัตริย์ ทรงแต่งตั้งนายกรัฐมนตรีและคณะรัฐมนตรีอื่นอีกไม่เกินสามสัปดาห์คนประกอบเป็นคณะรัฐมนตรี มีหน้าที่บริหาร ราชการแผ่นดินตามหลักความรับผิดชอบร่วมกัน ตามมาตรา ๑๕๘ ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๖๐ และมาตรา ๑๖๑ ยังบัญญัติให้ก่อนเข้ารับหน้าที่จะต้องถวายสัตย์ปฏิญาณต่อพระมหากษัตริย์ ด้วยถ้อยคำดังต่อไปนี้ “ข้าพระพุทธเจ้า (ชื่อผู้ปฏิญาณ) ขอถวายสัตย์ปฏิญาณว่า ข้าพระพุทธเจ้าจะจงรักภักดี ต่อพระมหากษัตริย์ และจะปฏิบัติหน้าที่ด้วยความซื่อสัตย์สุจริต เพื่อประโยชน์ของประเทศและประชาชน ทั้งจะรักษาไว้ และปฏิบัติตามซึ่งรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยทุกประการ” อันเป็นบทบัญญัติที่กำหนดให้ต้องกระทำตาม กระบวนการขั้นตอนเสียก่อนเข้ารับหน้าที่ ถือว่าเป็นเรื่องสำคัญ ดังนั้น นอกจากจะต้องกระทำไปตามกระบวนการ ขั้นตอนแล้ว ยังจะต้องถวายสัตย์ปฏิญาณต่อพระมหากษัตริย์ด้วยถ้อยคำที่บัญญัติไว้ในมาตราดังกล่าวให้ครบถ้วนด้วย

เมื่อปรากฏข้อเท็จจริงว่า พลเอก ประยุทธ์ จันทร์โอชา นายกรัฐมนตรี และคณะรัฐมนตรี ผู้ถูกร้องเรียน กล่าวถวายสัตย์ปฏิญาณต่อพระมหากษัตริย์ เมื่อวันที่ ๑๖ กรกฎาคม ๒๕๖๒ ด้วยถ้อยคำที่ว่า “ข้าพระพุทธเจ้า (ชื่อผู้ปฏิญาณ) ขอถวายสัตย์ปฏิญาณว่า ข้าพระพุทธเจ้าจะจงรักภักดีต่อพระมหากษัตริย์ และจะปฏิบัติหน้าที่ ด้วยความซื่อสัตย์สุจริต เพื่อประโยชน์ของประเทศและประชาชน ตลอดไป” เห็นว่า แม้ผู้ถูกร้องเรียนจะมีหนังสือชี้แจง โดยอ้างว่า ก่อนเข้ารับหน้าที่ได้ถวายสัตย์ปฏิญาณต่อพระมหากษัตริย์ตามที่รัฐธรรมนูญกำหนดไว้แล้ว เป็นการกระทำ ที่ครบถ้วนตามกระบวนการและขั้นตอน ถือว่าการถวายสัตย์ปฏิญาณก่อนเข้ารับหน้าที่ได้ปฏิบัติสำเร็จโดยสมบูรณ์ ทั้งโดยนิตินัยและพฤตินัย ทั้งตามกฎหมายและประเพณีการปกครองและยุติลงแล้วก็ตาม แต่เมื่อคำกล่าวถวายสัตย์

ปฏิกิริยายังขาดถ้อยคำที่ว่า “ทั้งจะรักษาไว้และปฏิบัติตามซึ่งรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยทุกประการ” จึงเป็นการกล่าวถ้อยคำที่ไม่ครบถ้วนตามที่รัฐธรรมนูญกำหนดไว้ เป็นการกระทำที่ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ การกระทำนั้นเป็นอันใช้บังคับมิได้ ตามมาตรา ๕ วรรคหนึ่ง ความว่า “รัฐธรรมนูญเป็นกฎหมายสูงสุดของประเทศ บทบัญญัติใดของกฎหมาย กฎ หรือข้อบังคับ หรือการกระทำใด ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ บทบัญญัติหรือการกระทำนั้นเป็นอันใช้บังคับมิได้...” อันจะส่งผลให้การปฏิบัติหน้าที่ในการบริหารราชการแผ่นดินของนายกรัฐมนตรี และคณะรัฐมนตรีมีปัญหาเกี่ยวกับความชอบด้วยรัฐธรรมนูญไปด้วย รวมถึงมีปัญหาในการคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพของผู้ร้องเรียน อันเป็นเหตุให้ผู้ร้องเรียนได้รับความเดือดร้อนหรือเสียหาย หรืออาจจะเดือดร้อนหรือเสียหายโดยมีอาจหลีกเลี่ยงได้ จึงเป็นไปตามหลักเกณฑ์และเงื่อนไขตามที่กำหนดไว้ในมาตรา ๔๖ แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญ พ.ศ. ๒๕๖๑ ถือได้ว่าเป็นการกระทำที่ละเมิดสิทธิหรือเสรีภาพของผู้ร้องเรียนที่รัฐธรรมนูญคุ้มครองไว้ ตามนัยมาตรา ๒๑๓ ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๖๐

อาศัยเหตุดังกล่าวข้างต้น เห็นว่า การกระทำของผู้ถูกร้องเรียนเป็นการกระทำที่ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ จึงเป็นอันใช้บังคับมิได้ ตามมาตรา ๕ ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๖๐ และถือได้ว่าเป็นการละเมิดสิทธิและเสรีภาพของผู้ร้องเรียนที่รัฐธรรมนูญให้การรับรองและคุ้มครองไว้ อาศัยอำนาจตามความในมาตรา ๔๖ แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญ พ.ศ. ๒๕๖๑ จึงยื่นคำร้องพร้อมด้วยความเห็นต่อศาลรัฐธรรมนูญเพื่อพิจารณาวินิจฉัยต่อไป^๔

ให้สำนักงานผู้ตรวจการแผ่นดินแจ้งผลการวินิจฉัยให้ผู้ร้องเรียนและผู้ถูกร้องเรียนทราบ และดำเนินการยื่นคำร้องต่อศาลรัฐธรรมนูญโดยเร็ว

(พลเอก วิทวัส รชตะนันทน์ - บุรณัฐ ปานบุญ - สมศักดิ์ สุวรรณสุจริต)

^๔ โปรดดูคำสั่งศาลรัฐธรรมนูญที่ ๓๕/๒๕๖๒ ลงวันที่ ๑๑ กันยายน ๒๕๖๒

คำวินิจฉัยผู้ตรวจการแผ่นดิน

เรื่องร้องเรียนเลขดำที่ ๑๖๕๘, ๑๖๖๗/๒๕๖๒

เรื่องร้องเรียนเลขแดงที่ ๑๔๑๔, ๑๔๑๕/๒๕๖๒

(ผู้ร้องเรียน)

นายกรัฐมนตรี และคณะรัฐมนตรี

ผู้ร้องเรียน

ผู้ถูกร้องเรียน

เรื่อง ขอให้ผู้ตรวจการแผ่นดินพิจารณาเสนอเรื่องพร้อมด้วยความเห็นต่อศาลรัฐธรรมนูญหรือศาลปกครอง เพื่อพิจารณาวินิจฉัยตามมาตรา ๒๓ (๑) (๒) แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยผู้ตรวจการแผ่นดิน พ.ศ. ๒๕๖๐ กรณีนายกรัฐมนตรีและคณะรัฐมนตรี ถวายสัตย์ปฏิญาณต่อพระมหากษัตริย์ด้วยถ้อยคำที่เพิ่มขึ้นมาใหม่ และไม่ครบถ้วนตามที่บัญญัติไว้ในมาตรา ๑๖๑ ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๖๐ มีปัญหาเกี่ยวกับความชอบด้วยรัฐธรรมนูญ

กรณีที่ผู้ร้องเรียนขอให้ผู้ตรวจการแผ่นดินเสนอเรื่องพร้อมด้วยความเห็นต่อศาลรัฐธรรมนูญ นั้น พิจารณาแล้วเห็นว่า มาตรา ๒๓๑ (๑) ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๖๐ ประกอบมาตรา ๒๓ (๑) แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยผู้ตรวจการแผ่นดิน พ.ศ. ๒๕๖๐ ที่บัญญัติให้ผู้ตรวจการแผ่นดิน อาจเสนอเรื่องพร้อมด้วยความเห็นต่อศาลรัฐธรรมนูญได้ เมื่อเห็นว่าบทบัญญัติแห่งกฎหมายใดมีปัญหาเกี่ยวกับความชอบด้วยรัฐธรรมนูญ นั้น ซึ่ง “บทบัญญัติแห่งกฎหมาย” หมายถึง กฎหมายที่ตราขึ้นโดยองค์กรที่ใช้อำนาจนิติบัญญัติ ตามกระบวนการที่กำหนดไว้ในรัฐธรรมนูญ ไม่ว่าจะตราขึ้นโดยฝ่ายนิติบัญญัติหรือฝ่ายบริหารก็ตาม ได้แก่ พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญ พระราชบัญญัติ พระราชกำหนดที่ได้รับการอนุมัติจากรัฐสภาแล้ว และประกาศ คณะปฏิวัติฉบับที่มีผลใช้บังคับเทียบเท่ากับพระราชบัญญัติ อันเป็นการกำหนดหน้าที่และอำนาจผู้ตรวจการแผ่นดิน ในการตรวจสอบเฉพาะบทบัญญัติแห่งกฎหมายเท่านั้น จึงต้องพิจารณาในเบื้องต้นเสียก่อนว่า เรื่องร้องเรียนที่ขอให้ผู้ตรวจการแผ่นดินพิจารณาตรวจสอบนั้น เป็นบทบัญญัติแห่งกฎหมายหรือไม่ แล้วจึงพิจารณาต่อไปว่าบทบัญญัติแห่งกฎหมายนั้นมีปัญหาเกี่ยวกับความชอบด้วยรัฐธรรมนูญหรือไม่ หากเห็นว่าบทบัญญัติแห่งกฎหมายดังกล่าว มีปัญหาเกี่ยวกับความชอบด้วยรัฐธรรมนูญ จึงให้เสนอเรื่องพร้อมด้วยความเห็นต่อศาลรัฐธรรมนูญต่อไป (ตามแนว คำสั่งศาลรัฐธรรมนูญ ที่ ๒๕/๒๕๖๒ ลงวันที่ ๒๓ พฤษภาคม ๒๕๖๒) เมื่อพิจารณาถึงการถวายสัตย์ปฏิญาณต่อพระมหากษัตริย์ของพลเอก ประยุทธ์ จันทร์โอชา นายกรัฐมนตรีและคณะรัฐมนตรี เมื่อวันที่ ๑๖ กรกฎาคม ๒๕๖๒ ตามที่ผู้ร้องเรียนทั้งสองอ้างนั้น เห็นว่า เป็นการกระทำตามกระบวนการขั้นตอนที่บัญญัติไว้ใน มาตรา ๑๖๑ ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๖๐ แม้ พลเอก ประยุทธ์ จันทร์โอชา นายกรัฐมนตรีมีหนังสือชี้แจงว่า ก่อนเข้ารับหน้าที่ได้ถวายสัตย์ปฏิญาณต่อพระมหากษัตริย์ตามที่รัฐธรรมนูญกำหนดไว้ เป็นการกระทำที่ครบถ้วนตามกระบวนการและขั้นตอนแล้ว อย่างไรก็ตามการถวายสัตย์ปฏิญาณดังกล่าวเป็น “การกระทำ” มิใช่เป็น “บทบัญญัติแห่งกฎหมาย” ตามความหมายดังที่กล่าวมาแล้วในเบื้องต้น ดังนั้น จึงไม่มีประเด็นที่จะให้ผู้ตรวจการแผ่นดินพิจารณาต่อไปว่าข้อความหรือถ้อยคำในคำกล่าวถวายสัตย์ปฏิญาณมีปัญหาเกี่ยวกับความชอบด้วยรัฐธรรมนูญ เพื่อเสนอเรื่องพร้อมด้วยความเห็นต่อศาลรัฐธรรมนูญวินิจฉัยได้

กรณีที่ผู้ร้องเรียนขอให้ผู้ตรวจการแผ่นดินพิจารณาเสนอเรื่องพร้อมด้วยความเห็นต่อศาลปกครอง นั้น พิจารณาแล้วเห็นว่า มาตรา ๒๓๑ (๒) ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๖๐ ประกอบมาตรา ๒๓ (๒)

แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยผู้ตรวจการแผ่นดิน พ.ศ. ๒๕๖๐ ที่บัญญัติให้ผู้ตรวจการแผ่นดินอาจเสนอเรื่องพร้อมด้วยความเห็นต่อศาลปกครองได้ เมื่อเห็นว่า “กฎ คำสั่ง หรือการกระทำอื่นใดของหน่วยงานของรัฐหรือเจ้าหน้าที่ของรัฐ มีปัญหาเกี่ยวกับความชอบด้วยรัฐธรรมนูญหรือกฎหมาย ทั้งนี้ ตามกฎหมายว่าด้วยการจัดตั้งศาลปกครองและวิธีพิจารณาคดีปกครอง” เมื่อคำกล่าวถวายสัตย์ปฏิญาณตามคำร้องเรียนนั้น เป็นการกระทำตามกระบวนการขั้นตอนที่บัญญัติไว้ในรัฐธรรมนูญ จึงมิใช่เป็นการกระทำทางปกครองหรือการใช้อำนาจทางปกครอง มิได้อยู่ในอำนาจพิจารณาพิพากษาของศาลปกครองตามมาตรา ๑๙๗ วรรคหนึ่ง ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๖๐ ประกอบมาตรา ๙ วรรคหนึ่ง แห่งพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลปกครองและวิธีพิจารณาคดีปกครอง พ.ศ. ๒๕๔๒ (ตามแนวคำสั่งศาลปกครองสูงสุด คำร้องที่ คร. ๖๙/๒๕๖๒ คำสั่งที่ ๑๑๑/๒๕๖๒ ลงวันที่ ๒๘ พฤษภาคม ๒๕๖๒) จึงไม่มีประเด็นที่จะให้ผู้ตรวจการแผ่นดินเสนอเรื่องพร้อมด้วยความเห็นต่อศาลปกครองวินิจฉัยได้

อาศัยเหตุดังกล่าวข้างต้น จึงวินิจฉัยยุติเรื่องร้องเรียนของผู้ร้องเรียนทั้งสอง โดยให้สำนักงานผู้ตรวจการแผ่นดินแจ้งผลการวินิจฉัยให้ผู้ร้องเรียนทั้งสองและผู้ถูกร้องเรียนทราบต่อไป

(พลเอก วิทวัส รชตะนันทน์ - บุรณัฐ ปานบุญ - สมศักดิ์ สุวรรณสุจริต)

คำวินิจฉัยผู้ตรวจการแผ่นดิน

เรื่องร้องเรียนเลขดำที่ ๑๓๗๔/๒๕๖๒

เรื่องร้องเรียนเลขแดงที่ ๑๔๑๙/๒๕๖๒

(ผู้ร้องเรียน)

ประธานรัฐสภา

ผู้ร้องเรียน

ผู้ถูกร้องเรียน

เรื่อง ขอให้ผู้ตรวจการแผ่นดินพิจารณายืนคำร้องพร้อมด้วยความเห็นต่อศาลรัฐธรรมนูญเพื่อพิจารณาวินิจฉัยตามมาตรา ๔๖ แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญ พ.ศ. ๒๕๖๑ กรณีการประชุมสภาผู้แทนราษฎร ชุดที่ ๒๕ ปีที่ ๑ ครั้งที่ ๓ และการประชุมร่วมกันของรัฐสภา ครั้งที่ ๑ เมื่อวันที่ ๕ มิถุนายน ๒๕๖๒ เป็นการกระทำที่ขัดหรือแย้งกับรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๖๐ มาตรา ๑๕๙ วรรคสอง และมาตรา ๒๗๒ วรรคแรก เป็นการละเมิดสิทธิหรือเสรีภาพของผู้ร้องเรียน

กรณีประเด็นปัญหาตามคำร้องเรียนในเรื่องนี้ การที่ผู้ร้องเรียนขอให้ผู้ตรวจการแผ่นดินพิจารณาเสนอเรื่องพร้อมด้วยความเห็นต่อศาลรัฐธรรมนูญเพื่อพิจารณาวินิจฉัย อันเป็นการละเมิดสิทธิหรือเสรีภาพ ตามมาตรา ๔๖ แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญ พ.ศ. ๒๕๖๑ นั้น เป็นการขอให้ผู้ตรวจการแผ่นดินพิจารณาดำเนินการตามที่กำหนดไว้ในกฎหมายอื่น จึงอยู่ในหน้าที่และอำนาจของผู้ตรวจการแผ่นดินตามมาตรา ๒๒ (๔) แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยผู้ตรวจการแผ่นดิน พ.ศ. ๒๕๖๐ และการพิจารณาปัญหาตามคำร้องเรียนดังกล่าว จะต้องพิจารณาตามหลักเกณฑ์ที่กำหนดไว้ในพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญ พ.ศ. ๒๕๖๑

ที่ผู้ร้องเรียนอ้างว่าการประชุมสภาผู้แทนราษฎร ชุดที่ ๒๕ ปีที่ ๑ ครั้งที่ ๓ เมื่อวันที่ ๕ มิถุนายน ๒๕๖๒ ผู้ถูกร้องเรียนจะต้องจัดให้มีการเสนอชื่อบุคคลซึ่งสมควรได้รับแต่งตั้งเป็นนายกรัฐมนตรีโดยต้องมีสมาชิกรับรองไม่น้อยกว่าหนึ่งในสิบของจำนวนสมาชิกทั้งหมดเท่าที่มีอยู่ของสภาผู้แทนราษฎร ตามมาตรา ๑๕๙ วรรคสอง ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๖๐ แต่ผู้ถูกร้องเรียนมิได้ดำเนินการดังกล่าว กลับปิดประชุมสภาผู้แทนราษฎร และเรียกประชุมร่วมกันของรัฐสภาในวันเดียวกัน และดำเนินการจัดให้มีการเสนอชื่อบุคคลซึ่งสมควรได้รับแต่งตั้งเป็นนายกรัฐมนตรี เป็นการกระทำที่ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๖๐ มาตรา ๑๕๙ วรรคสอง และมาตรา ๒๗๒ วรรคแรก อันเป็นการละเมิดสิทธิและเสรีภาพของผู้ร้องเรียน นั้น

เห็นว่า ตามมาตรา ๒๗๒ วรรคหนึ่ง ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๖๐ ซึ่งเป็นบทเฉพาะกาลบัญญัติไว้ว่า “ในระหว่างห้าปีแรกนับแต่วันที่มีรัฐสภาชุดแรกตามรัฐธรรมนูญนี้ การให้ความเห็นชอบบุคคลซึ่งสมควรได้รับแต่งตั้งเป็นนายกรัฐมนตรีให้ดำเนินการตามมาตรา ๑๕๙ เว้นแต่ การพิจารณาให้ความเห็นชอบตามมาตรา ๑๕๙ วรรคหนึ่ง ให้กระทำในที่ประชุมร่วมกันของรัฐสภา และมติที่เห็นชอบการแต่งตั้งบุคคลใดให้เป็นนายกรัฐมนตรี ตามมาตรา ๑๕๙ วรรคสาม ต้องมีคะแนนเสียงมากกว่ากึ่งหนึ่งของจำนวนสมาชิกทั้งหมดเท่าที่มีอยู่ของทั้งสองสภา...” อันเป็นบทยกเว้นมาตรา ๑๕๙ วรรคหนึ่ง และวรรคสาม แม้มิได้บัญญัติยกเว้นมาตรา ๑๕๙ วรรคสองไว้ด้วยก็ตาม แต่มาตรา ๑๕๙ วรรคสอง เป็นเพียงกำหนดหลักเกณฑ์ในการเสนอชื่อบุคคลซึ่งสมควรได้รับแต่งตั้งเป็นนายกรัฐมนตรีต้องมีสมาชิกรับรองไม่น้อยกว่าหนึ่งในสิบของจำนวนสมาชิกทั้งหมดเท่าที่มีอยู่ของสภาผู้แทนราษฎร เมื่อข้อเท็จจริงได้ความตามคำร้องเรียนของผู้ร้องเรียนและคำชี้แจงของผู้ถูกร้องเรียนว่า ในการประชุมร่วมกัน

ของรัฐสภา ผู้ถูกร้องเรียนได้จัดให้มีการเสนอชื่อบุคคลซึ่งสมควรได้รับแต่งตั้งเป็นนายกรัฐมนตรี โดยมีสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรเสนอชื่อจำนวน ๒ ท่าน คือ พลเอก ประยุทธ์ จันทร์โอชา และนายธนาธร จึงรุ่งเรืองกิจ และมีสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรรับรองโดยเปิดเผยไม่น้อยกว่าหนึ่งในสิบของจำนวนสมาชิกทั้งหมดเท่าที่มีอยู่ของสภาผู้แทนราษฎร โดยไม่มีสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรท่านใดเสนอรายชื่อเพิ่มเติม ผู้ถูกร้องเรียนจึงดำเนินการให้สมาชิกรัฐสภาอภิปรายและให้ความเห็นชอบต่อไป จึงเป็นไปตามหลักเกณฑ์ที่กำหนดไว้ในมาตรา ๑๕๙ วรรคสอง การกระทำของผู้ถูกร้องเรียนตามที่ผู้ร้องเรียนกล่าวอ้างมานั้นเป็นไปโดยชอบด้วยรัฐธรรมนูญแล้ว มิได้มีลักษณะเป็นการกระทำที่ละเมิดสิทธิหรือเสรีภาพของผู้ร้องเรียน และรับฟังไม่ได้ว่าผู้ร้องเรียนเป็นผู้ได้รับความเดือดร้อนหรือเสียหาย จึงไม่ต้องด้วยหลักเกณฑ์และเงื่อนไขตามที่กำหนดไว้ในมาตรา ๔๖ แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญ พ.ศ. ๒๕๖๑ ที่จะให้ผู้ตรวจการแผ่นดินยื่นคำร้องพร้อมด้วยความเห็นต่อศาลรัฐธรรมนูญเพื่อพิจารณาวินิจฉัยได้

อาศัยเหตุดังกล่าวข้างต้น จึงวินิจฉัยยุติเรื่องร้องเรียนของผู้ร้องเรียน โดยให้สำนักงานผู้ตรวจการแผ่นดินแจ้งผลการวินิจฉัยให้ผู้ร้องเรียนและผู้ถูกร้องเรียนทราบต่อไป

(พลเอก วิทวัส รชตะนันทน์ - บุรณัฐ ฐาปนดุษฎี - สมศักดิ์ สุวรรณสุจริต)

คำวินิจฉัยผู้ตรวจการแผ่นดิน

เรื่องร้องเรียนเลขดำที่ ๑๕๐๑/๒๕๖๒

เรื่องร้องเรียนเลขแดงที่ ๑๔๓๗/๒๕๖๒

(ผู้ร้องเรียน)

สำนักนายกรัฐมนตรี กระทรวงคมนาคม ผู้ถูกร้องเรียน

และบริษัท ท่าอากาศยานไทย จำกัด (มหาชน)

ผู้ร้องเรียน

เรื่อง ขอให้ผู้ตรวจการแผ่นดินพิจารณายื่นคำร้องต่อศาลรัฐธรรมนูญ เพื่อพิจารณาวินิจฉัย กรณีสำนักนายกรัฐมนตรี กระทรวงคมนาคม และบริษัท ท่าอากาศยานไทย จำกัด (มหาชน) ไม่ดำเนินการจัดพื้นที่ให้เช่าเพื่อเปิดจุดส่งมอบสินค้า ณ ท่าอากาศยานสุวรรณภูมิ ตามข้อเสนอแนะของผู้ตรวจการแผ่นดิน มีลักษณะเป็นการละเมิดสิทธิหรือเสรีภาพ ตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๖๐ มาตรา ๓ วรรคสอง มาตรา ๔ และมาตรา ๕

กรณีตามคำร้องเรียนนี้ เป็นเรื่อง que ผู้ร้องเรียนขอให้ผู้ตรวจการแผ่นดินพิจารณายื่นคำร้องต่อศาลรัฐธรรมนูญ ตามมาตรา ๔๖ และมาตรา ๔๘ แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญ พ.ศ. ๒๕๖๑ เพื่อวินิจฉัยว่า กรณีสำนักนายกรัฐมนตรี กระทรวงคมนาคม และบริษัท ท่าอากาศยานไทย จำกัด (มหาชน) ไม่ดำเนินการจัดพื้นที่ให้เช่าเพื่อเปิดจุดส่งมอบสินค้า ณ ท่าอากาศยานสุวรรณภูมิ ตามข้อเสนอแนะของผู้ตรวจการแผ่นดิน มีลักษณะ เป็นการละเมิดสิทธิหรือเสรีภาพตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๖๐ มาตรา ๓ วรรคสอง มาตรา ๔ และมาตรา ๕ ซึ่งเป็นกรณีที่กฎหมายอื่นกำหนดหน้าที่และอำนาจของผู้ตรวจการแผ่นดินไว้ ผู้ตรวจการแผ่นดิน จึงมีอำนาจรับเรื่องร้องเรียนดังกล่าวไว้พิจารณาได้ ตามมาตรา ๒๒ (๔) แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วย ผู้ตรวจการแผ่นดิน พ.ศ. ๒๕๖๐ ประกอบมาตรา ๔๖ และมาตรา ๔๘ แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วย วิธีพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญ พ.ศ. ๒๕๖๑ ผู้ตรวจการแผ่นดินจึงต้องพิจารณาคำร้องเรียนนี้ตามหลักเกณฑ์และเงื่อนไข ที่บัญญัติไว้ ตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญ พ.ศ. ๒๕๖๑

เมื่อพิเคราะห์มาตรา ๔๖ และมาตรา ๔๘ แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณา ของศาลรัฐธรรมนูญ พ.ศ. ๒๕๖๑ แล้ว ผู้ที่จะขอให้ศาลพิจารณาวินิจฉัยคดีโดยยื่นคำร้องต่อผู้ตรวจการแผ่นดินก่อน นั้น จะต้องเป็นบุคคลซึ่งถูกละเมิดสิทธิหรือเสรีภาพโดยตรงและได้รับความเดือดร้อนเสียหาย หรือเห็นว่าการละเมิดสิทธิ หรือเสรีภาพที่รัฐธรรมนูญคุ้มครองไว้นั้น เป็นผลมาจากบทบัญญัติแห่งกฎหมายขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ ซึ่งคำว่า “สิทธิหรือเสรีภาพ” ตามนัยของมาตรา ๔๖ และมาตรา ๔๘ แห่งพระราชบัญญัติดังกล่าว หมายถึง สิทธิหรือเสรีภาพที่ รัฐธรรมนูญให้การรับรองหรือคุ้มครองไว้เท่านั้น เมื่อข้อเสนอแนะของผู้ตรวจการแผ่นดินตามมาตรา ๓๔ ประกอบ มาตรา ๓๓ วรรคสอง แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยผู้ตรวจการแผ่นดิน พ.ศ. ๒๕๖๐ นั้น มีผลเป็นการ ให้หน่วยงานของรัฐพิจารณาดำเนินการตามข้อเสนอแนะของผู้ตรวจการแผ่นดินเท่านั้น มิได้มีผลเป็นการรับรองสิทธิ หรือเสรีภาพตามรัฐธรรมนูญแต่อย่างใด กรณีตามคำร้องเรียนนี้จึงมิได้มีลักษณะเป็นการละเมิดสิทธิหรือเสรีภาพ ที่รัฐธรรมนูญคุ้มครองไว้ หรือเป็นการละเมิดสิทธิหรือเสรีภาพที่เป็นผลมาจากบทบัญญัติแห่งกฎหมายขัดหรือแย้ง ต่อรัฐธรรมนูญ ที่ผู้ตรวจการแผ่นดินจะพิจารณายื่นคำร้องต่อศาลรัฐธรรมนูญเพื่อพิจารณาวินิจฉัยตามมาตรา ๔๖ และมาตรา ๔๘ แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญ พ.ศ. ๒๕๖๑

อาศัยเหตุผลดังกล่าวข้างต้น จึงวินิจฉัยให้ยุติเรื่องร้องเรียนของผู้ร้องเรียน และให้สำนักงานผู้ตรวจการ แผ่นดินแจ้งผลการวินิจฉัยให้ผู้ร้องเรียนทราบต่อไป

(พลเอก วิทวัส รชตะนันทน์ - บุรณัฐ ปานกุลย์ - สมศักดิ์ สุวรรณสุจริต)

เรื่อง ขอให้ผู้ตรวจการแผ่นดินยื่นคำร้องต่อศาลรัฐธรรมนูญ เพื่อพิจารณาวินิจฉัย กรณีพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการรัฐสภา พ.ศ. ๒๕๕๔ มาตรา ๙๓ มีปัญหาเกี่ยวกับความชอบด้วยรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๖๐ มาตรา ๑๘๔ (๑)

ประเด็นที่ต้องพิจารณาในเบื้องต้นมีว่า กรณีตามคำร้องเรียนนี้อยู่ในอำนาจของผู้ตรวจการแผ่นดินจะรับไว้พิจารณาได้หรือไม่ พิจารณาแล้ว เห็นว่า ตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยผู้ตรวจการแผ่นดิน พ.ศ. ๒๕๖๐ มาตรา ๒๓ บัญญัติว่า “ในการปฏิบัติหน้าที่ตามมาตรา ๒๒ (๑) (๒) หรือ (๓) ผู้ตรวจการแผ่นดินอาจเสนอเรื่องต่อศาลรัฐธรรมนูญหรือศาลปกครองได้เมื่อเห็นว่ามีกรณี ดังต่อไปนี้ (๑) บทบัญญัติแห่งกฎหมายใดมีปัญหาเกี่ยวกับความชอบด้วยรัฐธรรมนูญให้เสนอเรื่องพร้อมด้วยความเห็นต่อศาลรัฐธรรมนูญ และให้ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาวินิจฉัยโดยไม่ชักช้า ทั้งนี้ ตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญ (๒) กฎ คำสั่ง หรือการกระทำอื่นใดของหน่วยงานของรัฐหรือเจ้าหน้าที่ของรัฐมีปัญหาเกี่ยวกับความชอบด้วยรัฐธรรมนูญหรือกฎหมายให้เสนอเรื่องพร้อมด้วยความเห็นต่อศาลปกครอง และให้ศาลปกครองพิจารณาวินิจฉัยโดยไม่ชักช้า ทั้งนี้ ตามกฎหมายว่าด้วยการจัดตั้งศาลปกครองและวิธีพิจารณาคดีปกครอง” ดังนั้น ผู้ตรวจการแผ่นดินจะเสนอเรื่องพร้อมด้วยความเห็นต่อศาลรัฐธรรมนูญหรือศาลปกครองได้ จะต้องมีการดำเนินการตามมาตรา ๒๒ (๑) (๒) หรือ (๓) เสียก่อน กล่าวคือ ประชาชนหรือผู้ร้องเรียนจะต้องได้รับความเดือดร้อนหรือความไม่เป็นธรรมจากเหตุใดเหตุหนึ่งดังที่ได้บัญญัติไว้ในมาตรา ๒๒ (๑) (๒) หรือ (๓) และผู้ตรวจการแผ่นดินมีความเห็นเช่นนั้นมาก่อนแล้ว หากผู้ตรวจการแผ่นดินมีความเห็นต่อไปว่า ความเดือดร้อนหรือความไม่เป็นธรรมเกิดจากบทบัญญัติของกฎหมาย กฎ คำสั่ง หรือการกระทำอื่นใดของหน่วยงานของรัฐหรือเจ้าหน้าที่ของรัฐมีปัญหาเกี่ยวกับความชอบด้วยรัฐธรรมนูญหรือกฎหมาย ผู้ตรวจการแผ่นดินจึงจะมีหน้าที่และอำนาจเสนอเรื่องพร้อมด้วยความเห็นต่อศาลรัฐธรรมนูญหรือศาลปกครอง แล้วแต่กรณี เพื่อพิจารณาวินิจฉัยต่อไปได้

ข้อเท็จจริงตามคำร้องเรียนนี้เป็นกรณีที่ผู้ร้องเรียนเห็นว่า การกำหนดข้อห้ามการเป็นสมาชิกพรรคการเมือง ควรกำหนดไว้ในกฎหมายระดับพระราชบัญญัติ แต่การที่กฎ ก.ร. ว่าด้วยวินัยข้าราชการรัฐสภาสามัญ พ.ศ. ๒๕๕๕ ข้อ ๓ (๖) กำหนดให้ข้าราชการรัฐสภาสามัญต้องไม่เป็นสมาชิกพรรคการเมือง กรรมการพรรคการเมือง หรือดำรงตำแหน่งอื่นใดในพรรคการเมืองซึ่งเป็นกฎหมายลำดับรองนั้น อาจมีปัญหาเกี่ยวกับความชอบด้วยรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๖๐ ซึ่งกรณีตามคำร้องเรียนเป็นเพียงการแสดงความคิดเห็นและข้อเสนอแนะของผู้ร้องเรียน โดยที่ข้อเท็จจริงตามคำร้องเรียนยังไม่ปรากฏว่าผู้ร้องเรียนได้รับความเดือดร้อนหรือความไม่เป็นธรรมจากการไม่ปฏิบัติตามกฎหมายหรือปฏิบัตินอกเหนือหน้าที่และอำนาจตามกฎหมายของหน่วยงานของรัฐหรือเจ้าหน้าที่ของรัฐ ตามนัยมาตรา ๒๒ (๒) แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยผู้ตรวจการแผ่นดิน พ.ศ. ๒๕๖๐ แต่อย่างใด ดังนั้น

กรณีตามคำร้องเรียนนี้จึงไม่เป็นไปตามเงื่อนไขหรือขั้นตอนที่กฎหมายบัญญัติให้ผู้ตรวจการแผ่นดินเสนอเรื่อง พร้อมความเห็นต่อศาลปกครอง ตามมาตรา ๒๓ (๒) แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญฉบับเดียวกัน

อาศัยเหตุผลดังกล่าวข้างต้น จึงวินิจฉัยให้ยุติเรื่องร้องเรียนของผู้ร้องเรียน และให้สำนักงานผู้ตรวจการแผ่นดินแจ้งผลการวินิจฉัยให้ผู้ร้องเรียนทราบต่อไป

(พลเอก วิทวัส รชตะนันทน์ - บุรณัฐ ฐาปนดุษฎี - สมศักดิ์ สุวรรณสุจริต)

เรื่อง ขอให้ผู้ตรวจการแผ่นดินพิจารณาวินิจฉัยระยะเวลาการดำรงตำแหน่งนายกรัฐมนตรีของพลเอก ประยุทธ์ จันทร์โอชา ตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๖๐ มาตรา ๑๕๘ วรรคสี่

กรณีตามคำร้องเรียนนี้ ผู้ร้องเรียนขอให้ผู้ตรวจการแผ่นดินพิจารณาวินิจฉัยระยะเวลาการดำรงตำแหน่งนายกรัฐมนตรีของพลเอก ประยุทธ์ จันทร์โอชา ตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๖๐ มาตรา ๑๕๘ วรรคสี่ ซึ่งเป็นการขอให้วินิจฉัยการสิ้นสุดความเป็นรัฐมนตรีของนายกรัฐมนตรี โดยที่รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๖๐ มาตรา ๑๗๐ วรรคสามประกอบมาตรา ๘๒ ได้กำหนดหลักเกณฑ์และวิธีการเกี่ยวกับการพิจารณา วินิจฉัยความเป็นรัฐมนตรีสิ้นสุดลงไว้เป็นการเฉพาะแล้ว กล่าวคือ ให้สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรหรือสมาชิกวุฒิสภา จำนวนไม่น้อยกว่าหนึ่งในสิบของจำนวนสมาชิกทั้งหมดเท่าที่มีอยู่ของแต่ละสภามีสิทธิเข้าชื่อร้องต่อประธานแห่งสภา ที่ตนเป็นสมาชิกว่าความเป็นรัฐมนตรีของรัฐมนตรีคนใดคนหนึ่งสิ้นสุดลงเมื่อครบกำหนดเวลาตามมาตรา ๑๕๘ วรรคสี่ โดยให้ประธานแห่งสภาที่ได้รับคำร้องส่งคำร้องนั้นไปยังศาลรัฐธรรมนูญเพื่อวินิจฉัย และเพื่อประโยชน์แห่งการนี้ รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๖๐ มาตรา ๑๗๐ วรรคสามยังกำหนดให้คณะกรรมการการเลือกตั้ง มีอำนาจส่งเรื่องดังกล่าวให้ศาลรัฐธรรมนูญวินิจฉัยได้ด้วย ดังนั้น กรณีปัญหาตามคำร้องเรียนนี้จึงเป็นเรื่องที่รัฐธรรมนูญ ได้กำหนดหลักเกณฑ์และวิธีการเกี่ยวกับการพิจารณาวินิจฉัยการสิ้นสุดความเป็นรัฐมนตรีของนายกรัฐมนตรีไว้ โดยชัดแจ้งแล้ว จึงเป็นเรื่องที่ไม่อยู่ในหน้าที่และอำนาจของผู้ตรวจการแผ่นดินตามมาตรา ๓๗ (๓) แห่งพระราชบัญญัติ ประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยผู้ตรวจการแผ่นดิน พ.ศ. ๒๕๖๐

อาศัยเหตุผลดังกล่าวข้างต้น จึงวินิจฉัยให้ยุติเรื่องร้องเรียนของผู้ร้องเรียนตามมาตรา ๓๗ วรรคสอง แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยผู้ตรวจการแผ่นดิน พ.ศ. ๒๕๖๐ และให้สำนักงานผู้ตรวจการแผ่นดิน แจ้งผลการวินิจฉัยให้ผู้ร้องเรียนทราบต่อไป

(พลเอก วิทวัส รชตะนันทน์ - บุรณัฐ ฐาปนุญช์ - สมศักดิ์ สุวรรณสุจริต)

เรื่อง ขอให้ผู้ตรวจการแผ่นดินยื่นคำร้องต่อศาลรัฐธรรมนูญ เพื่อวินิจฉัยว่า พระราชบัญญัติประกันวินาศภัย (ฉบับที่ ๔) พ.ศ. ๒๕๖๒ มาตรา ๕ (มาตรา ๓๕/๓ (๑)(ก)) และมาตรา ๒๓ ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๖๐ มาตรา ๗๗ มาตรา ๒๖ และมาตรา ๔๐ อันเป็นการละเมิดสิทธิหรือเสรีภาพตามที่รัฐธรรมนูญให้ความคุ้มครอง

กรณีที่ร้องเรียนขอให้ผู้ตรวจการแผ่นดินยื่นคำร้องพร้อมด้วยความเห็นต่อศาลรัฐธรรมนูญเพื่อวินิจฉัยว่า กระบวนการตราพระราชบัญญัติประกันวินาศภัย (ฉบับที่ ๔) พ.ศ. ๒๕๖๒ และมาตรา ๕ (มาตรา ๓๕/๓ (๑)(ก)) และมาตรา ๒๓ ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๖๐ มาตรา ๒๖ มาตรา ๔๐ และมาตรา ๗๗ หรือไม่ เป็นกรณีที่กฎหมายอื่นกำหนดหน้าที่และอำนาจของผู้ตรวจการแผ่นดินไว้พิจารณาได้ตามมาตรา ๒๒ (๔) แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยผู้ตรวจการแผ่นดิน พ.ศ. ๒๕๖๐ ประกอบมาตรา ๔๖ และมาตรา ๔๘ แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญ พ.ศ. ๒๕๖๑

พิเคราะห์แล้วเห็นว่า กรณีปัญหาตามเรื่องร้องเรียนในประเด็นแรกนี้เป็นการร้องเรียนกระบวนการตราพระราชบัญญัติประกันวินาศภัย (ฉบับที่ ๔) พ.ศ. ๒๕๖๒ ซึ่งมาตรา ๑๔๘ ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๖๐ กำหนดให้สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร สมาชิกวุฒิสภา หรือสมาชิกของทั้งสองสภารวมกัน มีจำนวนไม่น้อยกว่าหนึ่งในสิบของจำนวนสมาชิกทั้งหมดเท่าที่มีอยู่ของทั้งสองสภาเสนอความเห็นต่อประธานสภาผู้แทนราษฎร ประธานวุฒิสภา หรือประธานรัฐสภา แล้วแต่กรณี หรือนายกรัฐมนตรี เป็นผู้ส่งความเห็นไปยังศาลรัฐธรรมนูญ เพื่อวินิจฉัย กรณีดังกล่าวจึงเป็นเรื่องที่รัฐธรรมนูญได้กำหนดกระบวนการร้องหรือผู้มีสิทธิขอให้ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาวินิจฉัยเป็นการเฉพาะแล้วตามมาตรา ๔๗ (๒) แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญ พ.ศ. ๒๕๖๑ จึงเป็นเรื่องที่มีได้เป็นไปตามหลักเกณฑ์และเงื่อนไขตามกฎหมายอื่นที่ผู้ตรวจการแผ่นดินจะยื่นคำร้องพร้อมด้วยความเห็นต่อศาลรัฐธรรมนูญได้ ทั้งนี้ ตามมติที่ผู้ตรวจการแผ่นดินกำหนด ดังบัญญัติไว้ในมาตรา ๓๗ (๘) แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยผู้ตรวจการแผ่นดิน พ.ศ. ๒๕๖๐

ส่วนประเด็นที่สองเป็นเรื่องขอให้ผู้ตรวจการแผ่นดินยื่นคำร้องพร้อมด้วยความเห็นต่อศาลรัฐธรรมนูญเพื่อวินิจฉัยว่า พระราชบัญญัติประกันวินาศภัย (ฉบับที่ ๔) พ.ศ. ๒๕๖๒ มาตรา ๕ (มาตรา ๓๕/๓ (๑)(ก)) และมาตรา ๒๓ ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๖๐ มาตรา ๒๖ และมาตรา ๔๐ หรือไม่

พิเคราะห์แล้วเห็นว่า กรณีร้องเรียนในประเด็นที่สองเมื่อข้อเท็จจริงตามคำร้องเรียนปรากฏว่า พระราชบัญญัติประกันวินาศภัย (ฉบับที่ ๔) พ.ศ. ๒๕๖๒ มาตรา ๕ (มาตรา ๓๕/๓ (๑)(ก)) และมาตรา ๒๓ เป็นการจำกัดสิทธิการประกอบวิชาชีพผู้ประเมินวินาศภัยของผู้ร้องเรียนในฐานะผู้ประเมินวินาศภัย และในฐานะผู้ประกอบการรับจ้างประเมินวินาศภัยหรือไม่นั้น เนื่องจากในมาตรา ๕ (มาตรา ๓๕/๓ (๑)(ก)) ได้กำหนดให้ ผู้ขอรับใบอนุญาตเป็นผู้ประเมินวินาศภัยต้องเป็นนิติบุคคลที่คณะกรรมการประกาศกำหนด และมาตรา ๒๓ ได้กำหนดให้ผู้ได้รับใบอนุญาตเป็นผู้ประเมิน

วินาศภัยตามพระราชบัญญัติประกันวินาศภัย พ.ศ. ๒๕๓๕ ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติประกันวินาศภัย (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๕๑ และใบอนุญาตยังไม่สิ้นสุดในวันที่พระราชบัญญัติประกันวินาศภัย (ฉบับที่ ๔) พ.ศ. ๒๕๖๒ นี้ใช้บังคับเป็นผู้ได้รับอนุญาตเป็นผู้ประเมินวินาศภัยตามพระราชบัญญัติประกันวินาศภัย พ.ศ. ๒๕๓๕ ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติประกันวินาศภัย (ฉบับที่ ๔) พ.ศ. ๒๕๖๒ นี้ และให้ทำการเป็นผู้ประเมินวินาศภัยต่อไปได้จนกว่าจะสิ้นอายุใบอนุญาตแต่ต้องไม่เกินหนึ่งปีนับแต่วันที่พระราชบัญญัติประกันวินาศภัย (ฉบับที่ ๔) พ.ศ. ๒๕๖๒ นี้ใช้บังคับ แม้จะเห็นได้ว่าเจตนารมณ์ของพระราชบัญญัตินี้เป็นการแก้ไขหลักเกณฑ์เกี่ยวกับการกำกับดูแลผู้ประเมินวินาศภัย ตัวแทนประกันวินาศภัย และนายหน้าประกันวินาศภัยใหม่ เพื่อให้การควบคุมและกำกับดูแลการประกอบธุรกิจประกันภัยเป็นไปอย่างเหมาะสมและสอดคล้องกับสถานการณ์ที่เปลี่ยนแปลงไป อีกทั้งเพื่อเป็นการคุ้มครองประชาชน และสร้างความเข้มแข็งให้แก่ธุรกิจประกันภัย โดยการปรับปรุงคุณสมบัติ และลักษณะต้องห้ามของผู้ประเมินวินาศภัย ตัวแทนประกันวินาศภัย และนายหน้าประกันวินาศภัย รวมทั้งหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขในการปฏิบัติของผู้ประเมินวินาศภัย ตัวแทนประกันวินาศภัย และนายหน้าประกันวินาศภัย ให้มีความชัดเจน ตลอดจนกำหนดโทษในกรณีที่ผู้ประเมินวินาศภัย ตัวแทนประกันวินาศภัย และนายหน้าประกันวินาศภัย ผ่าฝืนหรือไม่ปฏิบัติตามกฎหมาย และกรณีบุคคลภายนอกฉ้อโกงผู้เอาประกันภัย และประชาชนให้เหมาะสมยิ่งขึ้นก็ตาม แต่เนื้อหาสาระของพระราชบัญญัตินี้เป็นการยกระดับผู้ประเมินวินาศภัยให้มีมาตรฐาน ไม่เป็นการสร้างภาระให้กับผู้ประกอบการที่มากเกินไปในการขอรับใบอนุญาต โดยผู้ประเมินวินาศภัยที่เป็นบุคคลธรรมดาไม่ต้องขอรับใบอนุญาตอีกต่อไป และกำหนดให้ผู้ประเมินวินาศภัยซึ่งเป็นนิติบุคคลต้องมีความพร้อมในการประกอบธุรกิจและต้องแต่งตั้งหรือมอบหมายให้บุคคลซึ่งมีความรู้หรือประสบการณ์ในการทำงานและไม่มีประวัติเสียหายหรือประวัติที่แสดงถึงการขาดความรับผิดชอบเกี่ยวกับการตรวจสอบและประเมินวินาศภัย ให้มีหน้าที่รับผิดชอบในการดำเนินงานเกี่ยวกับการตรวจสอบและประเมินวินาศภัย รวมทั้งต้องจัดให้มีระบบการกำกับดูแลการปฏิบัติหน้าที่ของพนักงาน ลูกจ้าง หรือบุคคลซึ่งได้รับการแต่งตั้งหรือมอบหมายจากผู้ประเมินวินาศภัยให้ดำเนินการตรวจสอบและประเมินวินาศภัยตามหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขที่คณะกรรมการประกาศกำหนด จึงหาได้ขัดต่อหลักคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพของผู้ร้องเรียนในฐานะประชาชน ซึ่งเป็นผู้ประเมินวินาศภัย และผู้ประกอบการรับจ้างประเมินวินาศภัยอันเป็นหนึ่งในหลักนิติธรรมมาตรา ๒๖ และมาตรา ๔๐ ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๖๐ ประกอบมาตรา ๔๘ แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญ พ.ศ. ๒๕๖๑ จึงเป็นเรื่องที่มีได้เป็นไปตามหลักเกณฑ์ และเงื่อนไขตามกฎหมายอื่นที่ผู้ตรวจการแผ่นดินจะยื่นคำร้องพร้อมด้วยความเห็นต่อศาลรัฐธรรมนูญได้ ทั้งนี้ ตามมติที่ผู้ตรวจการแผ่นดินกำหนด ดังบัญญัติไว้ในมาตรา ๓๗ (๘) แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยผู้ตรวจการแผ่นดิน พ.ศ. ๒๕๖๐

อาศัยเหตุผลดังกล่าวข้างต้น จึงวินิจฉัยให้ยุติเรื่องร้องเรียนของผู้ร้องเรียนตามมาตรา ๓๗ วรรคสอง แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยผู้ตรวจการแผ่นดิน พ.ศ. ๒๕๖๐ และให้สำนักงานผู้ตรวจการแผ่นดินแจ้งผลการวินิจฉัยให้ผู้ร้องเรียนทราบต่อไป

(พลเอก วิทวัส รชตะนันทน์ - บุรณัฐ ฐาปนคูลย์ - สมศักดิ์ สุวรรณสุจริต)

เรื่อง ขอให้ผู้ตรวจการแผ่นดินเสนอเรื่องพร้อมความเห็นต่อศาลรัฐธรรมนูญ กรณีมาตรา ๔ แห่งพระราชบัญญัติ ดอกเบี้ยเงินให้กู้ยืมของสถาบันการเงิน พ.ศ. ๒๕๖๓ และที่แก้ไขเพิ่มเติมขัดต่อรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๖๐ มาตรา ๓ วรรคสอง และมาตรา ๒๖

กรณีตามคำร้องเรียนนี้ ผู้ร้องเรียนประสงค์ให้ผู้ตรวจการแผ่นดินดำเนินการยื่นคำร้องต่อศาลรัฐธรรมนูญ เพื่อวินิจฉัยว่า มาตรา ๔ แห่งพระราชบัญญัติดอกเบี้ยเงินให้กู้ยืมของสถาบันการเงิน พ.ศ. ๒๕๖๓ และที่แก้ไขเพิ่มเติม ขัดต่อรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๖๐ มาตรา ๓ วรรคสอง และมาตรา ๒๖ หรือไม่แล้วเห็นว่า รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๖๐ มาตรา ๓ วรรคสอง เป็นบทบัญญัติที่กำหนดว่ารัฐสภา คณะรัฐมนตรี ศาล องค์การอิสระ และหน่วยงานของรัฐต้องปฏิบัติหน้าที่ให้เป็นไปตามรัฐธรรมนูญ กฎหมาย และหลักนิติธรรม และมาตรา ๒๖ เป็นบทบัญญัติที่กำหนดว่า การตรากฎหมายที่มีผลเป็นการจำกัดสิทธิหรือเสรีภาพของบุคคล ต้องเป็นไปตามเงื่อนไขที่บัญญัติไว้ในรัฐธรรมนูญ ในกรณีที่รัฐธรรมนูญมิได้บัญญัติเงื่อนไขไว้ กฎหมายดังกล่าวต้องไม่ขัด ต่อหลักนิติธรรม ไม่เพิ่มภาระหรือจำกัดสิทธิหรือเสรีภาพของบุคคลเกินสมควรแก่เหตุ และจะกระทบต่อศักดิ์ศรี ความเป็นมนุษย์ของบุคคลมิได้ รวมทั้งต้องระบุเหตุผลความจำเป็นในการจำกัดสิทธิและเสรีภาพไว้ด้วย เมื่อพิจารณา มาตรา ๔ แห่งพระราชบัญญัติดอกเบี้ยเงินให้กู้ยืมของสถาบันการเงิน พ.ศ. ๒๕๖๓ และที่แก้ไขเพิ่มเติม ซึ่งบัญญัติว่า “เพื่อประโยชน์ในการแก้ไขภาวะเศรษฐกิจของประเทศ รัฐมนตรีโดยคำแนะนำของธนาคารแห่งประเทศไทยมีอำนาจ กำหนดอัตราดอกเบี้ยที่สถาบันการเงิน อาจคิดจากผู้กู้ยืมหรือคิดให้ผู้กู้ยืมให้สูงกว่าร้อยละสิบห้าต่อปีได้” เป็นบทบัญญัติ ที่กำหนดให้รัฐมนตรีว่าการกระทรวงการคลังสามารถกำหนดอัตราดอกเบี้ยที่สถาบันการเงินคิดจากผู้กู้และผู้ให้กู้สูงกว่า อัตราร้อยละสิบห้าต่อปีได้ ตามคำแนะนำของธนาคารแห่งประเทศไทย ซึ่งแตกต่างจากการกู้เงินตามประมวลกฎหมาย แพ่งและพาณิชย์ ที่ห้ามมิให้คิดดอกเบี้ยเกินอัตราร้อยละสิบห้าต่อปี เนื่องจากความจำเป็นในการที่ทางราชการ จะใช้อัตราดอกเบี้ยเป็นเครื่องมือเพื่อประโยชน์ในทางนโยบายการเงินในอันที่จะแก้ไขปัญหาเศรษฐกิจต่าง ๆ ของประเทศ และการใช้อำนาจกำหนดอัตราดอกเบี้ยในแต่ละกรณีเป็นการกำหนดโดยการเสนอแนะของธนาคารแห่งประเทศไทย ซึ่งต้องพิจารณาจากเหตุผล ความจำเป็น ความเหมาะสมทางเศรษฐกิจตามสถานการณ์ในขณะนั้น และประเภท ของสถาบันการเงินที่แตกต่างกัน อีกทั้งการกำหนดอัตราดอกเบี้ยของสถาบันการเงินในปัจจุบันมีการกำหนดประเภท สัญญากู้เงินไว้หลายประเภท โดยกำหนดอัตราดอกเบี้ยไว้แตกต่างกันตามแต่ละประเภท และบางประเภทกำหนด อัตราดอกเบี้ยไว้ไม่เกินร้อยละสิบห้าต่อปี จึงยังไม่อาจถือได้ว่า มาตรา ๔ แห่งพระราชบัญญัติดอกเบี้ยเงินให้กู้ยืม ของสถาบันการเงิน พ.ศ. ๒๕๖๓ และที่แก้ไขเพิ่มเติม เป็นบทบัญญัติที่เพิ่มภาระหรือมีผลเป็นการจำกัดสิทธิเสรีภาพ ของบุคคลเกินสมควรแก่เหตุ ดังนั้น ตามคำร้องเรียนในกรณีนี้จึงยังไม่มีปัญหาเกี่ยวกับความชอบด้วยรัฐธรรมนูญ ที่ผู้ตรวจการแผ่นดินจะพิจารณาเสนอเรื่องพร้อมด้วยความเห็นต่อศาลรัฐธรรมนูญเพื่อวินิจฉัยตามมาตรา ๒๓ (๑) แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยผู้ตรวจการแผ่นดิน พ.ศ. ๒๕๖๐

อาศัยเหตุผลดังกล่าวข้างต้น จึงวินิจฉัยให้ยุติเรื่องร้องเรียนของผู้ร้องเรียน และให้สำนักงานผู้ตรวจการแผ่นดินแจ้งผลการวินิจฉัยให้ผู้ร้องเรียนทราบต่อไป

(พลเอก วิทวัส รชตะนันทน์ - บุญ ฐาปนคุณย์ - สมศักดิ์ สุวรรณสุจริต)

คำวินิจฉัยผู้ตรวจการแผ่นดิน

เรื่องร้องเรียนเลขดำที่ ๑๕๑๒/๒๕๖๒

เรื่องร้องเรียนเลขแดงที่ ๑๔๘๔/๒๕๖๒

(ผู้ร้องเรียน)

ผู้อำนวยการสำนักงานศุลกากร

ท่าเรือแหลมฉบัง

ผู้ร้องเรียน

ผู้ถูกร้องเรียน

เรื่อง ขอให้ผู้ตรวจการแผ่นดินเสนอเรื่องพร้อมด้วยความเห็นต่อศาลปกครองเพื่อพิจารณาวินิจฉัย กรณีผู้อำนวยการสำนักงานศุลกากรท่าเรือแหลมฉบังใช้อำนาจโดยมิชอบด้วยกฎหมาย และกรณีพระราชบัญญัติโรคระบาดสัตว์ พ.ศ. ๒๕๕๘ มาตรา ๓๑ ขัดหรือแย้งกับรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๖๐ พระราชบัญญัติศุลกากร พ.ศ. ๒๕๖๐ มาตรา ๑๕๒ รวมทั้งกฎกระทรวงที่เกี่ยวข้อง

เมื่อพิจารณาข้อเท็จจริงตามคำร้องเรียนและเอกสารประกอบคำร้องเรียนแล้ว ความปรากฏว่า ผู้ร้องเรียนได้ยื่นฟ้องคดีต่อศาลปกครองระยองขอให้พิจารณาวินิจฉัยในประเด็นเดียวกันกับเรื่องร้องเรียนนี้ และศาลปกครองระยองได้รับคำฟ้องไว้พิจารณาแล้วเป็นคดีหมายเลขดำที่ ๑๔๗/๒๕๖๒ ดังนั้น ปัญหาตามคำร้องเรียนในเรื่องนี้จึงเป็นเรื่องที่มีการฟ้องร้องเป็นคดีอยู่ในศาล ดังที่บัญญัติไว้ในมาตรา ๓๗ (๒) แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยผู้ตรวจการแผ่นดิน พ.ศ. ๒๕๖๐

อาศัยเหตุผลดังกล่าวข้างต้น จึงวินิจฉัยยุติเรื่องร้องเรียนของผู้ร้องเรียน ตามมาตรา ๓๗ วรรคสอง แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยผู้ตรวจการแผ่นดิน พ.ศ. ๒๕๖๐ โดยให้สำนักงานผู้ตรวจการแผ่นดินแจ้งผลการวินิจฉัยให้ผู้ร้องเรียนทราบต่อไป

(พลเอก วิทวัส รชตะนันทน์ - บุรณัฐ ปณกุลย์ - สมศักดิ์ สุวรรณสุจริต)

คำวินิจฉัยผู้ตรวจการแผ่นดิน

(ผู้ร้องเรียน)

ผู้ร้องเรียน

เรื่องร้องเรียนเลขดำที่ ๑๖๔๑/๒๕๖๒

ผู้พิพากษาศาลจังหวัดนนทบุรี

ผู้ถูกร้องเรียน

เรื่องร้องเรียนเลขแดงที่ ๑๕๔๑/๒๕๖๒

ผู้พิพากษาศาลอุทธรณ์ ภาค ๑ และผู้พิพากษาศาลฎีกา

เรื่อง ขอให้พิจารณาเสนอเรื่องพร้อมด้วยความเห็นต่อศาลรัฐธรรมนูญเพื่อพิจารณาวินิจฉัย กรณีผู้พิพากษาศาลจังหวัดนนทบุรี ผู้พิพากษาศาลอุทธรณ์ภาค ๑ และผู้พิพากษาศาลฎีกา พิจารณาพิพากษาคดีโดยขัดต่อกฎหมายและรัฐธรรมนูญ ซึ่งเป็นการกระทำอันละเมิดสิทธิที่รัฐธรรมนูญคุ้มครองไว้

กรณีที่ผู้ร้องเรียนขอให้ผู้ตรวจการแผ่นดินเสนอเรื่องพร้อมด้วยความเห็นต่อศาลรัฐธรรมนูญเพื่อวินิจฉัยว่า ผู้พิพากษาศาลจังหวัดนนทบุรี ผู้พิพากษาศาลอุทธรณ์ภาค ๑ และผู้พิพากษาศาลฎีกา พิจารณาพิพากษาคดีโดยขัดต่อกฎหมายและรัฐธรรมนูญ ซึ่งเป็นการกระทำอันละเมิดสิทธิที่รัฐธรรมนูญคุ้มครองไว้ โดยผู้ร้องเรียนประสงค์ใช้สิทธิตามมาตรา ๔๖ และมาตรา ๔๘ แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญ พ.ศ. ๒๕๖๑ ซึ่งกำหนดให้ผู้ที่ถูกละเมิดสิทธิหรือเสรีภาพที่รัฐธรรมนูญคุ้มครองไว้ ยื่นคำร้องต่อผู้ตรวจการแผ่นดินก่อน จึงเป็นกรณีที่กฎหมายอื่นกำหนดหน้าที่และอำนาจของผู้ตรวจการแผ่นดินไว้ ผู้ตรวจการแผ่นดินจึงมีอำนาจรับเรื่องร้องเรียนดังกล่าวไว้พิจารณาได้ ตามมาตรา ๒๒ (๔) แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยผู้ตรวจการแผ่นดิน พ.ศ. ๒๕๖๐ และต้องพิจารณาเรื่องร้องเรียนนี้ตามหลักเกณฑ์และเงื่อนไขที่บัญญัติไว้ในพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญ พ.ศ. ๒๕๖๑ พิจารณาแล้วเห็นว่า การใช้สิทธิยื่นคำร้องต่อศาลรัฐธรรมนูญตามมาตรา ๔๖ และมาตรา ๔๘ แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญ พ.ศ. ๒๕๖๑ ต้องอยู่ภายใต้บังคับมาตรา ๔๗ แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญดังกล่าวด้วย การที่ผู้ร้องเรียนประสงค์ให้ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาวินิจฉัยเกี่ยวกับการปฏิบัติหน้าที่ของผู้พิพากษา รวมถึงการให้เหตุผลในคำพิพากษาและคำสั่งศาล อันเป็นการโต้แย้งการดำเนินกระบวนการพิจารณาโต้แย้งดุลพินิจในการรับฟังพยานหลักฐานและดุลพินิจในการชี้ว่าพยานหลักฐานของผู้พิพากษาในแต่ละคดี เมื่อข้อเท็จจริงปรากฏตามคำร้องเรียนว่า คดีที่ผู้ร้องเรียนยื่นฟ้องเรียกค่าจ้างว่าความต่อศาลจังหวัดนนทบุรี ถึงที่สุดตามคำพิพากษาศาลอุทธรณ์ ภาค ๑ ในคดีหมายเลขแดงที่ ๔๑๓๔/๒๕๕๙ ลงวันที่ ๑๕ ธันวาคม ๒๕๕๙ การยื่นฟ้องเรียกค่าเสียหายในมูลละเมิดจากสำนักงานศาลยุติธรรม ถึงที่สุดตามคำสั่งจำหน่ายคดีของศาลจังหวัดนนทบุรี ในคดีหมายเลขแดงที่ พ. ๕๒๙/๒๕๕๘ ลงวันที่ ๘ เมษายน ๒๕๕๘ และการยื่นคำร้องขออนุญาตฎีกาถึงที่สุดตามคำสั่งคำร้องของศาลฎีกา ที่ ครพ.ผบ. ๗๓๑/๒๕๖๑ ลงวันที่ ๑๔ มีนาคม ๒๕๖๑ กรณีจึงเป็นเรื่องที่อยู่ในระหว่างการพิจารณาพิพากษาคดีของศาลอื่น หรือเรื่องที่ศาลอื่นมีคำพิพากษาหรือคำสั่งถึงที่สุดแล้ว ตามมาตรา ๔๗ (๔) แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญ พ.ศ. ๒๕๖๑

ดังนั้น กรณีตามคำร้องเรียนนี้ จึงไม่เป็นไปตามหลักเกณฑ์และเงื่อนไขในการร้องเรียนเกี่ยวกับการกระทำที่เป็นการละเมิดสิทธิหรือเสรีภาพที่รัฐธรรมนูญคุ้มครองไว้ หรือการละเมิดสิทธิหรือเสรีภาพที่เป็นผลมาจากบทบัญญัติแห่งกฎหมายขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ ตามมาตรา ๔๖ หรือมาตรา ๔๘ แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญ พ.ศ. ๒๕๖๑ ที่ผู้ตรวจการแผ่นดินจะเสนอเรื่องพร้อมด้วยความเห็นต่อศาลรัฐธรรมนูญได้

และถือเป็นเรื่องที่มีได้เป็นไปตามหลักเกณฑ์และเงื่อนไขตามกฎหมายอื่น ตามที่ผู้ตรวจการแผ่นดินได้มีมติและประกาศกำหนดไว้ ตามมาตรา ๓๗ (๘) แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยผู้ตรวจการแผ่นดิน พ.ศ. ๒๕๖๐

อาศัยเหตุผลดังกล่าวข้างต้น จึงวินิจฉัยให้ยุติเรื่องร้องเรียนของผู้ร้องเรียนตามมาตรา ๓๗ วรรคสอง แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยผู้ตรวจการแผ่นดิน พ.ศ. ๒๕๖๐ และให้สำนักงานผู้ตรวจการแผ่นดินแจ้งผลการวินิจฉัยให้ผู้ร้องเรียนทราบต่อไป

(พลเอก วิทวัส รชตะนันทน์ - บุรณัฐ ปณกุลย์ - สมศักดิ์ สุวรรณสุจริต)

เรื่อง ขอให้ผู้ตรวจการแผ่นดินเสนอเรื่องต่อศาลรัฐธรรมนูญเพื่อวินิจฉัยว่า ความเป็นสมาชิกภาพของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร นาย พ. หัสนาพรคประชาธรรมไทย มีปัญหาเกี่ยวกับความชอบด้วยรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๖๐ มาตรา ๙๘ (๘) (๑๐) (๑๘) มาตรา ๒๓๕ วรรคสาม วรรคสี่ และวรรคเจ็ด

กรณีขอให้ผู้ตรวจการแผ่นดินพิจารณาเสนอเรื่องต่อศาลรัฐธรรมนูญเพื่อวินิจฉัยว่า นาย พ. สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร พรรคประชาธรรมไทย มีลักษณะต้องห้ามมิให้ใช้สิทธิสมัครรับเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและดำรงตำแหน่งทางการเมือง ตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๖๐ มาตรา ๙๘ (๘) (๑๐) (๑๘) มาตรา ๒๓๕ วรรคสาม วรรคสี่ และวรรคเจ็ด เพราะเหตุที่นาย พ. เคยถูกศาลรัฐธรรมนูญวินิจฉัยว่า มีความผิดฐานจงใจยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สิน และเอกสารประกอบด้วยข้อความอันเป็นเท็จ หรือปกปิดข้อเท็จจริงที่ควรแจ้งให้ทราบ และต้องห้ามมิให้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองเป็นเวลาห้าปี นั้น เห็นว่า โดยที่กรณีตามคำร้องเรียนนี้ได้เป็นการร้องเรียนว่า บทบัญญัติแห่งกฎหมายใดมีปัญหาเกี่ยวกับความชอบด้วยรัฐธรรมนูญ ตามมาตรา ๒๓ (๑) แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยผู้ตรวจการแผ่นดิน พ.ศ. ๒๕๖๐ ประกอบกับการตรวจสอบคุณสมบัติและลักษณะต้องห้ามของสมาชิกพรรคการเมืองนั้น เป็นหน้าที่และอำนาจของนายทะเบียนพรรคการเมือง ตามมาตรา ๒๕ แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๖๐ และการพิจารณาเสนอเรื่องต่อศาลรัฐธรรมนูญเพื่อพิจารณาวินิจฉัยว่า สมาชิกภาพของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรคนใดมีเหตุสิ้นสุดลงหรือไม่นั้น เป็นหน้าที่และอำนาจของคณะกรรมการการเลือกตั้ง ตามมาตรา ๘๒ วรรคสี่ ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๖๐ ดังนั้น กรณีตามคำร้องเรียนนี้จึงเป็นเรื่องที่ไม่อยู่ในหน้าที่และอำนาจของผู้ตรวจการแผ่นดินที่จะพิจารณาเสนอเรื่องพร้อมด้วยความเห็นต่อศาลรัฐธรรมนูญได้

อาศัยเหตุผลดังกล่าวข้างต้น จึงวินิจฉัยให้ยุติเรื่องร้องเรียนของผู้ร้องเรียน และให้สำนักงานผู้ตรวจการแผ่นดินแจ้งผลการวินิจฉัยให้ผู้ร้องเรียนทราบต่อไป

(พลเอก วิทวัส รชตะนันทน์ - บุรณัฐ ฐาปนคัลย์ - สมศักดิ์ สุวรรณสุจริต)

เรื่อง ขอให้ผู้ตรวจการแผ่นดินยื่นคำร้องต่อศาลรัฐธรรมนูญ เพื่อพิจารณาวินิจฉัย กรณีพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. ๒๕๖๑ มาตรา ๑๐๕ วรรคสี่ มีปัญหาเกี่ยวกับความชอบด้วยรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๖๐ มาตรา ๒๖ วรรคสอง มาตรา ๒๗ วรรคหนึ่ง และวรรคสาม มาตรา ๒๐๒ มาตรา ๒๐๗ มาตรา ๒๒๓ วรรคหนึ่ง มาตรา ๒๒๙ มาตรา ๒๓๓ วรรคหนึ่ง มาตรา ๒๓๙ มาตรา ๒๔๑ และมาตรา ๒๔๖ วรรคสาม

ประเด็นที่ต้องพิจารณาในเบื้องต้นมีว่า กรณีตามคำร้องเรียนนี้อยู่ในอำนาจของผู้ตรวจการแผ่นดินจะรับไว้พิจารณาได้หรือไม่ พิจารณาแล้ว เห็นว่า ตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. ๒๕๖๐ มาตรา ๒๓ บัญญัติว่า “ในการปฏิบัติหน้าที่ตามมาตรา ๒๒ (๑) (๒) หรือ (๓) ผู้ตรวจการแผ่นดินอาจเสนอเรื่องต่อศาลรัฐธรรมนูญหรือศาลปกครองได้เมื่อเห็นว่ามีกรณี ดังต่อไปนี้ (๑) บทบัญญัติแห่งกฎหมายใดมีปัญหาเกี่ยวกับความชอบด้วยรัฐธรรมนูญให้เสนอเรื่องพร้อมด้วยความเห็นต่อศาลรัฐธรรมนูญ และให้ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาวินิจฉัยโดยไม่ชักช้า ทั้งนี้ ตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญ (๒) กฎ คำสั่ง หรือการกระทำอื่นใดของหน่วยงานของรัฐหรือเจ้าหน้าที่ของรัฐมีปัญหาเกี่ยวกับความชอบด้วยรัฐธรรมนูญหรือกฎหมายให้เสนอเรื่องพร้อมด้วยความเห็นต่อศาลปกครอง และให้ศาลปกครองพิจารณาวินิจฉัยโดยไม่ชักช้า ทั้งนี้ ตามกฎหมายว่าด้วยการจัดตั้งศาลปกครองและวิธีพิจารณาคดีปกครอง” ดังนั้น ผู้ตรวจการแผ่นดินจะเสนอเรื่องพร้อมด้วยความเห็นต่อศาลรัฐธรรมนูญหรือศาลปกครองได้ จะต้องมีการดำเนินการตามมาตรา ๒๒ (๑) (๒) หรือ (๓) เสียก่อน กล่าวคือ ประชาชนหรือผู้ร้องเรียนจะต้องได้รับความเดือดร้อนหรือความไม่เป็นธรรมจากเหตุใดเหตุหนึ่งดังที่ได้บัญญัติไว้ในมาตรา ๒๒ (๑) (๒) หรือ (๓) และผู้ตรวจการแผ่นดินมีความเห็นเช่นนั้นมาก่อนแล้ว หากผู้ตรวจการแผ่นดินมีความเห็นต่อไปว่า ความเดือดร้อนหรือความไม่เป็นธรรมนั้นเกิดจากบทบัญญัติของกฎหมาย กฎ คำสั่ง หรือการกระทำอื่นใดของหน่วยงานของรัฐหรือเจ้าหน้าที่ของรัฐมีปัญหาเกี่ยวกับความชอบด้วยรัฐธรรมนูญหรือกฎหมาย ผู้ตรวจการแผ่นดินจึงจะมีหน้าที่และอำนาจเสนอเรื่องพร้อมด้วยความเห็นต่อศาลรัฐธรรมนูญหรือศาลปกครอง แล้วแต่กรณี เพื่อพิจารณาวินิจฉัยต่อไปได้

ข้อเท็จจริงตามคำร้องเรียนนี้เป็นกรณีที่ผู้ร้องเรียนมีความเห็นว่า รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๖๐ กำหนดให้ ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ และผู้ดำรงตำแหน่งในองค์กรอิสระ มีวาระการดำรงตำแหน่งเจ็ดปี และให้ดำรงตำแหน่งได้เพียงวาระเดียว แต่พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. ๒๕๖๑ มาตรา ๑๐๕ วรรคสี่ กำหนดว่า ผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ ผู้ดำรงตำแหน่งในองค์กรอิสระ และผู้บริหารท้องถิ่น รองผู้บริหารท้องถิ่น ผู้ช่วยผู้บริหารท้องถิ่น และสมาชิกสภาท้องถิ่น ตามที่คณะกรรมการ ป.ป.ช. กำหนด มีหน้าที่ยื่นบัญชีทรัพย์สินและหนี้สิน เมื่อเข้ารับตำแหน่งและพ้นจากตำแหน่ง ส่วนในกรณีที่บุคคลดังกล่าวพ้นจากตำแหน่งและได้รับแต่งตั้งให้ดำรงตำแหน่งใหม่ภายในหนึ่งเดือน ผู้นั้นไม่ต้องยื่นบัญชี

ทรัพย์สินและหนี้สินกรณีพ้นจากตำแหน่งและกรณีเข้าดำรงตำแหน่งใหม่ ดังนั้น ข้อความตามบทบัญญัติดังกล่าว จึงขัดหรือแย้งกับรัฐธรรมนูญ และมีปัญหาเกี่ยวกับความชอบด้วยรัฐธรรมนูญ

พิจารณาแล้วเห็นว่า กรณีตามคำร้องเรียนนี้เป็นเพียงการแสดงความคิดเห็นของผู้ร้องเรียนโดยที่ข้อเท็จจริงตามคำร้องเรียนไม่ปรากฏว่าผู้ร้องเรียนได้รับความเดือดร้อนหรือความไม่เป็นธรรมอันเนื่องมาจากการไม่ปฏิบัติตามกฎหมายหรือปฏิบัตินอกเหนือหน้าที่และอำนาจตามกฎหมายของหน่วยงานของรัฐหรือเจ้าหน้าที่ของรัฐ ตามนัยมาตรา ๒๒ (๒) แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยผู้ตรวจการแผ่นดิน พ.ศ. ๒๕๖๐ แต่อย่างใด ดังนั้น กรณีตามคำร้องเรียนนี้ จึงไม่เป็นไปตามเงื่อนไขหรือขั้นตอนที่กฎหมายบัญญัติให้ผู้ตรวจการแผ่นดินเสนอเรื่องพร้อมความเห็นต่อศาลรัฐธรรมนูญตามมาตรา ๒๓ (๑) แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญฉบับเดียวกัน

อาศัยเหตุผลดังกล่าวข้างต้น จึงวินิจฉัยให้ยุติเรื่องร้องเรียนของผู้ร้องเรียน และให้สำนักงานผู้ตรวจการแผ่นดินแจ้งผลการวินิจฉัยให้ผู้ร้องเรียนทราบต่อไป

(พลเอก วิทวัส รชตะนันทน์ - บุรณัฐ ปานบุญ - สมศักดิ์ สุวรรณสุจริต)

คำวินิจฉัยผู้ตรวจการแผ่นดิน

เรื่องร้องเรียนเลขดำที่ ๙๙๙/๒๕๖๒

เรื่องร้องเรียนเลขแดงที่ ๑๕๖๗/๒๕๖๒

(ผู้ร้องเรียน)

องค์การบริหารส่วนจังหวัดพะเยา

ผู้ร้องเรียน

ผู้ถูกร้องเรียน

เรื่อง ขอให้ผู้ตรวจการแผ่นดินพิจารณายื่นคำร้องพร้อมด้วยความเห็นต่อศาลรัฐธรรมนูญเพื่อพิจารณาวินิจฉัย ตามมาตรา ๔๖ และมาตรา ๔๘ แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญ พ.ศ. ๒๕๖๑ กรณีองค์การบริหารส่วนจังหวัดพะเยาบังคับใช้กฎหมายเกี่ยวกับการหยุดปฏิบัติหน้าที่ตามพระราชบัญญัติ ประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. ๒๕๖๑ มาตรา ๙๓ วรรคสอง ประกอบ มาตรา ๔ มาตรา ๘๑ มาตรา ๘๖ ขัดหรือแย้งกับรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๖๐ มาตรา ๕ มาตรา ๒๖ วรรคหนึ่ง และมาตรา ๒๙ วรรคสอง อันเป็นการกระทำละเมิดต่อสิทธิและเสรีภาพของผู้ร้องเรียน

กรณีปัญหาตามคำร้องเรียนในเรื่องนี้ การที่ผู้ร้องเรียนทั้งสองขอให้ผู้ตรวจการแผ่นดินพิจารณายื่นคำร้อง พร้อมด้วยความเห็นต่อศาลรัฐธรรมนูญเพื่อพิจารณาวินิจฉัย เกี่ยวกับการกระทำที่ละเมิดสิทธิหรือเสรีภาพและการละเมิดนั้น เป็นผลจากบทบัญญัติแห่งกฎหมายขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ ตามนัยมาตรา ๔๖ และมาตรา ๔๘ แห่งพระราชบัญญัติ ประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญ พ.ศ. ๒๕๖๑ นั้น เป็นการขอให้ผู้ตรวจการแผ่นดิน พิจารณาดำเนินการตามที่กำหนดไว้ในกฎหมายอื่น จึงอยู่ในหน้าที่และอำนาจของผู้ตรวจการแผ่นดินตามมาตรา ๒๒ (๔) แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยผู้ตรวจการแผ่นดิน พ.ศ. ๒๕๖๐ ซึ่งจะต้องพิจารณาตามหลักเกณฑ์ ที่กำหนดไว้ในพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญ พ.ศ. ๒๕๖๑ เมื่อปรากฏ ข้อเท็จจริงตามคำร้องเรียนว่า ผู้ร้องเรียนทั้งสองถูกคณะกรรมการ ป.ป.ช. ส่งเรื่องให้อัยการสูงสุดฟ้องดำเนินคดี กรณีถูกกล่าวหาว่าร่วมกันกระทำความผิดฐานทุจริตต่อหน้าที่ หรือกระทำความผิดต่อตำแหน่งหน้าที่ราชการหรือความผิด ต่อตำแหน่งหน้าที่ในการยุติธรรม โดยอัยการสูงสุดได้ยื่นฟ้องคดีต่อศาลอาญาคดีทุจริตและประพฤติมิชอบ ภาค ๕ เมื่อวันที่ ๑๑ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๒ และศาลได้ประทับรับฟ้องในวันเดียวกัน เป็นคดีหมายเลขดำที่ อท ๒๓/๒๕๖๒ จึงเป็นเรื่องที่อยู่ระหว่างการพิจารณาพิพากษาคดีของศาล ตามมาตรา ๔๗ (๔) แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญ ว่าด้วยวิธีพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญ พ.ศ. ๒๕๖๑ ที่บัญญัติห้ามมิให้ใช้สิทธิยื่นคำร้องตามมาตรา ๔๖ และมาตรา ๔๘ แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญฉบับเดียวกัน ผู้ตรวจการแผ่นดินจึงไม่อาจพิจารณายื่นคำร้องพร้อมด้วย ความเห็นต่อศาลรัฐธรรมนูญเพื่อวินิจฉัยได้ ดังนั้น ปัญหาตามคำร้องเรียนในเรื่องนี้ จึงเป็นเรื่องที่มีได้เป็นไปตาม หลักเกณฑ์และเงื่อนไขตามกฎหมายอื่น ทั้งนี้ ตามมติที่ผู้ตรวจการแผ่นดินกำหนด ดังที่บัญญัติไว้ในมาตรา ๓๗ (๘) แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยผู้ตรวจการแผ่นดิน พ.ศ. ๒๕๖๐

อาศัยเหตุดังกล่าวข้างต้น จึงวินิจฉัยยุติเรื่องร้องเรียนของผู้ร้องเรียนทั้งสอง ตามมาตรา ๓๗ วรรคสอง แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยผู้ตรวจการแผ่นดิน พ.ศ. ๒๕๖๐ โดยให้สำนักงานผู้ตรวจการแผ่นดิน แจ้งผลการวินิจฉัยให้ผู้ร้องเรียนทราบต่อไป

(พลเอก วิทวัส รชตะนันทน์ - บุรณัฐ ฐาปนดุษฎี - สมศักดิ์ สุวรรณสุจริต)

คำวินิจฉัยผู้ตรวจการแผ่นดิน

(ผู้ร้องเรียน)

ผู้ร้องเรียน

เรื่องร้องเรียนเลขดำที่ ๔๗๖/๒๕๖๒

มหาวิทยาลัยเชียงใหม่

ผู้ถูกร้องเรียน

เรื่องร้องเรียนเลขแดงที่ ๑๖๘๑/๒๕๖๒

เรื่อง ขอให้ผู้ตรวจการแผ่นดินพิจารณายื่นคำร้องพร้อมด้วยความเห็นต่อศาลรัฐธรรมนูญเพื่อพิจารณาวินิจฉัย ตามมาตรา ๔๖ แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญ พ.ศ. ๒๕๖๑ กรณีมหาวิทยาลัยเชียงใหม่ตั้งคณะกรรมการสอบสวนผู้ร้องเรียนและมีคำสั่งที่ ๓๐๕๓/๒๕๓๙ ลงวันที่ ๑๒ พฤศจิกายน ๒๕๓๙ ลงโทษทางวินัยร้ายแรงให้ไล่ออกจากราชการ อันเป็นการกระทำละเมิด ต่อสิทธิและเสรีภาพของผู้ร้องเรียน

กรณีปัญหาตามคำร้องเรียนในเรื่องนี้ การที่ผู้ร้องเรียนขอให้ผู้ตรวจการแผ่นดินพิจารณายื่นคำร้องพร้อมด้วยความเห็นต่อศาลรัฐธรรมนูญเพื่อพิจารณาวินิจฉัย เกี่ยวกับการกระทำที่ละเมิดสิทธิหรือเสรีภาพ ตามมาตรา ๔๖ แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญ พ.ศ. ๒๕๖๑ นั้น เป็นการขอให้ผู้ตรวจการแผ่นดินพิจารณาดำเนินการตามที่กำหนดไว้ในกฎหมายอื่น จึงอยู่ในหน้าที่และอำนาจของผู้ตรวจการแผ่นดิน ตามมาตรา ๒๒ (๔) แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยผู้ตรวจการแผ่นดิน พ.ศ. ๒๕๖๐ ซึ่งจะต้องพิจารณาตามหลักเกณฑ์ที่กำหนดไว้ในพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญ พ.ศ. ๒๕๖๑ เมื่อปรากฏข้อเท็จจริงตามคำร้องเรียนว่า หลังจากที่มีผู้ร้องเรียนถูกมหาวิทยาลัยเชียงใหม่ลงโทษทางวินัยร้ายแรงให้ไล่ออกจากราชการ ตามคำสั่งที่ ๓๐๕๓/๒๕๓๙ ลงวันที่ ๑๒ พฤศจิกายน ๒๕๓๙ ผู้ร้องเรียนได้ใช้สิทธิอุทธรณ์คำสั่งดังกล่าวตามกฎหมายระเบียบที่เกี่ยวข้องโดยครบถ้วนแล้ว หลังจากศาลปกครองเปิดทำการเมื่อวันที่ ๙ มีนาคม ๒๕๔๔ เรื่องที่เคยร้องทุกข์ต่อคณะกรรมการวินิจฉัยร้องทุกข์ เลขรับที่ ๑๒๙/๒๕๔๓ ลงวันที่ ๑๖ มีนาคม ๒๕๔๓ ได้ถูกโอนไปเป็นคดีของศาลปกครองเชียงใหม่ซึ่งเป็นศาลที่มูลคดีเกิดและเพื่อความสะดวกในการดำเนินคดีของผู้ฟ้องคดี ศาลปกครองเชียงใหม่ได้พิจารณาแล้วมีคำพิพากษายกฟ้อง โดยวินิจฉัยไว้ว่า คำสั่งลงโทษและคำสั่งที่ยกอุทธรณ์ของผู้ฟ้องคดีนั้นเป็นคำสั่งที่ชอบด้วยกฎหมายแล้ว ปรากฏตามคดีหมายเลขดำที่ ๘๕/๒๕๔๔ คดีหมายเลขแดงที่ ๑๑๘/๒๕๔๖ ต่อมาผู้ร้องเรียนได้ยื่นอุทธรณ์ต่อศาลปกครองสูงสุดและศาลปกครองสูงสุดได้มีคำพิพากษายืนในผลตามคำพิพากษาของศาลปกครองชั้นต้น (ศาลปกครองเชียงใหม่) โดยมีคำพิพากษายกฟ้อง ปรากฏตามคดีหมายเลขดำที่ อ. ๑๔๘/๒๕๔๖ คดีหมายเลขแดงที่ อ. ๗๘/๒๕๔๗ จึงเป็นเรื่องที่ศาลมีคำพิพากษาถึงที่สุดแล้ว ตามมาตรา ๔๗ (๔) แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญ พ.ศ. ๒๕๖๑ ที่บัญญัติห้ามมิให้ใช้สิทธิยื่นคำร้องตามมาตรา ๔๖ แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญฉบับเดียวกัน ผู้ตรวจการแผ่นดินจึงไม่อาจพิจารณายื่นคำร้องพร้อมด้วยความเห็นต่อศาลรัฐธรรมนูญเพื่อวินิจฉัยได้ ดังนั้น ปัญหาตามคำร้องเรียนในเรื่องนี้ จึงเป็นเรื่องที่มีได้เป็นไปตามหลักเกณฑ์และเงื่อนไขตามกฎหมายอื่น ทั้งนี้ ตามมติที่ผู้ตรวจการแผ่นดินกำหนด ดังที่บัญญัติไว้ในมาตรา ๓๗ (๘) แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยผู้ตรวจการแผ่นดิน พ.ศ. ๒๕๖๐

อาศัยเหตุดังกล่าวข้างต้น จึงวินิจฉัยยุติเรื่องร้องเรียนของผู้ร้องเรียน ตามมาตรา ๓๗ วรรคสอง แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยผู้ตรวจการแผ่นดิน พ.ศ. ๒๕๖๐ โดยให้สำนักงานผู้ตรวจการแผ่นดิน แจ้งผลการวินิจฉัยให้ผู้ร้องเรียนทราบต่อไป

(พลเอก วิทวัส รชตะนันทน์ - บุรณัฐ ปณกุลย์ - สมศักดิ์ สุวรรณสุจริต)

คำวินิจฉัยผู้ตรวจการแผ่นดิน

เรื่องร้องเรียนเลขดำที่ ๑๕๕๒/๒๕๖๒

เรื่องร้องเรียนเลขแดงที่ ๑๖๘๒/๒๕๖๒

(ผู้ร้องเรียน)

คณะกรรมการการเลือกตั้ง

ผู้ร้องเรียน

ผู้ถูกร้องเรียน

เรื่อง ขอให้ผู้ตรวจการแผ่นดินพิจารณาวินิจฉัยกรณีการกระทำของคณะกรรมการการเลือกตั้งในการตัดสิทธิการสมัครรับเลือกตั้ง และมีให้นำคะแนนที่ได้รับไปใช้ในการคำนวณตามมาตรา ๑๒๘ แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. ๒๕๖๑ มีปัญหาเกี่ยวกับความชอบด้วยกฎหมาย

พิจารณาข้อเท็จจริงและข้อกฎหมายที่เกี่ยวข้องแล้วเห็นว่า รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๖๐ มาตรา ๙๘ (๘) และพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. ๒๕๖๑ มาตรา ๔๒ (๑๐) กำหนดลักษณะต้องห้ามมิให้บุคคลที่ “เคยถูกสั่งให้พ้นจากราชการเพราะทุจริตต่อหน้าที่หรือถือว่ากระทำการทุจริตหรือประพฤติมิชอบในวงราชการ” ใช้สิทธิสมัครรับเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร ซึ่งเป็นการห้ามมิให้ผู้มีลักษณะบางประการที่กำหนดไว้หรือพฤติกรรมที่ไม่สมควรเป็นผู้ดำรงตำแหน่งนั้น ณ วันสมัครรับเลือกตั้ง เมื่อข้อเท็จจริงปรากฏว่า ผู้ร้องเรียนได้เคยถูกลงโทษไล่ออกจากราชการ ฐานปฏิบัติหน้าที่ราชการโดยจงใจไม่ปฏิบัติตามกฎหมาย ระเบียบของทางราชการ มติคณะรัฐมนตรี หรือนโยบายของรัฐบาล อันเป็นเหตุให้เสียหายแก่ราชการ อย่างร้ายแรง และฐานกระทำการอื่นใดอันได้ชื่อว่าเป็นผู้ประพฤติชั่วอย่างร้ายแรง ตามคำสั่งองค์การบริหารส่วนตำบลบางน้ำจืด ที่ ๒๑๐/๒๕๕๙ เรื่อง ลงโทษไล่ออกจากราชการ ลงวันที่ ๗ มิถุนายน ๒๕๕๙ โดยคำสั่งดังกล่าวมีผลตั้งแต่วันที่ ๗ มิถุนายน ๒๕๕๙ เมื่อยังไม่ปรากฏว่ามีการเพิกถอนคำสั่ง หรือคำสั่งสิ้นผลโดยเงื่อนไขเวลาหรือโดยเหตุอื่น ถือได้ว่าผู้ร้องเรียนยังคงเป็นผู้ถูกสั่งให้พ้นจากราชการเพราะทุจริตต่อหน้าที่ (อ้างอิงคำสั่งศาลฎีกาที่ ๑๓๗๓/๒๕๖๒) ดังนั้น การที่คณะกรรมการการเลือกตั้งพิจารณาและมีมติให้ผู้ร้องเรียนเป็นผู้ไม่มีสิทธิสมัครรับเลือกตั้งเนื่องจากขาดคุณสมบัติหรือมีลักษณะต้องห้ามมิให้ใช้สิทธิสมัครรับเลือกตั้ง กรณีเคยถูกสั่งให้พ้นจากราชการ เพราะทุจริตต่อหน้าที่หรือถือว่ากระทำการทุจริตหรือประพฤติมิชอบในวงราชการตามมาตรา ๔๒ (๑๐) และมีให้นำคะแนนที่ผู้ร้องเรียนได้รับไปใช้ในการคำนวณตามมาตรา ๑๒๘ แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. ๒๕๖๑ เป็นการดำเนินการตามหน้าที่และอำนาจที่พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. ๒๕๖๑ กำหนดไว้ จึงไม่มีปัญหาเกี่ยวกับความชอบด้วยรัฐธรรมนูญหรือกฎหมาย ที่ผู้ตรวจการแผ่นดินจะเสนอเรื่องพร้อมด้วยความเห็นต่อศาลปกครองตามมาตรา ๒๓๑ (๒) ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๖๐

อาศัยเหตุผลดังกล่าวข้างต้น จึงวินิจฉัยให้ยุติเรื่องร้องเรียนของผู้ร้องเรียน และให้สำนักงานผู้ตรวจการแผ่นดินแจ้งผลการวินิจฉัยให้ผู้ร้องเรียนทราบต่อไป

(พลเอก วิทวัส รชตะนันทน์ - บุรณัฐ ฐาปนกุลย์ - สมศักดิ์ สุวรรณสุจริต)

คำวินิจฉัยผู้ตรวจการแผ่นดิน

เรื่องร้องเรียนเลขดำที่ ๑๖๖๕/๒๕๖๒

เรื่องร้องเรียนเลขแดงที่ ๑๖๘๓/๒๕๖๒

(ผู้ร้องเรียน)

กระทรวงพลังงาน

ผู้ร้องเรียน

ผู้ถูกร้องเรียน

เรื่อง ขอให้ผู้ตรวจการแผ่นดินเสนอเรื่องพร้อมความเห็นต่อศาลปกครอง กรณีกระทรวงพลังงานตอบข้อร้องเรียนโดยไม่เปิดโอกาสให้ผู้ร้องเรียนมีส่วนร่วมในการพิจารณา ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๖๐ มาตรา ๔๓ (๓) และมาตรา ๕๘

กรณีตามคำร้องเรียนนี้ ผู้ร้องเรียนประสงค์ให้ผู้ตรวจการแผ่นดินดำเนินการยื่นคำร้องต่อศาลปกครอง กรณีกระทรวงพลังงานตอบข้อร้องเรียนโดยไม่เปิดโอกาสให้ผู้ร้องเรียนมีส่วนร่วมในการพิจารณา ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๖๐ มาตรา ๔๓ (๓) และมาตรา ๕๘ พิจารณาลงแล้วเห็นว่า รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๖๐ มาตรา ๔๓ (๓) บัญญัติว่า “บุคคลและชุมชนย่อมมีสิทธิเข้าชื่อกันเพื่อเสนอแนะต่อหน่วยงานของรัฐให้ดำเนินการใดอันจะเป็นประโยชน์ต่อประชาชนหรือชุมชน หรืองดเว้นการดำเนินการใดอันจะกระทบต่อความเป็นอยู่อย่างสงบสุขของประชาชนหรือชุมชนและได้รับแจ้งผลการพิจารณาโดยรวดเร็ว ทั้งนี้ หน่วยงานของรัฐต้องพิจารณาข้อเสนอแนะนั้นโดยให้ประชาชนที่เกี่ยวข้องมีส่วนร่วมในการพิจารณาด้วยตามวิธีการที่กฎหมายบัญญัติ” และมาตรา ๕๘ วรรคแรก บัญญัติว่า “การดำเนินการใดของรัฐหรือที่รัฐจะอนุญาตให้ผู้ใดดำเนินการ ถ้าการนั้นอาจมีผลกระทบต่อทรัพยากรธรรมชาติ คุณภาพสิ่งแวดล้อม สุขภาพ อนามัย คุณภาพชีวิต หรือส่วนได้เสียสำคัญอื่นใดของประชาชนหรือชุมชนหรือสิ่งแวดล้อมอย่างรุนแรง รัฐต้องดำเนินการให้มีการศึกษาและประเมินผลกระทบต่อคุณภาพสิ่งแวดล้อมและสุขภาพของประชาชนหรือชุมชน และจัดให้มีการรับฟังความคิดเห็นของผู้มีส่วนได้เสียและประชาชนและชุมชนที่เกี่ยวข้องก่อน เพื่อนำมาประกอบการพิจารณาดำเนินการหรืออนุญาตตามที่กฎหมายบัญญัติ” เป็นบทบัญญัติที่รับรองสิทธิในการมีส่วนร่วมและแสดงความคิดเห็นของประชาชนในการพิจารณาและดำเนินการของรัฐ โดยจะพิจารณาจากข้อเท็จจริงเป็นรายกรณีไปว่าสมควรกำหนดให้ประชาชนมีส่วนร่วมมากหรือน้อยเพียงใด เพื่อรักษาสมดุลระหว่างความรอบคอบในการพิจารณาและความคุ้มค่าในการดำเนินการ ซึ่งการให้ข้อมูลและเปิดรับฟังความคิดเห็นประชาชนถือเป็นการให้ประชาชนมีส่วนร่วมวิธีการหนึ่ง ดังนั้นการที่ผู้ร้องเรียนได้มีหนังสือร้องเรียนหรือแสดงความเห็นต่อกระทรวงพลังงานขอให้แก้ไขกฎกระทรวง คุณสมบัติและการฝึกอบรมผู้ปฏิบัติงานเกี่ยวกับการควบคุมน้ำมันเชื้อเพลิง พ.ศ. ๒๕๕๘ ซึ่งกระทรวงพลังงานได้มีหนังสือตอบข้อร้องเรียนและชี้แจงเบื้องต้นในแต่ละประเด็นแล้ว อีกทั้งยังเปิดโอกาสให้ผู้ร้องเรียนแสดงความเห็นหรือเสนอแนะเพิ่มเติมได้อีก จึงถือว่าเป็นการเปิดโอกาสให้ประชาชนมีส่วนร่วมและแสดงความคิดเห็นในการพิจารณาตามที่บัญญัติไว้ในมาตรา ๔๓ (๓) และมาตรา ๕๘ ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๖๐ แล้ว กรณีตามคำร้องเรียนนี้จึงยังไม่มีปัญหาเกี่ยวกับความชอบด้วยรัฐธรรมนูญ ที่จะให้ผู้ตรวจการแผ่นดินเสนอเรื่องพร้อมความเห็นต่อศาลปกครองเพื่อพิจารณาวินิจฉัยตามมาตรา ๒๓ (๒) แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยผู้ตรวจการแผ่นดิน พ.ศ. ๒๕๖๐

อาศัยเหตุผลดังกล่าวข้างต้น จึงวินิจฉัยให้ยุติเรื่องร้องเรียนของผู้ร้องเรียน และให้สำนักงานผู้ตรวจการแผ่นดินแจ้งผลการวินิจฉัยให้ผู้ร้องเรียนทราบต่อไป

(พลเอก วิทวัส รชตะนันทน์ - บุรณัฐ ฐาปนดุษฎี - สมศักดิ์ สุวรรณสุจริต)

เรื่องร้องเรียนเลขดำที่ ๑๘๖๕/๒๕๖๒

เรื่องร้องเรียนเลขแดงที่ ๑๖๘๔/๒๕๖๒

เรื่อง ขอให้พิจารณาเสนอเรื่องพร้อมด้วยความเห็นต่อศาลปกครองเพื่อพิจารณาวินิจฉัยว่า ระเบียบคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติว่าด้วยการยื่นบัญชี การตรวจสอบทรัพย์สินและหนี้สินของพนักงานเจ้าหน้าที่ตามมาตรา ๑๕๘ และการดำเนินคดีที่เกี่ยวข้องกับการยื่นบัญชี พ.ศ. ๒๕๖๑ ข้อ ๓๕ มีปัญหาเกี่ยวกับความชอบด้วยกฎหมาย เนื่องจากขัดหรือแย้งกับพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. ๒๕๖๑ มาตรา ๑๕๘

กรณีร้องเรียนว่า ระเบียบคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติว่าด้วยการยื่นบัญชี การตรวจสอบทรัพย์สินและหนี้สินของพนักงานเจ้าหน้าที่ตามมาตรา ๑๕๘ และการดำเนินคดีที่เกี่ยวข้องกับการยื่นบัญชี พ.ศ. ๒๕๖๑ ข้อ ๓๕ มีปัญหาเกี่ยวกับความชอบด้วยกฎหมาย เนื่องจากขัดหรือแย้งกับพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. ๒๕๖๑ มาตรา ๑๕๘ นั้น เห็นว่า พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. ๒๕๖๑ มาตรา ๑๕๘ เป็นบทบัญญัติที่กำหนดให้บุคคลตามประเภทที่กฎหมายกำหนด ได้แก่ พนักงานเจ้าหน้าที่ตั้งแต่ระดับผู้อำนวยการกองขึ้นไป ผู้ช่วยพนักงานไต่สวน พนักงานไต่สวน หัวหน้าพนักงานไต่สวน และพนักงานเจ้าหน้าที่ซึ่งมีตำแหน่งและหน้าที่เกี่ยวกับการตรวจสอบทรัพย์สินและหนี้สิน มีหน้าที่ต้องยื่นบัญชีทรัพย์สินและหนี้สินต่อคณะกรรมการ ป.ป.ช. โดยกำหนดให้นำมาตรา ๔๓ มาใช้บังคับกับการดำเนินคดีกับบุคคลตามมาตรา ๔๓ ด้วยโดยอนุโลม ซึ่งมาตรา ๔๓ เป็นบทบัญญัติที่เกี่ยวกับการตรวจสอบการปฏิบัติหน้าที่ของคณะกรรมการ ป.ป.ช. โดยกรรมการ ป.ป.ช. มีหน้าที่ต้องยื่นบัญชีทรัพย์สินและหนี้สินของตน คู่สมรส และบุตรที่ยังไม่บรรลุนิติภาวะต่อประธานวุฒิสภา ในกรณีที่กรรมการ ป.ป.ช. ผู้ใดไม่ยื่นบัญชีทรัพย์สินและหนี้สินต่อประธานวุฒิสภา หรือจงใจยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินหรือหนี้สินอันเป็นเท็จ หรือปกปิดข้อเท็จจริงที่ควรแจ้งให้ทราบและมีพฤติการณ์อันควรเชื่อได้ว่ามีเจตนาไม่แสดงที่มาแห่งทรัพย์สินหรือหนี้สิน ประธานวุฒิสภาจะส่งเรื่องให้อัยการสูงสุด เพื่อดำเนินการฟ้องคดีต่อศาลฎีกาแผนกคดีอาญาของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองต่อไป โดยรายละเอียดการดำเนินการนั้นกำหนดให้นำมาตรา ๗๗ และมาตรา ๘๑ มาใช้บังคับด้วยโดยอนุโลม

ดังนั้น จะเห็นได้ว่า กรณีที่กฎหมายกำหนดให้คณะกรรมการ ป.ป.ช. และพนักงานเจ้าหน้าที่ของสำนักงาน ป.ป.ช. มีหน้าที่ต้องยื่นบัญชีทรัพย์สินและหนี้สินนั้น มีความแตกต่างกันในส่วนของบุคคลที่ทำหน้าที่ในการตรวจสอบ กล่าวคือ คณะกรรมการ ป.ป.ช. มีหน้าที่ต้องยื่นบัญชีทรัพย์สินและหนี้สินต่อประธานวุฒิสภา ส่วนพนักงานเจ้าหน้าที่มีหน้าที่ต้องยื่นบัญชีทรัพย์สินและหนี้สินต่อคณะกรรมการ ป.ป.ช. ดังนั้น ในกรณีที่ปรากฏว่า มีการกระทำความผิดโดยจงใจยื่นบัญชีทรัพย์สินหรือหนี้สินอันเป็นเท็จ ผู้ที่จะส่งเรื่องต่อไปยังอัยการสูงสุดเพื่อดำเนินการฟ้องคดีต่อไป จึงแตกต่างกันออกไปในแต่ละกรณี ซึ่งสอดคล้องกับที่ระเบียบคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติว่าด้วยการยื่นบัญชี การตรวจสอบทรัพย์สินและหนี้สินของพนักงานเจ้าหน้าที่ตามมาตรา ๑๕๘ และการดำเนินคดีที่เกี่ยวข้องกับการยื่นบัญชี

พ.ศ. ๒๕๖๑ ข้อ ๓๕ กำหนดให้ผู้ตรวจสอบทรัพย์สินหรือผู้ที่คณะกรรมการ ป.ป.ช. มอบหมายเป็นผู้มีหน้าที่ส่งเรื่องให้อัยการสูงสุดเพื่อดำเนินการฟ้องคดีต่อศาลฎีกาแผนกคดีอาญาของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง

โดยที่มาตรา ๔๓ กำหนดให้นำความในมาตรา ๗๗ และมาตรา ๘๑ มาใช้บังคับด้วยโดยอนุโลม ซึ่งทั้งสองมาตราดังกล่าว เป็นบทบัญญัติที่เกี่ยวกับการดำเนินคดีกับผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองและผู้ดำรงตำแหน่งเฉพาะ โดยมาตรา ๗๗ เป็นบทบัญญัติที่กำหนดให้อัยการสูงสุดต้องดำเนินการฟ้องคดีต่อศาลฎีกาแผนกคดีอาญาของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองภายใน ๑๘๐ วันนับแต่วันที่ได้รับสำนวน แต่ถ้าหากเห็นว่าสำนวนการไต่สวนไม่สมบูรณ์พอที่จะดำเนินคดีได้ ให้แจ้งคณะกรรมการ ป.ป.ช. ภายใน ๙๐ วันนับแต่วันที่ได้รับเรื่อง ส่วนมาตรา ๘๑ เป็นบทบัญญัติที่กำหนดให้ผู้ถูกกล่าวหาต้องหยุดปฏิบัติหน้าที่ ในกรณีที่ศาลฎีกาแผนกคดีอาญาของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองได้ประทับฟ้องไว้แล้ว ดังนั้นการที่มาตรา ๑๕๘ กำหนดให้นำความในมาตรา ๔๓ มาใช้บังคับโดยอนุโลมนั้น จึงน่าจะหมายความว่าให้นำบทบัญญัติที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินคดีตามความในมาตรา ๗๗ และมาตรา ๘๑ มาใช้บังคับกับบุคคลตามมาตรา ๑๕๘ ด้วยเหตุนี้ จึงเห็นว่า กรณีตามคำร้องเรียนนี้ยังไม่มีปัญหาเกี่ยวกับความชอบด้วยกฎหมายที่ผู้ตรวจการแผ่นดินจะเสนอเรื่องพร้อมด้วยความเห็นต่อศาลปกครองเพื่อวินิจฉัย ตามมาตรา ๒๓ (๒) แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยผู้ตรวจการแผ่นดิน พ.ศ. ๒๕๖๐

อาศัยเหตุผลดังกล่าวข้างต้น จึงวินิจฉัยให้ยุติเรื่องร้องเรียนของผู้ร้องเรียน และให้สำนักงานผู้ตรวจการแผ่นดินแจ้งผลการวินิจฉัยให้ผู้ร้องเรียนทราบต่อไป

(พลเอก วิทวัส รชตะนันทน์ - บุรณัฐ ฐาปนุญช์ - สมศักดิ์ สุวรรณสุจริต)

เรื่อง ขอให้ผู้ตรวจการแผ่นดินยื่นคำร้องต่อศาลปกครอง เพื่อพิจารณาวินิจฉัย กรณีกฎ ก.ร. ว่าด้วยวินัยข้าราชการ
รัฐสภาสามัญ พ.ศ. ๒๕๕๕ ข้อ ๓ (๖) มีปัญหาเกี่ยวกับความชอบด้วยรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย
พุทธศักราช ๒๕๖๐ มาตรา ๒๖ และมาตรา ๒๗ วรรคห้า

ประเด็นที่ต้องพิจารณาในเบื้องต้นมีว่า กรณีตามคำร้องเรียนนี้อยู่ในอำนาจของผู้ตรวจการแผ่นดินจะรับไว้
พิจารณาได้หรือไม่ พิจารณาแล้ว เห็นว่า ตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยผู้ตรวจการแผ่นดิน พ.ศ. ๒๕๖๐
มาตรา ๒๓ บัญญัติว่า “ในการปฏิบัติหน้าที่ตามมาตรา ๒๒ (๑) (๒) หรือ (๓) ผู้ตรวจการแผ่นดินอาจเสนอเรื่อง
ต่อศาลรัฐธรรมนูญหรือศาลปกครองได้เมื่อเห็นว่ามีกรณี ดังต่อไปนี้ (๑) บทบัญญัติแห่งกฎหมายใดมีปัญหาเกี่ยวกับ
ความชอบด้วยรัฐธรรมนูญให้เสนอเรื่องพร้อมด้วยความเห็นต่อศาลรัฐธรรมนูญ และให้ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาวินิจฉัย
โดยไม่ชักช้า ทั้งนี้ ตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญ (๒) กฎ คำสั่ง
หรือการกระทำอื่นใดของหน่วยงานของรัฐหรือเจ้าหน้าที่ของรัฐมีปัญหาเกี่ยวกับความชอบด้วยรัฐธรรมนูญหรือกฎหมาย
ให้เสนอเรื่องพร้อมด้วยความเห็นต่อศาลปกครอง และให้ศาลปกครองพิจารณาวินิจฉัยโดยไม่ชักช้า ทั้งนี้ ตามกฎหมาย
ว่าด้วยการจัดตั้งศาลปกครองและวิธีพิจารณาคดีปกครอง” ดังนั้น ผู้ตรวจการแผ่นดินจะเสนอเรื่องพร้อมด้วยความเห็น
ต่อศาลรัฐธรรมนูญหรือศาลปกครองได้ จะต้องมีการดำเนินการตามมาตรา ๒๒ (๑) (๒) หรือ (๓) เสียก่อน กล่าวคือ
ประชาชนหรือผู้ร้องเรียนจะต้องได้รับความเดือดร้อนหรือความไม่เป็นธรรมจากเหตุใดเหตุหนึ่งดังที่ได้บัญญัติไว้
ในมาตรา ๒๒ (๑) (๒) หรือ (๓) และผู้ตรวจการแผ่นดินมีความเห็นเช่นนั้นมาก่อนแล้ว หากผู้ตรวจการแผ่นดิน
มีความเห็นต่อไปว่า ความเดือดร้อนหรือความไม่เป็นธรรมเกิดจากบทบัญญัติของกฎหมาย กฎ คำสั่ง หรือการกระทำอื่นใด
ของหน่วยงานของรัฐหรือเจ้าหน้าที่ของรัฐมีปัญหาเกี่ยวกับความชอบด้วยรัฐธรรมนูญหรือกฎหมาย ผู้ตรวจการแผ่นดิน
จึงจะมีหน้าที่และอำนาจเสนอเรื่องพร้อมด้วยความเห็นต่อศาลรัฐธรรมนูญหรือศาลปกครอง แล้วแต่กรณี เพื่อพิจารณา
วินิจฉัยต่อไปได้

เมื่อพิจารณาข้อเท็จจริงตามคำร้องเรียนและเอกสารประกอบคำร้องเรียนเพิ่มเติมแล้วเห็นว่า แม้ผู้ร้องเรียน
จะดำรงตำแหน่งเป็นข้าราชการรัฐสภาสามัญซึ่งเป็นผู้อยู่ในบังคับของกฎ ก.ร. ว่าด้วยวินัยข้าราชการรัฐสภาสามัญ
พ.ศ. ๒๕๕๕ ก็ตาม แต่ข้อเท็จจริงยังไม่ปรากฏว่าผู้ร้องเรียนได้สมัครเป็นสมาชิกพรรคการเมืองและถูกดำเนินการทางวินัย
ตามบทบัญญัติของกฎหมายฉบับดังกล่าวแต่อย่างใด ประกอบกับกรณีตามคำร้องเรียนนี้เป็นเพียงการแสดงความคิดเห็น
และข้อเสนอแนะของผู้ร้องเรียนว่าการกำหนดข้อห้ามมิให้ข้าราชการรัฐสภาสามัญเป็นสมาชิกพรรคการเมือง
ควรกำหนดไว้ในกฎหมายระดับพระราชบัญญัติมิใช่กฎหมายลำดับรอง กรณีดังกล่าวจึงยังไม่อาจถือได้ว่าผู้ร้องเรียน
ได้รับความเดือดร้อนหรือความไม่เป็นธรรมจากการไม่ปฏิบัติตามกฎหมายหรือปฏิบัตินอกเหนือหน้าที่และอำนาจ
ตามกฎหมายของหน่วยงานของรัฐหรือเจ้าหน้าที่ของรัฐ ตามนัยมาตรา ๒๒ (๒) แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญ
ว่าด้วยผู้ตรวจการแผ่นดิน พ.ศ. ๒๕๖๐ ดังนั้น กรณีตามคำร้องเรียนนี้จึงไม่เป็นไปตามเงื่อนไขหรือขั้นตอนที่กฎหมาย

บัญญัติให้ผู้ตรวจการแผ่นดินเสนอเรื่องพร้อมความเห็นต่อศาลปกครอง ตามมาตรา ๒๓ (๒) แห่งพระราชบัญญัติ
ประกอบรัฐธรรมนูญฉบับเดียวกัน

(พลเอก วิทวัส รชตะนันทน์ - บุรณ์ ฐาปนคุศลย์ - สมศักดิ์ สุวรรณสุจริต)

คำวินิจฉัยผู้ตรวจการแผ่นดิน

(ผู้ร้องเรียน)

ผู้ร้องเรียน

เรื่องร้องเรียนเลขดำที่ ๑๕๗๗/๒๕๖๒

สภานิติบัญญัติแห่งชาติ

ผู้ถูกร้องเรียน

เรื่องร้องเรียนเลขแดงที่ ๑๗๓๙/๒๕๖๒

เรื่อง ขอให้ผู้ตรวจการแผ่นดินพิจารณาเสนอเรื่องพร้อมด้วยความเห็นต่อศาลรัฐธรรมนูญ เพื่อวินิจฉัยว่า มาตรา ๒๖๓ ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๖๐ และการปฏิบัติหน้าที่ของสภานิติบัญญัติแห่งชาติ ในนามรัฐสภา มีปัญหาเกี่ยวกับความชอบด้วยรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๖๐

กรณีตามคำร้องเรียนนี้ เป็นเรื่องขอให้ผู้ตรวจการแผ่นดินเสนอเรื่องพร้อมด้วยความเห็นต่อศาลรัฐธรรมนูญ เพื่อพิจารณาวินิจฉัย กรณีรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๖๐ มาตรา ๒๖๓ และการปฏิบัติหน้าที่ของสภานิติบัญญัติแห่งชาติในนามรัฐสภามีปัญหาเกี่ยวกับความชอบด้วยรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๖๐ มาตรา ๑ มาตรา ๒ มาตรา ๓ วรรคสอง มาตรา ๔ มาตรา ๕ และมาตรา ๗๙ พิจารณาแล้วเห็นว่า ประเด็นเรื่องร้องเรียนในกรณีนี้ ผู้ร้องเรียนเคยยื่นคำร้องเรียนต่อผู้ตรวจการแผ่นดิน ขอให้เสนอเรื่องพร้อมด้วยความเห็นต่อศาลรัฐธรรมนูญเพื่อพิจารณาวินิจฉัย และผู้ตรวจการแผ่นดินได้มีคำวินิจฉัยไปแล้วในคำวินิจฉัยผู้ตรวจการแผ่นดิน เรื่องร้องเรียนเลขแดงที่ ๑๒๐๕/๒๕๖๒ ลงวันที่ ๑ สิงหาคม ๒๕๖๒ ว่า “มาตรา ๒๓ (๑) แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยผู้ตรวจการแผ่นดิน พ.ศ. ๒๕๖๐ ได้กำหนดให้ผู้ตรวจการแผ่นดินอาจพิจารณาเสนอเรื่องต่อศาลรัฐธรรมนูญได้ เมื่อเห็นว่าบทบัญญัติแห่งกฎหมายใดมีปัญหาเกี่ยวกับความชอบด้วยรัฐธรรมนูญ และคำว่า “บทบัญญัติแห่งกฎหมาย” หมายถึง กฎหมายที่ตราขึ้นโดยองค์กรที่ใช้อำนาจอินิติบัญญัติตามกระบวนการที่กำหนดไว้ในรัฐธรรมนูญ ไม่ว่าจะตราขึ้นโดยฝ่ายนิติบัญญัติหรือฝ่ายบริหารก็ตาม ได้แก่ พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญ พระราชบัญญัติ พระราชกำหนดที่ได้รับการอนุมัติจากรัฐสภาแล้ว และประกาศคณะปฏิวัติฉบับที่มีผลใช้บังคับเทียบเท่ากับพระราชบัญญัติเท่านั้น ซึ่งมีได้หมายความว่าความรวมถึงรัฐธรรมนูญแต่อย่างใด ดังนั้น การร้องเรียนกรณีบทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญขัดแย้งกันเอง และการปฏิบัติหน้าที่ของสภานิติบัญญัติแห่งชาติในนามรัฐสภามีปัญหาเกี่ยวกับความชอบด้วยรัฐธรรมนูญ จึงมิใช่การร้องเรียนกรณีบทบัญญัติแห่งกฎหมายมีปัญหาความชอบด้วยรัฐธรรมนูญที่อยู่ในหน้าที่และอำนาจของผู้ตรวจการแผ่นดินจะพิจารณาเสนอเรื่องพร้อมด้วยความเห็นต่อศาลรัฐธรรมนูญเพื่อพิจารณาวินิจฉัยได้ตามมาตรา ๒๓ (๑) แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยผู้ตรวจการแผ่นดิน พ.ศ. ๒๕๖๐”

ดังนั้น กรณีตามคำร้องเรียนนี้จึงเป็นเรื่องที่ผู้ตรวจการแผ่นดินเคยสรุปผลการพิจารณาแล้ว อีกทั้งข้อเท็จจริงตามคำร้องเรียนดังกล่าวก็ไม่ปรากฏพยานหลักฐานหรือข้อเท็จจริงใหม่อันอาจทำให้ผลการพิจารณาเปลี่ยนแปลงไป ผู้ตรวจการแผ่นดินจึงไม่อาจเสนอเรื่องพร้อมด้วยความเห็นต่อศาลรัฐธรรมนูญเพื่อพิจารณาวินิจฉัยได้ตามมาตรา ๓๗ (๗) แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยผู้ตรวจการแผ่นดิน พ.ศ. ๒๕๖๐

อาศัยเหตุผลดังกล่าวข้างต้น จึงวินิจฉัยให้ยุติเรื่องร้องเรียนของผู้ร้องเรียน และให้สำนักงานผู้ตรวจการแผ่นดินแจ้งผลการวินิจฉัยให้ผู้ร้องเรียนทราบต่อไป

(พลเอก วิทวัส รชตะนันทน์ - บุรณัฐ ฐาปนคัลย์ - สมศักดิ์ สุวรรณสุจริต)

เรื่อง ขอให้ผู้ตรวจการแผ่นดินแสวงหาข้อเท็จจริงและตรวจสอบมูลเหตุที่ทำให้ พลเอก ประยุทธ์ จันทร์โอชา นายกรัฐมนตรี และคณะรัฐมนตรี ถวายสัตย์ปฏิญาณไม่ครบถ้วนตามที่รัฐธรรมนูญกำหนด และขอให้พิจารณาวินิจฉัย เพื่อแก้ไขเหตุการณ์ดังกล่าวให้ผ่านพ้นไปอย่างถูกต้องตามกฎหมาย เพื่อความเจริญก้าวหน้ายั่งยืนและความสงบสุขของสังคม

พิเคราะห์ข้อเท็จจริงและข้อกฎหมายแล้วจะได้วินิจฉัยไปตามประเด็นที่ร้องเรียน ดังนี้ กรณีปัญหาตามคำร้องเรียนในเรื่องนี้ เป็นเรื่องเดียวกันกับเรื่องร้องเรียนเลขดำที่ ๑๘๐๒/๒๕๖๒ เลขแดงที่ ๑๔๑๓/๒๕๖๒ ซึ่งผู้ตรวจการแผ่นดินเคยสรุปผลการพิจารณาไว้แล้ว โดยมีคำวินิจฉัยให้ยื่นคำร้องพร้อมด้วยความเห็นต่อศาลรัฐธรรมนูญ ตามมาตรา ๔๖ แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญ พ.ศ. ๒๕๖๑ เพื่อพิจารณาวินิจฉัยว่ากรณี พลเอก ประยุทธ์ จันทร์โอชา นายกรัฐมนตรี และคณะรัฐมนตรี ถวายสัตย์ปฏิญาณต่อพระมหากษัตริย์ไม่เป็นไปตามบทบัญญัติมาตรา ๑๖๑ ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๖๐ อันเป็นการกระทำที่ละเมิดต่อสิทธิและเสรีภาพของผู้ร้องเรียน ตามที่รัฐธรรมนูญให้การรับรองและคุ้มครองไว้ ต่อมาศาลรัฐธรรมนูญได้มีคำสั่งไม่รับคำร้องไว้พิจารณาวินิจฉัย โดยวินิจฉัยว่า “การถวายสัตย์ปฏิญาณต่อพระมหากษัตริย์เป็นการกระทำทางการเมือง (Political Issue) ของคณะรัฐมนตรีในฐานะที่เป็นองค์กรตามรัฐธรรมนูญฝ่ายบริหารในความสัมพันธ์เฉพาะกับพระมหากษัตริย์ อันอยู่ในความหมายของการกระทำของรัฐบาล (Act of Government) ตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญ พ.ศ. ๒๕๖๑ มาตรา ๔๗ (๑) ซึ่งศาลรัฐธรรมนูญไม่อาจรับคำร้องไว้พิจารณาได้ตามมาตรา ๔๖ วรรคสาม... การถวายสัตย์ปฏิญาณต่อพระมหากษัตริย์ดังกล่าวจึงไม่อยู่ในอำนาจการตรวจสอบขององค์กรตามรัฐธรรมนูญใด...” (เรื่องพิจารณาที่ ต. ๓๗/๒๕๖๒) โดยที่คำสั่งของศาลรัฐธรรมนูญดังกล่าวย่อมเป็นเด็ดขาด มีผลผูกพันรัฐสภา คณะรัฐมนตรี ศาล องค์กรอิสระ และหน่วยงานของรัฐ ตามมาตรา ๒๑๑ วรรคสี่ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๖๐ ดังนั้น ปัญหาตามคำร้องเรียนในเรื่องนี้ จึงเป็นเรื่องที่ผู้ตรวจการแผ่นดินเคยสรุปผลการพิจารณาแล้วและเป็นเรื่องที่ศาลรัฐธรรมนูญได้มีคำสั่งเสร็จเด็ดขาดแล้ว ดังที่บัญญัติไว้ในมาตรา ๓๗ (๒) (๓) แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยผู้ตรวจการแผ่นดิน พ.ศ. ๒๕๖๐

อาศัยเหตุดังกล่าวข้างต้น จึงวินิจฉัยให้ยุติเรื่องร้องเรียนในเรื่องนี้ ตามมาตรา ๓๗ วรรคสอง แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยผู้ตรวจการแผ่นดิน พ.ศ. ๒๕๖๐ โดยให้สำนักงานผู้ตรวจการแผ่นดินแจ้งผลการวินิจฉัยให้ผู้ร้องเรียนทราบต่อไป

(พลเอก วิทวัส รชตะนันทน์ - บุรณัฐ ปานบุญ - สมศักดิ์ สุวรรณสุจริต)

คำวินิจฉัยผู้ตรวจการแผ่นดิน

เรื่องร้องเรียนเลขดำที่ ๑๘๑๓/๒๕๖๒

เรื่องร้องเรียนเลขแดงที่ ๑๗๔๑/๒๕๖๒

(ผู้ร้องเรียน)

คณะกรรมการการเลือกตั้ง

ผู้ร้องเรียน

ผู้ถูกร้องเรียน

เรื่อง ขอให้ผู้ตรวจการแผ่นดินเสนอเรื่องพร้อมด้วยความเห็นต่อศาลปกครอง กรณีคณะกรรมการการเลือกตั้ง มีมติไม่ให้นับคะแนนบัตรเลือกตั้งนอกราชอาณาจักรจากประเทศนิวซีแลนด์ มีปัญหาเกี่ยวกับความชอบด้วยกฎหมาย

กรณีร้องเรียนว่า คณะกรรมการการเลือกตั้งมีมติไม่ให้นับคะแนนบัตรเลือกตั้งนอกราชอาณาจักรจากประเทศนิวซีแลนด์ เป็นการกระทำของหน่วยงานของรัฐมีปัญหาเกี่ยวกับความชอบด้วยกฎหมายนั้น ผู้ตรวจการแผ่นดินเคยมีคำวินิจฉัยในประเด็นนี้แล้วว่า พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. ๒๕๖๑ มาตรา ๑๑๔ บัญญัติให้การออกเสียงลงคะแนนนอกราชอาณาจักรที่ใด มีการส่งบัตรเลือกตั้งมาถึงสถานที่นับคะแนนของเขตเลือกตั้งใดหลังจากเริ่มนับคะแนนแล้ว ให้คณะกรรมการมีอำนาจสั่งมิให้นับคะแนนนั้นโดยให้ถือว่า เป็นบัตรเสีย กรณีนี้บัตรเลือกตั้งนอกราชอาณาจักรจากประเทศนิวซีแลนด์ ไม่สามารถนำมานับเป็นคะแนนได้ เพราะการนับคะแนน ณ ที่เลือกตั้งกลางนอกเขตเลือกตั้ง ซึ่งเป็นสถานที่นับคะแนนบัตรเลือกตั้งนอกราชอาณาจักรในแต่ละเขตเลือกตั้ง ได้ดำเนินการนับคะแนนและได้มีการประกาศผลการนับคะแนนเสร็จสิ้นเรียบร้อยแล้ว เป็นการปฏิบัติหน้าที่ตามกฎหมาย ถือไม่ได้ว่าเป็นการกระทำของหน่วยงานของรัฐอันมีปัญหาเกี่ยวกับความชอบด้วยกฎหมาย ทั้งนี้ ตามคำวินิจฉัยผู้ตรวจการแผ่นดิน เรื่องร้องเรียนเลขแดงที่ ๗๔๖/๒๕๖๒ ลงวันที่ ๘ พฤษภาคม ๒๕๖๒ ดังนั้น เห็นว่ากรณีเรื่องร้องเรียนนี้ซึ่งมีประเด็นร้องเรียนเดียวกันกับเรื่องร้องเรียนที่ผู้ตรวจการแผ่นดินเคยวินิจฉัย จึงไม่มีปัญหาเกี่ยวกับความชอบด้วยกฎหมายที่จะให้ผู้ตรวจการแผ่นดินเสนอเรื่องพร้อมด้วยความเห็นต่อศาลปกครองตามที่บัญญัติไว้ในมาตรา ๒๓ แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยผู้ตรวจการแผ่นดิน พ.ศ. ๒๕๖๐

อาศัยเหตุผลดังกล่าวข้างต้น จึงวินิจฉัยให้ยุติเรื่องร้องเรียนของผู้ร้องเรียน และให้สำนักงานผู้ตรวจการแผ่นดินแจ้งผลการวินิจฉัยให้ผู้ร้องเรียนทราบต่อไป

(พลเอก วิทวัส รชตะนันทน์ - บุรณัฐ ฐาปนกุลย์ - สมศักดิ์ สุวรรณสุจริต)

คำวินิจฉัยผู้ตรวจการแผ่นดิน

เรื่องร้องเรียนเลขดำที่ ๑๙๔๙/๒๕๖๒

เรื่องร้องเรียนเลขแดงที่ ๑๗๘๖/๒๕๖๒

(ผู้ร้องเรียน)

สภานิติบัญญัติแห่งชาติ

ผู้ร้องเรียน

ผู้ถูกร้องเรียน

เรื่อง ขอให้ผู้ตรวจการแผ่นดินพิจารณาเสนอเรื่องพร้อมด้วยความเห็นต่อศาลรัฐธรรมนูญเพื่อพิจารณาวินิจฉัยเกี่ยวกับการกระทำของสภานิติบัญญัติแห่งชาติ กรณีที่เห็นชอบให้ใช้เงินงบประมาณก่อสร้างมัสยิดทุกจังหวัดทั่วประเทศ และกรณีที่กำหนดให้โต๊ะอิหม่าม์ได้รับเงินเดือน เดือนละ ๑๘,๐๐๐ บาท ซึ่งเป็นการกระทำที่ขัดต่อสิทธิขั้นพื้นฐานและหลักความเสมอภาคที่รัฐธรรมนูญคุ้มครองไว้

ที่ผู้ร้องเรียนขอให้ผู้ตรวจการแผ่นดินเสนอเรื่องพร้อมด้วยความเห็นต่อศาลรัฐธรรมนูญเพื่อพิจารณาวินิจฉัยเกี่ยวกับการกระทำของสภานิติบัญญัติแห่งชาติ กรณีที่เห็นชอบให้ใช้เงินงบประมาณก่อสร้างมัสยิดทุกจังหวัดทั่วประเทศ และกรณีที่กำหนดให้โต๊ะอิหม่าม์ได้รับเงินเดือน เดือนละ ๑๘,๐๐๐ บาท ซึ่งเป็นการกระทำที่ขัดต่อสิทธิขั้นพื้นฐานและหลักความเสมอภาคที่รัฐธรรมนูญคุ้มครองไว้ เนื่องจากผู้ร้องเรียนมิได้อ้างว่าการกระทำของสภานิติบัญญัติแห่งชาติดังกล่าวเป็นผลมาจากบทบัญญัติแห่งกฎหมายขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ จึงเป็นกรณีตามมาตรา ๔๖ แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญ พ.ศ. ๒๕๖๑ ซึ่งกำหนดให้ผู้ถูกละเมิดสิทธิหรือเสรีภาพที่รัฐธรรมนูญคุ้มครองไว้ ยื่นคำร้องต่อผู้ตรวจการแผ่นดินก่อน อันเป็นกรณีที่กฎหมายอื่นกำหนดหน้าที่และอำนาจของผู้ตรวจการแผ่นดินไว้ ผู้ตรวจการแผ่นดินจึงมีอำนาจรับเรื่องร้องเรียนดังกล่าวไว้พิจารณาได้ตามมาตรา ๒๒ (๔) แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยผู้ตรวจการแผ่นดิน พ.ศ. ๒๕๖๐ และต้องพิจารณาเรื่องร้องเรียนนี้ตามหลักเกณฑ์และเงื่อนไขที่บัญญัติไว้ในมาตรา ๔๖ แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญ พ.ศ. ๒๕๖๑ พิจารณาแล้วเห็นว่า การใช้สิทธิยื่นคำร้องตามมาตรา ๔๖ แห่งพระราชบัญญัติดังกล่าว ผู้ยื่นคำร้องต้องเป็นบุคคลซึ่งถูกละเมิดสิทธิหรือเสรีภาพโดยตรง และได้รับความเดือดร้อนเสียหายหรืออาจจะเดือดร้อนเสียหายโดยมีอาจหลีกเลี่ยงได้จากการถูกละเมิดสิทธิหรือเสรีภาพนั้น การที่สภานิติบัญญัติแห่งชาติใช้อำนาจนิติบัญญัติในการพิจารณาร่างกฎหมายหรือตรากฎหมายแต่ละฉบับ เป็นเพียงกระบวนการหนึ่งในการออกกฎหมาย ซึ่งมีผลต่อร่างกฎหมายที่เข้าสู่การพิจารณาว่าจะได้รับความเห็นชอบให้ประกาศใช้เป็นกฎหมายหรือไม่ เท่านั้น การตรากฎหมายจึงมิใช่การกระทำที่มีผลกระทบโดยตรงต่อบุคคลใดบุคคลหนึ่งโดยเฉพาะ ข้อเท็จจริงตามคำร้องเรียนนี้จึงยังไม่ปรากฏว่า ผู้ร้องเรียนถูกละเมิดสิทธิหรือเสรีภาพโดยตรงและได้รับความเสียหายหรืออาจจะเดือดร้อนเสียหายโดยมีอาจหลีกเลี่ยงได้จากการกระทำของสภานิติบัญญัติแห่งชาติแต่อย่างใด

กรณีปัญหาตามคำร้องเรียนนี้ จึงไม่เป็นไปตามหลักเกณฑ์และเงื่อนไขในการร้องเรียนเกี่ยวกับการกระทำที่เป็นการละเมิดสิทธิหรือเสรีภาพที่รัฐธรรมนูญคุ้มครองไว้ ตามมาตรา ๔๖ แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญ พ.ศ. ๒๕๖๑ ที่ผู้ตรวจการแผ่นดินจะยื่นคำร้องพร้อมด้วยความเห็นต่อศาลรัฐธรรมนูญได้ และถือเป็นเรื่องที่มีได้เป็นไปตามหลักเกณฑ์และเงื่อนไขตามกฎหมายอื่น ทั้งนี้ ตามมติผู้ตรวจการแผ่นดินกำหนดที่บัญญัติไว้ในมาตรา ๓๗ (๘) แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยผู้ตรวจการแผ่นดิน พ.ศ. ๒๕๖๐

อาศัยเหตุผลดังกล่าวข้างต้น จึงวินิจฉัยให้ยุติเรื่องร้องเรียนของผู้ร้องเรียน ตามมาตรา ๓๗ วรรคสอง แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยผู้ตรวจการแผ่นดิน พ.ศ. ๒๕๖๐ และให้สำนักงานผู้ตรวจการแผ่นดิน แจ้งผลการวินิจฉัยให้ผู้ร้องเรียนทราบต่อไป

(พลเอก วิทวัส รชตะนันทน์ - บุรณัฐ ปณกุลย์ - สมศักดิ์ สุวรรณสุจริต)

คำวินิจฉัยผู้ตรวจการแผ่นดิน

เรื่องร้องเรียนเลขดำที่ ๑๘๗๖/๒๕๖๒

เรื่องร้องเรียนเลขแดงที่ ๑๘๖๔/๒๕๖๒

(ผู้ร้องเรียน)

สภามหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย ผู้ร้องเรียน

เรื่อง ขอให้ผู้ตรวจการแผ่นดินพิจารณาวินิจฉัยกรณีการกระทำของสภามหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย ในการออกข้อบังคับมหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย ว่าด้วยการสรรหาอธิการบดี พ.ศ. ๒๕๖๒ มีปัญหาเกี่ยวกับ ความชอบด้วยรัฐธรรมนูญหรือกฎหมาย

ตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยผู้ตรวจการแผ่นดิน พ.ศ. ๒๕๖๐ มาตรา ๒๓ บัญญัติไว้ว่า “ในการปฏิบัติหน้าที่ตามมาตรา ๒๒ (๑) (๒) หรือ (๓) ผู้ตรวจการแผ่นดินอาจเสนอเรื่องต่อศาลรัฐธรรมนูญหรือศาลปกครองได้ เมื่อเห็นว่ามีกรณีดังต่อไปนี้ (๑) บทบัญญัติแห่งกฎหมายใดมีปัญหาเกี่ยวกับความชอบด้วยรัฐธรรมนูญให้เสนอเรื่อง พร้อมด้วยความเห็นต่อศาลรัฐธรรมนูญ และให้ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาวินิจฉัยโดยไม่ชักช้า ทั้งนี้ ตามพระราชบัญญัติ ประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญ (๒) กฎ คำสั่ง หรือการกระทำอื่นใดของหน่วยงานของรัฐ หรือเจ้าหน้าที่ของรัฐมีปัญหาเกี่ยวกับความชอบด้วยรัฐธรรมนูญหรือกฎหมาย ให้เสนอเรื่องพร้อมด้วยความเห็นต่อศาลปกครอง และให้ศาลปกครองพิจารณาวินิจฉัยโดยไม่ชักช้า ทั้งนี้ ตามกฎหมายว่าด้วยการจัดตั้งศาลปกครองและวิธีพิจารณาคดีปกครอง” ดังนั้น ผู้ตรวจการแผ่นดินจะใช้ดุลพินิจเสนอเรื่องพร้อมด้วยความเห็นต่อศาลรัฐธรรมนูญหรือศาลปกครอง เพื่อพิจารณาวินิจฉัยถึงปัญหาดังกล่าวได้ จะต้องมีการปฏิบัติหน้าที่ตามมาตรา ๒๒ (๑) (๒) หรือ (๓) เสียก่อน หมายความว่า ประชาชนหรือผู้ร้องเรียนจะต้องได้รับความเดือดร้อนหรือความไม่เป็นธรรมจากเหตุใดเหตุหนึ่ง ดังที่บัญญัติไว้ในมาตรา ๒๒ (๑) (๒) หรือ (๓) และผู้ตรวจการแผ่นดินมีความเห็นเช่นนั้นมาก่อนแล้ว หากผู้ตรวจการแผ่นดิน มีความเห็นต่อไปว่าความเดือดร้อนหรือความไม่เป็นธรรมเกิดจากบทบัญญัติของกฎหมาย กฎ คำสั่ง หรือการกระทำอื่นใด ของหน่วยงานของรัฐหรือเจ้าหน้าที่ของรัฐมีปัญหาเกี่ยวกับความชอบด้วยรัฐธรรมนูญหรือกฎหมาย ผู้ตรวจการแผ่นดิน จึงจะมีหน้าที่และอำนาจเสนอเรื่องพร้อมด้วยความเห็นต่อศาลรัฐธรรมนูญหรือศาลปกครอง แล้วแต่กรณี เพื่อพิจารณา วินิจฉัยต่อไปได้ ทั้งนี้ ตามแนวคำวินิจฉัยผู้ตรวจการแผ่นดิน (กฎหมาย) ที่ ๓๑/๒๕๖๑ ลงวันที่ ๑๐ สิงหาคม ๒๕๖๑

พิเคราะห์ข้อเท็จจริงตามเรื่องร้องเรียนแล้วเห็นว่า บุคคลที่จะได้รับการเสนอชื่อต่อคณะกรรมการสรรหา อธิการบดีเข้ารับการสรรหาเพื่อดำรงตำแหน่งเป็นอธิการบดีตามพระราชบัญญัติมหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย พ.ศ. ๒๕๔๐ มาตรา ๒๕ จะต้องเป็น “พระภิกษุผู้มีคุณสมบัติตามมาตรา ๒๖” ซึ่งผู้ร้องเรียนเป็นบุคลากรสังกัดมหาวิทยาลัย มหามกุฏราชวิทยาลัย เมื่อไม่ปรากฏข้อเท็จจริงว่าผู้ร้องเรียนเป็นผู้มีสิทธิเข้ารับการสรรหาเพื่อดำรงตำแหน่ง เป็นอธิการบดีตามกฎหมายดังกล่าว ผู้ร้องเรียนจึงไม่ได้เป็นผู้ได้รับความเดือดร้อนเสียหายหรือเป็นผู้มีส่วนได้เสียโดยตรง จากการกระทำของสภามหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัยในการออกข้อบังคับมหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย ว่าด้วยการสรรหาอธิการบดี พ.ศ. ๒๕๖๒ ดังที่บัญญัติไว้ในมาตรา ๒๒ (๒) แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญ ว่าด้วยผู้ตรวจการแผ่นดิน พ.ศ. ๒๕๖๐ จึงไม่เป็นไปตามเงื่อนไขหรือขั้นตอนของกฎหมายที่จะให้ผู้ตรวจการแผ่นดิน เสนอเรื่องพร้อมด้วยความเห็นต่อศาลรัฐธรรมนูญหรือศาลปกครองได้ ดังที่บัญญัติไว้ในมาตรา ๒๓ แห่งพระราชบัญญัติ ประกอบรัฐธรรมนูญดังกล่าว

อาศัยเหตุผลดังกล่าวข้างต้น จึงวินิจฉัยให้ยุติเรื่องร้องเรียนของผู้ร้องเรียน และให้สำนักงานผู้ตรวจการแผ่นดินแจ้งผลการวินิจฉัยให้ผู้ร้องเรียนทราบต่อไป

(พลเอก วิทวัส รชตะนันทน์ - บุญ ฐาปนคุณย์ - สมศักดิ์ สุวรรณสุจริต)

คำวินิจฉัยผู้ตรวจการแผ่นดิน

(ผู้ร้องเรียน)

ผู้ร้องเรียน

เรื่องร้องเรียนเลขดำที่ ๑๙๘๐/๒๕๖๒

เรื่องร้องเรียนเลขแดงที่ ๑๘๖๖/๒๕๖๒

เรื่อง ขอให้ผู้ตรวจการแผ่นดินพิจารณาเสนอเรื่องพร้อมด้วยความเห็นต่อศาลรัฐธรรมนูญ เพื่อวินิจฉัยว่า คำพิพากษาศาลจังหวัดอุบลราชธานี คดีหมายเลขดำที่ ๑๙๖๕/๒๕๕๕ คดีหมายเลขแดงที่ ๒๓/๒๕๕๘ และคำพิพากษาศาลฎีกาที่ ๔๖๕๕/๒๕๖๑ มีปัญหาเกี่ยวกับความชอบด้วยรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ มาตรา ๔๐ และรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๖๐

กรณีตามคำร้องเรียนนี้ เป็นเรื่องขอให้ผู้ตรวจการแผ่นดินเสนอเรื่องพร้อมด้วยความเห็นต่อศาลรัฐธรรมนูญ เพื่อพิจารณาวินิจฉัยว่า คำพิพากษาศาลจังหวัดอุบลราชธานี คดีหมายเลขดำที่ ๑๙๖๕/๒๕๕๕ คดีหมายเลขแดงที่ ๒๓/๒๕๕๘ และคำพิพากษาศาลฎีกาที่ ๔๖๕๕/๒๕๖๑ มีปัญหาเกี่ยวกับความชอบด้วยรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ มาตรา ๔๐ และรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๖๐ เนื่องจากผู้พิพากษา มิได้รับฟังข้อเท็จจริงและพยานหลักฐานของผู้ร้องเรียนในการพิจารณาพิพากษาคดีอย่างละเอียดครบถ้วน และมีการรับฟัง พยานบุคคลมากกว่าพยานเอกสารที่ปรากฏในคำฟ้อง อันเป็นการโต้แย้งการใช้ดุลพินิจซึ่งน้ำหนักพยานหลักฐาน และดุลพินิจการรับฟังพยานหลักฐานในการพิจารณาพิพากษาคดีของผู้พิพากษา จึงเป็นเรื่องที่ศาลมีคำพิพากษา คำสั่ง หรือคำวินิจฉัยเสร็จเด็ดขาดแล้ว ที่ห้ามมิให้ผู้ตรวจการแผ่นดินรับไว้พิจารณาตามมาตรา ๓๗ (๒) แห่งพระราชบัญญัติ ประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยผู้ตรวจการแผ่นดิน พ.ศ. ๒๕๖๐ ดังนั้น กรณีปัญหาตามคำร้องเรียนนี้ จึงไม่เป็นไปตาม หลักเกณฑ์และเงื่อนไขของกฎหมายที่ผู้ตรวจการแผ่นดินจะพิจารณาเสนอเรื่องพร้อมด้วยความเห็นต่อศาลรัฐธรรมนูญได้ ดังที่บัญญัติไว้ในมาตรา ๒๓ แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญดังกล่าว

อาศัยเหตุผลดังกล่าวข้างต้น จึงวินิจฉัยให้ยุติเรื่องร้องเรียนของผู้ร้องเรียน และให้สำนักงานผู้ตรวจการแผ่นดินแจ้งผลการวินิจฉัยให้ผู้ร้องเรียนทราบต่อไป

(พลเอก วิทวัส รชตะนันทน์ - บุรณัฐ ฐาปนกุลย์ - สมศักดิ์ สุวรรณสุจริต)

คำวินิจฉัยผู้ตรวจการแผ่นดิน

เรื่องร้องเรียนเลขดำที่ ๑๙๘๕/๒๕๖๒

เรื่องร้องเรียนเลขแดงที่ ๑๙๗๗/๒๕๖๒

(ผู้ร้องเรียน)

พนักงานอัยการ สำนักงานอัยการสูงสุด

ผู้ร้องเรียน

ผู้ถูกร้องเรียน

เรื่อง ขอให้ผู้ตรวจการแผ่นดินเสนอเรื่องพร้อมด้วยความเห็นต่อศาลรัฐธรรมนูญ กรณีพนักงานอัยการ สำนักงานอัยการสูงสุดฟ้องร้องดำเนินคดีกับผู้ร้องเรียนเกี่ยวกับกรณีสิทธิในการได้รับเงินค่าเกษียณอายุ จนเป็นเหตุให้ผู้ร้องเรียนถูกศาลพิพากษาจำคุก เป็นการละเมิดสิทธิหรือเสรีภาพที่รัฐธรรมนูญคุ้มครองไว้ตามมาตรา ๔ ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๖๐

กรณีตามคำร้องเรียนนี้ เป็นเรื่อง que ผู้ร้องเรียนขอให้ผู้ตรวจการแผ่นดินพิจารณายื่นคำร้องต่อศาลรัฐธรรมนูญ ตามมาตรา ๔๖ แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญ พ.ศ. ๒๕๖๑ เพื่อวินิจฉัยว่า การที่สำนักงานอัยการสูงสุดฟ้องร้องดำเนินคดีกับผู้ร้องเรียนเกี่ยวกับกรณีสิทธิในการได้รับเงินค่าเกษียณอายุ จนเป็นเหตุให้ผู้ร้องเรียนถูกศาลพิพากษาจำคุก เป็นการละเมิดสิทธิหรือเสรีภาพที่รัฐธรรมนูญคุ้มครองไว้ตามมาตรา ๔ ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๖๐ ซึ่งเป็นกรณีที่กฎหมายอื่นกำหนดหน้าที่และอำนาจของผู้ตรวจการแผ่นดินไว้ ผู้ตรวจการแผ่นดินจึงมีหน้าที่และอำนาจรับเรื่องร้องเรียนดังกล่าวไว้พิจารณาได้ตามมาตรา ๒๒ (๔) แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยผู้ตรวจการแผ่นดิน พ.ศ. ๒๕๖๐ ประกอบมาตรา ๔๖ แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญ พ.ศ. ๒๕๖๑ ผู้ตรวจการแผ่นดินจึงต้องพิจารณาคำร้องเรียนนี้ตามหลักเกณฑ์และเงื่อนไขที่บัญญัติไว้ตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญ พ.ศ. ๒๕๖๑

เมื่อพิเคราะห์แล้ว ข้อเท็จจริงตามคำร้องเรียนปรากฏว่ากรณีตามคำร้องเรียนเป็นเรื่อง que ผู้ร้องเรียนถูกพนักงานอัยการ สำนักงานอัยการสูงสุดฟ้องร้องดำเนินคดีกับผู้ร้องเรียนอันเป็นหน้าที่และอำนาจของพนักงานอัยการ ในการดำเนินกระบวนการยุติธรรมทางอาญา ซึ่งตามมาตรา ๒๔๘ วรรคสอง ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๖๐ ได้บัญญัติว่า “พนักงานอัยการมีอิสระในการพิจารณาสั่งคดีและการปฏิบัติหน้าที่ให้เป็นไปโดยรวดเร็ว เทียบธรรม และปราศจากอคติทั้งปวง และไม่ให้อึดว่าเป็นคำสั่งทางปกครอง” มาตรา ๒๑ วรรคแรก แห่งพระราชบัญญัติองค์กรอัยการและพนักงานอัยการ พ.ศ. ๒๕๕๓ บัญญัติว่า “พนักงานอัยการมีอิสระในการพิจารณาสั่งคดีและการปฏิบัติหน้าที่ให้เป็นไปตามรัฐธรรมนูญและตามกฎหมายโดยสุจริตและเที่ยงธรรม” และมาตรา ๒๒ บัญญัติว่า “ดุลพินิจของพนักงานอัยการในการพิจารณาสั่งคดีและการปฏิบัติหน้าที่ตามมาตรา ๒๑ ซึ่งได้แสดงเหตุผลอันสมควรประกอบแล้ว ย่อมได้รับความคุ้มครอง” ดังนั้นการที่พนักงานอัยการได้ฟ้องร้องผู้ร้องเรียนเป็นคดีอาญา เป็นการปฏิบัติหน้าที่ตามกฎหมาย เมื่อได้กระทำไปภายในกรอบอำนาจที่กฎหมายกำหนด และไม่ปรากฏเหตุอื่นอันจะเป็นการบ่งชี้ว่าเป็นการกระทำละเมิดสิทธิหรือเสรีภาพของผู้ร้องเรียน การปฏิบัติหน้าที่ของพนักงานอัยการ จึงเป็นการปฏิบัติหน้าที่ตามกฎหมายได้รับความคุ้มครองตามมาตรา ๒๒ ประกอบมาตรา ๒๑ แห่งพระราชบัญญัติองค์กรอัยการและพนักงานอัยการ พ.ศ. ๒๕๕๓ และมาตรา ๒๔๘ ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๖๐ ดังนั้นกรณีตามคำร้องเรียนนี้ ไม่เป็นการกระทำละเมิดสิทธิหรือเสรีภาพที่รัฐธรรมนูญคุ้มครองไว้ ที่ผู้ตรวจการแผ่นดิน

จะพิจารณายื่นคำร้องต่อศาลรัฐธรรมนูญเพื่อพิจารณาวินิจฉัยตามมาตรา ๔๖ แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญ พ.ศ. ๒๕๖๑ ปัญหาตามคำร้องเรียนนี้ จึงเป็นเรื่องที่มีได้เป็นไปตามหลักเกณฑ์และเงื่อนไขตามกฎหมายอื่น ตามประกาศผู้ตรวจการแผ่นดิน พ.ศ. ๒๕๖๒ ซึ่งกำหนดเรื่องให้ผู้ตรวจการแผ่นดินไม่รับไว้พิจารณาตามมาตรา ๓๗ (๘) แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยผู้ตรวจการแผ่นดิน พ.ศ. ๒๕๖๐

อาศัยเหตุผลดังกล่าวข้างต้น จึงวินิจฉัยให้ยุติเรื่องร้องเรียนของผู้ร้องเรียนตามมาตรา ๓๗ วรรคสอง แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยผู้ตรวจการแผ่นดิน พ.ศ. ๒๕๖๐ และให้สำนักงานผู้ตรวจการแผ่นดินแจ้งผลการวินิจฉัยให้ผู้ร้องเรียนทราบต่อไป

(พลเอก วิทวัส รชตะนันทน์ - บุรณัฐ ปณกุลย์ - สมศักดิ์ สุวรรณสุจริต)

คำวินิจฉัยผู้ตรวจการแผ่นดิน

เรื่องร้องเรียนเลขดำที่ ๒๐๕๙/๒๕๖๒

เรื่องร้องเรียนเลขแดงที่ ๒๐๕๔/๒๕๖๒

(ผู้ร้องเรียน)

ผู้ตรวจการแผ่นดิน

ผู้ร้องเรียน

ผู้ถูกร้องเรียน

เรื่อง ขอให้ผู้ตรวจการแผ่นดินยื่นคำร้องต่อศาลรัฐธรรมนูญ เพื่อวินิจฉัยว่า กรณีผู้ตรวจการแผ่นดินไม่พิจารณา ยื่นคำร้องต่อศาลรัฐธรรมนูญและไม่พิจารณาคำร้องเรียนของผู้ร้องเรียนภายในกำหนดระยะเวลาตามมาตรา ๔๘ แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญ พ.ศ. ๒๕๖๑ เป็นการกระทำ ที่จงใจไม่ปฏิบัติตามมาตรา ๒๑๓ ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๖๐ และกฎหมาย ที่เกี่ยวข้อง ทำให้ผู้ร้องเรียนได้รับความเดือดร้อนเสียหาย

กรณีตามคำร้องเรียนนี้เป็นเรื่องขอให้ผู้ตรวจการแผ่นดินพิจารณายื่นคำร้องพร้อมด้วยความเห็นต่อศาลรัฐธรรมนูญ เพื่อพิจารณาวินิจฉัย กรณีผู้ตรวจการแผ่นดินไม่พิจารณายื่นคำร้องต่อศาลรัฐธรรมนูญ และไม่พิจารณาคำร้องเรียน ของผู้ร้องเรียนภายในกำหนดระยะเวลาตามมาตรา ๔๘ แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณา ของศาลรัฐธรรมนูญ พ.ศ. ๒๕๖๑ เป็นการกระทำที่จงใจไม่ปฏิบัติตามมาตรา ๒๑๓ ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๖๐ และกฎหมายที่เกี่ยวข้อง ทำให้ผู้ร้องเรียนได้รับความเดือดร้อนเสียหาย โดยผู้ร้องเรียนขอใช้สิทธิ ตามมาตรา ๔๘ แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญ พ.ศ. ๒๕๖๑ ซึ่งเป็น กรณีที่กฎหมายอื่นกำหนดหน้าที่และอำนาจของผู้ตรวจการแผ่นดินไว้ ผู้ตรวจการแผ่นดินจึงมีอำนาจรับเรื่องร้องเรียน ดังกล่าวไว้พิจารณา ได้ตามมาตรา ๒๒ (๔) แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยผู้ตรวจการแผ่นดิน พ.ศ. ๒๕๖๐ ประกอบมาตรา ๔๘ แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญ พ.ศ. ๒๕๖๑ ผู้ตรวจการแผ่นดินจึงต้องพิจารณาคำร้องเรียนนี้ตามหลักเกณฑ์และเงื่อนไขที่บัญญัติไว้ตามพระราชบัญญัติประกอบ รัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญ พ.ศ. ๒๕๖๑

พิเคราะห์แล้วเห็นว่า มาตรา ๔๘ แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญ พ.ศ. ๒๕๖๑ แล้ว ผู้ที่จะขอให้ศาลพิจารณาวินิจฉัยคดีโดยยื่นคำร้องต่อผู้ตรวจการแผ่นดินก่อนนั้นจะต้องเป็นบุคคล ซึ่งถูกละเมิดสิทธิหรือเสรีภาพที่รัฐธรรมนูญคุ้มครองไว้ และเห็นว่าถูกละเมิดสิทธิหรือเสรีภาพนั้นเป็นผลมาจากบทบัญญัติ แห่งกฎหมายขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ และให้ผู้ตรวจการแผ่นดินพิจารณายื่นคำร้องต่อศาลพร้อมด้วยความเห็น ภายในหกสิบวันนับแต่วันที่รับคำร้องจากผู้ร้อง ซึ่งบทบัญญัติแห่งกฎหมายดังกล่าวมีเจตนารมณ์ให้ผู้ตรวจการแผ่นดิน เป็นผู้กลั่นกรองคดีก่อนมีการนำคดีขึ้นสู่ศาลรัฐธรรมนูญ เพื่อป้องกันมิให้เกิดปัญหาคดีขึ้นสู่ศาลรัฐธรรมนูญมากเกินไป อีกทั้งระยะเวลาตามมาตรา ๔๘ ตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญดังกล่าวก็เป็นเพียงกรอบระยะเวลาในเบื้องต้น เท่านั้น มิได้เป็นบทบังคับให้ต้องพิจารณาให้เสร็จสิ้นตามกรอบเวลาโดยเด็ดขาด เพราะการพิจารณาของผู้ตรวจการแผ่นดิน อาจจะต้องแสวงหาข้อเท็จจริงและข้อกฎหมายเพิ่มเติมจากบุคคลหรือหน่วยงานอื่น อีกทั้งหากผู้ตรวจการแผ่นดิน ไม่ยื่นคำร้องต่อศาลรัฐธรรมนูญ หรือไม่ยื่นคำร้องภายในกำหนดระยะเวลา ผู้ร้องเรียนยังคงมีสิทธิยื่นคำร้องโดยตรง ต่อศาลรัฐธรรมนูญได้ และมีได้เป็นการกระทบทสิทธิหรือเสรีภาพของผู้ร้องเรียนแต่อย่างใด ดังนั้น ประเด็นตามคำร้องเรียนนี้ มิได้มีลักษณะเป็นการละเมิดสิทธิหรือเสรีภาพที่เป็นผลมาจากบทบัญญัติแห่งกฎหมายขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ

และมีได้เป็นการกระทำที่จงใจไม่ปฏิบัติตามมาตรา ๒๑๓ ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๖๐ อันทำให้ผู้ร้องเรียนได้รับความเดือดร้อนเสียหายแต่อย่างใด ปัญหาตามคำร้องเรียนนี้ จึงเป็นเรื่องที่มีได้เป็นไปตามหลักเกณฑ์และเงื่อนไขตามกฎหมายอื่น ตามประกาศผู้ตรวจการแผ่นดิน พ.ศ. ๒๕๖๒ ซึ่งกำหนดเรื่อง que ผู้ตรวจการแผ่นดิน ไม่รับไว้พิจารณาตามมาตรา ๓๗ (๘) แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยผู้ตรวจการแผ่นดิน พ.ศ. ๒๕๖๐

อาศัยเหตุดังกล่าวข้างต้น จึงวินิจฉัยยุติเรื่องร้องเรียนนี้ตามมาตรา ๓๗ วรรคสอง แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยผู้ตรวจการแผ่นดิน พ.ศ. ๒๕๖๐ โดยให้สำนักงานผู้ตรวจการแผ่นดินแจ้งผลการวินิจฉัยให้ผู้ร้องเรียนทราบต่อไป

(พลเอก วิทวัส รชตะนันทน์ - บุรณัฐ ปานบุญ - สมศักดิ์ สุวรรณสุจริต)

เรื่อง ขอให้ผู้ตรวจการแผ่นดินเสนอเรื่องพร้อมด้วยความเห็นต่อศาลรัฐธรรมนูญ เพื่อพิจารณาวินิจฉัยว่าสมาชิกภาพของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและ ความเป็นรัฐมนตรีของร้อยเอก ธรรมนัส พรหมเผ่า สิ้นสุดลง เพราะมีลักษณะต้องห้ามตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๖๐ มาตรา ๙๘ และมาตรา ๑๖๐

กรณีตามคำร้องเรียนนี้ ผู้ร้องเรียนขอให้ผู้ตรวจการแผ่นดินเสนอเรื่องพร้อมด้วยความเห็นต่อศาลรัฐธรรมนูญ เพื่อพิจารณาวินิจฉัยว่าสมาชิกภาพของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและความเป็นรัฐมนตรีของผู้ถูกร้องเรียนสิ้นสุดลง เพราะมีลักษณะต้องห้ามตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๖๐ มาตรา ๙๘ และมาตรา ๑๖๐ นั้น เห็นว่าโดยที่รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๖๐ มาตรา ๘๒ และมาตรา ๑๗๐ ได้กำหนดหลักเกณฑ์และวิธีการเกี่ยวกับการพิจารณาวินิจฉัยว่าสมาชิกภาพของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและความเป็นรัฐมนตรีสิ้นสุดลงไว้เป็นการเฉพาะแล้ว กล่าวคือ ให้สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรหรือสมาชิกวุฒิสภาจำนวนไม่น้อยกว่าหนึ่งในสิบของจำนวนสมาชิกทั้งหมดเท่าที่มีอยู่ของแต่ละสภามีสิทธิเข้าชื่อร้องต่อประธานแห่งสภาที่ตนเป็นสมาชิกว่าสมาชิกภาพของสมาชิกคนใดคนหนึ่งแห่งสภานั้นสิ้นสุดลง หรือความเป็นรัฐมนตรีของรัฐมนตรีคนใดคนหนึ่งสิ้นสุดลง โดยให้ประธานแห่งสภาที่ได้รับคำร้องส่งคำร้องนั้นไปยังศาลรัฐธรรมนูญเพื่อวินิจฉัย และให้คณะกรรมการการเลือกตั้งมีอำนาจส่งเรื่องไปยังศาลรัฐธรรมนูญเพื่อวินิจฉัยได้ด้วย ดังนั้น กรณีปัญหาตามคำร้องเรียนนี้จึงเป็นเรื่องที่รัฐธรรมนูญได้กำหนดหลักเกณฑ์และวิธีการเกี่ยวกับการพิจารณาวินิจฉัยว่าสมาชิกภาพของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและความเป็นรัฐมนตรีสิ้นสุดลงไว้โดยชัดแจ้งและเป็นการเฉพาะแล้ว จึงเป็นเรื่องที่ไม่อยู่ในหน้าที่และอำนาจของผู้ตรวจการแผ่นดินตามมาตรา ๓๗ (๓) แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยผู้ตรวจการแผ่นดิน พ.ศ. ๒๕๖๐ (เทียบเคียงคำวินิจฉัยผู้ตรวจการแผ่นดิน เรื่องร้องเรียนเลขแดงที่ ๑๔๔๔/๒๕๖๒ ลงวันที่ ๓๐ สิงหาคม ๒๕๖๒) ที่ผู้ตรวจการแผ่นดินจะเสนอเรื่องพร้อมด้วยความเห็นต่อศาลรัฐธรรมนูญได้ดังที่บัญญัติไว้ในมาตรา ๒๓ แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญดังกล่าว

อาศัยเหตุผลดังกล่าวข้างต้น จึงวินิจฉัยให้ยุติเรื่องร้องเรียนของผู้ร้องเรียน และให้สำนักงานผู้ตรวจการแผ่นดินแจ้งผลการวินิจฉัยให้ผู้ร้องเรียนทราบต่อไป

(พลเอก วิทวัส รชตะนันทน์ - บุรณัฐ ฐาปนดุษฎี - สมศักดิ์ สุวรรณสุจริต)

เรื่อง ขอให้ผู้ตรวจการแผ่นดินพิจารณาเสนอเรื่องพร้อมด้วยความเห็นต่อศาลรัฐธรรมนูญเพื่อพิจารณาวินิจฉัยว่า การดำเนินการจัดทำร่างกฎกระทรวงของกรมราชทัณฑ์ มีปัญหาเกี่ยวกับความชอบด้วยรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๖๐ มาตรา ๕๘ และมาตรา ๗๗

กรณีร้องเรียนว่า การดำเนินการจัดทำร่างกฎกระทรวงของกรมราชทัณฑ์ มีปัญหาเกี่ยวกับความชอบด้วยรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๖๐ เนื่องจากมิได้จัดให้มีการรับฟังความคิดเห็นของผู้มีส่วนได้เสีย ประชาชน และชุมชนที่เกี่ยวข้องก่อน ตามมาตรา ๕๘ และมีได้จัดให้มีการรับฟังความคิดเห็นของผู้เกี่ยวข้อง ตลอดจนวิเคราะห์ผลกระทบที่อาจเกิดขึ้นจากกฎหมายอย่างรอบด้านและเป็นระบบ เพื่อนำมาประกอบการพิจารณาในกระบวนการตรากฎหมาย ตามมาตรา ๗๗ นั้น เห็นว่า ตามมาตรา ๒๓ (๑) แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยผู้ตรวจการแผ่นดิน พ.ศ. ๒๕๖๐ ที่กำหนดให้ผู้ตรวจการแผ่นดินมีหน้าที่และอำนาจเสนอเรื่องพร้อมด้วยความเห็นต่อศาลรัฐธรรมนูญเพื่อวินิจฉัยว่าบทบัญญัติแห่งกฎหมายใดมีปัญหาเกี่ยวกับความชอบด้วยรัฐธรรมนูญหรือไม่นั้น คำว่า “บทบัญญัติแห่งกฎหมาย” หมายถึง พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญ พระราชบัญญัติ พระราชกำหนดที่ได้รับการอนุมัติจากรัฐสภาแล้ว และประกาศคณะปฏิวัติฉบับที่มีผลบังคับเทียบเท่ากับพระราชบัญญัติ ดังนั้น เมื่อวัตถุประสงค์แห่งการร้องเรียนตามคำร้องเรียนนี้เป็นการร้องเรียนเกี่ยวกับกระบวนการออกกฎกระทรวง มิได้เป็นการร้องเรียนว่าบทบัญญัติแห่งกฎหมายใดมีปัญหาเกี่ยวกับความชอบด้วยรัฐธรรมนูญ ผู้ตรวจการแผ่นดินจึงไม่อาจพิจารณาเสนอเรื่องพร้อมด้วยความเห็นต่อศาลรัฐธรรมนูญเพื่อวินิจฉัยได้ ตามมาตรา ๒๓ (๑) แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยผู้ตรวจการแผ่นดิน พ.ศ. ๒๕๖๐

อาศัยเหตุผลดังกล่าวข้างต้น จึงวินิจฉัยให้ยุติเรื่องร้องเรียนของผู้ร้องเรียน และให้สำนักงานผู้ตรวจการแผ่นดินแจ้งผลการวินิจฉัยให้ผู้ร้องเรียนทราบต่อไป

(พลเอก วิทวัส รชตะนันทน์ - บุรณัฐ ฐาปนคัลย์ - สมศักดิ์ สุวรรณสุจริต)

คำวินิจฉัยผู้ตรวจการแผ่นดิน

(ผู้ร้องเรียน)

ผู้ร้องเรียน

เรื่องร้องเรียนเลขดำที่ ๒๐๘๕/๒๕๖๒

เรื่องร้องเรียนเลขแดงที่ ๒๐๗๕/๒๕๖๒

เรื่อง ขอให้ผู้ตรวจการแผ่นดินมีคำวินิจฉัยและเสนอไปยังคณะรัฐมนตรีให้ทราบถึงการที่คณะรัฐมนตรีถวายสัตย์ปฏิญาณต่อพระมหากษัตริย์ไม่ครบถ้วนตามมาตรา ๑๖๑ ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๖๐ และไม่ปฏิบัติตามหมวด ๕ หน้าที่ของรัฐ มาตรา ๕๓ ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๖๐

กรณีตามคำร้องเรียนนี้ เป็นเรื่อง que ผู้ร้องเรียนประสงค์ให้ผู้ตรวจการแผ่นดินดำเนินการยื่นคำร้องต่อคณะรัฐมนตรี เพื่อดูแลให้มีการปฏิบัติตามกฎหมาย และบังคับใช้กฎหมายอย่างเคร่งครัดตามมาตรา ๕๓ ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๖๐ และดำเนินการถวายสัตย์ปฏิญาณต่อพระมหากษัตริย์ให้ครบถ้วนตามมาตรา ๑๖๑ ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๖๐ พิจารณแล้วเห็นว่า ในเรื่องดังกล่าวศาลรัฐธรรมนูญ ได้พิจารณาวินิจฉัยแล้วในเรื่องพิจารณาที่ ต.๓๗/๒๕๖๒ ว่าการถวายสัตย์ปฏิญาณต่อพระมหากษัตริย์เป็นการกระทำทางการเมืองของคณะรัฐมนตรีในฐานะที่เป็นองค์กรตามรัฐธรรมนูญฝ่ายบริหารในความสัมพันธ์เฉพาะกับพระมหากษัตริย์ ซึ่งศาลรัฐธรรมนูญไม่อาจรับคำร้องไว้พิจารณาได้ และไม่อยู่ในอำนาจการตรวจสอบขององค์กรตามรัฐธรรมนูญใด ศาลรัฐธรรมนูญจึงมีมติเป็นเอกฉันท์มีคำสั่งไม่รับคำร้องไว้พิจารณาวินิจฉัย ประกอบกับมาตรา ๒๑๑ วรรคสี่ ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๖๐ บัญญัติว่าคำวินิจฉัยของศาลรัฐธรรมนูญให้เป็นเด็ดขาด มีผลผูกพันรัฐสภา คณะรัฐมนตรี ศาล องค์กรอิสระ และหน่วยงานของรัฐ ดังนั้นปัญหาตามคำร้องเรียนในเรื่องนี้ จึงเป็นเรื่องที่ศาลมีคำสั่งเสร็จเด็ดขาดแล้ว ซึ่งต้องห้ามมิให้ผู้ตรวจการแผ่นดินรับเรื่องที่มีลักษณะดังกล่าวไว้พิจารณาตามมาตรา ๓๗ (๒) แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยผู้ตรวจการแผ่นดิน พ.ศ. ๒๕๖๐

อาศัยเหตุผลดังกล่าวข้างต้น จึงวินิจฉัยให้ยุติเรื่องร้องเรียนของผู้ร้องเรียน และให้สำนักงานผู้ตรวจการแผ่นดินแจ้งผลการวินิจฉัยให้ผู้ร้องเรียนทราบต่อไป

(พลเอก วิทวัส รชตะนันทน์ - บุรณัฐ ฐาปนคูลย์ - สมศักดิ์ สุวรรณสุจริต)

คำวินิจฉัยผู้ตรวจการแผ่นดิน

เรื่องร้องเรียนเลขดำที่ ๒๐๑๑/๒๕๖๒

เรื่องร้องเรียนเลขแดงที่ ๒๐๗๖/๒๕๖๒

(ผู้ร้องเรียน)

สำนักงานป้องกันและปราบปรามการทุจริต ผู้ถูกร้องเรียน

ในภาครัฐ เขต ๗ และคณะกรรมการป้องกัน

และปราบปรามการทุจริตในภาครัฐ

ผู้ร้องเรียน

เรื่อง ขอให้ผู้ตรวจการแผ่นดินยื่นคำร้องต่อศาลรัฐธรรมนูญ เพื่อพิจารณาวินิจฉัย กรณีการปฏิบัติหน้าที่ของสำนักงานป้องกันและปราบปรามการทุจริตในภาครัฐ เขต ๗ และคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตในภาครัฐ ไม่ชอบด้วยกฎหมาย และมีปัญหาความชอบด้วยรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๖๐

กรณีตามคำร้องเรียนนี้ เป็นเรื่องขอให้ผู้ตรวจการแผ่นดินพิจารณายื่นคำร้องต่อศาลรัฐธรรมนูญ ตามมาตรา ๔๖ แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญ พ.ศ. ๒๕๖๑ เพื่อวินิจฉัยว่า การปฏิบัติหน้าที่ของสำนักงานป้องกันและปราบปรามการทุจริตในภาครัฐ (สำนักงาน ป.ป.ท.) เขต ๗ และคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตในภาครัฐ (คณะกรรมการ ป.ป.ท.) ที่ไม่รับเรื่องร้องเรียนของผู้ร้องเรียนไว้ไต่สวนพิจารณา นั้น เป็นการกระทำที่ไม่ชอบด้วยกฎหมาย และขัดต่อรัฐธรรมนูญ ซึ่งเป็นกรณีที่กฎหมายอื่นกำหนดหน้าที่และอำนาจของผู้ตรวจการแผ่นดิน ผู้ตรวจการแผ่นดินจึงมีหน้าที่และอำนาจรับเรื่องร้องเรียนดังกล่าวไว้พิจารณาได้ ตามมาตรา ๒๒ (๔) แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยผู้ตรวจการแผ่นดิน พ.ศ. ๒๕๖๐ ประกอบมาตรา ๔๖ แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญ พ.ศ. ๒๕๖๑ ผู้ตรวจการแผ่นดินจึงต้องพิจารณาคำร้องเรียนนี้ตามหลักเกณฑ์และเงื่อนไขที่บัญญัติไว้ตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญ พ.ศ. ๒๕๖๑ มาตรา ๔๖ แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญ พ.ศ. ๒๕๖๑ กำหนดให้ บุคคลซึ่งถูกละเมิดสิทธิหรือเสรีภาพโดยตรงและได้รับความเดือดร้อนหรือเสียหาย หรืออาจจะเดือดร้อนหรือเสียหายโดยมีอาจหลีกเลี่ยงได้นั้น เนื่องจากการถูกละเมิดสิทธิหรือเสรีภาพนั้น จะต้องยื่นคำร้องต่อผู้ตรวจการแผ่นดิน ทั้งนี้ คำร้องจะต้องระบุการกระทำที่อ้างว่าเป็นการละเมิดสิทธิหรือเสรีภาพของตนโดยตรงให้ชัดเจนว่าเป็นการกระทำใด และละเมิดสิทธิหรือเสรีภาพของตนอย่างไร ประกอบกับมาตรา ๔๒ (๓) แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญฉบับเดียวกันยังกำหนดให้คำร้องต้องระบุมาตรการของรัฐธรรมนูญและกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับเหตุในคำร้อง

เมื่อพิจารณาข้อเท็จจริงตามคำร้องเรียนและเอกสารประกอบคำร้องเรียนแล้ว เห็นว่า การที่คณะกรรมการ ป.ป.ท. พิจารณาแล้วเห็นว่า ผู้ถูกกล่าวหาไม่ใช่เจ้าหน้าที่ของรัฐจึงไม่รับเรื่องร้องเรียนของผู้ร้องเรียนไว้ไต่สวนพิจารณา เป็นการพิจารณาข้อเท็จจริงตามคำร้องเรียนในเบื้องต้น ซึ่งเป็นการใช้อำนาจหน้าที่ตามพระราชบัญญัติมาตรการของฝ่ายบริหารในการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. ๒๕๕๑ กรณีดังกล่าวยังไม่อาจถือได้ว่าเป็นการไม่ปฏิบัติตามกฎหมายหรือปฏิบัตินอกเหนือหน้าที่และอำนาจตามกฎหมายของหน่วยงานของรัฐหรือเจ้าหน้าที่ของรัฐ ตามมาตรา ๒๒ (๒) แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยผู้ตรวจการแผ่นดิน พ.ศ. ๒๕๖๐ ประกอบกับกรณีตามคำร้องเรียนนี้ ไม่ปรากฏข้อเท็จจริงว่าผู้ร้องเรียนถูกละเมิดสิทธิหรือเสรีภาพและได้รับความเดือดร้อนหรือเสียหายอย่างไร อีกทั้งมิได้ระบุมาตรการของรัฐธรรมนูญและกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับเหตุในคำร้อง อันเป็นเหตุให้คำร้องเรียนดังกล่าวไม่เป็นไปตามมาตรา ๔๒ แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญ พ.ศ. ๒๕๖๑ ที่ผู้ตรวจการแผ่นดิน

จะพิจารณายื่นคำร้องพร้อมความเห็นต่อศาลรัฐธรรมนูญได้ ตามมาตรา ๔๖ แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญฉบับเดียวกัน ดังนั้น ปัญหาตามคำร้องเรียนในเรื่องนี้จึงเป็นเรื่องที่มีได้เป็นไปตามหลักเกณฑ์และเงื่อนไขตามกฎหมายอื่นตามประกาศผู้ตรวจการแผ่นดิน พ.ศ. ๒๕๖๒ ซึ่งกำหนดเรื่องและผู้ตรวจการแผ่นดินไม่รับไว้พิจารณา ตามมาตรา ๓๗ (๘) แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยผู้ตรวจการแผ่นดิน พ.ศ. ๒๕๖๐

อาศัยเหตุดังกล่าวข้างต้น จึงวินิจฉัยยุติเรื่องร้องเรียนของผู้ร้องเรียน ตามมาตรา ๓๗ วรรคสอง แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยผู้ตรวจการแผ่นดิน พ.ศ. ๒๕๖๐ โดยให้สำนักงานผู้ตรวจการแผ่นดินแจ้งผลการวินิจฉัยให้ผู้ร้องเรียนทราบต่อไป

(พลเอก วิทวัส รชตะนันทน์ - บุรณัฐ ปานบุญ - สมศักดิ์ สุวรรณสุจริต)

เรื่อง ขอให้ผู้ตรวจการแผ่นดินพิจารณาเสนอเรื่องพร้อมด้วยความเห็นต่อศาลปกครองเพื่อวินิจฉัยว่า ประกาศคณะกรรมการมาตรฐานการบริหารงานบุคคลส่วนท้องถิ่น เรื่อง มาตรฐานกลางเกี่ยวกับการรับโอนข้าราชการตามกฎหมายอื่นมาบรรจุเป็นพนักงานส่วนท้องถิ่น มีปัญหาเกี่ยวกับความชอบด้วยรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๖๐ และขัดต่อหลักการกระจายอำนาจ

กรณีตามคำร้องเรียนนี้ เป็นเรื่องขอให้ผู้ตรวจการแผ่นดินเสนอเรื่องพร้อมด้วยความเห็นต่อศาลปกครองเพื่อพิจารณาวินิจฉัยว่า กรณีที่คณะกรรมการมาตรฐานการบริหารงานบุคคลส่วนท้องถิ่นออกประกาศคณะกรรมการมาตรฐานการบริหารงานบุคคลส่วนท้องถิ่น เรื่อง มาตรฐานกลางเกี่ยวกับการรับโอนข้าราชการตามกฎหมายอื่นมาบรรจุเป็นพนักงานส่วนท้องถิ่น มีปัญหาเกี่ยวกับความชอบด้วยรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๖๐ เมื่อพิจารณารัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๖๐ มาตรา ๒๕๑ กำหนดว่า “การบริหารงานบุคคลขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นให้เป็นไปตามที่กฎหมายบัญญัติ...” ประกอบกับประกาศคณะกรรมการมาตรฐานการบริหารงานบุคคลส่วนท้องถิ่นดังกล่าว ออกโดยอาศัยอำนาจตามความในมาตรา ๓๓ (๑) แห่งพระราชบัญญัติระเบียบบริหารงานบุคคลส่วนท้องถิ่น พ.ศ. ๒๕๔๒ ที่กำหนดว่า “ให้คณะกรรมการมาตรฐานการบริหารงานบุคคลส่วนท้องถิ่นมีอำนาจหน้าที่กำหนดมาตรฐานกลางและแนวทางในการรักษาระบบคุณธรรมเกี่ยวกับการบริหารงานบุคคล...” กรณีจึงเป็นไปตามที่กฎหมายบัญญัติไว้ อีกทั้งประกาศคณะกรรมการมาตรฐานการบริหารงานบุคคลส่วนท้องถิ่นดังกล่าว นั้น มีเจตนารมณ์เพื่อกำหนดหลักเกณฑ์และเงื่อนไขมาตรฐานกลางเกี่ยวกับการรับโอนข้าราชการตามกฎหมายอื่นมาบรรจุเป็นพนักงานส่วนท้องถิ่นให้ชัดเจนและเหมาะสมกับระบบจำแนกตำแหน่งของข้าราชการแต่ละประเภท และเพื่อให้เกิดความเป็นธรรมกับพนักงานส่วนท้องถิ่น รวมทั้งแก้ไขปัญหาการร้องเรียนเกี่ยวกับการรับโอนข้าราชการตามกฎหมายอื่นมาบรรจุเป็นพนักงานส่วนท้องถิ่น ดังนั้น ประกาศคณะกรรมการมาตรฐานการบริหารงานบุคคลส่วนท้องถิ่นดังกล่าว จึงมิได้มีปัญหาเกี่ยวกับความชอบด้วยรัฐธรรมนูญที่ผู้ตรวจการแผ่นดินจะพิจารณาเสนอเรื่องพร้อมด้วยความเห็นต่อศาลปกครองเพื่อพิจารณาวินิจฉัย ตามมาตรา ๒๓ (๒) แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยผู้ตรวจการแผ่นดิน พ.ศ. ๒๕๖๐

กรณีที่ร้องเรียนว่าประกาศคณะกรรมการมาตรฐานการบริหารงานบุคคลส่วนท้องถิ่นข้างต้นขัดต่อหลักการกระจายอำนาจ นั้น พิจารณาแล้วเห็นว่า หลักกระจายอำนาจการปกครอง คือ หลักการพื้นฐานของการจัดระเบียบการปกครองประเทศ โดยที่รัฐมีการมอบอำนาจการปกครองบางส่วนให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในการจัดทำบริการสาธารณะ เพื่อตอบสนองความต้องการหรือแก้ไขปัญหาความเดือดร้อนของประชาชนในท้องถิ่นของตน โดยกำหนดให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีบุคลากร งบประมาณ และมีอำนาจอิสระในการบริหารจัดการทั้งในด้านการพัฒนาเศรษฐกิจ การวางระบบสาธารณูปโภค และสาธารณูปการ การจัดทำบริการและสวัสดิการสังคมภายใต้การกำกับดูแลของรัฐบาล รวมทั้งมีอำนาจในการตรากฎหมายและออกระเบียบต่าง ๆ เพื่อบังคับใช้ภายในพื้นที่หรือชุมชนของตนได้โดยอิสระ

แต่รัฐยังคงมีอำนาจเหนือองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นโดยอาศัยมาตรการทางกฎหมายเป็นกรอบในการควบคุมและกำกับบทบาทขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นนี้ ดังนั้น องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นยังคงมีอิสระในการบริหารจัดการด้านบุคลากร เพียงแต่ต้องอยู่ภายใต้หลักเกณฑ์และเงื่อนไขตามที่กฎหมายบัญญัติไว้ กรณีจึงยังไม่ถือว่าประกาศคณะกรรมการมาตรฐานการบริหารงานบุคคลส่วนท้องถิ่นดังกล่าว ขัดต่อหลักการกระจายอำนาจแต่อย่างใด

อาศัยเหตุดังกล่าวข้างต้น จึงวินิจฉัยให้ยุติเรื่องร้องเรียนของผู้ร้องเรียนและคณะ และให้สำนักงานผู้ตรวจการแผ่นดินแจ้งผลการวินิจฉัยให้ผู้ร้องเรียนทราบต่อไป

(พลเอก วิทวัส รชตะนันทน์ - บุรณัฐ ฐาปนกุลย์ - สมศักดิ์ สุวรรณสุจริต)

เรื่อง ขอให้ผู้ตรวจการแผ่นดินพิจารณาวินิจฉัยเสนอเรื่องพร้อมด้วยความเห็นต่อศาลรัฐธรรมนูญ กรณีพระราชบัญญัติคำสั่งเรียกของคณะกรรมการการของสภาผู้แทนราษฎรและวุฒิสภา พ.ศ. ๒๕๕๔ มาตรา ๕ มาตรา ๘ และมาตรา ๑๓ มีปัญหาเกี่ยวกับความชอบด้วยรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๖๐ มาตรา ๑๒๙

ประเด็นที่ต้องพิจารณาในเบื้องต้นมีว่า เรื่องร้องเรียนนี้อยู่ในหน้าที่และอำนาจของผู้ตรวจการแผ่นดินหรือไม่ พิจารณาแล้วเห็นว่า พระราชบัญญัติคำสั่งเรียกของคณะกรรมการการของสภาผู้แทนราษฎรและวุฒิสภา พ.ศ. ๒๕๕๔ เป็นกฎหมายที่มีหลักการสำคัญเกี่ยวกับการกำหนดกลไกการดำเนินงานของคณะกรรมการการในการพิจารณาสอบสวนหาข้อเท็จจริง หรือการศึกษาเรื่องใด ๆ เพื่อรายงานต่อสภาผู้แทนราษฎร วุฒิสภา หรือรัฐสภา แล้วแต่กรณี และได้กำหนดให้มีผลบังคับโดยการกำหนดโทษแก่ผู้ฝ่าฝืนบทบัญญัติของพระราชบัญญัตินี้ดังกล่าว เมื่อข้อเท็จจริงได้ความว่าผู้ร้องเรียนเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและเป็นผู้ที่อยู่ภายใต้การบังคับใช้ของพระราชบัญญัตินี้ดังกล่าว หากบทบัญญัติในพระราชบัญญัตินี้ดังกล่าวไม่ชอบด้วยรัฐธรรมนูญย่อมก่อให้เกิดความเดือดร้อนหรือไม่เป็นธรรมแก่ผู้ร้องเรียนได้ กรณีจึงเป็นเรื่องที่อยู่ในหน้าที่และอำนาจของผู้ตรวจการแผ่นดินที่จะพิจารณาและเสนอเรื่องพร้อมด้วยความเห็นต่อศาลรัฐธรรมนูญเพื่อพิจารณาวินิจฉัยต่อไปได้ ตามมาตรา ๒๓ แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยผู้ตรวจการแผ่นดิน พ.ศ. ๒๕๖๐

ประเด็นที่ต้องพิจารณาต่อไปว่า บทบัญญัติมาตรา ๕ มาตรา ๘ และมาตรา ๑๓ แห่งพระราชบัญญัติคำสั่งเรียกของคณะกรรมการการของสภาผู้แทนราษฎรและวุฒิสภา พ.ศ. ๒๕๕๔ มีปัญหาเกี่ยวกับความชอบด้วยรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๖๐ มาตรา ๑๒๙ หรือไม่ พิจารณาแล้วเห็นว่า พระราชบัญญัติคำสั่งเรียกของคณะกรรมการการของสภาผู้แทนราษฎรและวุฒิสภา พ.ศ. ๒๕๕๔ มาตรา ๕ และมาตรา ๘ เป็นกฎหมายที่ออกโดยอาศัยอำนาจตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ มาตรา ๑๓๕ ซึ่งบัญญัติให้คณะกรรมการการของทั้งสองสภา มีอำนาจออกคำสั่งเรียกเอกสารจากบุคคลใด หรือเรียกบุคคลใดมาแถลงข้อเท็จจริงหรือแสดงความคิดเห็นในกิจการที่กระทำ หรือในเรื่องที่พิจารณาสอบสวน หรือศึกษาอยู่นั้นได้ และเพื่อให้คำสั่งเรียกดังกล่าวมีผลบังคับตอบสนองตามเจตนารมณ์ของรัฐธรรมนูญ จึงได้บัญญัติไว้ในมาตรา ๑๓ ของพระราชบัญญัตินี้ดังกล่าวว่า ผู้ใดฝ่าฝืนหรือไม่ปฏิบัติตามมาตรา ๘ ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินสามเดือนหรือปรับไม่เกินห้าพันบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ ทั้งนี้โดยมีวัตถุประสงค์ให้คณะกรรมการการกระทำกิจการเพื่อสนับสนุนการดำเนินงานของทั้งสองสภาได้อย่างมีประสิทธิภาพและได้รับข้อเท็จจริงที่ครบถ้วน แต่เมื่อต่อมามีการประกาศใช้รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๖๐ ก็ได้กำหนดกลไกการดำเนินกิจการของทั้งสองสภาไว้ในมาตรา ๑๒๙ โดยบัญญัติไว้ว่า ให้คณะกรรมการการของทั้งสองสภา มีอำนาจเรียกเอกสารจากบุคคลใด หรือเรียกบุคคลใดมาแถลงข้อเท็จจริงหรือแสดงความคิดเห็นในกิจการที่กระทำ หรือในเรื่องที่พิจารณาสอบสวนหาข้อเท็จจริงหรือศึกษาอยู่นั้นได้ และนอกจากนี้ยังได้บัญญัติวิธีการที่มีลักษณะเป็นเชิงบังคับเพื่อให้ได้มาซึ่งข้อเท็จจริงตามที่คณะกรรมการการของทั้งสองสภาต้องการ ไว้ในวรรคห้าของมาตรา ๑๒๙ อีกด้วย

กล่าวคือ ให้เป็นหน้าที่ของรัฐมนตรีที่รับผิดชอบในกิจการที่คณะกรรมการธิการของทั้งสองสภาสอบหาข้อเท็จจริงหรือศึกษาที่จะต้องสั่งการให้เจ้าหน้าที่ของรัฐในสังกัดหรือในกำกับ ให้ข้อเท็จจริง ส่งเอกสาร หรือแสดงความเห็นตามที่คณะกรรมการธิการของทั้งสองสภาเรียก เพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ให้คณะกรรมการธิการของทั้งสองสภากระทำการเพื่อสนับสนุนการดำเนินงานของทั้งสองสภาได้อย่างมีประสิทธิภาพในทำนองเดียวกัน อันเป็นการบัญญัติวิธีการบังคับเป็นการเฉพาะแล้ว เจตนารมณ์ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๖๐ จึงไม่ได้บัญญัติให้มีกฎหมายบังคับการเรียกและมีได้มุ่งเน้นที่จะลงโทษทางอาญาต่อบุคคลผู้ถูกเรียก เหมือนบทบังคับในมาตรา ๑๓๓ ของพระราชบัญญัติคำสั่งเรียกของคณะกรรมการธิการของสภาผู้แทนราษฎรและวุฒิสภา พ.ศ. ๒๕๕๔ ดังปรากฏว่ามาตรา ๑๒๙ ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๖๐ ได้บัญญัติให้คณะกรรมการธิการของทั้งสองสภามีอำนาจเพียงเรียกเอกสารหรือบุคคลเท่านั้นมิให้มีอำนาจออกคำสั่งเรียกเอกสารหรือบุคคล ดังเช่นที่บัญญัติไว้ในมาตรา ๑๓๕ ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ จากเหตุผลดังกล่าวมาแล้วข้างต้น เห็นได้ว่าพระราชบัญญัติคำสั่งเรียกของคณะกรรมการธิการของสภาผู้แทนราษฎรและวุฒิสภา พ.ศ. ๒๕๕๔ มาตรา ๕ มาตรา ๘ และมาตรา ๑๓ มีปัญหาเกี่ยวกับความชอบด้วยรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๖๐ มาตรา ๑๒๙

อาศัยอำนาจตามความในมาตรา ๒๓ (๑) แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยผู้ตรวจการแผ่นดิน พ.ศ. ๒๕๖๐ ให้เสนอเรื่องพร้อมด้วยความเห็นดังกล่าวข้างต้นต่อศาลรัฐธรรมนูญเพื่อพิจารณาวินิจฉัยต่อไป^๕ ให้สำนักงานผู้ตรวจการแผ่นดินแจ้งผลการวินิจฉัยให้ผู้ร้องเรียนทราบ และให้ดำเนินการยื่นคำร้องต่อศาลรัฐธรรมนูญโดยเร็ว

(พลเอก วิทวัส รชตะนันท์ - บุรณัฐ ฐาปนคัลย์ - สมศักดิ์ สุวรรณสุจริต)

^๕ โปรดดูคำวินิจฉัยศาลรัฐธรรมนูญที่ ๑๗/๒๕๖๓ ลงวันที่ ๗ ตุลาคม ๒๕๖๓

เรื่อง ขอให้ผู้ตรวจการแผ่นดินพิจารณาเสนอเรื่องพร้อมด้วยความเห็นต่อศาลปกครองเพื่อพิจารณาวินิจฉัยกรณีการกระทำของรัฐมนตรีว่าการกระทรวงศึกษาธิการที่สั่งให้สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (สพฐ.) ไม่รับนักเรียนชั้นอนุบาล ๑ (อายุ ๓ ปีบริบูรณ์) เข้าศึกษาในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (สพฐ.) มีปัญหาเกี่ยวกับความชอบด้วยรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๖๐ มาตรา ๕๔

กรณีตามคำร้องเรียนนี้ เป็นกรณีผู้แจ้งที่มีอาจะระบุตัวตนได้ พบความเดือดร้อนหรือความไม่เป็นธรรมแก่ประชาชนส่วนรวม อันเนื่องมาจากการไม่ปฏิบัติตามกฎหมายหรือปฏิบัตินอกเหนือหน้าที่และอำนาจตามกฎหมายของเจ้าหน้าที่ของรัฐ แล้วแจ้งต่อผู้ตรวจการแผ่นดิน ตามข้อ ๘ ประกอบข้อ ๙ แห่งระเบียบผู้ตรวจการแผ่นดินว่าด้วยการแจ้ง การร้องเรียน การแสวงหาข้อเท็จจริง และการพิจารณาเรื่องร้องเรียน พ.ศ. ๒๕๖๒ โดยขอให้ผู้ตรวจการแผ่นดินเสนอเรื่องพร้อมด้วยความเห็นต่อศาลปกครอง เพื่อวินิจฉัยว่า การกระทำของรัฐมนตรีว่าการกระทรวงศึกษาธิการที่สั่งให้สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (สพฐ.) ไม่รับนักเรียนชั้นอนุบาล ๑ (อายุ ๓ ปีบริบูรณ์) เข้าศึกษาในสถานศึกษาสังกัด สพฐ. มีปัญหาเกี่ยวกับความชอบด้วยรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๖๐ มาตรา ๕๔ พิจารณาแล้วเห็นว่า การที่รัฐมนตรีว่าการกระทรวงศึกษาธิการซึ่งเป็นข้าราชการการเมืองใช้อำนาจทางบริหารตามพระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการแผ่นดิน พ.ศ. ๒๕๓๔ สั่งให้สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานไม่รับนักเรียนชั้นอนุบาล ๑ (อายุ ๓ ปีบริบูรณ์) เข้าศึกษาในสถานศึกษาสังกัด สพฐ. ถือเป็นการออกคำสั่งภายในกระทรวงศึกษาธิการ เพื่อให้การดำเนินกิจการทางปกครองตามที่กฎหมายดังกล่าวกำหนดไว้บรรลุผล จึงเป็นเจ้าหน้าที่ของรัฐตามมาตรา ๔ แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยผู้ตรวจการแผ่นดิน พ.ศ. ๒๕๖๐ (ตามนัยคำสั่งศาลปกครองสูงสุดที่ ๑๓๘/๒๕๕๐) ผู้ตรวจการแผ่นดินจึงมีหน้าที่และอำนาจรับเรื่องร้องเรียนดังกล่าวไว้พิจารณาได้ตามมาตรา ๒๓ (๒) แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยผู้ตรวจการแผ่นดิน พ.ศ. ๒๕๖๐

เมื่อพิจารณารัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๖๐ มาตรา ๕๔ ได้บัญญัติให้เป็นหน้าที่ของรัฐที่ต้องดำเนินการให้เด็กทุกคนได้รับการศึกษาเป็นเวลาสิบสองปี ตั้งแต่ก่อนวัยเรียนจนจบการศึกษาภาคบังคับอย่างมีคุณภาพโดยไม่เก็บค่าใช้จ่าย ดำเนินการให้เด็กเล็กได้รับการดูแลและพัฒนา ก่อนเข้ารับการศึกษา เพื่อพัฒนาร่างกาย จิตใจ วินัย อารมณ์ สังคม และสติปัญญาให้สมกับวัย โดยส่งเสริมและสนับสนุนให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นและภาคเอกชนเข้ามีส่วนร่วมดำเนินการด้วย การที่รัฐมนตรีว่าการกระทรวงศึกษาธิการออกคำสั่งให้สถานศึกษาสังกัด สพฐ. ดำเนินการรับนักเรียนชั้นอนุบาลที่มีอายุ ๔ - ๕ ปีบริบูรณ์เป็นหลัก นั้น เนื่องจากในปีการศึกษา ๒๕๖๒ กระทรวงศึกษาธิการมีนโยบายให้สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน พิจารณาการรับนักเรียนชั้นอนุบาล ๑ (อายุ ๓ ปีบริบูรณ์) ใหม่ทั้งหมด โดยเพิ่มคณะกรรมการรับนักเรียนระดับเขตพื้นที่การศึกษา ซึ่งมีองค์ประกอบทั้งผู้แทนจากภาคเอกชนและองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ทำหน้าที่พิจารณาการรับนักเรียนชั้นอนุบาล ๑ (อายุ ๓ ปีบริบูรณ์) เนื่องจากการรับนักเรียนดังกล่าวส่งผลกระทบต่อสถานศึกษาในสังกัดอื่น ประกอบกับสถานศึกษาสังกัด สพฐ. บางแห่งไม่มีความพร้อมในด้าน

อาคารสถานที่และบุคลากร สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานจึงออกแนวปฏิบัติการรับเด็กเพื่อเข้ารับการศึกษาระดับก่อนประถมศึกษาในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ตามหนังสือสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ที่ ศธ ๐๔๐๐๖/๒๕๖๒ ลงวันที่ ๑๑ พฤษภาคม ๒๕๖๐ ซึ่งเป็นการกำชับให้มีความเข้มงวดในการรับนักเรียน ตามความจำเป็นและความพร้อมในการจัดการศึกษาอย่างมีคุณภาพ โดยมิได้ปิดกั้นการรับนักเรียนชั้นอนุบาล ๑ (อายุ ๓ ปีบริบูรณ์) เข้าศึกษาในสถานศึกษาสังกัด สพฐ. แต่อย่างไรก็ตามการกำหนดแนวปฏิบัติในการรับนักเรียนดังกล่าว ได้กำหนดให้สถานศึกษาที่เคยรับเด็กอนุบาล อายุ ๓ ปีบริบูรณ์ อยู่แล้ว ก่อนปีการศึกษา ๒๕๖๐ ให้สามารถรับเด็กอนุบาล อายุ ๓ ปีบริบูรณ์ต่อไปได้ไม่เกินจำนวนห้องที่รับอยู่เดิม เว้นแต่กรณีสถานศึกษานั้นไม่เคยเปิดรับเด็กอนุบาล อายุ ๓ ปีบริบูรณ์ มาก่อน หากในเขตพื้นที่บริการไม่มีสถานศึกษาหรือศูนย์พัฒนาเด็กก่อนวัยเรียนสังกัดอื่นที่เปิดรับเด็กอนุบาล อายุ ๓ ปีบริบูรณ์ หรือมีสถานศึกษาหรือศูนย์พัฒนาเด็กก่อนวัยเรียนสังกัดอื่น เปิดรับเด็กอนุบาล อายุ ๓ ปีบริบูรณ์ อยู่แล้ว แต่มีจำนวนนักเรียนเกินขีดความสามารถในการรับของสถานศึกษานั้น ๆ ให้สถานศึกษาสังกัด สพฐ. เปิดรับเด็กอนุบาล อายุ ๓ ปีบริบูรณ์ได้ตามความพร้อมของสถานศึกษา จึงเห็นได้ว่าการสั่งการของรัฐมนตรีว่าการกระทรวงศึกษาธิการมิได้เป็นการสั่งให้สถานศึกษาสังกัด สพฐ. ไม่รับนักเรียนชั้นอนุบาล ๑ (อายุ ๓ ปีบริบูรณ์) โดยเด็ดขาดในทุกกรณี แต่ให้เปิดรับได้ตามหลักเกณฑ์และเงื่อนไขที่กำหนด โดยพิจารณาถึงความพร้อมของสถานศึกษานั้น ๆ ด้วย ดังนั้น ปัญหาตามคำร้องเรียนนี้จึงยังไม่ปรากฏว่ามีปัญหาเกี่ยวกับความชอบด้วยรัฐธรรมนูญ ที่ผู้ตรวจการแผ่นดินจะพิจารณาเสนอเรื่องพร้อมความเห็นต่อศาลปกครอง ดังที่บัญญัติไว้ในมาตรา ๒๓ (๒) แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยผู้ตรวจการแผ่นดิน พ.ศ. ๒๕๖๐

ส่วนประเด็นการร้องเรียนในเรื่องอื่นที่ว่า การกระทำของรัฐมนตรีว่าการกระทรวงศึกษาธิการเป็นความผิดตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๑๕๗ หรือไม่ สมควรแต่งตั้งบุคคลใดเป็นรัฐมนตรีว่าการกระทรวงศึกษาธิการแทน และการขอให้เนรเทศรัฐมนตรีดังกล่าวออกนอกราชอาณาจักรนั้น ไม่อยู่ในหน้าที่และอำนาจของผู้ตรวจการแผ่นดิน

อาศัยเหตุดังกล่าวข้างต้น จึงวินิจฉัยให้ยุติเรื่องร้องเรียน และให้สำนักงานผู้ตรวจการแผ่นดินแจ้งผลการวินิจฉัยให้เลขาธิการคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานทราบ

(พลเอก วิทวัส รชตะนันทน์ - บุรณัฐ ฐาปนคัลย์ - สมศักดิ์ สุวรรณสุจริต)

เรื่อง ขอให้ผู้ตรวจการแผ่นดินพิจารณาวินิจฉัยว่า พระราชบัญญัติการร่วมลงทุนระหว่างรัฐและเอกชน พ.ศ. ๒๕๖๒ และการจัดการโครงการทางหลวงพิเศษระหว่างเมือง สายบางปะอิน - นครราชสีมา และสายบางใหญ่ - กาญจนบุรี ขัดต่อรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๖๐ มาตรา ๓ มาตรา ๕๖ มาตรา ๕๗ มาตรา ๕๘ มาตรา ๖๓ และมาตรา ๗๘

กรณีร้องเรียนว่า พระราชบัญญัติการร่วมลงทุนระหว่างรัฐและเอกชน พ.ศ. ๒๕๖๒ มีปัญหาเกี่ยวกับความชอบด้วยรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๖๐ มาตรา ๓ เนื่องจากวัตถุประสงค์ของพระราชบัญญัติฉบับดังกล่าวมิได้เป็นไปเพื่อประโยชน์ส่วนรวมของประเทศ และความผาสุกของประชาชน อีกทั้งกระบวนการร่างกฎหมายดังกล่าวไม่มีการรับฟังความคิดเห็นจากผู้มีส่วนได้เสีย ประชาชนและชุมชนที่เกี่ยวข้องก่อน ตลอดจนไม่มีการศึกษาและประเมินผลกระทบต่อคุณภาพสิ่งแวดล้อมและสุขภาพของประชาชนหรือชุมชน ซึ่งขัดต่อรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๖๐ มาตรา ๕๘ นั้น พิจารณาแล้วเห็นว่า มาตรา ๓ ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๖๐ เป็นบทบัญญัติที่กำหนดให้รัฐสภา คณะรัฐมนตรี ศาล องค์การอิสระและหน่วยงานของรัฐ ต้องปฏิบัติหน้าที่ให้เป็นไปตามรัฐธรรมนูญ กฎหมาย และหลักนิติธรรม เพื่อประโยชน์ส่วนรวมของประเทศชาติและความผาสุกของประชาชนโดยรวม ซึ่งมีได้เป็นบทบัญญัติที่กำหนดวัตถุประสงค์ในการตรากฎหมายว่าจะต้องเป็นไปเพื่อเหตุผลดังกล่าว ประกอบกับกรณีตามคำร้องเรียนในประเด็นนี้ เป็นการร้องเรียนเกี่ยวกับกระบวนการตราพระราชบัญญัติการร่วมลงทุนระหว่างรัฐและเอกชน พ.ศ. ๒๕๖๒ ว่ามีปัญหาเกี่ยวกับความชอบด้วยรัฐธรรมนูญซึ่งมาตรา ๒๓ (๑) แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยผู้ตรวจการแผ่นดิน พ.ศ. ๒๕๖๐ ที่กำหนดให้ผู้ตรวจการแผ่นดินมีหน้าที่และอำนาจเสนอเรื่องพร้อมด้วยความเห็นต่อศาลรัฐธรรมนูญ เพื่อวินิจฉัยว่าบทบัญญัติแห่งกฎหมายใดมีปัญหาเกี่ยวกับความชอบด้วยรัฐธรรมนูญหรือไม่นั้น ต้องเป็นเรื่องที่มีปัญหาเกี่ยวกับบทบัญญัติหรือเนื้อหาแห่งกฎหมาย ซึ่งเป็นหลักการตรวจสอบภายหลังประกาศใช้เป็นกฎหมายแล้วเท่านั้น มิได้ให้ผู้ตรวจการแผ่นดินมีหน้าที่และอำนาจเสนอเรื่องพร้อมด้วยความเห็นต่อศาลรัฐธรรมนูญ เพื่อวินิจฉัยถึงกระบวนการตรากฎหมายซึ่งเป็นหลักการตรวจสอบก่อนประกาศใช้เป็นกฎหมายด้วย ด้วยเหตุนี้ ผู้ตรวจการแผ่นดินจึงไม่อาจพิจารณาเสนอเรื่องพร้อมด้วยความเห็นต่อศาลรัฐธรรมนูญเพื่อวินิจฉัยในประเด็นดังกล่าวได้

กรณีร้องเรียนว่า การจัดการโครงการทางหลวงพิเศษระหว่างเมือง สายบางปะอิน - นครราชสีมา และสายบางใหญ่ - กาญจนบุรี ขัดต่อรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๖๐ มาตรา ๕๖ มาตรา ๕๗ มาตรา ๕๘ มาตรา ๖๓ และมาตรา ๗๘ นั้น พิจารณาแล้วเห็นว่า

(๑) กรณีร้องเรียนว่าหน่วยงานของรัฐที่เกี่ยวข้องกับการจัดการโครงการทางหลวงพิเศษฯ ไม่ปฏิบัติตามหมวด ๕ หน้าที่ของรัฐ ตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๖๐ มาตรา ๕๖ มาตรา ๕๗ มาตรา ๕๘ มาตรา ๖๓ นั้น มีประเด็นที่จะต้องพิจารณาในเบื้องต้นว่า ผู้ร้องเรียนได้ดำเนินการตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่พระราชบัญญัติประกอบ

รัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญ พ.ศ. ๒๕๖๑ มาตรา ๔๕ กำหนดไว้แล้วหรือไม่ กล่าวคือ ผู้ร้องเรียนจะต้องร้องขอให้หน่วยงานของรัฐที่เกี่ยวข้องจัดให้ตนได้รับประโยชน์จากการปฏิบัติหน้าที่ของรัฐตามรัฐธรรมนูญก่อน หากหน่วยงานของรัฐปฏิเสธไม่ดำเนินการให้ หรือไม่ดำเนินการภายใน ๙๐ วันนับแต่วันที่ได้รับการร้องขอหรือปฏิบัติหน้าที่ไม่ถูกต้อง และผู้ร้องเรียนได้โต้แย้งการดำเนินการหรือไม่ดำเนินการดังกล่าวเป็นหนังสือต่อหน่วยงานนั้นแล้วภายใน ๓๐ วัน นับแต่วันที่ทราบหรือวันที่ได้รับแจ้ง ผู้ร้องเรียนจึงจะมีสิทธิยื่นคำร้องต่อผู้ตรวจการแผ่นดินได้ เมื่อกรณีตามคำร้องเรียนนี้ ไม่ปรากฏข้อเท็จจริงว่า ผู้ร้องเรียนได้มีการร้องขอต่อหน่วยงานของรัฐให้ดำเนินการตามหน้าที่ของรัฐให้ถูกต้องครบถ้วนก่อน และมีโต้แย้งเป็นหนังสือต่อหน่วยงานของรัฐในเรื่องดังกล่าว ผู้ตรวจการแผ่นดินจึงไม่อาจรับเรื่องร้องเรียนในประเด็นนี้ ไว้พิจารณาวินิจฉัยได้ และยังไม่มีเหตุที่ผู้ตรวจการแผ่นดินจะเสนอแนะต่อคณะรัฐมนตรีให้ทราบถึงการที่หน่วยงานของรัฐ ยังมีได้ปฏิบัติให้ถูกต้องครบถ้วนตามหมวด ๕ หน้าที่ของรัฐ ตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๖๐

(๒) ส่วนกรณีร้องเรียนว่า การจัดการโครงการทางหลวงพิเศษฯ ขัดต่อแนวนโยบายแห่งรัฐ ตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๖๐ มาตรา ๗๘ นั้น เห็นว่า บทบัญญัติในหมวด ๖ แนวนโยบายแห่งรัฐ เป็นเพียงแนวทางให้รัฐดำเนินการตรากฎหมายและกำหนดนโยบายในการบริหารราชการแผ่นดินเท่านั้น มิใช่บทบังคับให้รัฐมีภาระหน้าที่ต้องดำเนินการหรือปฏิบัติแต่อย่างใด กรณีจึงยังไม่มีปัญหาเกี่ยวกับความชอบด้วยรัฐธรรมนูญ ที่ผู้ตรวจการแผ่นดินจะพิจารณาเสนอเรื่องต่อศาลรัฐธรรมนูญได้ ตามมาตรา ๒๓ (๑) แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยผู้ตรวจการแผ่นดิน พ.ศ. ๒๕๖๐

สำหรับกรณีที่ผู้ร้องเรียนขอให้ผู้ตรวจการแผ่นดินเสนอแนะไปยังหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ตามมาตรา ๓๒ แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยผู้ตรวจการแผ่นดิน พ.ศ. ๒๕๖๐ นั้น เห็นว่า เมื่อกรณีตามคำร้องเรียนนี้ ยังไม่ปรากฏข้อเท็จจริงว่า พระราชบัญญัติการร่วมลงทุนระหว่างรัฐและเอกชน พ.ศ. ๒๕๖๒ ก่อให้เกิดความเดือดร้อนหรือความไม่เป็นธรรมแก่ประชาชน หรือเป็นภาระแก่ประชาชนโดยไม่จำเป็นหรือเกินสมควรแก่เหตุอย่างไร ตามมาตรา ๒๒ (๑) แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยผู้ตรวจการแผ่นดิน พ.ศ. ๒๕๖๐ และไม่ปรากฏข้อเท็จจริงว่า หน่วยงานของรัฐไม่ปฏิบัติตามกฎหมายหรือปฏิบัตินอกเหนือหน้าที่และอำนาจตามกฎหมายซึ่งก่อให้เกิดความเดือดร้อนหรือความไม่เป็นธรรมแก่ประชาชนอย่างไร ตามมาตรา ๒๒ (๒) แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญฉบับเดียวกัน คงเป็นเพียงความเห็นของผู้ร้องเรียนเท่านั้นที่เห็นว่า การจัดการโครงการทางหลวงพิเศษฯ ดังกล่าว เป็นการเอื้อประโยชน์ให้แก่เอกชนบางกลุ่มที่ได้รับสัมปทาน

ดังนั้น กรณีตามคำร้องเรียนในประเด็นนี้จึงเป็นเรื่องที่มีได้เป็นไปตามมาตรา ๒๒ (๑) และ (๒) แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยผู้ตรวจการแผ่นดิน พ.ศ. ๒๕๖๐ ทั้งนี้ ตามประกาศผู้ตรวจการแผ่นดิน พ.ศ. ๒๕๖๒ ซึ่งกำหนดเรื่อง que ผู้ตรวจการแผ่นดินไม่รับไว้พิจารณาตามมาตรา ๓๗ (๘) แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยผู้ตรวจการแผ่นดิน พ.ศ. ๒๕๖๐ และยังไม่มีเหตุให้ผู้ตรวจการแผ่นดินเสนอแนะไปยังหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเพื่อให้มีการปรับปรุงกฎหมาย หรือจัดหรือระงับความเดือดร้อนหรือความไม่เป็นธรรมได้ ตามมาตรา ๓๒ แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยผู้ตรวจการแผ่นดิน พ.ศ. ๒๕๖๐

อาศัยเหตุผลดังกล่าวข้างต้น จึงวินิจฉัยให้ยุติเรื่องร้องเรียนของผู้ร้องเรียน และให้สำนักงานผู้ตรวจการแผ่นดินแจ้งผลการวินิจฉัยให้ผู้ร้องเรียนทราบต่อไป

(พลเอก วิทวัส รชตะนันทน์ - บุรณัฐ ฐาปนดุลย์ - สมศักดิ์ สุวรรณสุจริต)

เรื่อง ขอให้ผู้ตรวจการแผ่นดินพิจารณาเสนอเรื่องพร้อมด้วยความเห็นต่อศาลรัฐธรรมนูญเพื่อพิจารณาวินิจฉัยกรณีพระราชกำหนดโอนอัตรากำลังพลและงบประมาณบางส่วนของกองทัพบก กองทัพอากาศ กองทัพบก กองทัพไทย กระทรวงกลาโหม ไปเป็นของหน่วยบัญชาการถวายความปลอดภัยรักษาพระองค์ ซึ่งเป็นส่วนราชการในพระองค์ พ.ศ. ๒๕๖๒ มีปัญหาเกี่ยวกับความชอบด้วยรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๖๐ มาตรา ๑๗๒

กรณีดังกล่าวเป็นการร้องเรียนเกี่ยวกับการตรวจสอบความชอบด้วยรัฐธรรมนูญของเงื่อนไขในการตราพระราชกำหนด ตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๖๐ มาตรา ๑๗๒ ซึ่งรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๖๐ มาตรา ๑๗๓ วรรคหนึ่ง ได้กำหนดให้ ก่อนที่สภาผู้แทนราษฎรหรือวุฒิสภาจะอนุมัติพระราชกำหนดฉบับใด สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรหรือสมาชิกวุฒิสภานับไม่น้อยกว่าหนึ่งในห้าของจำนวนสมาชิกทั้งหมดเท่าที่มีอยู่ของแต่ละสภา มีสิทธิเข้าชื่อเสนอความเห็นต่อประธานแห่งสภาที่ตนเป็นสมาชิกว่าพระราชกำหนดนั้นไม่เป็นไปตามมาตรา ๑๗๒ วรรคหนึ่ง กล่าวคือ การตราพระราชกำหนดดังกล่าวมิใช่กรณีที่ต้องกระทำเพื่อประโยชน์ในอันที่จะรักษาความปลอดภัยของประเทศ ความปลอดภัยสาธารณะ ความมั่นคงในทางเศรษฐกิจของประเทศ หรือป้องกันภัยพิบัติสาธารณะ และกำหนดให้ประธานแห่งสภานั้นส่งความเห็นไปยังศาลรัฐธรรมนูญเพื่อวินิจฉัย ส่วนการตรวจสอบความชอบด้วยรัฐธรรมนูญของเงื่อนไขในการตราพระราชกำหนดตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๖๐ มาตรา ๑๗๒ วรรคสอง กล่าวคือ กรณีตรวจสอบว่าการตราพระราชกำหนดดังกล่าวมิใช่กรณีฉุกเฉินที่มีความจำเป็นรีบด่วนอันมิอาจหลีกเลี่ยงได้ นั้น รัฐธรรมนูญมิได้มีเจตนารมณ์ที่จะให้ศาลรัฐธรรมนูญมีอำนาจตรวจสอบความชอบด้วยรัฐธรรมนูญของเงื่อนไขดังกล่าวแต่อย่างใด (เทียบเคียงคำวินิจฉัยศาลรัฐธรรมนูญที่ ๑๔/๒๕๕๖ ลงวันที่ ๑ พฤษภาคม ๒๕๕๖) จึงเป็นกรณีที่รัฐธรรมนูญได้กำหนดกระบวนการและผู้มีสิทธิเสนอความเห็นต่อศาลรัฐธรรมนูญไว้เป็นการเฉพาะแล้ว ดังนั้น ปัญหาตามคำร้องเรียนในเรื่องนี้จึงเป็นเรื่องที่ไม่อยู่ในหน้าที่และอำนาจของผู้ตรวจการแผ่นดินตามมาตรา ๓๗ (๓) แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยผู้ตรวจการแผ่นดิน พ.ศ. ๒๕๖๐ ผู้ตรวจการแผ่นดินจึงไม่อาจพิจารณาเสนอเรื่องพร้อมด้วยความเห็นต่อศาลรัฐธรรมนูญเพื่อพิจารณาวินิจฉัยได้

อาศัยเหตุดังกล่าวข้างต้น จึงวินิจฉัยให้ยุติเรื่องร้องเรียนของผู้ร้องเรียนตามมาตรา ๓๗ วรรคสอง แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยผู้ตรวจการแผ่นดิน พ.ศ. ๒๕๖๐ และให้สำนักงานผู้ตรวจการแผ่นดินแจ้งผลการวินิจฉัยให้ผู้ร้องเรียนทราบต่อไป

(พลเอก วิทวัส รชตะนันทน์ - บุรณัฐ ปานบุญ - สมศักดิ์ สุวรรณสุจริต)

คำวินิจฉัยผู้ตรวจการแผ่นดิน

เรื่องร้องเรียนเลขดำที่ ๒๐๐๙/๒๕๖๒

เรื่องร้องเรียนเลขแดงที่ ๒๑๑๕/๒๕๖๒

(ผู้ร้องเรียน)

คณะกรรมการป้องกันและปราบปราม

การทุจริตแห่งชาติ

ผู้ร้องเรียน

ผู้ถูกร้องเรียน

เรื่อง ขอให้ผู้ตรวจการแผ่นดินพิจารณาเสนอเรื่องพร้อมด้วยความเห็นต่อศาลรัฐธรรมนูญเพื่อพิจารณาวินิจฉัยกรณีคณะกรรมการ ป.ป.ช. มีมติไม่รับไต่สวนเรื่องที่ยุติบัตรเรียนกล่าวหาว่าการเคหะแห่งชาติกับพวก กระทำความผิดฐานทุจริตต่อหน้าที่หรือกระทำความผิดต่อตำแหน่งหน้าที่ซึ่งเป็นการไม่ปฏิบัติตามกฎหมายและมีปัญหาเกี่ยวกับความชอบด้วยรัฐธรรมนูญ

ตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยผู้ตรวจการแผ่นดิน พ.ศ. ๒๕๖๐ มาตรา ๒๓ (๑) กำหนดให้ผู้ตรวจการแผ่นดินอาจเสนอเรื่องพร้อมด้วยความเห็นต่อศาลรัฐธรรมนูญได้ เมื่อเห็นว่าบทบัญญัติแห่งกฎหมายใดมีปัญหาเกี่ยวกับความชอบด้วยรัฐธรรมนูญ ซึ่ง “บทบัญญัติแห่งกฎหมาย” หมายถึง กฎหมายที่ตราขึ้นโดยองค์กรที่ใช้อำนาจนิติบัญญัติตามกระบวนการที่กำหนดไว้ในรัฐธรรมนูญ ไม่ว่าจะตราขึ้นโดยฝ่ายนิติบัญญัติหรือฝ่ายบริหารก็ตาม ได้แก่ พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญ พระราชบัญญัติ พระราชกำหนดที่ได้รับการอนุมัติจากรัฐสภาแล้ว และประกาศคณะปฏิวัติฉบับที่มีผลใช้บังคับเทียบกับพระราชบัญญัติ อันเป็นการกำหนดหน้าที่และอำนาจผู้ตรวจการแผ่นดินในการตรวจสอบเฉพาะบทบัญญัติแห่งกฎหมายเท่านั้น จึงต้องพิจารณาในเบื้องต้นเสียก่อนว่าเรื่องร้องเรียนที่ขอให้ผู้ตรวจการแผ่นดินพิจารณาตรวจสอบนั้น เป็นบทบัญญัติแห่งกฎหมายหรือไม่ แล้วจึงพิจารณาต่อไปว่าบทบัญญัติแห่งกฎหมายนั้นมีปัญหาเกี่ยวกับความชอบด้วยรัฐธรรมนูญหรือไม่ หากเห็นว่าบทบัญญัติแห่งกฎหมายดังกล่าวมีปัญหาเกี่ยวกับความชอบด้วยรัฐธรรมนูญ จึงให้เสนอเรื่องพร้อมด้วยความเห็นต่อศาลรัฐธรรมนูญต่อไปกรณีปัญหาตามคำร้องเรียนเป็นการร้องเรียนเกี่ยวกับการที่คณะกรรมการ ป.ป.ช. มีมติไม่รับไต่สวนเรื่องที่ยุติบัตรเรียนกล่าวหาว่าการเคหะแห่งชาติกับพวก กระทำความผิดฐานทุจริตต่อหน้าที่หรือกระทำความผิดต่อตำแหน่งหน้าที่ซึ่งเป็นการไม่ปฏิบัติตามกฎหมายและมีปัญหาเกี่ยวกับความชอบด้วยรัฐธรรมนูญ ซึ่งเป็นการร้องเรียนเกี่ยวกับการกระทำมิใช่เป็นการร้องเรียนเกี่ยวกับบทบัญญัติแห่งกฎหมาย จึงไม่เป็นไปตามหลักเกณฑ์และเงื่อนไขที่ผู้ตรวจการแผ่นดินจะพิจารณาเสนอเรื่องพร้อมด้วยความเห็นต่อศาลรัฐธรรมนูญได้ ดังที่บัญญัติไว้ในมาตรา ๒๓ (๑) แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญดังกล่าว อีกทั้งไม่ปรากฏข้อเท็จจริงใดว่าเป็นการร้องเรียนเกี่ยวกับการกระทำที่ละเมิดสิทธิหรือเสรีภาพของผู้ร้องเรียน ตามความในมาตรา ๔๖ แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญ พ.ศ. ๒๕๖๑ ผู้ตรวจการแผ่นดินจึงไม่อาจพิจารณาเสนอเรื่องพร้อมด้วยความเห็นต่อศาลรัฐธรรมนูญตามบทบัญญัติดังกล่าวได้

อาศัยเหตุดังกล่าวข้างต้น จึงวินิจฉัยยุติเรื่องร้องเรียนในเรื่องนี้ โดยให้สำนักงานผู้ตรวจการแผ่นดินแจ้งผลการวินิจฉัยให้ผู้ร้องเรียนทราบต่อไป

(พลเอก วิทวัส รชตะนันทน์ - บุรณัฐ ฐาปนคัลย์ - สมศักดิ์ สุวรรณสุจริต)

เรื่อง ขอให้ผู้ตรวจการแผ่นดินพิจารณาวินิจฉัยเพื่อเสนอเรื่องพร้อมความเห็นต่อศาลรัฐธรรมนูญ กรณีบทบัญญัติมาตรา ๗๖ มาตรา ๗๗ มาตรา ๙๒ ถึงมาตรา ๙๗ ของพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. ๒๕๖๑ มีปัญหาเกี่ยวกับความชอบด้วยรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๖๐ มาตรา ๒๔๘

กรณีตามคำร้องเรียนนี้ ผู้ร้องเรียนขอให้ผู้ตรวจการแผ่นดินพิจารณาวินิจฉัยเพื่อเสนอเรื่องพร้อมความเห็นต่อศาลรัฐธรรมนูญ กรณีบทบัญญัติมาตรา ๗๖ มาตรา ๗๗ และมาตรา ๙๒ ถึงมาตรา ๙๗ ของพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. ๒๕๖๑ มีปัญหาเกี่ยวกับความชอบด้วยรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๖๐ มาตรา ๒๔๘ อันทำให้ผู้ร้องเรียนไม่ได้รับความเป็นธรรมจากการพิจารณาสั่งคดีและการปฏิบัติหน้าที่ของพนักงานอัยการ เนื่องจากบทบัญญัติดังกล่าวกำหนดให้อัยการสูงสุดใช้สำนวนของคณะกรรมการ ป.ป.ช. ดำเนินการฟ้องคดีและกำหนดกรอบระยะเวลาการฟ้องคดีของอัยการสูงสุด ทำให้พนักงานอัยการไม่ได้แสวงหาข้อเท็จจริงอย่างครบถ้วน และขาดความเป็นอิสระในการสั่งคดี

พิเคราะห์แล้วเห็นว่า โดยที่พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. ๒๕๖๑ มาตรา ๙๑ กำหนดให้ในกรณีที่คณะกรรมการ ป.ป.ช. ใต้สวนและมีมติวินิจฉัยว่าเจ้าหน้าที่ของรัฐกระทำความผิดฐานทุจริตต่อหน้าที่ หรือกระทำความผิดต่อตำแหน่งหน้าที่ราชการ หรือความผิดต่อตำแหน่งหน้าที่ในการยุติธรรม หรือความผิดที่เกี่ยวข้องกัน หากมีมูลความผิดอาญา ให้คณะกรรมการ ป.ป.ช. ส่งรายงาน สำนวนการใต้สวน เอกสารหลักฐาน สำเนาอิเล็กทรอนิกส์ และคำวินิจฉัยไปยังอัยการสูงสุดภายในสามสิบวัน เพื่อให้อัยการสูงสุดยื่นฟ้องคดีต่อไป ซึ่งในมาตรา ๙๓ แห่งพระราชบัญญัติเดียวกันกำหนดให้อัยการสูงสุดพิจารณาเพื่อดำเนินการฟ้องคดี โดยให้นำความในมาตรา ๗๗ มาใช้บังคับกับการดำเนินคดีกับเจ้าหน้าที่ของรัฐด้วยโดยอนุโลม กล่าวคือ ในกรณีที่อัยการสูงสุดเห็นว่าสำนวนการใต้สวนยังไม่สมบูรณ์ให้อัยการสูงสุดและคณะกรรมการ ป.ป.ช. ตั้งคณะกรรมการร่วมเพื่อรวบรวมพยานหลักฐานให้สมบูรณ์ หรือดำเนินการเพื่อให้สำนวนใต้สวนครบถ้วนสมบูรณ์พอที่จะดำเนินคดีได้ และหากคณะกรรมการร่วมไม่สามารถหาข้อยุติได้ ให้คณะกรรมการ ป.ป.ช. ดำเนินการต่อไปตามที่เห็นสมควร โดยจะยื่นฟ้องคดีเองก็ได้ ดังนี้ บทบัญญัตินี้ดังกล่าวมิได้เป็นบทบังคับให้อัยการสูงสุดดำเนินการฟ้องคดีต่อศาลโดยทันที แต่ได้กำหนดให้อัยการสูงสุดใช้ดุลพินิจในการพิจารณาสำนวนการใต้สวนของคณะกรรมการ ป.ป.ช. ก่อนที่จะดำเนินการฟ้องคดีต่อศาล รวมทั้งกำหนดให้อัยการสามารถดำเนินการรวบรวมพยานหลักฐาน หรือดำเนินการให้สำนวนการใต้สวนสมบูรณ์ โดยการตั้งคณะกรรมการร่วม และหากไม่สามารถหาข้อยุติได้ก็มีได้มีบทบังคับให้อัยการสูงสุดฟ้องคดีดังกล่าวแต่อย่างใด ประกอบกับการสั่งฟ้องหรือสั่งไม่ฟ้องคดีของอัยการนั้น ยังมีขั้นตอนการพิสูจน์ความผิดของผู้ถูกกล่าวหา แต่เป็นเพียงขั้นตอนวินิจฉัยว่า พยานหลักฐานน่าเชื่อหรือไม่ว่าผู้ต้องหากระทำความผิด และมีพยานหลักฐานเพียงพอพิสูจน์ความผิดในศาลหรือไม่เท่านั้น

สำหรับประเด็นการกำหนดระยะเวลาการพิจารณาเพื่อดำเนินการฟ้องคดีต่อศาลของอัยการสูงสุด ตามมาตรา ๙๓ นั้น เห็นว่าเป็นการกำหนดมาตรการและกลไกในการทำหน้าที่ตรวจสอบและแสวงหาข้อเท็จจริง ให้มีประสิทธิภาพและรวดเร็ว เพื่อนำไปสู่การยื่นฟ้องต่อศาลพิจารณาพิพากษา ซึ่งรายงานการไต่สวนดังกล่าว ได้ผ่านการตรวจสอบ แสวงหาข้อเท็จจริง ไต่สวนรวบรวมพยานหลักฐานตามหน้าที่และอำนาจของคณะกรรมการ ป.ป.ช. แล้ว ในชั้นการพิจารณาของอัยการสูงสุดจึงเป็นการกลั่นกรองดุลพินิจในการฟ้องคดี นอกจากนั้น ในกรณีที่อัยการสูงสุดเห็นว่า ส่วนงานการไต่สวนยังไม่สมบูรณ์ ยังสามารถดำเนินการรวบรวมพยานหลักฐานหรือดำเนินการอื่นใดให้ส่วนงานการไต่สวน สมบูรณ์เพียงพอที่จะฟ้องต่อศาลได้อีกภายในระยะเวลา ๙๐ วัน บทบัญญัติดังกล่าว จึงไม่ได้เป็นกรณีที่ทำให้พนักงานอัยการ ไม่มีอิสระในการพิจารณาสั่งคดีอื่นทำให้ผู้ร้องเรียนไม่ได้รับความเป็นธรรมตามที่ผู้ร้องเรียนกล่าวอ้าง กรณีจึงไม่มีปัญหา เกี่ยวกับความชอบด้วยรัฐธรรมนูญที่ผู้ตรวจการแผ่นดินจะเสนอเรื่องพร้อมความเห็นต่อศาลรัฐธรรมนูญตามมาตรา ๒๓๑ ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๖๐

อาศัยเหตุผลดังกล่าวข้างต้น จึงวินิจฉัยให้ยุติเรื่องร้องเรียนของผู้ร้องเรียน และให้สำนักงานผู้ตรวจการแผ่นดินแจ้งผลการวินิจฉัยให้ผู้ร้องเรียนทราบต่อไป

(พลเอก วิทวัส รชตะนันทน์ - บุรณัฐ ฐาปนดุลย์ - สมศักดิ์ สุวรรณสุจริต)

เรื่อง ขอให้ผู้ตรวจการแผ่นดินเสนอแนะต่อคณะรัฐมนตรีเกี่ยวกับการพิจารณาขยายสัญญาสัมปทานทางด่วนให้กับ บริษัท ทางด่วนและรถไฟฟ้ากรุงเทพมหานคร จำกัด (มหาชน) หรือ BEM ให้เป็นไปตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๖๐ หมวด ๕ มาตรา ๕๖ มาตรา ๕๗ และมาตรา ๕๘ และหากคณะรัฐมนตรีไม่ดำเนินการตามข้อเสนอแนะ ให้ผู้ตรวจการแผ่นดินเสนอเรื่องพร้อมความเห็นต่อศาลปกครอง

กรณีตามเรื่องร้องเรียน ผู้ร้องเรียนขอให้ผู้ตรวจการแผ่นดินเสนอความเห็นต่อคณะรัฐมนตรีในการพิจารณาอนุมัติขยายสัญญาสัมปทานทางด่วนแก่บริษัท ทางด่วนและรถไฟฟ้ากรุงเทพ จำกัด (มหาชน) เพื่อระงับข้อพิพาทระหว่างบริษัท ทางด่วนและรถไฟฟ้ากรุงเทพ จำกัด (มหาชน) กับการทางพิเศษแห่งประเทศไทย โดยขอให้คณะรัฐมนตรีปฏิบัติตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๖๐ หมวด ๕ มาตรา ๕๖ มาตรา ๕๗ และมาตรา ๕๘ นั้น ในการดำเนินการเรื่องดังกล่าวคณะรัฐมนตรีได้มีมติ เมื่อวันที่ ๒ ตุลาคม ๒๕๖๑ เรื่อง แนวทางดำเนินการเกี่ยวกับข้อพิพาทของหน่วยงานของรัฐ ให้หน่วยงานของรัฐถือปฏิบัติว่า “ในกรณีหน่วยงานของรัฐที่มีข้อพิพาทตามสัญญาอนุญาตต่อสัญญาหรือถูกฟ้องคดีต่อศาลปกครองเป็นคดีเดียวหรือหลายคดีในประเด็นเดียวกันหรือเกี่ยวเนื่องกัน เช่น กรณีคดีที่อยู่ในความรับผิดชอบของกระทรวงคมนาคม (การทางพิเศษแห่งประเทศไทย) แล้วมีคำวินิจฉัยชี้ขาดของอนุญาตต่อสัญญา ซึ่งนำไปสู่การฟ้องคดีในศาลปกครองสูงสุด โดยผลของคำวินิจฉัยชี้ขาดของอนุญาตต่อสัญญานั้น ให้หน่วยงานของรัฐต้องชดเชยค่าเสียหายหรืออื่นใด ให้หน่วยงานของรัฐนั้นอาจดำเนินการเจรจาต่อรองกับคู่พิพาทเพื่อบรรเทาความเสียหายของรัฐและให้เกิดความเป็นธรรมแก่ราษฎรได้ ทั้งนี้ให้ดำเนินการอย่างโปร่งใส ขอบด้วยกฎหมาย และคำนึงถึงผลประโยชน์ของชาติเป็นสำคัญ” การทางพิเศษแห่งประเทศไทยจึงได้เจรจากับบริษัท ทางด่วนและรถไฟฟ้ากรุงเทพ จำกัด (มหาชน) และได้ข้อยุติเพื่อระงับข้อพิพาทโดยการขยายสัญญาสัมปทานทางด่วนให้กับบริษัท ทางด่วนและรถไฟฟ้ากรุงเทพ จำกัด (มหาชน) เป็นระยะเวลา ๓๐ ปี รวมทั้งให้บริษัท ทางด่วนและรถไฟฟ้ากรุงเทพ จำกัด (มหาชน) ลงทุนก่อสร้างและปรับปรุงทางด่วนชั้นที่ ๒ เป็นทางด่วน ๒ ชั้น (Double deck) โดยส่วนแบ่งรายได้ยังคงกำหนดไว้ให้การทางพิเศษแห่งประเทศไทย ได้รับร้อยละ ๖๐ และบริษัท ทางด่วนและรถไฟฟ้ากรุงเทพ จำกัด (มหาชน) ได้รับร้อยละ ๔๐ ทั้งนี้ ในส่วนของการก่อสร้างทางด่วน ๒ ชั้น (Double deck) จะต้องจัดทำรายงานการประเมินผลกระทบสิ่งแวดล้อม (EIA) ก่อนดำเนินการ โดยการทางพิเศษแห่งประเทศไทยจะเสนอคณะรัฐมนตรีพิจารณาอนุมัติต่อไป การดำเนินการดังกล่าวจึงเป็นการดำเนินการตามที่คณะรัฐมนตรีซึ่งเป็นฝ่ายบริหารได้มีมติมอบหมายให้หน่วยงานของรัฐถือปฏิบัติ ประกอบกับสภาพผู้แทนราษฎรในฐานะที่เป็นฝ่ายนิติบัญญัติ ได้แต่งตั้งคณะกรรมการวิสามัญพิจารณาศึกษาการขยายสัญญาสัมปทานทางด่วนและรถไฟฟ้า (บีทีเอส) เพื่อพิจารณาเรื่องดังกล่าว โดยคณะกรรมการฯ ได้ศึกษาและรับฟังความคิดเห็นจากผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง ได้แก่ สำนักงานอัยการสูงสุด การทางพิเศษแห่งประเทศไทย สภาภาพแรงงานรัฐวิสาหกิจการทางพิเศษแห่งประเทศไทย ชุดที่ ๑ และชุดที่ ๒ ทีมวิจัยจากมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ และบริษัท ทางด่วนและรถไฟฟ้ากรุงเทพ จำกัด (มหาชน) และได้จัดทำรายงานเสนอต่อ

สภานิติบัญญัติเพื่อเสนอคณะรัฐมนตรีประกอบการพิจารณาการดำเนินการดังกล่าวจึงเป็นกรณีที่หน่วยงานของรัฐได้ปฏิบัติตามหมวด ๕ หน้าที่ของรัฐ ของรัฐธรรมนูญแล้ว กรณีจึงไม่เป็นไปตามมาตรา ๒๒ (๓) แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยผู้ตรวจการแผ่นดิน พ.ศ. ๒๕๖๐ ที่ผู้ตรวจการแผ่นดินจะจัดทำรายงานพร้อมข้อเสนอแนะให้คณะรัฐมนตรีทราบ ทั้งนี้การที่ผู้ตรวจการแผ่นดินจะใช้ดุลพินิจเสนอเรื่องพร้อมความเห็นต่อศาลรัฐธรรมนูญหรือศาลปกครองเพื่อพิจารณาวินิจฉัย จะต้องมีการปฏิบัติหน้าที่ตามมาตรา ๒๒ (๑) (๒) หรือ (๓) เสียก่อน หมายความว่าหน่วยงานของรัฐยังมิได้ปฏิบัติให้ถูกต้องครบถ้วนตามหมวด ๕ หน้าที่ของรัฐ ของรัฐธรรมนูญ หากผู้ตรวจการแผ่นดินมีความเห็นต่อไปว่าการที่หน่วยงานของรัฐยังมิได้ปฏิบัติให้ถูกต้องครบถ้วน เป็นการกระทำที่มีปัญหาเกี่ยวกับความชอบด้วยรัฐธรรมนูญหรือกฎหมาย ผู้ตรวจการแผ่นดินจึงจะมีหน้าที่และอำนาจเสนอเรื่องพร้อมด้วยความเห็นต่อศาลรัฐธรรมนูญหรือศาลปกครองเพื่อพิจารณาวินิจฉัยต่อไปได้ เมื่อข้อเท็จจริงปรากฏว่าหน่วยงานของรัฐได้ปฏิบัติให้ถูกต้องครบถ้วนตามหมวด ๕ หน้าที่ของรัฐ ของรัฐธรรมนูญแล้ว จึงไม่เป็นไปตามเงื่อนไขหรือขั้นตอนของกฎหมายที่จะให้ผู้ตรวจการแผ่นดินเสนอเรื่องพร้อมด้วยความเห็นต่อศาลปกครองได้ ดังที่บัญญัติไว้ในมาตรา ๒๓ แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยผู้ตรวจการแผ่นดิน พ.ศ. ๒๕๖๐ ดังนั้นปัญหาตามคำร้องเรียนในเรื่องนี้จึงมิได้เป็นไปตามมาตรา ๒๒ (๓) แห่งพระราชบัญญัติดังกล่าว ตามประกาศผู้ตรวจการแผ่นดิน พ.ศ. ๒๕๖๒ ซึ่งกำหนดเรื่องให้ผู้ตรวจการแผ่นดินไม่รับไว้พิจารณาตามมาตรา ๓๗ (๘) แห่งพระราชบัญญัติฉบับเดียวกัน

อาศัยเหตุผลดังกล่าวข้างต้น จึงวินิจฉัยให้ยุติเรื่องร้องเรียนของผู้ร้องเรียน ตามมาตรา ๓๗ วรรคสอง แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยผู้ตรวจการแผ่นดิน พ.ศ. ๒๕๖๐ และให้สำนักงานผู้ตรวจการแผ่นดินแจ้งผลการวินิจฉัยให้ผู้ร้องเรียนทราบต่อไป

(พลเอก วิทวัส รชตะนันทน์ - บุรณัฐ ปาปนกุลย์ - สมศักดิ์ สุวรรณสุจริต)

คำวินิจฉัยผู้ตรวจการแผ่นดิน

เรื่องร้องเรียนเลขดำที่ ๒๑๘๓/๒๕๖๒

เรื่องร้องเรียนเลขแดงที่ ๒๑๙๒/๒๕๖๒

(ผู้ร้องเรียน)

สำนักงานศาลยุติธรรม

และสำนักงานอัยการสูงสุด

ผู้ร้องเรียน

ผู้ถูกร้องเรียน

เรื่อง ขอให้ผู้ตรวจการแผ่นดินยื่นคำร้องต่อศาลรัฐธรรมนูญเพื่อวินิจฉัยว่า การจัดทำบันทึกข้อตกลงความร่วมมือว่าด้วยการคุ้มครองสิทธิและให้การช่วยเหลือทางกฎหมายแก่ประชาชนในคดีจัดการมรดก ระหว่างสำนักงานศาลยุติธรรมกับสำนักงานอัยการสูงสุด มีปัญหาเกี่ยวกับความชอบด้วยรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๖๐ มาตรา ๒๕ มาตรา ๒๖ มาตรา ๒๗ และมาตรา ๔๐ และกรณีประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา ๑๗๑๓ พระราชบัญญัติองค์กรอัยการและพนักงานอัยการ พ.ศ. ๒๕๕๓ มาตรา ๑๔ (๑๐) และระเบียบสำนักงานอัยการสูงสุดว่าด้วยการคุ้มครองสิทธิและช่วยเหลือทางกฎหมายแก่ประชาชน พ.ศ. ๒๕๖๒ ข้อ ๔๑ มีปัญหาเกี่ยวกับความชอบด้วยรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๖๐ มาตรา ๕ และมาตรา ๖๘

กรณีร้องเรียนว่า การจัดทำบันทึกข้อตกลงความร่วมมือว่าด้วยการคุ้มครองสิทธิและให้การช่วยเหลือทางกฎหมายแก่ประชาชน ในคดีจัดการมรดก ระหว่างสำนักงานศาลยุติธรรมกับสำนักงานอัยการสูงสุด มีปัญหาเกี่ยวกับความชอบด้วยรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๖๐ มาตรา ๒๕ มาตรา ๒๖ มาตรา ๒๗ และมาตรา ๔๐ และเป็นการกระทำที่มีลักษณะเป็นการละเมิดสิทธิหรือเสรีภาพตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๖๐ มาตรา ๒๑๓ ซึ่งเป็นกรณีที่กฎหมายอื่นกำหนดหน้าที่และอำนาจของผู้ตรวจการแผ่นดินไว้ ผู้ตรวจการแผ่นดินจึงมีหน้าที่และอำนาจรับเรื่องร้องเรียนดังกล่าวไว้พิจารณาได้ตามมาตรา ๒๒ (๔) แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยผู้ตรวจการแผ่นดิน พ.ศ. ๒๕๖๐ ประกอบมาตรา ๔๖ แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญ พ.ศ. ๒๕๖๑ ผู้ตรวจการแผ่นดินจึงต้องพิจารณาคำร้องเรียนในประเด็นนี้ตามหลักเกณฑ์และเงื่อนไขที่บัญญัติไว้ในพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญ พ.ศ. ๒๕๖๑

เมื่อพิเคราะห์กรณีตามคำร้องเรียนแล้ว เห็นว่า กรณีร้องเรียนว่าบันทึกข้อตกลงความร่วมมือฯ ที่กำหนดให้การยื่นคำร้องขอจัดการมรดกผ่านพนักงานอัยการ ตัวความหรือผู้ขอรับความช่วยเหลือไม่ต้องเสียค่าใช้จ่ายในการขอรับบริการ และศาลที่มีเขตอำนาจสามารถใช้การไต่สวนผ่านระบบประชุมทางไกลผ่านจอภาพ (Video Conference) ได้ โดยที่ตัวความไม่จำเป็นต้องเดินทางมายังศาลที่เจ้ามรดกมีภูมิลำเนาอยู่ในเขตศาลในขณะถึงแก่ความตายหรือศาลที่ทรัพย์สินมรดกอยู่ในเขตศาล บันทึกข้อตกลงความร่วมมือดังกล่าวมีผลเป็นการจำกัดเสรีภาพในการประกอบวิชาชีพของผู้ร้องเรียน และมีลักษณะเป็นการเลือกปฏิบัติโดยไม่เป็นธรรม นั้น พิจารณาแล้วเห็นว่า บันทึกข้อตกลงความร่วมมือฉบับนี้มีความมุ่งหมายในการอำนวยความสะดวกให้แก่ประชาชน ช่วยลดระยะเวลาในการดำเนินการ ตลอดจนลดภาระค่าใช้จ่ายที่อาจเกิดขึ้น ไม่ว่าจะเป็นค่าใช้จ่ายในการเดินทางหรือค่าใช้จ่ายในการจ้างทนายความ ซึ่งจะช่วยให้ประชาชนสามารถเข้าถึงการบริการที่สะดวก รวดเร็ว และทันสมัยมากยิ่งขึ้น อันสอดคล้องกับแนวนโยบายแห่งรัฐ ตามมาตรา ๖๘ ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๖๐ ที่บัญญัติว่า “รัฐพึงจัดระบบการบริหารงานในกระบวนการยุติธรรมทุกด้านให้มีประสิทธิภาพ เป็นธรรม และไม่เลือกปฏิบัติ และให้ประชาชนเข้าถึงกระบวนการยุติธรรมได้โดยสะดวก รวดเร็ว และไม่เสียค่าใช้จ่ายสูงเกินสมควร” ทั้งนี้ มิได้หมายความว่าประชาชนจะต้องเลือกใช้ช่องทาง

การยื่นคำร้องขอจัดการมรดกผ่านทางพนักงานอัยการเท่านั้น ประชาชนยังคงสามารถเลือกได้ว่าจะยื่นคำร้องขอจัดการมรดกผ่านทางช่องทางใดที่จะสะดวกและเป็นประโยชน์แก่ตนมากที่สุด ซึ่งอาจยื่นคำร้องด้วยตนเอง หรือแต่งตั้งทนายความให้เป็นผู้ยื่นคำร้อง หรือให้พนักงานอัยการเป็นผู้ยื่นคำร้อง ก็ได้ ดังนั้น บันทึกข้อตกลงความร่วมมือฉบับนี้จึงมิได้มีผลเป็นการจำกัดหรือห้ามมิให้ผู้ร้องเรียนประกอบวิชาชีพทนายความแต่อย่างใด ผู้ร้องเรียนตลอดจนผู้ประกอบวิชาชีพทนายความทั้งหลายยังคงสามารถรับว่าความในคดีเกี่ยวกับการจัดการมรดกได้ดังเดิม กรณีจึงไม่ถือว่าเป็นการจำกัดเสรีภาพในการประกอบอาชีพ ตามมาตรา ๔๐ ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๖๐ นอกจากนี้ บันทึกข้อตกลงความร่วมมือดังกล่าวก็มิได้มีลักษณะเป็นการเลือกปฏิบัติโดยไม่เป็นธรรม เพราะใช้บังคับแก่ประชาชนทุกคนที่ประสงค์จะขอรับความช่วยเหลือผ่านช่องทางที่ให้พนักงานอัยการเป็นผู้ยื่นคำร้องโดยเท่าเทียมกัน มิได้มุ่งหมายให้ใช้กับบุคคลใดบุคคลหนึ่งเป็นการเฉพาะเจาะจง กรณีจึงมิใช่เป็นการเลือกปฏิบัติที่ขัดต่อหลักความเสมอภาค ตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๖๐ มาตรา ๒๗ ด้วยเหตุนี้ จึงเห็นว่า กรณียังรับฟังไม่ได้ว่า ผู้ร้องเรียนเป็นบุคคลซึ่งถูกละเมิดสิทธิหรือเสรีภาพโดยตรงและได้รับความเดือดร้อนหรือเสียหายอันเนื่องมาจากการกระทำของหน่วยงานของรัฐหรือเจ้าหน้าที่ของรัฐ ตามหลักเกณฑ์และเงื่อนไขที่มาตรา ๔๖ แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญ พ.ศ. ๒๕๖๑ กำหนดไว้ ผู้ตรวจการแผ่นดินจึงไม่อาจยื่นคำร้องต่อศาลรัฐธรรมนูญเพื่อพิจารณาวินิจฉัยได้ ดังนั้น ปัญหาตามคำร้องเรียนนี้ จึงเป็นเรื่องที่มีได้เป็นไปตามหลักเกณฑ์และเงื่อนไขตามกฎหมายอื่น ตามประกาศผู้ตรวจการแผ่นดิน พ.ศ. ๒๕๖๒ ซึ่งกำหนดเรื่องให้ผู้ตรวจการแผ่นดินไม่รับไว้พิจารณาตามมาตรา ๓๗ (๘) แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยผู้ตรวจการแผ่นดิน พ.ศ. ๒๕๖๐

กรณีร้องเรียนว่า ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา ๑๗๑๓ พระราชบัญญัติองค์การอัยการและพนักงานอัยการ พ.ศ. ๒๕๕๓ มาตรา ๑๔ (๑๐) และระเบียบสำนักงานอัยการสูงสุดว่าด้วยการคุ้มครองสิทธิและช่วยเหลือทางกฎหมายแก่ประชาชน พ.ศ. ๒๕๖๒ ข้อ ๔๑ มีปัญหาเกี่ยวกับความชอบด้วยรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๖๐ มาตรา ๕ และมาตรา ๖๘ วรรคสาม นั้น พิจารณาแล้วเห็นว่า บทบัญญัติมาตรา ๖๘ วรรคสาม ที่บัญญัติว่า “รัฐพึงให้ความช่วยเหลือทางกฎหมายที่จำเป็นและเหมาะสมแก่ผู้ยากไร้หรือผู้ด้อยโอกาสในการเข้าถึงกระบวนการยุติธรรม รวมตลอดถึงการจัดหาทนายความให้” เป็นบทบัญญัติในหมวด ๖ แนวนโยบายแห่งรัฐ ซึ่งบทบัญญัติในหมวดนี้ เป็นเพียงแนวทางให้รัฐดำเนินการตรากฎหมายและกำหนดนโยบายในการบริหารราชการแผ่นดินเท่านั้น มิใช่บทบังคับให้รัฐมีภาระหน้าที่ต้องดำเนินการหรือปฏิบัติแต่อย่างใด กรณีจึงยังไม่มีปัญหาเกี่ยวกับความชอบด้วยรัฐธรรมนูญที่ผู้ตรวจการแผ่นดินจะพิจารณาเสนอเรื่องพร้อมด้วยความเห็นต่อศาลรัฐธรรมนูญได้ ตามมาตรา ๒๓ (๑) แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยผู้ตรวจการแผ่นดิน พ.ศ. ๒๕๖๐

อาศัยเหตุผลดังกล่าวข้างต้น จึงวินิจฉัยให้ยุติเรื่องร้องเรียนของผู้ร้องเรียนตามมาตรา ๓๗ วรรคสอง แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยผู้ตรวจการแผ่นดิน พ.ศ. ๒๕๖๐ และให้สำนักงานผู้ตรวจการแผ่นดินแจ้งผลการวินิจฉัยให้ผู้ร้องเรียนทราบต่อไป

(พลเอก วิทวัส รชตะนันทน์ - บุรณัฐ ฐาปนุศลย์ - สมศักดิ์ สุวรรณสุจริต)

คำวินิจฉัยผู้ตรวจการแผ่นดิน

(ผู้ร้องเรียน)

ผู้ร้องเรียน

เรื่องร้องเรียนเลขดำที่ ๒๓๑๑/๒๕๖๒

เรื่องร้องเรียนเลขแดงที่ ๒๒๑๐/๒๕๖๒

เรื่อง ขอให้ผู้ตรวจการแผ่นดินพิจารณายื่นคำร้องต่อศาลรัฐธรรมนูญ เพื่อพิจารณาวินิจฉัยว่า คำพิพากษาศาลปกครองสูงสุด คดีหมายเลขดำที่ อ. ๖๖๒/๒๕๕๙ คดีหมายเลขแดงที่ อ. ๒๒๗/๒๕๖๒ ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๖๐

กรณีตามคำร้องเรียนนี้ เป็นเรื่อง que ผู้ร้องเรียนขอให้ผู้ตรวจการแผ่นดินพิจารณายื่นคำร้องต่อศาลรัฐธรรมนูญ ตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญ พ.ศ. ๒๕๖๑ เพื่อวินิจฉัยว่า คำพิพากษาศาลปกครองสูงสุด คดีหมายเลขดำที่ อ. ๖๖๒/๒๕๕๙ คดีหมายเลขแดงที่ อ. ๒๒๗/๒๕๖๒ ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๖๐ ซึ่งเป็นกรณีที่กฎหมายอื่นกำหนดหน้าที่และอำนาจของผู้ตรวจการแผ่นดินไว้ ผู้ตรวจการแผ่นดินจึงมีอำนาจรับเรื่องร้องเรียนดังกล่าวไว้พิจารณาได้ตามมาตรา ๒๒ (๔) แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยผู้ตรวจการแผ่นดิน พ.ศ. ๒๕๖๐ ประกอบมาตรา ๔๖ แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญ พ.ศ. ๒๕๖๑ ผู้ตรวจการแผ่นดินจึงต้องพิจารณาคำร้องเรียนนี้ตามหลักเกณฑ์และเงื่อนไขที่บัญญัติไว้ตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญ พ.ศ. ๒๕๖๑

เมื่อข้อเท็จจริงตามคำร้องเรียนปรากฏว่า ประเด็นตามเรื่องร้องเรียนนี้ ศาลปกครองสูงสุดได้มีคำพิพากษาแล้ว เมื่อวันที่ ๒๑ มีนาคม ๒๕๖๒ คดีหมายเลขดำที่ อ. ๖๖๒/๒๕๕๙ คดีหมายเลขแดงที่ อ. ๒๒๗/๒๕๖๒ จึงเป็นเรื่องที่ศาลอื่นมีคำพิพากษาหรือคำสั่งถึงที่สุดแล้ว ดังนั้น ผู้ตรวจการแผ่นดินจึงไม่อาจพิจารณายื่นคำร้องต่อศาลรัฐธรรมนูญ เพื่อพิจารณาวินิจฉัยได้ตามมาตรา ๔๗ (๔) ประกอบมาตรา ๔๖ แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญ พ.ศ. ๒๕๖๑ กรณีจึงเป็นเรื่องที่มีได้เป็นไปตามหลักเกณฑ์และเงื่อนไขตามกฎหมายอื่น ตามประกาศผู้ตรวจการแผ่นดิน พ.ศ. ๒๕๖๒ ซึ่งกำหนดเรื่อง que ผู้ตรวจการแผ่นดินไม่รับไว้พิจารณาตามมาตรา ๓๗ (๘) แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยผู้ตรวจการแผ่นดิน พ.ศ. ๒๕๖๐

อาศัยเหตุดังกล่าวข้างต้น จึงวินิจฉัยให้ยุติเรื่องร้องเรียนของผู้ร้องเรียนตามมาตรา ๓๗ วรรคสอง แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยผู้ตรวจการแผ่นดิน พ.ศ. ๒๕๖๐ และให้สำนักงานผู้ตรวจการแผ่นดินแจ้งผลการวินิจฉัยให้ผู้ร้องเรียนทราบต่อไป

(พลเอก วิทวัส รชตะนันทน์ - บุรณัฐ ฐาปนดุลย์ - สมศักดิ์ สุวรรณสุจริต)

คำวินิจฉัยผู้ตรวจการแผ่นดิน

เรื่องร้องเรียนเลขดำที่ ๒๓๕๖/๒๕๖๒

เรื่องร้องเรียนเลขแดงที่ ๒๒๑๒/๒๕๖๒

(ผู้ร้องเรียน)

ศาลจังหวัดสมุทรสาคร

รัฐมนตรีว่าการกระทรวงยุติธรรม

และเจ้าพนักงานตำรวจ สถานีตำรวจภูธรกระทุ่มแบน

ผู้ร้องเรียน

ผู้ถูกร้องเรียน

เรื่อง ขอให้ผู้ตรวจการแผ่นดินยื่นคำร้องต่อศาลรัฐธรรมนูญ เพื่อพิจารณาวินิจฉัย กรณีศาลจังหวัดสมุทรสาคร พิจารณายกคำร้องขอคุ้มครองพยานเป็นการกระทำที่ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๖๐ มาตรา ๖๓ และขอให้พิจารณาและแสวงหาข้อเท็จจริง กรณีการกระทำของรัฐมนตรีว่าการกระทรวงยุติธรรม และเจ้าพนักงานตำรวจสถานีตำรวจภูธรกระทุ่มแบน ขัดต่อมาตรา ๖ แห่งพระราชบัญญัติ คุ้มครองพยานในคดีอาญา พ.ศ. ๒๕๕๖

กรณีตามคำร้องเรียนนี้ เป็นเรื่องขอให้ผู้ตรวจการแผ่นดินพิจารณายื่นคำร้องต่อศาลรัฐธรรมนูญ เพื่อวินิจฉัยว่า การพิจารณาคำร้องขอคุ้มครองพยานของศาลจังหวัดสมุทรสาครขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ อันมีลักษณะเป็นการร้องเรียน ถึงการได้รับความเดือดร้อนเสียหายจากการถูกละเมิดสิทธิหรือเสรีภาพ ซึ่งเป็นกรณีที่กฎหมายอื่นกำหนดหน้าที่ และอำนาจของผู้ตรวจการแผ่นดิน ผู้ตรวจการแผ่นดินจึงมีหน้าที่และอำนาจรับเรื่องร้องเรียนดังกล่าวไว้พิจารณาได้ ตามมาตรา ๒๒ (๔) แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยผู้ตรวจการแผ่นดิน พ.ศ. ๒๕๖๐ ประกอบมาตรา ๔๖ แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญ พ.ศ. ๒๕๖๑ ผู้ตรวจการแผ่นดินจึงต้อง พิจารณาคำร้องเรียนนี้ตามหลักเกณฑ์และเงื่อนไขที่บัญญัติไว้ตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วย วิธีพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญ พ.ศ. ๒๕๖๑

ทั้งนี้ มาตรา ๔๗ แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญ พ.ศ. ๒๕๖๑ กำหนดว่า “การใช้สิทธิยื่นคำร้องตามมาตรา ๔๖ ต้องเป็นการกระทำที่เป็นการละเมิดสิทธิหรือเสรีภาพอันเกิดจากการกระทำ ของหน่วยงานของรัฐ เจ้าหน้าที่ของรัฐ หรือหน่วยงานซึ่งใช้อำนาจรัฐและต้องมีใช่เป็นกรณีอย่างหนึ่งอย่างใด ดังต่อไปนี้ ... (๔) เรื่องที่อยู่ในระหว่างการพิพากษาคดีของศาลอื่น หรือเรื่องที่ศาลอื่นมีคำพิพากษาหรือคำสั่งถึงที่สุดแล้ว”

เมื่อพิจารณาข้อเท็จจริงตามคำร้องเรียนและเอกสารประกอบคำร้องเรียนแล้วเป็นกรณีที่ผู้ร้องเรียนยังคงมี ข้อสงสัยเกี่ยวกับการพิจารณาคำร้องขอคุ้มครองพยานที่ศาลจังหวัดสมุทรสาครพิจารณามีคำสั่งยกคำร้อง เนื่องจากคดี ยังไม่มีเหตุให้ศาลมีคำสั่งให้คุ้มครองผู้ร้องเรียนในมาตรการทั่วไป และข้อเท็จจริงยังไม่ปรากฏพฤติการณ์ว่าผู้ร้องเรียน จะไม่ได้รับความปลอดภัยจากการเป็นพยาน ตามหลักเกณฑ์ดังที่กฎหมายกำหนดให้มีการคุ้มครองพยานในมาตรการ พิเศษได้ ตามคดีหมายเลขแดงที่ คส๑๑/๒๕๖๒ ลงวันที่ ๑๑ ตุลาคม ๒๕๖๒ ดังนั้น ปัญหาตามคำร้องเรียนในประเด็นนี้ จึงเป็นเรื่องที่ศาลอื่นมีคำพิพากษาหรือคำสั่งถึงที่สุดแล้ว ตามมาตรา ๔๗ (๔) แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญ ว่าด้วยวิธีพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญ พ.ศ. ๒๕๖๑ จึงไม่อยู่ในอำนาจของผู้ตรวจการแผ่นดินที่จะพิจารณายื่นคำร้อง พร้อมความเห็นต่อศาลรัฐธรรมนูญได้ ตามมาตรา ๔๖ แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญฉบับเดียวกัน ประกอบกับ มิได้เป็นไปตามหลักเกณฑ์และเงื่อนไขตามกฎหมายอื่น ตามประกาศผู้ตรวจการแผ่นดิน พ.ศ. ๒๕๖๒ ซึ่งกำหนดเรื่อง

ผู้ตรวจการแผ่นดินไม่รับไว้พิจารณา ตามมาตรา ๓๗ (๘) แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยผู้ตรวจการแผ่นดิน พ.ศ. ๒๕๖๐

ส่วนกรณีที่ผู้ร้องเรียนขอให้ผู้ตรวจการแผ่นดินพิจารณาและแสวงหาข้อเท็จจริง กรณีการกระทำของรัฐมนตรีว่าการกระทรวงยุติธรรม และเจ้าพนักงานตำรวจสถานีตำรวจภูธรกระทุ่มแบน ขัดต่อมาตรา ๖ แห่งพระราชบัญญัติคุ้มครองพยานในคดีอาญา พ.ศ. ๒๕๕๖ นั้น เห็นว่า กรณีดังกล่าวสืบเนื่องมาจากการที่ผู้ร้องเรียนยื่นคำร้องขอคุ้มครองพยาน และผู้ร้องเรียนได้นำเรื่องดังกล่าวไปยื่นฟ้องต่อศาลจังหวัดสมุทรสาคร ตามคดีหมายเลขดำที่ คสส๑/๒๕๖๒ และศาลจังหวัดสมุทรสาครได้มีคำสั่งยกคำร้องตามคดีหมายเลขแดงที่ คสส๑/๒๕๖๒ เรื่องร้องเรียนในประเด็นนี้จึงเป็นเรื่องที่ศาลได้มีคำสั่งแล้ว ตามมาตรา ๓๗ (๒) แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยผู้ตรวจการแผ่นดิน พ.ศ. ๒๕๖๐ ซึ่งไม่อยู่ในอำนาจของผู้ตรวจการแผ่นดินจะพิจารณาวินิจฉัยได้

อาศัยเหตุดังกล่าวข้างต้น จึงวินิจฉัยยุติเรื่องร้องเรียนของผู้ร้องเรียน ตามมาตรา ๓๗ วรรคสอง แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยผู้ตรวจการแผ่นดิน พ.ศ. ๒๕๖๐ โดยให้สำนักงานผู้ตรวจการแผ่นดิน แจ้งผลการวินิจฉัยให้ผู้ร้องเรียนทราบต่อไป

(พลเอก วิทวัส รชตะนันทน์ - บุรณัฐ ปานบุญ - สมศักดิ์ สุวรรณสุจริต)

เรื่อง ขอให้ผู้ตรวจการแผ่นดินยื่นคำร้องต่อศาลรัฐธรรมนูญ กรณีประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา ๑๔๔๘ พระราชบัญญัติจดทะเบียนครอบครัว พุทธศักราช ๒๔๗๘ และยื่นคำร้องต่อศาลปกครอง กรณีระเบียบสำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติว่าด้วยการออกหนังสือรับรองให้ต่ออายุวีซ่าแก่ชาวต่างประเทศผู้เข้ามาศึกษาหรือปฏิบัติธรรมทางพระพุทธศาสนาในประเทศไทย พ.ศ. ๒๕๕๖ มีปัญหาเกี่ยวกับความชอบด้วยรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๖๐

กรณีที่คณะกรรมการวินิจฉัยการเลือกปฏิบัติโดยไม่เป็นธรรมระหว่างเพศ (คณะกรรมการ วลพ.) เห็นว่าประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา ๑๔๔๘ และพระราชบัญญัติจดทะเบียนครอบครัว พุทธศักราช ๒๔๗๘ มีปัญหาเกี่ยวกับความชอบด้วยรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๖๐ มาตรา ๒๗ นั้น กรณีดังกล่าวได้มีบุคคลอื่นยื่นเรื่องร้องเรียนต่อผู้ตรวจการแผ่นดิน และผู้ตรวจการแผ่นดินได้มีคำวินิจฉัยแล้ว โดยสรุปผลการวินิจฉัยได้ว่าประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา ๑๔๔๘ ที่บัญญัติว่า “การสมรสจะทำได้ต่อเมื่อชายและหญิงมีอายุสิบเจ็ดปีบริบูรณ์แล้ว แต่ในกรณีที่มีเหตุอันสมควรศาลอาจอนุญาตให้ทำการสมรสก่อนนั้นได้” บทบัญญัติดังกล่าวเป็นบทบัญญัติที่ใช้บังคับเฉพาะคู่สมรสและกำหนดเงื่อนไขเกี่ยวกับการสมรสให้สามารถกระทำได้ระหว่างเพศชายและเพศหญิง โดยหลักเกณฑ์การพิจารณาตามเงื่อนไขดังกล่าวนั้นจำเป็นต้องพิจารณาถึงเพศสภาพตามธรรมชาติของบุคคล กล่าวคือบุคคลที่จะทำการจดทะเบียนสมรสได้ฝ่ายหนึ่งจะต้องมีเพศสภาพเป็นชายและอีกฝ่ายหนึ่งจะต้องมีเพศสภาพเป็นหญิงเท่านั้น

การที่บุคคลที่มีเพศสภาพเดียวกันไม่สามารถจดทะเบียนสมรสได้ตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา ๑๔๔๘ จะเป็นการเลือกปฏิบัติโดยไม่เป็นธรรมตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๖๐ มาตรา ๒๗ หรือไม่ นั้น เห็นว่า มาตรา ๒๗ ของรัฐธรรมนูญ เป็นหลักคุ้มครองความเสมอภาคทางกฎหมายที่ห้ามมิให้มีการปฏิบัติที่แตกต่างกันระหว่างบุคคลที่มีสถานะเดียวกันโดยไม่มีเหตุอันสมควร เมื่อเพศสภาพของบุคคลเป็นหลักการสำคัญและเป็นลักษณะเฉพาะสำหรับการจดทะเบียนสมรสตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ และในปัจจุบันยังไม่มี การกำหนดให้บุคคลที่มีเพศสภาพเดียวกันสามารถจดทะเบียนสมรสได้ ทั้งนี้ การปฏิบัติต่อบุคคลที่มีสาระสำคัญและมีลักษณะที่แตกต่างกันไปจากที่กฎหมายเกี่ยวกับการจดทะเบียนสมรสกำหนดไว้จึงยังไม่อาจถือได้ว่าเป็นการเลือกปฏิบัติโดยไม่เป็นธรรมต่อบุคคลเพราะเหตุแห่งความแตกต่างในเรื่องเพศดังที่รัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๗ บัญญัติไว้ ดังนั้น กรณีตามคำร้องเรียนนี้จึงยังไม่ปรากฏว่ามีปัญหาเกี่ยวกับความชอบด้วยรัฐธรรมนูญที่ผู้ตรวจการแผ่นดินจะพิจารณาเสนอเรื่องพร้อมความเห็นต่อศาลรัฐธรรมนูญ ตามมาตรา ๒๓ (๑) แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยผู้ตรวจการแผ่นดิน พ.ศ. ๒๕๖๐

เมื่อประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา ๑๔๔๘ ยังไม่ปรากฏว่ามีปัญหาเกี่ยวกับความชอบด้วยรัฐธรรมนูญตามเหตุผลข้างต้น จึงไม่จำเป็นต้องพิจารณาปัญหาเกี่ยวกับความชอบด้วยรัฐธรรมนูญหรือกฎหมาย ของพระราชบัญญัติจดทะเบียนครอบครัว พุทธศักราช ๒๔๗๘ และกฎกระทรวงมหาดไทยออกตามความในพระราชบัญญัติจดทะเบียนครอบครัว

พุทธศักราช ๒๔๗๘ ซึ่งเป็นบทบัญญัติกำหนดหลักเกณฑ์และวิธีการจดทะเบียนครอบครัวตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ บรรพ ๕ แต่อย่างไร

ดังนั้น เรื่องร้องเรียนในเรื่องนี้จึงเป็นเรื่องที่ผู้ตรวจการแผ่นดินเคยสรุปผลการพิจารณาแล้ว ตามมาตรา ๓๗ (๗) แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยผู้ตรวจการแผ่นดิน พ.ศ. ๒๕๖๐ จึงยุติการพิจารณาเรื่องร้องเรียนดังกล่าว ตามมาตรา ๓๗ วรรคสอง แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญฉบับเดียวกัน

กรณีที่คณะกรรมการ วลพ. เห็นว่า ระเบียบสำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติว่าด้วยการออกหนังสือรับรองให้ต่ออายุวีซ่าแก่ชาวต่างประเทศผู้เข้ามาศึกษาหรือปฏิบัติธรรมทางพระพุทธศาสนาในประเทศไทย พ.ศ. ๒๕๔๖ ข้อ ๔ มีปัญหาเกี่ยวกับความชอบด้วยรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๖๐ มาตรา ๒๗ มาตรา ๓๑ และมาตรา ๓๘ นั้น พิจารณาแล้ว เห็นว่า

รัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๗ เป็นบทบัญญัติที่คุ้มครองสิทธิและเสรีภาพของบุคคลตามกฎหมายอย่างเท่าเทียมกัน โดยให้ทุกคนมีความเสมอภาคในกฎหมายซึ่งถือเป็นหลักความเสมอภาค โดยเฉพาะการรับรองสิทธิเท่าเทียมกันระหว่างชายและหญิง และการเลือกปฏิบัติโดยไม่เป็นธรรมต่อบุคคลเพราะเหตุแห่งความแตกต่างในเรื่องถิ่นกำเนิด เชื้อชาติ ภาษา เพศ อายุ สภาพทางกายหรือสุขภาพ สถานะของบุคคล ฐานะทางเศรษฐกิจหรือสังคม ความเชื่อทางศาสนา การศึกษาอบรม หรือความคิดเห็นทางการเมืองอันไม่ขัดต่อบทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญจะกระทำมิได้ แต่การห้ามมิให้มีการเลือกปฏิบัติโดยไม่เป็นธรรมนั้นมิได้เป็นการห้ามโดยเด็ดขาด หากการเลือกปฏิบัตินั้นเป็นมาตรการเพื่อขจัดอุปสรรคหรือส่งเสริมให้เกิดความเสมอภาค โดยทำให้บุคคลสามารถใช้สิทธิและเสรีภาพได้เช่นเดียวกับบุคคลอื่น ถือว่าเป็นการเลือกปฏิบัติที่เป็นธรรม

รัฐธรรมนูญ มาตรา ๓๑ เป็นบทบัญญัติที่รับรองและคุ้มครองเสรีภาพในการนับถือศาสนา ซึ่งรัฐไม่สามารถจำกัดสิทธิเสรีภาพดังกล่าวได้ แต่เสรีภาพในการปฏิบัติ การประกอบพิธีกรรมทางศาสนาอาจถูกจำกัดสิทธิได้ หากการกระทำนั้นเป็นปฏิปักษ์ต่อหน้าที่ปวงชนชาวไทย เป็นอันตรายต่อความปลอดภัยของรัฐ และขัดต่อความสงบเรียบร้อยหรือศีลธรรมอันดีของประชาชน

รัฐธรรมนูญ มาตรา ๓๘ เป็นบทบัญญัติเพื่อคุ้มครองเสรีภาพในการเลือกถิ่นที่อยู่และการเดินทาง ซึ่งรองรับเสรีภาพของบุคคลที่จะเดินทางไปไหนก็ได้โดยอิสระ ไม่ว่าจะเป็นการเดินทางโดยวิธีใดก็ตาม ซึ่งวิธีการเดินทางนั้นอาจมีกฎหมายกำหนดไว้เป็นการเฉพาะ เพื่อความมั่นคงของรัฐ ความสงบเรียบร้อยของประชาชน หรือการผังเมือง หรือเพื่อรักษาสภาพของครอบครัว หรือเพื่อสวัสดิภาพของผู้เยาว์

ระเบียบสำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติว่าด้วยการออกหนังสือรับรองให้ต่ออายุวีซ่าแก่ชาวต่างประเทศผู้เข้ามาศึกษาหรือปฏิบัติธรรมทางพระพุทธศาสนาในประเทศไทย พ.ศ. ๒๕๔๖ เป็นระเบียบที่กำหนดหลักเกณฑ์เกี่ยวกับอำนาจหน้าที่ของสำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติในการออกหนังสือรับรองให้ต่ออายุวีซ่าแก่ชาวต่างประเทศผู้เข้ามาศึกษาหรือปฏิบัติธรรมทางพระพุทธศาสนาในประเทศไทย โดยสำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติได้กำหนดให้บุคคลที่สำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติสามารถออกหนังสือรับรองให้ต่ออายุวีซ่าได้มี ๓ ประเภท คือ ผู้เข้ามาบรรพชาอุปสมบทเป็นพระภิกษุสามเณรในประเทศไทย ผู้ได้รับการบรรพชาอุปสมบทเป็นพระภิกษุสามเณรมาจากต่างประเทศแล้วเข้ามาศึกษาหรือปฏิบัติธรรมในประเทศไทย และผู้เข้ามาบวชเป็นชีในในประเทศไทย โดยที่ระเบียบดังกล่าวได้มีการรับรองสิทธิการเข้ามาศึกษาพระพุทธศาสนาให้บุคคลทั้งเพศชาย (พระภิกษุและสามเณร) และเพศหญิง (ชี) แต่กรณีที่

ไม่ได้รองรับถึงการเข้ามาศึกษาพระพุทธศาสนาในประเทศไทยของภิกษุณีไว้ด้วย เนื่องจากแนวทางปฏิบัติของพระพุทธศาสนาที่ถือว่าภิกษุณีไม่มีปรากฏในพระพุทธศาสนาอีกต่อไปแล้ว จึงเป็นการกำหนดหลักเกณฑ์ให้เป็นไปตามหลักจารีตประเพณีของนิกายเถรวาทตามหลักพระพุทธศาสนา ซึ่งเป็นการกำหนดไว้เพียงเท่าที่จำเป็นและสมควรแก่กรณี โดยยังไม่อาจถือได้ว่าเป็นการเลือกปฏิบัติโดยไม่เป็นธรรมเพราะเหตุแห่งความแตกต่างระหว่างเพศ อีกทั้งไม่มีผลกระทบต่อสิทธิหรือเสรีภาพในการนับถือศาสนาแต่อย่างใด ประกอบกับข้อเท็จจริงปรากฏตามเอกสารประกอบคำร้องเรียนว่า ภิกษุณีผู้เป็นเหตุแห่งการร้องเรียนในครั้งนี้เป็นชาวอินโดนีเซีย ยังคงมีสิทธิและเสรีภาพในการเดินทางเข้ามายังประเทศไทย โดยได้รับการยกเว้นการตรวจลงตรา และได้รับอนุญาตให้พำนักอยู่ในราชอาณาจักรได้ครั้งละไม่เกิน ๓๐ วัน แต่การจะอยู่ในประเทศไทยเพื่อศึกษาและปฏิบัติธรรมทางพระพุทธศาสนาที่จะได้รับอนุญาตครั้งละไม่เกิน ๑ ปี นั้น ต้องเป็นไปตามหลักเกณฑ์และเงื่อนไขตามที่กำหนดไว้ในระเบียบสำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติว่าด้วยการออกหนังสือรับรองให้ต่ออายุวีซ่าแก่ชาวต่างประเทศผู้เข้ามาศึกษาหรือปฏิบัติธรรมทางพระพุทธศาสนาในประเทศไทย พ.ศ. ๒๕๔๖ และคำสั่งสำนักงานตำรวจแห่งชาติ ที่ ๓๒๗/๒๕๕๗ เรื่อง หลักเกณฑ์และเงื่อนไขในการพิจารณากรณีคนต่างด้าวขออนุญาตอยู่ในราชอาณาจักรเป็นการชั่วคราว ซึ่งเป็นกฎที่กำหนดไว้เป็นการเฉพาะแล้ว กรณีดังกล่าวยังไม่อาจถือได้ว่าเป็นการกระทบต่อเสรีภาพในการเดินทางแต่อย่างใด ดังนั้น ปัญหาตามคำร้องเรียนนี้จึงไม่ปรากฏว่ามีปัญหาเกี่ยวกับความชอบด้วยรัฐธรรมนูญที่ผู้ตรวจการแผ่นดินจะพิจารณาเสนอเรื่องพร้อมความเห็นต่อศาลปกครอง ตามมาตรา ๒๓ (๒) แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยผู้ตรวจการแผ่นดิน พ.ศ. ๒๕๖๐

อาศัยเหตุผลดังกล่าวข้างต้น จึงวินิจฉัยให้ยุติเรื่องร้องเรียนในเรื่องนี้ โดยให้สำนักงานผู้ตรวจการแผ่นดินแจ้งผลการวินิจฉัยให้ประธานกรรมการวินิจฉัยการเลือกปฏิบัติโดยไม่เป็นธรรมระหว่างเพศทราบต่อไป

(พลเอก วิทวัส รชตะนันทน์ - บุรณัฐ ปานกุลย์ - สมศักดิ์ สุวรรณสุจริต)

คำวินิจฉัยผู้ตรวจการแผ่นดิน

(ผู้ร้องเรียน)

ผู้ร้องเรียน

เรื่องร้องเรียนเลขดำที่ ๒๐๔๒/๒๕๖๒
เรื่องร้องเรียนเลขแดงที่ ๒๒๒๘/๒๕๖๒

พนักงานอัยการ สำนักงานอัยการสูงสุด ผู้ถูกร้องเรียน

เรื่อง ขอให้ผู้ตรวจการแผ่นดินพิจารณายื่นคำร้องพร้อมด้วยความเห็นต่อศาลรัฐธรรมนูญเพื่อพิจารณาวินิจฉัยกรณีพนักงานอัยการยื่นฟ้องพลตรี จำลอง ศรีเมือง กับพวกรวม ๓๑ คน ในการชุมนุมของกลุ่มพันธมิตรประชาชนเพื่อประชาธิปไตย (พธม.) เป็นการกระทำที่ละเมิดสิทธิหรือเสรีภาพ ตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๖๐ มาตรา ๔

กรณีตามคำร้องเรียนนี้ เป็นเรื่องขอให้ผู้ตรวจการแผ่นดินยื่นคำร้องพร้อมด้วยความเห็นต่อศาลรัฐธรรมนูญ กรณีพนักงานอัยการยื่นฟ้องพลตรี จำลอง ศรีเมือง กับพวกรวม ๓๑ คน ในการชุมนุมของกลุ่มพันธมิตรประชาชนเพื่อประชาธิปไตย (พธม.) เป็นการกระทำที่ละเมิดสิทธิหรือเสรีภาพ ตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๖๐ มาตรา ๔ ต่อมาผู้ร้องเรียนได้มีหนังสือ ลงวันที่ ๑๑ พฤศจิกายน ๒๕๖๒ ขอดอนเรื่องร้องเรียนดังกล่าว เนื่องจากไม่สามารถขอใบมอบฉันทะของพลตรี จำลอง ศรีเมือง กับพวกรวม ๓๑ คน มาได้ ดังนั้น ปัญหาตามคำร้องเรียนในเรื่องนี้ จึงเป็นเรื่องที่ผู้ร้องเรียนขอดอนเรื่อง ตามประกาศผู้ตรวจการแผ่นดิน พ.ศ. ๒๕๖๒ ซึ่งกำหนดเรื่องให้ผู้ตรวจการแผ่นดินไม่รับไว้พิจารณาตามมาตรา ๓๗ (๘) แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยผู้ตรวจการแผ่นดิน พ.ศ. ๒๕๖๐

อาศัยเหตุดังกล่าวข้างต้น จึงอนุญาตให้ถอนเรื่องและวินิจฉัยให้ยุติเรื่องร้องเรียนของผู้ร้องเรียน ตามมาตรา ๓๗ วรรคสอง แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยผู้ตรวจการแผ่นดิน พ.ศ. ๒๕๖๐ โดยให้สำนักงานผู้ตรวจการแผ่นดินแจ้งผลการวินิจฉัยให้ผู้ร้องเรียนทราบต่อไป

(พลเอก วิทวัส รชตะนันทน์ - บุรณัฐ ฐาปนดุลย์ - สมศักดิ์ สุวรรณสุจริต)

คำวินิจฉัยผู้ตรวจการแผ่นดิน

(ผู้ร้องเรียน)

ผู้ร้องเรียน

เรื่อง ขอให้ผู้ตรวจการแผ่นดินพิจารณายื่นคำร้องพร้อมด้วยความเห็นต่อศาลรัฐธรรมนูญ กรณีพนักงานอัยการยื่นฟ้องและดำเนินคดีกับผู้ร้องเรียนจนเป็นเหตุให้ศาลอาญาพิพากษาลงโทษจำคุก เป็นการกระทำที่ละเมิดสิทธิหรือเสรีภาพ ตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๖๐ มาตรา ๔

กรณีตามคำร้องเรียนนี้ เป็นเรื่องขอให้ผู้ตรวจการแผ่นดินพิจารณายื่นคำร้องพร้อมด้วยความเห็นต่อศาลรัฐธรรมนูญ กรณีพนักงานอัยการยื่นฟ้องและดำเนินคดีกับผู้ร้องเรียนจนเป็นเหตุให้ศาลอาญาพิพากษาลงโทษจำคุก เป็นการกระทำที่ละเมิดสิทธิหรือเสรีภาพ ตามมาตรา ๔ ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๖๐ โดยผู้ร้องเรียนประสงค์ใช้สิทธิตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญ พ.ศ. ๒๕๖๑ ซึ่งกำหนดให้ผู้ที่ถูกละเมิดสิทธิหรือเสรีภาพที่รัฐธรรมนูญคุ้มครองไว้ ยื่นคำร้องต่อผู้ตรวจการแผ่นดินก่อน จึงเป็นกรณีที่กฎหมายอื่นกำหนดหน้าที่และอำนาจของผู้ตรวจการแผ่นดินไว้ ผู้ตรวจการแผ่นดินจึงมีอำนาจรับเรื่องร้องเรียนดังกล่าวไว้พิจารณาได้ ตามมาตรา ๒๒ (๔) แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยผู้ตรวจการแผ่นดิน พ.ศ. ๒๕๖๐

พิเคราะห์แล้วเห็นว่า เรื่องร้องเรียนนี้เป็นเรื่องที่มีประเด็นและข้อเท็จจริงเดียวกันกับเรื่องร้องเรียนเลขดำที่ ๑๘๘๕/๒๕๖๒ เลขแดงที่ ๑๘๗๗/๒๕๖๒ ซึ่งผู้ตรวจการแผ่นดินได้มีคำวินิจฉัยไว้แล้วว่า กรณีที่พนักงานอัยการยื่นฟ้องและดำเนินคดีกับผู้ร้องเรียน เป็นการปฏิบัติหน้าที่ตามกฎหมาย เมื่อได้กระทำไปภายในกรอบอำนาจที่กฎหมายกำหนดแล้ว และไม่เป็นการกระทำที่ละเมิดสิทธิหรือเสรีภาพที่รัฐธรรมนูญคุ้มครองไว้ประกอบกับไม่ปรากฏว่าผู้ร้องเรียนได้นำเสนอข้อเท็จจริงหรือพยานหลักฐานอื่นใดเพิ่มเติม คงปรากฏเพียงคำร้องขอให้ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาวินิจฉัย ฉบับลงวันที่ ๑๐ ตุลาคม ๒๕๖๒ ซึ่งมีเนื้อหาเหมือนกับคำร้องของผู้ร้องเรียน ฉบับลงวันที่ ๒ กันยายน ๒๕๖๒ ในเรื่องร้องเรียนเลขดำที่ ๑๘๘๕/๒๕๖๒ เลขแดงที่ ๑๘๗๗/๒๕๖๒ และสำเนาอุทธรณ์ของผู้ร้องเรียน ในคดีหมายเลขดำที่ อ. ๑๒๖๔/๒๕๖๐ เลขแดงที่ อ. ๑๑๘๕/๒๕๖๒ ซึ่งเป็นพยานหลักฐานที่ผู้ร้องเรียนเคยเสนอต่อผู้ตรวจการแผ่นดินแล้ว จึงมิใช่กรณีที่ปรากฏพยานหลักฐานหรือข้อเท็จจริงใหม่อันอาจทำให้ผลการพิจารณาเปลี่ยนแปลงไป ดังนั้น ปัญหาตามคำร้องเรียนในเรื่องนี้ จึงเป็นเรื่องที่ผู้ตรวจการแผ่นดินเคยสรุปผลการพิจารณาแล้ว ตามมาตรา ๓๗ (๗) แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยผู้ตรวจการแผ่นดิน พ.ศ. ๒๕๖๐

อาศัยเหตุดังกล่าวข้างต้น จึงวินิจฉัยให้ยุติเรื่องร้องเรียนของผู้ร้องเรียน ตามมาตรา ๓๗ วรรคสอง แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยผู้ตรวจการแผ่นดิน พ.ศ. ๒๕๖๐ และให้สำนักงานผู้ตรวจการแผ่นดินแจ้งผลการวินิจฉัยให้ผู้ร้องเรียนทราบต่อไป

(พลเอก วิทวัส รชตะนันทน์ - บุรณัฐ ปณกุลย์ - สมศักดิ์ สุวรรณสุจริต)

คำวินิจฉัยผู้ตรวจการแผ่นดิน

(ผู้ร้องเรียน)

ผู้ร้องเรียน

เรื่อง ขอให้ผู้ตรวจการแผ่นดินพิจารณายื่นคำร้องต่อศาลรัฐธรรมนูญเพื่อพิจารณาวินิจฉัย กรณีอธิบดีกรมบังคับคดี ไม่ดำเนินการคืนเงินฝากพร้อมดอกเบี้ยของบริษัท ราชากินทุน จำกัด มีลักษณะเป็นการละเมิดสิทธิหรือเสรีภาพ ตามมาตรา ๓ มาตรา ๔ และมาตรา ๕ ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๖๐

กรณีตามคำร้องเรียนนี้ เป็นเรื่องที่ยื่นคำร้องเรียนขอให้ผู้ตรวจการแผ่นดินพิจารณายื่นคำร้องต่อศาลรัฐธรรมนูญ เพื่อพิจารณาวินิจฉัย กรณีอธิบดีกรมบังคับคดีไม่ดำเนินการคืนเงินฝากพร้อมดอกเบี้ยให้แก่เจ้าหน้าที่ของบริษัท ราชากินทุน จำกัด มีลักษณะเป็นการละเมิดสิทธิหรือเสรีภาพตามมาตรา ๓ มาตรา ๔ และมาตรา ๕ ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๖๐ เมื่อผู้ร้องเรียนมิได้อ้างว่าการกระทำดังกล่าวเป็นผลมาจากบทบัญญัติแห่งกฎหมายขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ จึงเป็นกรณีตามมาตรา ๔๖ แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญ พ.ศ. ๒๕๖๑ ซึ่งกำหนดให้ผู้ถูกละเมิดสิทธิหรือเสรีภาพที่รัฐธรรมนูญคุ้มครองไว้ ยื่นคำร้องต่อผู้ตรวจการแผ่นดินก่อน อันเป็นกรณีที่กฎหมายอื่นกำหนดหน้าที่และอำนาจของผู้ตรวจการแผ่นดินไว้ ผู้ตรวจการแผ่นดินจึงมีอำนาจรับเรื่องร้องเรียนดังกล่าวไว้พิจารณาได้ตามมาตรา ๒๒ (๔) แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยผู้ตรวจการแผ่นดิน พ.ศ. ๒๕๖๐ และผู้ตรวจการแผ่นดินต้องพิจารณาคำร้องเรียนนี้ตามหลักเกณฑ์ และเงื่อนไขที่บัญญัติไว้ตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญ พ.ศ. ๒๕๖๑

เมื่อพิเคราะห์มาตรา ๔๖ แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญ พ.ศ. ๒๕๖๑ แล้ว ผู้ที่จะขอให้ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาวินิจฉัยคดีโดยยื่นคำร้องต่อผู้ตรวจการแผ่นดินก่อน นั้น จะต้องเป็นบุคคลซึ่งถูกละเมิดสิทธิหรือเสรีภาพโดยตรงและได้รับความเดือดร้อนเสียหาย หรืออาจจะเดือดร้อนเสียหายโดยมีอาจหลีกเลี่ยงได้อันเนื่องจากการถูกละเมิดสิทธิหรือเสรีภาพนั้น และเมื่อพิจารณาประกอบกับรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๖๐ มาตรา ๓ เป็นบทบัญญัติที่กำหนดว่า อำนาจอธิปไตยเป็นของปวงชนชาวไทย พระมหากษัตริย์ผู้ทรงเป็นประมุข ทรงใช้อำนาจนั้นทางรัฐสภา คณะรัฐมนตรี และศาล ตามบทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญ มาตรา ๓ วรรคสอง เป็นบทบัญญัติที่กำหนดว่า รัฐสภา คณะรัฐมนตรี ศาล องค์การอิสระ และหน่วยงานของรัฐ ต้องปฏิบัติหน้าที่ให้เป็นไปตามรัฐธรรมนูญ กฎหมาย และหลักนิติธรรม เพื่อประโยชน์ส่วนรวมของประเทศชาติ และความผาสุกของประชาชนโดยรวม มาตรา ๔ เป็นบทบัญญัติที่รับรองและให้ความคุ้มครองศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ สิทธิ เสรีภาพ และความเสมอภาคของบุคคล และมาตรา ๕ เป็นบทบัญญัติที่กล่าวถึงสถานะความเป็นกฎหมายสูงสุดของรัฐธรรมนูญ โดยบทบัญญัติของกฎหมาย กฎหรือข้อบังคับ หรือการกระทำใดที่ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ บทบัญญัติหรือการกระทำนั้นเป็นอันใช้บังคับมิได้ อีกทั้งยังกำหนดว่ากรณีเมื่อไม่มีบทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญนี้บังคับแก่กรณีใด ให้กระทำการนั้นหรือวินิจฉัยกรณีนั้นไปตามประเพณีการปกครองประเทศไทยในระบอบประชาธิปไตย อันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข ซึ่งบทบัญญัติมาตรา ๓ มาตรา ๔ และมาตรา ๕ ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๖๐ ดังกล่าว เป็นบทบัญญัติในหมวดทั่วไป มิได้มีข้อความที่บัญญัติรับรองสิทธิและเสรีภาพในเรื่องใดเรื่องหนึ่งโดยเฉพาะ ดังนั้น กรณีตามคำร้องเรียนนี้จึงยังไม่อาจถือได้ว่าเป็นการร้องเรียนเกี่ยวกับการกระทำที่ถูกละเมิด

สิทธิหรือเสรีภาพตามที่รัฐธรรมนูญคุ้มครองไว้ อีกทั้งกรณีที่ผู้ร้องเรียนเห็นว่า พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญ พ.ศ. ๒๕๖๑ มาตรา ๔๗ (๔) ขัดต่อหลักสิทธิหรือเสรีภาพตามมาตรา ๔ ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๖๐ นั้น ก็มีใช้การร้องเรียนเกี่ยวกับการกระทำที่เป็นการละเมิดสิทธิหรือเสรีภาพที่รัฐธรรมนูญคุ้มครองไว้เช่นกัน ดังนั้น กรณีตามคำร้องเรียนนี้ ผู้ตรวจการแผ่นดินจึงไม่อาจพิจารณายื่นคำร้องต่อศาลรัฐธรรมนูญเพื่อพิจารณาวินิจฉัยได้ตามมาตรา ๔๖ แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญ พ.ศ. ๒๕๖๑ กรณีจึงเป็นเรื่องที่มีได้เป็นไปตามหลักเกณฑ์และเงื่อนไขตามกฎหมายอื่นตามประกาศผู้ตรวจการแผ่นดิน พ.ศ. ๒๕๖๒ ซึ่งกำหนดเรื่อง que ผู้ตรวจการแผ่นดินไม่รับไว้พิจารณาตามมาตรา ๓๗ (๘) แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยผู้ตรวจการแผ่นดิน พ.ศ. ๒๕๖๐ ดังที่ได้เคยวินิจฉัยไว้ในคำวินิจฉัยผู้ตรวจการแผ่นดิน (กฎหมาย) ที่ ๔๘/๒๕๖๑ และศาลรัฐธรรมนูญเคยวินิจฉัยไว้ตามคำวินิจฉัยศาลรัฐธรรมนูญที่ ๔ - ๒๑/๒๕๕๔

อาศัยเหตุดังกล่าวข้างต้น จึงวินิจฉัยให้ยุติเรื่องร้องเรียนของผู้ร้องเรียนตามมาตรา ๓๗ วรรคสอง แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยผู้ตรวจการแผ่นดิน พ.ศ. ๒๕๖๐ และให้สำนักงานผู้ตรวจการแผ่นดินแจ้งผลการวินิจฉัยให้ผู้ร้องเรียนทราบต่อไป

(พลเอก วิทวัส รชตะนันทน์ - บุรณัฐ ปานบุญ - สมศักดิ์ สุวรรณสุจริต)

คำวินิจฉัยผู้ตรวจการแผ่นดิน

(ผู้ร้องเรียน)

ผู้ร้องเรียน

เรื่อง ขอให้ผู้ตรวจการแผ่นดินยื่นคำร้องต่อศาลรัฐธรรมนูญเพื่อวินิจฉัยว่า กฎกระทรวง ฉบับที่ ๘ (พ.ศ. ๒๕๒๘) ออกตามความในพระราชบัญญัติควบคุมอาคาร พ.ศ. ๒๕๒๒ ขัดต่อรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๖๐ มาตรา ๔ มาตรา ๕ มาตรา ๒๖ มาตรา ๒๗ มาตรา ๓๗ มาตรา ๕๕ มาตรา ๕๖ และมาตรา ๗๖

กรณีขอให้ผู้ตรวจการแผ่นดินพิจารณายื่นคำร้องต่อศาลรัฐธรรมนูญเพื่อวินิจฉัยว่า กฎกระทรวง ฉบับที่ ๘ (พ.ศ. ๒๕๒๘) ออกตามความในพระราชบัญญัติควบคุมอาคาร พ.ศ. ๒๕๒๒ ขัดต่อรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๖๐ มาตรา ๔ มาตรา ๕ มาตรา ๒๖ มาตรา ๒๗ มาตรา ๓๗ มาตรา ๕๕ มาตรา ๕๖ และมาตรา ๗๖ และมีลักษณะเป็นการละเมิดสิทธิหรือเสรีภาพตามรัฐธรรมนูญ โดยผู้ร้องเรียนประสงค์จะใช้สิทธิตามมาตรา ๒๑๓ ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๖๐ ดังนั้น กรณีตามคำร้องเรียนนี้จึงเป็นกรณีที่กฎหมายอื่นกำหนดหน้าที่และอำนาจของผู้ตรวจการแผ่นดินไว้ ผู้ตรวจการแผ่นดินจึงมีหน้าที่และอำนาจรับเรื่องร้องเรียนดังกล่าวไว้พิจารณาได้ ตามมาตรา ๒๒ (๔) แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยผู้ตรวจการแผ่นดิน พ.ศ. ๒๕๖๐ ประกอบมาตรา ๔๖ และมาตรา ๔๘ แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญ พ.ศ. ๒๕๖๑ และผู้ตรวจการแผ่นดินต้องพิจารณาคำร้องเรียนในประเด็นนี้ตามหลักเกณฑ์และเงื่อนไขที่บัญญัติไว้ในพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญ พ.ศ. ๒๕๖๑

พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญ พ.ศ. ๒๕๖๑ มาตรา ๔๘ บัญญัติว่า “ภายใต้บังคับมาตรา ๔๗ ผู้ใดถูกละเมิดสิทธิหรือเสรีภาพที่รัฐธรรมนูญคุ้มครองไว้ ถ้าผู้นั้นเห็นว่าการละเมิดนั้นเป็นผลจากบทบัญญัติแห่งกฎหมายขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ ให้ยื่นคำร้องต่อผู้ตรวจการแผ่นดิน ...” เมื่อพิเคราะห์มาตราดังกล่าวแล้ว เห็นว่า ผู้ที่จะยื่นคำร้องขอให้ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาวินิจฉัยได้นั้น จะต้องเป็นผู้ที่ถูกละเมิดสิทธิหรือเสรีภาพที่รัฐธรรมนูญคุ้มครองไว้ และการละเมิดนั้นต้องเป็นผลมาจากบทบัญญัติแห่งกฎหมายขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ ซึ่ง “บทบัญญัติแห่งกฎหมาย” หมายความว่า กฎหมายที่ตราขึ้นโดยองค์กรที่ใช้อำนาจนิติบัญญัติตามกระบวนการที่กำหนดไว้ในรัฐธรรมนูญ ไม่ว่าจะตราขึ้นโดยฝ่ายนิติบัญญัติหรือฝ่ายบริหารก็ตาม ได้แก่ พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญ พระราชบัญญัติ พระราชกำหนดที่ได้รับการอนุมัติจากรัฐสภาแล้ว และประกาศคณะปฏิวัติฉบับที่มีผลบังคับเทียบเท่ากับพระราชบัญญัติ ดังนั้น เมื่อข้อเท็จจริงตามคำร้องเรียนนี้เป็นการร้องเรียนว่า ผู้ร้องเรียนถูกละเมิดสิทธิเสรีภาพตามรัฐธรรมนูญอันเป็นผลมาจากกฎกระทรวง ฉบับที่ ๘ (พ.ศ. ๒๕๒๘) ออกตามความในพระราชบัญญัติควบคุมอาคาร พ.ศ. ๒๕๒๒ ซึ่งมีได้มีสถานะเป็นบทบัญญัติแห่งกฎหมาย ผู้ตรวจการแผ่นดินจึงไม่อาจพิจารณายื่นคำร้องต่อศาลรัฐธรรมนูญเพื่อวินิจฉัยได้ เนื่องจากมิได้เป็นไปตามหลักเกณฑ์และเงื่อนไขตามกฎหมายอื่นตามประกาศผู้ตรวจการแผ่นดิน พ.ศ. ๒๕๖๒ ซึ่งกำหนดเรื่องให้ผู้ตรวจการแผ่นดินไม่รับไว้พิจารณาตามมาตรา ๓๗ (๘) แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยผู้ตรวจการแผ่นดิน พ.ศ. ๒๕๖๐

อาศัยเหตุผลดังกล่าวข้างต้น จึงวินิจฉัยให้ยุติเรื่องร้องเรียนนี้ ตามมาตรา ๓๗ วรรคสอง แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยผู้ตรวจการแผ่นดิน พ.ศ. ๒๕๖๐ โดยให้สำนักงานผู้ตรวจการแผ่นดินแจ้งผลการวินิจฉัยให้ผู้ร้องเรียนทราบต่อไป

(พลเอก วิทวัส รชตะนันทน์ - บุรณัฐ ปานบุญ - สมศักดิ์ สุวรรณสุจริต)

คำวินิจฉัยผู้ตรวจการแผ่นดิน

เรื่องร้องเรียนเลขดำที่ ๒๕๒๓/๒๕๖๒

เรื่องร้องเรียนเลขแดงที่ ๒๒๘๒/๒๕๖๒

(ผู้ร้องเรียน)

พนักงานอัยการ สำนักงานอัยการสูงสุด

ผู้ร้องเรียน

ผู้ถูกร้องเรียน

เรื่อง ขอให้ผู้ตรวจการแผ่นดินเสนอเรื่องพร้อมด้วยความเห็นต่อศาลรัฐธรรมนูญ กรณีการกระทำของพนักงานอัยการ สำนักงานอัยการสูงสุดที่ฟ้องร้องดำเนินคดีกับผู้ร้องเรียน และพระราชบัญญัติหลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์ พ.ศ. ๒๕๓๕ และที่แก้ไขเพิ่มเติม ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๖๐ มาตรา ๔ และมาตรา ๗๗

กรณีตามประเด็นข้อร้องเรียนว่าการกระทำของพนักงานอัยการ สำนักงานอัยการสูงสุด ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ แห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๖๐ มาตรา ๔ และมาตรา ๗๗ นั้น เป็นเรื่องขอให้ผู้ตรวจการแผ่นดินพิจารณา ยื่นคำร้องพร้อมด้วยความเห็นต่อศาลรัฐธรรมนูญ กรณีพนักงานอัยการยื่นฟ้องและดำเนินคดีกับผู้ร้องเรียนเป็นการกระทำ ที่ละเมิดสิทธิหรือเสรีภาพ ตามมาตรา ๔ และมาตรา ๗๗ ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๖๐ โดยผู้ร้องเรียนประสงค์ใช้สิทธิตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญ พ.ศ. ๒๕๖๑ ซึ่งกำหนดให้ผู้ที่ถูกละเมิดสิทธิหรือเสรีภาพที่รัฐธรรมนูญคุ้มครองไว้ ยื่นคำร้องต่อผู้ตรวจการแผ่นดินก่อน จึงเป็นกรณีที่ กฎหมายอื่นกำหนดหน้าที่และอำนาจของผู้ตรวจการแผ่นดินไว้ผู้ตรวจการแผ่นดินจึงมีอำนาจรับเรื่องร้องเรียนดังกล่าว ไว้พิจารณาได้ ตามมาตรา ๒๒ (๔) แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยผู้ตรวจการแผ่นดิน พ.ศ. ๒๕๖๐ พิจารณาแล้วเห็นว่า เรื่องร้องเรียนนี้เป็นเรื่องที่มีประเด็นและข้อเท็จจริงเดียวกันกับเรื่องร้องเรียนเลขดำที่ ๑๙๘๕/๒๕๖๒ เลขแดงที่ ๑๙๗๗/๒๕๖๒ ซึ่งผู้ตรวจการแผ่นดินได้มีคำวินิจฉัยไว้แล้วว่ากรณีที่พนักงานอัยการยื่นฟ้องและดำเนินคดี กับผู้ร้องเรียน เป็นการปฏิบัติหน้าที่ตามกฎหมายเมื่อได้กระทำไปภายในกรอบอำนาจที่กฎหมายกำหนดแล้วและไม่เป็น การกระทำที่ละเมิดสิทธิหรือเสรีภาพที่รัฐธรรมนูญคุ้มครองไว้ ประกอบกับไม่ปรากฏว่าผู้ร้องเรียนได้นำเสนอข้อเท็จจริง หรือพยานหลักฐานอื่นใดเพิ่มเติมอันอาจทำให้ผลการพิจารณาเปลี่ยนแปลงไป

ดังนั้นปัญหาตามคำร้องเรียนในประเด็นนี้ จึงเป็นเรื่องที่ผู้ตรวจการแผ่นดินเคยสรุปผลการพิจารณาแล้ว ตามมาตรา ๓๗ (๗) แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยผู้ตรวจการแผ่นดิน พ.ศ. ๒๕๖๐ ผู้ตรวจการ แผ่นดินจึงไม่อาจพิจารณาเสนอเรื่องพร้อมด้วยความเห็นต่อศาลรัฐธรรมนูญเพื่อพิจารณาวินิจฉัยได้

กรณีตามประเด็นข้อร้องเรียนว่าพระราชบัญญัติหลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์ พ.ศ. ๒๕๓๕ และที่แก้ไขเพิ่มเติม ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๖๐ มาตรา ๔ และมาตรา ๗๗ นั้น รัฐธรรมนูญ แห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๖๐ มาตรา ๔ เป็นบทบัญญัติที่กำหนดว่า ศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ สิทธิ เสรีภาพ และความเสมอภาคของบุคคล ย่อมได้รับความคุ้มครอง และมาตรา ๗๗ เป็นบทบัญญัติที่กำหนดว่ารัฐพึงจัดให้มีการ ประเมินผลสัมฤทธิ์ของกฎหมายทุกฉบับให้สอดคล้องและเหมาะสมกับบริบทต่าง ๆ ที่เปลี่ยนแปลงไป และพึงกำหนดหลักเกณฑ์การใช้ ดุลพินิจของเจ้าหน้าที่รัฐ และพึงกำหนดโทษอาญาเฉพาะความผิดร้ายแรง เมื่อพิจารณาพระราชบัญญัติหลักทรัพย์ และตลาดหลักทรัพย์ พ.ศ. ๒๕๓๕ และที่แก้ไขเพิ่มเติม มาตรา ๒๑ มาตรา ๘๘ มาตรา ๘๙/๗ มาตรา ๘๙/๑๐

มาตรา ๘๘/๑๑ (๑) มาตรา ๒๘๑/๒ มาตรา ๓๐๗ มาตรา ๓๐๘ มาตรา ๓๑๑ และมาตรา ๓๑๓ แล้วไม่มีมาตราใด
ที่ให้อำนาจแก่เจ้าหน้าที่ของรัฐในการใช้ดุลพินิจจึงไม่จำเป็นต้องมีการกำหนดหลักเกณฑ์การใช้ดุลพินิจตามที่ร้องเรียน
มีเพียงบทบัญญัติที่กำหนดความผิดและกำหนดโทษเอาไว้เท่านั้น ซึ่งเมื่อพิจารณาจากความจำเป็นในการประกาศใช้
พระราชบัญญัติหลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์ พ.ศ. ๒๕๓๕ และที่แก้ไขเพิ่มเติม ที่ต้องการป้องกันมิให้เกิดการกระทำ
ทุจริตและคุ้มครองผู้ลงทุนในตลาดหลักทรัพย์ อันเป็นการป้องกันระบบเศรษฐกิจของประเทศในภาพรวมด้วย
จึงมีความจำเป็นต้องกำหนดโทษที่จะลงต่อผู้กระทำความผิดตามพระราชบัญญัติหลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์
พ.ศ. ๒๕๓๕ และที่แก้ไขเพิ่มเติม อีกทั้งในความผิดกรณีที่ไม่ร้ายแรงสามารถใช้มาตรการลงโทษทางแพ่งบังคับแก่
ผู้กระทำความผิดแทนมาตรการลงโทษทางอาญาได้ ตามหมวด ๑๒/๑ แห่งพระราชบัญญัติหลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์
พ.ศ. ๒๕๓๕ และที่แก้ไขเพิ่มเติม ไม่เป็นการกำหนดโทษทางอาญาในความผิดที่ไม่ร้ายแรง และไม่กระทบต่อ
ศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ สิทธิเสรีภาพ และความเสมอภาคของบุคคล จึงยังไม่อาจถือได้ว่าพระราชบัญญัติหลักทรัพย์
และตลาดหลักทรัพย์ พ.ศ. ๒๕๓๕ และที่แก้ไขเพิ่มเติม มาตรา ๒๑ มาตรา ๘๘ มาตรา ๘๘/๗ มาตรา ๘๘/๑๐
มาตรา ๘๘/๑๑ (๑) มาตรา ๒๘๑/๒ มาตรา ๓๐๗ มาตรา ๓๐๘ มาตรา ๓๑๑ และมาตรา ๓๑๓ ขัดหรือแย้ง
ต่อรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๖๐ มาตรา ๔ และมาตรา ๗๗

ดังนั้น ปัญหาตามคำร้องเรียนในประเด็นนี้ จึงยังไม่มีปัญหาเกี่ยวกับความชอบด้วยรัฐธรรมนูญ ที่ผู้ตรวจการแผ่นดิน
จะพิจารณาเสนอเรื่องพร้อมด้วยความเห็นต่อศาลรัฐธรรมนูญเพื่อพิจารณาวินิจฉัย ดังที่บัญญัติไว้ในมาตรา ๒๓ (๑)
แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยผู้ตรวจการแผ่นดิน พ.ศ. ๒๕๖๐

อาศัยเหตุผลดังกล่าวข้างต้น จึงวินิจฉัยให้ยุติเรื่องร้องเรียนของผู้ร้องเรียน และให้สำนักงานผู้ตรวจการ
แผ่นดินแจ้งผลการวินิจฉัยให้ผู้ร้องเรียนทราบต่อไป

(พลเอก วิทวัส รชตะนันทน์ - บุรณัฐ ปณกุลย์ - สมศักดิ์ สุวรรณสุจริต)

คำวินิจฉัยผู้ตรวจการแผ่นดิน

เรื่องร้องเรียนเลขดำที่ ๒๑๖๘/๒๕๖๒

เรื่องร้องเรียนเลขแดงที่ ๒๒๘๓/๒๕๖๒

(ผู้ร้องเรียน)

คณะกรรมการป้องกันและปราบปราม

การทุจริตแห่งชาติ

ผู้ร้องเรียน

ผู้ถูกร้องเรียน

เรื่อง ขอให้ผู้ตรวจการแผ่นดินพิจารณายื่นคำร้องต่อศาลรัฐธรรมนูญ เพื่อพิจารณาวินิจฉัยว่า กรณีการดำเนินการแสวงหาข้อเท็จจริง การไต่สวนการกระทำความผิด การลงโทษทางวินัย และการชี้มูลความผิดของคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ ตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. ๒๕๖๑ มาตรา ๙๘ และมาตรา ๑๐๑ มีลักษณะเป็นการละเมิดสิทธิหรือเสรีภาพที่รัฐธรรมนูญคุ้มครองไว้ตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๖๐ มาตรา ๒๖ และมาตรา ๒๗ วรรคหนึ่ง และวรรคห้า

กรณีตามคำร้องเรียนนี้ เป็นเรื่อง que ผู้ร้องเรียนขอให้ผู้ตรวจการแผ่นดินพิจารณายื่นคำร้องต่อศาลรัฐธรรมนูญ ตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญ พ.ศ. ๒๕๖๑ เพื่อวินิจฉัยว่าการดำเนินการแสวงหาข้อเท็จจริง การไต่สวนการกระทำความผิด การลงโทษทางวินัย และการชี้มูลความผิดของคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ ตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. ๒๕๖๑ มาตรา ๙๘ และมาตรา ๑๐๑ มีลักษณะเป็นการละเมิดสิทธิหรือเสรีภาพที่รัฐธรรมนูญคุ้มครองไว้ตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๖๐ มาตรา ๒๖ และมาตรา ๒๗ วรรคหนึ่ง และวรรคห้า ซึ่งเป็นกรณีที่กฎหมายอื่นกำหนดหน้าที่และอำนาจของผู้ตรวจการแผ่นดินไว้ ผู้ตรวจการแผ่นดินจึงมีอำนาจรับเรื่องร้องเรียนดังกล่าวไว้พิจารณาได้ตามมาตรา ๒๒ (๔) แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยผู้ตรวจการแผ่นดิน พ.ศ. ๒๕๖๐ ประกอบมาตรา ๔๘ แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญ พ.ศ. ๒๕๖๑ ผู้ตรวจการแผ่นดินจึงต้องพิจารณาคำร้องเรียนนี้ตามหลักเกณฑ์และเงื่อนไขที่บัญญัติไว้ตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญ พ.ศ. ๒๕๖๑

เมื่อพิเคราะห์มาตรา ๔๘ แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญ พ.ศ. ๒๕๖๑ แล้ว ผู้ที่จะขอให้ศาลพิจารณาวินิจฉัยคดีโดยยื่นคำร้องต่อผู้ตรวจการแผ่นดินก่อน นั้น จะต้องเป็นบุคคลซึ่งถูกละเมิดสิทธิหรือเสรีภาพที่รัฐธรรมนูญคุ้มครองไว้ และเห็นว่าการละเมิดสิทธิหรือเสรีภาพนั้นเป็นผลมาจากบทบัญญัติแห่งกฎหมายขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ ทั้งนี้ ต้องอยู่ภายใต้บังคับมาตรา ๔๗ แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญดังกล่าวด้วย เมื่อข้อเท็จจริงตามคำร้องเรียนปรากฏว่า ผู้ร้องเรียนได้ยื่นฟ้องคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติต่อศาลปกครองกลาง เป็นคดีหมายเลขดำที่ ๑๘๒/๒๕๖๒ ขอให้ศาลเพิกถอนคำวินิจฉัยคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ ครั้งที่ ๑๐๑๒-๘๓/๒๕๖๑ ลงวันที่ ๑๑ กันยายน ๒๕๖๑ และขณะนี้อยู่ในระหว่างการพิจารณาของศาลปกครองกลาง ดังนั้น จึงเป็นเรื่องที่อยู่ในระหว่างการพิจารณาพิพากษาคดีของศาลอื่น ผู้ตรวจการแผ่นดินจึงไม่อาจพิจารณายื่นคำร้องต่อศาลรัฐธรรมนูญเพื่อพิจารณาวินิจฉัยได้ตามมาตรา ๔๗ (๔) ประกอบมาตรา ๔๘ แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญ พ.ศ. ๒๕๖๑ กรณีจึงเป็นเรื่องที่มีได้เป็นไปตามหลักเกณฑ์และเงื่อนไขตามกฎหมายอื่น ตามประกาศผู้ตรวจการแผ่นดิน พ.ศ. ๒๕๖๒ ซึ่งกำหนด

เรื่องและผู้ตรวจการแผ่นดินไม่รับไว้พิจารณาตามมาตรา ๓๗ (๘) แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยผู้ตรวจการแผ่นดิน พ.ศ. ๒๕๖๐

อาศัยเหตุดังกล่าวข้างต้น จึงวินิจฉัยให้ยุติเรื่องร้องเรียนของผู้ร้องเรียนตามมาตรา ๓๗ วรรคสอง แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยผู้ตรวจการแผ่นดิน พ.ศ. ๒๕๖๐ และให้สำนักงานผู้ตรวจการแผ่นดินแจ้งผลการวินิจฉัยให้ผู้ร้องเรียนทราบต่อไป

(พลเอก วิทวัส รชตะนันทน์ - บุรณัฐ ปานบุญ - สมศักดิ์ สุวรรณสุจริต)

คำวินิจฉัยผู้ตรวจการแผ่นดิน

เรื่องร้องเรียนเลขดำที่ ๒๓๕๕/๒๕๖๒

เรื่องร้องเรียนเลขแดงที่ ๒๒๘๕/๒๕๖๒

(ผู้ร้องเรียน)

ผู้ว่าการเคหะแห่งชาติ กับพวก

ผู้ร้องเรียน

ผู้ถูกร้องเรียน

เรื่อง ขอให้ผู้ตรวจการแผ่นดินเสนอเรื่องพร้อมด้วยความเห็นต่อศาลรัฐธรรมนูญ คณะรัฐมนตรี และคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ กรณีผู้ว่าการการเคหะแห่งชาติกับพวก ไม่ดำเนินการยกเลิกสัญญาซื้อขายห้องชุดของโครงการบ้านเอื้ออาทรจังหวัดสมุทรสาคร (เศรษฐกิจ ๑) ซึ่งได้ฝ่าฝืนระเบียบและข้อกำหนดของการเคหะแห่งชาติ

กรณีตามคำร้องเรียนนี้ เป็นเรื่องและผู้ร้องเรียนประสงค์ให้ผู้ตรวจการแผ่นดินดำเนินการยื่นคำร้องต่อศาลรัฐธรรมนูญ เพื่อวินิจฉัยและนำไปพิจารณาทางอาญา เสนอคณะรัฐมนตรีเพื่อดำเนินการตามกฎหมาย แก้ไขความบกพร่องต่อหน้าที่ และเสนอคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติเพื่อพิจารณาพฤติการณ์การปฏิบัติโดยมิชอบทุจริตต่อหน้าที่ พิจารณาแล้วเห็นว่า ในเรื่องดังกล่าวผู้ร้องเรียนเพียงกล่าวอ้างว่า ผู้ถูกร้องเรียนกระทำการทุจริตละเว้นการปฏิบัติหน้าที่ ในการยึดห้องชุดของนาง ป. และช่วยเหลือให้นาง ป. ได้เป็นกรรมการนิติบุคคลอาคารชุดเท่านั้น โดยไม่ปรากฏข้อเท็จจริงว่าผู้ร้องเรียนได้รับความเดือดร้อนหรือความไม่เป็นธรรมอย่างไร ผู้ตรวจการแผ่นดินจึงไม่อาจพิจารณาเสนอเรื่องพร้อมด้วยความเห็นต่อศาลรัฐธรรมนูญ คณะรัฐมนตรี และคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตได้ ดังนั้น ปัญหาตามคำร้องเรียนในเรื่องนี้จึงเป็นเรื่องที่ผู้ร้องเรียนมิได้เป็นผู้ที่ได้รับความเดือดร้อนหรือความไม่เป็นธรรมโดยตรง ตามประกาศผู้ตรวจการแผ่นดิน พ.ศ. ๒๕๖๒ ซึ่งกำหนดเรื่องให้ผู้ตรวจการแผ่นดินไม่รับไว้พิจารณาตามมาตรา ๓๗ (๘) แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยผู้ตรวจการแผ่นดิน พ.ศ. ๒๕๖๒

อาศัยเหตุผลดังกล่าวข้างต้น จึงวินิจฉัยให้ยุติเรื่องร้องเรียนของผู้ร้องเรียนตามมาตรา ๓๗ วรรคสอง แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยผู้ตรวจการแผ่นดิน พ.ศ. ๒๕๖๐ และให้สำนักงานผู้ตรวจการแผ่นดินแจ้งผลการวินิจฉัยให้ผู้ร้องเรียนทราบต่อไป

(พลเอก วิทวัส รชตะนันทน์ - บุรณัฐ ฐาปนดุลย์ - สมศักดิ์ สุวรรณสุจริต)

คำวินิจฉัยผู้ตรวจการแผ่นดิน

เรื่องร้องเรียนเลขดำที่ ๒๕๐๙/๒๕๖๒

เรื่องร้องเรียนเลขแดงที่ ๒๒๘๖/๒๕๖๒

(ผู้ร้องเรียน)

พนักงานอัยการจังหวัดลำพูน

ผู้ร้องเรียน

ผู้ถูกร้องเรียน

เรื่อง ขอให้ผู้ตรวจการแผ่นดินเสนอเรื่องพร้อมด้วยความเห็นต่อศาลรัฐธรรมนูญ เพื่อพิจารณาวินิจฉัยว่าพนักงานอัยการจังหวัดลำพูนนำพยานเข้าสืบไม่เป็นไปตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา ๒๓๒ และขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๖๐ มาตรา ๓ มาตรา ๕ มาตรา ๒๗ มาตรา ๒๙ มาตรา ๕๓ มาตรา ๗๖ และมาตรา ๒๔๘

กรณีตามคำร้องเรียนนี้ ผู้ร้องเรียนขอให้ผู้ตรวจการแผ่นดินเสนอเรื่องพร้อมด้วยความเห็นต่อศาลรัฐธรรมนูญ เพื่อพิจารณาวินิจฉัยว่าพนักงานอัยการจังหวัดลำพูนที่นำพยานเข้าสืบไม่เป็นไปตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา ๒๓๒ และขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๖๐ มาตรา ๓ มาตรา ๕ มาตรา ๒๗ มาตรา ๒๙ มาตรา ๕๓ มาตรา ๗๖ และมาตรา ๒๔๘ นั้น เห็นว่า พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยผู้ตรวจการแผ่นดิน พ.ศ. ๒๕๖๐ มาตรา ๒๓ (๑) กำหนดให้ผู้ตรวจการแผ่นดินอาจพิจารณาเสนอเรื่องต่อศาลรัฐธรรมนูญได้ เมื่อเห็นว่าบทบัญญัติแห่งกฎหมายใดมีปัญหาเกี่ยวกับความชอบด้วยรัฐธรรมนูญ ซึ่ง “บทบัญญัติแห่งกฎหมาย” หมายถึง กฎหมายที่ตราขึ้นโดยองค์กรที่ใช้อำนาจอธิปไตยตามกระบวนการที่กำหนดไว้ในรัฐธรรมนูญ ไม่ว่าจะเป็นตราขึ้นโดยฝ่ายนิติบัญญัติหรือฝ่ายบริหารก็ตาม ได้แก่ พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญ พระราชบัญญัติ พระราชกำหนด ที่ได้รับการอนุมัติจากรัฐสภาแล้ว และประกาศคณะปฏิวัติฉบับที่ผลใช้บังคับเทียบเท่ากับพระราชบัญญัติ ดังนั้น การนำพยานเข้าสืบของพนักงานอัยการจังหวัดลำพูนจึงไม่ใช่บทบัญญัติแห่งกฎหมาย กรณีตามคำร้องเรียนนี้ จึงไม่เป็นไปตามหลักเกณฑ์และเงื่อนไข ที่กำหนดตามมาตรา ๒๓ (๑) แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยผู้ตรวจการแผ่นดิน พ.ศ. ๒๕๖๐ ที่ผู้ตรวจการแผ่นดินจะพิจารณาเสนอเรื่องพร้อมด้วยความเห็นต่อศาลรัฐธรรมนูญ เพื่อวินิจฉัยได้ (เทียบเคียงคำวินิจฉัยผู้ตรวจการแผ่นดินเรื่องร้องเรียนเลขแดงที่ ๑๐๘๓/๒๕๖๒ ลงวันที่ ๓ กรกฎาคม ๒๕๖๒)

อาศัยเหตุผลดังกล่าวข้างต้น จึงวินิจฉัยให้ยุติเรื่องร้องเรียนของผู้ร้องเรียน และให้สำนักงานผู้ตรวจการแผ่นดินแจ้งผลการวินิจฉัยให้ผู้ร้องเรียนทราบต่อไป

(พลเอก วิทวัส รชตะนันทน์ - บุรณัฐ ปานบุญ - สมศักดิ์ สุวรรณสุจริต)

คำวินิจฉัยผู้ตรวจการแผ่นดิน

เรื่องร้องเรียนเลขดำที่ ๒๕๓๑/๒๕๖๒

เรื่องร้องเรียนเลขแดงที่ ๒๒๘๗/๒๕๖๒

(ผู้ร้องเรียน)

เลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร

ผู้ร้องเรียน

ผู้ถูกร้องเรียน

เรื่อง ขอให้ผู้ตรวจการแผ่นดินยื่นคำร้องต่อศาลรัฐธรรมนูญเพื่อพิจารณาวินิจฉัย กรณีสถานีวิทยุกระจายเสียงและวิทยุโทรทัศน์รัฐสภาไม่จัดเวลาการออกอากาศวิทยุโทรทัศน์รัฐสภาให้พรรคการเมืองของผู้ร้องเรียนและพรรคการเมืองอื่นในการแสดงความคิดเห็นการแก้ไขปัญหาของประเทศและแนวทางการแก้ไขรัฐธรรมนูญ

กรณีตามคำร้องเรียนนี้เป็นเรื่องขอให้ผู้ตรวจการแผ่นดินพิจารณาเสนอเรื่องพร้อมความเห็นต่อศาลรัฐธรรมนูญเพื่อพิจารณาและมีคำสั่งให้สถานีวิทยุกระจายเสียงและวิทยุโทรทัศน์รัฐสภาจัดเวลาการออกอากาศเพื่อเสนอแนวทางในการแก้ไขปัญหาของประเทศและแนวทางการแก้ไขรัฐธรรมนูญให้กับพรรคการเมืองของผู้ร้องเรียนและพรรคการเมืองอื่นตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๖๐ มาตรา ๓ มาตรา ๔ มาตรา ๕ และมาตรา ๒๕๖ (๔) ดังนั้นในการพิจารณาเรื่องร้องเรียนนี้ ผู้ตรวจการแผ่นดินจึงพิจารณาไปตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญ พ.ศ. ๒๕๖๑ ทั้งนี้ มาตรา ๔๖ แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญฉบับดังกล่าวกำหนดให้ บุคคลซึ่งถูกละเมิดสิทธิหรือเสรีภาพโดยตรงและได้รับความเดือดร้อนหรือเสียหาย หรืออาจจะเดือดร้อนหรือเสียหายโดยมีอาจหลีกเลี่ยงได้อันเนื่องจากการถูกละเมิดสิทธิหรือเสรีภาพนั้น จะต้องยื่นคำร้องต่อผู้ตรวจการแผ่นดินเสียก่อน

เมื่อพิจารณาข้อเท็จจริงตามคำร้องเรียนแล้ว เห็นว่า กรณีนี้มีใช่เป็นการร้องเรียนว่าผู้ร้องเรียนถูกละเมิดสิทธิหรือเสรีภาพตามที่รัฐธรรมนูญให้การรับรองและคุ้มครองไว้ ประกอบกับรัฐธรรมนูญ มาตรา ๓ มาตรา ๔ และมาตรา ๕ เป็นบทบัญญัติในหมวด ๑ บททั่วไป ส่วนมาตรา ๒๕๖ (๔) เป็นบทบัญญัติในหมวด ๑๕ การแก้ไขเพิ่มเติมรัฐธรรมนูญ ซึ่งบทบัญญัติดังกล่าวมิได้มีข้อความที่ให้การรับรองและคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพในเรื่องใดเรื่องหนึ่งไว้เป็นการเฉพาะ กรณีจึงไม่อยู่ในอำนาจของผู้ตรวจการแผ่นดินที่จะพิจารณายื่นคำร้องพร้อมความเห็นต่อศาลรัฐธรรมนูญได้ ตามมาตรา ๔๖ แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญ พ.ศ. ๒๕๖๑ ประกอบกับมิได้เป็นไปตามหลักเกณฑ์และเงื่อนไขตามกฎหมายอื่น ตามประกาศผู้ตรวจการแผ่นดิน พ.ศ. ๒๕๖๒ ซึ่งกำหนดเรื่องให้ผู้ตรวจการแผ่นดินไม่รับไว้พิจารณา ตามมาตรา ๓๗ (๘) แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยผู้ตรวจการแผ่นดิน พ.ศ. ๒๕๖๐

อาศัยเหตุผลดังกล่าวข้างต้น จึงวินิจฉัยให้ยุติเรื่องร้องเรียนของผู้ร้องเรียนตามมาตรา ๓๗ วรรคสอง แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยผู้ตรวจการแผ่นดิน พ.ศ. ๒๕๖๐ และให้สำนักงานผู้ตรวจการแผ่นดินแจ้งผลการวินิจฉัยให้ผู้ร้องเรียนทราบต่อไป

(พลเอก วิทวัส รชตะนันทน์ - บุรณัฐ ปานดูลย์ - สมศักดิ์ สุวรรณสุจริต)

คำวินิจฉัยผู้ตรวจการแผ่นดิน

เรื่องร้องเรียนเลขดำที่ ๒๕๔๑/๒๕๖๒

เรื่องร้องเรียนเลขแดงที่ ๒๒๘๘/๒๕๖๒

(ผู้ร้องเรียน)

อธิบดีกรมคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพ กับพวก ผู้ถูกร้องเรียน

ผู้ร้องเรียน

เรื่อง ขอให้ผู้ตรวจการแผ่นดินพิจารณายื่นคำร้องพร้อมด้วยความเห็นต่อศาลรัฐธรรมนูญเพื่อพิจารณาวินิจฉัยกรณีอธิบดีกรมคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพ กับพวก ไม่ดำเนินการคุ้มครองผู้ร้องเรียนในฐานะพยาน ตามพระราชบัญญัติคุ้มครองพยานในคดีอาญา พ.ศ. ๒๕๔๖ เป็นการกระทำที่ละเมิดสิทธิหรือเสรีภาพของผู้ร้องเรียน ตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๖๐ มาตรา ๔๓ มาตรา ๕๓ มาตรา ๖๑ และมาตรา ๖๓

กรณีตามคำร้องเรียนนี้เป็นเรื่องขอให้ผู้ตรวจการแผ่นดินยื่นคำร้องพร้อมด้วยความเห็นต่อศาลรัฐธรรมนูญกรณีอธิบดีกรมคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพ กับพวก ไม่ดำเนินการคุ้มครองผู้ร้องเรียนในฐานะพยาน ตามพระราชบัญญัติคุ้มครองพยานในคดีอาญา พ.ศ. ๒๕๔๖ เป็นการกระทำที่ละเมิดสิทธิหรือเสรีภาพของผู้ร้องเรียน ตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๖๐ มาตรา ๔๓ มาตรา ๕๓ มาตรา ๖๑ และมาตรา ๖๓ ซึ่งตามมาตรา ๔๖ แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญ พ.ศ. ๒๕๖๑ กำหนดให้ผู้ที่ถูกละเมิดสิทธิหรือเสรีภาพที่รัฐธรรมนูญคุ้มครองไว้ ยื่นคำร้องต่อผู้ตรวจการแผ่นดินก่อน จึงเป็นกรณีที่กฎหมายอื่นกำหนดหน้าที่และอำนาจของผู้ตรวจการแผ่นดินไว้ ผู้ตรวจการแผ่นดินจึงมีอำนาจรับเรื่องร้องเรียนดังกล่าวไว้พิจารณาได้ ตามมาตรา ๒๒ (๔) แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยผู้ตรวจการแผ่นดิน พ.ศ. ๒๕๖๐

พิเคราะห์แล้วเห็นว่า รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๖๐ มาตรา ๔๓ บัญญัติรับรองสิทธิของบุคคลและชุมชนในการอนุรักษ์ พื้นฟู หรือส่งเสริมภูมิปัญญา ศิลปะ วัฒนธรรม การบำรุงรักษาและใช้ประโยชน์จากทรัพยากรธรรมชาติ การเข้าชื่อเสนอแนะต่อหน่วยงานของรัฐให้ดำเนินการที่เป็นประโยชน์หรือดเว้นการดำเนินการที่กระทบต่อความเป็นอยู่ รวมถึงจัดให้มีระบบสวัสดิการชุมชน มาตรา ๕๓ กำหนดให้รัฐมีหน้าที่ดูแลให้มีการปฏิบัติตามและบังคับใช้กฎหมายอย่างเคร่งครัด มาตรา ๖๑ กำหนดให้รัฐมีหน้าที่จัดให้มีมาตรการคุ้มครองและพิทักษ์สิทธิของผู้บริโภค และมาตรา ๖๓ กำหนดให้รัฐมีหน้าที่ให้ความรู้แก่ประชาชนถึงอันตรายจากการทุจริตและประพฤติมิชอบ จัดให้มีมาตรการและกลไกป้องกันและจัดการทุจริตและประพฤติมิชอบดังกล่าว รวมทั้งส่งเสริมให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการต่อต้านหรือชี้เบาะแสโดยได้รับความคุ้มครองจากรัฐตามที่กฎหมายบัญญัติ สำหรับการยื่นคำร้องขอรับการคุ้มครองและการพิจารณาให้การคุ้มครองพยานในคดีอาญา ทั้งตามมาตรการทั่วไปและมาตรการพิเศษ นั้น จะต้องเป็นไปตามหลักเกณฑ์และเงื่อนไขที่กำหนดไว้ในพระราชบัญญัติคุ้มครองพยานในคดีอาญา พ.ศ. ๒๕๔๖ ประกอบกฎกระทรวงกำหนดหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขในการยื่นและการพิจารณาคำร้องขอใช้มาตรการพิเศษในการคุ้มครองพยาน พ.ศ. ๒๕๔๘ และระเบียบกรมคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพ ว่าด้วยหลักเกณฑ์การแจ้ง วิธีการให้ความคุ้มครอง และการสิ้นสุดการคุ้มครอง ตามมาตรการทั่วไปแก่พยานในคดีอาญา พ.ศ. ๒๕๕๑ การที่ผู้ร้องเรียนได้ยื่นคำร้องขอรับการคุ้มครองพยานในคดีอาญา ในวันที่ ๑๑ เมษายน ๒๕๖๒ วันที่ ๑๕ กรกฎาคม ๒๕๖๒ และวันที่ ๘ สิงหาคม ๒๕๖๒ รวมถึงได้ดำเนินการยื่นคำร้องอุทธรณ์คำสั่งรัฐมนตรีว่าการกระทรวงยุติธรรม ต่อศาลจังหวัดสมุทรสาคร จนกระทั่งศาลได้มีคำสั่งยกคำร้องของผู้ร้องเรียนในคดีหมายเลขดำที่ คสส ๑/๒๕๖๒ หมายเลขแดงที่ คสส ๒/๒๕๖๒ และคดีหมายเลขดำที่

คสส ๒/๒๕๖๒ หมายเลขแดงที่ คสส ๒/๒๕๖๒ นั้น ย่อมแสดงให้เห็นว่า พนักงานเจ้าหน้าที่ของกรมคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพ ได้ปฏิบัติหน้าที่ในการรับคำร้องจากผู้ร้องเรียน พิจารณาข้อเท็จจริงและข้อกฎหมายที่เกี่ยวข้อง พร้อมทำความเข้าใจกับผู้บังคับบัญชาตามลำดับ ตามข้อ ๑๓ และข้อ ๑๕ ของระเบียบกรมคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพ ว่าด้วยหลักเกณฑ์การแจ้ง วิธีการให้ความคุ้มครอง และการสิ้นสุดการคุ้มครอง ตามมาตรการทั่วไปแก่พยานในคดีอาญา พ.ศ. ๒๕๕๑ และได้เสนอคำร้องขอรับการคุ้มครองพยานตามมาตรการพิเศษพร้อมความเห็นให้รัฐมนตรีว่าการกระทรวงยุติธรรมพิจารณา ตามข้อ ๗ แห่งกฎกระทรวง กำหนดหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขในการยื่นและการพิจารณา คำร้องขอใช้มาตรการพิเศษในการคุ้มครองพยาน พ.ศ. ๒๕๔๘ แล้ว ส่วนอธิบดีกรมคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพ ได้ปฏิบัติหน้าที่โดยพิจารณาข้อเท็จจริงและข้อกฎหมายที่เกี่ยวข้อง แล้วมีคำสั่งไม่อนุมัติให้ทำการคุ้มครองพยานตามมาตรการทั่วไปของผู้ร้องเรียน ตามข้อ ๑๘ ของระเบียบกรมคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพ ว่าด้วยหลักเกณฑ์การแจ้ง วิธีการให้ความคุ้มครอง และการสิ้นสุดการคุ้มครอง ตามมาตรการทั่วไปแก่พยานในคดีอาญา พ.ศ. ๒๕๕๑ เช่นกัน เมื่อข้อเท็จจริงไม่ปรากฏว่า อธิบดีกรมคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพ กับพนักงานเจ้าหน้าที่กรมคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพ ได้ปฏิบัตินอกเหนือหน้าที่และอำนาจตามกฎหมาย กฎกระทรวง หรือระเบียบที่เกี่ยวข้องในเรื่องนี้ ข้อเท็จจริงจึงยังรับฟังไม่ได้ว่าผู้ร้องเรียนเป็นบุคคลซึ่งถูกละเมิดสิทธิหรือเสรีภาพโดยตรง ผู้ตรวจการแผ่นดินจึงไม่อาจพิจารณายื่นคำร้องพร้อมด้วยความเห็นต่อศาลรัฐธรรมนูญได้ ตามมาตรา ๔๖ แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญ พ.ศ. ๒๕๖๑ ดังนั้น ปัญหาตามคำร้องเรียนในเรื่องนี้ จึงเป็นเรื่องที่ไม่เป็นไปตามหลักเกณฑ์และเงื่อนไขตามกฎหมายอื่น ตามประกาศผู้ตรวจการแผ่นดิน พ.ศ. ๒๕๖๒ ซึ่งกำหนดเรื่อง que ผู้ตรวจการแผ่นดินไม่รับไว้พิจารณาตามมาตรา ๓๗ (๘) แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยผู้ตรวจการแผ่นดิน พ.ศ. ๒๕๖๐

อาศัยเหตุดังกล่าวข้างต้น จึงวินิจฉัยให้ยุติเรื่องร้องเรียนของผู้ร้องเรียน ตามมาตรา ๓๗ วรรคสอง แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยผู้ตรวจการแผ่นดิน พ.ศ. ๒๕๖๐ โดยให้สำนักงานผู้ตรวจการแผ่นดินแจ้งผลการวินิจฉัยให้ผู้ร้องเรียนทราบต่อไป

(พลเอก วิทวัส รชตะนันทน์ - บุรณัฐ ปานบุญ - สมศักดิ์ สุวรรณสุจริต)

คำวินิจฉัยผู้ตรวจการแผ่นดิน

(ผู้ร้องเรียน)

ผู้ร้องเรียน

เรื่องร้องเรียนเลขดำที่ ๒๓๘๗/๒๕๖๒

องค์คณะผู้พิพากษาศาลฎีกา

ผู้ถูกร้องเรียน

เรื่องร้องเรียนเลขแดงที่ ๒๒๘๙/๒๕๖๒

เรื่อง ขอให้ผู้ตรวจการแผ่นดินพิจารณายืนคำร้องพร้อมด้วยความเห็นต่อศาลรัฐธรรมนูญเพื่อพิจารณาวินิจฉัย ตามมาตรา ๔๖ แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญ พ.ศ. ๒๕๖๑ กรณีองค์คณะผู้พิพากษาศาลฎีกานำพระราชกำหนดการบริหารสินทรัพย์ไทย พ.ศ. ๒๕๔๔ มาบังคับใช้ในการพิจารณาพิพากษาคดี ในคำพิพากษาศาลฎีกาที่ ๒๒๙๒/๒๕๖๒ อันเป็นการกระทำที่ละเมิดต่อศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ สิทธิและเสรีภาพของผู้ร้องเรียนที่รัฐธรรมนูญคุ้มครองไว้ ตามมาตรา ๔ มาตรา ๒๖ มาตรา ๒๘ มาตรา ๓๒ มาตรา ๓๓ มาตรา ๓๗ และมาตรา ๔๐

กรณีปัญหาตามคำร้องเรียนในเรื่องนี้ การที่ผู้ร้องเรียนขอให้ผู้ตรวจการแผ่นดินพิจารณายืนคำร้องพร้อมด้วยความเห็นต่อศาลรัฐธรรมนูญเพื่อพิจารณาวินิจฉัย เกี่ยวกับการกระทำที่ละเมิดสิทธิหรือเสรีภาพ ตามมาตรา ๔๖ แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญ พ.ศ. ๒๕๖๑ นั้น เป็นการขอให้ผู้ตรวจการแผ่นดินพิจารณาดำเนินการตามที่กำหนดไว้ในกฎหมายอื่น จึงอยู่ในหน้าที่และอำนาจของผู้ตรวจการแผ่นดิน ตามมาตรา ๒๒ (๔) แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยผู้ตรวจการแผ่นดิน พ.ศ. ๒๕๖๐ ซึ่งจะต้องพิจารณาตามหลักเกณฑ์ที่กำหนดไว้ในพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญ พ.ศ. ๒๕๖๑

เมื่อพิจารณาข้อเท็จจริงตามคำร้องเรียนและเอกสารประกอบคำร้องเรียนแล้ว การที่ผู้ร้องเรียนอ้างว่า องค์คณะผู้พิพากษาศาลฎีกานำพระราชกำหนดการบริหารสินทรัพย์ไทย พ.ศ. ๒๕๔๔ มาบังคับใช้ในการพิจารณาพิพากษาคดี ในคำพิพากษาศาลฎีกาที่ ๒๒๙๒/๒๕๖๒ อันเป็นการกระทำที่ละเมิดต่อศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ สิทธิและเสรีภาพของผู้ร้องเรียนที่รัฐธรรมนูญคุ้มครองไว้ ตามมาตรา ๔ มาตรา ๒๖ มาตรา ๒๘ มาตรา ๓๒ มาตรา ๓๓ มาตรา ๓๗ และมาตรา ๔๐ นั้น ศาลรัฐธรรมนูญได้เคยมีคำวินิจฉัยปัญหาเกี่ยวกับความชอบด้วยรัฐธรรมนูญของพระราชกำหนดการบริหารสินทรัพย์ไทย พ.ศ. ๒๕๔๔ ไว้แล้ว ในคำวินิจฉัยที่ ๔ - ๒๑/๒๕๕๔ ลงวันที่ ๘ มีนาคม ๒๕๕๔ โดยวินิจฉัยไว้ว่า “...การที่พระราชกำหนดการบริหารสินทรัพย์ไทย พ.ศ. ๒๕๔๔ ให้ บสท. มีอำนาจบริหารสินทรัพย์ด้วยคุณภาพ และบังคับจํานองทรัพย์สินที่เป็นหลักประกันของลูกหนี้ที่ บสท. ได้รับโอนสิทธิเรียกร้องจากสถาบันการเงินมาบริหารเพื่อบังคับชำระหนี้ เป็นวิธีการเฉพาะ เพื่อฟื้นฟูเศรษฐกิจของประเทศ บทบัญญัติของพระราชกำหนดดังกล่าวมิได้ขัดต่อหลักการแบ่งแยกอำนาจอธิปไตย ศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ สิทธิและเสรีภาพ ความเป็นกฎหมายสูงสุดของรัฐธรรมนูญ และระเพณีการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข ตามที่บัญญัติไว้ในรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ มาตรา ๒ มาตรา ๓ วรรคหนึ่ง มาตรา ๔ มาตรา ๖ และมาตรา ๗ ทั้งไม่ทำให้การปฏิบัติหน้าที่ของศาลและหน่วยงานของรัฐไม่เป็นไปตามหลักนิติธรรม และได้เป็นเรื่องการใช้อำนาจขององค์กรโดยไม่คำนึงถึงศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ สิทธิและเสรีภาพ หรือเป็นการจำกัดสิทธิและเสรีภาพของบุคคลที่รัฐธรรมนูญนี้รับรองไว้ เกินความจำเป็น หรือเกินขอบเขตที่รัฐธรรมนูญกำหนดไว้ ไม่กระทบต่อสาระสำคัญแห่งสิทธิและเสรีภาพที่รัฐธรรมนูญรับรองไว้ ไม่กระทบต่อศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์หรือความเสมอภาค

ในกฎหมาย อีกทั้งไม่เป็นการเลือกปฏิบัติโดยไม่เป็นธรรมต่อบุคคล ตามมาตรา ๓ วรรคสอง มาตรา ๒๖ มาตรา ๒๗ มาตรา ๒๘ มาตรา ๒๙ และมาตรา ๓๐ มิได้เป็นบทบัญญัติที่จำกัดสิทธิในกระบวนการยุติธรรมตามมาตรา ๔๐ แม้ว่าพระราชกำหนดดังกล่าวจะจำกัดสิทธิของบุคคลในทรัพย์สินบางประการ แต่ก็เป็นการจำกัดสิทธิดังกล่าว เพียงเท่าที่จำเป็น เพื่อแก้ไขปัญหาสิทธิด้วยคุณภาพและการค้างชำระหนี้ของลูกหนี้ของสถาบันการเงินของรัฐ และเอกชนที่ส่งผลกระทบต่อระบบเศรษฐกิจและสถาบันการเงินของประเทศ เป็นการดำเนินการเท่าที่จำเป็น เพื่อประโยชน์สาธารณะมิใช่เพื่อประโยชน์ของบุคคลใดบุคคลหนึ่ง หรือองค์กรใดองค์กรหนึ่งโดยเฉพาะ และมีได้เกี่ยวกับการ เว้นคืนอสังหาริมทรัพย์ตามที่บัญญัติไว้ในมาตรา ๔๑ และมาตรา ๔๒ อีกทั้งมิได้ตัดสิทธิผู้ที่ได้รับความเสียหาย จากการกระทำของ บสท. ในการที่จะใช้สิทธิทางศาลฟ้องเป็นคดีแพ่งหรือคดีอาญาต่อศาลยุติธรรม อันเป็นการคุ้มครอง สิทธิในกระบวนการยุติธรรมจากการดำเนินการของเจ้าหน้าที่ของรัฐตามที่รัฐธรรมนูญรับรองไว้แล้ว มิได้เป็นการขัดต่อ แนวนโยบายพื้นฐานแห่งรัฐด้านกฎหมายและการยุติธรรม หรือแนวนโยบายด้านเศรษฐกิจ และมีได้เป็นการก้าวล่วง อำนาจตุลาการ ตามที่บัญญัติไว้ในมาตรา ๕๘ มาตรา ๗๕ มาตรา ๘๑ มาตรา ๘๔ (๑) (๒) (๕) มาตรา ๑๘๗ มาตรา ๑๘๘ มาตรา ๒๑๑ และมาตรา ๒๑๘ ตามที่ได้แย้งในคำร้องดังกล่าวแต่อย่างใด อาศัยเหตุผลดังกล่าวข้างต้น ศาลรัฐธรรมนูญ จึงวินิจฉัยว่า พระราชกำหนดบรรษัทบริหารสินทรัพย์ไทย พ.ศ. ๒๕๔๔ มาตรา ๗๔ ถึงมาตรา ๘๒ ไม่ขัดหรือแย้ง ต่อรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ มาตรา ๒ มาตรา ๓ มาตรา ๔ มาตรา ๖ มาตรา ๗ มาตรา ๒๖ มาตรา ๒๗ มาตรา ๒๘ มาตรา ๒๙ มาตรา ๓๐ มาตรา ๔๐ มาตรา ๔๑ มาตรา ๔๒ มาตรา ๕๘ มาตรา ๗๕ มาตรา ๘๑ มาตรา ๘๔ (๑) (๒) (๕) มาตรา ๑๘๗ มาตรา ๑๘๘ มาตรา ๒๑๑ และมาตรา ๒๑๘...” เมื่อศาลรัฐธรรมนูญได้เคย พิจารณาวินิจฉัยไว้แล้วว่าบทบัญญัติของพระราชกำหนดบรรษัทบริหารสินทรัพย์ไทย พ.ศ. ๒๕๔๔ มิได้ขัดต่อหลักการ แบ่งแยกอำนาจอัยการ ศาล ศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ สิทธิและเสรีภาพ ความเป็นกฎหมายสูงสุดของรัฐธรรมนูญ และประเพณีการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุขตามที่บัญญัติไว้ในรัฐธรรมนูญ ทั้งไม่ทำให้การปฏิบัติหน้าที่ของศาลและหน่วยงานของรัฐไม่เป็นไปตามหลักนิติธรรม ซึ่งคำวินิจฉัยของศาลรัฐธรรมนูญ ดังกล่าวเป็นเด็ดขาด มีผลผูกพันทุกองค์กรรวมถึงศาลด้วย ตามมาตรา ๒๑๑ วรรคสี่ ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๖๐ ดังนั้น การที่องค์กรคณะผู้พิพากษาศาลฎีกานำพระราชกำหนดบรรษัทบริหารสินทรัพย์ไทย พ.ศ. ๒๕๔๔ มาบังคับใช้ในการพิจารณาพิพากษาคดี ในคำพิพากษาศาลฎีกาที่ ๒๒๙๒/๒๕๖๒ จึงมิได้มีลักษณะเป็นการกระทำ ที่ละเมิดต่อศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ สิทธิและเสรีภาพของผู้ร้องเรียนดังที่ผู้ร้องเรียนกล่าวอ้างแต่อย่างใด กรณีปัญหา ตามคำร้องเรียนในเรื่องนี้จึงเป็นเรื่องที่มีได้เป็นไปตามหลักเกณฑ์และเงื่อนไขตามกฎหมายอื่น ตามประกาศผู้ตรวจการ แผ่นดิน พ.ศ. ๒๕๖๒ ซึ่งกำหนดเรื่องให้ผู้ตรวจการแผ่นดินไม่รับไว้พิจารณาตามมาตรา ๓๗ (๘) แห่งพระราชบัญญัติ ประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยผู้ตรวจการแผ่นดิน พ.ศ. ๒๕๖๐

อาศัยเหตุดังกล่าวข้างต้น จึงวินิจฉัยยุติเรื่องร้องเรียนในเรื่องนี้ ตามมาตรา ๓๗ วรรคสอง แห่งพระราชบัญญัติ ประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยผู้ตรวจการแผ่นดิน พ.ศ. ๒๕๖๐ โดยให้สำนักงานผู้ตรวจการแผ่นดินแจ้งผลการวินิจฉัย ให้ผู้ร้องเรียนทราบต่อไป

(พลเอก วิทวัส รชตะนันทน์ - บุรณัฐ ปณฺณกุล - สมศักดิ์ สุวรรณสุจริต)

ภาคผนวก

ดัชนีค้นเรื่อง

กฎหมายบัญญัติขั้นตอนและวิธีการไว้เป็นการเฉพาะ และยังมิได้ดำเนินการตามขั้นตอนหรือวิธีการนั้นครบถ้วน

๑๒๑๖/๒๕๖๒

กระบวนการตรากฎหมาย

๔๓๘/๒๕๖๒, ๑๒๐๕/๒๕๖๒, ๑๒๐๗/๒๕๖๒, ๑๓๘๕/๒๕๖๒, ๑๔๗๙/๒๕๖๒, ๒๑๑๓/๒๕๖๒

การพิจารณาพิพากษาอรรถคดีของศาล

๑๑๘๒/๒๕๖๒

ขอให้ผู้ตรวจการแผ่นดินฟ้องคดีแทน

๒๗๓/๒๕๖๒

คำร้องมีรายการไม่ครบถ้วนตามแบบที่กำหนด

๑๒๑๔/๒๕๖๒, ๒๐๗๖/๒๕๖๒

ผู้ตรวจการแผ่นดินมีข้อเสนอแนะ

๖๙๗, ๖๙๘/๒๕๖๒, ๑๐๓๐/๒๕๖๒

ผู้ร้องเรียนขอถอนเรื่อง

๒๒๒๘/๒๕๖๒

มีปัญหาความชอบด้วยรัฐธรรมนูญ

๖๗๙, ๖๘๐/๒๕๖๒, ๗๑๕/๒๕๖๒, ๒๑๐๙/๒๕๖๒

ไม่ใช้การกระทำทางปกครอง

๑๑๐๔/๒๕๖๒, ๑๒๐๗/๒๕๖๒, ๑๔๑๔, ๑๔๑๕/๒๕๖๒

ไม่ใช้การร้องเรียนการกระทำของหน่วยงานของรัฐหรือเจ้าหน้าที่ของรัฐ

๓๒๗/๒๕๖๒

ไม่ใช้การร้องเรียนการกระทำที่ละเมิดสิทธิหรือเสรีภาพ

๗๑๓/๒๕๖๒, ๒๑๑๕/๒๕๖๒, ๒๒๕๓/๒๕๖๒, ๒๒๘๗/๒๕๖๒

ไม่ใช่ผู้ได้รับความเสียหายหรือมีส่วนได้เสียโดยตรง

(ตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญ พ.ศ. ๒๕๖๑)

๙๒๖/๒๕๖๒, ๑๐๔๑/๒๕๖๒, ๑๘๖๔/๒๕๖๒

ไม่ดำเนินการตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่บัญญัติไว้

๒๑๑๓/๒๕๖๒

ไม่เป็นการไม่ปฏิบัติตามกฎหมายหรือปฏิบัตินอกเหนือหน้าที่และอำนาจตามกฎหมายของเจ้าหน้าที่ของรัฐ

๕๐๘/๒๕๖๒, ๖๑๔/๒๕๖๒, ๑๒๑๖/๒๕๖๒, ๒๐๗๖/๒๕๖๒

ไม่เป็นการไม่ปฏิบัติตามรัฐธรรมนูญหมวด ๕ หน้าที่ของรัฐ

๑๐๘๑/๒๕๖๒

ไม่มีปัญหาความชอบด้วยกฎหมาย

๔๒๖/๒๕๖๒, ๔๒๗/๒๕๖๒, ๗๔๖/๒๕๖๒, ๑๒๐๘/๒๕๖๒, ๑๖๘๒/๒๕๖๒, ๑๖๘๔/๒๕๖๒

ไม่มีปัญหาความชอบด้วยรัฐธรรมนูญ

๑๕๒/๒๕๖๒, ๓๒๗/๒๕๖๒, ๔๒๐/๒๕๖๒, ๔๒๓/๒๕๖๒, ๔๒๖/๒๕๖๒, ๔๒๗/๒๕๖๒, ๔๓๐/๒๕๖๒, ๔๘๒/๒๕๖๒, ๔๘๘/๒๕๖๒, ๕๕๕/๒๕๖๒, ๕๕๙/๒๕๖๒, ๖๘๗/๒๕๖๒, ๖๙๖/๒๕๖๒, ๗๔๖/๒๕๖๒, ๘๒๙/๒๕๖๒, ๘๙๖/๒๕๖๒, ๘๙๗/๒๕๖๒, ๙๒๑/๒๕๖๒, ๙๒๔/๒๕๖๒, ๙๒๕/๒๕๖๒, ๑๑๕๔/๒๕๖๒, ๑๑๘๔/๒๕๖๒, ๑๑๘๕/๒๕๖๒, ๑๑๘๖/๒๕๖๒, ๑๑๘๗/๒๕๖๒, ๑๑๘๘/๒๕๖๒, ๑๑๘๙/๒๕๖๒, ๑๑๙๐/๒๕๖๒, ๑๒๐๕/๒๕๖๒, ๑๒๑๕/๒๕๖๒, ๑๓๒๓/๒๕๖๒, ๑๓๒๔/๒๕๖๒, ๑๓๒๘/๒๕๖๒, ๑๓๓๒/๒๕๖๒, ๑๓๓๓/๒๕๖๒, ๑๔๗๙/๒๕๖๒, ๑๔๘๐/๒๕๖๒, ๑๖๘๒/๒๕๖๒, ๑๖๘๓/๒๕๖๒, ๒๐๙๘/๒๕๖๒, ๒๑๑๒/๒๕๖๒, ๒๑๗๐/๒๕๖๒, ๒๑๙๒/๒๕๖๒, ๒๒๒๓/๒๕๖๒, ๒๒๘๒/๒๕๖๒

ไม่มีผู้ได้รับความเดือดร้อนหรือความไม่เป็นธรรม

(ตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยผู้ตรวจการแผ่นดิน พ.ศ. ๒๕๖๐)

๑๐๔๒/๒๕๖๒, ๑๐๘๒/๒๕๖๒, ๑๑๓๘/๒๕๖๒, ๑๒๑๙, ๑๒๒๐/๒๕๖๒, ๒๑๑๓/๒๕๖๒

ไม่มีสถานะเป็นกฎหมาย คำสั่ง หรือการกระทำอื่นใด

๑๒๐๗/๒๕๖๒, ๑๓๓๑/๒๕๖๒

ไม่มีสถานะเป็นบทบัญญัติแห่งกฎหมาย

๘๙/๒๕๖๒, ๑๑๓/๒๕๖๒, ๕๕๕/๒๕๖๒, ๕๕๘/๒๕๖๒, ๗๑๓/๒๕๖๒, ๗๕๐/๒๕๖๒, ๑๐๗๓/๒๕๖๒, ๑๐๘๓/๒๕๖๒, ๑๑๐๐/๒๕๖๒, ๑๑๕๕/๒๕๖๒, ๑๒๐๔/๒๕๖๒, ๑๒๐๕/๒๕๖๒, ๑๒๑๐/๒๕๖๒, ๑๓๒๔/๒๕๖๒, ๑๓๓๑/๒๕๖๒, ๑๓๘๔/๒๕๖๒, ๑๔๑๔, ๑๔๑๕/๒๕๖๒, ๒๐๗๓/๒๕๖๒, ๒๑๑๕/๒๕๖๒, ๒๒๕๖/๒๕๖๒, ๒๒๘๖/๒๕๖๒

ไม่ระบุการกระทำที่อ้างว่าเป็นการละเมิดสิทธิหรือเสรีภาพให้ชัดเจน

๑๒๑๔/๒๕๖๒, ๒๐๗๖/๒๕๖๒

ไม่ละเมิดสิทธิหรือเสรีภาพ

๑๘/๒๕๖๒, ๕๗๗/๒๕๖๒, ๕๘๔/๒๕๖๒, ๕๘๖/๒๕๖๒, ๕๙๘/๒๕๖๒, ๗๔๘/๒๕๖๒, ๑๐๘๑/๒๕๖๒, ๑๑๕๖/๒๕๖๒, ๑๒๑๓/๒๕๖๒, ๑๓๘๖/๒๕๖๒, ๑๔๑๙/๒๕๖๒, ๑๔๓๗/๒๕๖๒, ๑๙๗๗/๒๕๖๒, ๒๐๔๔/๒๕๖๒, ๒๒๘๙/๒๕๖๒

เสนอเรื่องหรือยื่นคำร้องต่อศาลรัฐธรรมนูญ

๑๕๐/๒๕๖๒, ๖๗๙, ๖๘๐/๒๕๖๒, ๗๑๕/๒๕๖๒, ๑๔๑๓/๒๕๖๒, ๒๑๐๙/๒๕๖๒

ยื่นคำร้องเมื่อพ้นกำหนดเวลา

๑๐๗๔/๒๕๖๒

รัฐธรรมนูญขัดแย้งกันเอง

๔๓๐/๒๕๖๒, ๖๗๙, ๖๘๐/๒๕๖๒, ๑๒๐๕/๒๕๖๒

รัฐธรรมนูญหรือกฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญกำหนดกระบวนการร้องหรือผู้มีสิทธิขอให้ศาลพิจารณาวินิจฉัยไว้
เป็นการเฉพาะแล้ว

๑๑๓/๒๕๖๒

เรื่องให้ผู้ตรวจการแผ่นดินเคยสรุปผลการพิจารณาแล้ว

๕๗๗/๒๕๖๒, ๕๘๓/๒๕๖๒, ๖๘๖/๒๕๖๒, ๖๘๗/๒๕๖๒, ๑๑๑๐/๒๕๖๒, ๑๗๓๙/๒๕๖๒, ๑๗๔๑/๒๕๖๒,
๒๒๒๓/๒๕๖๒, ๒๒๒๙/๒๕๖๒, ๒๒๘๒/๒๕๖๒

เรื่องที่ฟ้องร้องเป็นคดีอยู่ในศาลหรือเรื่องที่ศาลมีคำพิพากษา คำสั่ง หรือคำวินิจฉัยเสร็จเด็ดขาดแล้ว

(ตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยผู้ตรวจการแผ่นดิน พ.ศ. ๒๕๖๐)

๔๒๘/๒๕๖๒, ๔๒๙/๒๕๖๒, ๗๔๖/๒๕๖๒, ๑๑๐๓/๒๕๖๒, ๑๑๕๕/๒๕๖๒, ๑๓๓๐/๒๕๖๒, ๑๓๘๓/๒๕๖๒,
๑๔๘๔/๒๕๖๒, ๑๗๔๐/๒๕๖๒, ๑๘๖๖/๒๕๖๒, ๒๐๗๕/๒๕๖๒, ๒๒๑๒/๒๕๖๒

เรื่องที่ไม่อยู่ในหน้าที่และอำนาจของผู้ตรวจการแผ่นดิน

๒๓๗/๒๕๖๒, ๔๓๐/๒๕๖๒, ๔๓๘/๒๕๖๒, ๑๑๐๐/๒๕๖๒, ๑๑๘๔/๒๕๖๒, ๑๑๘๘/๒๕๖๒, ๑๑๘๙/๒๕๖๒,
๑๑๘๙/๒๕๖๒, ๑๒๑๕/๒๕๖๒, ๑๔๔๔/๒๕๖๒, ๑๕๖๔/๒๕๖๒, ๒๐๖๔/๒๕๖๒, ๒๑๑๔/๒๕๖๒

เรื่องที่อยู่ในหน้าที่และอำนาจขององค์กรอิสระอื่น

๑๑๘๕/๒๕๖๒, ๑๑๘๖/๒๕๖๒, ๑๑๘๗/๒๕๖๒

ละเมิดสิทธิหรือเสรีภาพ

๑๕๐/๒๕๖๒, ๑๔๑๓/๒๕๖๒

หน่วยงานของรัฐปฏิบัติถูกต้องครบถ้วนตามหมวด ๕ หน้าที่ของรัฐ ของรัฐธรรมนูญแล้ว

๒๑๗๑/๒๕๖๒

หน่วยงานของรัฐยังไม่ได้มีการกระทำ

๗๔๖/๒๕๖๒

อยู่ระหว่างการพิจารณาพิพากษาของศาลอื่น หรือเรื่องที่ศาลอื่นมีคำพิพากษาหรือคำสั่งถึงที่สุดแล้ว

(ตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญ พ.ศ. ๒๕๖๑)

๑๑๒/๒๕๖๒, ๒๗๗/๒๕๖๒, ๙๓๙/๒๕๖๒, ๙๔๓/๒๕๖๒, ๑๐๘๕/๒๕๖๒, ๑๑๘๒/๒๕๖๒, ๑๑๘๓/๒๕๖๒,
๑๓๒๒/๒๕๖๒, ๑๓๕๓/๒๕๖๒, ๑๕๔๑/๒๕๖๒, ๑๕๖๗/๒๕๖๒, ๑๖๘๑/๒๕๖๒, ๒๒๑๐/๒๕๖๒, ๒๒๑๒/๒๕๖๒,
๒๒๘๓/๒๕๖๒

คำวินิจฉัยศาลรัฐธรรมนูญที่ ๖/๒๕๖๒

(๒๓)

คำวินิจฉัยศาลรัฐธรรมนูญ

ในพระปรมาภิไธยพระมหากษัตริย์ ศาลรัฐธรรมนูญ

คำวินิจฉัยที่ ๖/๒๕๖๒

เรื่องพิจารณาที่ ๖/๒๕๖๒

วันที่ ๘ พฤษภาคม พุทธศักราช ๒๕๖๒

เรื่อง ผู้ตรวจการแผ่นดินเสนอเรื่องขอให้ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาวินิจฉัยตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๓๑ (๑) ว่า พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. ๒๕๖๑ มาตรา ๑๒๘ มีปัญหาเกี่ยวกับความชอบด้วยรัฐธรรมนูญ มาตรา ๕๑ หรือไม่

ผู้ตรวจการแผ่นดิน (ผู้ร้อง) เสนอเรื่องขอให้ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาวินิจฉัยตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๓๑ (๑) ข้อเท็จจริงตามคำร้องและเอกสารประกอบคำร้อง สรุปได้ดังนี้

นายเรืองไกร ลีกิจวัฒนะ และนายวิรัตน์ กัลยาศิริ ยื่นหนังสือร้องเรียนขอให้ผู้ร้องเสนอเรื่องพร้อมความเห็นต่อศาลรัฐธรรมนูญว่า พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. ๒๕๖๑ มาตรา ๑๒๘ มีปัญหาเกี่ยวกับความชอบด้วยรัฐธรรมนูญ มาตรา ๕๑ เนื่องจากความในรัฐธรรมนูญ มาตรา ๕๑ วรรคหนึ่ง (๔) ที่ว่า พรรคการเมืองใดดังกล่าว นั้น หมายความว่า พรรคการเมืองที่มีผู้ได้รับเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบแบ่งเขตเลือกตั้งเท่ากับหรือสูงกว่าจำนวนสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรที่พรรคการเมืองนั้นจะพึงมีได้ และพรรคการเมืองที่ได้รับการจัดสรรสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบบัญชีรายชื่ออันเนื่องมาจากมีผู้ได้รับเลือกตั้ง

- ๒ -

เป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบแบ่งเขตเลือกตั้งน้อยกว่าจำนวนสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรที่พรรคการเมืองนั้นจะพึงมีได้ ตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๘๑ วรรคหนึ่ง (๑) และ (๒) เท่านั้น ไม่รวมถึงพรรคการเมืองที่ไม่มีผู้ได้รับเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบแบ่งเขตเลือกตั้งและยังไม่ได้มีการจัดสรรสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบบัญชีรายชื่อ แต่ความในพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. ๒๕๖๑ มาตรา ๑๒๘ วรรคหนึ่ง (๒) และ (๔) ได้กำหนดหลักเกณฑ์เพิ่มเติมนอกเหนือไปจากรัฐธรรมนูญ โดยมาตรา ๑๒๘ วรรคหนึ่ง (๒) บัญญัติว่า “...จำนวนที่ได้รับให้ถือเป็นจำนวนสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรที่พรรคการเมืองนั้นจะพึงมีได้เบื้องต้น...” นอกจากนี้ มาตรา ๑๒๘ วรรคหนึ่ง (๔) ยังบัญญัติว่า “...ให้พรรคการเมืองที่มีสมาชิกจากการคำนวณมากที่สุดได้รับการจัดสรรจำนวนสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบบัญชีรายชื่อเพิ่มอีกหนึ่งคน...” โดยไม่คำนึงว่าพรรคการเมืองนั้นจะมีจำนวนสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรเกินกว่าจำนวนที่จะพึงมีหรือไม่

ผู้ร้องเห็นว่า รัฐธรรมนูญ มาตรา ๘๑ วรรคหนึ่ง ได้วางหลักเกณฑ์การคำนวณหาสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบบัญชีรายชื่อของแต่ละพรรคการเมืองไว้ตาม (๑) ถึง (๕) โดยผลลัพธ์ของการคำนวณต้องไม่มีผลให้พรรคการเมืองใดมีสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรเกินจำนวนที่จะพึงมีได้ แม้ความในรัฐธรรมนูญ มาตรา ๘๑ วรรคสาม จะบัญญัติให้การนับคะแนน หลักเกณฑ์และวิธีการคำนวณ การคิดอัตราส่วนให้เป็นไปตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรก็ตาม ก็ต้องคิดคำนวณอยู่ในกรอบตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๘๑ วรรคหนึ่ง เท่านั้น แต่พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. ๒๕๖๑ มาตรา ๑๒๘ วรรคหนึ่ง ได้เพิ่มหลักเกณฑ์การคำนวณหาจำนวนสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบบัญชีรายชื่อ เป็น (๑) ถึง (๘) ซึ่งมีข้อความต่างไปจากรัฐธรรมนูญ มาตรา ๘๑ วรรคหนึ่ง (๒) ที่บัญญัติว่า “...ให้ถือเป็นจำนวนสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรที่พรรคการเมืองนั้นจะพึงมีได้” โดยเพิ่มเนื้อหาตอนท้ายของพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. ๒๕๖๑ มาตรา ๑๒๘ วรรคหนึ่ง (๒) เป็นว่า “...เบื้องต้น และเมื่อได้คำนวณตาม (๕) (๖) หรือ (๗) แล้ว จึงให้ถือเป็นจำนวนสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรที่พรรคการเมืองนั้นจะพึงมีได้” และรัฐธรรมนูญ มาตรา ๘๑ วรรคหนึ่ง (๓) ที่บัญญัติว่า “...ผลลัพธ์คือจำนวนสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร

- ๓ -

แบบบัญชีรายชื่อที่พรรคการเมืองนั้นจะได้รับ” โดยเพิ่มถ้อยคำ “เบื้องต้น” ไว้ในตอนท้ายของพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. ๒๕๖๑ มาตรา ๑๒๘ วรรคหนึ่ง (๓) ซึ่งการเพิ่มหลักเกณฑ์ตาม (๔) (๖) (๗) และเนื้อหาดังกล่าวข้างต้นเป็นเหตุให้การคำนวณหาจำนวนสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบบัญชีรายชื่อได้ผลลัพธ์ไม่เป็นไปตามหลักเกณฑ์ที่กำหนดไว้ในรัฐธรรมนูญ มาตรา ๘๑ ผู้ร้องจึงยื่นคำร้องพร้อมความเห็นต่อศาลรัฐธรรมนูญเพื่อพิจารณาวินิจฉัยตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๓๑ (๑) ว่า พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. ๒๕๖๑ มาตรา ๑๒๘ มีปัญหาเกี่ยวกับความชอบด้วยรัฐธรรมนูญ มาตรา ๘๑

ประเด็นที่ศาลรัฐธรรมนูญต้องพิจารณาเบื้องต้นมีว่า ศาลรัฐธรรมนูญมีอำนาจรับคำร้องของผู้ร้องไว้พิจารณาวินิจฉัยตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๓๑ (๑) หรือไม่ เห็นว่า รัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๓๑ บัญญัติว่า “ในการปฏิบัติหน้าที่ตามมาตรา ๒๓๐ ผู้ตรวจการแผ่นดินอาจเสนอเรื่องต่อศาลรัฐธรรมนูญหรือศาลปกครองได้เมื่อเห็นว่ามีการฉ้อ คังต่อไปนี้ (๑) บทบัญญัติแห่งกฎหมายใดมีปัญหาเกี่ยวกับความชอบด้วยรัฐธรรมนูญ ให้เสนอเรื่องพร้อมด้วยความเห็นต่อศาลรัฐธรรมนูญ และให้ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาวินิจฉัยโดยไม่ชักช้า ทั้งนี้ ตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญ ...” เมื่อข้อเท็จจริงตามคำร้องและเอกสารประกอบคำร้องเป็นกรณีที่ผู้ร้องขอให้ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาวินิจฉัยว่าพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. ๒๕๖๑ มาตรา ๑๒๘ มีปัญหาเกี่ยวกับความชอบด้วยรัฐธรรมนูญ มาตรา ๘๑ กรณีเป็นไปตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๓๑ (๑) และพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญ พ.ศ. ๒๕๖๑ มาตรา ๗ (๑) ที่ศาลรัฐธรรมนูญมีอำนาจรับไว้พิจารณาวินิจฉัยได้ จึงมีคำสั่งรับคำร้องไว้พิจารณาวินิจฉัย และคดีนี้เป็นปัญหาข้อกฎหมายไม่จำเป็นต้องไต่สวนตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญ พ.ศ. ๒๕๖๑ มาตรา ๕๘ วรรคหนึ่ง และอาศัยอำนาจตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญ พ.ศ. ๒๕๖๑ มาตรา ๒๗ วรรคสาม ให้เลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร และเลขาธิการวุฒิสภাজัดส่งเอกสารหรือหลักฐานที่เกี่ยวข้องกับการพิจารณาร่างของรัฐธรรมนูญ

- ๔ -

มาตรา ๕๑ และร่างของพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. ๒๕๖๑ มาตรา ๑๒๘

สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎรได้ส่งเอกสารหรือหลักฐานที่เกี่ยวข้องของ คณะกรรมการร่างรัฐธรรมนูญ และสำนักงานเลขาธิการวุฒิสภาได้ส่งเอกสารหรือหลักฐานที่เกี่ยวข้อง ของคณะกรรมการวิสามัญของสภานิติบัญญัติแห่งชาติ ขึ้นต่อศาลรัฐธรรมนูญ

ประเด็นที่ศาลรัฐธรรมนูญต้องพิจารณาวินิจฉัยมีว่า พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญ ว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. ๒๕๖๑ มาตรา ๑๒๘ มีปัญหาเกี่ยวกับความชอบด้วย รัฐธรรมนูญ มาตรา ๕๑ หรือไม่

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๖๐

มาตรา ๕๑ การคำนวณหาสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบบัญชีรายชื่อของแต่ละพรรคการเมือง ให้ดำเนินการตามหลักเกณฑ์ ดังต่อไปนี้

(๑) นำคะแนนรวมทั้งประเทศที่พรรคการเมืองทุกพรรคที่ส่งผู้สมัครรับเลือกตั้งแบบบัญชี รายชื่อ ได้รับการเลือกตั้งแบบแบ่งเขตเลือกตั้งหารด้วยหุ้ร้อยอันเป็นจำนวนสมาชิกทั้งหมดของ สภาผู้แทนราษฎร

(๒) นำผลลัพธ์ตาม (๑) ไปหารจำนวนคะแนนรวมทั้งประเทศของพรรคการเมืองแต่ละพรรค ที่ได้รับการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบแบ่งเขตเลือกตั้งทุกเขต จำนวนที่ได้รับให้ถือเป็น จำนวนสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรที่พรรคการเมืองนั้นจะพึงมีได้

(๓) นำจำนวนสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรที่พรรคการเมืองจะพึงมีได้ตาม (๒) ลบด้วยจำนวน สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบแบ่งเขตเลือกตั้งทั้งหมดที่พรรคการเมืองนั้นได้รับเลือกตั้งในทุกเขต เลือกตั้ง ผลลัพธ์คือจำนวนสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบบัญชีรายชื่อที่พรรคการเมืองนั้นจะได้รับ

(๔) ถ้าพรรคการเมืองใดมีผู้ได้รับเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบแบ่งเขตเลือกตั้งเท่ากับ หรือสูงกว่าจำนวนสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรที่พรรคการเมืองนั้นจะพึงมีได้ตาม (๒) ให้พรรคการเมืองนั้น มีสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรตามจำนวนที่ได้รับจากการเลือกตั้งแบบแบ่งเขตเลือกตั้ง และไม่มีสิทธิได้รับ การจัดสรรสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบบัญชีรายชื่อ และให้นำจำนวนสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร แบบบัญชีรายชื่อทั้งหมดไปจัดสรรให้แก่พรรคการเมืองที่มีจำนวนสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบแบ่งเขต

- ๕ -

เลือกตั้งต่ำกว่าจำนวนสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรที่พรรคการเมืองนั้นจะพึงมีได้ตาม (๒) ตามอัตราส่วน แต่ต้องไม่มีผลให้พรรคการเมืองใดดังกล่าวมีสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรเกินจำนวนที่จะพึงมีได้ตาม (๒)

(๕) เมื่อได้จำนวนผู้ได้รับเลือกตั้งแบบบัญชีรายชื่อของแต่ละพรรคการเมืองแล้ว ให้ผู้สมัครรับเลือกตั้งตามลำดับหมายเลขในบัญชีรายชื่อสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบบัญชีรายชื่อของพรรคการเมืองนั้นเป็นผู้ได้รับเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร

ในกรณีที่ผู้สมัครรับเลือกตั้งผู้ใดตายภายหลังวันปิดรับสมัครรับเลือกตั้งก่อนเวลาปิดการลงคะแนนในวันเลือกตั้งให้นำคะแนนที่มีผู้ลงคะแนนให้มาคำนวณตาม (๑) และ (๒) ด้วย

การนับคะแนน หลักเกณฑ์และวิธีการคำนวณ การคิดอัตราส่วน และการประกาศผลการเลือกตั้งให้เป็นไปตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร

พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. ๒๕๖๑

มาตรา ๑๒๘ ในกรณีที่มีการประกาศผลการเลือกตั้งครบทุกเขตเลือกตั้งแล้ว การคำนวณหาจำนวนสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบบัญชีรายชื่อของแต่ละพรรคการเมืองที่ส่งผู้สมัครแบบบัญชีรายชื่อจะพึงได้รับ ให้คำนวณตามวิธีการดังต่อไปนี้ โดยในกรณีที่มีเศษให้ใช้ทศนิยมสี่ตำแหน่ง

(๑) นำคะแนนรวมทั้งประเทศที่พรรคการเมืองทุกพรรคที่ส่งผู้สมัครแบบบัญชีรายชื่อได้รับจากการเลือกตั้งแบบแบ่งเขตเลือกตั้งหารด้วยห้าร้อยอันเป็นจำนวนสมาชิกทั้งหมดของสภาผู้แทนราษฎร

(๒) นำผลลัพธ์ตาม (๑) ไปหารจำนวนคะแนนรวมทั้งประเทศของพรรคการเมืองแต่ละพรรคที่ได้รับจากการเลือกตั้งแบบแบ่งเขตเลือกตั้งทุกเขต จำนวนที่ได้รับให้ถือเป็นจำนวนสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรที่พรรคการเมืองนั้นจะพึงมีได้เบื้องต้น และเมื่อได้คำนวณตาม (๕) (๖) หรือ (๗) แล้ว จึงให้ถือว่าเป็นจำนวนสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรที่พรรคการเมืองนั้นจะพึงมีได้

(๓) นำจำนวนสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรที่พรรคการเมืองจะพึงมีได้ตาม (๒) ลบด้วยจำนวนสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบแบ่งเขตเลือกตั้งทั้งหมดที่พรรคการเมืองนั้นได้รับเลือกตั้งในทุกเขตเลือกตั้ง ผลลัพธ์คือจำนวนสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบบัญชีรายชื่อที่พรรคการเมืองนั้นจะได้รับเบื้องต้น

- ๖ -

(๔) ภายใต้บังคับ (๕) ให้จัดสรรจำนวนสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบบัญชีรายชื่อที่พรรคการเมืองจะได้รับให้ครบหนึ่งร้อยห้าสิบคน โดยจัดสรรให้พรรคการเมืองตามผลลัพธ์ตาม (๓) เป็นจำนวนเต็มก่อน หากยังไม่ครบจำนวนหนึ่งร้อยห้าสิบคน ให้พรรคการเมืองที่มีเศษจากการคำนวณมากที่สุดได้รับการจัดสรรจำนวนสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบบัญชีรายชื่อเพิ่มอีกหนึ่งคนตามลำดับจนครบจำนวนหนึ่งร้อยห้าสิบคน ในกรณีมีเศษเท่ากัน ให้ดำเนินการตาม (๖)

(๕) ถ้าพรรคการเมืองใดมีผู้ได้รับเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบแบ่งเขตเลือกตั้งเท่ากับหรือสูงกว่าจำนวนสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรที่พรรคการเมืองนั้นจะพึงมีได้ตาม (๒) ให้พรรคการเมืองนั้นมีสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรตามจำนวนที่ได้รับจากการเลือกตั้งแบบแบ่งเขตเลือกตั้ง และไม่มีสิทธิได้รับการจัดสรรสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบบัญชีรายชื่อ และให้นำจำนวนสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบบัญชีรายชื่อทั้งหมดไปจัดสรรให้แก่พรรคการเมืองที่มีจำนวนสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบแบ่งเขตเลือกตั้งต่ำกว่าจำนวนสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรที่พรรคการเมืองนั้นจะพึงมีได้ตาม (๒) ตามอัตราส่วน แต่ต้องไม่มีผลให้พรรคการเมืองใดดังกล่าวมีสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรเกินจำนวนที่จะพึงมีได้ตาม (๒)

(๖) ในการจัดสรรตาม (๕) แล้วปรากฏว่ายังจัดสรรจำนวนสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบบัญชีรายชื่อไม่ครบหนึ่งร้อยห้าสิบคน ให้พรรคการเมืองที่มีเศษจากการคำนวณมากที่สุดได้รับการจัดสรรจำนวนสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบบัญชีรายชื่อเพิ่มอีกหนึ่งคนตามลำดับจนครบจำนวนหนึ่งร้อยห้าสิบคน กรณีที่เศษที่เหลือของแต่ละพรรคการเมืองเท่ากันจนทำให้ไม่สามารถจัดสรรสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบบัญชีรายชื่อได้ครบจำนวนหนึ่งร้อยห้าสิบคน ให้นำค่าเฉลี่ยคะแนนของแต่ละพรรคการเมืองต่อจำนวนสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรที่พึงมีหนึ่งคนมาพิจารณา โดยหากพรรคการเมืองใดมีค่าเฉลี่ยคะแนนของพรรคการเมืองต่อจำนวนสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรที่พึงมีหนึ่งคนมากกว่าพรรคการเมืองอื่น ให้พรรคการเมืองนั้นมีสิทธิได้รับการจัดสรรสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบบัญชีรายชื่อเพิ่มอีกหนึ่งคน และหากยังมีจำนวนค่าเฉลี่ยดังกล่าวเท่ากันอีก ให้ใช้วิธีจับสลาก

(๗) ในกรณีที่เมื่อคำนวณตาม (๕) แล้วปรากฏว่าพรรคการเมืองทุกพรรคได้รับจำนวนสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบบัญชีชื่อพร้อมกันแล้วเกินหนึ่งร้อยห้าสิบคน ให้ดำเนินการคำนวณปรับจำนวนสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบบัญชีรายชื่อใหม่โดยคำนวณตามอัตราส่วนที่ทุกพรรค

- ๗ -

จะได้รับการจัดสรรจำนวนสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบบัญชีรายชื่อซึ่งเมื่อรวมแล้วไม่เกินหนึ่งร้อยห้าสิบคน โดยให้นำจำนวนสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบบัญชีรายชื่อของแต่ละพรรคการเมืองจะได้รับคูณด้วยหนึ่งร้อยห้าสิบหารด้วยผลบวกของหนึ่งร้อยห้าสิบกับจำนวนสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบบัญชีรายชื่อที่เกินจำนวนหนึ่งร้อยห้าสิบ และให้นำ (๔) มาใช้ในการคำนวณด้วยโดยอนุโลม

(๘) เมื่อได้จำนวนผู้ได้รับเลือกตั้งแบบบัญชีรายชื่อของแต่ละพรรคการเมืองแล้ว ให้ผู้สมัครตามลำดับหมายเลขในบัญชีรายชื่อสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบบัญชีรายชื่อของพรรคการเมืองนั้นเป็นผู้ได้รับเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร

ในกรณีที่ผู้สมัครแบบแบ่งเขตเลือกตั้งตายภายหลังวันปิดรับสมัครรับเลือกตั้งแต่ก่อนเวลาปิดการลงคะแนนในวันเลือกตั้งให้นำคะแนนที่มีผู้ลงคะแนนให้ มาคำนวณตาม (๑) และ (๒) ด้วย

ทั้งนี้ การดำเนินการตาม (๑) ถึง (๘) ให้เป็นไปตามที่คณะกรรมการกำหนด

พิจารณาแล้วเห็นว่า การปกครองของประเทศไทยในระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข กำหนดให้ฝ่ายนิติบัญญัติเรียกว่า รัฐสภา ซึ่งประกอบด้วยสภาผู้แทนราษฎรและวุฒิสภา ในส่วนของสภาผู้แทนราษฎร รัฐธรรมนูญ มาตรา ๘๑ บัญญัติให้สภาผู้แทนราษฎรประกอบด้วยสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบแบ่งเขตเลือกตั้งจำนวนสามร้อยห้าสิบคนและสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบบัญชีรายชื่อจำนวนหนึ่งร้อยห้าสิบคน โดยสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบแบ่งเขตเลือกตั้งเป็นตัวแทนของประชาชนที่มาจากการเลือกตั้งโดยตรง สมาชิกจะต้องสังกัดพรรคการเมืองและพรรคการเมืองคัดเลือกและส่งสมาชิกเป็นผู้สมัครรับเลือกตั้งแบบแบ่งเขตเลือกตั้ง และได้รับการเลือกตั้งในเขตเลือกตั้งนั้น ส่วนสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบบัญชีรายชื่อ พรรคการเมืองที่ส่งผู้สมัครรับเลือกตั้งแบบแบ่งเขตเลือกตั้งมีสิทธิส่งสมาชิกซึ่งสังกัดพรรคการเมืองนั้นเป็นผู้สมัครรับเลือกตั้งแบบบัญชีรายชื่อได้ ส่วนวิธีการได้รับเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบบัญชีรายชื่อให้คำนวณหาตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๘๑ ที่วางหลักการคำนวณหาจำนวนสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบบัญชีรายชื่อไว้ตามวรรคหนึ่ง (๑) ถึง (๕) ส่วนหลักเกณฑ์และวิธีการคำนวณ รวมทั้งอัตราส่วนที่แต่ละพรรคการเมืองจะได้รับการจัดสรรเพื่อให้ได้จำนวนสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบบัญชีรายชื่อครบหนึ่งร้อยห้าสิบคน มีการกำหนดรายละเอียดเพิ่มเติมขึ้นนอกจากที่บัญญัติไว้ในรัฐธรรมนูญ โดยอาศัยอำนาจตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๘๑ วรรคสาม เพื่อให้มีการกำหนดหลักเกณฑ์และวิธีการคำนวณ รวมทั้งการคิดอัตราส่วนของแต่ละ

- ๕ -

จำนวนตามที่รัฐธรรมนูญกำหนด โดยกำหนดวิธีการคิดคำนวณในกรณีที่ไม่สามารถจัดสรรให้ครบหนึ่งร้อยห้าสิบคนดังปรากฏรายละเอียดตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. ๒๕๖๑ มาตรา ๑๒๘ วรรคหนึ่ง (๒) (๓) (๔) (๕) (๖) และ (๗) ซึ่งเป็นไปตามหลักการและเจตนารมณ์ของรัฐธรรมนูญ มาตรา ๕๑ วรรคหนึ่งและวรรคสาม แล้ว ดังนั้น พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. ๒๕๖๑ มาตรา ๑๒๘ จึงไม่ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๕๑ แต่อย่างใด

อาศัยเหตุผลดังกล่าวข้างต้น จึงวินิจฉัยว่า พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. ๒๕๖๑ มาตรา ๑๒๘ ไม่ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๕๑ จึงไม่มีปัญหาเกี่ยวกับความชอบด้วยรัฐธรรมนูญ

- ๑๐ -

(คำวินิจฉัยที่ ๖/๒๕๖๒)

(นายจรูญ รักดิษนากุล)
ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ

(นายชัย ชลวร)
ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ

(นายทวีเกียรติ มีนะกนิษฐ)
ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ

(นายนครินทร์ เมฆไตรรัตน์)
ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ

(นายบุญส่ง กุลบุปผา)
ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ

(นายปัญญา ฤคชาชน)
ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ

(นายวรวิทย์ กังศศิเทียม)
ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ

(นายอุดมศักดิ์ นิติมนตรี)
ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ

คำสั่งศาลรัฐธรรมนูญที่ ๒๕/๒๕๖๒

(๒๒)
คำสั่งศาลรัฐธรรมนูญ

ในพระปรมาภิไธยพระมหากษัตริย์ ศาลรัฐธรรมนูญ

คำสั่งที่ ๒๕/๒๕๖๒

เรื่องพิจารณาที่ ๘/๒๕๖๒

วันที่ ๒๓ พฤษภาคม พุทธศักราช ๒๕๖๒

เรื่อง ผู้ตรวจการแผ่นดินเสนอเรื่องขอให้ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาวินิจฉัยตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๓๑ (๑) ว่า คำสั่งคณะกรรมการรักษาความสงบแห่งชาติ ที่ ๑/๒๕๖๒ เรื่อง แต่งตั้งคณะกรรมการสรรหาสมาชิกวุฒิสภา ลงวันที่ ๘ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๒ มีปัญหาเกี่ยวกับความชอบด้วยรัฐธรรมนูญ มาตรา ๘๑ วรรคสอง และมาตรา ๒๖๕ (๑) (ข) และ (ค) หรือไม่

ผู้ตรวจการแผ่นดิน (ผู้ร้อง) เสนอเรื่องขอให้ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาวินิจฉัยตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๓๑ (๑) ข้อเท็จจริงตามคำร้องและเอกสารประกอบคำร้องสรุปได้ว่า นายบรรยงค์ อัมพรตระกูล และนายพลภาณุ เศรษฐญาบดี (ผู้ร้องเรียน) ได้ยื่นหนังสือร้องเรียนต่อผู้ร้องขอให้พิจารณาคำเนินการแสวงหาข้อเท็จจริงและตรวจสอบกรณีที่คณะกรรมการรักษาความสงบแห่งชาติมีคำสั่งคณะกรรมการรักษาความสงบแห่งชาติ ที่ ๑/๒๕๖๒ เรื่อง แต่งตั้งคณะกรรมการสรรหาสมาชิกวุฒิสภา ลงวันที่ ๘ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๒ ซึ่งอาศัยอำนาจตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๖๕ (๑) แต่งตั้งคณะกรรมการสรรหาสมาชิกวุฒิสภา รวม ๑๐ คน เพื่อดำเนินการตามบทเฉพาะกาลของรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๖๕ ที่กำหนดในวาระเริ่มแรกให้วุฒิสภาประกอบด้วยสมาชิกจำนวนสองร้อยห้าสิบคนซึ่งพระมหากษัตริย์ทรงแต่งตั้งตามที่คณะกรรมการรักษาความสงบแห่งชาติถวายคำแนะนำว่ามีปัญหาเกี่ยวกับความชอบด้วยรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๖๕ (๑) ซึ่งผู้ร้องได้แสวงหาข้อเท็จจริงและตรวจสอบตามหน้าที่และอำนาจที่บัญญัติไว้ในพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยผู้ตรวจการแผ่นดิน พ.ศ. ๒๕๖๐ พร้อมให้คณะกรรมการ

- ๒ -

ความสงบแห่งชาติซึ่งเจอง้อเท็จจริงแล้วเห็นว่า คำสั่งคณะรักษาความสงบแห่งชาตินี้เป็นคำสั่งที่ได้ออกโดยอาศัยอำนาจโดยตรงตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๖๕ (๑) ซึ่งถือได้ว่าเป็นบทบัญญัติแห่งกฎหมาย และคำสั่งคณะรักษาความสงบแห่งชาติดังกล่าวมีปัญหาเกี่ยวกับความชอบด้วยรัฐธรรมนูญ โดยมีเหตุผลดังนี้

๑. เมื่อคำสั่งคณะรักษาความสงบแห่งชาติดังกล่าวมีฐานะเป็นบทบัญญัติแห่งกฎหมาย คำสั่งดังกล่าวจะมีผลใช้บังคับได้ต่อเมื่อได้ประกาศในราชกิจจานุเบกษาตามที่รัฐธรรมนูญ มาตรา ๘๑ วรรคสอง ได้กำหนดไว้ เมื่อข้อเท็จจริงปรากฏว่าคำสั่งคณะรักษาความสงบแห่งชาติฉบับนี้มิได้มีการลงประกาศในราชกิจจานุเบกษา กรณีจึงมีปัญหาเกี่ยวกับความชอบด้วยรัฐธรรมนูญ มาตรา ๘๑ วรรคสอง

๒. กรรมการสรรหาสมาชิกวุฒิสภาตามคำสั่งดังกล่าวรายหนึ่ง ปรากฏเป็นข่าวทั่วไป และเป็นที่เปิดเผยต่อสาธารณชนแล้วว่า มีส่วนเป็นผู้ร่วมสนับสนุนในการจัดตั้งพรรคการเมือง พรรคหนึ่งซึ่งได้ส่งผู้สมัครรับเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและเสนอชื่อบุคคลเพื่อแต่งตั้งเป็นนายกรัฐมนตรีด้วย กรรมการรายดังกล่าวจึงมีปัญหาความเป็นกลางทางการเมือง ซึ่งเป็นคุณสมบัติที่รัฐธรรมนูญกำหนดไว้ กรณีจึงมีปัญหาเกี่ยวกับความชอบด้วยรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๖๕ (๑)

๓. กรรมการสรรหาสมาชิกวุฒิสภาตามคำสั่งดังกล่าวจำนวน ๖ คน ดำรงตำแหน่งเป็นสมาชิกคณะรักษาความสงบแห่งชาติด้วย เมื่อกรรมการสรรหาสมาชิกวุฒิสภารายดังกล่าวทำหน้าที่คัดเลือกบุคคลผู้มีความสามารถที่เหมาะสมในอันจะเป็นประโยชน์แก่การปฏิบัติหน้าที่ของวุฒิสภา และการปฏิรูปประเทศไม่เกิน ๔๐๐ คนแล้ว ต้องนำรายชื่อเสนอต่อคณะรักษาความสงบแห่งชาติ ที่ตนเองเป็นกรรมการอยู่ด้วย เพื่อคัดเลือกให้ได้จำนวน ๑๕๔ คน และรายชื่อสำรองอีก ๕๐ คน การปฏิบัติหน้าที่ในฐานะกรรมการสรรหาสมาชิกวุฒิสภาดังกล่าวจึงเป็นการปฏิบัติหน้าที่ในลักษณะที่มีความขัดกันแห่งผลประโยชน์ กรณีจึงมีปัญหาเกี่ยวกับความชอบด้วยรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๖๕ (๑) (ข) และ (ค)

ด้วยเหตุผลข้างต้นผู้ร้องจึงเสนอคำร้องพร้อมความเห็นต่อศาลรัฐธรรมนูญเพื่อพิจารณาวินิจฉัยตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๓๑ (๑) ประกอบพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยผู้ตรวจการแผ่นดิน พ.ศ. ๒๕๖๐ มาตรา ๒๓ (๑) ว่า คำสั่งคณะรักษาความสงบแห่งชาติดังกล่าวมีปัญหาเกี่ยวกับความชอบด้วยรัฐธรรมนูญ มาตรา ๘๑ วรรคสอง และมาตรา ๒๖๕ (๑) (ข) และ (ค)

- ๓ -

ประเด็นที่ศาลรัฐธรรมนูญต้องพิจารณาเบื้องต้นมีว่า ศาลรัฐธรรมนูญมีอำนาจรับคำร้องของผู้ร้องไว้พิจารณาวินิจฉัยตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๓๑ (๑) หรือไม่ พิจารณาแล้วเห็นว่า รัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๓๑ บัญญัติว่า “ในการปฏิบัติหน้าที่ตามมาตรา ๒๓๐ ผู้ตรวจการแผ่นดินอาจเสนอเรื่องต่อศาลรัฐธรรมนูญหรือศาลปกครองได้เมื่อเห็นว่ามีความผิด ดังต่อไปนี้ (๑) บทบัญญัติแห่งกฎหมายใดมีปัญหาเกี่ยวกับความชอบด้วยรัฐธรรมนูญ ให้เสนอเรื่องพร้อมด้วยความเห็นต่อศาลรัฐธรรมนูญ และให้ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาวินิจฉัยโดยไม่ชักช้า ทั้งนี้ ตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญ ...” เมื่อข้อเท็จจริงตามคำร้องและเอกสารประกอบคำร้องเป็นกรณีที่ผู้ร้องขอให้ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาวินิจฉัยตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๓๑ (๑) ว่า คำสั่งคณะกรรมการความสงบแห่งชาติ ที่ ๑/๒๕๖๒ เรื่อง แต่งตั้งคณะกรรมการสรรหาสมาชิกวุฒิสภา ลงวันที่ ๘ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๒ มีปัญหาเกี่ยวกับความชอบด้วยรัฐธรรมนูญ มาตรา ๘๑ วรรคสอง และมาตรา ๒๖๕ (๑) (ข) และ (ค) ซึ่งคำสั่งคณะกรรมการความสงบแห่งชาติฉบับดังกล่าวมีเนื้อหาสาระสำคัญเป็นเพียงการแต่งตั้งคณะกรรมการขึ้นมาเพื่อทำหน้าที่กลั่นกรองเสนอรายชื่อสมาชิกวุฒิสภาชุดแรกตามบทเฉพาะกาลของรัฐธรรมนูญ เพื่อให้เป็นไปตามที่บัญญัติไว้ในรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๖๕ เท่านั้น มิใช่เป็นการออกกฎเกณฑ์ที่มีผลใช้บังคับเป็นการทั่วไป คำสั่งคณะกรรมการความสงบแห่งชาติดังกล่าวจึงไม่เป็นบทบัญญัติแห่งกฎหมายตามความหมายของรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๓๑ (๑) ที่ศาลรัฐธรรมนูญจะรับไว้พิจารณาวินิจฉัยได้

อาศัยเหตุผลดังกล่าวข้างต้น จึงมีคำสั่งไม่รับคำร้องไว้พิจารณาวินิจฉัย

- ๔ -

(คำสั่งที่ ๒๕/๒๕๖๒)

(นายจรัญ ภัคศิรนากุล)
ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ

(นายชัย ชลวร)
ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ

(นายทวีเกียรติ มินะกนิษฐ)
ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ

(นายนครินทร์ เมฆไตรรัตน์)
ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ

(นายบุญส่ง กุลนุปผา)
ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ

(นายปัญญา อุดมชาชน)
ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ

(นายวรวิทย์ กังคศิเทียม)
ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ

(นายอุดมศักดิ์ นิตติมนตรี)
ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ

คำสั่งศาลรัฐธรรมนูญที่ ๓๕/๒๕๖๒

(๒๒)
คำสั่งศาลรัฐธรรมนูญ

ในพระปรมาภิไธยพระมหากษัตริย์ ศาลรัฐธรรมนูญ

คำสั่งที่ ๓๕/๒๕๖๒

เรื่องพิจารณาที่ ต. ๓๗/๒๕๖๒

วันที่ ๑๑ กันยายน พุทธศักราช ๒๕๖๒

เรื่อง ผู้ตรวจการแผ่นดิน โดยการร้องเรียนของนายภาณุพงศ์ ชูรักษ์ ขอให้ศาลรัฐธรรมนูญ
พิจารณาวินิจฉัยตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๑๓

ข้อเท็จจริงตามคำร้องและเอกสารประกอบคำร้องสรุปได้ว่า นายภาณุพงศ์ ชูรักษ์ (ผู้ร้องเรียน) ยื่นหนังสือร้องเรียนต่อผู้ตรวจการแผ่นดิน (ผู้ร้อง) ว่า เมื่อวันที่ ๑๖ กรกฎาคม ๒๕๖๒ พลเอก ประยุทธ์ จันทร์โอชา นายกรัฐมนตรี และคณะรัฐมนตรี รวม ๓๖ คน ได้เข้าเฝ้ากราบบังคมทูล เพื่อถวายสัตย์ปฏิญาณต่อพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว และกล่าวถ้อยคำไม่ครบถ้วนตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๖๑ วรรคหนึ่ง โดยมีบางถ้อยคำที่เพิ่มขึ้นมาและมีบางถ้อยคำที่ขาดหายไป ซึ่งรัฐธรรมนูญ มาตรา ๓ วรรคสอง บัญญัติให้คณะรัฐมนตรีต้องปฏิบัติหน้าที่ให้เป็นไปตามรัฐธรรมนูญ กฎหมาย และหลักนิติธรรม เพื่อประโยชน์ส่วนรวมของประเทศชาติและความผาสุกของประชาชนโดยรวม และ มาตรา ๑๖๑ วรรคหนึ่ง ได้บัญญัติถ้อยคำถวายสัตย์ปฏิญาณของนายกรัฐมนตรีและคณะรัฐมนตรีไว้ การกล่าวถ้อยคำไม่ครบดังกล่าวจึงเป็นการกระทำที่ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ และยังไม่อาจถือได้ว่า นายกรัฐมนตรีและคณะรัฐมนตรีได้เข้ารับหน้าที่โดยชอบด้วยรัฐธรรมนูญ การกระทำในฐานะ นายกรัฐมนตรีและคณะรัฐมนตรีที่ได้ดำเนินการภายหลังถวายสัตย์ปฏิญาณ เช่น การแถลงนโยบาย ของคณะรัฐมนตรีต่อรัฐสภาซึ่งประกอบด้วยมาตรการต่าง ๆ การบริหารราชการแผ่นดิน จะเป็นการดำเนินการโดยชอบด้วยรัฐธรรมนูญและมีผลผูกพันหรือไม่ ผู้ร้องเรียนในฐานะประชาชนผู้ทรงสิทธิ

- ๒ -

และเสรีภาพตามรัฐธรรมนูญ กล่าวอ้างว่า มีหลายมาตรการที่ก่อให้เกิดสิทธิและประโยชน์แก่ผู้ร้องเรียน และประชาชน หากการแถลงนโยบายต่อรัฐสภาและการบริหารราชการแผ่นดินขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญและมีผลใช้บังคับมิได้ ผู้ร้องเรียนย่อมได้รับความเดือดร้อนหรือเสียหายหรืออาจจะเดือดร้อนหรือเสียหายโดยมีอาจหลีกเลี่ยงได้ ผู้ร้องเรียนจึงขอให้ผู้ร้องยื่นคำร้องต่อศาลรัฐธรรมนูญ เพื่อพิจารณาวินิจฉัยตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๑๓ ประกอบพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญ พ.ศ. ๒๕๖๑ มาตรา ๔๖ และมาตรา ๓ (๑๑)

ผู้ร้องเห็นว่า เมื่อข้อเท็จจริงปรากฏว่าพลเอก ประยุทธ์ จันทร์โอชา นายกรัฐมนตรี และคณะรัฐมนตรีกล่าวถ้อยคำที่ขัดหรือแย้งต่อพระมหากษัตริย์ด้วยถ้อยคำที่ไม่ครบถ้วนตามที่รัฐธรรมนูญบัญญัติไว้ จึงเป็นการกระทำที่ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ การกระทำนั้นเป็นอันใช้บังคับมิได้ตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๕ วรรคหนึ่ง ส่งผลให้การปฏิบัติหน้าที่ในการบริหารราชการแผ่นดินของนายกรัฐมนตรีและคณะรัฐมนตรีมีปัญหาเกี่ยวกับความชอบด้วยรัฐธรรมนูญ รวมถึงมีปัญหาในการคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพของผู้ร้องเรียน เป็นเหตุให้ผู้ร้องเรียนได้รับความเดือดร้อนหรือเสียหาย หรืออาจจะเดือดร้อนหรือเสียหายโดยมีอาจหลีกเลี่ยงได้ ถือได้ว่าเป็นการกระทำที่ละเมิดสิทธิหรือเสรีภาพของผู้ร้องเรียนที่รัฐธรรมนูญคุ้มครองไว้ ผู้ร้องจึงขอให้ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาวินิจฉัยตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๑๓ ประกอบพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญ พ.ศ. ๒๕๖๑ มาตรา ๔๖ ว่า การที่พลเอก ประยุทธ์ จันทร์โอชา นายกรัฐมนตรี และคณะรัฐมนตรี ถ้อยคำที่ขัดหรือแย้งต่อพระมหากษัตริย์ไม่เป็นไปตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๖๑ เป็นการกระทำที่ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ และเป็นการกระทำที่ละเมิดต่อสิทธิและเสรีภาพของผู้ร้องเรียน

ประเด็นที่ศาลรัฐธรรมนูญต้องพิจารณาเบื้องต้นมีว่า คำร้องของผู้ร้องต้องด้วยรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๑๓ ที่ศาลรัฐธรรมนูญจะรับไว้พิจารณาวินิจฉัย หรือไม่

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๖๐ มาตรา ๒๑๓ บัญญัติว่า “บุคคลซึ่งถูกละเมิดสิทธิหรือเสรีภาพที่รัฐธรรมนูญคุ้มครองไว้มีสิทธิยื่นคำร้องต่อศาลรัฐธรรมนูญเพื่อมีคำวินิจฉัยว่าการกระทำนั้นขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ ทั้งนี้ ตามหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขที่บัญญัติไว้ในพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญ” และ

- ๓ -

พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญ พ.ศ. ๒๕๖๑ มาตรา ๔๖ วรรคหนึ่ง บัญญัติว่า “บุคคลซึ่งถูกละเมิดสิทธิหรือเสรีภาพโดยตรงและได้รับความเดือดร้อนหรือเสียหาย หรืออาจจะเดือดร้อนหรือเสียหายโดยมีอาจหลีกเลี่ยงได้ อันเนื่องจากการถูกละเมิดสิทธิหรือเสรีภาพนั้น ย่อมมีสิทธิยื่นคำร้องขอให้ศาลพิจารณาวินิจฉัยคดีตามมาตรา ๙ (๑๑) ได้ โดยจะต้องยื่นคำร้องต่อผู้ตรวจการแผ่นดินเสียก่อน ภายในเก้าสิบวันนับแต่วันที่รู้หรือควรรู้ถึงการถูกละเมิดสิทธิหรือเสรีภาพดังกล่าว เว้นแต่การละเมิดสิทธิหรือเสรีภาพนั้นยังคงมีอยู่ก็ให้ยื่นคำร้องได้ครบที่การละเมิดสิทธิหรือเสรีภาพนั้นยังคงมีอยู่ และให้นำความในมาตรา ๔๘ วรรคหนึ่งและวรรคสอง มาใช้บังคับด้วยโดยอนุโลม โดยต้องยื่นคำร้องต่อศาลภายในเก้าสิบวันนับแต่วันที่ได้รับความเห็นของผู้ตรวจการแผ่นดิน หรือวันที่พ้นกำหนดเวลาที่ผู้ตรวจการแผ่นดินไม่ยื่นคำร้องต่อศาลตามมาตรา ๔๘ วรรคสอง” วรรคสาม บัญญัติว่า “... และถ้าศาลเห็นว่าเป็นกรณีต้องห้ามตามมาตรา ๔๗ ให้ศาลสั่งไม่รับคำร้องไว้พิจารณา” และมาตรา ๔๗ (๑) บัญญัติว่า “การใช้สิทธิยื่นคำร้องตามมาตรา ๔๖ ต้องเป็นการกระทำที่เป็นการละเมิดสิทธิหรือเสรีภาพอันเกิดจากการกระทำของหน่วยงานของรัฐ เจ้าหน้าที่ของรัฐ หรือหน่วยงานซึ่งใช้อำนาจรัฐ และต้องมีใช่เป็นกรณีอย่างหนึ่งอย่างใด ดังต่อไปนี้ (๑) การกระทำของรัฐบาล”

พิจารณาแล้วเห็นว่า แม้ข้อเท็จจริงจะปรากฏว่าผู้ร้องเรียนได้ยื่นคำร้องต่อผู้ร้องและผู้ร้องเห็นว่า การกระทำที่ถูกกล่าวอ้างว่าละเมิดสิทธิและเสรีภาพตามรัฐธรรมนูญของผู้ร้องเรียนเป็นการกระทำที่ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ และยื่นคำร้องต่อศาลรัฐธรรมนูญเพื่อขอให้พิจารณาวินิจฉัยตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๑๓ ประกอบพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญ พ.ศ. ๒๕๖๑ มาตรา ๙ (๑๑) และมาตรา ๔๖ ก็ตาม แต่พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญ พ.ศ. ๒๕๖๑ มาตรา ๔๗ (๑) บัญญัติว่า การใช้สิทธิยื่นคำร้องตามมาตรา ๔๖ ต้องเป็นการกระทำที่เป็นการละเมิดสิทธิหรือเสรีภาพอันเกิดจากการกระทำของหน่วยงานของรัฐ เจ้าหน้าที่ของรัฐ หรือหน่วยงานซึ่งใช้อำนาจรัฐ และต้องมีใช่เป็นกรณีอย่างหนึ่งอย่างใด ดังต่อไปนี้ (๑) การกระทำของรัฐบาล และมาตรา ๔๖ วรรคสาม บัญญัติว่า ถ้าศาลเห็นว่าเป็นกรณีต้องห้ามตามมาตรา ๔๗ ให้ศาลสั่งไม่รับคำร้องไว้พิจารณา เห็นว่า การถวายสัตย์ปฏิญาณต่อพระมหากษัตริย์เป็นการกระทำทางการเมือง (Political Issue) ของคณะรัฐมนตรีในฐานะที่เป็น

- ๔ -

องค์กรตามรัฐธรรมนูญฝ่ายบริหารในความสัมพันธ์เฉพาะกับพระมหากษัตริย์ อันอยู่ในความหมายของการกระทำของรัฐบาล (Act of Government) ตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญ พ.ศ. ๒๕๖๑ มาตรา ๔๗ (๑) ซึ่งศาลรัฐธรรมนูญไม่อาจรับคำร้องไว้พิจารณาได้ตามมาตรา ๔๖ วรรคสาม ประกอบกับเมื่อวันที่ ๑๖ กรกฎาคม ๒๕๖๒ เวลา ๑๗.๔๕ นาฬิกา พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวพระราชทานพระบรมราชโองาสให้นายกรัฐมนตรี นำคณะรัฐมนตรี ซึ่งทรงพระกรุณาโปรดเกล้าโปรดกระหม่อมแต่งตั้ง เข้าเฝ้าทูลละอองธุลีพระบาทถวายสัตย์ปฏิญาณก่อนเข้ารับหน้าที่ ณ พระที่นั่งอัมพรสถาน พระราชวังดุสิต หลังจากนั้นนายกรัฐมนตรีและคณะรัฐมนตรี กล่าวคำถวายสัตย์ปฏิญาณจบ พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวได้พระราชทานพระราชดำรัสเพื่อให้ นายกรัฐมนตรีและคณะรัฐมนตรี ได้น้อมนำไปเป็นแนวทางในการบริหารราชการแผ่นดิน และต่อมา เมื่อวันที่ ๒๗ สิงหาคม ๒๕๖๒ เวลา ๐๘.๐๐ นาฬิกา นายกรัฐมนตรีพร้อมคณะรัฐมนตรี ได้เข้ารับพระราชดำรัสในโอกาสเข้าเฝ้าทูลละอองธุลีพระบาทถวายสัตย์ปฏิญาณก่อนเข้ารับหน้าที่ ซึ่งพระราชทานเป็นลายลักษณ์อักษร พร้อมทั้งทรงลงพระปรมาภิไธยโดยเข้ารับต่อหน้าพระบรมฉายาลักษณ์ ณ ห้องรับรอง ชั้น ๕ ตึกบัญชาการ ทำเนียบรัฐบาล การถวายสัตย์ปฏิญาณต่อพระมหากษัตริย์ดังกล่าวจึงไม่อยู่ในอำนาจการตรวจสอบขององค์กรตามรัฐธรรมนูญใด กรณีจึงไม่ต้องด้วยรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๑๑ ประกอบพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญ พ.ศ. ๒๕๖๑ มาตรา ๔๖ วรรคสาม และมาตรา ๔๗ (๑) ดังนั้น ผู้ร้องจึงไม่อาจยื่นคำร้องดังกล่าวตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๑๑ ได้

อาศัยเหตุผลดังกล่าวข้างต้น จึงมีคำสั่งไม่รับคำร้องไว้พิจารณาวินิจฉัย

- ๕ -

(คำสั่งที่ ๓๕/๒๕๖๒)

(นายจรัญ รักดีธนากุล)
ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ

(นายชัย ชลวร)
ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ

(นายทวีเกียรติ มีนะกนิษฐ)
ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ

(นายนครินทร์ เมฆไตรรัตน์)
ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ

(นายบุญส่ง กุลนุฬา)
ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ

(นายปัญญา อุดชาชน)
ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ

(นายวรวิทย์ กังศศิเทียม)
ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ

(นายอุดมศักดิ์ นิตินนตรี)
ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ

คำสั่งศาลรัฐธรรมนูญที่ ๑๒ - ๑๓/๒๕๖๓

(๒๒)

คำสั่งศาลรัฐธรรมนูญ

ในพระปรมาภิไธยพระมหากษัตริย์ ศาลรัฐธรรมนูญ

คำสั่งที่ ๑๒ - ๑๓/๒๕๖๓

เรื่องพิจารณาที่ ต. ๕/๒๕๖๒

เรื่องพิจารณาที่ ต. ๑๙/๒๕๖๒

วันที่ ๒๖ เดือน กุมภาพันธ์ พุทธศักราช ๒๕๖๓

ระหว่าง { ผู้ตรวจการแผ่นดิน ที่ ๑
นายไพบุลย์ นิตตะวัน ที่ ๒

ผู้ร้อง

ผู้ถูกร้อง

เรื่อง ผู้ตรวจการแผ่นดิน และนายไพบุลย์ นิตตะวัน (ผู้ร้อง) ขอให้ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาวินิจฉัยตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๑๓

ข้อเท็จจริงตามคำร้องทั้งสองและเอกสารประกอบสรุปได้ดังนี้

คำร้องที่หนึ่ง (เรื่องพิจารณาที่ ต. ๕/๒๕๖๒)

ผู้ตรวจการแผ่นดิน ผู้ร้อง กล่าวอ้างว่านายไพบุลย์ นิตตะวัน ผู้ร้องเรียน ยื่นคำร้องขอให้พิจารณาเสนอเรื่องพร้อมความเห็นต่อศาลรัฐธรรมนูญเพื่อพิจารณาวินิจฉัยตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๑๓ กรณีที่พนักงานอัยการ สำนักงานอัยการพิเศษฝ่ายคดีพิเศษ ๔ สำนักงานอัยการสูงสุด ยื่นฟ้องตนเป็นจำเลยที่ ๑๓ กับพวก รวม ๑๔ คน ต่อศาลอาญาในคดีหมายเลขดำที่ อ. ๘๓๒/๒๕๖๑ ขอให้ลงโทษตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๘๓ มาตรา ๘๖ มาตรา ๙๑ มาตรา ๑๑๓ มาตรา ๑๑๖ มาตรา ๑๑๗ มาตรา ๒๐๙ มาตรา ๒๑๐ มาตรา ๒๑๕ มาตรา ๒๑๖ มาตรา ๓๖๒

- ๒ -

มาตรา ๓๖๔ และมาตรา ๓๖๕ พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและการได้มาซึ่งสมาชิกวุฒิสภา พ.ศ. ๒๕๕๐ มาตรา ๗๖ และมาตรา ๑๕๒ พระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายอาญา (ฉบับที่ ๖) พ.ศ. ๒๕๒๖ มาตรา ๔ และพระราชกำหนดแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายอาญา พ.ศ. ๒๕๔๖ มาตรา ๔ สืบเนื่องจากผู้ร้องเรียนได้ร่วมแสดงความคิดเห็นในที่ชุมนุมของประชาชนระหว่างวันที่ ๑๘ ธันวาคม ๒๕๕๖ ถึงวันที่ ๑๒ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๗ เพื่อแสดงเจตนารมณ์ในการคัดค้านร่างพระราชบัญญัตินิรโทษกรรมแก่ผู้ซึ่งกระทำความผิดเนื่องจากการชุมนุมทางการเมือง การแสดงออกทางการเมืองของประชาชน พ.ศ. และไม่ไว้วางใจรัฐบาลในการบริหารราชการแผ่นดิน ซึ่งผู้ร้องเรียนกล่าวอ้างว่าการกระทำดังกล่าว ศาลรัฐธรรมนูญได้พิจารณาวินิจฉัยไว้แล้วว่าเป็นการชุมนุมที่ชอบด้วยรัฐธรรมนูญและกฎหมายตามคำสั่งศาลรัฐธรรมนูญที่ ๕๔/๒๕๕๖ และคำสั่งศาลรัฐธรรมนูญที่ ๕๗/๒๕๕๖ กรณีจึงไม่เป็นความผิดในข้อหาฐานเป็นกบฏตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๑๑๓ และไม่เป็นความผิดตามข้อหาอื่นเนื่องจากคำวินิจฉัยของศาลรัฐธรรมนูญให้เป็นเด็ดขาด มีผลผูกพันรัฐสภา คณะรัฐมนตรี ศาล องค์การอิสระ และหน่วยงานของรัฐตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๑๑ วรรคสี่ และใช้ได้ในคดีทั้งปวงตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๑๒ วรรคสาม สิทธิในการนำคดีอาญามาฟ้องต่อศาลย่อมระงับไปตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา ๓๔ (๔) ดังนั้น การฟ้องคดีของพนักงานอัยการในความผิดข้อหาดังกล่าวอีกจึงเป็นการกระทำที่ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ ใช้บังคับไม่ได้ตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๕ และมาตรา ๒๑๑ วรรคสี่

ผู้ร้องเห็นว่าการชุมนุมของประชาชนรวมทั้งผู้ร้องเรียน ศาลรัฐธรรมนูญได้วินิจฉัยแล้วว่าเป็นการใช้สิทธิและเสรีภาพโดยชอบตามรัฐธรรมนูญ ย่อมเป็นเด็ดขาดและมีผลผูกพันองค์กรของรัฐทุกองค์กรซึ่งรวมถึงองค์กรอัยการด้วยตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๑๑ วรรคสี่ ขอให้ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาวินิจฉัยตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๑๓ ว่า การที่พนักงานอัยการยื่นฟ้องผู้ร้องเรียน กับพวกเฉพาะในข้อหาความผิดฐานเป็นกบฏตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๑๑๓ เป็นการกระทำที่ละเมิดสิทธิและเสรีภาพผู้ร้องเรียน ตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๓๔ และมาตรา ๔๔ ซึ่งเป็นการกระทำที่ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๑๓

- ๓ -

คำร้องที่สอง (เรื่องพิจารณาที่ ต. ๑๙/๒๕๖๒)

นายไพบุลย์ นิติตะวัน ผู้ร้อง กล่าวอ้างว่าตนได้ยื่นคำร้องต่อผู้ตรวจการแผ่นดิน ขอให้พิจารณาเสนอเรื่องพร้อมความเห็นต่อศาลรัฐธรรมนูญเพื่อพิจารณาวินิจฉัยตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๑๓ กรณีที่พนักงานอัยการ สำนักงานอัยการพิเศษฝ่ายคดีพิเศษ ๔ สำนักงานอัยการสูงสุด ยื่นฟ้องตน เป็นจำเลยที่ ๑๓ กับพวก รวม ๑๔ คน ต่อศาลอาญาในคดีหมายเลขดำที่ อ. ๘๓๒/๒๕๖๑ ซึ่งผู้ร้อง กล่าวอ้างว่าการชุมนุมของประชาชนที่เป็นเหตุให้พนักงานอัยการนำมาฟ้องในคดีดังกล่าว ศาลรัฐธรรมนูญ ได้วินิจฉัยไว้แล้วว่าเป็นการชุมนุมที่ชอบด้วยรัฐธรรมนูญและกฎหมายตามคำสั่งศาลรัฐธรรมนูญที่ ๕๔/๒๕๕๖ คำสั่งศาลรัฐธรรมนูญที่ ๕๗/๒๕๕๖ คำสั่งศาลรัฐธรรมนูญที่ ๕๘/๒๕๕๖ คำสั่งศาลรัฐธรรมนูญที่ ๕๙/๒๕๕๖ คำสั่งศาลรัฐธรรมนูญที่ ๖๑/๒๕๕๖ คำสั่งศาลรัฐธรรมนูญที่ ๖๓/๒๕๕๖ คำสั่งศาลรัฐธรรมนูญ ที่ ๑๑/๒๕๕๗ คำสั่งศาลรัฐธรรมนูญที่ ๑๒/๒๕๕๗ คำสั่งศาลรัฐธรรมนูญที่ ๑๕/๒๕๕๗ คำสั่งศาลรัฐธรรมนูญที่ ๑๖/๒๕๕๗ และคำสั่งศาลรัฐธรรมนูญที่ ๒๐/๒๕๕๗ รวม ๑๑ คำสั่ง อันเป็นเด็ดขาด มีผลผูกพันรัฐสภา คณะรัฐมนตรี ศาล องค์การอิสระ และหน่วยงานของรัฐ ตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๑๑ วรรคสี่ ดังนั้น การที่พนักงานอัยการได้นำการกระทำเดียวกันกับ ที่ศาลรัฐธรรมนูญได้วินิจฉัยอันเป็นที่สุดเสร็จเด็ดขาดแล้วมายื่นฟ้องผู้ร้องอีก จึงเป็นการกระทำที่ขัดหรือแย้ง ต่อรัฐธรรมนูญ และใช้บังคับมิได้ตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๕ และมาตรา ๒๑๑ วรรคสี่ และเป็นการละเมิด สิทธิและเสรีภาพของผู้ร้องตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๔ มาตรา ๕ มาตรา ๓๔ และมาตรา ๔๔ ผู้ร้องจึงขอให้ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาวินิจฉัยตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๑๓ เฉพาะส่วนที่พนักงานอัยการ ยื่นฟ้องผู้ร้องในความผิดตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๑๑๖ มาตรา ๑๑๗ มาตรา ๒๐๙ มาตรา ๒๑๐ มาตรา ๒๑๕ และมาตรา ๒๑๖ ว่า เป็นการกระทำที่ขัดหรือแย้งต่อคำสั่งของ ศาลรัฐธรรมนูญดังกล่าว มีผลเป็นอันใช้บังคับมิได้ตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๕ และมาตรา ๒๑๑ วรรคสี่ และเป็นการกระทำละเมิดสิทธิและเสรีภาพตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๔ มาตรา ๕ มาตรา ๓๔ และมาตรา ๔๔

ประเด็นที่ศาลรัฐธรรมนูญต้องพิจารณาเบื้องต้นมีว่า คำร้องของผู้ร้องทั้งสองต้องด้วยรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๑๓ ที่ศาลรัฐธรรมนูญจะรับไว้พิจารณาวินิจฉัย หรือไม่ เห็นว่าข้อเท็จจริงตามคำร้องและ เอกสารประกอบคำร้องที่หนึ่ง เป็นกรณีที่ผู้ร้องเรียนกล่าวอ้างว่าตนเป็นผู้ถูกละเมิดสิทธิหรือเสรีภาพโดยตรง

- ๔ -

และได้รับความเดือดร้อนหรือเสียหายจากการกระทำของพนักงานอัยการในการสั่งฟ้องคดีต่อศาลอาญาหลายฐานความผิด เนื่องจากได้ร่วมแสดงความคิดเห็นในที่ชุมนุมของประชาชนระหว่างวันที่ ๑๘ ธันวาคม ๒๕๕๖ ถึงวันที่ ๑๒ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๗ เพื่อแสดงเจตนารมณ์ในการคัดค้านร่างพระราชบัญญัตินิรโทษกรรมแก่ผู้ซึ่งกระทำความผิดเนื่องจากการชุมนุมทางการเมือง การแสดงออกทางการเมืองของประชาชน พ.ศ. และไม่ไว้วางใจการบริหารราชการแผ่นดินของรัฐบาลในขณะนั้น ซึ่งผู้ร้องเรียนได้ยื่นคำร้องต่อผู้ร้องแล้ว โดยผู้ร้องเห็นว่าศาลรัฐธรรมนูญได้มีคำสั่งศาลรัฐธรรมนูญที่ ๕๔/๒๕๕๖ และคำสั่งศาลรัฐธรรมนูญที่ ๕๗/๒๕๕๖ วินิจฉัยว่าการกระทำของประชาชนผู้ชุมนุมในช่วงเวลาดังกล่าวเป็นการใช้สิทธิและเสรีภาพโดยชอบธรรมตามรัฐธรรมนูญ เมื่อผู้ร้องเรียนซึ่งเป็นประชาชนคนหนึ่งที่ได้เข้าร่วมชุมนุม จึงถือได้ว่า ศาลรัฐธรรมนูญได้รับรองสิทธิในการกระทำของผู้ร้องเรียนด้วย ทั้งนี้ คำสั่งดังกล่าวมีผลเป็นเด็ดขาด ผูกพันองค์กรของรัฐทุกองค์กรซึ่งรวมถึงองค์กรอัยการตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๑๑ วรรคสี่ ดังนั้น การที่พนักงานอัยการยื่นฟ้องผู้ร้องเรียนเป็นจำเลยต่อศาลอาญาในข้อหาความผิดฐานเป็นกบฏตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๑๑๓ ในคดีหมายเลขคำที่ อ. ๘๓๒/๒๕๖๑ ซึ่งมีองค์ประกอบความผิดเช่นเดียวกันกับการกระทำที่ศาลรัฐธรรมนูญได้วินิจฉัยไว้แล้ว การฟ้องคดีดังกล่าวจึงเป็นการกระทำที่ละเมิดสิทธิและเสรีภาพตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๓๔ และมาตรา ๔๔ อันเป็นการกระทำที่ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ ผู้ร้องจึงขอให้ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาวินิจฉัยตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๑๓ ประกอบพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญ พ.ศ. ๒๕๖๑ มาตรา ๔๖ กรณีจึงต้องด้วยรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๑๓ และพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญ พ.ศ. ๒๕๖๑ มาตรา ๔๖ ที่ศาลรัฐธรรมนูญจะรับไว้พิจารณาวินิจฉัยได้ ศาลรัฐธรรมนูญจึงมีคำสั่งรับคำร้องนี้ไว้พิจารณาวินิจฉัย และให้พนักงานอัยการสำนักงานอัยการพิเศษฝ่ายคดีพิเศษ ๔ สำนักงานอัยการสูงสุด ในฐานะผู้เกี่ยวข้อง จัดทำความเห็นเป็นหนังสือและส่งข้อมูลที่เกี่ยวข้องยื่นต่อศาลรัฐธรรมนูญ

สำหรับข้อเท็จจริงตามคำร้องและเอกสารประกอบคำร้องที่สอง ผู้ร้องขอให้ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาวินิจฉัยตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๑๓ เฉพาะส่วนที่ผู้ตรวจการแผ่นดินมิได้ส่งให้ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาวินิจฉัยที่ว่า การที่พนักงานอัยการยื่นฟ้องกล่าวหาดำเนินคดีกับผู้ร้องในฐานะความผิดตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๑๑๖ มาตรา ๑๑๗ มาตรา ๒๐๙ มาตรา ๒๑๐ มาตรา ๒๑๕ และมาตรา ๒๑๖

- ๕ -

เป็นการกระทำที่ขัดหรือแย้งต่อคำสั่งของศาลรัฐธรรมนูญที่ได้วินิจฉัยรับรองการชุมนุมในช่วงเวลาดังกล่าว เป็นการใช้สิทธิและเสรีภาพโดยชอบธรรมตามรัฐธรรมนูญ มีผลเป็นอันใช้บังคับมิได้ตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๕ และมาตรา ๒๑๑ วรรคสี่ และเป็นการกระทำที่ละเมิดสิทธิและเสรีภาพของผู้ร้อง ตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๔ มาตรา ๕ มาตรา ๓๔ และมาตรา ๔๔ ซึ่งคำร้องนี้มีข้อเท็จจริง เช่นเดียวกันกับเรื่องพิจารณาที่ ต. ๕/๒๕๖๒ ที่ศาลรัฐธรรมนูญได้สั่งรับไว้พิจารณาวินิจฉัยตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๑๓ และอยู่ในระหว่างการพิจารณาคดีของศาลรัฐธรรมนูญ ศาลรัฐธรรมนูญจึงมีคำสั่งรับคำร้องนี้ ไว้พิจารณาวินิจฉัยตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๑๓

พนักงานอัยการ สำนักงานอัยการพิเศษฝ่ายคดีพิเศษ ๔ สำนักงานอัยการสูงสุด จัดทำความเห็นเป็นหนังสือ โดยชี้แจงสรุปได้ว่า การยื่นฟ้องคดีคดีหมายเลขดำที่ อ. ๘๓๒/๒๕๖๑ พนักงานสอบสวน กรมสอบสวนคดีพิเศษ ได้ทำการสอบสวนและส่งสำนวนให้พิจารณาในคดีที่ นายสุเทพ เทือกสุบรรณ กับพวก โดยผู้ร้องเรียนในคำร้องที่หนึ่ง เป็นผู้ต้องหาที่ ๓๐ ถูกกล่าวหาว่า ร่วมกันใช้กำลังประทุษร้ายหรือขู่เข็ญว่าจะใช้กำลังประทุษร้ายเพื่อล้มล้างอำนาจนิติบัญญัติ อำนาจอธิปไตย หรือให้อำนาจอ้างกล่าวไม่ได้ กระทำความผิดใด ๆ อันเป็นส่วนหนึ่งของแผนการเพื่อเป็นกบฏ หรือยุยง ให้ราษฎรเป็นกบฏ ยุยงหรือจัดให้เกิดการร่วมกันหยุดงานร่วมกันปิดงานงดจ้าง กระทำให้ปรากฏ แก่ประชาชนด้วยวาจา หนังสือหรือวิธีอื่นใดอันมิใช่เป็นการกระทำภายในความมุ่งหมายแห่งรัฐธรรมนูญ และมีไซ้เพื่อแสดงความคิดเห็นหรือติชมโดยสุจริตเพื่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงในกฎหมายแผ่นดินหรือรัฐบาล โดยใช้กำลังข่มขืนใจหรือใช้กำลังประทุษร้าย เพื่อให้เกิดความปั่นป่วนหรือกระด้างกระเดื่องในหมู่ประชาชน ถึงขนาดที่จะก่อให้เกิดความไม่สงบขึ้นในราชอาณาจักร หรือเพื่อให้ประชาชนล่วงละเมิดกฎหมายแผ่นดิน มั่วสุมกันตั้งแต่สิบคนขึ้นไปใช้กำลังประทุษร้าย ขู่เข็ญว่าจะใช้กำลังประทุษร้าย หรือกระทำการอย่างหนึ่ง อย่างใดให้เกิดความวุ่นวายขึ้นในบ้านเมือง ผู้กระทำความผิดหนึ่งคนใดมีอาวุธ เป็นหัวหน้าหรือผู้มีหน้าที่สั่งการ และเมื่อเจ้าพนักงานสั่งผู้ที่มีอาวุธให้เลิกไปแล้วไม่เลิก เข้าไปในอสังหาริมทรัพย์ของผู้อื่นเพื่อถือการครอบครอง อสังหาริมทรัพย์นั้นทั้งหมดหรือแต่บางส่วน หรือเข้าไปกระทำการใด ๆ อันเป็นการรบกวนการครอบครอง อสังหาริมทรัพย์ของผู้อื่นโดยปกติสุข โดยใช้กำลังประทุษร้ายหรือขู่เข็ญว่าจะใช้กำลังประทุษร้ายโดยมีอาวุธ หรือโดยร่วมกันกระทำความผิดด้วยกันตั้งแต่สองคนขึ้นไปในเวลากลางคืน ทำให้เสียหาย ทำลาย ทำให้เสื่อมค่าหรือทำให้ไร้ประโยชน์ซึ่งทรัพย์ของผู้อื่นหรือผู้อื่นเป็นเจ้าของรวมอยู่ด้วย กระทำด้วยประการใด ๆ

- ๖ -

แก่สิ่งที่ใช้ในการผลิต ในการส่งพลังงานไฟฟ้าจนเป็นเหตุให้ประชาชนขาดความสะดวกหรือน่าจะเป็นเหตุให้เกิดอันตรายแก่ประชาชน ร่วมกันขัดขวางการปฏิบัติงานของคณะกรรมการการเลือกตั้งและเจ้าหน้าที่ประจำหน่วยเลือกตั้ง และร่วมกันกระทำการโดยไม่มีอำนาจโดยชอบด้วยกฎหมายเพื่อไม่ให้ผู้เลือกตั้งสามารถใช้สิทธิได้หรือขัดขวางหรือหน่วงเหนี่ยวมิให้ผู้มีสิทธิเลือกตั้งไป ณ ที่เลือกตั้งหรือเข้าไป ณ ที่ลงคะแนนเลือกตั้ง ซึ่งกลุ่มผู้ต้องหาในคดีดังกล่าวมีจำนวนมากกระทำความผิดหลายเหตุการณ์ มีพฤติการณ์ที่ต่างกัน คำสั่งศาลรัฐธรรมนูญแตกต่างจากคำวินิจฉัยศาลรัฐธรรมนูญ จึงไม่มีผลผูกพันศาลอาญาให้ต้องฟังข้อเท็จจริงเช่นเดียวกับที่ศาลรัฐธรรมนูญได้วินิจฉัย อีกทั้งคำร้องที่ยื่นต่อศาลรัฐธรรมนูญเป็นการยื่นคำร้องเฉพาะเหตุการณ์ใดเหตุการณ์หนึ่งเท่านั้น และศาลรัฐธรรมนูญได้วินิจฉัยในลักษณะทำนองเดียวกันว่า หากการกระทำของผู้ถูกร้องเป็นความผิดตามประมวลกฎหมายอาญาหรือกฎหมายอื่น ก็เป็นเรื่องที่ต้องรับผิดชอบในกระบวนการยุติธรรมทางอาญาจะต้องดำเนินการให้เป็นไปตามกฎหมาย

ศาลรัฐธรรมนูญได้พิจารณาข้อเท็จจริงตามคำร้องทั้งสองคดีนี้แล้วเห็นว่า เรื่องพิจารณาที่ ต. ๕/๒๕๖๒ มีประเด็นที่ต้องพิจารณาเป็นประเด็นเดียวกันกับเรื่องพิจารณาที่ ต. ๑๙/๒๕๖๒ จึงให้รวมการพิจารณาทั้งสองคดีเข้าด้วยกัน โดยให้เรื่องพิจารณาที่ ต. ๕/๒๕๖๒ เป็นสำนวนคดีหลัก และวินิจฉัยไปในคราวเดียวกัน โดยให้เรียกผู้ตรวจการแผ่นดิน ผู้ร้องในคำร้องที่หนึ่ง เป็นผู้ร้องที่ ๑ และนายไพฑูรย์ นิตตะวัน ผู้ร้องในคำร้องที่สอง เป็นผู้ร้องที่ ๒

พิจารณาแล้วเห็นว่า ข้อเท็จจริงตามคำร้องทั้งสองเป็นกรณีขอให้ศาลรัฐธรรมนูญวินิจฉัยว่าการกระทำของพนักงานอัยการ สำนักงานอัยการพิเศษฝ่ายคดีพิเศษ ๔ สำนักงานอัยการสูงสุด เกี่ยวกับการสั่งฟ้องคดีผู้ร้องที่ ๒ ในคดีหมายเลขคำที่ อ. ๘๓๒/๒๕๖๑ ต่อศาลอาญาเฉพาะส่วนที่เกี่ยวข้องกับความผิดตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๑๑๓ มาตรา ๑๑๖ มาตรา ๑๑๗ มาตรา ๒๐๙ มาตรา ๒๑๐ มาตรา ๒๑๕ และมาตรา ๒๑๖ ยกเว้นความผิดอาญาฐานอื่นตามมาตรา ๓๖๒ มาตรา ๓๖๔ และมาตรา ๓๖๕ และพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและการได้มาซึ่งสมาชิกวุฒิสภา พ.ศ. ๒๕๕๐ มาตรา ๗๖ และมาตรา ๑๕๒ เป็นการกระทำที่ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๔ มาตรา ๕ มาตรา ๓๔ มาตรา ๔๔ มาตรา ๒๑๑ วรคส. และมาตรา ๒๑๓ ซึ่งศาลรัฐธรรมนูญได้เคยมีคำสั่งศาลรัฐธรรมนูญที่ ๑๑/๒๕๕๗ และคำสั่งศาลรัฐธรรมนูญที่ ๑๒/๒๕๕๗ โดยทั้งสองคำสั่งดังกล่าวปรากฏชื่อผู้ร้องที่ ๒ เป็นผู้ถูกร้องที่ ๓๓

- ๗ -

และศาลรัฐธรรมนูญได้พิจารณาวินิจฉัยแล้วว่า การชุมนุมดังกล่าวเป็นการใช้สิทธิและเสรีภาพในการชุมนุมตามรัฐธรรมนูญเพื่อแสดงออกซึ่งความคิดเห็นทางการเมือง และการกล่าวอ้างว่าผู้ถูกร้องทั้งหมดในคดีดังกล่าวรวมทั้งกลุ่มผู้ชุมนุมมีพฤติกรรมกระทำความผิดกฎหมายโดยการขัดขวางการสมัครรับเลือกตั้งของบุคคลในคดีดังกล่าวนั้น เป็นเรื่องที่จะต้องดำเนินการตามกฎหมายในส่วนที่เกี่ยวข้องต่อไป นอกจากนี้การกระทำของผู้ถูกร้องทั้งหมดและผู้เข้าร่วมชุมนุมเป็นเพียงการแสดงเจตนารมณ์ต่อรัฐบาลโดยเรียกร้องและมุ่งหวังที่จะให้รัฐบาลลาออกเพื่อนำไปสู่การปฏิรูปและแก้ไขปัญหาของประเทศก่อน หลังจากนั้นจึงจัดให้มีการเลือกตั้ง จึงไม่มีมูลกรณีเข้าลักษณะเป็นการล้มล้างการปกครองในระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข หรือเป็นการกระทำเพื่อให้ได้มาซึ่งอำนาจในการปกครองประเทศโดยวิธีการซึ่งมิได้เป็นไปตามวิถีทางที่บัญญัติไว้ในรัฐธรรมนูญตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ มาตรา ๖๘ วรรคหนึ่ง ประกอบกับศาลรัฐธรรมนูญมีคำสั่งเป็นแนวบรรทัดฐานเกี่ยวกับการใช้สิทธิและเสรีภาพในการชุมนุมเพื่อแสดงออกซึ่งความคิดเห็นทางการเมืองไว้แล้วว่า ไม่มีลักษณะเป็นการฝ่าฝืนรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ มาตรา ๖๘ วรรคหนึ่ง คำสั่งศาลรัฐธรรมนูญดังกล่าวจึงย่อมมีผลผูกพันคู่กรณี และผู้เข้าร่วมชุมนุมหรือบุคคลที่เกี่ยวข้องในแต่ละเหตุการณ์ของการชุมนุม รวมทั้งหน่วยงานที่เกี่ยวข้องตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๖๐ มาตรา ๒๑๑ วรรคสี่ กรณีไม่มีเหตุที่จะต้องวินิจฉัยทั้งสองคดีนี้อีกตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญ พ.ศ. ๒๕๖๑ มาตรา ๕๑

อาศัยเหตุผลดังกล่าวข้างต้น จึงมีคำสั่งจำหน่ายคดีทั้งสอง

- ๘ -

(คำสั่งที่ ๑๒ - ๑๓/๒๕๖๓)

(นายจรัญ รักธินากุล)
ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ

(นายชัย ชลวร)
ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ

(นายทวีเกียรติ มินะกนิษฐ)
ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ

(นายนครินทร์ เมฆไตรรัตน์)
ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ

(นายบุญส่ง กุลบุปผา)
ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ

(นายปัญญา อุดชาชน)
ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ

คำวินิจฉัยศาลรัฐธรรมนูญที่ ๑๗/๒๕๖๓

(๒๓)

คำวินิจฉัยศาลรัฐธรรมนูญ

ในพระปรมาภิไธยพระมหากษัตริย์ ศาลรัฐธรรมนูญ

คำวินิจฉัยที่ ๑๗/๒๕๖๓

เรื่องพิจารณาที่ ๓๒/๒๕๖๒

วันที่ ๗ เดือน ตุลาคม พุทธศักราช ๒๕๖๓

ระหว่าง {

ผู้ตรวจการแผ่นดิน

ผู้ร้อง

ผู้ถูกร้อง

เรื่อง ผู้ตรวจการแผ่นดินเสนอเรื่องขอให้ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาวินิจฉัยตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๓๑ (๑) ว่า พระราชบัญญัติคำสั่งเรียกของคณะกรรมการการเลือกตั้งของสภาผู้แทนราษฎรและวุฒิสภา พ.ศ. ๒๕๕๔ มาตรา ๕ มาตรา ๘ และมาตรา ๑๓ มีปัญหาเกี่ยวกับความชอบด้วยรัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๒๙ หรือไม่

ผู้ตรวจการแผ่นดิน (ผู้ร้อง) เสนอเรื่องขอให้ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาวินิจฉัยตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๓๑ (๑) ขอให้จริงตามคำร้องและเอกสารประกอบคำร้อง สรุปได้ดังนี้

นายไพบูลย์ นิตติะวัน ยื่นหนังสือร้องเรียนขอให้ผู้ร้องเสนอเรื่องพร้อมความเห็นต่อศาลรัฐธรรมนูญว่า พระราชบัญญัติคำสั่งเรียกของคณะกรรมการการเลือกตั้งของสภาผู้แทนราษฎรและวุฒิสภา พ.ศ. ๒๕๕๔ มาตรา ๕ มาตรา ๘ และมาตรา ๑๓ มีปัญหาเกี่ยวกับความชอบด้วยรัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๒๙ เนื่องจากพระราชบัญญัติ คำสั่งเรียกของคณะกรรมการการเลือกตั้งของสภาผู้แทนราษฎรและวุฒิสภา พ.ศ. ๒๕๕๔ เป็นกฎหมายที่ออกโดยอาศัย อำนาจตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ มาตรา ๑๓๕ กำหนดให้คณะกรรมการการ มีอำนาจออกคำสั่งเรียกเอกสารจากบุคคลใด หรือเรียกบุคคลใดมาแถลงข้อเท็จจริงหรือแสดงความเห็น ในกิจการที่กระทำหรือในเรื่องที่พิจารณาสอบสวนหรือศึกษาอยู่ ผู้ใดฝ่าฝืนหรือไม่ปฏิบัติตามต้องระวางโทษ

- ๒ -

จำคุกไม่เกินสามเดือน หรือปรับไม่เกินห้าพันบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ ต่อมารัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๖๐ มาตรา ๑๒๙ บัญญัติให้คณะกรรมการมีอำนาจเรียกเอกสารจากบุคคลใด หรือเรียกบุคคลใดมาแถลงข้อเท็จจริงหรือแสดงความเห็น โดยบทบัญญัติดังกล่าวไม่ได้ให้อำนาจในการออกคำสั่งเรียก เช่นเดียวกันกับรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ มาตรา ๑๓๕

ผู้ร้องเห็นว่าพระราชบัญญัติคำสั่งเรียกของคณะกรรมการของสภาผู้แทนราษฎรและวุฒิสภา พ.ศ. ๒๕๕๔ มาตรา ๕ และมาตรา ๘ เป็นกฎหมายที่ออกโดยอาศัยอำนาจตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ มาตรา ๑๓๕ ซึ่งบัญญัติให้คณะกรรมการของสภาผู้แทนราษฎรและวุฒิสภามีอำนาจออกคำสั่งเรียกเอกสารจากบุคคลใด หรือเรียกบุคคลใดมาแถลงข้อเท็จจริงหรือแสดงความเห็นในกิจการที่กระทำหรือในเรื่องที่พิจารณาสอบสวนหรือศึกษาอยู่นั้นได้ และเพื่อให้คำสั่งเรียกดังกล่าวมีผลบังคับตามเจตนารมณ์ของรัฐธรรมนูญจึงบัญญัติไว้ในมาตรา ๑๓ แห่งกฎหมายดังกล่าวว่า ผู้ใดฝ่าฝืนหรือไม่ปฏิบัติตามมาตรา ๘ ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินสามเดือน หรือปรับไม่เกินห้าพันบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ โดยมีวัตถุประสงค์ให้คณะกรรมการกระทำการเพื่อสนับสนุนการดำเนินงานของสภาผู้แทนราษฎรและวุฒิสภาได้อย่างมีประสิทธิภาพและได้รับข้อเท็จจริงที่ครบถ้วน แต่ตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๖๐ มาตรา ๑๒๙ กำหนดหลักการดำเนินกิจการของสภาผู้แทนราษฎรและวุฒิสภาไว้ โดยบัญญัติให้คณะกรรมการของสภาผู้แทนราษฎรและวุฒิสภามีอำนาจเรียกเอกสารจากบุคคลใด หรือเรียกบุคคลใดมาแถลงข้อเท็จจริงหรือแสดงความเห็นในกิจการที่กระทำหรือในเรื่องที่พิจารณาสอบสวนหาข้อเท็จจริงหรือศึกษาอยู่นั้นได้ และบัญญัติวิธีการบังคับไว้เป็นการเฉพาะซึ่งเป็นมาตรการเชิงบังคับเพื่อให้ได้มาซึ่งข้อเท็จจริงตามที่คณะกรรมการของสภาผู้แทนราษฎรและวุฒิสภาต้องการ โดยให้เป็นหน้าที่ของรัฐมนตรียุติรับผิดชอบในกิจการที่คณะกรรมการสอบสวนหาข้อเท็จจริงหรือศึกษาที่จะต้องสั่งการให้เจ้าหน้าที่ของรัฐในสังกัดหรือในกำกับ ให้ข้อเท็จจริง ส่งเอกสาร หรือแสดงความเห็นตามที่คณะกรรมการเรียก เพื่อให้คณะกรรมการของสภาผู้แทนราษฎรและวุฒิสภากำทำการสนับสนุนการดำเนินงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ ซึ่งเป็นการบัญญัติวิธีการบังคับไว้เป็นการเฉพาะแล้ว รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๖๐ มาตรา ๑๒๙ จึงบัญญัติให้คณะกรรมการของสภาผู้แทนราษฎรและวุฒิสภามีอำนาจเรียกเอกสารหรือบุคคลเท่านั้น มิได้มีอำนาจออกคำสั่งเรียกเอกสารหรือบุคคล ดังเช่นที่บัญญัติไว้ในรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ มาตรา ๑๓๕

- ๓ -

ผู้ร้องจึงยื่นคำร้องพร้อมความเห็นต่อศาลรัฐธรรมนูญเพื่อพิจารณาวินิจฉัยตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๓๑ (๑) ว่า พระราชบัญญัติคำสั่งเรียกของคณะกรรมการการของสภาผู้แทนราษฎรและวุฒิสภา พ.ศ. ๒๕๕๔ มาตรา ๕ มาตรา ๘ และมาตรา ๑๓ มีปัญหาเกี่ยวกับความชอบด้วยรัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๒๙ หรือไม่

ประเด็นที่ศาลรัฐธรรมนูญต้องพิจารณาเบื้องต้นมีว่า ศาลรัฐธรรมนูญมีอำนาจรับคำร้องของผู้ร้องไว้พิจารณาวินิจฉัยตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๓๑ (๑) หรือไม่ เห็นว่า รัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๓๑ บัญญัติว่า “ในการปฏิบัติหน้าที่ตามมาตรา ๒๓๐ ผู้ตรวจการแผ่นดินอาจเสนอเรื่องต่อศาลรัฐธรรมนูญหรือศาลปกครองได้เมื่อเห็นว่ามีการฉ้อโกง ต่อไปนี้ (๑) บทบัญญัติแห่งกฎหมายใดมีปัญหาเกี่ยวกับความชอบด้วยรัฐธรรมนูญ ให้เสนอเรื่องพร้อมด้วยความเห็นต่อศาลรัฐธรรมนูญ และให้ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาวินิจฉัยโดยไม่ชักช้า ทั้งนี้ ตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญ ...” เมื่อข้อเท็จจริงตามคำร้องและเอกสารประกอบคำร้องเป็นกรณี queผู้ร้องขอให้ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาวินิจฉัยว่า พระราชบัญญัติคำสั่งเรียกของคณะกรรมการการของสภาผู้แทนราษฎรและวุฒิสภา พ.ศ. ๒๕๕๔ มาตรา ๕ มาตรา ๘ และมาตรา ๑๓ มีปัญหาเกี่ยวกับความชอบด้วยรัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๒๙ กรณีเป็นไปตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๓๑ (๑) และพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญ พ.ศ. ๒๕๖๑ มาตรา ๗ (๑) จึงมีคำสั่งรับคำร้องไว้พิจารณาวินิจฉัย และเพื่อประโยชน์แห่งการพิจารณาอาศัยอำนาจตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญ พ.ศ. ๒๕๖๑ มาตรา ๒๗ วรรคสาม ให้เลขาธิการสภาผู้แทนราษฎรจัดส่งเอกสารหรือหลักฐานที่เกี่ยวข้องกับเจตนารมณ์รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๖๐ มาตรา ๑๒๙ และเจตนารมณ์ของพระราชบัญญัติคำสั่งเรียกของคณะกรรมการการของสภาผู้แทนราษฎรและวุฒิสภา พ.ศ. ๒๕๕๔ และให้นายมิชัย ฤชุพันธุ์ ในฐานะอดีตนายกรัฐมนตรีร่างรัฐธรรมนูญ จัดทำความเห็นเป็นหนังสือและส่งข้อมูลตามประเด็นที่กำหนด ยื่นต่อศาลรัฐธรรมนูญ

เลขาธิการสภาผู้แทนราษฎรจัดส่งบันทึกการพิจารณาเพื่อการสืบค้นเจตนารมณ์ร่างพระราชบัญญัติคำสั่งเรียกของคณะกรรมการการของสภาผู้แทนราษฎรและวุฒิสภา พ.ศ. บันทึกการประชุมคณะกรรมการร่างรัฐธรรมนูญ ความมุ่งหมายและคำอธิบายบทบัญญัติรัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๒๙ สรุปได้ว่า รัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๒๙ กำหนดหน้าที่และอำนาจในการดำเนินการของคณะกรรมการเพื่อให้กลไกการดำเนินงานของสภาผู้แทนราษฎรและวุฒิสภาเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ โดยวางหลักการใหม่

- ๔ -

เกี่ยวกับการทำหน้าที่ของคณะกรรมการการ กล่าวคือ ในการสอบหาข้อเท็จจริง คณะกรรมการการจะมอบอำนาจ หรือมอบหมายให้บุคคลหรือคณะบุคคลใดกระทำการแทนมิได้ และเพื่อให้ภารกิจของคณะกรรมการการ มีความชัดเจน จึงใช้คำว่า “การสอบหาข้อเท็จจริง” แทนคำว่า “การสอบสวน” อีกทั้งกำหนดให้ คณะกรรมการการมีอำนาจเรียกเอกสาร หรือเรียกบุคคลใดมาแถลงข้อเท็จจริงหรือแสดงความเห็นในกิจการ ที่กระทำหรือในเรื่องที่พิจารณา สอบหาข้อเท็จจริง หรือศึกษาอยู่นั้นได้ อย่างไรก็ตามอำนาจเรียกเอกสาร หรือเรียกบุคคลใดมาแถลงข้อเท็จจริงหรือแสดงความคิดเห็นดังกล่าว มิให้ใช้บังคับแก่ผู้พิพากษาหรือตุลาการ ที่ปฏิบัติหน้าที่หรือใช้อำนาจในกระบวนการพิจารณาพิพากษาอรรถคดี หรือการบริหารงานบุคคลของศาล เพื่อให้กระบวนการพิจารณาพิพากษาอรรถคดีหรือการบริหารงานบุคคลของศาลมีความเป็นอิสระ นอกจากนี้ คณะกรรมการการไม่มีอำนาจในการเรียกวัดอื่นใดที่ไม่ใช่เอกสารหรือเอกสารอิเล็กทรอนิกส์เพื่อมาสอบหา ข้อเท็จจริงเนื่องจากคณะกรรมการการไม่มีอำนาจในการสอบสวนคดีอาญา และกำหนดให้เป็นหน้าที่ของรัฐมนตรี ที่รับผิดชอบในกิจการที่คณะกรรมการการสอบหาข้อเท็จจริงหรือศึกษาต้องให้ความร่วมมือกับคณะกรรมการการ เพื่อให้การทำหน้าที่ของคณะกรรมการการเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ

นายมีชัย ฤชุพันธุ์ ในฐานะอดีตนายกรัฐมนตรีการร่างรัฐธรรมนูญ จัดทำความเห็นเป็นหนังสือ สรุปได้ว่า ในชั้นการพิจารณาของคณะกรรมการการร่างรัฐธรรมนูญมีความเห็นว่าตามหลักการแบ่งแยกอำนาจ ฝ่ายนิติบัญญัติมีภารกิจสำคัญในการบัญญัติกฎหมายและการตรวจสอบการดำเนินงานของฝ่ายบริหาร ซึ่งการตรวจสอบการดำเนินงานของฝ่ายบริหารตามที่เป็นอยู่ไว้ในรัฐธรรมนูญมีหลายวิธี เช่น การตั้งกระทู้ถาม การเปิดอภิปรายไม่ไว้วางใจ เป็นต้น การเรียกเอกสารหรือการเรียกบุคคลมาแถลงข้อเท็จจริงหรือแสดง ความคิดเห็นต่อรัฐสภา โดยการดำเนินการผ่านคณะกรรมการการเป็นวิธีการหนึ่งที่รัฐสภาใช้ในการตรวจสอบ การทำงานของฝ่ายบริหาร หากเป็นการสืบหาข้อเท็จจริงรัฐธรรมนูญแต่เดิมใช้คำว่าคณะกรรมการการ อาจ “เรียก” บุคคลให้มาชี้แจงแสดงความคิดเห็นหรือขอให้ส่งเอกสารเพื่อประกอบการพิจารณาของ คณะกรรมการการ ต่อมารัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๔๐ แก้ไขเป็น “คำสั่งเรียก” แต่ยังเป็นการเรียกหรือเชิญบุคคลมาให้ความเห็นหรือชี้แจงข้อเท็จจริง รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ ยังคงใช้คำว่า “คำสั่งเรียก” แต่บัญญัติเพิ่มเติมว่าให้คำสั่งเรียกดังกล่าวมีผลบังคับ “ตามที่กฎหมายบัญญัติ” นำไปสู่การตราพระราชบัญญัติคำสั่งเรียกของคณะกรรมการการของสภาผู้แทนราษฎร และวุฒิสภา พ.ศ. ๒๕๕๔ ขึ้นใช้บังคับ ผู้ใดฝ่าฝืนหรือไม่ปฏิบัติตามคำสั่งเรียกของคณะกรรมการการ

- ๕ -

จะต้องได้รับโทษทางอาญาซึ่งถือว่าเป็นโทษที่รุนแรง หลักการของพระราชบัญญัติดังกล่าวไม่สอดคล้องกับปรัชญาของการกระทำความผิดและโทษทางอาญา ต่อมารัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๖๐ ได้เปลี่ยนแปลงหลักการและใช้คำว่า “อำนาจเรียก” กำหนดให้รัฐมนตรีที่รับผิดชอบในกิจการที่คณะกรรมการสอบสวนข้อเท็จจริงหรือศึกษามีหน้าที่สั่งการให้เจ้าหน้าที่ของรัฐในสังกัดไปให้ข้อเท็จจริงส่งเอกสารหรือแสดงความคิดเห็นตามที่คณะกรรมการเรียก ถ้าเจ้าหน้าที่ผู้นั้นไม่ไปจะมีความผิดทางวินัย และรัฐมนตรีต้องรับผิดชอบโดยตรงต่อรัฐสภา ประกอบกับหลักการสากลทั้งในระบบประธานาธิบดีและระบบรัฐสภา การตรวจสอบการดำเนินงานของฝ่ายบริหารแยกเป็นการตรวจสอบระดับการเมืองและระดับเจ้าหน้าที่ โดยอำนาจเรียกของคณะกรรมการใช้สำหรับการเรียกเจ้าหน้าที่และประชาชนทั่วไป แต่ในทางการเมืองมีระบบการตรวจสอบโดยการตั้งกระทู้ถามและวิธีการอื่น การที่พระราชบัญญัติคำสั่งเรียกของคณะกรรมการของสภาผู้แทนราษฎรและวุฒิสภา พ.ศ. ๒๕๕๔ กำหนดให้คณะกรรมการมีอำนาจออกคำสั่งเรียกเอกสารหรือเรียกบุคคลใดมาแถลงข้อเท็จจริงหรือแสดงความคิดเห็นในกิจการที่กระทำหรือในเรื่องที่พิจารณา “สอบสวน” หรือศึกษาอยู่ ทั้งที่การดำเนินการของคณะกรรมการไม่ใช่การสอบสวน แต่เป็นการสืบหาข้อเท็จจริง ซึ่งคำว่า “สอบสวน” เสมือนการสอบสวนของเจ้าพนักงานในคดีอาญา จึงไม่ถูกต้องในหลักการเพราะเป็นคนละเรื่องกัน ดังนั้น รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๖๐ จึงใช้คำว่า “คณะกรรมการมีอำนาจเรียกเอกสาร หรือเรียกบุคคลมาแถลงข้อเท็จจริงหรือแสดงความเห็นในกิจการที่กระทำหรือในเรื่องที่พิจารณาสอบสวนข้อเท็จจริงหรือศึกษาอยู่นั้นได้”

ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาคำร้อง คำชี้แจงของผู้เกี่ยวข้อง และเอกสารประกอบแล้วเห็นว่าคดีเป็นปัญหาข้อกฎหมายและมีพยานหลักฐานเพียงพอที่จะพิจารณาวินิจฉัยได้ตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญ พ.ศ. ๒๕๖๑ มาตรา ๕๘ วรรคหนึ่ง และกำหนดประเด็นที่ต้องพิจารณาวินิจฉัยว่า พระราชบัญญัติคำสั่งเรียกของคณะกรรมการของสภาผู้แทนราษฎรและวุฒิสภา พ.ศ. ๒๕๕๔ มาตรา ๕ มาตรา ๘ และมาตรา ๑๓ มีปัญหาเกี่ยวกับความชอบด้วยรัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๒๙ หรือไม่

พิจารณาแล้วเห็นว่า รัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๒๙ วรรคหนึ่ง บัญญัติว่า “สภาผู้แทนราษฎรและวุฒิสภามีอำนาจเลือกสมาชิกของแต่ละสภาตั้งเป็นคณะกรรมการสามัญ และมีอำนาจเลือกบุคคลผู้เป็นสมาชิกหรือมิได้เป็นสมาชิก ตั้งเป็นคณะกรรมการวิสามัญ หรือคณะกรรมการร่วมกัน

- ๖ -

ตามมาตรา ๑๓๗ เพื่อกระทำการ พิจารณาสอบหาข้อเท็จจริงหรือศึกษาเรื่องใด ๆ และรายงานให้สภาทราบตามระยะเวลาที่สภากำหนด” วรยศอง บัญญัติว่า “การกระทำการ การสอบหาข้อเท็จจริง หรือการศึกษาตามวรรคหนึ่ง ต้องเป็นเรื่องที่อยู่ในหน้าที่และอำนาจของสภา และหน้าที่และอำนาจตามที่ระบุไว้ในการตั้งคณะกรรมการกิติ ในการดำเนินการของคณะกรรมการกิติ ต้องไม่เป็นเรื่องซ้ำซ้อนกัน ในกรณีที่การกระทำการ การสอบหาข้อเท็จจริง หรือการศึกษาในเรื่องใดมีความเกี่ยวข้องกัน ให้เป็นหน้าที่ของประธานสภาที่จะต้องดำเนินการให้คณะกรรมการกิติที่เกี่ยวข้องทุกชุดร่วมกันดำเนินการ” วรคสาม บัญญัติว่า “ในการสอบหาข้อเท็จจริง คณะกรรมการกิติจะมอบอำนาจหรือมอบหมายให้บุคคลหรือคณะบุคคลใดกระทำการแทนมิได้” วรคสี่ บัญญัติว่า “คณะกรรมการกิติตามวรรคหนึ่งมีอำนาจเรียกเอกสารจากบุคคลใด หรือเรียกบุคคลใดมาแถลงข้อเท็จจริงหรือแสดงความเห็นในกิจการที่กระทำ หรือในเรื่องที่พิจารณาสอบหาข้อเท็จจริงหรือศึกษาอยู่นั้นได้ แต่การเรียกเช่นนั้นมิให้ใช้บังคับแก่ผู้พิพากษาหรือตุลาการที่ปฏิบัติตามหน้าที่หรือใช้อำนาจในกระบวนการวิธีพิจารณาพิพากษาอรรถคดี หรือการบริหารงานบุคคลของแต่ละศาล และมีให้ใช้บังคับแก่ผู้ดำรงตำแหน่งในองค์กรอิสระในส่วนที่เกี่ยวข้องกับการปฏิบัติตามหน้าที่และอำนาจโดยตรงในแต่ละองค์กรตามบทบัญญัติในรัฐธรรมนูญหรือตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญ แล้วแต่กรณี” วรคห้า บัญญัติว่า “ให้เป็นหน้าที่ของรัฐมนตรีที่รับผิดชอบในกิจการที่คณะกรรมการกิติสอบหาข้อเท็จจริงหรือศึกษาที่จะต้องสั่งการให้เจ้าหน้าที่ของรัฐโน้มน้าวหรือในกำกับ ให้ข้อเท็จจริง ส่งเอกสาร หรือแสดงความเห็นตามที่คณะกรรมการกิติเรียก” วรคหก บัญญัติว่า “ให้สภาผู้แทนราษฎรและวุฒิสภาเปิดเผยบันทึกการประชุม รายงานการดำเนินการ รายงานการสอบหาข้อเท็จจริง หรือรายงานการศึกษา แล้วแต่กรณี ของคณะกรรมการกิติให้ประชาชนทราบ เว้นแต่สภาผู้แทนราษฎรหรือวุฒิสภา แล้วแต่กรณี มีมติมิให้เปิดเผย” วรคเจ็ด บัญญัติว่า “เอกสิทธิ์ที่บัญญัติไว้ในมาตรา ๑๒๔ ให้คุ้มครองถึงบุคคลผู้กระทำหน้าที่และปฏิบัติตามคำเรียกตามมาตรานี้ด้วย” วรคแปด บัญญัติว่า “กรรมการสามัญซึ่งตั้งจากผู้ซึ่งเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรทั้งหมด ต้องมีจำนวนตามหรือใกล้เคียงกับอัตราส่วนของจำนวนสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรของแต่ละพรรคการเมืองที่มีอยู่ในสภาผู้แทนราษฎร” และวรคเก้า บัญญัติว่า “ในระหว่างที่ยังไม่มีข้อบังคับการประชุมสภาผู้แทนราษฎรตามมาตรา ๑๒๘ ให้ประธานสภาผู้แทนราษฎรเป็นผู้กำหนดอัตราส่วนตามวรรคแปด”

- ๗ -

สำหรับพระราชบัญญัติคำสั่งเรียกของคณะกรรมการธิการของสภาผู้แทนราษฎรและวุฒิสภา พ.ศ. ๒๕๕๔ มีเหตุผลในการประกาศใช้ปรากฏตามหมายเหตุท้ายพระราชบัญญัติ คือ “เนื่องจาก บทบัญญัติของรัฐธรรมนูญบัญญัติให้คณะกรรมการธิการสามัญและวิสามัญของสภาผู้แทนราษฎรและวุฒิสภามีอำนาจออกคำสั่งเรียกเอกสารจากบุคคลใด หรือเรียกบุคคลใดมาแถลงข้อเท็จจริงหรือแสดงความคิดเห็น ในกิจการที่กระทำหรือเรื่องที่พิจารณาสอบสวนหรือศึกษาอยู่นั้นได้ และให้คำสั่งเรียกดังกล่าวมีผลบังคับ ซึ่งจะส่งผลต่อการพิจารณาของคณะกรรมการ ทำให้มีประสิทธิภาพและได้รับข้อเท็จจริงที่ครบถ้วน” โดยมาตรา ๕ วรรคหนึ่ง บัญญัติว่า “คณะกรรมการธิการมีอำนาจออกคำสั่งเรียกเอกสารจากบุคคลใด หรือเรียกบุคคลใดมาแถลงข้อเท็จจริงหรือแสดงความคิดเห็นในกิจการที่กระทำหรือในเรื่องที่พิจารณาสอบสวน หรือศึกษาอยู่นั้นได้” วรรคสอง บัญญัติว่า “คำสั่งเรียกตามวรรคหนึ่งมิให้ใช้บังคับกับผู้พิพากษาหรือตุลาการ ที่ปฏิบัติตามอำนาจหน้าที่ในกระบวนการวิธีพิจารณาพิพากษารรคดีหรือการบริหารงานบุคคลของแต่ละศาล และมีให้ใช้บังคับกับผู้ตรวจการแผ่นดินหรือกรรมการในองค์กรอิสระตามรัฐธรรมนูญที่ปฏิบัติตามอำนาจหน้าที่โดยตรงในแต่ละองค์กรตามรัฐธรรมนูญตามบทบัญญัติในรัฐธรรมนูญหรือตามพระราชบัญญัติ ประกอบรัฐธรรมนูญ แล้วแต่กรณี” และวรรคสาม บัญญัติว่า “ในกรณีที่บุคคลตามวรรคหนึ่งเป็นข้าราชการ พนักงาน หรือลูกจ้างของหน่วยราชการ หน่วยงานของรัฐ รัฐวิสาหกิจ หรือราชการส่วนท้องถิ่น ให้ประธาน คณะกรรมการธิการแจ้งให้รัฐมนตรีซึ่งบังคับบัญชาหรือกำกับดูแลหน่วยงานที่บุคคลนั้นสังกัดทราบและมีคำสั่งให้บุคคลนั้นดำเนินการตามวรรคหนึ่ง เว้นแต่เป็นกรณีที่เกี่ยวข้องกับความปลอดภัยหรือประโยชน์สำคัญของแผ่นดิน ให้ถือว่าเป็นเหตุยกเว้นการปฏิบัติตามวรรคหนึ่ง” มาตรา ๘ วรรคหนึ่ง บัญญัติว่า “บุคคลที่ได้รับหนังสือขอให้ส่งเอกสาร หรือเชิญมาแถลงข้อเท็จจริงหรือแสดงความคิดเห็นไม่จัดส่งเอกสาร หรือไม่มาแถลงข้อเท็จจริงหรือแสดงความคิดเห็น ให้คณะกรรมการธิการออกคำสั่งเรียกเอกสารจากบุคคลนั้นหรือเรียกบุคคลนั้นมาแถลงข้อเท็จจริงหรือแสดงความคิดเห็นด้วยตนเองต่อคณะกรรมการธิการ โดยอาจขอให้บุคคลนั้น นำเอกสาร หรือวัตถุที่เกี่ยวข้องมาประกอบการพิจารณาด้วยก็ได้” วรรคสอง บัญญัติว่า “ในการออกคำสั่งเรียกตามวรรคหนึ่ง คณะกรรมการธิการต้องมีมติด้วยคะแนนเสียงไม่น้อยกว่ากึ่งหนึ่งของจำนวนกรรมการธิการทั้งหมดเท่าที่มีอยู่” และวรรคสาม บัญญัติว่า “คำสั่งเรียกตามวรรคหนึ่งต้องระบุเหตุแห่งการเรียก ประเด็นข้อซักถามที่เกี่ยวข้องตามสมควรและโทษของการฝ่าฝืนคำสั่งเรียก” มาตรา ๑๓ วรรคหนึ่ง บัญญัติว่า “ผู้ใดฝ่าฝืน หรือไม่ปฏิบัติตามมาตรา ๘ ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินสามเดือน หรือปรับไม่เกินห้าพันบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ”

- ๘ -

และวรรคสอง บัญญัติว่า “ถ้าผู้กระทำความผิดตามวรรคหนึ่งเป็นข้าราชการ พนักงาน หรือลูกจ้างของหน่วยราชการ หน่วยงานของรัฐ รัฐวิสาหกิจ หรือราชการส่วนท้องถิ่น ให้ถือว่าเป็นความผิดทางวินัยด้วย”

ประเทศไทยมีการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข โดยแบ่งองค์กรผู้ใช้อำนาจอธิปไตยออกเป็น ๓ ฝ่าย คือ ฝ่ายนิติบัญญัติ ฝ่ายบริหาร และฝ่ายตุลาการ องค์กรผู้ใช้อำนาจทั้งสามฝ่ายต่างมีความเกี่ยวข้องสัมพันธ์กันในลักษณะการตรวจสอบและดุลอำนาจ รัฐสภาซึ่งเป็นองค์กรผู้ใช้อำนาจอธิปไตยนอกจากจะมีหน้าที่และอำนาจทางนิติบัญญัติในการพิจารณาให้ความเห็นชอบกฎหมายแล้วยังมีหน้าที่และอำนาจในการตรวจสอบและควบคุมการบริหารราชการแผ่นดินของฝ่ายบริหารด้วย เช่น การตั้งกระทู้ถาม การอภิปรายทั่วไปเพื่อลงมติไม่ไว้วางใจฝ่ายบริหาร การเปิดอภิปรายทั่วไปโดยไม่มีการลงมติ การตรวจสอบการใช้จ่ายเงินงบประมาณแผ่นดิน เป็นต้น การดำเนินการผ่านคณะกรรมการการถือเป็นกลไกของฝ่ายนิติบัญญัติในการตรวจสอบการบริหารราชการแผ่นดินของฝ่ายบริหาร โดยคณะกรรมการการมีหน้าที่และอำนาจพิจารณาสอบสวนหรือศึกษาเรื่องใด ๆ อันอยู่ในหน้าที่และอำนาจของสภาผู้แทนราษฎรหรือวุฒิสภา แล้วรายงานต่อสภาผู้แทนราษฎรหรือวุฒิสภา ถือเป็นเครื่องมือที่สำคัญของคณะกรรมการเพื่อให้สามารถตรวจสอบการบริหารราชการแผ่นดินของฝ่ายบริหารได้อย่างมีประสิทธิภาพ การพิจารณาสอบสวนหรือศึกษาเรื่องใด ๆ ของคณะกรรมการนั้นจำเป็นต้องมีการเรียกข้อมูลจากหน่วยงานหรือบุคคลผู้ครอบครองหรือดูแลข้อมูล หรือเรียกบุคคลมาแถลงข้อเท็จจริงหรือแสดงความคิดเห็นในกิจการที่กระทำหรือในเรื่องที่พิจารณาสอบสวนหรือศึกษาอยู่นั้นได้ รัฐธรรมนูญฉบับก่อนที่จะมีการประกาศใช้รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๔๐ บัญญัติให้คณะกรรมการมีอำนาจเรียกเอกสารหรือเชิญบุคคลมาแถลงข้อเท็จจริงหรือแสดงความคิดเห็นในกิจการที่กระทำหรือในเรื่องที่สอบสวนได้ อย่างไรก็ตามการเรียกเอกสารหรือเชิญบุคคลมาแถลงข้อเท็จจริงหรือแสดงความคิดเห็นของคณะกรรมการเป็นการขอความร่วมมือโดยไม่มีสภาพบังคับในทางกฎหมาย ทำให้คณะกรรมการขณะนั้นไม่ได้รับความร่วมมือจากหน่วยงานหรือบุคคลที่เกี่ยวข้อง ต่อมารัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๔๐ เปลี่ยนแปลงแก้ไขถ้อยคำในบทบัญญัติเกี่ยวกับอำนาจของคณะกรรมการจากคำว่า “อำนาจเรียก” หรือ “อาจเรียก” มาเป็นคำว่า “อำนาจออกคำสั่งเรียก” แต่ไม่ได้กำหนดให้การใช้อำนาจออกคำสั่งเรียกของคณะกรรมการมีสภาพบังคับในทางกฎหมาย ทำให้คณะกรรมการยังคงไม่ได้รับความร่วมมือจากบุคคลที่เชิญมาแถลงข้อเท็จจริงหรือแสดงความคิดเห็นหรือให้ส่งเอกสารต่าง ๆ เมื่อมีการประกาศใช้รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๔๐ จึงเพิ่มเติมหลักการ

- ๙ -

สำคัญไว้ในมาตรา ๑๓๕ เพื่อให้คำสั่งเรียกของคณะกรรมการมีสภาพบังคับในทางกฎหมาย โดยเพิ่มเติม
ถ้อยคำ “ตามที่กฎหมายบัญญัติ” อันเป็นฐานนำไปสู่การตราพระราชบัญญัติคำสั่งเรียกของคณะกรรมการ
ของสภาผู้แทนราษฎรและวุฒิสภา พ.ศ. ๒๕๕๔

เพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ในการที่คณะกรรมการสามารถเข้าถึงข้อมูลข้อเท็จจริงได้อย่างครบถ้วนและ
ให้คำสั่งเรียกของคณะกรรมการมีสภาพบังคับตามกฎหมาย พระราชบัญญัติคำสั่งเรียกของคณะกรรมการ
ของสภาผู้แทนราษฎรและวุฒิสภา พ.ศ. ๒๕๕๔ มาตรา ๕ วรรคหนึ่ง บัญญัติให้คณะกรรมการมีอำนาจ
ออกคำสั่งเรียกเอกสารจากบุคคลใด หรือเรียกบุคคลใดมาแถลงข้อเท็จจริงหรือแสดงความเห็นในกิจการ
ที่กระทำหรือในเรื่องที่พิจารณาสอบสวนหรือศึกษาอยู่นั้นได้ และกำหนดขั้นตอนในการออกคำสั่งเรียกไว้ใน
มาตรา ๘ วรรคหนึ่ง ให้บุคคลที่ได้รับหนังสือขอให้ส่งเอกสาร หรือเชิญมาแถลงข้อเท็จจริงหรือแสดงความเห็น
ไม่จัดส่งเอกสาร หรือไม่มาแถลงข้อเท็จจริงหรือแสดงความเห็น ให้คณะกรรมการออกคำสั่งเรียก
เอกสารจากบุคคลนั้นหรือเรียกบุคคลนั้นมาแถลงข้อเท็จจริงหรือแสดงความเห็นด้วยตนเองต่อคณะกรรมการ
โดยอาจขอให้บุคคลนั้นนำเอกสาร หรือวัตถุที่เกี่ยวข้องมาประกอบการพิจารณาด้วยก็ได้ และกำหนดโทษ
สำหรับผู้ฝ่าฝืนหรือไม่ปฏิบัติตามคำสั่งเรียกของคณะกรรมการตามมาตรา ๘ ไว้ในมาตรา ๑๓ วรรคหนึ่ง
ให้ต้องโทษจำคุกไม่เกินสามเดือน หรือปรับไม่เกินห้าพันบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ นอกจากนี้ มาตรา ๑๓
วรรคสอง บัญญัติให้ผู้กระทำความผิดตามมาตรา ๑๓ วรรคหนึ่ง ถ้าเป็นข้าราชการ พนักงาน หรือลูกจ้าง
ของหน่วยราชการ หน่วยงานของรัฐ รัฐวิสาหกิจ หรือราชการส่วนท้องถิ่น ให้ถือว่าเป็นความผิดทางวินัยด้วย

แต่รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๖๐ มาตรา ๑๒๙ มีเจตนารมณ์ชัดเจน
เปลี่ยนหลักการและสาระสำคัญของการดำเนินงานของคณะกรรมการ จึงแก้ไขหลักการของรัฐธรรมนูญ
แห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ มาตรา ๑๓๕ ให้มีความชัดเจนและสอดคล้องกับหลักการ
ตรวจสอบฝ่ายบริหารโดยฝ่ายนิติบัญญัติ แก้ไขอำนาจของคณะกรรมการในการเรียกเอกสารหรือเรียกบุคคลใด
มาแถลงข้อเท็จจริงหรือแสดงความเห็น โดยใช้คำว่า “อำนาจเรียก” แทน และกำหนดหน้าที่ของคณะกรรมการ
ให้มีความชัดเจนขึ้นโดยแก้ไขคำว่า “การสอบสวน” เป็น “การสอบหาข้อเท็จจริง” ซึ่งคณะกรรมการ
จะมอบอำนาจหรือมอบหมายให้บุคคลหรือคณะบุคคลใดกระทำการแทนมิได้ รวมทั้งกำหนดให้เป็นหน้าที่
ของรัฐมนตรีที่รับผิดชอบในกิจการที่คณะกรรมการสอบหาข้อเท็จจริงหรือศึกษาที่จะต้องสั่งการให้
เจ้าหน้าที่ของรัฐในสังกัดหรือในกำกับให้ข้อเท็จจริง ส่งเอกสาร หรือแสดงความเห็นตามที่คณะกรรมการเรียก

- ๑๐ -

มาใช้เป็นสภาพบังคับแทนการกำหนดโทษทางอาญา โดยตัดถ้อยคำความว่า “และให้คำสั่งเรียกดังกล่าว มีผลบังคับตามที่กฎหมายบัญญัติ” ออก

การที่รัฐธรรมนูญกำหนดหลักการและสาระสำคัญเกี่ยวกับหน้าที่และอำนาจของคณะกรรมการการใหม่ แตกต่างไปจากรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ มาตรา ๑๓๕ ย่อมแสดงให้เห็นเจตนารมณ์ของรัฐธรรมนูญที่ประสงค์เปลี่ยนเครื่องมือของคณะกรรมการให้มีความแตกต่างไปด้วยเช่นกัน เห็นได้จากการใช้ถ้อยคำที่มีความแตกต่างกันถึงหน้าที่และอำนาจ รวมถึงสภาพบังคับทางกฎหมาย กล่าวคือ อำนาจของคณะกรรมการการใหม่รัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๒๙ วรรคสี่ ให้มีอำนาจ “เรียก” แทนอำนาจ “ออกคำสั่งเรียก” โดยอำนาจเรียกเป็นการเชิญหรือการขอความร่วมมือบุคคลให้ส่งเอกสารหรือให้มาแถลงข้อเท็จจริงหรือแสดงความเห็นต่อคณะกรรมการ ส่วนอำนาจออกคำสั่งเรียกซึ่งเป็นถ้อยคำที่ใช้ในรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ และรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ เป็นการออกคำสั่งที่ประสงค์ให้มีผลบังคับทางกฎหมาย นอกจากนี้ยังเปลี่ยนแปลงหลักการในเรื่องหน้าที่ของคณะกรรมการการใหม่ตามมาตรา ๑๒๙ โดยเปลี่ยนจาก “การสอบสวน” มาเป็น “การสอบหาข้อเท็จจริง” แทน เนื่องจากการดำเนินการของคณะกรรมการเป็นการสืบหาข้อเท็จจริง ไม่ใช่การสืบสวนหรือสอบสวน ตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา ส่วนของการกำหนดโทษสำหรับผู้ฝ่าฝืนหรือไม่ปฏิบัติตามการใช้ อำนาจของคณะกรรมการ พระราชบัญญัติคำสั่งเรียกของคณะกรรมการของสภาผู้แทนราษฎรและวุฒิสภา พ.ศ. ๒๕๕๔ มาตรา ๑๓ บัญญัติให้ผู้ฝ่าฝืนคำสั่งเรียกของคณะกรรมการมีความผิดและต้องได้รับโทษปรับ หรือโทษจำคุก ซึ่งเป็นโทษทางอาญา แต่เมื่อรัฐธรรมนูญกำหนดหลักการและสาระสำคัญเกี่ยวกับการใช้อำนาจของคณะกรรมการใหม่โดยกำหนดผลบังคับทางกฎหมายไว้ในมาตรา ๑๒๙ วรรคห้า เป็นมาตรการเชิงบังคับเพื่อให้ได้มาซึ่งข้อเท็จจริงตามที่คณะกรรมการต้องการ โดยให้เป็นหน้าที่ของรัฐมนตรีที่รับผิดชอบ ในกิจการที่คณะกรรมการสอบหาข้อเท็จจริงหรือศึกษาที่จะต้องสั่งการให้เจ้าหน้าที่ของรัฐในสังกัดหรือในกำกับ ให้ข้อเท็จจริง ส่งเอกสาร หรือแสดงความเห็นตามที่คณะกรรมการเรียก เพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ที่ให้ คณะกรรมการดำเนินการในการสนับสนุนการดำเนินงานของรัฐสภาได้อย่างมีประสิทธิภาพ การกำหนดโทษทางอาญาตามบทบัญญัติแห่งกฎหมายดังกล่าวแก่ผู้ฝ่าฝืนคำสั่งเรียกของคณะกรรมการตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๒๙ จึงไม่สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของการลงโทษทางอาญาแก่บุคคลและความร้ายแรงของการกระทำความผิด เนื่องจากการฝ่าฝืนคำสั่งเรียกหรือไม่แถลงข้อเท็จจริงหรือส่งเอกสารต่อคณะกรรมการนั้น

- ๑๑ -

ไม่ได้มีสภาพร้ายแรงหรือทำให้เกิดความเสียหายที่จะกระทบต่อผลในเรื่องที่สอบหาข้อเท็จจริงดังเช่น การดำเนินคดีอาญา อีกทั้งการฝ่าฝืนการใช้อำนาจของคณะกรรมการการดังกล่าวมิได้กระทบต่อความสงบเรียบร้อยหรือศีลธรรมอันดีของประชาชนโดยรวม นอกจากนี้ยังมีรัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๒๙ วรรคห้า ที่คณะกรรมการสามารถใช้ในการให้บรรลัฏฐ์ประสงคในการสอบหาข้อเท็จจริงหรือศึกษาเรื่องใด ๆ ได้

เมื่อรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๖๐ มาตรา ๑๒๙ กำหนดหลักการและสาระสำคัญใหม่ที่เปลี่ยนแปลงจากรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ มาตรา ๑๓๕ ซึ่งพระราชบัญญัติคำสั่งเรียกของคณะกรรมการของสภาผู้แทนราษฎรและวุฒิสภา พ.ศ. ๒๕๕๔ อาศัยอำนาจตราเป็นกฎหมายขึ้นใช้บังคับ ดังนั้น พระราชบัญญัติคำสั่งเรียกของคณะกรรมการของสภาผู้แทนราษฎรและวุฒิสภา พ.ศ. ๒๕๕๔ มาตรา ๕ ที่บัญญัติอำนาจของคณะกรรมการในการออกคำสั่งเรียกเอกสารจากบุคคลใด หรือเรียกบุคคลใดมาแถลงข้อเท็จจริงหรือแสดงความเห็นในกิจการที่กระทำหรือในเรื่องที่พิจารณาสอบสวนหรือศึกษาอยู่นั้นได้ มาตรา ๘ ที่บัญญัติขั้นตอนในการออกคำสั่งเรียกไว้ และมาตรา ๑๓ ที่กำหนดโทษทางอาญาแก่ผู้ฝ่าฝืนหรือไม่ปฏิบัติตามคำสั่งเรียกของคณะกรรมการ ย่อมกระทบต่อสิทธิและเสรีภาพของบุคคล เป็นภาระหรือจำกัดสิทธิหรือเสรีภาพของบุคคลเกินสมควรแก่เหตุ และเป็นบทบัญญัติที่ไม่สอดคล้องกับหลักการของรัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๒๙ จึงขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๒๙

อาศัยเหตุผลดังกล่าวข้างต้น จึงวินิจฉัยว่า พระราชบัญญัติคำสั่งเรียกของคณะกรรมการของสภาผู้แทนราษฎรและวุฒิสภา พ.ศ. ๒๕๕๔ มาตรา ๕ มาตรา ๘ และมาตรา ๑๓ ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ จึงมีปัญหาเกี่ยวกับความชอบด้วยรัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๒๙

- ๑๒ -

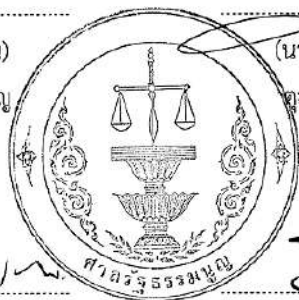
(คำวินิจฉัยที่ ๑๗/๒๕๖๓)

(นายทวีเกียรติ มีนะกนิษฐ)
ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ

(นายนครินทร์ เมฆไตรรัตน์)
ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ

(นายปัญญา อุดชาชน)
ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ

(นายอุดม สิทธิวิรัชธรรม)
ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ

(นายวิรุห์ แสงเทียน)
ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ

(นายจิรนิติ หะวานนท์)
ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ

(นายณกต เทพพิทักษ์)
ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ

